

सर्वेवासी साधुचरित श्रीमान् हालचन्दजी सिंघी

बाबू श्रीनारायण सिंहजीके पुत्रशोक पिता

जन्म-वि सं १९११, मार्ग शुद्ध १ ॥ सर्वेवास-वि सं १९८४, पौष शुद्ध १

4968

दादशील-साहित्यसमिद्ध-संस्कृतिप्रिय
स्य. श्रीशारु बहादुरसिंहजी सिंघी

मजीमराज कलकत्ता

[जन्म का २८-५-१८८५]

[मृत्यु का २२-१२-१९५५]

THE SUPERNATURAL HISTORY
RESEARCH INSTITUTE, MYSAPUR
BANGALORE-560 004.

सिंघी जैन ग्रन्थमाला

*****[प्रन्यांक २८]*****

श्री जयसिंहसूरिविरचित

[शाक्य नाथामय]

धर्मोपदेशमाला-विवरण

THE JAYASINGHA SURI
RESEARCH INSTITUTE, BHILAPUR
MADHIA-505 004

SINGHI JAIN SERIES

*****[NUMBER 28]*****

DHARMOPADEŚAMĀLĀ-VIVARAṆA

OF

ŚRĪ JAYASINHA SŪRI

क ल क षा नि वा की
 साधुचरित-श्रेष्ठिक श्रीमद् डालचन्दजी सिंघी उपस्थितिनिमित्त
 प्रतिष्ठापित एवं अस्थापित

सिंघी जैन ग्रन्थ माला

[जैन वाचस्पति, दार्शनिक, साहित्यिक, ऐतिहासिक, वैज्ञानिक, कलात्मक - इत्यादि विविधविषयसुमिश्र,
 प्राकृत, संस्कृत, मराठा, धार्मीयसुन्दर - राजस्थानी भाषा नामाचार्यसिंह, भार्गवजीन द्वारा
 वाच्य तथा दान साधोबनायक साहित्य प्रकाशिकी सर्वेष्ठ जैन अस्थापक]

प्रतिष्ठापना

श्रीमद् डालचन्दजी सिंघीसल्लुख

स्व. दानशील - साहित्यसिक - संस्कृतिप्रिय

श्रीमद् बहादुर सिंहजी सिंघी

प्रधान संपादक तथा संचालक

आचार्य जि न वि ज य मुनि

(सामान्य विषयसिक - भारतीय विद्या भवन - बंबई)

सर्वप्रकार संरक्षक

श्री राजेन्द्र सिंह सिंघी तथा श्री नरेन्द्र सिंह सिंघी

प्रकाशनकर्ता

सिंघी जैन शास्त्र शिक्षा पीठ

भारतीय विद्या भवन, मुंबई

प्रकाशक-बसन्तलाल द. दवे, बॉम्बेरी एजिटोर, भारतीय विद्या भवन, पोस्टाई रोड, बंबई ५.
 मुद्रक-राजधर के. देवले, डिजिटलर ३०१, १५-१६, कोल्हापूर स्ट्रीट, बसन्तलाल, बंबई १.

4988

श्री जयसिंहसूरिविरचित

[पाण्डित्य महात्म्य]

धर्मोपदेशमाला-विवरण

ॐ

THE HANSAWATI EASTERN
RESEARCH INSTITUTE, BILAPUR
MUMBAI-400 004

संपादक

पण्डित श्री लालचन्द्र भगवान्दास गान्धी

[जैन पण्डित - ब्राह्मविद्यामन्दिर, पडोवरा]

प्रकाशक

सिंधी जैनशास्त्र शिक्षापीठ

भारतीय विद्या भवन

बंबई

विषयसूची २००५]

प्रकाशक, पण्डित, पण्डित

[१९८५ विषयसूची]

ग्रन्थांक २८] सर्वोपकारक सराफा ना. वि. व. [मू० रु० ९-१२-०

॥ सिंघीजैनसन्धमालासम्पादकप्रशस्तिः ॥

सुखि श्रीनेदपादाकरो देवो भागवतिभुव । क्वाद्देसिनि मन्वासी पुनिका यत् सुखेयया ॥	१
सदाभार-विश्वाम्ना प्रसीदन्नुते भव । श्रीमद्युगपिदोऽय रासोऽन्यभयुनिव ॥	२
यत् श्रीपुदिमिदोऽभूत् रावदुय प्रसिदिनाम् । कायभयैवो यत् यत्तातकुलायैव ॥	३
मुल-भोक्तृमुक्ता भूया जाता वशिन् महाकुले । किं कथ्यते कुलीयत् यत्कुलजायत्ययः ॥	४
यसो रावकुमारीति यत्ताभूत् पुनरुद्दिता । यत्पुन-रुय कायम् सुपाद्-सीदन्नुपनिता ॥	५
कृतिपाथैवमार्त्ता श्रीपौरीतनुकाहृतिम् । यत् द्रुप उक्तो लेने रावभयुपका विपन् ॥	६
पुन विमनसिहन्तो नाकयोरुत्तिविन । यत्तत्त इति पायम् कथाम जयवीरुत्तम् ॥	७
श्रीदेवीहृदयामाउत् रावदुयो वसीभ । ज्योतिर्देवत्वविकारां पाह्यासी जयतिव ॥	८
आगतो कथेकाद् वो जयम् जयनदाय बहुम् । जात श्रीपुदिमिदम् श्रीति-वन्तादाय यम् ॥	९
तेनापादौमयेयम् यत् यत्पुन आगतिवो । रक्षिन् , विक्षिन् मन्त्रम्, कृतो देवतायुव ॥	१०
श्रीमायाय सविजयोर्गते गुरु-माली दिव्यगौ । विपुल यत्तादाय सोऽय यत्तत्तया विमिर्तम् ॥	११

91 92

आत्मना वैशेष्यं परोक्षं वैशिष्ट्या यं वाच्यं वाच्यम् । दृष्टिस्तु मुनिपदो नृणां वातो वैश्वसुमिच्छत ॥	१२
आत्मन्येकवचनानि वाचापनैमतामि य । अन्वयस्यद्विपत्त्या तेन तत्प्राप्तवचनवैशिष्ट्या ॥	१३
अवीक्षा विविधा माया मातृवीक्षा पुरोयमा । अवेक्षा तिनयोऽन्वयेन मन्त्र-वृत्तवाचिका ॥	१४
येन प्रकाशिता नैके अस्या विदुज्जससिता । त्रिभिस्ता बहवो लेखा वैशिष्ट्याभ्यमुमिच्छता ॥	१५
स चतुर्भिः सुविदुश्चित्तामन्वयेन सन्तुष्टः । त्रिभिर्विचयवाङ्मात्रांस्तौ कथावीऽन्वयम् अलोचिषु ॥	१६
यत्नं तं विदुर्गुणं आत्मा श्रीमद्वाच्यवीनद्वयम् । वाच्यत्वं तादृशं पुन्यवचनम् अन्वयवचनम् ॥	१७
पुरे वाङ्मन्त्रवाच्ये शास्त्रीयविलम्बमात्रम् । विद्यावीऽन्वय इति क्वाच्यं प्रतिवेष्टौ कदाऽन्वयम् ॥	१८
आचार्येणैव तयोर्वैशिष्ट्यम् स गद्यात्मना । तत्तु-मुनि-निर्देशीयैरेव द्वावचनवाच्यव्यतिरेकः ॥	१९
कर्त्तव्यामहाकं वाच्यं सम्पूज्य तत् सर्वं तव । गत्या त्वेकवाङ्मेव स वचनस्युत्तमवीनवाच्यम् ॥	२०
तत्तु वाच्यम् ईदृशो वाच्यार्थः यं सचिवम् । कथावाच्योऽपि सम्प्राप्तो येन स्यादन्वयवैशिष्ट्यम् ॥	२१
कदाचिदपि विनिर्मुक्तं त्रिस्तं वाच्यवैशिष्ट्येन । विचयवाच्यकवीन्वयवीनवाच्यवाच्यवैशिष्ट्यम् ॥	२२
विचीनवचनं वैश्वानरीहं वदामिवाच्यम् । स्थापितं तत्तु विचीनवीनवाच्यवचनम् सुमुना ॥	२३
वीनद्वयवचनं वैश्वानरीहं वदामिवाच्यम् । स्थापितं तत्तु विचीनवीनवाच्यवचनम् सुमुना ॥	२४
वैशिष्ट्यवचनं कदाचिदपि वैशिष्ट्यवचनम् । अन्वयवचनं कदाचिदपि अन्वयवचनम् ॥	२५
अन्वयं वैश्वानरीहं वदामिवाच्यवचनम् । अन्वयवचनं कदाचिदपि अन्वयवचनम् ॥	२६
अन्वयं वैश्वानरीहं वदामिवाच्यवचनम् । अन्वयवचनं कदाचिदपि अन्वयवचनम् ॥	२७
अन्वयं वैश्वानरीहं वदामिवाच्यवचनम् । अन्वयवचनं कदाचिदपि अन्वयवचनम् ॥	२८
अन्वयं वैश्वानरीहं वदामिवाच्यवचनम् । अन्वयवचनं कदाचिदपि अन्वयवचनम् ॥	२९
अन्वयं वैश्वानरीहं वदामिवाच्यवचनम् । अन्वयवचनं कदाचिदपि अन्वयवचनम् ॥	३०
अन्वयं वैश्वानरीहं वदामिवाच्यवचनम् । अन्वयवचनं कदाचिदपि अन्वयवचनम् ॥	३१
अन्वयं वैश्वानरीहं वदामिवाच्यवचनम् । अन्वयवचनं कदाचिदपि अन्वयवचनम् ॥	३२
अन्वयं वैश्वानरीहं वदामिवाच्यवचनम् । अन्वयवचनं कदाचिदपि अन्वयवचनम् ॥	३३
अन्वयं वैश्वानरीहं वदामिवाच्यवचनम् । अन्वयवचनं कदाचिदपि अन्वयवचनम् ॥	३४
अन्वयं वैश्वानरीहं वदामिवाच्यवचनम् । अन्वयवचनं कदाचिदपि अन्वयवचनम् ॥	३५
अन्वयं वैश्वानरीहं वदामिवाच्यवचनम् । अन्वयवचनं कदाचिदपि अन्वयवचनम् ॥	३६
अन्वयं वैश्वानरीहं वदामिवाच्यवचनम् । अन्वयवचनं कदाचिदपि अन्वयवचनम् ॥	३७
अन्वयं वैश्वानरीहं वदामिवाच्यवचनम् । अन्वयवचनं कदाचिदपि अन्वयवचनम् ॥	३८
अन्वयं वैश्वानरीहं वदामिवाच्यवचनम् । अन्वयवचनं कदाचिदपि अन्वयवचनम् ॥	३९
अन्वयं वैश्वानरीहं वदामिवाच्यवचनम् । अन्वयवचनं कदाचिदपि अन्वयवचनम् ॥	४०

सिंधी जैन ग्रन्थमाला

—ॐ अथावधि मद्रितप्रस्थानाभावः ॥—

१ वैद्यकप्रकरणेति प्रथमप्रकरणेति सूत्र
रिक्तं स्यात्	१३ द्वितीयप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति
२ पुरातनप्रकरणेति सूत्रेति ऐतिहासिक-
प्रकरणेति सूत्रेति ऐतिहासिक	१४ त्रितीयप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति
३ राजाधिराजप्रकरणेति प्रथमप्रकरणेति	१५ चतुर्थप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति
४ विनयप्रकरणेति विधिप्रकरणेति	१६ पञ्चमप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति
५ वैद्यकप्रकरणेति वैद्यकप्रकरणेति	१७ षष्ठप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति
६ सप्तमप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति	१८ अष्टमप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति
७ अष्टमप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति	१९ नवमप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति
८ नवमप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति	२० दशमप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति
९ दशमप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति	२१ एकादशप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति
१० द्वादशप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति	२२ द्वादशप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति
११ त्रिदशप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति	२३ त्रिदशप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति
१२ चतुर्दशप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति	२४ चतुर्दशप्रकरणेति सूत्रप्रकरणेति

Life of Homosceductichrym. By Dr G. Hubler

— संप्रति मुख्यभाषप्रश्ननामावली —

१. कस्तुरीगन्धकसहस्रसुतसंघति	१०. जयमालासुतनाम विविधराज
२. कुमारापादसमीपसमाह	११. कौटिल्यसिंहसिंहसमीपसमाह (गणत)
३. विविधकर्मसमीपसमाहसिंहसमाह	१२. सुतसमीपसिंहसमीपसमाहसमीपसमाह
४. वैभवसुतसमाहसिंहसमाह, भाग २	१३. जयमालासिंहसमीपसमाहसमाह.
५. विविधसिंहसमाह सिंहसिंहसमाहसमाहसिंहसमाह	१४. जयमालासिंहसमीपसमाहसमाह.
६. सिंहसिंहसमाह सिंहसिंहसमाहसमाहसिंहसमाह	१५. सिंहसिंहसमाहसमाहसमाहसिंहसमाह
७. सिंहसिंहसमाह सिंहसिंहसमाहसमाहसिंहसमाह	१६. सिंहसिंहसमाहसमाहसमाहसिंहसमाह
८. सिंहसिंहसमाह सिंहसिंहसमाहसमाहसिंहसमाह	१७. सिंहसिंहसमाहसमाहसमाहसिंहसमाह
९. सिंहसिंहसमाह सिंहसिंहसमाहसमाहसिंहसमाह	१८. सिंहसिंहसमाहसमाहसमाहसिंहसमाह

॥ मद्रणार्थं निर्धारित एवं सज्जीकृतप्रस्थानाभावाद्धि ॥

- [illegible]

સમર્પણ

શ્રુત્ય માતાને

જેમના ઉપકારોને દુષ્પ્રતીકાર તરીકે શાસ્ત્રકારોએ જણાવ્યા છે, તેના માતાતુ સ્થાન મહત્ત્વતુ છે । ૭ વર્ષની વયમાં પિતૃ-મૃત્યુથી અચિત્ત થયેલા, શિક્ષક પિતાના પુત્ર બા માલકને, વાત્સલ્યભરી મળી મોઢી જે માતાએ વિદ્યાવાન્ મુશિક્ષિત સત્કારી બનાવવા પ્રેરણાદિત કર્યો, વિશેષ વિદ્યાભ્યાસ માટે ૧૬ વર્ષની વયના પોતાના માલકને દાઢા (સૌરાષ્ટ્ર)થી કાઢી જેના વિદ્યાભાગ તરફ મોકલવા અતુરમ ઠસાદ દર્શાવ્યો, સન્ ૧૯૬૪ થી ૧૯૭૨ સુધીના ૮ વર્ષો સુધી સતત પુત્રવિયોગ સહન કર્યો, મમતાભરી માયાહુ જે માતા (નન્દુ) સ ૨૦૦૦ ની વિજયાદશમીએ કબોદરાથી સર્ગે સચર્યા, તેમની પવિત્ર સ્મૃતિમાં પ્રયત્ન-સંપાદિત ધર્મોપદેશમય આ પ્રાચીન કૃતિ સમ્પાદક સમર્પણ કરે છે—

લા. ખ. ગાન્ધી

સ ૨૦૦૫ ને જુ. ૧૧

विषयानुक्रमिका

सिंधी जैन ग्रन्थमाला - श्री बहादुर सिंहजी स्मरणार्थम्	१५-१११
धर्मोपदेशमाला - प्रास्ताविक वक्तव्य	११२-११५
प्रास्तावना	१-२२

पद्यानाम्	विषय	पृष्ठे	पद्यानाम्	विषय	पृष्ठे
१-२ अक्षरम्, अक्षरेष्वक्षरार्थम्		१	१२ पादुरपण्डितवचनम्		११
३ धम्मधर्मोपदेश		२	तत्र सत्त्ववैदिक (वज्रवृत्त) कथा		
इति धम्मसत्त्ववैदिककथा [१]		२-५	[२०]		३७-७६
४ धोत्तमधर्मोपदेश		"	२० अक्षरं धम्मवचनम्		७२
इति धोत्तमधर्मवचनकथा [२]		५-२१	तत्र धम्मवचनकथा [२१]		७२-७६
५ धोत्तमधर्मवचनोपदेश		२१	२१ धर्मवचनं पुनरुक्तम्		७६
६ धोत्तमधर्मवचनम्		"	तत्र धम्मवचनकथा [२२]		"
इति धम्मवचनकथा [३]		२१-२३	२२ पुनः धर्मवचनविस्तारः		"
७ धोत्तमधर्मवचनम्		२३	तत्र धम्मवचनकथा [२३]		७७-७८
इति धम्मवचनकथा [४]		२३-२५	२३ धम्मवचनकथायां प्रास्ताविकेति		
" धम्मवचनकथा [५]		२७-२९			
" धम्मवचनकथा [६]		२९-३०			
८ धम्मवचनम् धम्मवचनकथा धम्मवचनम्		३०	धोत्तमधर्मवचनम्		७६
तत्र धम्मवचनं धम्मवचनकथा [७]		३०-३२	धोत्तमधर्मवचनकथा [२४]		७९-७९
९ धम्मवचनकथा धम्मवचनकथा [८]		३२	" धम्मवचनकथा [२५]		"
तत्र धम्मवचनकथा धम्मवचनकथा [८]		३२-७६	२६ धम्मवचनकथायां धम्मवचनम्		८०
१० धर्मोपदेशकथायां धम्मवचनम्		७६	तत्र धम्मवचनकथा [२६]		८०
धम्मवचनम् धम्मवचनकथा [९]		७६-७६	" धर्मवचनकथा [२७]		८१
११-१२ धोत्तमधर्मवचनम्		७६	२८ धम्मवचनकथायां धम्मवचनम्		८२
तत्र धम्मवचनकथा-धम्मवचनम् कथा [१०-११]		७६-७६	तत्र धम्मवचनकथा [२८]		८२
१३ धम्मवचनोपदेश		७६	तत्र धम्मवचनकथा [२९]		८३-८८
तत्र धम्मवचनकथा [१२]		"	धम्मवचनम् धम्मवचनकथा [३०]		८९
१४ धम्मवचनम् धम्मवचनम्		"	इति धम्मवचनकथा [३१]		८९-९३
तत्र धम्मवचनकथा [१३]		७७	" धम्मवचनकथा [३२]		९७-१००
१५ धम्मवचनकथा धम्मवचनम्		७७	२० धम्मवचनम् धम्मवचनम् धम्मवचनम्		१००
तत्र धम्मवचनकथा [१४]		७७-७७	" धम्मवचनकथा [३३]		१००-१०६
१६ धम्मवचनकथा धम्मवचनम्		७७	२८ धम्मवचनम् धम्मवचनम् धम्मवचनम्		
तत्र धम्मवचनकथा [१५]		७७-७८			
१७ धम्मवचनम् धम्मवचनम्, धम्मवचनम् धम्मवचनम्		७८			
तत्र धम्मवचनकथा [१६]		७९-८०			
१८ धम्मवचनम् धम्मवचनम्		८१			
तत्र धम्मवचनकथा [१७]		"			
" धम्मवचनम् धम्मवचनम् [१८]		८२			
" धम्मवचनम् धम्मवचनम् [१९]		"			

[illegible]

[illegible]

ग्रन्थनामम्	विषयः	पृष्ठे	ग्रन्थनामम्	विषयः	पृष्ठे
तत्र धर्मवर्षिणाधिकारन्यायका [१४४]		२११-२१२	तत्र भूतिमतिक्रमा [१५१]		॥
			१५ भविष्यिना आत्मन्यमन्यकथनम्		॥
४४ तत्र शोचिता अपि चोत्तरा युक्तम्			तत्र पञ्चमीकथा [१५२]		॥
महाभारते अत्रापि		॥	१५ लक्ष्मीनारायणे अत्रात्मन्यमन्यकथनम्		२१२
तत्र कट्ट-कुचट्टकथा [१४५]		॥	तत्र द्विजदेवकथा [१५३]		२१२
४५ अत्रापि अत्रात्मन्यमन्यकथनम्			१६ नाति-कुचनर्मिणीया युद्धोत्तरा अपि		२१३
युद्धोत्तरा अपि अत्रापि		॥	तत्र महाभारतमतिक्रमा [१५४]		॥
तत्र महा-भारतकथा [१४६]		२१३	१६ महाभारतमन्यकथनम् अत्रापि		२१४
४६ युद्धात्पश्चात् युद्धोत्तरा अपि			तत्र त्रैलोक्यमुद्राकथा [१५५]		॥
अत्रापि, अत्रापि अत्रापि		॥	॥ अत्रापि न अत्रापि		॥
तत्र धर्मसिद्धकथा [१४७]		२१४	तत्र महाभारतमुद्राकथा [१५६]		२१५
४७ युद्धोत्तरा युद्ध-उत्तरा अपि न अत्रापि		॥	महाभारतमन्यकथनम्		२१६-२१७
अत्रापि अत्रापि युद्ध-उत्तरा अपि		॥	महाभारतमन्य-अत्रापि अत्रापि		२१७-२१८
तत्र धर्मसिद्ध-धर्मसिद्धकथा [१४८]		२१५	अत्रापि अत्रापि अत्रापि		२१८-२१९
४८ युद्धोत्तरा अपि अत्रापि युद्ध-उत्तरा			निबन्धनमन्यकथनम्-अत्रापि-अत्रापि		२१९
४९ तत्रापि अत्रापि अत्रापि		२१५	परिशिष्टम् [१]		
तत्र युद्धकथा [१४९]		२१६	अत्रापि अत्रापि अत्रापि अत्रापि		
५० तत्रापि अत्रापि अत्रापि			अत्रापि		२१९-२२०
५१ तत्रापि अत्रापि अत्रापि		२१६	परिशिष्टम् [२]		
तत्र युद्धकथायुद्धकथा [१५०]		॥	अत्रापि अत्रापि अत्रापि अत्रापि		
५२ महाभारतमन्यकथनम् अत्रापि		२१७	अत्रापि अत्रापि अत्रापि		२२०-२२१

स्व० बाबू श्री बहादुर सिंहजी सिंघी

जने

सिंघी जैन ग्रन्थ माला

—[स र ण ङ लि]—

श्री बहादुर सिंहजी सिंधी - स्मरणांजलि

[illegible][illegible]

1

શાંતિ થી **શાસુર** સિંહલીથી લગ્ન થતાના કુલિદાસદે સિંહલા અનેના મનોહરના મારક મારના, વગર ૧૯૫૧ માં
 મનો હશે તેનો શાંતિ મારકમનો સિંહલા પુત્રના રૂપ હતા. તેમની માતા મોનકી મનુકમની મનોમમના ન પેર હુલ્લમ
 શાંતિ મનમનોથી રૂપી મનો હશે. બી મનુકમનીના વા મનો મનમનોએ આ વામનોએ હશે અને મોન મનો હુલ્લમ
 મારક હુલ્લમ મનમનોએ હશે. મનમનોના વા- હુલ્લમ મોન મનો અને મનોમાન મનો શાંતિ મનુકમની શાસુર,
 શાંતિ શાસુર સિંહલી સિંહલા મનોમાન મનો માર હતા. સિંહલીથી મારક, શાસુર-મનોમમના હુલ્લમ મારક મોન
 મનો મનોમાન સિંહલીથી મનો અને મનોમાન સિંહલીથી મનો મનોથી મનોમાનથી મનો માર, ૧૯૫૪ માં મનો હશે ૬
 મનો થી શાસુર સિંહલી સિંહલી મનોમાન મનો મનોમાન શાંતિ મનો મનો અને માર મોન મનોમાનથી હશે

શાસ્ત્રી બી શંકરજી વિદ્યાલંકાર પિતા શાસ્ત્રી રાજકુમારજી ભિલે મહારાજા ડેવ મહારાજાએ દુર જાણે એ પ્રસિદ્ધ અને મહાનિરૂપમ થઈ પણ તેઓ મોટાના કુટુંબના બાપ દુરુભાઈ અને મનોમની, દુરુ શંકુ ના નામદાર પિતૃતિથા બાળપણથી મોટાકાની મોટા કારકિર્દીએથી ભિલેને પાંચેના દુરા અને વાતના મહાનિરૂપમ દુર મુલકિર્દી અને પ્રસાદિય ભાગ્યની હાલિ કેલે ભિલે પ્રસાદિ ધન થઈ હતી દુરુ અને તેઓ, મહાનિરૂપમ મોટા મહારાજા ને મહારાજા મહારાજા કે તેઓ, મોટા મોટા ભાગ્યની થઈ થઈ દુરા દુરા દુરા દુરા મહારાજા, તેઓ મહારાજા તેથી ન હાલિવિદ્યા વિદ્યાલંકારના અને મહારાજા દુરુ તે મહારાજા મહારાજા મહારાજા તેથી પણ ભિલેથી મોટાના મોટા મોટા મોટા મહારાજા થઈ થઈ

[illegible]

[illegible]

सन् १९५६ मा 'विचारधारा' सेवा बन्द गर्न तयारपना भएको भन्दै १९५८ मा मन्त्रालयले सेवा बन्द गर्ने निर्णय गरेको थियो। तर यसको कार्यान्वयन हुन नसकेको भन्दै १९६० मा 'विचारधारा' सेवा बन्द गर्ने निर्णय फिर्ता लिइएको थियो।

[illegible][illegible][illegible]

1

[illegible]

પરંતુ બી વધારા સિદ્ધાંતોનો સોંપાવવા પિતૃત્વની વ્યાવહારિક કુશળતા, વ્યાવહારિક વિગતવાર કામો વાગવોનું અભિમાન હોવું અને વાગવાનું કામો કરવાની હક્કી વા, વધુ છે વધારા દેખાવાના વૈધિક મિલકત, વસતિના સિવાય કામો વિવિધ દેવતાઓની સાથેના સંબંધોનો પણ એક વાગવોનો સંબંધિત વસ્તો હોયે અને તેથી તેઓ દેવ વાગવાના અભિમાન વાગવના વધારાઓની સંખ્યા આજ કાલ વાગવોની સંખ્યામાં વેળાની વધવા હતા.

[illegible]

सूत्र गणनाओं द्वारा जोड़े गये ऐसे ऐसे दोषों का पता, संश्लेष, निरीक्षण, प्रकाशनीयता का सूत्र प्राप्त करना तथा अन्य सूत्रों के माध्यम से निरीक्षण प्रकाशनीयता का सूत्र प्राप्त करना।

[illegible]

तेव्हा पोलीस दलात एक समझौता होवयाचो अशी वेगवेगळीं मागणीं होतल्यो. मागणीं होतल्यो अशा अर्थाने पोलीस दलात एक समझौता होवयाचो अशी वेगवेगळीं मागणीं होतल्यो. मागणीं होतल्यो अशा अर्थाने पोलीस दलात एक समझौता होवयाचो अशी वेगवेगळीं मागणीं होतल्यो.

[illegible]

हिंदू संस्थानों, दोलतपुर (बंगाल), ५- १५,०००)
 राजी कर्त बंगाल, ५,०००)
 हिंदी काविली प्रीतम, मदन (दिल्ली), ५१५,०००)
 हिंदुस्तानी बंगाली बंगाली (दिल्ली), बंगाल, १,००,०००)
 एक हिंदी/हिंदी, बंगाल, १५,०००)
 बंगाल हिंदू प्रीतिप्रीति, १५,०००)
 बंगाली हिंदु प्रीतिप्रीति, ५,०००)
 बंगाली हिंदु प्रीतिप्रीति, ५,०००)
 बंगाली हिंदु प्रीतिप्रीति, ५,०००)

१. गङ्गा-मुक्तिराजदण्ड देव मन्दिर, ११०००
 २. देवमयी तपस्विका मठ, बालासूर, ५०००
 ३. देव मठ, बालासूर, ११०००
 ४. देव मठ, बालासूर मठ, बालासूर, ५५०००
 ५. देव मन्दिर, बालासूर, १५०००
 ६. देव मठ, बालासूर, ११०००
 ७. देव मठ, बालासूर, ११०००
 ८. देव मठ, बालासूर, ११०००

[illegible][illegible][illegible]

નોંધ :- હાલ કરિયાની મારા દરમિયાન કામી જેવા પદે મળતો છેલ્લો વારનો જુદા જુદા મંવાદમાં શમે અને જેમાં ટાંચીય મારાએ જેવા જ મિત્ર બિરોડો મારા રાખવામાં આવે

कमनी प्रत्यक्ष संश्लेषण विधियों का निर्माण करने प्रारंभ करना प्रक्रियाओं को कमजोर प्रदर्शित है। यह एक-विषय केन्द्रित होने वाली को "निर्वाह केवलतापूर्ण विचारधारा" का काले प्रत्यक्ष सामान्य प्रक्रियाएं प्रदर्शित करती

[illegible][illegible]

१. पत्नी पौजा का समय हरामान, पहले एप्रैल १९८१ में, अलग अलग नज्जामाना हूत निकल इस्तीफा जेहेनरही म्येरी लम्बेरी करीब करीब ५००० नमो निकलेही छल ज ए जेहेनर छमे बाबुल्ल करणल भली हली ओ नारी नैरलसी ए आली बाजिरी, लेनी प्रिमत १५०००० (पचास हजार) डेउली बाबुल्ल भली हली, सिप्लीर लेउल्ल करणल ज सनको मेर करणली लम्बेरीनयन मयोजी करणली हली गल्लु ते जेहेनर सारे ए लम्बेरी मनेलो दोम लेरी न पनी ओ लेरी सिप्लीर, करणलना छुअिद करणली तेर बाबुल्ल गल्लु बाबुल्लली बाहारी म्येरी लम्बेरी जं लेउ लेउ लेउली करणल भली ओ ते ओ लेउे ज दोम लेउे हली बाबुल्ल करणल मने लेउे

कलकत्ता की छात्रावास भवन में बने दरवाजा बल-पूर्विकी कलकत्ता बन्द करी छोड़े हरी सिटीकीने
 मोरवा बाल जयिदास, मुक्तिदास देव न सीधे बनेक लगे बोलिने कलक बने ल-बलिनेने कलक मुकल, इतिहास
 बनेने बल बाल सिटीने कलकनी भोटी बने नदर बलकल करी हली, लेख सिटीने केने न बनेक बलकल बल-बल
 बल बल बलिने बने बने बने बलकल बल बलकल बने बनेकलकल बने भोटी नदर बलिने
 लेख न सिटीने बल बनेने बनेने लेख बल बलकल बने बने

महोदयों को यह जानकारी देना चाहता हूँ कि मैंने अपने कार्य में जो भी सुधार किया है, वह सब आपके ही सुझावों और आलोचनाओं के कारण है। मैं आपका बहुत बड़ा आभारी हूँ।

जंजु तेमने सोदाय चीनकसी जमनाहो जाकाय चले गई एहो होय होय, चले चले तेमने होय जगपरी ल जगजग होय होय ५-४ विदय लीये हु मुर्छ जायन नीकलो जारे होली मुयकयत कलो तेमो जाय न मयमरीये हारे चले विदय कसीये सोदाय के - "चोय चले हने चाले चरी कसीये के चरी" हु तेमना ए हु चार चकरीये जाय न दय- एह हारे चमकलो चले लोय चकरीये, तेमनाही जगना चले चले चली ले चली तेमने चले मुयकयत चले जगजग ज न जगली ५-४ सौदाय तेमने लीकत कसी-कसी एह चरी चले चकरीये एह १९४४ न जुलाई ० की तारीखे तेमो सोदाय जिनकर देहने होली चलेकयत चाला चला चली चलीलीचकरीये नदय जगजग, चरी चालकयत तेमने जाय न जगरीये चले चरी चलीचलीहोये नदय जगजग, जगजग जगजग, जग जगजग चले हारे हारे चली चले नदयकयत जिनकर चले चले

[illegible]

सिंघी जी ना सुइघी नां सत्कार्यो

सिंधीजीना जल्मनामो मेम काहिरा मने मेम काहिरिया महार लेकत मराठानी मे थोटी थोट लीं हे. ते हो जल्मनामो लुग मेम लीं जंतु मने र थोडिं हुकूमत ठकी भास को भासनाम भासतु मने हे हे लेकत. हुकूमो-मो रुडिग सिंधी, मो मोर सिंधुलो मने मो मोरिग सिंधुलो लेकत सिंधा तुलेकत कपली होई सिंधी ज्वाहिर लो ज्वाहिरा कर्नाम भासनाम मने कपली रहा हे. लो सिंधी भासनाम को ज्वाहिरा कर्नाम लेनी रहा हे.

[illegible][illegible]

श्री श्री गुरुभ्यो नमः
आचार्य श्री जगद्गुरु श्री श्री गुरुभ्यो नमः

-सिद्धयुक्तं न हि

ધર્મોપદેશમાલા - પ્રાસ્તાવિક વક્તવ્ય

જૈન પૂર્વજ્ઞાનોંદ શબ્દિક કથાના સાધુ, સાધ્વી, શાવક અને શાવિકા - એમ ચતુર્વિધ જૈન સપને નિર્મિત મળવા-મુળવા માટે જે કેટલાક સામાન્ય વર્ણવેલાંલક પ્રકરણ પ્રત્યેની રચના કરી છે તેમાંનો પ્રમુખ 'વર્ણોપદેશમાલા' પ્રકરણ પણ એક પ્રમુખ પ્રબ્ધ છે.

૬ પ્રકારનાં વર્ણવેશોમાં સૌથી મુખ્ય અને સૌથી શાનીય વર્ણવેશ મન્થ વે ધર્મશાસ્ત્ર ગાનીનો ક્તાવેશો 'વર્ણોપદેશમાલા' નામનો છે જેની મૂલ ૫૪૧ પ્રાણ્ય વાવાઓ છે. વધુ જ શાનીય સમયથી સર્જીને વર્તમાન સમય મુખીમા, ૧ પ્રકરણનું વડ્ય-ગુજન જૈન કથાનું વર્ણવેશ ક્તાવકરુને વધુ જાન્યુ છે. યેવાન્ધર સપના સર્વ શાનીય સપવાનોમા ૧ પ્રકરણ મન્થની વિશિષ્ટ વર્ણવેશી ક્ષતિજ્ઞ મળાલી જાવી છે અને જાગમિક કન્થોના જેટલી જ કથાઓ વનો ક્તાવ્યાય કરવાનો પ્રચાર ખાલ્યો જાવ્યો છે.

૧ કન્થના કર્ણ ધર્મશાસ્ત્ર નવી વગારે વધા જેનો પોક્ષણ નિર્ણય કરવા માટેનાં પુર્ણા પ્રમાણો ફરી ફાટ નવી થયા, ૧ કન્થના કેટલાક ક્તાવ્યાયકારોપ હો, તેમને જાણ અગવાન મહાવીર જામિયા જ ૧૬ ફલ-વીક્ષિત સિખ્ય કરીકે વ્લેવવા છે અને ૧ રીયે ૧ પ્રકરણની રચના મહાવીર જામીના સમયમા જ અચ્છી હોવાની માન્યવા વચ્ચ કરી છે, વંતુ વેલિશાધિક દક્ષિણ તેમ જ પ્રાણ્ય માવાના કલ્પના દુગ્ધાત્મક અવજોક્ત વિશેરેલી દક્ષિણ, ૧ કન્થ તેટલો જાનીય હો સિદ્ધ નવી થતો. કારણ કે વમા અગવાન મહાવીરના નિર્ધાય વાજ કેટલાપ વેલ્લ વલી થયલા જાવે વલ જાદિ જાવાયોનો વળ વચ્ચકરુને વ્લેલ વચ્ચો મલે છે, તેવી ફલિશાસ્ત્રોની દક્ષિણ ૧ મન્થ, વિકમના ૪ જા - ૫ મા અતલ દરમ્યાન કે તેવી ૫ વજોના વજાથ વેલ્લના રચાવજો સિદ્ધ વાવ છે. ૧ સમય મલે વે હોય, વરતુ મૂલકાલના ૧૧૦૦-૧૪૦૦ જેટલા વર્ણોથી હો નિશિલ રુને ધર્મશાસ્ત્ર ગાનીની ૧ ક્ષતિ યેવાન્ધર સપમા વધુમાન્ય થપલી છે, વજલી વધુ મુખ્ય છે.

૧ 'વર્ણોપદેશમાલા' મા સામાન્ય વચ્ચરે સર્વકલાના જૈન સપને જીવનમાં જાચરવા અને અનુકરવા શોધ જ્ઞાન, જ્ઞાન, તપ, સપમ, ક્રમા, વધ, વિમલ, વિવેક, અનુભવા, અધીવજ, નિર્મમતા, નિર્જોમતા, અગવાન અને અનાવધિત - ફલમિ ફલમિ વિવિધ વચ્ચરના અત્તમ-કુદ્ધિ અને જાવાતિમક વલ્લિ કરતાપ મુખ્યો વધુ જ સરલ અને મુખ્યો રીયે વંતુ અસ-રકરક અને જાવેલાત્મકરુને, મુન્ધર વ્લેલ જાવ્યામા જાવ્યો છે વાવઃ નવવીક્ષિત સાધુ-સાધ્વીઓ અને લુગ્ધાત્મકારી શાવક - શાવિકાઓ માટે ૧ પ્રકરણને વચ્ચ કરવાની અવજા હો નિર્મિત રીયે વધુ જાચન કરવાની વર્તવા વધુ જ્ઞાન અલથી જૈન સમાજમા ખાલી જાવે છે. વચ્ચકરે વોડે વળ વળા અન્ધ મામમા કમુ છે કે "જા વર્ણોપદેશમાલાને જે મહુમ્મ અને છે, સામજે છે અવજા ફલ્લમા વારલ કરે છે તે મહુમ્મ, વોતાના અત્તમકિતને જાવી કલે છે અને વે જાનીને મુલકાતલક (ગર્વ) જાચરી કલે છે."

અવસ્થામાંથી જો પદ્ય સુખદ કુખદ વા હિયવ ।

સો જાણ્યુ અપહિત, નાહ્યુ મુદ્ધ સમાપણ ॥ ૫૨૧ ॥

તેમ જ એ પ્રબળ મદ્યવતુ વર્ણન કરતા મનકાર પોતે જ કહે છે કે— આ વપોદ્ધમાત્રા રૂપ પ્રબલકૃતિ, એના વચ્ચા અને મોત્યવર્તે પ્રાપ્તિ કરવાથી, વૃદ્ધિ કરવાથી, અભ્યાસ કરવાથી, સુખગત કરવાથી, તેમ જ વિષયો વલ્લ આપનારી છે.

સંતિપત્રી પુદ્ધિકરી કહ્લુપકરી મુખ્યગતકરી ચ ।

હોર અવસ્થા પરિણત્ય તદ્દ વા વિશ્વાધ્યત્તરાર્થ ॥ ૫૨૨ ॥

આ રીતે પ્રબલકારે પોતે જ એ પ્રકારના અભ્યાસ પડત તેમ જ અવસ્થા વિવિધ માહાત્મ્ય જણાવેલુ હોવાથી, તેમ જ એના વિષય કરેલા વિવિધ પ્રકારના પ્રતીર્થ વપોદ્ધમાત્રા વચનોની દુર્લભતાવાળી, મહાશીઠ મુમુક્ષુ ઝગને એ પ્રબલ વલ્લ જ દ્વિતોપદેશક અને મુખ્યોપદેશક પ્રાપ્તો રહ્યો છે અને તેથી જ એના પઠન-પાઠનનો સવલ પ્રચાર વાલ્લો આવ્યો છે.

એ પ્રબલની જાણી મુખ્યવિદિ અને પ્રમાણતા હોઈ, એના અનુકરણરૂપે એ પછીના અભ્યાસ આવાર્થેય વળ, એ શૈલીના અને એ જ પ્રકારના, કેટલાય તથા તથા વપોદ્ધમાત્રા પ્રકારના અભ્યોની રચના કરી છે, જેમાં શ્રીમદ્ભગ્વત્ 'અવેશવદ પ્રકરણ', તથાશ્રીમદ્ભગ્વત્ 'અર્ચોપદેશમાત્રા', તેમ જ મહાશીઠ દેવચંદ્રમુનિહૃત 'પુષ્પમાત્રા' આદિ અનેક કૃતિઓ તથાથી પ્રચાર તેમ છે

અવશિષ્ટમુરિય આ કૃતિ મુખ્યત્વે અર્ચવાળા તથાથી વલ્લ 'અવેશમાત્રા' અનુકરણ-રૂપે જ વચાવી છે એ પછી રચના એના તથા પ્રચાર છે. અર્ચા કે વલ્લ મુખ્યત્વે અવેશો અને તેમની પુદ્ધિવાદે અવેશમા અધ્યયનોનો મોટો ભાગ, એ વપોદ્ધમાત્રાના જ આધારે પ્રવિષ્ટ કરવામાં આવ્યો છે. અવેશમાત્રાની અવેશમાત્રા તથાથી અવેશો અધારે વિસ્તૃત અને અધારે વૈવિધ્ય કરેલી છે તથા પ્રસુત અર્ચોપદેશમાત્રાની રચના અધિપ્ર અને મુખ્યત્વે અર્ચા રૂપ છે પ્રબલકારનો અર્થ અવેશમાત્રા અધ્યયની અધિપ્રો કરતા તદુપદેશમાત્રા અધ્યયનોની નામાવલિ મુખ્યત્વે વિશેષ દેશાય છે, અને તેથી તેમને ૧૮ ગાથાના આ અધુ પ્રકરણમાં, વિષા વિષા અવેશોથી મુખ્ય ૧૧૮ જેટલી અધ્યયનોની નામાવલિ પ્રવિષ્ટ કરી રીધેલી છે તથા અર્ચવાળા તથાથી અવેશમાત્રા એ ૧૧૨ ગાથા જેટલી અધુ કૃતિ છે, તેમાં અધ્યયન ૪૦ જેટલી જ અધ્યયનોનો અર્થ કરવામાં આવ્યો છે.

અન્યકારે પોતાની પ્રસુત નૂતન કૃતિની રચના કરવા પૂર્વે, અર્ચવાળા તથાથી અર્ચા 'અવેશમાત્રા' અધુ વિસ્તૃત વિવરણ કર્તુ અધુ જેનો અર્થ અનેક દેશાયે આના કરવામાં આવ્યો છે અને છે એ અધ્યયો અધુ વિવરણમાં તેમને વિસ્તૃત અને પ્રવિષ્ટ કરી છે જેની મુન્યવલિ આ વિવરણમાં ન કરતા એ વિવરણવાળી જ એ એ અધ્યયો વાળી હેવાની અધ્યયન કરી છે.^૧ અધ્યયના રીતમાં પાઠન, અર્ચા, અધ્યય, વેષપાઠન વિગેરે સ્થાનોના અધિપ્ર જ્ઞાનપ્રધારેતુ અધ્યયન કરી, હોઈ અધ્યયન વિદ્યને 'અધ્યયનવિદ્યા' નામની એ અધુ અધુ એ અધ્યયોની અને પ્રમાણમૂલ્ય પ્રાપ્તિ તેમ પ્રબલોની 'અધ્યય' વચાવી છે, તેમાં પણ એ વિવરણની અધ્યય કે અધ્યયની 'અવેશમાત્રાવિદ્યા'ની મોઘ હેવામાં આવી છે, અને તેની અધ્યયમાત્રા પણ તેમાં મોઘી છે. એ અધ્યયને અ. ૧૧૩ માં અધ્યય કે અધ્યય અર્ચોપદેશમાત્રાવિવરણની અધ્યય

પૂર્વે, જે મને ખબર, તેની રચના કરી હતી.' આ કૃતિ અવારનું કાવ્ય જોવામાં આવી ગઈ. સંખ્યા
 છે કે તેને સમજાવવાને પ્રસન્ન વિવરણની અંતે આવી પહોંચી ગઈને પોતાના જ્ઞાન, કાવ્ય
 નુકસાન આપેલો યોગ્ય પરિણામ આપેલો છે, તેને આ કૃતિ આ વિવરણમાં પણ આપેલો હોય અને
 સમાપ્ત પ્રગટકાર વિશે કોઈ વિશેષ ઇતિહાસિક જ્ઞાનમાં પણ મોડામાં હોય. વિદ્યાર્થી આ કૃતિની
 જોશ કરતી હોઈ અને અસમ્યક્ વાચકો તેને પણ પ્રકાશમાં નુકસાનની પ્રતિષ્ઠા કરતી હોઈ.

મગધરે રોજાની જે શક જાન્ય વિશિષ્ટ રાખનાનો પણ વહેલ, પ્રશ્નુત નિધરજની પ્રકલિત કરેલો છે તે પૂર્વજાતના મગધ જોવાના મળી જાવી પરંતુ તેનો કલ્પ દર્શો નુદિત માગ મગધ જોવાના આશ્યો છે. ર રાખના જે 'નેલિનાદ્યપરિચ' છે

मन्थकार रहे छे के— 'अब सुधी का जगन्ना हीन, सत्पुत्र, कुलपर्वत, चन्द्र, सूर्य
जने खर्गना देवो विद्यमान रहे आ सुधी का विवरण पय, 'देसिचरित'नी जेन प्रसार
पावत रही. (प्रकाशित संख्या २७, पृ. २२९) मने खगे छे के मन्थकारनी रचनाबोला
ए 'देसिचरित' कहा ए सोधी सोरी जने महारपनी कृति हवे. देसखेरेना भवारना,
ए मन्थनी राकपनी बलिना बोकाक पुत्रक पाना मारा जोबाना आम्पा जेमी एक बालु
मन्थना जन्मभागवानु पय रहि सोचर बनु हल.

ए पानामा मजनी अन्तमहासिनो केटलोक पाठ मने कपलम बसो छे जे का नोबेली पकिलोमा कानबाम आबे छे

- [illegible]

દુર્ગાએ ૪ પાનાનો કાપી બાહુદયી કાગળમાં એક દુર્ગાચાત્ર કરતાં ચણે, માગ કુટી નવડો દોવાથી, પ્રસાદિગત પાટ સંકલિત કાગળમાં જ મેઝાવી કાગળનો છે. ૨ મે ડેમ્ડું પણ નોવામાં પામ્યું છે તેનો પત્રાક ૨૨૮ નો છે. વડવી કઢાઈ કાગળમાં ૨૬-૨૭ ફાંચ ડેવડી દોવાથી લેગ જ વરેક હુણ કપર ૬-૭ પંક્તિઓ કહેલી દોવાથી, કાગળમાં ચોરેક દુગાર શ્રોક=પાંચામ કહેલો ૪ પંક્તિ મોડો રાખે, એક બહુવાન કરી કાગળ છે.

एक 'बहुविधता' का एक परिवर्तनीय जोड़ लेना नहीं जानी, ठीकी से स्वीकारने को जवाबदेही कोई एक प्रतिष्ठित संस्करण की प्रति उपलब्ध नहीं यदि होय. परंतु

[सिंधी जैन ग्रन्थमाला]

तादृशपत्रीय प्रति, आदि पत्र

[धर्मोपदेशमाला]

ત્રિક લાઁ થીમાન્ વાન્ પશુરુર સિંહચી ચિત્રીના શુભ આરંભસરખ 'સિંચી છા'માં ધમ્મોવદસયાલા (ધર્મોવદેશયાલા) જેનું અર્થસનીય પ્રાચીન રત્ન અનુવચીની વિચરણ માથે જે પ્રકાશમાં માથે છે, છતાં 'ભારતીય'ના મુખલિદ્ધ આચાર્ય શ્રીચિત્રવિજયજીની પ્રેરના દુષ્કા મિલિતમૂલ છે । શું સમ્પાદન-કાર્ય લેખોજ આગથી હમખમ સામાનાર વર્ષો-પહેલ્ય માં ટીકી ટીકી પ્રવૃત્તિઓમાથી બચકામ મેલવીને, પ્રાચીન પ્રતિયોના આપને, ડાન્કરોની યોધના માથે, સમ્ય પરિભવથી વધાવણિ સંજ્ઞોધિત કરેલ, આ વચ્ચ કવ આલિની અનુકુલતાજ હાલમાં પ્રથમ પ્રકાશમાં માથે છે, ય આનન્દ-વચ્ચ

પ્રમ્થની વિશિષ્ટતા ।

વક હજાર અને વકસો વર્ષો પૂર્વે વર્ષ મલેજા, મુત્તરેલીના વચ્ચ પ્રસારને પ્રાપ્ત સિંહચી જેવા મહાન્ સમર્થ વર્ષોવદેશક વર્ષોચાર્વના વિચરણથી વિશુભિત પ્રાપ્તો આ વિશિષ્ટ પ્રમ્થ વિદ્વજનોના વિષ્ણુ અનેક પ્રકારે આકર્ષીત અન્કને મક્કા છે ।

દરિયા અશ્વહોલન કરવારા માત્વલિદ્ધ-મેલીઓ આ પ્રમ્થના પઠન-પાઠન-પરિ-ચ પ્રયોજ પામશે, આ વક જ પ્રમ્થમાંથી વિવિધ વિષયોનું મિલ્લાન મેલવી

, માહુવમાચવચ દોઈ, માહુવમાચના વિદ્યારણોને અને અમ્વાસીઓને, વધા પ્રમા દક્ષિણ પટલોને વચ્ચ પ્રોત્સાહન આપે, ય આમાલિક છે ।

અન્ક મુદ્ધમય મનોહર પ્રાકુત પ્રમ્થની વલેજના કરવારને આ પ્રમ્થની પ્રાપ્તિથી મલા વધા સમ્ભવ છે । મુખલિદ્ધ મહાકવિ વાગમ્મની કારમ્મની આલિની ન્કકા જેથી પ્રાકુત મધ-ન્કકા આના અનેક ભલે યોજા મલશે । અમ્વા-ગુણવચ માથે આ પ્રકાશનના સમાપ્તવાલ્ય પતો વર્ષે ૮૧ આર્ષા ચિત્રો અન્કે ।

મળી પ્રાકુત વમ્મુદ્ધવા યોજા વાદનારને વચ આ વચ્ચ, મહુવા સમ્ભોજ । આ પ્રમ્થના અશ્વમાત્વની મહાકામ્મની મહાકાલો વચ અહુમય વર્ષે ।

વચ સંકુદ, પ્રાકુત મુલાવિવાપ્તનું વાન કરવા વાદનારને આર્ષાનું મુત્તરુર દવન્ય આદમ્મ આપશે । આર્ષાં વર્ષુવ અમાર્ષાં વર્ષોની વક સ્પી અન્કે અર્ષે ૧) વર્ષોકે છૂર્ણી છે, જે જે વર્ષોની પ્રાચીનતા માથે લેન્ક-વિચતા, મુદ્ધકા વચા વર્ષોરે વિચારવામાં અમ્થોની વર્ષે ।

जैन-ग्रन्थ-माला
सिंधी-जैन-ग्रन्थ-माला

जैन-ग्रन्थ-माला
सिंधी-जैन-ग्रन्थ-माला

जैन-ग्रन्थ-माला
सिंधी-जैन-ग्रन्थ-माला

जैन-ग्रन्थ-माला
सिंधी-जैन-ग्रन्थ-माला

जैन-ग्रन्थ-माला
सिंधी-जैन-ग्रन्थ-माला

जैन-ग्रन्थ-माला
सिंधी-जैन-ग्रन्थ-माला

जैन-ग्रन्थ-माला
सिंधी-जैन-ग्रन्थ-माला

जैन-ग्रन्थ-माला
सिंधी-जैन-ग्रन्थ-माला

जैन-ग्रन्थ-माला
सिंधी-जैन-ग्रन्थ-माला

[illegible]

सन्ध्या विविधा

આજથી ૬૬ હજાર અને ૬૬૦૦ વર્ષો પૂર્વે ચર્મ નવેલા, કુહરેલીના વરદ પ્રભાસને કાત કરનાર રૂપસિંહરુદ્રિને લેવા માગતા, સર્પવંશ વર્મોખરેલક વર્માચાર્યના વિચારગતી વિદ્યુતિત થયેલો કિટ્ટાચર્મનો આ સિંહિદ પ્રખ્ય વિદ્વાનોના વિચારું અનેક પ્રકારે આકર્ષન કરાશે. ધર્મી બનવો સગા છે ।

विभिन्न दृष्टि से व्यवहार करने पर सामान्यतया वेलेले या अन्यथा पटन-पाटन-पट-
पटन-पटन पटन पटन, या एक या अन्यथा विभिन्न विधियों में विज्ञान के अन्तर्गत
होते ।

આ મંથ, માહુરનાચલપ હોઈ, માહુરમાયાના નિહારોને બને અન્નાપીઓને, અન્ના
માહુર જાણીએના એક વાલ્યોને પ્રથમ યોગદાન બાને, ૬ અન્નાનિષ્ઠ છે ।

[illegible]

मय-मयानी शास्त्र सम्प्रदाय जोषा बाह्यतः नम वा वन्द्य, बहुधा गर्वोप-
भासी प्रकृतेः । वा मन्त्रवा मयमातृमयी महाप्रभुनी बाह्यतो नम आश्रय गते ।

एकज्ञोपित संमत्त, मातुल सुभाषितासुतु सन करत माह्वारने भाषायां सुवसुर.
सुभाषितो भाव्य भाव्य भाव्ये । भाषां कुरुतु कर्ता पत्नीया एव सूची भाष्ये यदि
परिविष्ट (१) एतेने ज्ञानी के, ते ते पत्नीया ज्ञानीया भाष्ये ज्ञान-विषया, सुवसुर.
भाष्ये प्राद-विषया जोते विचारकायां कर्तायां भाष्ये ।

શ્રાવ્ય-શ્રાવ્યશ્રી વિનોદ વામણ કવિએને, તથા સાહિત્ય-શિક્ષક સાધુતોએ આ પ્રશ્ન રચના-રેલી આત્મકથા કથા સાથે જાણવેવર્તુ ઉપ કિશ્કણ આપવા સમર્થ થશે ।

માધા-વિષાદરોમે, અને માધા-શાસ્ત્રના અધ્યાસી સર્વોપકોમે આ પ્રશ્ન-દ્વારા માત્ર વિષયક વસ્તુ અભ્યાસ-પ્રતિભા લેવું મળી જાકે તેમ છે । પ્રાકૃત માધાનો સત્કૃત મા સાથે કેવો સ્મીર સંબંધ છે ? તથા વેદી માધાઓ પર કેટલો મહાન અસર છે પ્રાકૃતમાધાનુ વેદીમાધાઓ સાથે કેટલું સંબંધ છે ? પ્રાચીન પ્રાકૃત માધામાથી કેટ વિશાલ પ્રમાણમાં જાણે અને કિયાપણે પ જ સ્વર્ણ અથવા સહજ ચેરફાર સાથે આન કર્તમાન પ્રાકૃતમાધાઓ (ગુજરાતી, દિગ્વી, ગુજરાતી, ગુજરાતી, ગુજરાતી, ગુજરાતી)ના અગ્રણ પ્રાચીન સમયથી, વસ-વસ્યરુદી તરીકે આવેલ છે ? આથી માધાઓ વનિષ્ઠ સંબંધ સમજવાથી, વસ અને ગુજરાતમાક દરિયા વિષાદરમાની વક તેમને પ્રાધર્મી સારી રીતે તજાકે "વસુ-વસિ, માધા-ગુદિ આદિમા વસ આથી અનુકૂળતા થશે ।

* તમ્હા ઉપર મહી દુઆ કર્તે પોતમા આ દ્વારા સંબંધ વસ્યરુદ, વસ્યરુદના વસ્યરુદી ૧ માધાના વસ્યરુદી વોમા અમાન વસ્યો તરફ અને સ્વયં સ્વયં સ્વયં સ્વયં -

પ્રાકૃતમાધ	ગુજરાતી	કુલ	પ્રાકૃતમાધ	ગુજરાતી	
માધ	(માધ)	૫૫,૧૧	માધ	(માધ)	૧
માધિયા	(માધિ)	૧૧૧	માધા-વોધી	(માધાની વોધી)	૧
માધીની	(માધીની)	૧૧૧	ગુજ	(ગુજ)	
માધાવોદ	(માધાવો)	૫૫	વસિય	(વસી)	
વસ્યોમે	(વસ્યો)	૧૧	માધાવ	(માધ)	૧
વસ્યોધિઓ	(વસ્યો)	૧૧	ગીસારિયા	(ગીસારી)	
વસ્યુ	(વસ્યુ)	૧૧૫	વસ્ય	(વસ)	૧
વોધરવિમાધો	(વોધરવો)	૧૧૫	વસ્યાવ	(વસાવ)	
વોધારવ	(વોધારવ)	૧૧	વસ્યિયા	(વોધી)	
વસ્યોવો	(વસ્યો)	૧૫	વસ્યો	(વસી)	
વસ્યિયા	(વસી)	૧૫૧	વસ્યિયા	(વસી, વસી વિદી)	
વોદ	(વોદ)	૫૫,૫૫,૫૫	વેદ	(વેદ)	
ગુજવિમાધ	(ગુજવો)	૧૫૫	વેદ	(વેદ માધી)	
વોધવિમાધ	(વોધવો)	૧૧	વસ્યિયા	(વસ્યો)	
વોધિયા	(વોધી)	૧૧૧	વસ્ય	(વસ)	૧૧
ગુજારતા	(ગુજાર)	૧૧૧	માધા	(માધ)	૧૫
ગુજિયા	(ગોધી)	૧૧૧	માધ	(માધ)	
વસ	(વસ)	૫૫	માધ	(માધ માધી)	
વેદુઓ	(વેદી)	૧૧,૧૧,૧૧	માધો	(માધો)	૧૫૫
વસ	(વસ)	૧૫૧	સકુવ	(વાધી)	
ગુજવિમાધ	(ગુજવો-ગુજ વસ)	૧૫૧	વસ્ય	(વસી)	૫૫
ગુજિયા	(ગુજિયા)	૫૫	વસ્ય	(વસ)	૧૫૫
ગુજાવ	(ગુજાવ)	૧૫,૧૫,૧૫	વિમાધ	(વિમાધ)	
ગુજાવ	(ગુજાવ)	૧૫,૧૫,૧૫	વસ્યિયા	(વસ્યો)	
ગુજાવ	(ગુજાવ)	૧૫,૧૫,૧૫	વસ્ય	(વસ)	
ગુજાવ	(ગુજાવ)	૧૫,૧૫,૧૫	વિમાધિયા	(વિમાધિયા)	

આ ધમ્યમા કવિશ્વ યદ્યપીતુ ચર્ચન કરતા યદ્યપીતુ ખાસ (અસાધ્ય-અસાધ્ય)ને, કામિનીને તથા યદ્યપીને સમાન વિશેષનોથી કલિદાસ પદ-સંપાદનાથી, મદનને યદ્યપ કરનારી તથા કુવર્ય-રચનાથી અસાધ્ય છે [૫. ૪]

આ યદ્યપ ધમ્યમા પ્રાચીન સાહ્યપત્રીય પ્રતિ કોરેના પાછો પ્રમાણે સંકુલન ચર્ચની પૂર્વતા દ્યપરને દ્યપર તરીકે, અને યદ્યપને યોદ્યપ તરીકે આ ધમ્યમા દાસનામા આવેલ છે । વરુણના દ્રાહ્યપ્રમાણ (પરી ૧, સૂચ ૧૨, ૨૦) નાના 'ઇત શ્વ નિન્દસમેષુ' : 'ઉત ઓદ્યુ દ્યુપરુપેષુ' સૂત્રો, તથા સિદ્ધરેખાનંદ સમ્યાસુસનના અ ૮, પા ૧, સૂચ ૮૨ અને ૧૧૬ 'ઇત શ્વ વા' તથા 'ઓદ્યુ સંયોમે' આ પદ્યસિતુ સ્વર્ણન કરે છે ।

ઇતિહાસના યેનીએને, અને સસોબકોને આ ધમ્યમાથી કેટલી ય જાણતા યેની-નોંધવા યેની મારિલી રચી આવેલે । મુરુદ્ય (નોંધપદ્ય), લાટ (લાટ), મુજરતા (મુજરાત) યેના અનેક રીતો સમ્યન્ધમા, રાસરૂં (રાસરૂં), મુજરન્ટ (મુજરન્ટ) ડોનેપી (ડોનેપી), મુજરા (મુજરા), મુજરન્ટ, મુજરન્ટ (નાના-નોંધવા), મુજરન્ટ (મુજરા) આદિ અનેક મુજરા-મુજરાઓના સમ્યન્ધમા, મુજરન્ટ (મુજરન્ટ) રીતે, ડોનેપી (ડોનેપી-મુજરા) યેના અનેક મુજરા-ડોનેપીના સમ્યન્ધમા કરેલા પ્રાચીનક ૩૬૦૦ ઇતિહાસના અધ્યોની પડે । આદ્યપ (આદ્યપ) -મુજરા ૨ ૫ ૫૬૬૦થી કલિદાસ પદ્યે આદ્યપ (આદ્યપ) -મુજરા, તથા કામ્યકુલ (કામ્યકુલ), કામ્યકુલ (કામ્યકુલ-મુજરા), પમાસ (પમાસ), પમાસ (પમાસ) રીતે આદિ અનેક અસોની અધ્યપનો ઇતિહાસ આમાથી જાણવા મળેલે । પ્રાચીન ટીપ્પે, મુજરો, મુજરો, યદ્યપાન પ્રતિ, યદ્યપ-અસાધ્ય, યદ્યપાન કપોત, મુજરા, મુજરોની મુજરી, યદ્યપાન (કામ્યકુલ) પાક લેલ, કોરે સમ્યન્ધમા આપવા લોભ અનેક દ્યપીકરો જાણેલે. મુજરાનર યેન સંકુલોદ્યપ આદ્યપીતુ તરીકે અસાધ્યો ધર્મજાન અધ્ય કેટલો પ્રાચીન છે ? તે આમાના અસોની અધ્યપી કામ્યકો । આ ધમ્યમા આવેલા ઇતિહાસોપયોની વિવિધ નામોની વધુ સૂચી અધ્યે અદિ અધ્યપિદ્ય (૨) તરીકે દ્યપી છે, તે, તે, તે અધ્યપાન વિદ્યાસુ સસોબકોને અસાધ્ય અધ્યપોની પડે, યો અસાધ્ય છે ।

પાન, પીલ, તપ, આપ, અધ્યપા, પાન, મુજરા, જમ, દમ યેના મુજરા-માન્ય અધ્યપિદ્ય સંકુલોદ્યપી, અને તેને પુજા કરનાર, આદ્યપ-મુજરાપાનથી મુજરાપાન પદ દ્યપીતુનાર મુજરાપાન કરતા મુજરાપિદ્ય કામ્ય-મુજરાપી મુજરાપી આ મુજરાપાન માન્ય અધ્યપીતુનાર

પાનપાન	મુજરા	પુજ	પાનપાન	મુજરા	પુજ
મુજરાપિદ્યો	(મુજરા)	૫	મુજરાપી	(મુજરા)	૧૦૫
મુજરાપિદ્યપાન	(મુજરા)	૫૧	મુજરાપી	(મુજરા)	૧૦
મુજરાપિદ્યપાન	(મુજરા)	૧૧૦	મુજરા	(મુજરા)	૧૦૫
મુજરા	(મુજરા)	૫૧	મુજરા	(મુજરા)	૫૧
મુજરા	(મુજરા)	૫૧	મુજરા	(મુજરા)	૫૧
મુજરાપિદ્ય	(મુજરા)	૧૧૦	મુજરા	(મુજરા)	૧૦૫
મુજરાપિદ્ય	(મુજરા)	૧૧૦	મુજરા	(મુજરા)	૧૦૫

સત્યનોના કમ્પને મુલોચિત કરશે । ધર્મોપદેશ માટે બાબા બેઠા સાધવનો મહુપયોગ કરવા તેઓ ઘેરાયે, પર્વદાઓના બાના અભ્યાસના આદિથી તેઓ ધર્મ-પ્રચાર કરી મુવક મેહથી રૂઝવે, ધર્મોપદેશના કાર્યમાં બાબી સખરૂઝા મેહવચે, યસો બચ્ચે વિધાના છે ।

ધર્મોપદેશ ક્રમ કરનારાઓને સાચી ધર્મનું જ્ઞાન થયે, ધર્મ-લેખ થયે, ધર્મ બને અપર્મના કહો સમજાયે, ધર્મ-માર્ગથી અપુર થતા હોયો ધર્મ-માર્ગમાં કિર થયે, તેમને કર્તવ્યોત્તુ બને અકર્તવ્યોત્તુ વિવેક-જ્ઞાન થયે, અન્યાયમાંથી તેઓ અન્યાય તરફ વચ્ચે । કોલાઓ બા મન્યના અધિકાર-અવધથી પરમ આક્રમ સાથે પુરુષાર્થોત્તુ પરમ જ્ઞાન મેહવચે । ધાર્મિક સખ-જ્ઞાન સાથે અનેક પ્રકારતુ સામાજિક, અવાધારિક બાધવક થયોતી જ્ઞાન તમ મેહથી રૂઝવે, યસી બા મન્યની સહુરૂના છે । માયાનર-લેખીઓ બા મન્યના માયાનરો માટે ઘેરાયે, યમ ધારતુ અવોત્તવ નથી ।

હરકાત-સાક્ષતા મિચ્છાતે, બને વિચરૂપ અચ્છાસીઓને બામાતી સચ્ચાકારોથી અને અર્થાકારોથી અરૂઝ પ્રસાદોપિત વિવિધ કર્વનો અસાધારણ વિનોદ સાથે વિવિધ ચાતુર્ય બાપયે । પ્રેમ-વશિકારો, અચ્છાસાન-અચ્છોચરવચ્છા, અક્રિયાસાનચાચ્છા, પ્રભોતરો, સચ્ચર, પ્રાકૃત પ્રભોના સમસંસહયથી પ્રભુતર, પાક-પૂર્તિ, વચોતિ, અવાજોતિ, લેવોતિ, મૂલોતિ, અવોતિ, લેવોતિ આદિતુ ચાતુર્ય તમ બા મન્યમાંથી મચ્છી રહેયે ।

બા કમ્પના પ્રસજે પ્રસજે જૂઠી જૂઠી કૈલીથી કરેજા વિજ વિજ દેશોના, બને નગર-મગરીઓનાં, વિજ વિજ અમાયના અપક-નાવિષ્ઠાઓના, રીર્ષ-અસો દેવ-મન્દિરોના, પર્વોતો, મુવકાઓ અને બટવીઓના, વજાનોત્ત અને વિવિધ મહુઓના, પુષ્કરિનીઓ (બાવરીઓ), સરિતાઓ, સ્નાનો, સરોવરો આદિ મહાસાઓના, અરબીયા, અર-શિહાર આદિનાં, અર-પર, અરપર, લેપર આદિ સપરાપર મુહિયા, ફેરાટનાના, સમુદ્ર બાવના અને બાકાદ-ગાઠનાના, વજાવ વનોત, વરજાત, સુર્વોત, સુર્વાચ આદિના, દેવ-લોકનાં, દેવોના અને વિદ્યાપરોના, અરહોત અને રમજાવ આદિના, રાક-બાસાઓ, રાકસાઓ અને રાક-વૈચોના, મુવકલી ગવિષ્ઠાઓના, રાવા-વેચના, વિવાદ-પ્રસજના, વધુ-વરના, પ્રસાવના, સયોગ-વિયોગમય, મુલ-દુઃખમય સમારણ વિવિધ રહોત, મહાવિધાનાં ચતુરણી રોનાના અને મુહોત, રૂઝાર, વીર, કલન આદિ રહોના - રૂઝાદિ નાના મજારના કર્વનો અરૂઝ અતર્પક, વિવિધ જ્ઞાન બાપનારા અને મારકવિની અસાધારણ મન્દિરને પ્રસાદિત કરનારા છે ।

માધીન સમયના સમીત-કલ, મુલ-કલ, વિજ-કલ, સિલ્પ-કલ, પ્રસાધન-કલ, રેજવકલ, નાટક-રેજવક-કલ તમ પ્રકારની દતી, માધીન સમયના વિજ-સદા, લેખસાક્ષા, રામસાક્ષાઓ દતી - તેજ સુષ્ક પ્રસજો બામા બોવા-ગાવાના મહે છે । તથા વૈષ્ણવ, જ્યોતિષ, સામુદ્રિક, વિવિધજ્ઞાન, સહુવચાચ, અરૂઝના કોરે સંવંચના પ્રાસનિક પોતો તમ બામા છે । અગિયો, મગિયો, અપાદિયો તથા માયાની પૂર્વો કેવી ગાવના પ્રવચો કરતા દવા, તે તમ બામાની સમયના મહે છે । વિવિધ કલ-વૈષ્ણવ દર્શાવતી, અનેક પ્રકારતુ મુહિ-ચાતુર્ય અને અપ્રકાર-ચાતુર્ય વચારતી, વિવિધ ચિત્તોત્તુ જ્ઞાન બાપતી

વિસ્તૃત અને સંક્ષિપ્ત ૧૫૬ કેટલી કથાઓના વિવરણકારે ત્રુટિઓની વિશાળ જાણ આપ્યું છે, ત્રુટિઓની જ પ્રકારનું સિદ્ધાન્ત આપ્યું છે ।

૧ કથા-ચરિત્રોના, નારાયણને પાત્ર કરી ગયેલા મહાપુત્રોના, પરમપૂજ્ય સર્વજ્ઞ સર્વજ્ઞોના, પદ્મચરિત્રોના, વાસુદેવોના, કલ્પદેવોના, તથા પ્રત્યેકનુદ્ધ અનેક રાજાઓનાં પવિત્ર ચરિત્રો વિશિષ્ટ કૌટુંબી વર્ણનમાં છે । સ્વપરોના અને સ્વપ્રભાવક, સ્વચ્છ, કુમારમયોના, સમ્પન્ન-સત્કુલોના, તથા સૌજન્ય રાજા-મહારાજાઓના પણ ચરિત્રો છે । માત્ર તાર નસતો પૃથ્વી કરનાર પરશુરામ, અને પદ્મીના નાર મહાજ્ઞની પૃથ્વી કરનાર સુમુખ પદ્મવર્તી જેવાના વિચારના સોગવ સોધક ચરિત્રો પણ આમાં છે । જામવકુમાર, રોહિ, સોલવરાજન, પાંચમળ જેવા બુદ્ધિ-નિપાત્ર રાજ-માન્ય મહીમોના, સદ્ગુણોથી ભેદ ભેદી-ઓના, તથા ઉદાર ભાર્યાઓ જેવા અનેક સજ્જન-સદ્ગુણોના સરસ ચરિત્રો આમાં રસમ કૌટુંબી જાતન કહેલા મળે છે । તે સાથે વિવિધ સ્વાધ્યાયોના અને વિવિધ ભાવ-રત્ન કરનારા અપમ કુલોના ત્રુટિ ચરિત્રો પણ ચરિત્રના સોગવ સોધકે પ્રસન્નપ્રસન્ન સમજાવ્યા છે । પોરી, વારી, પોર દલા આદિ પાત્રો કરનારા અપમ અધર્મીઓને પણ અપમાન મારે પાત્રનાર સ્વાધ્યાય વ્યવસ્થાઓના દર્શાવો પણ આમાં જોવા - જાણવા મળે છે ।

વિશાળ ભારતને સમસ્ત વનની ગયેલી જાતે મહિમાઓના, મુગીઝ સજ્જનોનાં, પૃથ્વીની કેવી રાજકુમારીઓના, રાજ-રમણીઓના, મહાસીઓના, સતી-મહાસતીઓનાં આદર્શો પવિત્ર ચરિત્રો આ સમ્પન્નો સરસ કૌટુંબી રસમ પ્રકારે વર્ણનમાં છે, તે આદર્શ-ચરિત્રો પવિત્ર નીતિ-રીતિઓ અને આદર્શોનાં પણ સત્કૃતિઓ સારો સ્વચ્છ આપે તેવાં છે । પદ્મની દેવતા અને સમાજને પણ પ્રભાવનું સિદ્ધાન્ત આપી જાય તેમ છે । પુરુષોને પવિત્ર માર્ગે જાણવાની, પતનમાની જવાની કેનારી ભેદ મહિમાઓની પુસ્તકમાં અનન્ય પેરવા આવશે । તે સાથે સૌજન્ય કેટલાક પુરુષ-અર્થ-સર્જી સ્ત્રી-ચરિત્રો પણ આમાં જોવા - જાણવા મળશે, કેટલીક અપમ સ્ત્રીઓના નિવ દુઃસાહ્યોની કથાઓમાં પણ સુઝો સર્વોપ મેલવી મળશે ।

આ સમ્પન્નોના પર્વ-સર્જીમાં સર્વ જનાર, નીતિમય પવિત્ર સમ્પન્નો સરસ પેરવાર, શાન્તરસને પુષ્ટ કરનાર, સ્વચ્છમય કથાઓ, આપના સ્વચ્છતા-સત્ત્વ સ્વચ્છતાઓને, તથા સ્વચ્છ-સ્વચ્છતાઓને પ્રાચીન કથાઓની વિશિષ્ટ સરસ કૌટુંબી પરિચય કરાવશે, સામાજિક કથાઓની મુખ્ય મતેલાઓને પ્રાચીન કથાઓની વચ્ચે અને સરસતાનો સ્વાદ કરાવશે । અહિંના પ્રાચીન સમયની સ્ત્રી-વર્ણનો, પરમપૂજ્ય વર્તમાનમાં રહી જાતી છે, તે આમાંની કેટલીક કથાઓને વર્તમાનમાં પ્રચલિત સ્ત્રી-વર્ણનો સાથે સરસાવી જોવાની સમસ્યા જણાય તેમ છે । દેવ-વરદેવની વર્ણનોને, દેવી માતાઓના પ્રચલિત કથાઓને, આમાં પ્રાચીન પ્રાકૃત સાદિસની કથાઓ સાથે સરસાવવાની સ્ત્રી-વર્ણનો-પ્રાચીન-ઓના વંશ મૂલો સમજાવે । તુલનાત્મક દરિદ્ર અન્યથા કરવા સોમ્ય જા મૂલ્ય કરી રસપ્રદ વિષય છે । સ્વચ્છ સત્ત્વ આમાં વર્ણવેલી બુદ્ધિ-શીલ મૂર્તિ તામડિયાની કથા [૬. ૧૫૬] ને 'મૂર્તિ' નામ સાથે સરસાવી જણાય । સમ્પન્ન છે તે આમાંની

કેટલીય વારસ કથાઓને યાદગોષ્ઠા અને સીનેમાની ફિલ્મોમાં બહારના ટે વિષયના નિષ્ણાનો સજ્જવાલ, તેવી તેવી ંદમ સજ્જવા છે ।

વિવરણકારે પ્રાચીનમા સુત્રદેવીનુ મગલ સ્વરૂપ કર્તુ છે, તેમ પ્રાચ: પ્રલેખ વિસ્તૃત કથાના અન્તમા વધ તેનુ સ્વરૂપ કરતા તે તે કલાને સુલેને બનુસારે રચેલી બનાવી છે. 'સુત' શબ્દયો અર્થે તેમ જ્ઞાત્ય-સિદ્ધાન્ત પ્રચારાન્તરે અન્વય સૂચવેલ છે । જેન સિદ્ધાન્તને સ્વમ્પ નિહ રહી, સુતદેવીના સાક્ષિભવી બા વિવરણની અને તદ્દર્શન કથાઓની પોતે રચના કરી છે - એનુ કવિય જ્ઞાત્ય સૂચન કર્તુ છે । જેન જ્ઞાત્યોગ જ્ઞાત્યીરી કથાઓને કવિય પોતાની સરસ કૌત્યીની તર્જની છે ।

જ્ઞાત્યોગા મુક્તકથા પ્રાચરવન-વિવરણ, સુતરાન્વયન, જ્ઞાત્યાન્વયન, સૂચકતાન, દ્વાનૈ-સાક્ષિય, પ્રાચરકથ્ય, રસ-કથ્ય, સ્વપદ્ધત્ત બારિ સુત્રોનો જ્ઞાત્ય સીમેલો બનાવ છે, કેવલેક સજ્જે તેનો નામ-વિર્લક કયેલો છે । સુતિ વિલક (જ્ઞાત્યગી), રુદિવાન, જ્ઞાત્ય-વનાર પૂર્વ, સુતપનાર પૂર્વ, જ્ઞાત્યપુત્રોન જ્ઞાતિ પ્રાચીન સુતોનુ વન પ્રાસંગિક સ્વરૂપ કર્તુ છે । જ્ઞાતિ-વરિલ, જ્ઞાતિ-વરિલ, વન-કુમાર-વરિલ, વનુદેવર્લિની જ્ઞાતિના વન વજેલો જ્ઞાત્ય છે । વિલેખ જ્ઞાત્ય માટે તેનો નિર્લેલ અનેક વાર કયેલો છે, તે સુતદેશમાત્ય-જ્ઞાત્યવાન (વિવરણ), વધા દ્વિસુતિ-વરિલ (યા), બા વિવરણકારની અન્વ રચનાઓ બનાવ છે । વનુપુત્ર મર્લ સાક્ષિય, પ્રાચ: પ્રાકુત છે અને જ્ઞેવાન્વર જેનાન્વ સજ્જે સન્વય વરાયે છે, તથા તેની અવિચ્છિલ પ્રાચરણે, જ્ઞાત્યીનતાને અને પ્રાત્યનિકતાને પ્રચાનિત કરે છે । વન્યકારે મુખલિદ રવેતાન્વર જેનાચાર્ય સિદ્ધાન્તે વિવરણનો, જ્ઞાત્ય-કુલ્ય (વનજ્ઞાતિ)નો, તથા અપસિદ્ધ રુદિવાનવર્લનો નિર્લેલ કરી, તેમની કૃતિવોમાથી અવરણનો ર્જ્ઞાત્ય છે । જેનાન્વ વનરૂપ જેવ, અજ્ઞાત, મુલત વર્લર્જિર્લ, કૃતિલ, સાંવ્ય, જ્ઞાત્ય, જ્ઞાત્ય, જ્ઞાત્ય બારિ અન્વ ર્જ્ઞાત્યોના અન્વજ્ઞાત્યોના અને જ્ઞાત્યવન, પ્રાચ, નીવિજ્ઞાત્ય બારિના નામ-વિર્લક સજ્જે પ્રાસંગિક વલક વજેલો વન કર્તુ છે । જ્ઞાત્યી અન્વકારની વનુસુત્રના વનજ્ઞિલ વાવ છે, તેનો જ્ઞાત્ય સમાનને જ્ઞાત્યી રીતે જ્ઞાત્યો છે ।

અર્થે ર્જ્ઞાત્યેલ વિવરણપુત્રવ જોવાથી બા અન્વજ્ઞાત્ય વિવરણો, વર્જોપદેશોનો, તથા તેને વનુસરતી કથાઓનો સામાન્વ રીતે જ્ઞાત્ય જ્ઞાત્ય, અને કથાઓન વજ્ઞત-વજ્ઞત-વરિ-જ્ઞાત્યથી વન્યની વિવિલતા સુત્રોના અન્વજ્ઞાત્ય જ્ઞાત્ય છે । તે જ્ઞાત્યે, વિવરણ સર્લેલ કૌત્યી વિવરણનાર, અને જ્ઞાત્યને જ્ઞાત્યનાર, વિવરણ અન્વજ્ઞાત્ય કરનાર, અર્થિજ્ઞાત્ય-અન્વજ્ઞાત્ય, સ્વર-વરિ-જ્ઞિલ જેનવર્લ જેના અન્વજ્ઞાત્યવ વજ્ઞત વનુપદેશોની વિવર-વર્લની વાલનિક પ્રવિજ્ઞાને પ્રાચ કરે છે, તેનુ સમાજ છે ।

અન્વજ્ઞાત્ય પ્રવિજ્ઞાત્યની મગલો અને વરોપનાર-વરોપવ વરિલ સીવન ગાલના વર્જો-વાર્જો વિવરણ વિવિલ વિવરણોનુ જેનુ વિવરણ જ્ઞાત્ય વરાવતા દ્વા ? તે જ્ઞાત્યે પોતાના વિવિલ સુદ્ધિ-વૈનવનો, પ્રાચ કયેલી રવિવનો, અને પોતાના અન્વજ્ઞાત્ય અન્વજ્ઞાત્ય વનુપવોગ જેનો જેના પ્રલંચનીય વર્જોમા કરતા દ્વા ? તે જ્ઞાત્ય અન્વ જોવા - જ્ઞાત્યવાથી સમાજ છે । જ્ઞાત્યી અન્વ-રવનો જોવા - જ્ઞાત્યવાથી વારીન જેનુ પવિલ વજ્ઞાત્ય જ્ઞાત્ય છે, અને વિવર-

દસ મુદ્રોના અન્તઃકરચોમાંની કલકલ સહન પન્થવાદના અધારો પકટ કરાવશે ।
ઈર્તમાલ ધર્મોપાચોને મિત્ર કર્તવ્યોની તથા પ્રકાશની કેરવા આવશે ।

આવી શ્રેષ્ઠ સરસ કૃતિ, આપના પ્રમાણથી અને વેદરચણીની અંતાર મુખી અધ્યકારમાં
રહી ગઈ, પ્રકાશના ન આવી કશી, રથી રવા હામથી આવશે અલિપ્ત રજા - ૧ માટે
આપને સસેદ સરમાણુ મોહર । દસ દગાર વર્ષો સરમાણુ હામમા દસ નો રથો વીતી
કલા હતા સદ્ધામ્યે આ રચના મુરજિત રહી પ્રજા-સહાયકતા વર્તમાન મુગમા, અધિવશ
ગજરાલ વિશ્વ-વિદ્યાસભના પ્રાદુર્ભાવના કુલ પાતાવરવામાં પ્રકાશમાં આવે છે, રથી
આપને આનન્દ વાનીર । ત્વમ પચોત્તેરોની આ માહ્ય, મિદ્ધાઓના કર-વમસને, તથા
કપ્પ-કમસને વિમૂલિત કરશે, પટલુ ન નદી, સહરઓના કલ્પ કમસોને તહસિત કરવા
વન સમર્થ થશે-રથી આજ્ઞા અભાને વધી ।

વિવરણવાર અર્થસિદ્ધસૂરિ ૬ અ મૂલકાર

માસના સામાન્ય રીતે ૧૦૮ મન્થના, રાત્રો, વિવા પુખ્તો હોવાની માન્યતા છે, પરન્તુ
આ ધર્મોપદેશનાકા મૂલ મન્થના માહન ૧૮ ગાથા જ કહે છે । આ મન્થની પાછલથી
રચાપછી વીતી તે વિવરણ-મુલિયોના અન્તમાં ૪ ગાથા અધિક મહે છે, તે પ્રહિત મવાન
છે । અર્થસિદ્ધસૂરિના સ ૧૬૫ મા રચાયેલા ૫,૪૦૮ કોક-વમાલ આ વિવરણમાં,
તે ગાથાઓનો મેદેશ કે તેની વ્યાકથા વર્તવેલ વધી । મૂલ મન્થનાર કોય ૧ પ્તુ સૂચન
રવાથી કલતુ વધી । અર્થસિદ્ધસૂરિ મૂલતુ કર્તવ્ય નોયતુ હોવાતુ તપ સૂચવતુ વધી । આ
વિવરણના પ્રારંભમાં - 'અક્ષર ન પર્વતમ્ ના-પાદવમાહ પ્રકરણકારઃ' - ૧વી રીતે કહેલ
કરી મૂલ પ્રકરણતુ કર્તવ્ય અન્થતુ હોય તેવી રીતે તટલ સૂચન કર્તુ છે, તેમ હતા મૂલના
માવશા સુયદેવી, વિસતમુખ વગેરે સૂચક કમ્પોને વિવરણવાર અર્થસિદ્ધસૂરિય ત્રાય. પ્રત્યેક
કલાના અન્થમાં, અને ગાયત્રીસત્ત, કિનેન્દ-અવકાસ-કુસુમનાસ આદિ પ્રકાશોના અન્થમાં
પોવાના અધિકાર તરીકે સૂચવ્ય છે । મૂલની પ્રથમ ગાથામાં 'કુલ-પદાય વ્ય' વિશેષતમા

૧ "વિગ્ધત મજ્જ મે સુયદેવિ ! પુગ્ધત મરણત મજ્જા કલિ ।

ધમ્મોવલ્લભાસા વિમલસુખા અય વચ્ચ વ્ય ઇ" (મૂલગથા ૧) ૩ ૧

"સુપદેવિ-અઘાલ્લ કુલપુષ્પારેષ" - વિમલગથા ૩ ૧, ૧૧, ૧૩, ૧૬, ૧૯, ૨૦, ૩૩, ૪૧,
૪૬, ૫૧, ૫૩, ૫૪, ૫૫, ૫૮, ૬૦ કોયે

"અલિપ્ત મહાવીર વદ સુયદેવીય વચ્ચે કુલિનો ।" ૩ ૧૨૬

"અમ મીરા મેલ્લ વિમલસુખા વચ્ચરા મિદ્ધા ।" ૩ ૧૨૭

"અલિપ્ત મહાવીર વદ સુયદેવીય " ૩ ૧૨૭

"વિમલસુખે વચ્ચાતો વદ્ધ મરો વચ્ચ વચ્ચ ઇ" ૩ ૧૨૮

"તલ્લ કુલ મ્મલુ વૃણ-વલ્લ-કિલ્લ પસુરેલ વલ્લેલ । વીચાલમેલ વમ અર્થસિદ્ધસૂરિયવલ્લેલ ॥

ધમ્મોવલ્લભાસાસા વિવરણ-દેવામલ્લમાલેલ । સુયદેવિ-અઘાલ્લ વિમલસુખા કુસુમમા ૨ ૪

૨ સુયદેવી-મુલિનો અલિપ્ત કરેડુ પ્રતિમિદ્ધ । વી સુયદેવિ-અઘાલ્લ વિમલ વિલિપ્ત વાદ્ધ ઇ" ૩ ૧૨૯

"૬૫ અય તપ-કન્થ-મુલિ-વીર અર્થસિદ્ધસૂરિયા રદ્ધેલ ।

ધમ્મોવલ્લભાસાસા-વિવરણ-વિલ વિમલસુખ-કલિલ ।" ૩ ૧૩૦

વુત્તિથી 'ત્રય' નામ સુધિ કર્યું જણાય છે^૧ એવી વિવરણકાર જ્ઞપસિદ્ધિર્ નિ ૪ અ મૂલ
 પ્રકરણકાર હોય-પરંતુ અનુમાન થાય છે । નિ ૪ ૧૧૧૧ માં પીઠા વિવરણને રચનાર
 વિજયસિદ્ધિર્ નિ (નવપાઠી દેવચન્દ્રસૂત્રિય પદ્મપદે) આ પ્રથમ વિવરણમાં આવેલા પ્રાકૃત
 કથાનકોને જ વિસ્તૃત રખ્યા હોવા છતાં, પ્રમુખ જ્ઞપસિદ્ધિર્ નિના નામનો ક્યાય નિર્દેશ કર્યો
 જણાતો નથી । તેમજ ૧૪૪૭૧ શ્લોક-અમામ વિસીર્ગ વૃત્તિનો પ્રારમ્ભ કરતા મૂલકારને
 'પ્રાશકર્તા' 'પ્રકરણકાર' જાણ્યોથી સૂચવ્યા છે, પણ તેમનું નામ ત્યાં દર્શાવ્યું નથી । નિ.
 ૪ ૧૩૨૦ અગમગમા, આ મત્ત્યમી સમુદ્ધવકથાઓવાળી ૬૮૦૦ શ્લોક-અમામ શ્રીઝી
 વૃત્તિ રચનાર જુમિદેવસૂત્રિય (વાલી દેવસૂત્રિય અનુવાસીય) પ્રારમ્ભમાં પૂર્વ વૃત્તિકાર સંધિએ
 જ્ઞપસિદ્ધિર્ નિનુ સ્મરણ કર્યું છે, પણ મગલ-નાથાની વ્યવસ્થા કરતા મૂલકારને નામ-નિર્દેશ
 મિના 'પ્રકરણકરણસૂત્રધાર' કબજામાં સુધિ કર્યો છે તેમ છતાં તેમની વૃત્તિના અન્તમાં
 'શ્લોક સૂચવેલી ગાથાઓની વ્યવસ્થા કર્યા પછી, છેલ્લે ૧૦૨૧ મી ગાથા આપેલી છે, કુગમ

૧ કુવૃત્તિવચનાના વિજયસિદ્ધિર્ નિ ૪ ૧૧૧૧ વર્ષના રબેક વાહરકનામના પદ્મોદયપ્રમાણાભિસરના
 અનુક્રમ સંધિય ૪ ગાથાઓ આ પ્રમાણે એવાના થાવે છે-

"કેલ-તેલુ દુર્ગમે વૈભવ વૈભવોનો વરણિયો પોરો । વૈભવ વૈભવના વૈભવ-વૈભવોનાકુવામી ૪ ૧૧ ॥
 વૈભવ વૈભવ-વૈભવો વૈભવ વરણના વૈભવો ૪ ૧૨ ॥ વૈભવ-વૈભવનારિય 'પ્રકરણ'મનુ ૪ આહરણ ॥ ૧૦૦ ॥
 વૈભવના દુર્ભોગમ્ 'સાગર્ભ' ૪ વૈભવિદેવેભ ॥ વરણ વરણ વૈભવના સહુવરણને અ(વ)દ્રા ॥ ૧૦૧ ॥
 આવેદ્ય વૈભવો વૈભવોનાકુવામી ૧૦૨ ॥ 'વૈભવો' ॥ વરણિય વૈભવિયમ્ 'વૈભવોનાકુવામી અભિવિદેવે ॥" (૧૦૨)

—જુમિદેવ (વૈભવવૈભવોના પ્રકરણમદ્દની ૪ ૧૧૧ થાલે પદ્મોદયપ્રમાણાભિસરની પોરીયા (૪૪ ૧૮૪,
 ૧૯૦, ૨૧૧)

૨ નિ ૪ ૧૧૨૦ અગમગમા જુમિદેવસૂત્રિય રબેક અમુદવકથાઓ પદ્મોદયપ્રમાણાભિસરના પદ્મ
 પ્રમાણના પ્રારમ્ભ પ્રકિત ૨ ગાથાઓનો સંધિય પણ તેથી આવના થાવે આ અન્તે પડે છે-

"મત્ત. પર વાપ્પાવવં પૂર્વવૃત્તિકારેય શ્લોકવાપ્પાવવત્,
 વાપ્પાવત્ ॥

વૈભવ વૈભવ-વૈભવ વાપ્પેલુ વરણના વૈભવો ૪ ।
 વરણના-વરણનારિય-વરણના(વ)મનુ ૪ આહરણ ॥ ૧૧ ॥

મિતીવરણી અમકલ્લે વરણોવરણે ૧૫ ગાથાસિત । અમા ગાથાના પૂર્વ પણ વૈભવ ૪

વરણના સહુ મિત્તવરણ વરણના(વ)મો અમ ॥ ૧૦૦ ॥
 મરણેયના અમાલી વૈભવનાકુવામી દ્રવર વૈભવો ।
 સંધિય વાપ્પાવવત્ વૈભવોનાકુવામી અભિવિદેવે ॥ ૧૦૧ ॥

તે વાલી અમાલ્લ વાલી ગાથા છે-

અગાવી જેની વ્યાજ્ઞવા આવી નથી, તેને લેખક ન કાઢીશ હો તેના અગાવે આ ધર્મોત્તેજ-માસા(મૂલ પ્રકરણ)ને અગત્યભિન્ન કુખ્યસુખિના કિયવ પ્રસુત્ત વિકરણવાર ગ્રાવર્તિહસુરેપ રહેલી માનવી ગોરીય । તે ગાથા આ પ્રમાણે છે—

“ઇવ ગ્રાવ-વાવદ-કન્દસુખિ-સીસ-ગ્રાવર્તિહસુરિયા રૂપા ।

ધમ્મોત્તેજમાસા કમ્મકલ્પમિપ્પમાથેભ ॥ ૧૦૨ ॥”

વર્ગોત્તેજમા સુખિય જોડવર્તિહસુરિયા રૂપા—ગ્રાવર્તિ ન ૪૬, ૬ કો જો નવ ૨૫૫

ધર્મોત્તેજમાસા(મા.) મૂલ પ્રકરણ, વર્ગોત્તેજમાસા પ્રમાણે પ્રક્રિયા ૨, ૩, ૪ ગાથાઓ ગોરીલી ૧૦૦, ૧૦૧, ૧૦૨, ૧૦૪ ધરવા વગ માનીને પોથીઓમા ગોથામા આવે છે । ગાથીન સમયમા આ વગ્યને પદ્ય-પાઠનાદિમા મહત્ત્વનુ ભાવ અસ્તુ હતુ, તેમ જણાય છે । જેન અમયો અને અમલીઓ પોતાના વ્યાજ્ઞવામાટે ધર્મમાસમાણીની ગુપ્તેજમાસા કોમે પ્રકરણો લખે મા(મૂલ)ને વગ અગત્યની રાખવા કલ । વિહરમા ગ્રાવર્તિહસુરિયા રૂપા રૂપા, તે માટે ગાથા કદમા અગાવણ રૂપા । ૧૦૩ ઇવ ધી ૧૬ ઇવ સુધીની હંચારે વાઢી, અને ૧૭ થી ૨ ઇવ સુધીની પહોણાઈવાઢી અગી ૨૦ જેટલી અગત્યનીય પોથીઓ—ધર્મોત્તેજમાસા સાથે અન્ય પ્રકરણોમા સમજની પ્રકરણ-ગુણિયાઓ અને ગ્રાવર્તિહસુરિયા રૂપામા રહેલી અગાવી છે । તેમા વિકરણની જેટલી પૌરની અગીર્ત અગાવેલી પોથીઓ છે । જેટલીય પોથીઓ જેવ અગિર્તિઓવ વગ અગાવેલી છે । ધર્મોત્તેજ મા ૧૨૪૬ મા અગાવણીમા અગત્યનાં અગેલી ને, વીઢી મા ૧૨૪૭ મા ગુણિયા (અગત્ય)મા ધર્મોત્તેજમા અગાવેલી છે, વીઢી મા ૧૨૪૬ મા અગાવેલી અગિર્તિ છે, અને પોથી મા ૧૨૫૪ મા અગાવણી ગ્રાવર્તિહસુરિયા અગત્ય મા. રૂપાગતી ગુણિયા ગોરીલીય અગાવેલી છે [વિશેષ માટે ગુણો ‘ધર્મમાસ-પ્રાચ્યકૈતમાસાગતીય-અગત્યમા’ ૧ આમા અગત્યનીય, ગ્રાવર્તિહસુરિયા-પ્રાચ્યકૈતમાસા ન ૪૬, ૬, ૨૧, ૨૮૪, ૨૩, ૩૦૧ કોમે]

પગી રીટે ગ્રાવર્તિહસુરિયા(ગ્રાવર્તિહસુરિયા)મા ગુર્ગમા ગાથીન કોટા અગત્યમા નં. ૨૫ કો પ્રકરણગુણિયા, જે ૧૧૪૨ આગત્યમાં મા. ૧૨૪૫ મા અગાવેલી છે, તેમા વગ આ મૂલ અગત્ય છે । ગ્રાવર્તિહસુરિયા ગ્રાવર્તિહસુરિયા-અગત્યમા(મા.)મા કો ગિરીમા ન ૨૧, ૬. ૫)માં અગે રૂપવેલ છે ।

કો. વીરકેતમા કિર્તે ૧, ૬. ૨૫, ૪૫, ૫૫, ૬૪, ૭૦, ૮૨, ૯૧, ૧૩૪માં વગા કિર્તે ૫, ૬. ૮૦ મા અગાવણ અગાવે આ મૂલ પ્રકરણની પ્રક્રિયા સુખ્યત્ત અગેતમા જેન અગત્યમાં વગ છે । વી રી ૧, ૬ ૨૫ મા આ અગત્યના અગત્યનુ ગમ અગત્યમા અગિર્તિ અગત્ય છે, જે મુલ અગત્ય નથી, તેનો આગત્યનુ વગેલ આ અગત્યનો નથી । અગત્યમા, અગત્ય, સીવકી, અગત્ય, અગત્ય, અગત્ય અગેતમા વગ આ અગત્યની પ્રક્રિયા અગત્ય છે ।

કો. રી. ૧, ૬ ૪૫, ૫૫, ૬૪, ૭૦ મા અગાવી અગત્યમાં આ અગત્યમા અગત્યમાં ૧૦૪ મા ગાથા આ પ્રમાણે છે—

“માતા સુવર્ણા પદ્મ ઓ વટકે માવડે જે (દે, ડ) કહે ।

તો વાત્સ મિત્રાણ અભિરેણ મિત્રાણવાસ પ ॥ ૧૦૪ ॥”

તો કીલકાંતેના વિપોટ (માં ૨, ન ૩૮૨) કહેરેમા પદ્મ આ મન્થનુ સૂચન છે ।

અર્થસિદ્ધાન્તનો પરિચય ।

ધર્મોપદેશમાલા ગેષા ૧૮ માથાયા ઇતુ પ્રકરણ મન્થનુ ૧૭૭૮ કોલમના આનુ વત્તમ વિશિષ્ટ વિચરણ રચય સુવર્ણાચાર્યે પોતાની અનેકદેહીય ઘોડ મિત્રાણો, વટુસુત્રાણો પરિચય કરાવ્યો છે, પરંતુ તેઓ પોતાના અન્થ, વિદ્યાભવન, શીશુ અદિથી નાતના કયા મુખ પ્રવેશને વિદ્યુક્તિ કર્યા હશે ? કયા જ્ઞાતિ-વચ્ચને અલક્ષ્ય કરી વસતી કર્યો હશે ? કયા કુલને સ્મિતિસ્થિતિ કર્યું હતું ? કયા ધામ્મણી માત્ર-મિત્રાણે મન્થનવારના વાસ કર્યા હતા ? ૨ કહેરે મન્થનવારના તેઓએ આ મન્થના કોઈ નિર્દેશ કર્યો નથી, પણે દે મન્થનની આગલી વિજ્ઞાના પૂર્વે શ્રદ્ધે રૂઢી પડી । સત્કારથી વિચરણ નિ સુદ્ધ લેખાચાર્યો પોતાની પૂર્વોક્તિ પૂરકવાચ્ચાને, અર્થના પોતાના જ્ઞાન કરેલ જ્ઞાનમિત્ર મન્થનને સ્વરૂપના જ્ઞાની અધ્યક્ષિત કરવાનુ પાયા પસંદ કરતા નથી । આ ઘોડ મન્થનકારે ૧૧ વર્ષા કોઈ આજ્ઞાથી પોતાનો ૧૪ અધ્યક્ષનો પરિચય અર્થનો વચ્ચિત નહિ માન્યો હોય—૧૫ અનુજ્ઞાન થાય છે । વત્તમ કોઈ અનુજ્ઞાથી મન્થન સિધ્ધે અન્થન તેઓ પરિચય કરાવ્યો હોય, તો તે સ્થાપન અન્થને અલક્ષ્ય થયું નથી ।

મન્થનની કાલ છે કે આ મન્થનકારે મન્થવાચ્ચા સાથે મન્થન્ય ધરાવ્યો પોતાનો જ્ઞાનરૂપક ધેરિદાસિક પરિચય આ મન્થના અન્થવા કરાવ્યો છે । આ મન્થન (૫ ૧૧૨-૧૧૩ મા) પલ્લવાનુમાર ‘જ્ઞપ’ જ્ઞપોથી અલક્ષ્ય, ‘જિનધરેન્દ્રોની સુરિક્ષક અધ્યક્ષ-કુસુમાલા’ ૨થી મન્થનકારે ૨૪ ટીર્થકને પ્રત્યે પોતાનો મતિ-માત્ર પ્રકટ કર્યો છે ।

જ્ઞપ મન્થન અન્થમા — ‘જ્ઞપ કહેરે સર્વે જિનેન્દ્રોના નવવરો અને સ્વધિરે ૧૪-જાનુબોળ(મધનાનુબોળ)ના કહેલ છે’ તેમ સૂચવી, પદ્મક માથાકાર મહાવીરના અન્થ જ્ઞાપાર્થના પાદાગ્રી ૧૧ વલકરોનો, દેહ, વજ, આનુષ્ઠ, માત્ર-મિત્રાણે પરિચય કરાવ્યો છે ।

મન્થનકારે ૧૧વર્ણક ટીર્થકરામની અને મન્થવાચ્ચાની જ્ઞાપાર્થ પછી મહાવીરના ટીર્થમા શ્રદ્ધે તેમજ સુત-સવિરોની આજ્ઞાની જ્ઞાપાર્થ છે । તેમજ સુત-રત્નના મહાજાનર તેમજ અન્થની દેવ વાચક સુધીમા શ્રદ્ધે મળતા ૨૪ સુત-સવિરોનુ કારણ કરી જિનવચી તેમને નક્કન કર્યું છે, તે સાથે શરીરમા કાલમા મિલમાન અને પ્રવિષ્ઠ કાલમા જનારા સુત-સવિરોને ૧૧ મન્થન કરતા મન્થનકારે પોતાની નક્કન-અનુજ્ઞા રજાની છે । પ્રકાશનકારી તે પૂર્વજોના અનુચથી સુત-સવિર વીરકે પોતાને સૂચિત કર્યો છે ।

મન્થનકારે અન્થમાં ૨૧ માથાઓ કાલ પોતાની સુત-વરત્નના ૧૨જી, મન્થ-રચના, અન્થ, અન્થ-સાચાણિ અન્થનિય વચ્ચન કર્યું છે ।

વિવરણકારનું વક્તવ્ય

૧. “ધીર ઝિનવી પ્રારમ્ભ કરેલી ૫ (અર્પુણ) સ્થિરાવસ્થાને પૂર્વે મધેષા મુનિઓર વહેલી છે [દેવ વાવયે કમ્પીસુમા ગમાવી છે]. એવ (વાણીના-પત્નીના મીના સ્થિ-રેની) આપલીને રહે દુ વડુ જી, તે કને વામણી-

દેવ વાવયદ તુલા વટેશ્વર

૨. દેવ વાવયદ [સ ૫૧૦] પછી અનેક સુરિઓ થઈ તથા પછી મિથ્યાત્વરૂપે કમ્પકારને દૂર કરવામા મૂર્વે જેના વડસર(વટેશ્વર) નામના કથાકથણ થઈ તથા ।

તત્કાલાર્થ અને વજ્ર મહત્તર

૩. તેમના સિવ્ય તુલસાચાર્યે તથા તમથી સુપ્રસિદ્ધ વજ્ર, જેમનો વજ્ર ગણના પ્રકટ થયો હતો, તે, જાન પ્રકારના આચારો (૧ કાનાચાર, ૨ વર્ણનાચાર, ૩ પારિશ્રાપાર, ૪ વપ આચાર અને ૫ સૌર્વોચાર)ના પાટી રીતે ચિહ્ન દ્વા, જિન-વજ્રચત્રરૂપ ગણવજ્ર ચન્દ્ર જેવા હતા ।

૪. તેમના પ્રધાન સિવ્ય વગ તેવા, વજ્ર મહત્તર નામના વજ્ર, જેને સુહૃદવ(સહ-જ્ઞાનસાદ)ના સુપ્રસિદ્ધ જિન-વજ્ર સ્થાપિત કરાવતુ હતુ ।

કુળ્ય મુનિ

૫. તેમના સિવ્ય કુળ્યમુનિ^૧ થવા, જેનો તપ-તેમના રાશિ હોઈ દુઃખના કાલના વરમાઓ(દુઃ રામાઓ, મનુષ્યો)ના મહાકોને શૂદ્ર વસ્ત્ર કરનાર અને કમ્પોરૂપી અરિન્દ્રોને વિષસર કરવાના મૂર્વે જેવા હતા ।

૧. કથાકથ ૫૦૦-૭ નિવસપાત્ ૮૧૫ના રાશિભાવિદ્ કુલસોત્તવાચાર્યે રવેશી પ્રાકૃત કુલતસ્માલકથામાં પોતાના પૂર્વજો તરીકે જે વટેશ્વર, તત્કાલાર્થ અને વજ્ર વગેરેનો કલેશ કર્યો છે, તેઓ અને પાયા કથાકથણ રૂપી સમાન વજ્રસાદી અવિષ્કોને દુઃખ ને ક કૈવલ્ય દેવિવારણીય ૩ ।

માનિસન્દરશિવોદય(સુતુકવલીશોદય)અર્થઃ રવનાર કવચેશવત્સના કવચદરિદે ને ૧૧૧૧માં રવેશી કુલકેશવત્સ-પ્રવચના તમાનેશ વજ્ર મહત્તર, કુળ્યાર્થ, તથા કવચિદરિદે, અને મહિ વજાકેશ તે તે મહત્તર આચાર્યે દુઃ દોષનો સમાર તામે છે । આ કથાકથણ પ્રત્યે તેમનો સમા અધિષ્ઠાણીય તામે છે, અને તેમની મહત્તર પ્રત્યે તેઓ કવચકથણકથણ વજ્ર દુઃખના હતા । અહીં તત્કાલાર્થ તરીકે મિશિ છે, તેને આ તત્કાલાર્થ તરીકે અર્થના તામે ૩ । પ્રાકૃત તત્કાલાર્થ, મહાવરિય તરીકે પણ વજ્ર, અને તેમણે દુઃખ મહત્તર મહત્તર તત્કાલ ૩-૬ તાલીય દુઃખમિલિત કલિઓ વાવયાર મિદાનો મહત્તર તામે તેમ છે । કાટકુત વગરો, માવપુરનો, તથા તામા ક્ષિત્તાર્થિયનો કોશ અર્પુણ કવચેશવત્સ વગરો વગ વામે છે । મીઝાવકુલસાદી(કાલ વજ્ર દેવસુદરિદે)ની ડેરવાની ૧ ૧૧૮૦ માં તે પ્રાકૃત કવચો કિની અનુસાર મેં પરી ભાવ્યો હતો, તે તામે તે પ્રકટ થયો નથી, અહીં તેમનું વજ્ર વાવયાર તામે મહિ વજ્ર વજાકેશના અને છે ।

નિવસપાત્ ૧૧૫ માં રવેશી આ મહત્તર અનુસાર કુળ્યમુનિના સિવ્ય કવચેશ્વરાર્થે પોતાની દુઃખ વજ્રવત્તો વગરો, વગરો, કવચેશ્વર વગરો, સુત-સ્થિરોત્ત વગરો વગરો દેવ વાવયદ (કમ્પીસુમા) અને કોશો છે । તેમ વાવયદી વગરોત્તમાં વજ્ર અર્પુણ વજ્ર મહત્તર અને કુળ્ય મુનિ વગેરેને તે પછી કથાકથણ વગરો અને પછી વજ્ર અને(વજ્રેશ)વગરો આચાર્યે પોતાની રત્નવજ્રવત્તની પૂર્વ-પ્રવચના કુલકેશવત્સની આ કથાકથણ વજ્ર વજ્રની વજ્રેશ વગરો વગરો છે, તે વિવારણીય છે । મિ. ડે. ૧૧૧૩ માં અધરિય વજ્રવત્તના કુલકેશવત્સ કવચની વગરો-વગરો વગર રવેશી છે, તેની રત્ન

[illegible]

“अथानुसूतेनानुसूते विविधमनसूतो ये तुहा मयकथा,
 ऐदमप्यान् विदित्वा, विरसिचितमहापुस्तिकाभ्योऽपि बहु ।
 एते मयकथानुसूते विविधमनसूतोनामो विविधमनसूतो
 एतेऽहं मयकथानुसूते न हि विदित्वा ये मया देव्य नोका ॥ १३२ ॥
 श्रीविष्णुसूते दहनाद् मयि-मयाद् (१३३) एते मयि मया ।
 मयकथानुसूते मयकथानुसूते मयकथानुसूते मयकथानुसूते ॥ १३४ ॥
 श्रीविष्णुसूते मयकथानुसूते विविध मयकथानुसूते ,
 मयकथानुसूते मयकथानुसूते मयकथानुसूते मयकथानुसूते ।
 मयकथानुसूते मयकथानुसूते मयकथानुसूते मयकथानुसूते ,
 मयकथानुसूते मयकथानुसूते मयकथानुसूते मयकथानुसूते ॥ १३५ ॥”

[illegible]

^{११} इत्या आह स्वयन्त्याह, आह स्वयन्त्याह इत्युक्त्वा । आह स्वयन्त्याह इत्युक्त्वा । १११ ।

साँ बरवा भाबकेर सोतावा दुनो भावा, से ११ जवने पुरमे रीखित कय। पुरोक बने दुमियो बेरवाभर
(दिन सवयो) जवने मज्जा । जवनी पूज, परिभर सये भाबछट्ट बरवा भवा । साँ जव भाबकेर, बरवा
जवरा भाये दुनो भावा, केरछके बरवा बेरवाभरी सोतावी मेले ज रीखत लोकरी । शिकारी दूध
(१ भाट) से नै बरवा अधिक काम कयै, जवने मेले परिभरवा से घालयेबाबाबी भवा ।

"अभिजातैः (इह) दमे विविदमन्तयेते मते । निजायन्त पश्येयान्तां यन्महीति ।"

जे पुणेधरे लल्लमतीर्थ (काका) पुरातन वर्षे कालिक काळीने मयिपराज लाया हातु मयिपराज मय, जो पुणेधरे कालीने 'कल्लमतीर्थ' मयली कोलात मयली तुल (मल्ल मयल) कालीने ते काले मय।

ले। कावली (जा. व. १४, मुद्रा. पुणेरी) कावलि सिद्धमुनि तुलना, विमला, वासु, माया, विमल, साहचर्यरत्ना, रत्ना हस्त, १ वैद्यो पारमिता होत आहे त्या तुलना पारमिताये विचार अति, कावलीये अति कावलीये विमलित असे अति साहचर्यमुद्राये विद्या हस्त, तुलना (मण्डलाय) रत्नाये विना, सिद्धमुनि तुलना असे अति, १ वैद्यो पारमिता पारमिता वासु साहचर्य अति हस्त ।

“कर्मोऽन्तरं सिद्धार्थोपायैर्बहुधात्म । यद्वाचिकमथवा किञ्चिद्, तद्वाच्यार्थे स्थित ॥ २०३ ॥
 क कर्मोऽन्तरं बहुधाप्ये, सारिण्यानि विविक्त ॥ कुतोऽर्थं वाचकस्यान्तरातिवक्ति ॥ २०४ ॥
 सिद्धार्थोपायै कर्ममन्त्रानिबन्धो यो । यच्चवाच्यार्थो यो, तर्था बहुधावाच्यः ॥ २०५ ॥”

४३३ कृष्णार्पितः देवीचक्रवर्तिनः । चित्रकूटपुरे जन्म, तिनेन श्रीमती पारित ॥ २१३ ॥
 ४३४ श्रीमति श्रीदेवमुद्राय नमः । जन्म कच्छवाहकन, पञ्चमामास भाद्र ॥ २१४ ॥
 ४३५ श्रीदेवमुद्राय नमः, भार्गव श्रीमतीपत्न्यम् । कृष्णार्पि श्रीनारायण, विद्वत्कन्या कवी ॥ २१५ ॥
 ४३६ श्रीनारायण श्रीमती, कृष्णार्पितः श्रीमतीपत्न्यम् । श्रीमतीपत्न्यम् ॥ २१६ ॥
 ४३७ श्रीमतीपत्न्यम् । श्रीमतीपत्न्यम् । श्रीमतीपत्न्यम् ॥ २१७ ॥
 ४३८ श्रीमतीपत्न्यम् । श्रीमतीपत्न्यम् । श्रीमतीपत्न्यम् ॥ २१८ ॥

ततः केही कथम् । हृत्(सं)क ल ३ २१२ ॥
 "कथासिं दृष्ट्वा च, मुनि वचं पुरे तव । सुधासमे वचं कुर्वी, मयाय ते कृता मया" ॥ २१० ॥
 सोऽथावतः कण्ठपुरे, पुनर्मन्ये क्षितिं तव । कण्ठायाऽगम्य हृतं वचं, धारये देवमभिदधम् ॥ २११ ॥
 कल्पैर्होमिधरुद्रे, निपद्य त्वमभिदधे । काशपिपाः मूलधिवन्, स कण्ठार्धं न्यसिष्यत् ॥ २१२ ॥
 "यत्ने" । सतिष्ठा किंवा, यत्नेन पुन्यं यत्ने । न्यस्यकश्चिन्मयाकारा, पुन्यमेव हृदयोऽपि वि" ॥ २१३ ॥
 कण्ठार्धे, यत्ने मे कृता, श्रीहृत्पुनःपुरम् । यत्नेन सूक्ष्मेवदेविषा, कथाकारक मयावत् ॥ २१४ ॥
 तव सुतः कश्चिद्विद्, वेदविद्यायां विप्रिदात् । पुन्यकार्यं सज्जते, सतिष्ठा मित्रावपत् ॥ २१५ ॥
 तव ज्ञानसिंधोऽपि मोक्षोर्माहिषान्न्यसिष्यत् । ज्ञानद्वयस्य साक्षाज्य, एते वागपुरेऽन्यत् ॥ २१६ ॥
 सपादसङ्के कण्ठार्धसहस्र विद्वे तव । सतिष्ठा च वचं यत्ने, विद्वे सर्वपूजकम् ॥ २१७ ॥
 श्रीमन्नामपुराणुपोषितकण्ठे-वा मिरी रैवते, कथा वेदिभिर्ज्ञानं यत्नम् निपद्य श्रीरामेनासाध त ।
 पुनः कतु विवेकायां सुवर्तिता । यत्नेन को कोशकम्, किंल्लभ्यमाना पुनः पुनः विनियतः यत्ने तव वारम् ॥ २१८ ॥
 श्रीहृत्पुनःपुरम्, न्यस्येकविंशतः कण्ठस्यापुनः । अटुपोषित कोऽपि, सुविरेको विधीयतात् ॥ २१९ ॥
 योज्याः सिद्धसूरीणां, न्यस्येकविंशतः । पुनः पुनः यथा यत्ने, ननुपचान्नयानम् ॥ २२० ॥
 एतेऽन्यपुनःपुनः, ननुपचान्नयानम् मया । किंवाय कथयामाते, पुनः पुनः ननु-सज्जम् ॥ २२१ ॥
 एते मयाय कोऽपि, सुविरेको विधीयते । कथा मयायत्नं पुनः पुनः, ननुपचान्नयानम् यत्ने ॥ २२२ ॥
 ननुपचान्नयानम्, ननुपचान्नयानम् । यथायत्नं पुनः पुनः, ज्ञानसिद्धिद्वयं मुनी ॥ २२३ ॥
 ननुपचान्नयानम्, ननुपचान्नयानम् । यथायत्नं पुनः पुनः, ज्ञानसिद्धिद्वयं विनियतम् ॥ २२४ ॥

*મગધન તરફનાથી યાત્રાનાક દરિયાઈ જેવો વિશાલ જાગ્યોના કંઈક, અનેકાનકના મહાત્મન શ્રાવ્ય ઓરેકમુજાસુરિની (પુણ્ય જ્ઞાનપુરની) બે બહી અમાર માલમે ડલિત છે, કે કેમને મારી પ્રાર્થના તમામ મા બેક મુખથી ન ૧૧૫૪ માં મારા કોના ડિગી મગધન કામે મને કોમકાની હતી.)

આ મહાનુભવ કુળના આગવી 'કુળધર્મિ ચરણ' પમિદિશા અનેક છે, જેનાના અનેક આધારોદ, આ કિશોર મુનિશોદ અનેક તથા સિદ્ધિ દર્શ-કર્તાઓની પ્રસિદ્ધિ અને-કારણની ગણનાના આગવી છે, તથા મધ્ય રચનાથી અનેક પ્રમ પ્રાપ્તિ કરેલી પ્રમાણ છે ।

[illegible]

૬. જેને કારણમાં શિવચરોની ૧ અવધરણ (વેપલોકમાંથી જયી માતાની કુશિમ અવધરણ), ૨ જગ્ગ, ૩ નિજામણ (મણખા), ૪ જાક(કેવલજ્ઞાન), અને ૫ નિર્બાળ (બોહ કમ્પાનક)ની ખૂશિઓને કામ રાખે ચહુ વચારે નમન કરું છું (તીર્થ-ચાકાઓ નથી હોય)

७ द्विज-कल्पी जेस के मुनि एह मासना, वे मासना, वन मासना, भार मासना।
हमय (तप-तपकासो) काम-बलेइ बिना कर्मा इता ।

૯-૧ અભિયંત્રી જેમનું નામ મહાન કરવાથી પુરુષો(મનુષ્યો)નું અસ્થિતિ સહ-સપ્તક જાણી નાશ પામે છે, પાદે દે કેસો, મનુષ્યો કે સિર્વબોધ કરેલુ હોય, સ્ત્રી, મૂંઝે, રોગો, વક્તવ્યો, મારિ(જાણી) કે શત્રુપ વ્યવસ્થા કરેલુ હોય, અજ્ઞાત જોરે, મર્ચે, મન રાજાવ, કુશલતે કે અજ્ઞકુલે કરેલુ હોય, તે જ્ઞાન પામે છે, મર્ચા કિરમોઈ માદ અન્વકાર મેવાય છે, રેમા વિલવાદ કયા છે ?

१०. महापत्नी भूमिबोमा सर्व(जाली) राज सुवेदनी लेव अङ्ग उमा रदोहा जे न्यायमा देबो बगेरेमा बहु प्रकारमा उपचार्यो बडे कम चलायमान कटी सकारा न हल ।

“अथासीदस्मीमल्लविष्टं तस्मिन्नेन्द्रसन्दर्भकमालम्बनात्तथा हृत्पञ्चमसिद्धिं श्रीहृत्पञ्चमना मुनिः ।
ये सिद्धं भवन्तु ततो मलयवाद् योऽस्मिन्महर्षिर्मुनिश्च, यतो भगवतोऽनुमन्तं च तद्विद्वत्पौत्रप्राप्तम् ॥
उत्तमं चतुर्दशम् स्वरचक्रं च पञ्चमसिद्धिं च इत्यापास्तं विविधोपनामनाम् कृत्वा सिद्धिं प्राप्नुते ॥
श्रीमन्नारायणे नमः । सिद्धिं प्राप्नुते मारुतप्रेतैश्चो निर्माणेष्वसाम्येष्वप्यन्तिमजिनं कुरु प्रसिद्धम् ॥
श्रीरीचमनं चन्द्र वा (१५५) इति धैर्येऽनुसिद्धा सुवीर्यवान् चन्द्रविहङ्गं च मुनिपुत्रं द्वावपि वीरिण्यम् ॥”
- कुमारचरणमौलौ महाभारत (प्रसिद्धिं श्री १५५)

સૌરાષ્ટ્રના ઈશન રાષ્ટ્ર દુર્ગામહાલક્ષ્મી અને રાજ્યના ગરિબ કોઈ દિવસે પણ મળે શકે
નિશ્ચયે મળે તે સ્વપ્નના કોઈ એક દિવસે એના વાળમાં વડે વડે ।

[illegible]

वि. सं. ११५० का हजिमतपुरीकी क्षेत्र समुदायीकी प्रति दफ्तर प्रत्यक्ष-दखि निर्देश पोलीस कर्मचारी गणना समिति में (बी.सी. वि. ३, पृ. २७४-२७५)

पूर्याकवपुरीया १८ मिथुन ६ व प्रसाधकपुरीया मधुमेसकी ओसकी शुभितोषनदा सोमविना
ओर पोथानी बाता सोमधीम मेव वादे चिपिह ३ ५ जित्त ११ ४ मानी तावकीय की ५ १११
१० वरुन की हवी, जे कालकाला ज्ञानिकाला ज्ञानकाला के ।

[illegible][illegible]

का सम्पादन। 'विद्यार्थी' नामी मासिक जिस मासिका समूह (ग्रुप) 'सुनि' व 'राजनी' एक-दूसरे
साथ वर्ष भर का सम्बन्ध रखते हैं, वे सम्पादनकर्ता के अंतर्गत 'विद्यार्थी' नामी मासिका
संख्या ११३५ का संशोधन संख्या ११३५ की ११६ का संशोधन संख्या है।

असे) अन्वयन करेल आगमने अनुसारे, शुद्धदेवीना प्रसावची विमलरूपकाची कसब-
मात्रा जेवु धर्मोपदेशमालातु विवरण कर्तुं छे ।

१९ अज्ञान, राग, द्वेष वगैरे वडे जे कद अशुभ रूपायु होय, ज्ञाना करीने, ते दूर
करीने शुद्धदेवीना शुभवाळा-शुभावाचीओ तेने सुखित (सुखम्बद्ध) करो ।

२० आ सर्व आगमनी विधि प्रमाणे कदेवासा आनु जे, कल्पकची नून नवी, तेची
जिन-रचनो प्रत्ये सत्त्व (सुखावाळा-मदाल) मज्जनो आगम-भक्तिची आ (विवरण
ग्रन्थ)ने पढन करो ।

शुद्धदेवीना नास्तिक्यची रचना

२१ जे (धर्मोपदेशक), आ (ग्रन्थ)ने शुद्धदेवीना नास्तिक्यची रवेळ चिन्तवी वर्षागमा
बाधे, ते, तेना प्रभावची बनव, मोक्ष वगैरेने जाये छे ।

२२-२६ अन्ध वगैरेने वसिष्ठको, पोताची कानि प्रमाणे मोक्ष माटे उग्रम करतो
अनुभव, निष्ठेदे बीजा पुनरुपार्थ वडे पय सुख अगो नवी, जेम धान्य माटे उग्रम करतार,
रत्ना(रा)कधी मुक्त वगो नवी उग्रम के आ(ग्रन्थ)आ जिनोतु, मगवरोतु, पुरुषार्थी-
ओतु, बडदेवोतु, वासुदेवोतु, केवलज्ञानीओतु, मन.पर्यवजानीओतु, भवविज्ञानीओतु,
प्रत्येकतुओतु, जिनकम्पीओ वगैरेतु चरित कदेवाय छे, ते आ लोकमा चिन्तामयिनी जेम
अभिज्ञोने विचार करतार अजे चिन्तयेळ सुखने आपत्ताय नाय छे, तथा परलोका
मोक्षना सुखने प्रयत्न करतार नाय छे । तेची दुरिद्रोना विचारजे, अजे आ लोकमा तथा
परलोका जे कल्याणने तु इच्छतो होय, आ ग्रन्थने तु लाभळ, अजे सर्व(ग्रन्थ)
सत्त्वोने तु वचाय । आ ग्रन्थने वाचनाय, सात्वतनाय अजे आ ग्रन्थना वडेल अनुष्ठानना
वर्षानार अनुभव गीवा अवनत, अचवा सावना, आठना भावि(धर्मोपदेश) भवोमा
सिद्ध नाय छे ।

२७ त्या सुधी हीनो अजे सगुडो विद्यमान छे, कुलपर्वतो, वन्द, सूर्य अजे देवलोका
देशो विद्यमान छे, सा सुवी मेमिचरित जेर्तु मनोहर आ विवरण अस्मदित्तने पसरो
-सर्वत्र प्रसार पावो ।

(ग्रन्थ-समय, राज्य, स्थान)

२८-२९ पसर वर्षोपी अधिक, नवसो संवत्सरो(संवत् २१५) खरीत रंदा,
आयुष्य शुद्ध पचमी अजे पुण्यकारे दिवसे, सावि नक्षत्रमा, जनोन्म मज्जे आजन्म

१ अथवा वारो कर्त पक्षेय एकाचो शुद्धिनिष्ठ वसवी प्राचीन वेदावधारी, जे श्री जिनजीवनही
17 जैनसाक्षिग्रन्थोपक विमलिकना आ १, आ २ सा उपाधित रवेळ छे, तेना न १०० आ 'उपदेशक
सावि प्रकृत्य कृष्णमे-विष्णु-शिवसिद्धिप्रकृत्य ११३ वर्ष' आये वनेष छे । ते पत्रो न १०१ अजे १००
1 उपाधु छे व-

"धर्मोपदेशमाला-समुद्दिष्टः २१५ वर्षे अवसिहीया । - विवरण सारमसोर्थ विना न ३"

આપનાર, ઈશીશોઝદેવનું રાજ્ય પ્રવર્તમાન હતું, ત્યારે, નામદર(નામોર)ના શિલાપત્ર-
મા (શિવમંદિરના સાથિયમા) આ વિવરણ લખાતું હતું ।

૨૦ વિવરણ બરાબરી થે હે કદ કુદરત જાગરિત કર્યું દોષ, તેના ચહે, કમ્બો કર્તે
આથે શાશ્વત સુલવાલા મોજાને જાત કરો ।

૨૧ ય કમાથે જગતના વસ્તુના કુણ્ડાણિના શિખ્ય જયસિંહસુરિયે સિમત ગુપથી
ગુપ્ત, ધર્મોપદેશમાલાનું વિવરણ ગ્રંથિ રખ્યુ છે ।”

વિવરણનું સ્મરણ

સિન્ધનેરુવિત(૨ ૧૮ ગાના ૧૮૧)ની વ્યાખ્યાના સુપસિદ્ધ વ્યાખ્યાનાર
મનચાલિયે નુપુરપદિવાના કલાનકને ગાગવા માટે ધર્મોપદેશમાલા-વિવરણનો નિર્દેશ
કર્યો છે, તે આ પ્રથમ વિવરણને ગ્રંથીને જવાબ છે ।

જયસિંહસુરિના શિખ્ય

હીનોપદેશમાલા નામના માત્ર ૧૧૫ ગાથાનય પ્રકરણ રચનાર જયસિંહસુરિયે
પોતાને જયસિંહસુનીશ્વરના વિશેષ રીતિએ જણાવ્યા છે—

“હાઈ જગતેય મહારામા શોઝદેવ, ય મહારામા જાગતનીય(જયસિંહસુરિ યીનોવિત જામ)ના
રીય જગત છે, જે જાગતનેતેને કર્મકામ સિ ૪ ૮૧૦ ના માત્રનર ૨૫ હુનકરે કરો હતો, તેનો
દુ બોધનર કર્યોયલે પ્રાચીન રીતે આ જગતે થત છે—

“આ મુલ જાગ-મીડીયી થયુ જાગ નયોયી થ મહેનુ મિયા,

મિરુ માલ થ મજાન કમ્બોયે સ કામ મુજાનકોગ્રી થયુ ।

મહાશિખી થ મિતે મિતુનુ હુનકુન વજાલી થા નુ મુથે,

મહાસોપાધિનાયે મિતિયમુપાગલો વજા મામાનલોક ।”

સિ ૪ ૧૧૫ ના જમાન-મહુરિયે રીયેય જમાનન વરીકમા જયસિંહસુરિ-વચ્ચના છે ૫૧૫, મહેનુ
રજાન કરીય છે ।

આ મહારામા શોઝદેવે સિ ૪ ૮૧૫ ના જયસિંહસુરિ જર્મકલી થય, ત્યારે થયે રીયે જર્મકલો હતો,
અને મુલા પેશા અધિશ્વરનાર જયો મોજા, ગાગીય જાગ વાલી મોજાની આગરિય જાગલી કર્યોયો હતો, હ
કયેરે રીયેનો વજા આ છે ।

આ મહારામા શોઝદેવના રાજ્ય રાજનો થ “૧૧ થો રાજ રામ્મ-કેય રામ્મના આપ્યો છે, તેના જગત
છે છે—“પરમાનુરુપ મહારામાવિરામ વરેવર ઈશીશોઝદેવનું કલ્યાણપથી વિકલન રાજ્ય પુણીમા પ્રવર્ત-
માન હતું, તે કમયે, તેમને જાગેય વજા મહાકમ્બ જાત મતનાર મહાકમાત ઔચિય્યુ [] ના મોય
જમાનના હુનકરિયાં બોજાનનાપાનની કાનિયાં કમાકદેવ આજાપેના શિખ્ય રીયે આ રામ્મ
કમાયો હતો । વંશ ૧૧૧ લખિય ૨ ૧૦ મુદરલિયે મિતો વજાનકમ્બ નયોયે આ રામ્મ કમાત થયો
હતો । મહારામા મમાર મોજિક જાગે આ રામ્મ થયો હતો । કલ્યાણ રાજી ધોજી ૫૮૪ ।”

મુલ સે કેય થા પીઝાં આ જગતે છે—

“૧૧ જામનદાર્દ [૬] મહારામાવિરામ-જાગેયાર ઈશીશોઝદેવ મહીનર્મમાન વજાનકલિયરનાયે રાજ-
રુપ-વંશમહાકમ્બ-મહાકમાત-ઔચિય્યુ[૧]મ પરીમુલમાત[૨] સુખ્યકામિને બોજાનનાપાન[૩]-[૪] [૬]-
મિથે બીકમાસદેવાકાગે-કિલેય ગ્રંથિયેય માર્દિય[૫]વજા હુનકુ વજામુ સુવજા ૧૧૧, મમા(૪)મુજ-
મુજાનકમ્બપુરીયાથ ૨(૨)દલપિયેયે વજાનકમ્બદયકલે હુદ રામ્મ કમાત હતો । ૬ ૬ ૬ વજાના
મમાથિય મોજિક-મુજાન હુદ રામ્મ વરિયમ્ હતો ૬ ૬ ૬ રાજકાત સમાજનાયે મહુરગીસધિકાસિ
૭૮૬ ।”-દુરિયાપિયા રીયિયા (સં ૪, ૬ ૧૧૦)ની કાગેની મિથિયાની જગડેયા

“एव त्रयसिंहमुषीवर-निजेकत्रयकिरिणा कवयेण ।

सीलोवणत्तमासं जगरात्तप लहट्ठ बोविण्ण ॥ ११५ ॥”

समय छे के ते आ त्रयसिंहमूर्तिना शिष्य दसे ।

[२] बीजुं विवरण

धर्मोपदेशमाहातु बीजु सुविस्तृत विवरण १११०१ ओकरमायतु छे, ते दृष्टपुटीय-
काना देनचट्ठमूर्तिना प्रथम पट्टवर विवयसिंहमूर्ति वि स ११९१ मा सिद्धराज जय-
विहारा राज्य-सचकमा रच्यु हतु । तेनी ४३३ गावरजोकासी पोषी पाटनमा छे । तेनी
ग्राम ककसि सम्वे पाटन जैयवंकाटोनी मन्व-मूर्ती (मा ओ ति न ७६ पृ ३११
वी ३१३) मा दर्शावी छे, वीरमन वि ५, पृ ८७ वी ९० मा कय छे ।

ते बीजु विवरण, अहि पञ्चमिन कथा आ त्रयसिंहमूर्तिना विवरणनो ज विचार छे,
वहेछा विवरणमा जगबेसी पाठन कथाओने ज बीजा विवरणमा विचारवी जपानी छे ।
बीजा विवरणनी प्रकसि (पृ २१) मा, पूर्वमा आ विवरणतु स्वयं आसी गिठे कर्नु छे—

“धर्मोपदेशमाहा-विवरणमासीविरतनं तनुकय ।

एव तत्त तेन सविस्तरमारविट्ठ रसिजलोच-सुदे ॥”

[३] बीजा विवृति

बृहद्वाक्यमां सुप्रसिद्ध बापी देवमूर्तिनी कपरछा मरनचट्ठमूर्तिना शिष्य बृहदेववृत्ति
यइ कथा, जेमजे वि स १२२० मा ज्ञानिनाम-परिम रच्यु हतु, जेमजे आ धर्मोपदेश-
माहातु सम्वत्त कथाओवाकु ओतु विवरण रच्यु हतु, पाटनमा तेनी गावरजीय मति छे
पाटन-जैनमहार-सम्ब-मूर्ती (मा ओ ति न ७६, पृ १०९) मा उपदेशमाहा-विवृति
नामकी सूचबाधेछ, ते आ ज छे । आ मरकमा कुमा जदिने ‘सुवृहीन-नामनेव, अविठ
ओकोना ओकने इरनारा’ जगान्मा छे, तथा ‘जेममो जकरी उरवृद्ध समिद्धन अविरठ
कछो बडे कछो हतो’ वेम जगान्मा पत्नी तेमना शिष्य प्रथम विवरणकार जयसिंहमूर्तिनु
कारण कर्नु छे के जेममा शास्त्रकी पृथगा अवैकय पुथोतो सम्वत् कटी में आ वृत्ति रची छे—

“वचनी सुवृहीतनामा कुण्डलुनिर्भविजलोचनोच्छर ।

एव तत्त-वत्ततर्कसिद्ध-वत्तविरतो-वत्तित ॥ ७ ॥

तस्मान्मरविजिजयी जयसिंहवृत्ति, शिष्यो वन्द्य भववार्तिविवातपावट्ठ ।

अमेरणातुगुणभित्तमतिवृत्ति, ततोन्वहमिमायनुकूलजम्भे ॥ ८ ॥

आक-द्वयस्वस्व न उरिवर्षो वान्यर्ष-पुष्पामि पुता चिदाय ।

तान्वे सवृद्ध तनोमि वृत्ति मात्तमिनेला प्रतिमासुजेन ॥ ९ ॥”

आ वृत्तिनी सीकरीना जैनज्ञानमहारनी न १२९१ पोषी स १४९५ मा जगबेसी छे,
वेमा प. ६६९० जगबेस छे ।

बृहद्विचरिना नामनी प्राचीन जैनमन्व-मूर्ती न १०८ मा जगो बहेस पकट यथे
छे— “धर्मोपदेशमाहा-वृत्ति ११९० वर्ष सुविदेसीया ६८०० ।” कने जाना बाबारे
ओ वेडमकरे सकलित करेला ‘विमलकोट’ (पूना, गान्धारकर ओषिपण्ट मितर

હમિરપુટ દ્વારા પ્રગટિત ઇ. ૧૯૬) વગેરેમાં થતી રચના સ. ૧૧૯૦ માં સૂચવેલી છે । વાસ્તવિક રીતે આ પ્રસ્થાવરે શ્રાવ્યનાથચરિત સ ૧૩૨૨ માં રચ્યુ હતુ, જેને વહેલ જમ્હે કેસલમેન-માન્દગારીય ગ્રન્થસૂત્રી(જા જો સિરીઝ ન ૨૧)આ, અપસિદ્ધ-પ્રન્થ-ગ્રન્થકૃત્તરિચપ(ઇ ૫૨)માં વર્ણવ્યો છે ૦ શ્રાવ્યનાથ ચરિતનુ કારણ આ હુતિના પારમ્થયા હોવાથી અને તેના કણોથક સમકાલીન પ્રસિદ્ધ પ્રયુક્તમુનિનુ પણ કારણ હોવાથી આ હુતિની રચના સ ૧૩૨૨ પછી, સ ૧૩૦૪ સ્વયંભવમાં થઈ હોવી જોઈય । વર્ણુક વહેલ આ પ્રમાણે છે —

“શ્રીશ્રાવ્યનિવૃત્ત-ચેલ-કાવ્યોર્ધ્વોપદેઝમાલાયાઃ ।

પના રચયતી હુતિ શ્રીવાન્ મુનિદેવમુનિદેવ ॥ ૧૦ ॥

શ્રીદેવાનન્દસિન્ધુચીકુલનરપ્રમ-ભિષ્વરાટ્ ।

મીમ્સુદુશ્ચિર શ્રીવાન્ પ્રતપપન્થશુલિકુલ ॥ ૧૧ ॥”

આ મુનિદેવસૂત્રિના અમજા રહેલ ‘મુનિ’ વગેરે શ્રાવ્યથી વિશેષ્ય ગમગી, દેવસૂત્રિ કામ હોવાનુ સૂચન વીટર્સનના રિપોર્ટ ૧, ઇ ૪ માં સૂચવી કર્યુ હતુ, તેની મજબ પાછળના અલેક કેમ્બ્રીજ કરી ગયાય છે । વાસ્તવિક રીતે મુનિદેવસૂત્રિ યદુ નામ સમયનુ જોઈય । વિશેષ માટે જુઓ જો આ ગ્રન્થસૂત્રી(અપસિદ્ધ ૦ ઇ ૫૨-૫૩), તથા કાટખલેનના પ્રન્થસૂત્રી (ઇ ૧૦૯-૧૧૦), અને ‘કન્થ(કૃત્ત) મુનિ’ નામનો અન્કારો પૂર્વોક્ત છેલ ।

આધારભૂત ઉપયુક્ત પુસ્તિકાઓનો પરિચય ।

શ્ર્વોપદેઝમાલાની કૃત્તરિચસૂત્રિના વિવરણ માટેની નીચે ગણાવેલી ૪ પ્રાચીન પોથી-જોખો વપયોગ જમ્હે આ મન્થના સંશોધન-સંસ્પાદનમાં કર્યા છે, પાટાન્કરો રહીયના આ સ્કાંટ, ક., જ , ૫ થતી સજ્ઞાઓથી સૂચવી છે, તેઓ પરિચય અર્ધિ આપવામાં આવે છે —

[૧] ઇ. આ સજ્ઞાથી સૂચવેલી પોથી હુમચિત્રકર્તી મુનિરાવગા શાક-સમ્પદ્તી, પશ્ચો-દરાના આસ્વાસમલી-જેન કાન્થમન્નિરમાની છે, જે તાટખલીય પોથી ૧૦૦ પત્રની, અંતમાં થોડી અપૂર્ણ છે પ્રકાશિત ઇ ૦૧૨ માં સૂચવેલા આગ મુખ્યોની છે, પછીમાગમાં સમોદ્ધર મન્થક અધરોના સજ્ઞાવેલી થોડી અસુદ્ધ છે, કિનારો પર કેટલેક સ્થાને સુપારેલ છે । ૧૦૩ પત્રની નીચી વાલુ, તથા ૧૦૪ પત્રની પહેલી વાલુના અધરો પસાઈ જાવા પડી ગયા હોદ કદાચે વળાપ લેલ છે । સ્કાઈ ઇક રાપ પ્રકાશ, અને પહોળાઈ ૩ આગક-પ્રમાણ ૧૬૮×૨૩ ઇચ પ્રમાણના પ્રતેક તાટખલમાં અને વાલુની ઘડી કાપ. ૧૬ સોજ પત્રિયો છે, પ્રતેક પત્રિયમાં પ્રાથ ૧૦૮ અધરોનો કન્થાવેન કરવામાં આવ્યો છે । આ પુસ્તિકાનો કલ્ત આગ અપૂર્ણ હોવાથી, પ્રસક્તિ જોરે આગ ન હોવાથી, પોથી સજ્ઞાપત્રો વિશિષ્ટ સ્વર્ગ વગેરે સૂચની પ્રકાશ લેમ નથી, અનુમાનથી જે લેવની અવગા થોદની સર્વિમાં સજ્ઞાપત્રી ધારવામાં આવે છે । આ પોથી, સ્પાર્થવમાં સુસ્થાવક આવારમુવ થયલી છે, તેના પ્રથમ પત્રની પત્રિક્તિ(પેટો) કરાતી અર્ધિ આરમ્ભના દર્શાવવામાં આવેલ છે ।

[૨] ક. આ સહ્યાદી સૂચવેલી પોથી, શર્કરીક મુનિયાજ બીહંસનિવિજવડીના સામ-સમદની, વડોદરાના ઝેનહાલમનિરની છે . તે ૧૨"X૪૧" રૂપ લગાઈ, પહોળાઈવાળા કાગળો પર લખાયેલી છે. ડાહ્યા સોમસુન્દરસુરિના સમયમા-પત્રની સદીમા લખાયેલી ઘણીજ ગણાય છે. તેમા પ્રથમ પત્ર ગર જાણ ગ્યાદીથી કરેલું નન્યાવર્તનુ માનસિક વિદ્ય છે, અને પ્રત્યેક પત્રમા પહેલી વાતુ મન્યમા ૧ જાણ વગણજાર સિલક, અને બીજી વાતુ ૨ જાણ સિલકોની મિશ્રાની છે . લખાવવારે આ પહેલા અનેક વખતે જાવી રીતે વક જ ઝેનકહાવા કરાવ્યા હશે, તેમા સૂચવેલી આ પોથીમા વાતુ પત્ર-સમયા ૧૨૧૮ થી ૧૪૪૦ લગાવવામા આવી છે, તથા આ મન્ય પૂણી રૂપી પત્ર-સમયા ૧ થી ૮૦ લગાવેલ છે, સમયી વાતુ સાંકપણીય પોથી પ્રમાણે પ્રાચીન કિમિયા સાથેલિક અધુરોમા વગ તેનુ સૂચન છે, વહીઆવામા મનોહર અધુરોમા ગુણગુણ લખાયેલી આ પોથીમા પ્રત્યેક વચમા, અને વાતુની સદીને ૩૨ પત્રિયો, અને પ્રત્યેક પત્રિમા પ્રાથ ૭૨ અધુરોનો સમાવેશ થયેલો છે . તેમા ઢેહા પત્રની પ્રતિકૃતિ(પોટો) કરાવી અર્ધ વર્ણવેલ છે .

[૩] જ. આ સહ્યાદી પોથી, બીહિનનિવિજવડી દ્વારા ઝેનકહેરથી આવેલી છે, તે કાગળો પર રદ્દ અધુરોમા લખાયેલી છે . લગાઈ ૧૬ વેગ અને સાદ આપણ, તથા પહોળાઈ સાદ આપણ, રૂપ ૧૩ X ૫૫ પત્ર-સમયા ૧૪૩ છે . વગરે અગુણ છે . તેમા પ્રત્યેક પત્રમા અને વાતુની સદી ૨૬ પત્રિયો છે, પ્રત્યેક પત્રિમા પ્રાથ. ૪૮ અધુરો છે . રવાઈમા ગુરર વગરે હોવાથી તેમા વાતુ ૧૬ થીમા સાથે પોટી ગાય છે, વધુ સમાવડની તેનો ઉપયોગ કરવામા આવ્યો છે તેમા ૧૧ પત્રો જ પ્રથમ મળ્યા હતા, મન્યની પ્રકાશનની સમાજિયા સમયે વાંચીના વાતુ ૧૬૭૦ વગરે લગાવવાની અગુણ પત્રિય, ૫ ૨૩૦ થી કિમિયોમા અર્ધે પ્રકટ કરી છે . ઝેનકહેર(મારવાડ)મા અધુરોની વર્ણનામક મન્ય-સૂચી [પા. બો. સિરિસ ન ૧૧, પ ૧૩, ૫૩] આ અર્ધે આ પોથીને લાના સુધાગળજવા ઉપામવમા મહારમા રહેલી લગાવી છે .

[૪] ડ. આ સહ્યા અર્ધે ગુપ્તપત્ર(દુવા)ના આંધારકર બોરિપત્રક વિસ્થંભિતલગ્નથી પોથી માટે સૂચવેલ છે . પ્રાથમા ૨ પત્ર મિનાની પત્ર ૩ થી ૧૧ થાકી કાગળો પર લખાયેલી તે પોથી વધુ અગુણ હોવાથી અને બીહિનનિવિજવડી વાંચે લાવી માગની આકવાથી ગન્ધી થાકી મેલજાવી આવી હતી, ઘણી તે વધુ વપસેલી થઈ ગઈ .

[૫] આ વગણ, કર્મોપદેશમાલના સ ૧૧૧૧ મા વિજયમિદ્ધુરિય રજેલ વિસ્ત્રુવ પ્રાકુલ કથાઓવાલા ૧૪૪૦૧ સ્તોક-વમાલવાલા થીમા વિવરણની આધુનિક લખાયેલી અગુણ પોથીનો પણ આમા પ્રમાણુસાર ઉપયોગ કર્યો છે, તે ૨૧૧ પત્રવાકી પોથી, વડોદરાના ઝેનહાલમનિરની, મુનિયાજ બીહંસનિવિજવડીના સામ-સમદની ન ૬૧૧ છે .

[૬] કર્મોપદેશમાલની દુનિવેશ્વરિય સ ૧૨૨૪ લગાવવા રજેલી સમગ્ર કથાવાકી થીજી દુનિયો પણ આ સુધાવમા પ્રમાણુસાર ઉપયોગ કરવામા આવ્યો છે . પ ૭૧૨૦ સૂચવેલી તે પોથી, મુનિયાજ બીહંસનિવિજવડીના વગરેલી સ. ૧૧૬૬ મા

વૃત્તપદ્મી સંસ્થાપેલી છે, સ્વલ્પ સમોદર સિવાય બાકીના અધુરૂં સંસ્થાપકો ૨૪૭ પત્રોવાળી આ પોથી પણ અવર જમાવેલા તેમના સમૂહની નં ૪૧૬ છે ।

આચાર-પદ્ધતિ

કમાક ૧, ૨, ૫, ૬ પોથીઓ તથા સમગ્ર મુખી જયપોગ કરવા આવવા માટે વિદ્યુત્તર્ક મુનિરાજ શ્રીપુત્રવિજયજીનો, અને હુનિરાજ રમણિકવિજયજીનો, તથા કમાક ૩, ૪ પોથીઓ માટે આચાર્ય શ્રીજિનવિજયજીનો, અને તે તે સંસ્થાના અધ્યક્ષાપોનો પણ દુ અન્તઃકરણથી આચાર માનુ છું ।

સ્વર્ણુક હું છું પ્રતિયો ઉપરાન્ત આચાર્યકમ્પ (જિનદાસગણિ મહારાષ્ટ્રી જૂર્ણિ, હરિમહાસૂત્રીની અને કલ્પવિનિની દૃષ્ટિ સાથે), તથા વિશેષાચાર્યકમાપ્ત (અલ્પવારિ હૈમચન્દ્રસૂત્રીની દૃષ્ટિ સાથે), અર્ચીમ્પ (જૂર્ણિ અને દૃષ્ટિઓ સાથે), ઉત્તરાધ્યક્ષસૂત્ર (જૂર્ણિ અને દૃષ્ટિઓ સાથે), ક્રતુદાન્યકન (દૃષ્ટિ સાથે), ધર્મશાસ્ત્રગણિની ઉપદેશમાલા (શ્રિદર્શિ ચરોતેની દૃષ્ટિઓ સાથે), હરિમહાસૂત્રનો ઉપદેશત્વ અથ્થ (દૃષ્ટિઓ સાથે) ચરોતે સમ્બન્ધ ધરાવતા પ્રસિદ્ધ વિદ્યાન્તરિ પ્રત્યોનો જયપોગ પણ મેં આ પ્રબન્ધ સંશોધનમા, વિશેષ મુદ્ધિ માટે પાઠાન્તરિ-નિરીક્ષન માટે, કલાનયોની તુલના કરવા માટે, તથા માપ-રખનાદિ-વિષયરૂપા માટે પ્રસંગાનુસાર કર્યો છે, તે કલ્પજ્ઞતાથી સદૃશ થયાનું છું ।

આચાર્ય શ્રીજિનવિજયજીય આ પ્રબન્ધના સંશોધનમા જેવું રાહી પડેલેથી તેણે મુખી નિરીક્ષક કર્યું છે, અને મલજ્ઞાનુસાર મૂલનો કર્યાં છે તથા વિદ્યુત્તર્ક મુનિરાજ શ્રીપુત્રવિજયજીય, અને પ્રસિદ્ધ ૫ લેખરચાઈ આદિત્વ આ પ્રબન્ધનો પ્રકાશિત કેટલોક માત્ર અવકાશ પ્રમાણે તપાસી કેટલીક સૂચના કરી હતી, હવે પાઠાન્તરો મેલરવામા મિં મહાશ્વેત જ્ઞાન જોડીને તદ્દાવકતા કરી હતી, તે કર્યોનો દુ અર્થિ આચાર માનું છું ।

ઉપસંહાર

આ પ્રબન્ધના સંસ્થાપનમા બધી રીતે અલેક વચરે વધારમણી શક્ય પ્રયત્ન કરવામા આવ્યો છે, જનની માનવાસવાથી સંશોધન કરવામા આવ્યું છે, અન્તમા હુદિપત્રકથી સોજના કરી છે, તથા સત્તિ-મન્દગાથી, દૃષ્ટિ-દોષથી, પ્રમાણથી, અથવા મુદ્દાનાક્રમ આદિના કારણથી કોઈ સ્પષ્ટતા રહી નહીં હોય, એ તે જ્ઞાનઅધ ગતી વિદ્યુત્તર્કનો સુધારી પદન પાઠનામિ કર્યો, અને અન્ધને મૂલવના કૃપા કરશે, જાણે જાણા છે ।

વિશ્વમંડલ ૨૦૦૫ }
માસિકગ્રંથની, ૬૪ }
કટપદ્ધતિ }

વિદ્યુત્તર્ક નર—
સાતેન્દ્ર મયવાન્ માન્યી ।

शुद्धिपत्रकम् ।

पृष्ठे	पङ्क्ति	आशुद्धम्	शुद्धम्	पृष्ठे	पङ्क्ति	आशुद्धम्	शुद्धम्
३	२५	बीह-वलो	बीहवलो	४५	२८	कही	कह
"	२८	व । पञ्च	पञ्च-	४६	१४	वेदना	वदना
४	२	समस्तद	समस्त	५	२३	जट	जट-
५	१८	पञ्चदश्या	पञ्चदश्या	"	२५	मरदन	मदन
१०	६	जोग्लेन जु	जोग्लेन जु	५८	२४	(इ मे)	
"	१०	जोग्ना	जोग्ना	५९	२०	मह	मह
"	११	जोग्लेन पो	जोग्लेन ओ	६०	१	मय	मय
"	१३	जोग्ना	जोग्ना	६१	०	कथा	कथा
१३	२६	मिराज	मिराज	"	६	मामर	मामर
१५	२२	माह	माह	६३	५	हुमेटि	हुमेटि
"	२५	मति	मति	६५	२८	उमाज	उ माज
१५	२८	जय हिन्द	जयति इ	६६	१८	(विम)	(विम)
२०	३	समाज	समा [इ] इ	६८	४	पञ्चा (पा) इ	पञ्चा
"	"	पुरोभो	(पुरो इ)	"	२८	मिमा	मि मा (पा)
"	६३	इ (इ) वरेषु	इ वरेषु	"	३०	० ओ	० उ
२३	२	उपपन्नान्मो	उपपन्नान्मो	६९	५	परा मिने	परा मि ने
"	६	मैरिपञ्च व स-		"	१५	ओ	उ
		मैरिपञ्च (१) उ		७०	३	न मि न	ता मि न-
१५	६	'म इव' - 'म इव' व		"	२५	-इमरेष्टि	-मरेष्टि
"	११	ममिमा	मममा	७८	१०	मय	मय
२८	२३	ममिपमि	ममिम [व]	७९	६	मय	मय
			मिम व	८४	१६	मय	मय
"	२४	ममममि	ममम [इ]	८०	१०	'ममम'	'ममम'
			ममि				[मम]
१५	७	मममि	ममम मि	९१	१	मय	मय
१०	२२	मममि	ममम	"	१०	मिम	मिम
११	११	ममममि	मिमममि	१०८	१०	मिममि	मिममि
"	"	-म ममि	-मममि	११४	१३	मिमम	मिमम
१२	२६	मिमममम	मिमममम	१२४	८	ममम	ममम
"	३०	मिमम मममि	मिम [मी]	१२५	७	-ममिम	-ममम
			ममममि	१२६	१८	ममम	ममम [म] इ
१६	५	म ममम	मममम	१२७	२६	ममममि	ममममि-
१८	१६	मममम (व)	मममम				[म]-
"	२३	ममम म-	ममम म	१२४	५	ममममि	ममममि
१९	१५	मममम	'मममम'	१२७	२	मममम	-ममम
		मममम [व] म मममम [मम]		१२९	८	ममम	ममम
२५	१८	-ममि	-ममि	१२९	१०	'मममम'	'मममम'

पृष्ठ	पङ्क्ति	अक्षरम्	शुद्धम्	पृष्ठ	पङ्क्ति	अक्षरम्	शुद्धम्
१५३	३४	वि हट	विमृष्ट	१५४	१९	एतिवत्-	एतिवत्
१५५	११	पुष्पादे	पुष्पादे	१५६	५	अक्षरार्थे	अक्षर(र)वर्ती
"	१७	मे	मे	१५८	५	सुमेयका	सुमेयका
१६०	११	विचित्रिण	विचित्रिण	"	११	रम्परा	रम्परा
"	२०, ३०	सप्तसिन्धु	सप्तसि (५) का	१६४	२१	विनाया	विनाया
१६५	५५	वेत्तम	वेत्तम	१६५	३	अप्राप्तु	अप्राप्तु
"	१४	अन	अन	१६७	२०	उद्ध	उद्ध
"	१५	दण	अण्डम	१६८	१०	मज	मज
"	२०	मल	मल	१६९	५०	अक्षरार्थे	अक्षरार्थे
१६९	३	मार्ज	मार्ज	"	३	ह	ह
"	३५	विचित्रिण	विचित्रिण	"	२१	मज	मज
१६३	८	विमृष्ट	विमृष्ट	१६९	२३	अक्षर	अक्षर
१६४	३१	अक्षरार्थ	अक्षर (अ) ह	१७०	८	केके(वेवे)हं वि दुमि	अक्षर(वेवे)हं वि दुमि
१६५	५	विमृष्ट	विमृष्ट (५) का	"	१२	अक्षर, लीट	अक्षरार्थ
१७०	२१	म ह सु	म ह (लि) सु	१७५	१०	मज	मज
"	१५	मूर्धो मर्दो	मूर्धो मर्दो	१७८	८	'अक्षर'	'अक्षर'
१७१	६	विमृष्ट	विमृष्ट	"	२१	अक्षर(अ)	अक्षर
"	१०	अक्षरार्थ	अक्षर	"	३३	उद्ध	उद्ध
"	११	अक्षरार्थ	अक्षर	१७९	११	दु विम	दु विम
"	१४	पुष्पादे	पुष्पादे	"	२३	मज	मज
"	"	म ह (लि)	म ह (लि)	१८०	२५	अक्षर	अक्षर
१७३	८	विमृष्ट	विमृष्ट	"	८	दुमि	दु (विम) ती

4968

श्रीजयसिंहसूरिविरचितं

THE UNIVERSITY LIBRARY
MADRAS
MADRAS-600 004

धर्मोपदेशमालाप्रकरणम् ।

[सविवरणम् ।]

६० ॥ नमः श्रीश्रुतदेवतायै ॥

प्रणिपत्य त्रिंशत् श्रुतदेवतां च धर्मोपदेशमालायाः ।

वक्ष्यामि विवरणमिदं गुरुरूपदेशेन विस्वच्छम् ॥

अथ कश्चिदाह — तारक्यस्य विवरणमिदं प्रबोधनरहितत्वात्, कश्चिदज्ञाना-मार्गत्वात् । तथा निरभिप्रेतात्वात्, स्वबन्धन-वरीश्यात् । तत्रोक्तसम्बन्धात्, एव दृष्टिमानि, पदे अद्या इत्यादिवाक्यत्वात् । तस्मात्वा हेतूनां अतिशयवदनेनार्थं वेद्यान्त(त्वा) प्रवरपथं च प्रबोधनादि पूर्वं प्रदर्शयत इति । अथ च —

‘‘श्रेष्ठानन्त(त्वा) प्रवृत्त्यर्थं कलमि ते त्रिंशत् स्तुतम् ।

मन्त्रः केव श्लाघ्यो वाच्यमिदं विद्वदे ॥’’

इत्येता प्रबोधनम्, अभिवेक, तन्मयो(न्व) इत्यत्र च प्रदर्शयन् व्याख्यासमाह प्रवरपथात् —

सिञ्जत मन्त्रं वि सुप्रदेवि ! तुभ्य भ(स)त्पात् सुन्दरा इति ।

धर्मोपदेशमाला विमल-गुणा जय-महाव ज्व ॥ १

जिह्वा-सिद्ध-सूत्रि-उच्चाप-साधु-सुप्रदेवि-सध-नाणापि ।

धर्मोपदेशमालां बोद्धुं भग्यानि सुप्र-विहिता ॥ २

[सिद्धता स्मृतिं श्रुद्धेवि ! तव सत्पात् सुन्दरा इति ।

धर्मोपदेशमाला विमलगुणा जयमहाव ॥ १

जिह्वा-सिद्ध-सूत्रि-उच्चाप-साधु-सुद्धेवि-सध-ज्ञानानि ।

धर्मोपदेशमालां स्तुता स्मृतिं श्रुद्धेविना ॥ २]

अथ प्रबोधन द्विविधं कर्तुं-भोग्येष्टया । पुनरेकैक द्विविधं परस्परसेवात् । अथ पर कर्तुः श्रियमति, (ज)न्य तु मन्त्रादुपदे । भोग्यस्य पर बोधावाप्तिरेव, कथं तु प्रवर-पार्थिवमः । अभिवेक धर्मोपदेशः । सम्बन्धात् वाच्य-वाचक-उच्चापः । अथ च प्रवरपा-मार्गत्वा इति कृता न तुष्टात्मा । अथ वचनरूपाय प्रवरपथाय, वैष्णव तु प्रवरपाथः । ॥

महत्तु तु विनादीनां शुक्तिः । तत्र त्वयमवार्थना प्रकरणाकारे निश्चिन्तयन्तुत्तरार्थं शु-
 देवता विज्ञापयति यः । द्वितीयपात्रया तु विनादीनामक्षेपनिजोपसाम्येऽभिहितार्थेतिद्वये
 शुक्तिनाहेति बहुदाकार्यः । अनुनाऽनववार्थोऽभिधीयते—सिन्धुता विन्धयता समाने, यथा
 प्राक्कनकरीनामिन्धुताऽनवार्थः । हे शुतेमि ! हे पादेमि ! तत्र सारवात् चिन्तनात्,
 सुन्दराऽस्तन्नपयाना, इति ति आहु, अन्वयगाना उपदेश धर्मोपदेशाः, तेन साक्षा पठति,
 विन्धय निर्गता वाच्यदिशुषा यस्या सा यथा । जगत्पताकेषोपमा । तस्या गुणान-तवः,
 तस्याः । त्वयमवार्थोऽनववार्थः १ । एतादित्येतायो विनाः, सिद्धा निश्चितायोः, एतेषु
 आचार्याः, उक्तव्यायाः सूत्राः, साधयो मुनयः, शुभदेवता प्रवचनाविज्ञात्री, सुव. तन्म-
 यादिभुविः, जगन्मि यज्ञादीनि । विनाश्च सिद्धाश्चेति इन्द्रः । एतासि शुभा धर्मोप-
 देशनाका भवामि त्वदीनि शुभविधिनाऽऽनवाहुतायेन नामनम्यतिदिशमिति भावः ।
 द्वितीयपात्राऽनववार्थः ॥ २ ॥

सायन धर्मोपदेशः प्रोक्तान्ते । यथापि चतुर्विंशधर्मसाधित प्रथम दानधर्ममिति-
 सुगत -

कालोपयोगि संतं पते पतामि धम्म-सदाय ।

सखोवाहि-विमुक्त धनो व देवाहि सुणि-टाण ॥ ३ ॥

[सायनेषोपि सन् पात्रे प्रागे धर्मवद्भवा ।

सर्वोपाधि-विमुक्त धन इव दत्तात् सुनिटाण ॥ ३]

कादाः सधवाकति-स-सुहृदादि-वक्ष्य, कलोपयोगेऽस्य दानस्य उक्तया । तत्र विद्यमान,
 पात्रे सुतो, प्रागे आगते, धर्म-वद्वत्ता, न यदाविधोपादित्या, सर्वोपाधि-विमुक्त सर्वविशेष-
 विमुक्त द्विपत्वारित्तद्वोपरहितमिच्छार्थः । उपाधेरिवैशेष्यम् । धन इव दद्यान्मुनि-धो दान
 धृतिना सर्वोपाधि-विमुक्त सुनिटानमिति । भावार्थः कथानकमवधिगम्यः । त्वेवम् -

— [१. दाने धन-कथा] —

दीपोदहि-कृतपत्र-वज्र-विशयं त समप-नरुहो ।

अपि सुतेल-सरिस्ते जंजुदीपो जिम्बिदो व ॥

तत्पं वि अकविदेई सम्य समं, अह्य ताजो अम्बहिपं सिन्धपर-पात्र-पंकव-
 विभूतिपं व स(सु)ख्य मग्य ।

तत्र य सुविभक्त-पात्रा-कुलपं-मोपु-देउत-वज्रहराप्रभुताम-विहार भिरपुंदिपं
 नाम धर्मः । जं, सख-वपथं विव महान्नादिद्विपं, पदार्थ-गुणाधुमयं च । रामावयं
 विव रामादिहमं, सुवज-रपधुल्लं च । सुगय वपथं विव धर्मैकित्त-तुगाई,
 विमुदोदिद्विपं च । जिनिद-वपथं विव सदापुरित्त-वरिशाधुमय, सुधमत्थं च ।

१ इ क ज 'आता' । २ इ क 'पता' । ३ क ज 'वक्ष्य' । ४ क 'अप' । ५ क ज 'म'
 ६ इ । ७ क 'यो' । ८ क 'दे' । ९ क 'जग' । १० क 'ता' । ११ क 'अप' । १२ क
 'वपथ', न 'विह' । १३ क 'वप' । १४ क 'सु' । १५ इ ज 'म' । १६ क 'वि' ।

उत्थ य सौषाणं दार्पणमि नक्षत्रं, जलमि लोहो, मत्थाममेमु 'वेता, संत-मुच-
'केतवमि सुहरणा, मुक्त-ज्वलि-जगत्-कञ्जमि नक्षत्रलेख नि । अवि न -

हरि-मरिसा रात्राणो धमिणो वेममय-विम्वमा संच ।

रमणीओ रत्न-मरिसा ललित सुहृत्पर-सहास ॥

तत्थ य राया विव-जल-वगाह-धवलित-दिवंतताओओ ।

कण्ठपम्-पुंगियामो विवमच् कण्ठमरुओ ॥

अह तत्थ वेप निरमद् दीप्तामाताय वल्लो इज्जो ।

आणंदिय-विपलोओ वेममय-मयो पणो वामं ॥

ओ य, सप्तमणो व मुक्त-वपमहाणं, पाठमो व मत्तम-वरदीप, त्रिमासो जल-
कुंदलपामं, मिमिणो मित्र-कमल-महाण, वसत-ममओ मयममिरीर, विदाहकलो चटि-
कल-जलान्तराणं ति । अवि [प]-

काओ व कमिणीय पमईय कण्ठपायवो चओ ।

वज्र-वज्रवासरण, दिवसंपरो पात्र-निमिस्स ॥

अथवा राईय सुच-विउद्धेय 'चेतिपममेय-अओ ! किमयेण अमिप्यट्टिय-पुग्गि-
चारण पुच्चपूरिमविदण विहव-विक्खयेण ! ता मत्तय देसतन, ममजिउव अण्ण, पूरेमि "
नक्षत्रो, लोलेमि वंजुओ, सहुदरामि दारिद-महापक्क-सुवे दीप्तामाहाणो ति ।

मो विव जपमि जाओ परण-सपाठणं सु यो कुम्भ ।

अरहद्-वटी-मरिसे संघारे को किं न जाओ ? ॥

एवं च ज्ञातेतस्म पन्थाय स्वर्णी, कथ गोम-किमं । आपुच्छिया वंजुओ, निरुपाविप
पक्षाव-गमन-वामर । नदिवाणि वरदेम-गमन-ओग्गाणि विचिव-वंदाणि । पोसाविप
च मगरे-ओ धयेय मह वण्ह, तस्स अतिरक्खण-पाठन्मेणं धयो उदंतं ताव वण्ह, जान
वमत्तपुर पओ इविस्सह ति । तं च सोउत्त वपक्क अयेये समण-वमय-किविण-रणीमगा-
हणो साहुणो य ति । अवि न -

न्याओ कय-वल्लिकमो सिव-वन्थाभरण-कुमुम-सोदिहो ।

कमराओ 'मी-धयो सत्थासुवओ सुगुल ॥

तमो वत्त-महागहरो व विपरतो दार्पं, श्रियपक्क-ममलंजयो व बहुतो जल-मय-
कपताणंदं, कण्ठपायवो व पूरवो मणोरहे, कमेय पणो तमालाविहाराण् अट-
रीर ति । ता य, भारह-कट व अज्जुगालकिया, हरि-य । उल-संगथा य । कवावणि
व पमलित-सग्न-मीसया, स्वच्छदणालकिया य । पओम-संज्ञ व पमपिय-वीलकंठा,
पजलिय-दीविपा य । पाठममिणि व कमी-मवाउला, हरि-सद-संगथा य । जयप-नगाय
व मिसिवरादिट्टिया, मयणावुवाया य । लंकापुग्गि व मुवण-सालालंकिया, पलामाणुवाय
ति । जा च, अपरिमिय-वण्ण-संचया वि मचकणालंकिया । पुष्पवई वि 'वपचा ।
उत्त-सनादिट्टिया ति मुक्खिमाव-सेविवा । मयणावुवाया वि पण्डु-वम्मकह ति ॥
अवि न -

सलिल-वप-संचारा पयस्वि-मयणा सुवर्ण-नयैस्तु ।
 मन्ददृग्माणा कामिनी य जहयी य गेहति ॥
 को पुण तस्या कातो ? संतापि-यजमि-मंडलो मेम्हो ।
 कुनदिश सरेच्छो बोलीये तमि पय-समजो ॥
 सुपथो अटवीए तदिच्छाहाटोव-वासुरो दूर ।
 संतापि-विगदि-यवो सुदृक्छो मयम-वाणो व ॥
 हरि-कोदंड-विशेषाय-वाराणायेहि विरहि-दिययाई ।
 जेव्यामेव्याहं पथो विजोओएण ओएउ ॥
 सामल-जपथो वयं जेओओएण जेयए निम्ह ।
 संतापि-परमिपलं सलो व पयु-समजो जल-जो ॥
 इत्यप-मलप-पओहरेणु रेह पलाय-रै-छोटी ।
 पाउमसिरीए इरावलि य कतोइ-वपयाणं ॥
 रोम्-जरेट-सदमवे जलहर-सरेहिं साम-वपयाजो ।
 संमि-पओहराजो दूर सोमंनि व दिसाओ ॥
 सुसुन्दरि-मिम्ह-महापाद-क-योर-महुर-जय-सरो ।
 मदि-कला-वदाओ हस पथो कश्चि-कश्चि-कुसुमेहिं ॥
 पाउमलच्छि-पओहर-पओछिया कामियो व अवाइ ।
 धारेति नय-तमंभुर-रोमंभोवाइ पमिहग ॥
 करियो लम्हो निमिओ सिदिओ जलया य पय वि संहति ।
 ईदीवर-संकासा पाउमल-छीइ पथो व ॥
 इय एरि-वम-समए सत्ताओ सइ अइ-मज्जमि ।
 पीछेस-मत्त-सहिओ कलहाभुमजो मईदो व ॥
 सव-द्वि-सोएहि असयं "जं जमि तं निद्वि यवं ।
 सहे पुष्क-कलेहि लवस-सुमियो व ते लया ॥
 काया वि नयमि-विरामे पिते पथो इमंमि सयमि ।
 के सुदि-दुहिओ पुरिया ! हु ! मयं साहुपो दुदिपा ॥
 लम्हा जिबेद-सुमियो कदं वृत्तं कलं च मचिर्त्तं ।
 न चिहंमि वरचलेय वि लम्हा ते दोभिरया एके ॥
 तो पञ्च-विउटो मंगुलं अवाइ कम-भलीए ।
 सुमियो पथो महत्या एरिय-कलं कमनेय ॥
 जं मे न कया ल(म)पी इह परलोए य जमि-सुह-भावा ।
 तं वंकिउ मिह सुमियो ! इरिय-कलं सुपम्माओ ॥
 अहुया वि ममाहिओ नेवइ दव्यामि जमि जेम्मामि ।
 इमिवर-दायाओ जओ लहेति निवाय-सुवर्त्तं वि ॥

ना मम विदुह-देहं वृषिभ्यो पेसेसु जपिषो वृषी ।
 निष्कलङ्का बहुविधा धनेन नहं सूरिणा नाहं ॥
 संपत्ता से मेहं हस्तिमुग्धेकल-पुस्तकधनेन ।
 भलि-बहुमान-पुत्रं पण्यं पट्टिताभिना वृषिभ्यो ॥
 तादे 'चित्तेहं पयो धनो हं जेष नञ्ज नेहस्मि ।
 सत्रोवाहि-विसोद्वा गहिषा निष्कला सुसाहृदि ॥
 पुत्र-कलियाण्य मुषिभ्यो लभेति मेहेतु स्त्रीय-धन-मोहा ।
 य क्वाट स्वय-चरितं निजहं पायाण्य मेहेतु ॥
 परतुलिय-कायपापय चित्तमभि-कायधेनु-बाह्व्यं ।
 संपत्त-महापयं यत्नं धन-सुखवाहेयं ॥
 यत्नो य वसंतउर मयधेयं यत्नं महाचरितो व ।
 आणंदिय-विप्लोमो मयहारी पाठय-यत्नो व ॥
 दहूय नरेहं सिद्धिभ्यो य जं जस्य होहं कययं ।
 त सर्वं चित्त(य) काउं यत्नं महाणि ताण् ॥
 कोटीमर-वणिपट्टिं यत्नाउ गहिषाणि सत्र-महाणि ।
 तेहिंते वि धनेनं पट्टिबंदं महनिहसंतं ॥
 संपत्त-महासत्ता जाया मय्ये वि तत्तं यत्नयामो ।
 संपत्तो विषय-पुत्र कयेय सत्त सत्र-सारेय ॥
 तत्तमाययेय तुहो महनर्बं कारयेत्त नरनाहो ।
 अहंवा को व न तूय संपत्त-यत्नो जय पुरिसो ? ॥
 एवं त्रियम्मा-सार वराय-संपादयेक-तल्लेयलं ।
 बहु-यत्न-पसंतयेजं विमय-सुहं जत्तुहंतस्य ॥
 बोलीणा पुणितया पच्छा बोद्धव्यमि संपत्ते ।
 संपत्त-यत्नोक्ततो मरिऊणं विदु-वाओ जाओ ॥
 इय ताव माणिपयं यत्नस्त चरियं सुपायुत्तारेणं ।
 जा उयमनाम नाहो तित्तयरो तो तत्त-यत्नो ॥
 अतो एम यत्नोवएओ वंहा धनेन यत्नं देवं, तहा दावयं ।
 सुयदेवि-यत्नाएणं यत्नस्त चरियं सुपायुत्तारेणं ।
 कट्ठियं जो सुवद नरो तो ल्हउ समीदिय-सुहायं ॥
 ॥ यत्न-कहाण्यं संयत्तं ॥

सांगत सीताहरण पर्वमधिकृत्याऽऽह पकरणकारः—

लहुर्य-सेसाहरण त्रियसाण वि बोद्ध महोदयं ।
 राईमह व निखं सीताहरण सु रक्खेजा ॥ ४

[लघ्वीकृत्येवामण्य विद्वानामपि दुर्लभं महतिशयम् ।
राजीमतीनं नित्यं शीलमरणं नु रक्षेत् ॥ ४]

लघ्वीकृतानि शिरःश्लानि केचनमरणानि कटग्रहीनि केन कन् तथा । विद्वानां विलो-
भायाद् । अथस्तेषां दुर्लभं महान्वेष्टिशिष्या वन्न कन् तथा । शीलमाभरणमिव शीलमरण
॥ अथानमण्डनम् । तेषां सखन् । गाथाऽऽखारार्थः । भाष्यार्थस्तु कथनकथनफलवेदनम् —

— [२. शीले राजीमतीकथा] —

अरिश्च इहेव जंतुदीये दीये माग्दे पाने मवस्य-विमवाहरणाय चूडामणि-विष्णमो
सुरहृदिशानो देभो । ओ वं, दशद्विपचउ व मास्य-वण-वण-संघओ । विह्वलो व विप-
मिय-वाह-संघओ । केव-मिदेभो व वमाणीकय-ओकुलोभो । जपकेमणि व महामणदि-
" द्विओ । कवत्तापरो व कय-सन्धि निवामो चि । अवि य—

आहरमाणं चूडामणि व देमाणं नह नो देभो ।

तस्मिं पुरी पोसया पालयई दन-दिप्ति-पयाम्ना ॥

आ व, पद्धिमन्त्र-क-वसम वि धरादिद्विषा । पचहु-वण वि विलसि-महावया ।
कुम्भ-द्विषा वि अवसता । सावाणीया वि पचहु-जल चि । आ व, ममोह-चेर व पद्धि-
" रपचुजला, य उण पचपललाशुमया । मिषकलेह व वद्विषाचंडा, य उण सकसंका ।
सुरेन्द-कलवहुलद्वि व विविच-रपणोअला, य उण विषय-पुण चि । अवि य—

सुर-वेति-विविच-समि-संठलमि मणि-ओकुलमि सकेने ।

अथ हुवउ सहेसं चलणं अहिसारिका-सुखो ॥

अहमनहर-सार-सङ्गच्छलंत-कंगमणि-जेउर-स्वेव ।

" कलदमाण कल-रओ य सु(सु)णिअइ नेह-वासीसु ॥

णीसेउ-विषय-नएर-पइइये सयल-तिहुपणाभोये ।

तं गरिब ज न बीमइ अण्णेउ तीणं वपरीम् ॥

आ साम-कर-वम्भल-ववसुअल-वीह-वयण-सुपलेहि ।

अववरणं तिपमोहि वि दुल्लअइ पुल्लवभोहि ॥

" हरि-वाण-मिमेच सुतवेहि रपणेहि आ विणिम्मविषा ।

महि-वीहलाए चूडामणि व को वण्णउं तरउ ? ॥

अह एओ विप दोओ पओम-वमणमि संवलणईवा ।

जयसि विमय-तेया पविममिप-रवण-किरणोहि ॥

वीओ वि अथ दोभो तिपया पणणीए अकय-वरणा वि ।

" पवमसि वेमि-हरिओ महियहु-व्यविहु-सिदि-वउटा ॥

सउओ वि तीणं दोभो पयाव-तमपामि सुसु(ग)अमीयं ।

य सु(हु)ओअइ वार-सङ्गच्छलंत-मणि-जेउर-स्वेव ॥

इय एवंपिह-दीनापरान् निवसन्ति जायव-वर्धिता ।

इय वि इमान् वयदा समोद्विज्यतगो गुण्या ॥

उक्त च श्रीमद्वचन्दिक्काचार्येण -

“समुद्रविजयोऽश्वेभ्य विजिह्वत्] नामास्तथा । शिवानन्दोऽत्र पाठः पूज्यतया ॥

अतिमन्दश्च नमो ननुरेभ्य वीर्येभ्य । समुद्रेभ्यस्तु नमो कुतो मदी च विभुते ॥”

जे य, दौर्धे दिदैर्, गुरुभो गुणार्ण, हरिभो सदाचारणं, भिरिभो किति-महावर्धय, निम्नल-वर्धया कुल-मदिगम्भ वि । जे य, सेम कभि-(या)सम्भूता विव मदीपरम-वचसा, अल-भिरिभो विव नम-र-हिया नमुदेव-वेरव वि । तस्म य समुद्रविजय-राष्ट्रभो किवी(कैरी)-विज भापुभो तिदुपय-नयसाध्वेल-सुख वचार्त्तकिपा सिनादेवी भारिया । तव य चट्टस-सुभिदय-सिमुभिओ तुओ भेमियासो तिदुपय-नदावपी वावीमभो निरुधपरो । वसुदे- ॥ तस्म वि मयतंतेड-वदावाओ दोषि कागिवाओ वेर्त्त रोहिणी य । देवईर सच-महामुनिषय-वज्ररिओ कष्यो ज्ञान वचम-वासुदेवो । रोहिणीर वि चट्टि महामुमिमेहि पाओ वल्लदेवो वि । तवो नथ ताम तिष्ट वि इमार-नयेवमहिर्पदेकमापाम्, सुसुन्दरीहि वि अविलसेजवापार्णं, मवहा मयन्ध-तिरुक्केव वि पसमयेजवापार्णं, जम्नेल-मि-वणिय-विसेह-दुष्माण-ना-उगिर्ण जीपलेय-सुहमपुहर्नकव संवचो वसंतो । जम्मि य, ३ विगर्पति रवाओ(नो)नकहयो, मेजरेकति वापार, कुल्लेति पलाता, विमहृति कुजया, महवदति पाटलाओ, वयहृन्नि वचरीओ, वदु मनेकति उपायमा, उवुवे-जन्ति दूईओ, वेजति वाकसीउ वि । अवि य -

उपमद-कु(व)प-रुक्ल-वचगामिल-उमिव-नयल-दुपणय,

कोडल-कुल-नव-कमिल-मद-मिदरिप-वंधिव-रमवि-रिपय ।

वडतांभोव(म)-गंध-पविपविप-टीविप-पंपवणय,

कुमुमाओय-ममिर-ममरावलि-विममिप-संदुवण ॥

इय रमिसे कर्त्तु हसद-नोवे(रि)र्त्त-वेमिओ पया ।

नागर-जायव-सहिवा मवहृता रेव-उजाये ॥

अं च, संकेय-रामं विव वसंतलच्छीर, वागहर विव मकरकेउओ, रमवहृत्तं विव ॥ रंय, कटक्को विव सरसईर वि । अवि य -

गुण्याम-वाग-चंपय-दिताल-तमाल-नाल-सोदिहं ।

संज्जवम-संकासं संवचा वे तयोऊत्त ॥

तवो मीरुय विविच-वीटाहि अवयग(रि)या लन्ति-विहा(रे)उमाविहार्णं सरवरं । अं च, नयर्णं विव वेतिवर्णं, वटमवराड-सयोद्विप-परविमर्तलं विव जसउत्तं वि । अं च, ४ मच्छपार महापुमि-मवेहि विव विमिम्यं, चीमगुह्मि विव विगर्णं, सुमि-लीवम-वदाहि विव वरिदे वि । अं च, वहि वि विजाड-कामिणी-वण-कलम-विमुलिय-जहुपीलं । कहि वि विमहृ-कंदोह-कुमुव-कन्हा-गुणल-मयव-महम्मणोवमोहिं । कहि वि

१ क च उमा, दिहृ । २ अ च मय-उपम-चो-व । ३ य मीर, ज मकर । ४ क म । ५ ह गोम, य मलम । ६ ह अ य वीर । ७ अ विरुक्ल ।

विशलिपारवेद-अपरदामवेद-विषद-चंदवाहिरामं ज्ञातुं । कर्हि वि पफुल्ल-चंपव-महु-
पाव-अमव-हंसकाविषी-अप-अहाकोलाहले । कर्हि वि नमदेवका-केरपास-निवदंत-कुसुम-
रप-रेणु-अविषं । कर्हि वि अविसेय-निषेचाप-गुरवद-अंष-कलत्र(प)-चंदव-पलि-
अवलिप-अगर-आलाउतं । कर्हि वि वेरल-आव-केरई-रपवद-अवलिप-भौर-कल्लोलाउतं ।
कर्हि वि संपल-दिमावपंद-अजरिषं-अरद-गुणात-अद-अंडोवरेहिर । कर्हि वि हर-वि(प)-
अम-विपाव-ओडि-अंडिप-निविट-अद-अहा-अकुसिप-अलाउतं । कर्हि वि एगवप-अंष-
हृषल-अंडिप-गुणात-विषद-अमव । कर्हि वि महुव-अमि-अमरोलि-अंकार-विमुलिपा-
रवेद-केसर-अमंर ति । अवि व -

पफुल्ल-कुसुम-तीरे अरवे-अपवद-चंद-ओडिहले ।

१० आल-ओप्हा-अदेहत्वे अमव-अपवमि अरपरिपा ॥

दवापव-परिपाले अरव-अज्जमि अहं ओविंदो ।

हुराअमिणीहिरि अरिओ सीरोप-अलमि अंओ व ॥

विलसंतमि अरवे मर-अलितं पुलिप-अग-ओडिहले ।

आपं सुपुमि-ओमो अकुसं अम व अमो ? ॥

११ दुरुवप-अरुव-अओहग एकाए ओलिओ कओ ।

निवद पफुल्लंओ मोचाहो व अमाए ॥

अमुओ आव एअं कुवल-अल-दीदराए दिईए ।

रोम-अुरिपाहग एमिअ आव अमाए ॥

कीअ अंओ वुई एक फिर आव अकुए रापा ।

१२ नीहुअलेअ पहओ अमाए आव कुईए ॥

अल-तिहर-अंअ-देहा विवद महुअवअस पफुल्लमि ।

अमो पि का वि अमिणी वं पिअ ओलिगए आला ॥

अल-केलीह ओकुओ विपमव आव अह एकाए ।

अमाए आव देण्ओ पाह-अमा-अमओ अस ॥

१३ अउमो अ मारि अलपर-अज्जाअ ककुए आव ।

हल ता दुरपाए ओओअ अमाह-सीरमि ॥

देहा विपाहिं अमपं रवंअ-अग-अलिअ-अज्जमि ।

रिअअलि-अमिओ पडिअ-अडिओ 'मिपंओ व ॥

विप-अमिअम-दिपंमुअ-अओअमिअ-मुदीए काए वि ।

१४ आमिओअ नो विप ओमो वि कुटं ओमो आओ ॥

ओपुअ अंअमाई अमरओअम-अुरहि-अंपाई ।

अमिअ-अमाहडिअ-अमला सेवति अमाई ॥

अप विप-अमिअम-अडिआ अलअ-ओवेद-ओमिओ अमर ।

अमिअं संपला अुर व सीरोप-अलमिओ ॥

१ अ "हुअ" अ "अमरोलि" । २ अ "अम" । ३ अ "तीरे" । ४ अ "अमिअमिअ" । ५ अ अ "पि" ।
६ अ "अरवे" । ७ अ "अहं" । ८ अ "ओ" । ९ अ "ओ" । १० अ ओओ हुअ, व अ अमकुअ
११ अ अ "कुअ, देहो" । १२ अ अ "अ" । १३ अ "अकुअमिअ" । १४ अ "अमिअ" ।

एवं च जन्मन्तर-विश्रविय-पुन-कल्मान-अपिर्षं तिरुपय-परमपणैर्त्तं परम-संवाङ्म-
मयम् तिरवग-सार जियल्लोय-सुहमपुहर्त्ताण मकरकेतो को वि कालो । अथवा हरिम-
रुओ-नेमापण-राज्जमय-परिबुद्धो रमतो कमेय सवचो नेमी इतिओ आउहनाहार ।
तिहुपि य अयेम-देरवाहिर्द्वयणि पाप्माविद्वपि आउहापि । क्तो देव मल्लवहु मेर्षन्तो
वारमु निवडिल्लम भणिओ आउहनामालेल्ल-‘कुमार ! किन्मयेम नयेरुमय-अल्लि-अल-
ग्राहान्मण-विन्मनेणामक-ओहुणेयं ? । य मल्लु महुमहर्त्ततो मदेर-मल्लुवासुरे वि तेतोके
अत्ति मत्तो, ओ इमं भणुमारोवेड ।’ वओ इमनेयं नमरन्विउमारोविर्षं लील्लर । कि
इव से जीकान्नेय जाये ? ति । अवि य—

उल्लल्लिया जवनिणिओ रमत-नय-मल्ल-पडहन्वा ।

अवर-विष-मज्जाया सवचा भयण-मन्ममि ॥

॥

पमरत-दाव-परिमल-संवाङ्मिय-मर्षत-ममर-उत्ता ।

मय-वेकिर लल्लल्ल किमाचउडा वि ते मल्लु ॥

परिमिटिल-संवि-बचन-नर्मन-सेनाहि-बलिय-मपि-मउडा ।

तिजयण-संउव ललोहिय य मचल्लिया वरणी ।

मोर्नु मामय-टाण अन्नं किन्न वरिध तिरुपणाभोने’ ।

॥

अन्न चलिर्षं सुदूर जियम्म गळिव-मरेण ॥

तओ अथन-विनिपागाभियय-नराय मोलन कालरुहुं पुनर(र)व वारनाम वि
पदिओ पचावन्माभिलायो सरो ति । आप्तिओ सुवण-पुण्ड्र । कइ य से मरी
गओ ? ति । अवि य—

भय-नार-लल्ल-लोपण-चल्ल कय-विवाह-वागगाएण ।

॥

आमभिउह नरो आनुरिय-नचल-वागलो ॥

अमयय-दाव-वमरिय-उण्णय-वरेदि सुपुमिंहि व ।

आहुओ विन इर हिन्नेहि दिमायर्षदहि ॥

अप्पुव विव मोडे महे म(म)ममि मोक-मज्जायं ।

वासेल्ल दूपर निपमातिव-अरिउरेयं वि ॥

॥

मोर्नु अमय-हुयिओ सुहिय मयलं वि तिरुपयं सवि ।

मदेय वेव भणियं विसेमओ वगनि-अव-विबहो ॥

तओ वृमिय-कुमार-मापरकेण भणिओ बलदेवो हरिया—‘अस्सेलि चालम्म वि
नामर्ष येमियो लो वहु(हु)तो गळ हरेस्मद, ता पुणो वि वळे परिकेत्तल्लम गळ-
रुपुपोवार्य विलेनो ।’ बलदेवेव भणियं—‘अल्लेपाए संकल्ल ।’

॥

अह-चेत्तिव-वेव-फलो एमो पमईण कण्णमन्मो व ।

सो कइ कोडे ! मैलं [इरेड] कुमरो तुमाहितो ? ॥

अथ य-

“कुम्भित-चित्तं ताता-क्षित्तं निर्यमि नृगमिन्
विरमन्मन्त्रादीनां सादनं नारिषि निर्यमिन् ॥

सुपतिमयि वा पश्यन्तं रात्रिं संप्रतिगच्छते

य इति श्रुत्वा ततो देवः परित्यज्य-वत्सलम् ॥”

येन पुनं केवल-निरिद्धो उत्पन्नो बापीनन्दो येमी शिष्यपरो, पुनं पुनं भरद्वाज-साचा
नयन-पानुदेवो; ता एव भयं अकल-नजो परिचय-तयल-नयन-जोमो पयलं काहि ति ।
अन-दीर्घमि रज-दण-संकायं पारेकतेचावि इतिमा, उक्तायमुपमाओ भविओ येमी
हरिषा - ‘कुमार ! निय-निय-यल-परिचयार्थं बाहु-लोब्धेन वृद्धामो’ । नेमिषा
भविषं - ‘क्षिप्तयेन बहु-जय-निदमित्येन उपर-जय-बहु-मण्यं बाहु-लोब्धेन वृद्धामो ?
विउम-अन-यससविजेन वाचा-लोब्धेन वृद्धामो । अथं च, मयं दहरण वृद्धामि-
भूयस्तं वृद्धो अपमो । हरिषा यलं - ‘केलीए वृद्धंताय केरिसो अपमो ?’ तओ
पञ्चारिषा वाचा बाहु-ल्लया नेमिषा । एषाए वामिषाए वि विजो भि ति । अथि य-

उक्तामं वलु तम्हा वृद्धं मोरिद् ! तेन वाहाए ।

वामिष-मिषाए विष विजिओ भि य एव संदेहो ॥

अदोतिषा वि दूर अहमात्मन्वेन चिन्तुषा वाहा ।

येवं वि य ता वलिषा मयं य ते मयच-वापेहि ॥

एवं य विमिषन-रज-दण-संकायं दण-नय-परिचयस्तं हरिषो समरंते कोर
कातो । अमना संय-जोमयं विसय-मुह-मिषन-विष येमि मियउम भविओ
सामुदवित्तयाइव(वा) वमार-चकेन कमनो - ‘तहा उपपरसु कुमार, अहा मयि पयदूर
विसयसु’ तेन वि य वामिषाओ रोषिणि-सचभावा-यमुहाओ मियच-वारियाओ । ताहि
वि तहा-अवसर लक्ष्यं सविम्ममं तहामं मयिषयं भविओ एतो - ‘कुमार ! संसार-
विल-पावयस्तं अमयकलभ्यं खेताइ-विमिद् बाधुनचमं, तय वि अरेद-वृद्धपत्नी, तय य
हरिंस-विसय-समुदवित्तयाइवो मेहेअवयमं । असरिस-कवद-मुय-संपया, रावहिरी,
पीसेस-कला-कोमलं अविषय-जोमयं असरिस-वाय-संपया अण्यपुराओ सोहनामारोमं
पहोचं दफलेन हिपयामुवचि-वेध-संपया तताइमिउ-गुरु-सहि-तयन-संपयो केपीन-
पाओ वहाधुमावयमं विषजो पाओ तहा तह-वित्तिप-कल-विषावि ति । अथि य-

एते तवे वि गुणा सादीष-मिषाव विमुद्दं देहि ।

मिष-मिहिषाव जिषवर ! सुमिषय-अलपाव-सारेच्छ ॥

ता ताऊन विमिद् दार-संगह, मोक्ष मोमे, जंमिऊन पुने, लक्ष्मीकरेसु एते तवे वि
गुणे, एतेसु गुरु-तयच-वेचार्थं मगोरहे, कल्ल वच्छिन्न-वयंमि विमिषन-विसयाइलाओ
करेअसु भयं ति ।”

अह कुमरेणं भविषं - ‘दाराइ-वसिष्ठादेन मुन-पियहो ।

सफलो य होइ कइय वि मोक्षं चरण-पविनति ॥

जेव, जाओ विसय-विषय-पराओ इत्यिवाओ, ताओ महाराहीओ विर सोलियदेशओ, उरुवावहीओ विर कय-संतावाओ, किनामकल-ममिहीओ विर [वि]स्ताम[वा]ओ, माहंनल्लिप चिह्नाओ विर मुद्रकय-मोह-कारिवाओ, विषयवाओ विर पीयासु-वशिबीओ, मरुभीओ विर अविष-लम्हाओ, पमाय-ईर-बहीओ विर पण्ड-वेहाओ, संकलओ विर लोहापुवपिबीओ, हुनिबीओ विर पण्ड-नामिबीओ, अकस-मारीओ विर पण-पण-संनारिबीओ, संस-मालिवाओ विर अंती-कुडिलओ, पंड(हु)मय-वयसि-हुबीओ विर जहापुमपाउ चि । अवि य -

इय केनिय च अमउ ? समाय-दोनाय मिलय-बूचाओ ।

इभीओ जेव लम्हा परिहरियल पणयेव ॥

कि य -

“अपकयमल एव जेयिल केन निर्मिला ” ।

कायमय-कृमय सदा सोपानपुव ॥”

अर्थ य -

देवाय वि य किरा विपया । मुद्र पुव मारीर-मालमायेप-दोकाय-कलपं कइ वि किलेमापाउ-पणं वि बलि-कल-चंचलं अधिर विनाय-दारुणं विनायमार्गं वि ।

अवि य -

“ईना-विनाय-अय-कोह-नोह-पणमा-पुवस-पडइल ।

देवा वि कामरुपा अधिरा पण्य-पीर ॥

पल-हरि-माल-नेप-हि-मल-मुका-जमु-पुण्याय ।

मारीर-मालमायेप-पुवस-तदियाय पुमिलाय ॥

अमुद्रममारनयेवं अधिर मुह-येदिपे विरमिपारं ।

एवविहं मु सोमयं पुमिलाय इवेक जइ कइ वि ॥”

तयो साहिओ कुमारभियाओ ताहि हरियो, तेव वि दसार-चकल । पुयो वि जहा-अवसर सवहुमार्गं अविओ दसार-चकेव हरी-‘जहासयं विप अममु कुमार, जहा पूरेव ते मयोरहे ।’ तयो अविओ तेव नेमी - ‘कुमार ! उमसाह्यो वि सितवसल काऊय दार-संगरं, मोचुय मोये, अमिलय तगर, पुमिलय पण्डये(यो), पाडेऊय पुदं, मज्जा विविच-काम-भोगा पम्पिलय-वयमि पण्डयाः तहा वि संपदा मितावं । तह एव कामयो, काऊय दार-संगरं, पूरेतु समाय-लोम-सहिबस दसार-चकल अयेरहे, विसेतेव अवि-अमपाय । अहो ! अहमेवयो एवाय । मुविच-पमाविच-वरिवाये(वाये)य व पदियल्ल ति पत्यय चि । अवि य -

“उपरोह-सीलयाए कडिवा कल्या हमा तेव ।

वर-कल-साहय-परा पुमिला कुवे वि मितवलि ॥”

बहिओ य मिताविवाओ दसार-चकल । तयो संताव-वहरिमाहमएव अविओ नेसयो दसारचकेव-‘कुमारमुकलं बरेतु मालियं अयेतेव महि-संदरं देहा उममेव-इविवा रायनं कल्या । वा य, वर-वरहि-कल-विम्पयेवं विहुर-सहस्रयं, पंचमि-”

विपक-सकामणं भानुल्लणं, मकरद्वय-कोटंठ-नमिसणं ब्रुवण-युव(य)सुल्लणं, विप-
 विप-करद्व-विचमरेहिं बधनुल्लणं, मज्जम-महाज-मज्जल्लणं नामा-वसुल्लणं, संपुच-
 विपक-सकामणं करोल-वसुल्लणं, विपक-सकामिषमहसुल्लणं, कुं-कुसुम-पंडरेहिं
 दनसुल्लं, अजली-नमिसणं कंबु-मरिमाणं नीवुल्लिपाणं, विपल्लिप-नमवण-वडिमरण
 वसपुल्लणं, ईमि-पतंविरेहिं कपोल्लणं, कोमल-गुणाल-मरिक्कणं बाहा-ल्लणल्लणं,
 मंगलकलमीवमेहिं अकल्लणं, निगल-वज-सकामणं मज्जदेसुल्लणं, त्रियसगा-
 पुल्लिप-वेनिसुल्लणं बहसुल्लणं, कयली-दंडोवमेवमक-ल्लणल्लणं, निगल-वज-मस्तिणं
 जंविपा-ल्लणल्लणं, कुम्भुल्लणं चल्लणल्लणं विदुम-वभाव-विरेहं ल्लणल्लणं ।
 अवि व -

- ॥ तार-तरु-वमल-दीह-नचं' कसिप-धवलेहि ।
 विप-वपणेहिं विरमणं धववह-मरिहेहिं लल्लि ॥
 वेवलिउव ह्यं कर वि तुल्लमेव जीए देवो वि ।
 मयणाउवो विपंमर को किं त वणिउं तर ? ॥

तचो मंतल भमिओ ओअव-वंम-मिलओ उगवेण-जंवेओ लरिवा - 'पावेउ राखणं
 ॥ येमिओ धमिणी-ल' । जेव भमिपं-अपोराहारिचो वरमाशुमल्लो एव अमहाज, जेव
 मातुल्लमेव वि कल्लार पाविओ ममत्त-वेलाह-वुरामणी रगे ।

"यम, विपं, अममिपममिपममेव कल्लोरावपणं ।

ल्लेवमल्लमिपे, जिईय ललि विरे, वि' ल्लेवम ॥"

- काराविपं दोनु वि कुलेनु मज्जवहावणं । अच-विपंमि मिरुवाविओ वारेल्लम-
 ॥ महवणो । तनो वेवलिणु लपचुल्लेवु अमल-वेव-वरावालं-ल्लणल्लणु कायल्लेवु, कमेव
 मपोरइमओ विव, अमल-रस-विमिओ विव, कयल्लंठ-कओ विव पवो वारेल्ल-वालो ।
 जल-विहिवा न पमविक्कणा रावणं वि । अवि व -

दहि-अकल्लम(व)-दुवंकुल-वाजठ-हण्णहिं व-सवाहहिं ।

विहिवा पमविक्कणा ता रणंनुव-भुल्लम-परीहिं ॥

दुण्ठ-कल्लेदप-मरिणहिं विप-धवेहिं न कयप-कल्लेहिं ।

ल्लमहिं वाविवा लल्ल पडविमिपा-दुव-पणेणं ॥

सोसहिं-कमिपि-सुरहिं-मंम-बुद्धसिप-विदुर-सीवमि ।

बहुल्लमल्ल-पुल्लहिं मुल्लहिं से अकल्लणा देवा ॥

आवमि-वमल्लेणं वडिओ दइउ व जावप-रलो से ।

दोह विव मंजोवो रचे रल्लल्ल किं बोळ ? ॥

विप-कंति-विममेणं जंपाओ कवाओ पुल्लिप-रमेणं ।

वमल्लम-सरेल्ललो वमेणु लल्ल वल्लेहाओ ॥

विष-जम्-सबलेषं चंदमेव वषषं वि से कर्णं पवर ।
 मयण-गणालो अरुणे कर्मे व कर्णे-पुनमेहो ॥
 कल-मस्यामन-योम्मल-विमल-कदोह-रस-सुखोविहं ।
 लोपण-सुमलं वि इय कञ्जल-रस-रजिष तिन्ने ॥
 मरुमाम-सिरी विन से मुदमि तिलजो नमोम्यजो लह ।
 लज्जति तीव्र अरुण सुह-मयासद्विष-जमल व ॥
 मनहर-महापद्विष-समत्व-जिप-लोष-लोपण-मुह ।
 मणि-नेउराइ तिस्या चलेवेमु कपाइ हसो व ॥
 विष-कर्णहि विव रेदिपाइ कलमगुलीजो पद्विपणा ।
 कवि-द्विष व वदु मस्या-नाम विपंमणि ॥
 कटाचनच-बहुमुख-प-ओहल्लंग-वद्विपामंदो ।
 कर्मि व जविष-मोक्खो मुना-दरो वि से राखो ॥
 विष-वषषाई विव पुंउलाई सवमो(ना) सुखि रेहति ।
 सीममि महइ चहामणी वि आन व जय-गुरुषो ॥
 इय जय कपाइअइ रायमई मिउम-मलि-समुदेष ।
 ताव कुमारो वि वई पनाडिओ देव-रक्षणीहि ॥

तलो समाकटो एवाम-सकलं मयकारण, समाकया वपारा नत् बलएव-वासुदेवेहि ।
 एतत्तरामि मयाहवाइ वंन-कुमई, उमिष सिपा(प)मच, अन्वमि जमल-सीसा,
 मगजपई मंगलउ, जय-जवाविप जेपम-नामोदेहि । चोइओ मपं(ई)ओ पपचो वंनु ।
 मज्जुवृत्तिओ कलमयो । वजो पुवरो अवलिप-गुण-सपवेणं, अद्विचिअंते सुर-मपुप-
 मुंरीहि, पंलिअमयो तिरुपमेणं, पवलिअंते मुमंउरी-वपण-वचल-पराहि, महा
 विमलपुं सपचो विवाह-वचलहगमय । तओ कलुपवद गोऊम जामेयावि जिणेयं
 पुच्छिओ नारही - 'ओ ! कल कुल पण-वीरुपाममेस कलुप-मजो ?' सारविषा
 मविपं - 'दिव ! एते इलि-वपराओ तुज्ज वारेजय-वरमावद वावाइऊम अमिप-
 वीपयेण लोणा ईआविमंति ।' तओ कपायिऊम मे आभवाणि, मविषा लोणा
 जिणेय - 'ओ ओ ! केरितो कमायंते ! अमि एयाव विराजगहाय वीष-रपवाण
 अमरपाण सुरा-विनाम-वाहि-नेपया-वीडिपय कलुप-सगण पओ कीरइ ! ता किमयेण
 इह परलोमे व सारी-मामन-दोमल-देउण स-पणेय-अमिप-सकयेव वारेजएण ।'
 मंतेय वीआविओ हवी ओजितानिह । अवसक पि काऊम संपचा साभस्ता(स्त)-
 पाणो लोणतिपा अमरा । एवं मविपं व चेहि - 'मयवं ! तेत्वं पवचेहि ।'
 अवि व -

“साभस्तामराया कवी वरुण व गहरोज व ।

सुमिन्ना अमरावा अमिन्ना केव सिद्धा व ॥

एते देव-जिहवा मल केहिदि जिमलीदि(रे) तु ।

सज्ज-जगजीव-द्विष मल । तेत्वं पवचेहि ॥”

तस्यो द्वाविंशो आयोमया-पुष्पं महादामं, अथेव-देव-दागव-सिद्ध-गवय-वेजाहरा-
परिबुद्धो सविमाय-जायन-पुरतोमेहि य अमुमाममाओ संपत्तो सुददं पिव वपरा-
मयदर विनाल-वच्छं च, त्रिवसवाहं पिव सवचं जय-वाचद च, महमई पिव तमाल-दल-
सामलं सिरी-सचडासिपं च, जलहिं पिव रथय-सारं त्रिबुह-सेवियं च, जिगिदामम
पिव पय-वाच-कलियं महासस्यं च उज्जेल-पहयं । ओ य, कथं य मत्त-मापंग-अर-
विपर-कल्लंत-सरत-पंदपमयावममहत-सुरदि-परिमत्तामोय-वासिय-दिसा-मंदतो, कथं य
मासुर-बुह-विपर-वमदिय-दादा-कराल-केसरि-सर-वाहर-कोटि-निहलिजंत-मत्त-मापंग-
कुर्मत्पत्तापित-गुहाहल-विपर-वमदिय-मदियलो, कथं य प(य)क-महावराह-दादा-
कोटि-विपल्मूलेखमाय-महिषेदुच्छलिय-मदसुरवा-महापम्भारालंकिओ, कहिं पि मत्त
करिणाह-गंतयतासच-कथ-नचैदुदुविप-ममिर-अमर-संकार-दलकोल्लिजंत-दिवंतरो, कहिं
पि किलिकेल्लंत-गुहाहिवहिद्विप-वासर-विपर-वितुपंत-मिनिहलोवरेदियो, कथं
य जहिच्छ-मसर-कचचरेहिं वदल-केकारकचवुरेखमाय-गुहा-विपरतरो, कथं य रहतो-
कपंय-तियस-कामियि-यम्मेकुवेल्ल-विपदंत-मंदार-कुमुय-निपर-भुवितमाय-पियंय-त्यलो,
कथं किय-विपुजय-वासर-नेय-सदामप्यय-वेवल-द्विय-हरिय-उलो, कथं य
कमल-कुवल-वीतुपल-तयवच-सहस्तपचोपसोहिय-महानवर-मंदियो । ओ य,
मामदंतो पिव गयजंमवास, गुतामपी पिव महि-सीमंतिपीए, कमावपसो विव
दाहिय-विपानरूपाए, केस-कलाओ विव जवलच्छीए, रथय-नत्ता-बंधो विव रईए,
रमकुवार्पं पिव उड-सिरीए ति । अवि य -

पुण्याय-वाच-चंवय-हिताल-तमाल-वाल-सोदिल्लो ।

पंदपय-संकासो उज्जेलो सह् मेरु व ॥

तथं य सनाहूओ वरकिह-देव-मिकाय-परिबुद्ध-वचीसमुराहिव-वरिवातो जिपी ।
कस्यो सनाहपाहं आमिओगिराहिं देवसुराहि(ई), आनुरिवा असंल-संसा, सनाहपाओ
देवसुंदरीओ । यमविपाओ देवसुंदरीओ । जय-जयापियं तियसेहि ति । अवि य -

अरयद-सुमिर-वाच-तय-वरकिहाराल-वज्र-सरेहिं ।

कथ-वदियं य तुषद वयचं तोरस्ता व पहिं ॥

तस्यो विमुक्तामि तित्थपरेणाहरव-वत्थाईमि, पडिच्छिवाधि हरिता । समुवनीयं
तित्थवर-लियं देवदुमुल्लं उचरासंवीक्यं जिमेवं ति ।

“सत्ये मि एगदुसेय पेनगया जियत्ता वउज्जीस ।

अ य पयम अउ-लेये मे मिहिल्ले मुल्लिये अ ॥”

कस्यो सपदेव पंच-मुद्रिओ लोओ । कल्लंतमि सव-वयवाओ समुवसंतो कल्लवलो ।
कथं सामार्यं ति । अवि य -

काउल नमोकारं सिद्धाय अविन्वाहं तु तो लेह ।

सवं मि अकरि(र)पेखं पावं ति वरिचयाल्लो ॥

पवडो गरद-महरेस-परिवारो अगतत व जाय नवोषाण' ति । अवि व -

“तिहे ज्योतिर तमन्ना दिवस्य जल रोति निह-कते ।
पदिबलमि चरिते चउमण्णि जल उउमन्ना ॥”

ततो काऊय निक्खमण-महिं गया शिवस-मरेदणो निषण-गुणेषु ति ।

काऊय य से महिं पत्ता देवा जता व सहुणे ।
एहिं अं रादुर्हं कुण्ड तवं जो ! विमामेद ॥

ततो पदिषियण ति जिणेद-हुणिय-बोचंता यमिया सा सदियेणं ति । अवि व -

सुह-मणुय-सुंदरी-सुह-विरव-येतो महापणी एतो ।
सिद्धि-बहु-राग-रघो मेच्छद पीत्तादिउं महितं ॥
वज्र-वटपाइरितं वचनं मोऊय सदियेणहिंते ।
सुच्छ-मिनीलिपच्छी पदिया परणीय सा कम्मा ॥

ततो कइ कइ वि कइ-येवणा भमितमादणा-“अवो ! सहुओ वि सहुओ नए अणा, तिहुयमस्त वि अचंत-रोहणे' महापुणावे अमे जणुरागं करिणीए । जेण कएय विमिस्सियासेल-मरानर-विज्झहर-कुल-रुज-जोङ्ग-कल-कलावाइनओ समए-तिहुअम-कएय-पाय-रंकओ जइ-चितिय-संपजंतासेल-महाकतो पोमी !, कएय वा अम्हारिणीओ अहुमिय-परमस्थाओ पाणय-रमणीओ ! वि । तइहा अचत-अणुपुणओ वि व रमए एरावओ अचंत-सुंदरे वि गाम-तत्तायमि । अवि व -

“जो अण्णओ परस्त व गुण-रोते तम्पहा व जायेइ ।
तो अण्णं विउंनइ अहं व वेमिमि उय रता ॥”

ततो इमं नि मावंती अमाहामण-दोक्ख-सहिपंगी आसिहिया विव, उडिण्णा विव, अंमिया विव, निबल्ल विव, उय(व)एणा विव, बेहिरिया विव, वूढ-कण्णा विव, इरिया विव, पतिया विव, महापाहि-विपपाउरा विव रादुर्हं जइ ति । अवि व -

कि सोनेणं पटिया 'कि वा रुवेय वेमिनाइस्त ! ।
अइवा वि जोच्चयेमं रोवेय व किं व होत्ताहि ! ॥
कम्मं विव दीपंता पुरओ से वंति दीह-सुंद-ववणा ।
दोक्खानल-मीओ विव पंपणिओ तीए कंपो वि ॥

ततो कमलिणी विव दिवपरं, अरुदि-वेला विव गुण-वयसंछणं, कमेरु विव मणमहागणं, बरहिणी विव जेतहर, कल्लंमिया विव रोपईसं, बहुपराही विव पंकपं, मई विव पुरदर, लच्छी विव महुमई, सरस्तई विव सुखुणं, दया विव महापुणि, तं देव दिवय-सल्लभुणं क्षार्वती विल्वित्तादणा -

“काउं दइय-पसंगं पुणा वि रे देव ! अवहिओ कीत ! ।
दाऊय मिहिं उण्णादियामि अइवा वि” (किं) अण्णीति ! ॥

१. ज. जायम-जेणमि । २. इ. “हो । ३. व. “हि । ४. क. व. केव । ५. व. रोवेय । ६. व. मकय, ७. “वा । ८. ज. “कुल्लव । ९. ज. लुण । १०. ज. इय । ११. ज. “विदमणि” ।

ताञ्चो जयस्मि धन्वा ताञ्चो जीयति जीय-जोयस्मि ।
 आहिं पिप-संपजोमो मवाना वि य आहजो कद वि ॥
 वरपायन-संक्राम दूकम् निन्दति बहुरं कउं ।
 पावति निरुधम-मुद विधिपत्ता बल्लहाहिनो ॥”

ततो य महद् मयल्ललम् मलउन्मयं च, य चयेऽ महिपा-य(य)यणं हिजोयण्ण
 च, निन्दय कम्हं विपय-कम्म च । ततो निन्दयऽ से कम्महो संताजो, वहुऽ हुं-माकओ
 एवणओ य, निन्दय अनु-ववाओ मुरुवस्मो वा, वायव लळा वेयया य, अनुमच्छा
 पुलओ परिपयो वि । अवि य -

धीममऽ तीण् हुं-वाकओ वि, दोकम् वि दुक्किमं होइ ।
 मेवऽ वाह-उल वि य पुलउल्ल तीह पुलओ वि ॥

तओ भजिषा महिपा-ययेय - ‘पिचमहि ! जम्मंहरातेविचस्म पाव-महाउहनो
 कउमिगमो, ता धीमममवमंवेसु, अलं विमादण, धीम-ववाओ वेर राव-धुपाओ
 होति । भगिर्धं च -

“जम्मल्लि न उदिज्जा विचस्मि जम्मल्लिया म्म जेय ।

होति जमेल्ल-महाज्जा मजीम विममि य मयरा ॥”

एवं य परिणाम-मुंदरेहिं कद कद वि महिपा-यण-वचयेहिं ममानासिपा भविउं
 पयला रायमई - “आमामि अजं विप चपुन-ममए सुमिचयस्मि मंपचो दुवार-देसे
 चरितुसिच-सिद्धयम-कआह-पुण-उल्लओ अमंत-विलकण्णो अयेण-देव-दावण-विल्लाह-
 राधुगम्ममाओ परावचाकडो कोह देवपुमिओ । सो तक्कउवं विच मलो पिपचीउम
 सवाकडो मुरसेलं, मिमओ सीहामये । ममामचीहया अयेने जनुगे । महिपा-यण-वचय-
 चोहया पत्ता अई वि वचयेर । ततो दाउमहमो मा(मा)य चउरो चउरो कपपायव-
 कलावि । मए वि भगिर्धं - “वयवं ! वमानि सागपाणि कलावि केसु, जेय य मारीर-
 ममाय-दोमसं लहामि ।” एतेहिं किणि मूह-कडुएहिं परिणाम-महुरेहिं समसुवहुंनेहिं य
 कपव्हा दोमसं पाविहिसि, निरुधम-मुद-आविपी य परने होहिसि ।” मजं-त्थ देव्वाणि
 वज्ज वि कलावि । मक्खवं च मज्ज-तू-रयेव विरोहिप म्मि ।” एहीहिं भगिर्धं-
 विपसहिं ! मूह-कडुओ वि एम सुम(मि)यओ ज्ञाचि परिणाम-मुंदरो हविस्मऽ । तओ
 भगवओ माया रहयेमी रायमई(उ) उवपरिउमाउचो । भगिर्धं च वेय -

“यव उव-संवम-ओमे करेति दोहवि(मि)मी महिखाओ ।

सं पुष मोदमा-निही जम्हा तिचमा वि पत्तिवि ॥

ता उदिज्जउण एते मज्जु मजं पत्तिउमंमि य वयंमि ।

संपव-विम(स)य-सोक्का जिघेद-मयं भविस्सामो ॥”

“वाहं सोहम्मा-कए करेमि धम्मं पुणो वि पच्छा वि ।

उअ सो विप कायओ न कि पुत्र पि विम-एहिं ! ॥”

केवल कालेय कुणो वि भविषा मा तेन विसय-कर्म । ततो हे पञ्चसं पाऊन
‘इ-पेयं’ मयपकल-मसलयेन नमिऊन सोननिय-कचोले सत्त्वविषा(ध) रहोमियो-
‘विचतु’ । तेन भविषं-‘कहं वंते विवामि ?’ । तीर भविषं-‘एवं वि जागति ?’ तेन
भविष-‘बासो वि एव विवाण्ड’ । तीर भविषं-‘अह एवं, ता कीम अहं किञ्चनरेण
मिया तुमं पाउमिच्छति ? । अवि य-

“अमरदे जलिन जोय(१) भूमिउ दुरासय ।

जेण्डसि वतय मोणु कुले जाय अमये ॥”

एवं विनिच[त]रोविशयोहिं अन्धार्ण सोर्पतीर केवल कालेय भगवजो वि तिष्ठ-तथा-
जले नेह(३)-कम्म-महाकायमस्त वितुञ्जमान-परितस्त अचल-विमुद्वेता-परिणामस्त
ममारोषिय-क्षपग-सोदीनो आगळे दोषि मुक्कम्माण-वेद पणु(पुह)नविषकं सविचार
एवंतविषकं च अविचार सोदीने तस्य कथं सुहृमकिरियमप्यदिहाई अमरस्त
महृपचं केवलं ति । अवि य-

सोलीयावमय-वजुमान-वीसेम-भाव-प(५)हिएवं ।

तं पारिष जं न येच्छद् केवलमायेय जिय-इदो ॥

चलिपासगा य नमायवा मयमिपवा वलीतं वि सुरासुरवधो । ततो आभिओरिय-
सुरेहिं समंता समं कथं मिच्छुप्पायं रयय-येतं बहीपलं, अवहरितं ग्य-नेणु-सगाइवं,
मज्जियं वसुमतीए, वेम्मलीहृयाओ दिमाओ, फण्डा वेरासुवंधा सर सओवइवेहिं ।
विनइयं गंधोइवं, परिसिं दसइ-वचं कुमुम-परितं । इरिसिया तवे पामिओ । वेम्मविपं
साल-तिवं, विउकविपकि चचारि महादारमि, मिदिया सरस-आमर-विहाया खीरोचज-
कायवा ममिमय-कलसा, वेम्मविपं स-पायपीढं तिहासयं, कओ वेलेक-गुरुयो वारस-
कुणो द(दि)ओ कंकेलि-पावओ । मिरुइकरलं विक्क-याताहिं, उम्मिया सीइ-वा(५)-
कञ्जया, पियइं चम्मचकं, पवजिया तियस-ईदुदीओ, महुच्छलिओ देवओनो, अवप-
रिया तिचलाइयो सहा । कि बहुला ? विवविप सर्वं वि विउचामरेहिं । ततो पारि-
षवहापवओ तियस-विजिमाविप-दिउपंकय-मिहत्त-कल्य-जुवओ पामडिय-सक्कीताण-
पुहमाण-सिय-चामरापवओ चामंडल-किरण-समुत्तोइय-वायवंगओ अयेम-वरासर-ओहिं
परिउओ देवत-रयाइरेजमाण-दिया-वंतलो पयाहिणीकाऊन सीहासवं मियओ तरव
जिओ । अवि य-

परिय-वतसपवओ पुह-दुवारेण पविमिउ जेयी ।

सीहासवे विमओ वप-तिरओ होइ चउवपओ ॥

समारहा य जोकण-मिहारणीए शिरिय-वरासर-विद-विष-आता-परिणाम-परियामि
णीए अचंत-मणोहराण देहाण वासाए चम्मकइ वि । अवि य-

चम्मो कओ कामो योक्कओ चचारि होति पुमिक्कवा ।

रत्तं वि चम्माउ विप सेता अइ हुंति तइ मयिओ ॥

पुनर्वीर विना कुंभो वंतु-विहीनो य जह वडो वरिष ।
 इद्रेण विना दहिषं दहि-रहिषं जह य ववपीर्य ॥
 दह-विहीना य शुष्ण सुह-दोक्कं जह य वंतुषा रहिषं ।
 तह धम्मेण विरहिषा तिचि नि जत्ताइयो कत्तो ? ॥
 तम्हा सपल-सुहाणं अत्ताइर्यं य कार्थं धम्मो ।
 सो द-विषयो वणिओ सुणि-सत्तप-धम्म-मेपाओ ॥
 संकाह-मल-विमुक्कं समत्त ताम सुत्तव(च)कं ति ।
 अहिमम-मिस्सममेत्त' वसमाह-गुणेहि विचर्यं ॥
 द्विगा-अस्तिव-चोरवण-मेहुव-वरिमाहाओ कहु विर्यं ।
 उतागुण-विचरओ सुणि-धम्मो मोत्तल-सुह-हेऊ ॥
 पंच य अपुहपाई गुणवपाई य होति तिमेव ।
 मिक्खाववाह चउरो नावध धम्मो वि सुह-हेऊ ॥
 इय एवमाह वटुविह-गुण-सय-कलियम्मि सद्धिए धम्मे ।
 चउकय-समम-सओ जाओ पढमे त्तोत्तरे ॥

५ इतिहा य पढम-सयवसरण-कमेय विहरतोऽप्येव-सयव-सय-वरिणओ पत्तोत्तो वेण्ह-
 र्चपपार सत्तोत्तरिओ पुम्हो वि वारवईए वाहिरुत्ताये रेववाविहाये मिणो । पुह-
 मविवापुसारेण कयं तिप्पत्तेहि समवसरणं । मिउव-गुरिसेहि य वद्धविओ पासु-
 देवो सह जायव-वक्केव । तिउवपागमयेव 'अत्तावेकत्तणीयमारोद-सुहमसुहपंतेण य
 देवं से पारिओत्तिर्यं दार्यं ति । अवि य—

६ विचीओ' सुवचस्स वारत्त अर्दं य सपसदस्साई ।
 तावार्थं विप कोवी पीली-दार्यं तु चक्किस्स ॥
 र्दं येव वमार्यं वपरं रदर्यं तु केत्तवा दिंति ।
 वेक्कलियाण सदस्सा पीली-दार्यं सय-सहस्सा ॥
 अचि-विजवात्तु(ञ्ज)करं अक्के वि य देति इण्णमार्यं ।
 ७ सोऊण मिवायमणं मिउव-गुरिसेवरेणुं ता ॥

तथो महाविभूर्ध्व दिव-संदपाकटा मिमाया वरुदेव-केसवा सहृदयिववाइयो य
 सह सिवादेवी-देवई-रेवेदिभीईं पुरओणो य । अगमिक्किमि(क्कली)पमारोद-सुहमसु-
 वरंतेहि पणमिओ तिउवपरो सह वव(रार्थ)हि । मिक्खा अद्धारिहं । सुणिप-जिवागवणा
 य वत्ता राद्धमं वि, पणमिओ तिउवपरो, मिक्खा अद्धारिहं । वववत्ता नि वेदिओ जाह-
 ८ जरा वरल-विच-विण्णओण-सोवज्ज-वात्ताविह-दुक्कतापुवओ वारव-तिरिप-वरावरापुवूर-
 लक्कयो संहारो, तक्किमिक्काणि य मिक्कवाविरह-वमाय-कत्तय जोगाईमि । उद्धा पक्क-
 विओ अपत्तायंल-मिक्कव-मिरावाह-सत्तप-सोवत्तापुवओ कोक्को, तक्करवाणि पायेण-
 विपप्पाणि संमईवय-वाव-वरवाणि । उचो इधं संसारवसरणं सोऊण वेक्कत्ता
 अक्के जायव-कुमारा रदमेवी वावरया । राववई वि' हिउव-मिदिउ-वारिउ-वरिमाया

कर्मिऊं तित्थंकरं पणिहु पणर । ततो पुच्छिऊं जयसि-जयराज्यो, दाऊं
महादाणं, काऊं सह-जिपावचयेसु अहुविष-वहिंमं, जयेग-वरद सेनाव-वति-
मत्थाह-सेहि-वालिष-सदिया महाविच्छेय पणानिया राईमई तित्थपरेण । इत्थंरम्मि
व सको सवेग-नार पुणियं(उ) पयसो वि । अवि व -

जय सुरसेल-विपुसण !	जय जय इंद्रक-वसुिवाषंद ! ।
जय विवधिय मत्तण !	जय जय सुर-सुदरी-जय ! ॥
जय इरिन्दण चविय !	जय जय मणि-मउठ-भुसिय-सरीर ! ।
जय सेवक-भारव !	जय जय सिक्कमुन कय-सोह ! ॥
जय इंदावलि-संपुष !	जय जय जयगीण(ए)वसुिवाषंद ! ।
जय पाठ ! अवाल-विमिहु-वेहु !	जय जोडवं पय ! ॥
जय रायसिच्छ-भुसिय !	जयसि' दसरोह-महकल मिपंक ! ।
जय सिवदेवी पंदय !	जय दाविय कन्द-मिय-वीरिय ! ॥
जय अकय-दाग-सपह !	जय जय उल्लेख-वादिप-नामय ! ।
जय देवदूत-पारव !	जय जय सुर-मकुप-वय-चलण ! ॥
जय चउमाणि-सुचील !	जय जय उवसय-दलण-वुमिचंद ! ।
जय केवलय-वी-वरिय-वरय !	जय देव-वय-चलण ! ॥
जय दह-वाव-मिहउव !	जय जय सुर-सिद्ध-वय-कय-कमल ! ।
जय मय-ममण ! सुरधिय !	जय लोह-सपुह-वय-वार ! ॥
जय मयपावल-अउर !	जय जय मेरुतिग-राहण दह-वाण ! ।
जय सिद्ध ! सिद्ध-नालण !	जय जय वृषभमि सुचसिद्ध ! ॥
जय इंदीवर विम्भव !	जय जय गुण-वय-सामर ! वुमिह ! ।
जय पाठल-उठय-समाण सद्ध !	जय पउम-कय-चलण ! ॥
जय मोविह कर्मसिय !	जय जय बीसेल-वंपण-विमुह ! ।
जय नाह ! वाण-सागर !	जय पमवासेल पर-चलण ! ॥
जय तव-सच्छि-सुमंगय !	इतिह व रायसिच्छ-वरिमुह ! ।
जय सिद्धय-वरावर !	जय जय कोवाहि-वर-पंत ! ॥
जय सिद्ध ! बुद्ध ! गुण-मिहि !	पसत्य-चलण-वंपलामपण ! ।
जय सिद्धपाल-महापुण !	पुरिसोचम-पुरित-कय-दूर ! ॥

एवं न सह अहुरासहि' समय-वहस्सेहि' कर्मवंतं अरेजुयेमि थोऊं राईमई व
अगलिय-गुण-संपदेव पणिहु सह जावय-चक-पुर-सोएवं वारवई वतदेव-वासुदेवराज्यो ।
राईमई वि पवहु(हु)माय-सवेवाइति(त)पाए नाणविह-उयो-विसेल-वपुह-वपुह
वेरम-वमवाइयाए अहुन-संजवाहुहुव-पाए कमेण व अहिजिपामि इवात
अंयापि । काउंतरेण य कुवरि उमोतरिओ वसवं वारवई । समावसा धम्म-कहा ।
संदुहा पामियो । उट्टि(ओ) तित्थ(प)तो मिव(त)ओ देवच्छंद । इत्य-वोरिसीए
समावसा धम्मकहा गगहरेवं ति ।

रामोवकि(वी)प-सीतासचमि विहो वि पापपीदे वा ।
 विहो अण्णमरो वा गचहारि कहेइ बीवार ॥
 संसार उ मये साइ जं वा पुरोओ पुच्छेआ ।
 व व ने अण्णसेसी विपाणई एस छउमत्तो ॥

- पवित्रभू-दुष्ट-पेरितसीर वि उह्तिओ गचहतो । देवाइयो वि गवा सहायेसु, साहुयो वि पवित्रा गपरीए विक्कला-निमित्तं । रहयेसी वि कारकंजरेण एगामी वासादिहओ गपरी-उच्छापंत-गिमि-गुहार विहउओ, बेन-बेलाए वासाविहवा पवित्रा तथेव राइमई वि । तेनापि वस्थाइमि विस्तारतीय दहण सरीर-सोई संजाय-गपयेम अणविक्किऊज इह-परलोम-अपं भविषा रहयेमिवा - 'मरे ! एहि, जूंवायो तव भोगे, पुणो वि
- पच्छिज-वचमि पञ्जं कइमो ।' कुमिच-रहनेमि-सदाए ससज्जसाए छेऊआ अण्णमं भविषं राइमई । अवि य-

“तुच्छ-ख-सोक्ख-कळे वा सुंसु मेह-विम्ममं सीतं ।

इह परलोए जम्हा दुहमं पावति हय-सीला ॥

इह जोगमि अकिची कल-मालिणं पपाव-वरिहावी ।

- अमरित-जम्-हील्लया अपयओ^१ विच-संतावो^२ ॥

कराओ गरुप-वपं जगवी-जगपाव होइ संतावो ।

इय जायति बहवो दोसा इह सील-वदियस ॥

धम्मासु सीमंताइएसु परएसु तिष्ठ-दुक्खाई ।

पावति विमय-सीला नेचीसं तावरा आव ॥

- गय-गपय-योग-संहाय-वग्ग-तिरेण-च्छगलु-तिरियसु ।

उप्पा-गुहाइ-दुक्खं लईति गच्छोवमं विचं ॥

उपो धम्माइ-विगच्छियसु तिरिओवमेसु पुरियेसु ।

इ(इ)मरेसु य कुतुरित-विम्ममेसु दुक्खाई विचाई ॥

इय गारय-तिरिय-वसामरेसु दुक्खाई जघ-जम्माणि ।

- पाविति पट्ट-सीला पाणा-रूपाणि पिपाणि ॥

गह-भूय-योग-उत्तर-कुसु(स)उअ-दुस्सुमिण-गरवह-वपहिं ।

अलगाहि-सनु-करिवर-मईइ-वीराइ-अमिपहिं ॥

कुमिणमि वि 'पोत्तण्ण पसत्त-सीलो किमेत्त अण्णे^३ ? ।

व कपह वि गुरेलेओ चालिअ पल्ल-वणोहिं ॥

- आमोसहि-विण्णोसहि-सेल्लोसहि-जल्ल-वपय-वमवाओ^४ ।

जंका-विआ-वात्त-आसीमिअ-मिअ-सोवाइ ॥

अक्खीय-वहायसि-कोहु-वीय-वेउमि-वपकु-बुद्धीओ^५ ।

सीरात्तव-बहुवासव-सद्धीओ विच-रूपाओ ॥

जाहति इमंश्च मये कल्लोए सुमसो व मोक्खो प(ण) ।
 सील-परिपालकाओ' तम्हा वं वेण रमित्तत्ता ॥
 इय सीलासीलानं गुण-दोतो सीए सो विप्रायेठं ।
 पट्टिपाणय-रुवेणो जाओ मेह व विर-विचो ॥”

अन्विषं च सेखं भवेण -

“अहं न भवेत्तिष्ठतां तं च त्रि अवगन्दिष्ये ।
 मा कुले नयाम्य हेमो राजन मिदुओ न्य ॥
 ज्ञं तं वदित्ति भव ज्ञं ज्ञं दिप्पसी ज्ञीओ' ।
 कम्मदु ज्ञं इतो अट्टिपन्ना भविमसि ॥

सीतो को कल्ल सीला सज्जस्य सुममित्तं । अकुलेण ज्ञा नयेण वने सगिद्वक्खो ॥

एव वदति लघुत्वा पट्टिपा पट्टि(य)कल्लत्ता । विपित्तुत्ति ज्ञेतेषु ज्ञा से पुरित्तेसिने । ति ॥”

अनेन च दो वि केवलित्तो जाया सिद्धा च ।

अजो जहा रायमार्ह सीलं रमित्तयं, तहा रमित्तयं ।

सुययवि-वत्ताएणं गुणानुसारेण सारिषं चरिषं ।

रायमार्हं सुवेतो इच्छिय-सुक्खाहं पावेइ ॥

॥ रायमार्ह-कहाणयं सेमसं ॥

मदनाहुरेणापि न सीलं सण्ढनीयं रयनेमिनेवेत्ताह च -

मयण-परावत्ता वि हु मुणिणो न मुअंति नियय-मज्जायं ।

रहनेमि व महप्पा रायमार्ह-वंसण्णार्हितो ॥ ५

[मदन-वरावत्ता अपि सुमो न मुचन्ति निवयवाराह ।

रयनेमिवत् महात्मा राजीमार्ह-वर्धनात् ॥ ५]

सहायं कथानकमन्तरालमेव ।

सायन तपोऽधिकृत पश्योंपदेकमाह -

पत्थि असज्जं किंचि वि तवस्त पिजस्त माहुरे लोए ।

तं कुगसु जहा-सात्ति दण्डप्रहारि ज्ञं मुणि-सीहो ॥ ६

[नास्ति वसाय मिमिदसि तस्य- सीर्यस्य यत्तुपे ओके ।

तत् कुगस्य वसायसि दण्डप्रहारिमुनिमिद । ॥ ६]

सहायं । सायनस्य कथानकमन्तरालम् -

— [३. तपसि दण्डप्रहारि-कथा] —

अस्मि इहेव जंकुदीने दीवे भागदे वासे वरसिमिय-गुणवित्तमं वसंदपुरं वपारं, ”

जिघत्सुषु ताया । तस्य च विष-कम्पाय उद्धात-परो पद्मान-दिवसो । तस्मै च समर-
दोषेक-मंदिरं सुतं वि । अवि च-

तथादरुहि च दहं पट्टिवन्धो सो असेस-दोसेहि ।

'सुप्रति'मेषि वि परिहरिओ गुण-सेसेवानि दूरपरं ॥

अवालिओ' अकुपंतो पीपियो गुरुहि, जमंतो य अदिच्छं संपतो पट्टीए,
तमट्टीओ पट्टिनाहस्स । तेष वि पट्टिवन्धो त-महुमाय पुचवाए वि । अवि च-

"कुप नूने तत्तमुज्जन्ति यावच्च गोच्छित्तुमैत्तुजा ।

मूर्खोऽपि मूर्खे मुष्मि सुदीपि सत्ताम-वीर-मममेतु सक्कम् ॥"

जओ दहं पहरं वि पुष्पायमवहरिपत्तय कयं से ददप्पहारि वि चारं । कालंतरेण
॥ य मओ पट्टिवाहो । विषय-मोदीरवाए सो विषय पट्टिवाई जाओ । उट्ठिमा गिदेस-परा
सओ वि पट्टिवासियो । अवि च-

"जाम्भिको न सत्तरा दिहस्स किञ्चे नूने । निजमज्झित-सत्तस्य सत्येव मोन्दता ॥"

जओ तस्य पापियो चारंतत्त, अल्लिपं जपंतत्त, पर-उद्धावहरणं करंतत्त,
परहाराणि सेवंतत्त, परिम्भारभेतु पट्टमायस्स, महु-नख-कुष्मिमादाराए परिद्धंजंतत्त,
॥ तामागर-सारं चारंतत्त समप(इ)कंतो को वि कालो वि । अवि च-

"पुसकागुत्तये कम्मोदयण पाप्मत्त-कम्म-सरोसा ।

जंवेति वासा सुपुंसिस्स पाप्मानं विहीरा ॥"

अथवा सज्जिया चाही विपदिया गाये वितुपंती च परिवाहीए पना रोर-बंधव गेहं ।
य केचिं हर्षं, यथ तत्तसुख-संसिद्ध-वायस-वदिपुष-वाति गहेऊव गया भिद्धा गाम-
॥ मज्जे । ततो पनहुताणि कुहा-परद्धाणि रोवमाप्ताणि विम्वपाणि दिभामि पिउओ
सवीव । भविषं च वेहिं - ताव ! सो मओ पावसोवाए विक्कमाचीए मिहिऊव पहाविया
भिद्धा गाम-मज्जे । ततो रोम-वन-तंकिरच्छे वदिय-उत्तोज्जुपपं जओ बंदयो । देह
भिद्धा, समावच भंडनं । जओ ! एस च(र)कपरो मव सेहे अविमव्दं वि ममवायेण वा-
यज्जओ ददप्पहारिया । एमं च सोऊव यम्भ-अर-वीमद्वपी आयया बमपी । मविओ पाए
॥ भिद्धारिओ - "आ वाव ! गिरिपुट्टं ! मरणावय-वायव ! परदासत्त ! अल्लिय-वयण !
चोर ! अवाळ ! विठाव(अपा)-मो-बंधव-मारव ! जक्कहाव ! पंडाल ! निमिषा !
कपय ! कल ! पितुम ! अदुव ! पील्ल ! असंतुडु ! यदावाव ! किजेवं तए ववसियं ?"
पुणंभवमुकोसंती समुप्पच-कोवेण वावाहया ता वि । जओ कुरकुरापमार्थं गम्भं
गिएऊव तवेग-सार विट्ठियमवेकं-विरपु मम पावम्भ, अस्सेतिं चिट्ठियं । ता किं जल्यं
॥ वविस्सामि !, अमत्तवं कोमि !, सक्कपारे पुच्छामि !, अवरपाउ पट्टामि !, महापई
पट्टामि !, तिरथेहु पट्टामि !, मुष्मिओ सेवेमि !, शिषयमकाराहेमि !, अरियं
पुणामि !, दिनकवर ज्ञाएमि ! । अवि च-

इय एवंविद-विठावरेण दिद्धो महाहृषी केणं ।

पाएसु विवडिऊयं सिद्ध विष-चिट्ठियं सवं ॥

ततो ते अर्धशर-धितिर्य सोऽयं यन्निधं सुविष्णु-‘मह ! य एते पावसल-पक्कालम-
त्रधर्मं अलमार - पक्कालं अक्कल-हिंसा-सुम्भय-तनुजो मोक्षम सम्मईलम-आम-वत्थाणि,
। देसु चैव आचर कुणमु’ चि । अवि य-

अवर्षं विम पट्टिवसो सुमि-धम्मो तेव साहु-मुलम्भि ।

परिनिष्ठिअय सिक्खं पोरामार तवं कुणइ ॥

एवं च सुहा-पिनामाह-पाकीत-परीतहो सहंतस्य, दिह-मात्तुम-गेरिज्जा य संवेपणीय-
हो-वेमापोपसग्गे अदिशामिंतस्य, अविष्ठाह-दुवाल्लस-आवणाउ आनंतस्य, अहुविह-
म्म-विशामं सिक्खेत्तस्य, तिविह-साम्मावारिमम्मसंतम्मस्य, उमविह-वेवाचर्षं करेत्तस्य,
। जीव-मिकाए रक्खत्तस्य, पंच महावचाई पालेत्तस्य, दुवाल्लमविई तवमावत्तस्य,
। तलोअगाएपमणेयविइ पायच्छिणं चरत्तस्य, संसारासारपमं वेत्तेत्तस्य, पुह-जिह्वादिपं
। तव तिविई तिच्छिणं विदंत्तस्य, पत्तत्त-सेसामु वड्डमावत्तस्य, नहुच्छलिय-जीव-वीरिपत्तस्य
। तमारोविप-त्तवग्गमैदिपो सहुच्छलिय-सुहज्जावानल-विह-वक्क-पाइकम्म-वड्डिक्क-
। तस्य सहुप्पमं केवले नारं । कया देवेहिं केवल्लि-महिमा । ततो बोद्धिअ
। ह-कमत्तायरे, परिपत्तिअय केवल्लि-परिपत्तं, सविअय अयोग्याहि-कंम-वड्डकंमं संवचो
। त्थारं ।

अतो मच्चइ-वडा वरप्पहारि महारिसिया तपोमच्चो धम्मो कजो, तहा सेत्तेहिं वि
। तपवोः एत्त धम्मोपपत्तो । एवं नक्कसत्तायेसु उन्नयवो कायवो । अजो पर विस्मर-
। न्नाय य सई वच्चइ ।

सुवदेवि-पत्ताएणं सुधासुसारेण वरप्पहारिस्स ।

मिस्तुपंतो लहर नरो विमिह-वरिणं सया सोत्तमं ॥

॥ इति वरप्पहारि-कहाणयं संमत्तं ॥

आवात्मकधर्ममधिकृत्याऽऽह -

भावमइएण पावइ केवल्लि(ल)नार्ण इलाह-तणउ व्व ।

नरहाहिषु व्व मरुतो नयदेवी-सामिणी अहवा ॥ ७

[आत्मकेन ज्ञातोति केवलज्ञान इत्युक्तमय इव ।

अस्तापिपद्मस्ता (सतो) मध्येनिसामिनी यथा वा ॥ ७]

भावार्थः कथानकेऽन्वयेऽवस्थाति चामूनि -

— [४. भाषे इलापुत्र-कथा] —

इहेव अंपुरीये दीये भासहे वामे मिउम-अय-पत्तंसजेअं जुम-मिहायं इल्लवट्ठणं नाम
। नयर । अं च, परिणयं क-परिमातंयं मंचीराए कूळवट्ठ-संकायाए पत्तिहाए । चक्कलिपं
। तद्विषमिदि-संकायेणं सुहा-पत्तयेणं दूग्गवय-पायारेणं । विधुमिणं जुल्लणि मयंन-वड्डिमहि
। मिरि-सगादेहिं धवलहरेहिं । मंठिणं सुत्तेल-सत्तिसेहिं तिपत्त-विंवापुगएहिं देउल-विहा-
। रेहिं, ति(टि)विहिकिय सुदिमच-तिव-वड्डक-वचर-वड्डह-महापह-पदेहिं ति । अवि य-

दुर्गुं पुरस्तः शीर्षं तिपसाण वि निम्नजो यथे जाओ ।
 किं तिकान-पुर इमो विविभिन्ने विस्सकम्मेणं ? ॥
 तत्पत्ति इत्तादेवीं यत्त वत्तेव इम्म-मिहुत्तेण ।
 पुत्तं विमविपा 'ओत्ताह-संपयाण' ॥
 चरुत्त देवलोवा देवो वम्ममि शीर्ष उववत्ते ।
 सीर्षं उप्पत्तं-गणं सुमिमे ददुव पडिबुद्धा ॥

महापुरिस्तानुत्त-ओत्ताह-संपादयेण य वत्तिजो वम्मो । उच्चि-समए व पट्ठा
 एत्ता देवदुवारोपमं वारं । वट्ठाविजो य इम्मो । कर्प महावट्ठावणं । दिम
 इत्ताह देवीए 'ओत्ताह' । कर्प दारपस्त वाम इत्ताप(इ)पुत्तो वि । कमेव य वत्तिजो
 " देवोवपणं, कत्ता कत्तावेण य । संपत्तो सपत्त-अण सत्ताहमिजं जोद्धं ति । अवि य -
 "जीए जहिं चिय पत्तं कुमार-अंमि विवट्ठिया दिद्दी ।

शीर्षं वहिं पेव ठिया सपुत्तो शीर्ष वि य दिद्दी ॥"

एवं वा(च)बुद्ध-अण-वत्तवत्तेजं जीपत्तोवमबुद्धवत्तस्य संपत्तो सरपाणो । अत्त व,
 सरपमिदि-समट्ठासिया रेह वहि-महिता । वहि-महिता-वत्तिपाहं रेहति काममाहं ।
 " कामप-विहसिपाहं उज्जति सरपमाहं । सरउ-विविट्ठिनिवाहं संहति पंकपाहं । पंकप-
 विहसिपाहं सोहति अम्म-कुत्ताहं । अम्म-उल-विभूतिपाहं अणंति वय-उत्ताहं । वय-उल-
 पत्ताहिपाहं रेहति महानरे-वत्तसत्तवमाह । अवि य -

वय-वीत्तपत्त-देहो जत्ता-वत्तवत्ति(इ)-वत्तवजो सत्ता ।

अत्तिव-सत्ति-कत्तहत्तो चित्तप-वत्त-माणसत्तवमि ॥

" इय जं जं चिय वीसह सारव-उप्पटीह भूतिव अववे ।
 आपन्न-वत्तिव-सरो वहिं वहि पत्तह अणंति ॥
 एमारिसमि सरप इत्ताह-पुत्तेण पुत्तहा पेदी ।
 उज्जत्तावत्तवमणं उज्जय-अज्जंमि वत्तंती ॥

उतो शीर्ष कव-सावन्न-ओत्ताह-ओत्ताह-कत्ता-कत्तावावत्ति-दिपपत्त महावादी विव
 " अविम-संपत्तो पत्ताहीजो वम्महो । सत्तिजो गह-पत्तो, सत्तागजो रोमंत्तो, पत्ताही
 इत्ताहिमाणो, 'पत्ताही' सत्ता वि । अवि य -

सुमहा-वत्त-वत्तव-दिट्ठि-वाव-विवहेदि सत्तिजो' शीर्ष ।

लेप(प)वजो' विव जाओ' मत्ताह-सुत्तो सुत्तो वि ॥

उत्तो संत्ताहिहं चियप(उ)त्ता अविमं पात-विव-जेत-अवेण - 'वत्तं ! किमेवं
 " सपत्त-अण-वत्तवत्तेजं, शीर्ष-अवेदिं पि विवत्तिव, इह-वत्त-लोच-वित्तह वत्त समारद्धं ! अतो !
 विवामिजोत्ताहमहिहं । मत्तेण वत्तिवमवेण - "ओ मो ! अहं पि जावामि अहा कत्त-
 कत्तकत्तवमिजो, ता किं करेमिं अहद्दरा मे मयवावत्त वि । अवि य -

वत्तवमिज-सुत्तो वत्त-विदी वि कत्तोल-विव-कत्तवत्तेजो ।

शीर्षं सारे वत्तिहं य उव चिय विवमपुत्तं ॥"

तेहिं भविष्यं - अलमिन्नाम(कु)मयेव । न सत्तु अथत-उष्ण-पुष्पजो वि सिमिरे पि मायं-
ग-उत्तं चोदतवेजाउष्ण-पारयो च्छाया-बन्धयो वदितस्तद् । अयं च राधा काहीति, अस्तहं
काही । बंधुषो जागिस्संति, दूरेण परिहरिस्संति । अंवा जागिस्सद्, अथत-पुष्पिन्ना
हविस्सद् । ताजो बुधेहिधि, दुस्सुउ वि संभावेस्सद् । नमर-सेट्ठियो जागिस्संति,
अपराजो बाहि करिस्संति । गुरुषो विधागिस्संति, अक्षिया हविस्संति । ता किमणेण ।
स-परोमय-संताव-देउवा दोहु-ज्जनसादणं ? निपत्तु एपाजो तापाउ वि । अपि य -

“कल ! अयमि हे मूढ सत्यत्तु सिद्ध जायते ।

तल्ल न करिष्यामि तले मे न भविष्यति ॥”

इत्यादिपुणेव भविष्य - ‘त एव संतत, अहं पि जायामि, किं तु मम जीवं एपाए
आयचं; अलाहि पुष्पक-भविष्यि ।’ विधागिजो एव कुचंजे उक्ताहण्णि । भविषा “
उत्तिषा इत्यादिपुण्य - ‘सुवक्क-मयं देहि मम दारिण ।’ तेहिं भविष्यं - ‘अक्कल्ल-मिही एसा
अन्नायं, नवर जह एपाए कज्ज, ता अग्गेहिं सम मयत्तु, मिष्य च लिक्खसु ।’ ततो वारिअत्ते
वि पुष्पकत्तं पुत्त-मिन्नाहण्णि अक्कल्लोमपतोमाववाप पक्खिो ताव मज्झमि ।
पडिमिन्ना विमय-दोम्मया अक्कल्लयो । इयो वि तेहिं तद् विहरमाजो सिप्पमम्मत्ततो
एतो विधावत्तं । सीवाह-दक्क-मिन्नायं च उ(जो)अग्गिजो राधा, दिक्खो पेच्छा-अतो, समावत्तं
पेच्छमये । विनेहो राधा मद् महादेवीए । संपत्ता नागरया । नागाविह-विधायेहिं
आवज्जिवाणि इत्यादिपुणेव लोमाय विवायि । नरेदे य अरेते न देह लोमो । एपा पुष्प
दारिवाए निपट-रायो तल्ल वल्लमयं तं मज्ज - ‘लंल ! पदयं करेसु ।’ तं य रंम-सिद्धे अहं
कहं कीरु, तत्थ खीत्तिवा कीरति, सो य मूले वेद्धाउ पाऊपाउ परिहर; ततो अक्कि-
सेदय-दी(ह)मय-मज्जो जग्गसे उप्पडल्ल ततो खीत्तयाजो पाउवा-वालिवाहि पवेसेपन्ना,
सच अग्गिमाहदे सच अक्कल्लमाहदे काउल्ल । जह कद् वि पुष्पक; धरणीए पडिजो
सचखंडी(जो) होइ । तं कयं । लोएण साकु(हु)काजो क(क)जो । अरेते नरे(हिं) य देह
जयो । राधा भविष्य - ‘य मए दिहं, पुष्पो करेसु ।’ दूरय-उर पि कयं, अस्सएण तुज्जो
लोमो । राधा भविष्य - ‘य सम दिहं, तद्वयवत्त पि करेसु ।’ तज्जो विरचो नरेदाजो
लोमो । कयं लय-वार पि । मयत्तयं य से पुष्पो वि भविषयत्तलेण राधा - ‘अक्क-
स्त(स्तं) वडत्तं वार करेसु, जेण करेमि अदरिहं ।’ ततो विरच-विचो निपत्तो लोमो
विच्छिपन्नाजो । रंम-सिद्ध-हिजो इत्यादिपुण्यो चिनेउ पयचो - वे(चि)अत्तु काम-ओमायं ।
जेण दत्त राधा एवए रमोवजीविवाए निमिचं य मम मयत्तमिलल्ल । कहं य एपाए
परितुट्ठी भविस्सद् ! अस्सा महंतेवायि अलेउनेण तिची य जाय वि । अपि य -

“अरियादि व अलमिन्नाजो ज्ज-कट्ठमहिं अल्लिच-अल्लवत्त ।

सा जह य संतोमो नरस्स नारी-उहस्सेहिं ।”

ता कित्तु मे उम्मस्स, जेय य लज्जियं गुरुषो, य चित्तिपं लहुपयचं, न
मिद्धपियं जगमि-अक्कल्ल-दुक्खं, परिचया बंधु-येव-नामारया, पावलोदयं संताव-मयं,
अक्कल्ल विरहुत्त-अद्वेय व उम्मम्म-यायिन्ना, कित्तवत्त-कित्त-याययेजेव संतावकारिया,
परपुत्तेजो वर-वर-संचारिया, जह-अवाहेजेव जीवाहुवत्तिवा, अल्लोमेवापच्छितीय-अक्कल्ल-

गृह्यन्-पेन्द्रोचर-^१चिदुच्य-चै-मणिव-कृतपहि ।
 कथं पचेहि मणं इरति निग-तोपचेहि^२ च(च) ॥
 आप्त-सच चापे-वेगमाभय-कृमुम-इत्वाओ ।
 वेम्पह-नरवताओ पुरओ चिदुति सवाओ ॥
 वाचन-छलेष केतं काओ वि द्वा(पु)नंति वेच-छिदं^३ वि ।
 मयन-कायचावं केचिव-मिचं तु जुवईवं^४ ॥
 दावेति चित्त-कर्म चितं निच-चित्त-विम्बवं अमा ।
 कचईति हाव-भावे स-वम्माइं तिचस-राव ॥
 अचपद्-सुसि-पण-वय-चउविदाउऊ-वज-सदेहि ।
 चतुओ इरति चित्त वीच-सोएष काओ वि ॥
 इय विविह-कता-कोउव-विष्णाव-विळाव-हास-वावेहि ।
 चरिचरिओ विरापद् रावा इदो ॥ रमणीहिं^५ ॥
 इप्यंतरमि चतिपे सुदारवणं करगुतीहिंति ।
 तं विराचालंकार ककुच-सरिसं विपल्लवं ॥
 पन्था कमेण हंचद् वैह जह देउउ मवनामर्यं ।
 तं तं जहा य सोहर उज्जिय-कमलं सरवरं व^६ ॥
 वेतैरं तओ रावा पन्थालंकार-चंच-चहेहि ।
 विह्वा-कुंम-सरिण्ठो भुसिज्ज एस सहु देहो ॥
 अजुवे कले इरते असासरं वाहि-वेपवा-पउरे ।
 चत-चरि-चंत-वेच-दि-मैज-सुकाय कल-मवणे ॥
 हृच-पुरीलामिडे-वेच-^७सिच-ईल्लमाउ-विहाय-भूपमि ।
 कय-^८मंशुरमि देहे रज्जिज्ज मोह-मल्लिगेहि ॥
 मंरिज्जमि देहे ^९चिमुल्लया-चंचलेहि वज्जेहि ।
 चि-मा-कवच-रयणाएहि किं सेव-ओवेहि ? ॥
 वेदासव-वेदासव-आह-अरा-वरच-असु-भूएतु ।
 करि-कव-चंचलेमुं य विछएतु वि केरिती वेहा ? ॥
 ता ते ज सुद्ध-जम्मा ते चिव जीवंति मायुसे ओए ।
 ते चिव जंमि जहा ते चिव कल-वहवत-मपंका ॥
 ते चिव तिन्हे च्छाया ते चिव सिप-जत-वचल्लिय-दिपंता ।
 ते चिव सुगुरु-सरिता ते चिव ज्वरमि विवसाया ॥

१ क चम्पे । २ क चिद । ३ क चय, य चय । ४ क चहि, य चहि । ५ क
 चै । ६ क चै । ७ क चि । ८ क चि । ९ क चि । १० क चि । ११ क चि । १२ क चि । १३ क चि । १४ क चि । १५ क चि । १६ क
 चि । १७ क चि । १८ क चि । १९ क चि । २० क चि । २१ क चि । २२ क चि । २३ क चि । २४ क चि । २५ क चि । २६ क चि । २७ क चि । २८ क चि । २९ क चि । ३० क चि । ३१ क चि । ३२ क चि । ३३ क चि । ३४ क चि । ३५ क चि । ३६ क चि । ३७ क चि । ३८ क चि । ३९ क चि । ४० क चि । ४१ क चि । ४२ क चि । ४३ क चि । ४४ क चि । ४५ क चि । ४६ क चि । ४७ क चि । ४८ क चि । ४९ क चि । ५० क चि । ५१ क चि । ५२ क चि । ५३ क चि । ५४ क चि । ५५ क चि । ५६ क चि । ५७ क चि । ५८ क चि । ५९ क चि । ६० क चि । ६१ क चि । ६२ क चि । ६३ क चि । ६४ क चि । ६५ क चि । ६६ क चि । ६७ क चि । ६८ क चि । ६९ क चि । ७० क चि । ७१ क चि । ७२ क चि । ७३ क चि । ७४ क चि । ७५ क चि । ७६ क चि । ७७ क चि । ७८ क चि । ७९ क चि । ८० क चि । ८१ क चि । ८२ क चि । ८३ क चि । ८४ क चि । ८५ क चि । ८६ क चि । ८७ क चि । ८८ क चि । ८९ क चि । ९० क चि । ९१ क चि । ९२ क चि । ९३ क चि । ९४ क चि । ९५ क चि । ९६ क चि । ९७ क चि । ९८ क चि । ९९ क चि । १०० क चि ।

ते क्षिप वयसाकंदा तेहि य दिव्याणि सप्त-दाण्यानि ।
 ते क्षिप जयंमि सुदुषो ते क्षिप सुर-बाह-वय-चल्ला ॥
 ते क्षिप गुणियो गुरुयो सुदियो तेयस्सियो य ते वेध ।
 ते क्षिपय-विमय-उम्हा विविद-भम्मं सम्महीणा ॥
 यस्मा यं जययो मे समत्त-सानज-जोय-परिहार ।
 काऊय विमय-संथा जाया संमथा सन्निप-वाया ॥
 एत्थिपमिचं कल्लमि(ले^१) विमयात्तवेधं जं कयं पारं ।
 तं तिदिहं तिदिहेयं जायसीवाए उन्नामि ॥
 तो से विसुद्ध-दलय-वाय-परिचेहिं वज्जमायस्य ।
 सासयमउल्लसयंतं उप्पसं केवलं नारं ॥
 सोलीयावागव-वज्जमाय-वीसेस-वाव-वट्ठिएयं ।
 तं पत्थि जं य पासइ भरहमुषी विज-तायेय ॥
 कासम्मि इत्थि-रपणं करि-दरि-रह-जोय-संमयं रत्तं ।
 मोणा सुरेद-तरिणा रचणीयो सुर-तमो वेसो ॥
 सीहासथे मित्तो संरयो तव वि केवलं भरहो ।
 उम्हा य वज्ज-वत्तुं विसुद्ध-भायस्य पहिंयो ॥
 आत्तम-कंपाकंर संपयो तं जणइ हरी इययो ।
 वेत्तु य ईत्तल्लियं जगव । रंरामि जं तं सि ॥
 रीय-सहस्य-उमेओ सिमं पितुं विहाउ वीहरियो ।
 जाहवजसो पुणो हरिया रत्तमि संदविओ ॥
 संघोदिऊय म्मे वेत्तेमि पाविऊय साविऊय ।
 कम्म-वट्ठं सिद्धो भरहमुषी उभमवाहो ॥
 सुयदेवि-वसाएयं सुपात्तुसारेय भरहमुषि-परियं ।
 सिद्धं ओ सुवद नरो सो पावइ केवलं नारं ॥
 ॥ भरह-वत्ताणयं समत्तं ॥

— [६. भावे मरुदेवी-कथा] —

मरुदेवी-कथाणायं यच्छ - यहिय-वयजे उसमे शिवपरे असाधारण-पुल-विशोणा-
 पत्त-संतवा मरुदेवी भरह-श्रुतिदिदुष ममिया ह्या (१) भरह - 'वज्ज'। तव सति
 श्रुतिदि उच्छिऊय एत्थि तुज्ज जयओ सुहा-उम्हा-सीउत्तिवाइ-संजय-सरीरो कथाहाय-
 विवेकय-कुटुम-वंगोलाइ-रहियो एतामी मसत्ताउत्तु वि विहरइ । 'भरह' मयियं -
 'यम्मी । मा एवं ममहु, कययो जयो, ओ संसार-निबंधयं रत्तं वुमिऊय पवइओ ।
 जयं च जारिती जयप्प रिद्धी, ता कयो कोदाकोदि-मागेण विपयेदयं पि । कयो पुण

१ क. 'वज्ज' । २ क. 'नरो वेत्त' । ३ क. 'वज्ज' । ४ क. 'वज्ज' । ५ क. 'उत्तम' । ६ क. 'वज्ज' । ७ क. 'वेत्त' । ८ क. 'वज्ज' । ९ क. 'वज्ज' ।

अम्हारितार्थं ? एवमनस्त्रिभुवनं ब्रविषा वि अवधिपंती तदा रोचिषे(उं) पयसा, जहा नीलीम् अंतरिमं वपश-सुपलं । उपपन्ने न तित्त्वपरस्य केचन पवन्तो भरहो मरुदेति पुत्रो इति-संके काञ्चन महामधुर्यम् मयवो बंदयन्त्ये । ब्रविषा न सा तेन — 'अम्हो ! वेच्छसु तापस्म रिद्धि ।' ततो त्रिरवयव-सहायकन-संज्ञाय-हरिनाम् पयई तिमिर । अदिह-
 पुडं विहं समोमरणं । एतन्तरमिम संज्ञाय-सुह-परिवाचात् महच्छत्रिभ-जीन-वीरियात् समसादय-सकामेदीम् उपपन्नं केवलं नाम । अर्धतर न समासात्प सेलेसीकरणात् सिद्धयि-धेवोवगादि-नाम-भोचाऊव-बेषविवात् एव-समस्य समसादयं परमत्पं । ओमन्विषीम् वदन्तिदो वि काञ्चन कया से देहस्त देवेहि मदिमा । पच्छा पन्तिचो देहो सीरोष-सहृदमि वि ।

■ अथो जहा मरुदेवीम् बावम्हो यम्हो कथो, तदा कायं ।

सुचदेवि-सात्पणं सुषाणुसारेण साहिपं चरिय ।

मरुदेवि-सामिषीम् निमुवन्तो लहर कल्लम् ॥

॥ मरुदेवि-कहाणयं सुमत्तं ॥

अपं चतुर्विधोऽपि यम्हो यथावस्थित-जिनवचन-प्ररूपकस्तु सङ्गतो भवतीत्याह —

■ मरणभयमि वि मुणियो जिण-वयणं णण्णहा परुवन्ति ।

दिअ-दैच-मुच्छिओ कालउ न्न जण्णाय फलमसुहं ॥ ८

[मरणभयेऽपि पुनरो जिनवचनमनया न प्ररूपयन्ति ।

द्विवत्तुह-कालकत्तु वङ्गता फलमसुमम् ॥ ८]

भावार्थः कथानकम्यसभेदम् —

■ — [७. यथास्थित-प्ररूपणे कालक-कथा] —

अरिष इहेव भरहद्वयमे सुसुप्ति-सरिच्छा सुसमिषी ववरी । राखलच्छि-संकेण्डुयं जियत्तम् राया । तस्स प त(ने)हन्दि(टी) बहणीम् सुओ दत्तो उ(ओ)ल्लम्यओ । सो ज वृचस्तंगी मज्ज-पहंभी जीन-वायण-वई अत्तिव-वाई परदार-सेमी पर-द्वानवहारी मायावी निमुवो पोरो सज्जसिओ वीरंसो सवहा । कि बहुया ? ओमो वि काञ्चन पदिवचो
 ■ समत्पहेसेहि । तेन न जियत्तम्-ओल्लम्यतेणं वलीकया सये वि सेवया, उवांसिओ राया । समहिद्वैयं जण्णया रल्लं । रत्ता-विमिषं न संपादया नावाविह-ओया । अवया विह-
 मयो दक्षिण-सायावाटी-मिस्सो जयेक-सील-पम्पि(य) परिपारी सवोत्तरिमो से नाम्मो कात्तिमकावित्तयो नाव वदन्ति । संपादयं ववत्तम् । यम्प-सह-ओल्लम्यदि न संपया नैमसया । ओम-वर्षणाय यं कात्तो आवयणं लेत्तम् वमिओ दचो बद्दम् —

■ 'वच्छ ! तुह मावयो कवल-जय-सल्लभितो पदिवच-जादुत्तियो विउमाय वृमम्भी वचो । खंरुत्तयं न कया निउत्त-नामत्तया, दुयं वि वंरुण एवमसु' वि । अवि न —

इहं नो तुह मायो वीर्यं विजयेहि हृद्ये पुनो ।
तुह संवदिय-वयो का पुनः । नमस्तु ते साहु ॥

जगदी-उपरोद्धेय य पश्यो दत्तो वतो सहरेण । पुच्छिओ कालियओ - 'जगज्ज
कलं किं ?' भगवता भविषं - 'पंचेदिय-वहेण वरय वरंति ।' पुनो वि जगज्ज कलं
तुह-वराण पुच्छियं । भगवता वि सविओ अहिता-लकणओ धम्मो । तेह-वराण तुहेण ।
सविणं पाव-कम्माण वरया कलं । चउत्त-वार स्वेण भविषं दत्तेण - 'ओ ! कियेव-
नमंउत्तं पलवति ? । उइ विविधि कुमि(य)स्सि, ता जगज्ज कलं साहेतु ।' भगवता
भविषं - 'उइ एव, ता नरय-पत्ता जंवा, जेय महारजपाए महापरिम्मइयाए कुमिमा-
हाणेण पंचेदिय-वहेण जीवा नरपाउयं कम वंरंति । एवाणि य जग-करये सति
वि । उक्तं य -

“यत् कलानि कुञ्जन्ते पशूना मन्थये हृदि ।

जगमेधस्य वचनान् न्यूनानि पशुनि श्रिति ॥”

संजाय-रीसेण भविषं वचेण - 'कलं विवाधेसि, जहा नरय-कला जहा !' ।
भगवता भविषं - 'पाप्माहमयाओ' । वचेण भविषं - 'को पचओ !' । कुमिया भविषं -
'सचम-दिपहे कुमी-पागेण पविहिस्सि ।' तेण भविषं - 'इत्थं को पचओ !' साहुणा
भविषं - 'तंमि चेव सचम-दिपे पदमं असुत्तया विट्ठल्लिहिस्सि' । मयुप्पम-सोवानत्तेण
य पुनो वि भविषं दत्तेण - 'कयो तुह मय् ?' । कुमिया भविषं - 'निहवत्तमाचयेणं
पसूय-कालं कलउत्त पक्खं पंचनमोकार-वरो निपय-पशुणा मज्झिअ देवलोमं गमिस्सामि ।'
इओ आचया पुरिसा 'एवं पक्खवाहममसच-वयणं कुरवित्तयं करेज्ज, जेय सचम-वाधारे
एवं चिय(य) कुमीण वयामि' निपमिज्झअ आरक्खिअ-वरे पविट्ठो पवत्तइर दत्तो ।
दाहादियो पदओ - 'य सच वासराणि आन ववरी[य] पुरीसो उज्झियओ' । सचम-दिपेण
असहिण्णुणा मात्तापारेण राय-मम्मे उज्झिअ पुरीसं उर्यं पुण्य(ण्ठ)-करउण्यं ।
सोलीवाणि सच वासराणि तम्ममयाणंते सचये चिय वासरे जालवड(र)वरेण पयट्ठो
साहु-वाधाय, हुरियं हुरि(ं)य-केसुर-कसएण य असुरणी विट्ठल्लियो हसंते पदे, 'महो !
साधओ पाव-समययस्स आपत्तो' वधयाणो मय-वीओ पयट्ठो निप-विहामिद्धं ।
'कए पविट्ठो इत्तज्जो' मविस्सइ वि मयमायेहि विरय-चियेहि सेउ-भजेहि वंवेउअ
इकापीय-जियत्तपुणो सहुवणीओ दत्तो । तेण वि य तेहपुण-संउत्त-सवाहाए
कमळीए कोट्टय ए(र)को दोवस्स-संउत्त य मयो तमाओ मयो 'वरयमिस्सि । कालयो'
वि वीदिअ मय-कमलवरे विट्ठिअ विट्ठल्लियं' कलउत्तवकलं-सायणं कल-वाधे
पविच-सपक्कहारे नमोकार-वरो उज्झिअ पूर-कलेन मयो कुरलेणं ।

अओ जहा कालयो अविट्ठं भविषं, जहा भविषं ।

सुखदेवि-वसाएण सुवाणुसारेण कालय-कहाणं ।

कंहियं जो हुण्णं सरो सो पावइ निम्बनं उणं ॥

॥ कालय-कहाणाय संमत्तां ॥

सम्पत्वादस हि विरागता फलम् । यत् उक्तम् — “कलस फलं निद्रि ” इति ।

‘ तथा अन्यैरप्युक्तम् —

“लज्जान्मेव न भवति जीमलुद्धिरे विमलति राग-नाम ।

तप्तं कुण्डोऽपि शक्तिर्दिनकर-निरणामतः स्यात्कुम्भम् ” ॥”

यस्तु रागनाम स कार्यमकार्ष वा न ज्ञेयते इत्याह —

रामानल-संततो कज्जमकज्जं ण पिच्छम् पुरिसो ।

राय-महिलाय(इ) रत्तो महुराप्प वणिग्ग-तण्ड उव ॥ ९

[रामानलसुक्ताः कार्यमकार्ष वा न ज्ञेयते पुनः ।

तस्मद्विज्ञाया रत्तो मयुराया वणिक्-तण्डवत् ॥ ९]

भाषार्थः कथानकमन्वत्तत्वेद्म् —

— [८. रामो वणिक्-तण्ड-कथा] —

- ॥ इदं जंबूदीपे दीपे भाग्ये वासे राघव-सुताकृत-सपार-मंडल-वरिभिल्लाह रवि-सह-
सुरंग-मग्न-मग्न-मवतहर-मिरतराए सुविभक्ति(च)-तिथ-चउक-चवर-चउम्भुर-विहार-
देवसारामाए सुरसेलाकुमारि-तिथवर-वदिमा-अकिष-विम्ब-महाधू-न-विमूत्तिपाए
जिन-नागहर-नराहि(व)-कलदेव-वास्तुदेव-महापुत्तिम-सेविपाए तिथम-विमिम्मिय-वा-
गाविह-कोहपुत्तपाए महुराए नवरीए जियमनु राया । मयलंवेउर-पहाणा पारिणी से
॥ देवी । तस्य दीए सह विसय-सुहमनुहवंतस्य अउकंते कोह कज्जे । अमया भंडीर-नय-
पेइय-महूपवे मिंगजो राया सह पारिणीए, सेमतेगो य । पयइ य महूपवे नवविपा-
विवरेण सवालंकार-विमूत्तिं सलत्तवं चलमंमुहुयं पिच्छिउय विविथं इमेव वणिक्-
एवर[न]-‘अओ ! जीसे एपारिसो अकं-नयमानंदपारी चलमंमुहुओ, तीसे रुवा-
गुणेहि सुर-सुंदरी-सरिसेहि होयव । का पुण एमा ?’ गवेसंतेय पायं ‘वरवरपो
॥ महादेवी’ । पित्तिपं लेव — ‘किं च जीविणं ?, अइ एवाए सह विसय-सुहं य सेवेअइ’ ।
मयम-सीर[उ]-सिद्धिंयो य गजो मियय-येहं । दीए सह संयमोचारं पित्तो ‘सिद्धिमाउ-
अओ । अम-दिपहि राय-मयसहसससे उग्गाहिंयं मंविपावणं, सवालतो वहरिउं ।
हागसंमाचारहि य आबजिपाउ राय-महिलाय वेडीओ, विसेसेण पारिणी-संतिपा पियं-
करिपाअभिधानी । दीए य पारिणी-पुरओ पलंसिओ वणिग्ग-सुओ । अम-दिपहि
॥ बुद्धिमा पेडी वदि(वि)ण्णं — ‘ओ पदयं पुहुउ येओहे ?’ । दीए मयिंयं-पारिणी ।

ततो वस-मञ्ज-द्विप-लेह-मण्डलो समन्विओ पुटओ । वसिषा य चेदौ - 'एष [म]हर्षेण
आरिणां अम्येषो' । तद् विष कश् उच्छ्रोदिओ महादेवीष पुटओ । देहो लेहो ।
किं तत्तु लिखिं ? ति । अवि य -

"काले प्रसूतस्य जनार्दनस्य, येषाम्पुत्रास्तु न ज्ञातव्यु ।

विच्छेद न मासनि विच्छास्तेते । ते ज्ञेयस्य ते प्रकृत्येषु ॥"

'कामेति ते' एतानि पादप्रथमाधराणि । ततो वसिष-लेह-धाम् चितिवस्यस्य -
धिरसु काम-मोघात्; आस कश् वासिषो कृषानि पावाह्याय, अर्षनि अतिव, हरनि
ह-रश्, वसनि वर-कन्य, वंषनि मिश-वकुषो, करनि कडार-परिगर्ह, नरनि माग,र,
पविपनि महादवि, करेति वीप-कम्पाणि, वकिमंनि महासंभावे, न वषनि मुक-दृक्कर,
न निरुपति कजाकजं, न वेच्छति सुदरासुंदर, न वृषति सतार-धर्य, सदा पर्वचा
विष कालोपेय-वद्विषा तयसुरमन्त्रनि - वि । अवि य -

राज-विमिरव-वपनो कजाकजं न वेच्छत पुम्भिते ।

इह-वन्मोघ-विरुद्ध वेण सो वृषद् कजा ।

ते धन्वा ताम नमो ताम मुन्दे च वासुसं अम्भं ।

जे पराह-निषया विष-मन्त्रार्थं न ल्यंति ॥

मा एतो वसिष-सुओ विषयोमा-मोदिओ ययं जाड ।

विष-लेहेन वनेषा चेदौ अग्निषा पुटिषा ॥

कीए वि अग्निषा वसिष-सुवस्य । तेन वि तदरिसेव उच्छ्रोदिष्यं पुटिषं जाओ
[लेहो] । किं लिखिं ? ति । अवि य -

"नेह लेहे मुख [स्विच्छास्तेते] अहम् नृपम्" ।

मित्त [च] जीमित् नृप तेन यमे मति नृप ॥"

पादप्रथमाधराधरास्वस्वयम् - 'वेच्छामि ते' । ततो वसिष-लेह-धाम् विमम-दृग्मय-
पहागो चित्तिउं पपचो - ममाक-सटपया वेच्छत मा व-पुरिसे । का न 'अह' तीव
विने छम वि वेद्विं तरामि वि । अवि य -

"मम-अरिच्छ वि पुती विष विरहे वर्य-मरिषिषा होह ।

इह-अय-सपचोमे रथं वि सुहास्यं विषह ॥

ता विमेत्य द्विष ? जात ना य पाविष वि भावेतो पोषामि कादिऊय निगओ
मो मेहाओ । कमेव पचो रथं(इ)अर । ठिओ एमय मदे । दिहो मिहपुनो वीनि-
फर्यं चट्टाय वसाम्भिते । अविषं च तेव -

"अनो काओ यम्भो सजु-निषाओ अ तूरमास्यम् ।

जिषद-वारमय न जहिन्तिओ होह पुरिमय ॥"

चट्टेई भविषं - 'को सो जिषावत्तो ?' 'सिद्धपुत्रेण' भविषं निमामेह - अतिव

१ ह क ज "अहम्" । २ ह क ज "वेह" । ३ ह क "पुरि" । ४ ह क "का" ।
५ क "वि" । ६ ह "विष" । ७ क ह "अह" । ८ ह क "विप" । ९ क "विष" । १० क ह
"एवो" । ११ क "अह" । १२ क "वि" ।

इहेव भरहवामे 'अवसिमिष-गुण-विहाणं वसंततर वयर । तथ य विष-विहव-रुप-
मिजिष-वेमवण-मवणो जिणदत्तो वाम दूव-मुओ अहिमव-जीवाजीवो' समुत्तद्
पुण-प'ओ(वो)' सत्त-वच-मिज्ज-कुमल्लो । सो अन्नवा वाभेत्त-वडिवाए गओ चपाए ।
तीए य पर-मभेमगे चपो नाम म-ववाहो । तम्भ य दोमि अन्नेर-विम्भमामि
चउमपूर-पमा वृत्तावली, ओहामी(मि)प-सुरमुंजी-गुण य हाएपहाभिहागा पूया ।
अमेव य तद् जाओ सुवहागो जिणदत्तस । मेहसुरपण य दिव्हा उवरिम-उत्ताहवा
हाएपहा । चित्तिवं य वेग-अहो ! से रुवं, अहो ! से सोमया, अहो ! से तावयं,
अहो ! से ओवयं, अहो ! से कल-भोगल्लं, अहो ! से नीलेम-गुणाहाएय पि । अवि य-

“अ जीए सुदेर’ विट्ठिवा तं विट्ठिउम निम्भविषा ।

“सुरमुंदरीण म्मा विषप्पिवं तम्भ विचेवं ॥”

कई एमा पाविपवं पि चित्तिनेव मम्माविओ चपो बहुप्पयाए । य देखा, यओ
विषय-अथाय । तीए कएण कव-उन्न-वैसो यओ पुणो वि चंपाए । ममिओ उवज्झाओ-
‘सम वक्कणं वुत्तु’ । तेव ममिप-‘ओयव-वडिपं डेमि ते व(मि)ज्ज । ओययं धयं मग्गत्तु,
जेव तम्भेई विपई दिपई पंथ ओयव-अथापि पुं(इ)अंति ।’ गओ एमो ओयव-निमित्तं,
ममिओ चपो । तेव वि ममिवा हाएपहा-‘वण्ठे ! इमेस्म जं वा तं वा देखु’ ।
तेव चित्तिव सुंदर जायं । जं निगलो पसुरेव’ दामिओ, जं य मिप्पयाहाएय रमवईव
सुहाल्ल हूदो, अ च वान(ग)ओ पुष्क-कल-अपिडे काण्णे छदो, एए वयं पयहुं, जं य
पंथुलि-मये संपओ विषङ्ग-सुवाणओ । सो अ तुमो पुष्क-कल्लंदिं तं उवपरित्तावओ ।
सा य ओच्छ । ततो य से तदवधुवत्तेण, इमिपं संघाटतेण, विषय अरंतेण
अवसरे अरंतेण, निषय-ओमल्लं दावेतेण, वके सुहासिपं वहेतेण, विषङ्ग-गुडिं विरथत्त
तेव, परिषय-वेत्तमाहाडिहेण, मइयत्तवं पयासेतेण, देम-कात्तावमर दावं देतेण
वम्मइ-कइ कईतेण, सब्हा कि बहुवा ! तमात्तव-वचिष्ठा अवरेण आवजिपं से
चिंत्तिं ति । अवि य-

‘आत्तलेव कृपिर्भवेते मनु’व मिज्ज-विट्ठिमसुदीनममस्तुत्त वा ।

अपेव ममिपय प्रमदा कलाव म् पायेओ अवति तद् परिगृह्यन्ति ॥”

“ओया य ममानर्थं वेत्तिउम अवसिषेण सुलीकरोति । अवयमो पि काउं य तेमिं
अवपारे पयहुइ । अन्न-दियहंमि ममिओ जिणदत्तो हाएपहाए-‘ममत्तु, किं ते
करोमो ?’ । तेव ममिप-‘अहिस्सामो, जया तुवं संपत्ताया भविससि’ । तीए
ममिपं-अलं पुण(र)वोनवासेवं, जंत्तु” अ ते ममीहिवं, सुअणु ! जेव संपाडिअइ ।’
तेव ममिपं-‘अइ मवं संपाडेसि, वा मिसुयेत्तु पि । अवि य-

“गुरु-विरहान्नाम-अविषं मम देहं निषय-संपम-अलेवं ।

अहिमिचत्तु तुमिपयर अइ क्कमि समीदियं सुअणु ! ॥”

ततो भगिर्षं हारप्यमाए चि ।

पाचद्वाचद्विष-वचं सुखद्विष-वच-नादिषं यम मरिच्छं ।

मुषिऊन गादमिष वं कायव तपं कुण्णु ॥

“हसिषं तुह हस मणं, रमिष वि विसेनओ न सदेहो ।

मयग्दउ व निवदउ, ‘मंतू वि तुमाओ विवयिओ ॥”

ओ पुण एवाए वाहाए भावत्थो ? पाचाए(होम्मात्थो जहा—‘हर मम’ । ता कि हामि ? । अइया [च] सुवधेयं इह-परलोप-विरुद्धमम्हारिमाणं मुषिय-जिण-वपणत्वं ।

अवि य—“ओ सोमाच विरुद्धं करोइ न्हो कउं वि सो लउइ ।

ओ सुख विसे हत्थं गो लउइ न्ह काया वि ॥”

भाविऊन भगिषा ता केव—‘अलमधेय इह-परलोप-विरुद्धेव इत्य-मज्झिमाएव । ॥ हसु अ(उ)म्पचा, केव विओ हवामि’ । ‘अहो ! तुहो मम मामिओ बुद्धि-विषयो’—भाविऊनाममंतवामि विउविउमाएवा । तओ अउलीहूओ पेरियमो लइ पणेण । सदि(ह)राविवा विआ भालुइयाइयो । ममादवा किरिया, न वाओ विसेतो । पुणो वि मेहिषा भूअ तंतिमो । कया भाय-रक्खा, विवधिय मंडल, ठविवा तप हारपमा । उउत्ता मेता । मुषिय-भूष-तेताए य पाचद्विओ कामि-महो, ठविवा भूअ-दुहा, ॥ वाउलीहूया गलपर । अवि य—

“अह लइ कीरइ कम्मं तुह तुह पाचद्विप-वीमव तंरुणो ।

विमवइ तीरे देहे मयग्दउ-विममो भूओ ॥”

तओ भगि[ओ] धेयो भूष-तंगाइएहि—‘इय ! महाभूषाहिद्विया एवा । न तेम रा मेव न अवधेइइ भूषं । तओ पहाणयरा वाहमिषा । तेहि वि कावमीओ । तओ ॥ मुच्छिमो जिणहओ चहुं धधेम—‘किमि विनागमि ?’ चि । अवि य—

“तुच्छइ न जमिह धधो तं तं पयदेइ बुधिय-वरमरओ ।

भूष-विनिच्छा-कम्मं विसेसमो ठविष तेव ॥”

धधेय भगिषं—‘मात्मन ! अवधेसु तारप्यहाए यइ’ । तेय भगिषं—‘पेच्छाओ तार से सरुवं’ । तेय भगिषं—‘पेच्छसु ।’ तओ पेहेओ अम्मंलोउहुओ दिहु महि- ॥ मयाहा हारपमा । कुत्तिपाणि अयाणि । मुषिय-वयो-विषप्पाए भगिषं विवद्वियावि-हायाए सहिए चि । अवि य—

अवधेहि वेत्त ! हत्थं वन्तुच्छमाउ मज्झ सहिएए ।

संकमा इवि जेओ जह दीनइ तुल्लपं जंनं ॥

अवधेयमइ एम धिय मम सक्कं पुणो वरंतेण ।

पम्बुहो से देहो संवंओ ताव से जेरओ ॥

सिउइ सिउइ सिउइ जयाह य तुह य वेवइ स पइ ।

अं जरिवाए कंमं तं तं वेओ धिय करेइ ॥

तद् दीनम् संकेतो ज्ञेयो^१ ज्ञानमि विज्ञ-तन्मयम् ।

तद् विद्वत् वसिष्ठ-श्रुत्या एवो विद्य ज्ञेयम्^२ विद्यत ॥

इतो केचि स्रग्वर विर्यह-विशेषण वेद्विज्ञान गतो चहो साहित्यं यथस्म - 'ताय ! मह-महो तु एतो अमज्जो ममत्वं(त्वं) संतिष(चा)त्वं, किं तु यम पुन-पुरिगमया । अतिथि विद्या । सा य पञ्चोऽवस्थापी भूय प्रपञ्चेत्, संतिषं वा वाच्यत् । किं पुन 'देवको से उवाचो, नेप मंत्रल-विद्यात्वंमि अचंत-विमुद्रेहिं चतुर्दि वंमपारीहिं पञ्चोयम्' । नेप भविष्यं - 'अरिष भवन्ते मयायमा' । ततो सपचाए 'किसिष-चउद्सीए अद्वरत-समए पपटो(टो) धयाइ-सदिओ एतो मयायामिहृदं, पचो तत्वं । दिहं(हं) वेद्वरम् । जं च, इर-इकु-त्तिमिसिमापंत-मपुष-देद-बीमरत-भेष-यंम-यसा-पीमर्थ, कहि नि कितकिजंत-बीम-^३त्ता(त्त)-वेयात्त-हाहारय-सए-गमिभवं, कहि नि यचत-तिषयर्थ-अनुदुहासापुरिष-गयकं-ययर्थ, कहि नि बीर-पुरिम-स्तिष-मंस-सहिर-देजंत-परितोसिष-भूय-संडुलं । अचि य -

दीमंत-यच-स्मिरर-सुवंतासेत-बीम-यय-मर्थ ।

संपचो वेपयय धयाइ-परिचारिओ चहो^४ ॥

एतो लिहियं मंडलं, राजालिओ जल्लो, उविवा करवाल-वागड-ऊमया अनुतु वि^५ 'दिमासु मंपरकत्ता । भविष्या चंडेय - मम मंडलं पवेदुस्म यमऊल सिग-सहो तुम्हेहि कायओ' । पुणो य ताम पुरओ उविवा अदु पपुदरा, भविष्या य ते - 'विदु-सिवा-नद-वेहीहि होचं' । एवं विज्ञपिषामेन कायओ पविटो मंडले । उविवा ते पुरओ वारिवा । 'हु कुकि(हं) ऽपि वाहणिए मनुच्छलिया सिग-सया । विहा पपुदरेहिं नादपरमाउलीभूला पपट्टा विपयाउरा समरकत्ता । पट्टिओ चहो । विहटियं तवं । समंतरेण य उड्डिएण^६ भविष्यं चंडेय - 'काय ! यर पुहमेव साहित्यं य जहा तुल्ला विमुद्व-यमपारियो' । विमया य गया सहे वि मेहं । यमेन भविष्यं - 'को उवाचो ?' चंडेय भविष्यं - 'अज वि ज्ञा सुद्वंमपारियो सहसि, पुणो वि करेमि कम्म' । ततो चंडेय भविष्यो नियय-गुरु - 'जे अचत-वंमपारियो ते पकुवेसु' । तह विष तुहय-वागए विहटियं । एतो रुहेय निज्जाडिया एतो समरकत्ता । पुणो वि भविष्यो धकेय चहो - 'कहं पुन वंमपारियो नायत्ता ?' ।

७ चंडेय भविष्यं -

"यसदि-यद-मित्तिअरिष-पुंजुल-पुज्जसंतिम-पवीर ।

अदनामऽअष्टा-विधुल्ल य एव यम-पुलीओ ॥"

जे एव साहत्व तुज्जंती, अनुकुंति^८, ते वंमपारिओ निस्संसयं । ततो दाविवा गहा मीय-आव-रचंकराणं । न माओ^९ परमयो । तहाविह-भविषयवाए^{१०} य सुमोसरिओ^{११} अचैन-सीए परिचो साहिरुवाओ धम्मपोमाभिराओ आपरिओ । "ओ य, मंदिर दयाए, संकेयहामं लय-ययमाय, आपरो समरय-सुभ-रयमायं, मंडरं पसुमईए । जाओ पवाओ

१ क 'हो' । २ क 'मया' । ३ य 'मि' । ४ क 'चह' । ५ क य 'विप या र' । ६ क 'ह' । ७ क य 'मि' । ८ क 'यय' । ९ क 'वेर' । १० क 'चो' । ११ क 'सय' । १२ क 'हो' । १३ क 'क' । १४ क 'उर' । १५ क 'हो' । १६ क 'य' । १७ क 'ययय' । १८ क 'यय' ।

एवास्तितो जग्मिन् सती सज्जोमग्निः । तज्जो आग्नेया आत्मरथा, संपत्ता सावया, विभक्तो
 य नहं यजोषे । यग्निजो सजोहिं वि । सपत्त-यम्मत्ताया य निस्तुवा से पाय-सुहम्मि ।
 सुवेना वि पैरुया यम्म-कहा वि । अवि य—

¹¹अथो कामो मोक्षसो धन्येण इति ज्ञेयं सद्यः वि ।

ना धम्मो विष पदमं सौख्यं कुण्ड सुपन्न-॥

गो पुण कवित्त-कणवस्त-अवस्तपाव-सुवपाव-देदु-वम्माणं मज्जे गथाय न
दत्तव्यो, वरुण व कणपावो जिय-वम्मे जिय पढावो चि । अवि य-

सुखसेल ह विनीतं यण हृदयमथो ह जन्महि-मज्झमि ।

चंदो व सुग्याणं इंदो व सुग्याणं जह यासो ॥

अभिलेखक व सत्यमेव जयतेडीडी व महादीवाना ।

ॐ धम्मपायं मज्झे त्तारे त्तिपदेत्तिओ धम्मो ।।

केच एवो विदिदुः(दुः)-राज्य-दोष-कलाप-परिमहोत्सव-कर्म्यपरोहिं मनुष्यं च दिव-
विनिमित्त-नाशाय परहिं मनुष्यं दुः-अद्विष्ट-जीवाजीवद-पराज-किधरोहिं विपनना-
त्पादित-दूषाहमपरहिं विषाणोवाह-अम्मातिभिय-वदु-पविरोहिं शिष्यपरोहिं म-डेव-
ननुपमगुण परिमाह पुष्पावराचिकडो पञ्चमसह-वमाणावादिषो निषाय-तुह निपद्यो-
वहितुं चि । उक्तं च श्रीमिदुसेमदिशक्तये -

॥ इति श्रीमद्भगवद्गीतायां अष्टादशोऽध्यायः ॥

नमोऽस्यै नमः । पानीयं यैवतया ॥

विद्योत्पत्तिः च तेषां वैदिकीय विज्ञाना

महानन्दमल्लः समप्रसादमिदं किं तस्मात् सारमयायनम् ॥

एवमसुखसमाधाना सर्वधर्मव्यन्तयादिनाम् ।

आहुतिपात्रद्वारा 'मि. मे. प्र.' टोहन सम्पन्न ५१

॥ साक्षा देवाग्रिभ्या ! इत्यहो एव मातृस्मादहो सह-सम-जीवो हि । अवि च -

⁴⁴बापौरन-सैच-आई-कल-हमसोम-आउर्य वही ।

सम(ब)शुभ-सदा सुखी" प लीपामि इतिहास ।

इति च सती नेत्रमणा व पञ्चमि निरुपार्थि । तिम ।

मीवा(१)रोमा(२) सदा संजय उप(३)वीण गडो(४) य ॥

बोझ-पाय-धरो जूट रणो व सुमि-बो व ।

चैत्र-तुने परमाणु दस दिहता मण्डप-चैत्रे ॥

सह चोदयत्यर्थं इत्यहं मन्त्रपत्रं संप्रसारयं ।

एवं सिद्धादयं वि भाद्रपद-श्रम्येष सखिवाहं ।।

ता किं ब्रह्मा ? यद्विनाशह भयं, ज्ञेयं भयम्मापन्नफलं इह भवेति विप्र दीप्तिह ।

१. क. वषट् । २. क. भिष्टि । ३. क. त । ४. क. कण्डित एवम् । ५. ग. त । क. 'वाह्ये ।

६. क. 'क्ष' । ७. क. 'अक्षय' । ८. क. 'क्षि' । ९. क. 'क्षय' । १०. क. 'क्षय' ।

११ क. 'आदि' । १२ क. 'आ' । १३ क. 'आ', 'मया' । १४ क. 'उप' ।

अवि य—येषां वम्बह-रुवा इके दीर्घाति अण-मवाचंदा ।
 अणे विरुव-रुवा इसवेआ जीवलोममि ॥
 वरदाव-वाण-बोयव-संबोल विलेयवाद्-संबुवा ।
 अणे जम्बुडी संड-विरमवा बोम-वरिहीवा ॥
 कुंनुम-कण्णामाळ-पंदव-मयवाहि परिमल-अविवा ।
 अणे मिय-देह-विषेत-जल्ल-दुग्धविप-विमोहा ॥
 एके विमुक्क-वत्था लीलं दावेति वेण-जवणव ॥
 अणे मिय-वत्थ-वरा मियवत्त-जल्लि विटवंति ॥
 कण्णु-पुलि-ज्वर-विमदु-मयवद्-पंकप-समाद्धो(ई) ।
 इहवा-इहं च पामं पिबेति अणे उ जलनिहिणो ॥
 इहवाऽऽसिम्भ-मुदिवा सुरय-रम-साय-वड्डियार्वडा ।
 एमे ममेति रयवि अणे उ पडम्मि भावता ॥
 पणयय-वुरियामा इके दीर्घाति तिप्पसवाद्धो(इ) व ।
 अणे मिय-पुट्ट मि वि कड कड वि भरेति तिरिप व ॥
 इय धम्मपाप्मफलं वचवत्सं वेव दीमए अम्हा ।
 तो उम्भित्त(व) अहम्म जियवम्मं कुवह सुव(व)सत्थं ॥”
 इय गुरुवो वचवाड संबुद्धा तत्थ पाणिनो बहवे ।
 अण्डित्थिव-मेळ्ळणो तावप-सत्थियो भणो जाओ ॥

‘अओ! महापुमानो एव सती मइ सेसमुणीहिं । केवत्था एते पाणिनो जे एवस्म
 वपणामपं नितुणति’ भावेनेव मणिओ चट्टो धमेण—‘आरित्ता कए सिद्धा ज्ञानियो
 वारित्ता नृणमेव, ता वक्खावाणेषु गाई’ । वक्खाविवा मुकवा । मणिपं धमेण-
 ‘मयवं! मडलकम्मे वड्डेवु ताव ज्ञानियो’ । वुरिया मणिपं—‘य एव मुणीणं कप्पो
 जनेवारित्तेसु कळेसु ववंति’ । चट्टेण मणिपं—‘ताव! महापुमाना एते परिचय-
 विहवासा सम-उय-मणि-लेट्ट-कपप्पा परजण-सपणा परम-बंधवात्थियो वण्ड-कोह-भाव-
 माया-लोहाईकार-वमहा वंच-समिवा तिरुवा वेमवारियो संता देता इत्ता त्रिप-रती-
 सहोरसग्गा व पावकम्मेसु वड्डेति; केतु एपाय वामेण व,” पाय-रएण वि, सुमरएण
 वि, दंसमेण वि, वारित्तेण वि वयसंमि सल्लउ आववाड, विसेलओ किंमर-किंजुरित्त-
 महोरम-वेयाळ निस्सवाद्-वमिवाहं भवाहं । सपजंति सयल-समीहिपहं ति ।

तं पत्थि वृष कजं जं न सुखाह्व दान-मर्षीहिं ।

सिज्जइ जराण सवं, भुवाइ-अथ पुणो कथो ? ॥

ततो ब्रह्म-लिहिपाणि नामपाणि वेतुव वाचा पुणो मत्तार्थं, वमादर्थं कम्मं पुण्ड्रवेध
 कंट(ओ) सवो वि विही । ‘मुक्क-कदा मियहिवा वरणीय’ हारण्णहा । संवादिपाणि
 अवाणि वासड्डिय-परिवेषेणं ति । अवि य—

मुन-बहाय दूर उल्लिख-वययाय' तद् वि बीतलियं ।
 तद् विज-मुत्रो वि कुटं कद् बवि 'गद्-गोवर पत्तो ॥
 ततो सगिहयं वि य बभिवययाय ताय ! कियेयं ? [ति] ।
 वाम-द्विष-वयिषयेण य साहिओ सवो(ह) वुचन्तो ॥

संज्ञाय हरिनामि य पचायि य नेहं । चयो वि जाओ जयज-गदि(हि)यो सावयो ।
 विविषं य पेय—

विष-काज सिद्धि-देहं कुमति लोपा वय्य कडाहं ।
 एचिष विचं वि जय(गं) निहारय-वय्यल्लो चहं ॥

ता ओऊद् वम दारिषयेवस्य दाह ति वेंचमायेव भविओ वयोव वही—'ओ ॥
 महामय ! जायमि किप्पि, जड देलि' । मुमिष-वयो-विपणि(ये)व भविष चहेयं ति—

“परवेउ वमं ताओ अल्लहि संकाय वय्य(व) करेमि' ।
 देहस्य वि त तापी कि पुष सेम[स्स] कज्जम् ? ॥”

अहो ! से महापुमारया, अहो ! से विचओ, अहो ! से वयव-विचओ, अहो ! से
 समस-गुणादाय वि चेतयेव भविषं पवेण—'मंमनेव मेवत्तु दारपहाय कर-
 करेण । य जड(ओ) मयावईओ रवणामाराओ अमत्त चिरदति ॥’

ततो किचि सचंतत्त तुविओ होऊय वगिउमाहयो जियदयो वि ।

“इत्थेण ऐवईसी ओ(इ)ऊय ताय ! सुदर मय ।
 जं पुम भिद्वेण तमं ओऊय तं जयो दसद् ॥
 निदल्लिप-मय-वायंन-वयव-विच्छुरिय-वयस-हीरेण ।
 तीहेयं चिय तीही ओऊय न द जंघुएयं ति ॥
 इय ताय ! तुंऊय दुहिवा ओम्मा विउमाय कद् पु मेवहायि ! ।
 अहवा वि देवलोमं को साहइ तियव-याहस्य ? ॥”

ततो भविषं च(ध)येण—‘सुंदर संडयं ।

रुद्वेण रायईसी ओपंतो लहय नाम वयपिजं ।
 ओ पुम इत्थेण वम सजोपर तो करं लहय ? ॥’

तेण भविषं—‘तद् वयं, ता तुमं जायसि’ । ततो वसत्त-वामरे महाविभूयं समुव्वा
 जियययेव दिव-दानं मह सुचावलीय । आर्यदिओ मतो वि मयवि-जयो । कयं
 महत्तदाययं । वयो पजोयो, कयं काययं । वयो म-दर, वया दारपया । ततो तीए
 तद् तन्माय-सार जीरलोण-मुदमपुदवंतस्य पोतीयो वि कोह अल्लो । अज-दिपईमि ॥
 तद् तीए मज्जी विषय-वयर । ता ओ चहु ! जहा तेण जियदवसावयेव अतरतेव
 इच्छिप-वजा पाविपा तद् सुचावलीय । सत्तयो य मसरवत्ता वासिया, चम्मे य पयो
 रविओ, जसो य विदयो, तद् अज्जमायो अओ वि य वायई वि’ । ततो इमं नीहमस्यं

- सिद्धयुक्ताञ्चो मोक्षम विनियमादहं-वधिरण - 'अहो ! अन्तरमायेव [अ ?] मन्दिर-विधिषा
 सा नेव पाविष्या, तदा अहं वि विषय-पुत्रीए गंतुं पैठजमि यामार्द्ध-चउविट-वीह,
 चहुवेमि अक्कसिण-वमपाठ परिहाइयाओ विषय-दइओ, करेमि राइया मइ सबई, सेवेमि
 वेडासिद्ध-पुरिसे, सिक्कसमि वंसीवरण(क-) गंत-नेवाइयो' भावेनो पचो मत्तुए । ममाइव
 १ अउरिह । मरनेमोअमाएरि विअसिद्ध-चवेहि भणियो सो - 'माइह, कि करेमो ?' । नेव
 भणियं - 'रावचि चारिणी चडेह' । 'एव' ति चट्टिरज्जिअम ममाइया डिमाय नागि ।
 पुत्तिषा नरेडेण - 'ओ सो ! निक्खेह, न साहाचिय' डंभाय मयच' । तेहि भणिय - 'एवं
 करेमो' । अक्क-विपहंमि भणियो राया - 'देव ! तुह अवेउरे इ-वी-ऊव-चारिणी मारी
 परिउव । ता डिमायि मयउ' । निक्खेनेवाचि जा वेह गाथा, साहे पुणो पि पुत्तिषा ने ।
 २ नेहि भणियं - 'महावेणी' । अक्कविपहमि पणसे उट्टिपाए च-पादिउणि से मयवे देवाय
 कर-वच-संहायि । विविच-रुह-वचना य भणिया राइया - 'अपावे ! किमेव ?' तीए
 भणियं - 'य वायाओ, मम वायवेयायि कुळमु' । राइया पुत्तिषा मयंसी - 'कि अयचं ?'
 तेहि भणिय - 'देव ! अम्हे विषय-विणयेव वायाइओ' । नओ अजिअदिअम ताव माया-
 विलसियं, अणिया वेमि । तेहि पि अइअ-वमए नीया अमाय । ममाइया मेसेउं ।
 ३ इयतरमि कय-संकेओ पचो पणिय-वमओ । भणियमयेव - 'किमेव ?' । मायंरोहि भणिय -
 'मारे ! (रि) दोक्क-सकुवा वावाइमनाओ' । भणिय-सुएव भणिय - 'ओ ! मा एवमममंजम
 [अ]उए, न एवाए मोमपाए मारी इअ । अक्क चरुअसुचारिओ सुवा' । नेहि भणियं -
 'न वायेसि तुम, तुणिको इयसु' । पुणरवि भणियमयेव - 'ओ सो ! इह मेण्हेअय हुपड' ।
 नेहि भणियं - 'ऊओ एपाए वायकम्माए मोकओ ?' । नेव भणिय - 'ममं वायाअय सुवह
 ४ एव । अहं अवरसं मारेयसा, ता वम ममं मारेह' । तेहि भणियं - 'य तुमं वायाअओ,
 एमा दुग निउएण इतवा' । 'अइ एवं, ता अइयं एपाए विवा य जीवमि' । 'अहो !
 अम्माय न विगचकारी उअडिओ ! उइ मे अमम्माओ, ता दीवाराय कोहि दाअय एव
 विचय वचसु, अय व पुणामो' । उअ-भणिय पावुट्टियमयेव । चित्तियं च वाए -
 'अहो ! महासुमाओ भिक्खव-वच्छओ, न एवम्मा वचुवचओ जीएव वि काउं तीरई' ।
 ५ आउअवाइहि य आवजियं से वेच, विविहो दइव-मरो वि । अवि य -

“अइअनगाउ पीहं, पी(इ)ए रई, रईए सम्माओ ।

सम्मायेव य नेहो, पच वि वाया अणमसु ॥”

- एवं च तीए मह विमव-सुहमसुहमसम समइअओ कोइ बाल्ले । अणया रवणीए
 पेण्णमय-दसमव चउंते विह-भएणं कयइते मदिअम परिओ । मरासं पेव भणिय-
 ६ मयेव - 'के तय, कि वा एवं' । विमिदवाए व निम्बयेव पुत्तिअण मारिओ सओ दंमणार्द्धओ
 हरणामाओ वुइ वुचंओ । तीए भणिय - 'कि मो तुम' ? तेव भणियं - 'आम' । तचो
 वेरमा-मगावहिवाए भणियमयाए - 'अज-दिउसाओ तिचिइ तिचिअ सुय-सुहनायअ

१ इ क पण । २ क पणो । ३ क इ मो । ४ क इ पे । ५ क 'विपय' । ६ क
 मयवेहि । ७ क 'अवहसे' 'साय' । ८ क य तुम मयावओ, एता पुम निक्खअय इतया । ९ क
 उवा । १० क पुं पे । ११ इ 'पेह' ।

वरिचक्षो सवे वि मयं पुरिता, निसेलेन तं सि महापायो । नियय-गुदि-निमित्तं च
पुच्छिवाञ्चो वाचच्छिन्न सादृशीञ्चो । वाहि च जोषा च काञ्च वरुविञ्चो संकाय(६)-
रद्विच-संमत्त-भूञ्चो वच-महावच-लक्ष्मणो मिठ-विमुद्गाह-उचरपुण-गमातकिञ्चो उपरध-
दुक्त-महावच-दावानलो चित्तरेण माहु-वम्भो । संजाप-नारिच-परिवासा पद्व्या
एवा । सद्व्या दुविहा सिक्का । चालियमकलक-नामन् । काळमासे य आयमाज्जुव-
विहविच-कापका मसिऊन मया देवलोम । यमिच-उपञ्चो य वरिवममेव रु-ज्जाणो-
पञ्चो किण्डेला-चरिणाम-परिणञ्चो नञ्चो नमाम्भो मञ्चो नरगमिति ।

अञ्चो भञ्ज - 'न राग-रसिञ्चो कल्लमकलं वा पेच्छ' चि । उम्हा लल विवम्भो
सेविचञ्चो, एमुवण्णो चि ।

सुपदेवि-पसाह्वं सुपाज्जुमारेण नाहिचं चरिचं ।

माहुर-वणिणो संघं निमुक्खंनो जाह केरग्य ॥

॥ माहुरवाचिय-कत्वाणयं संमत्त ॥

राग-प्रतिपक्ष गुरोर्विनयाज्ञापने, कलत्रय यवो विषेय इत्याह -

धम्मोवण्णमयाण गुरुण विणय करेज्ज भलीण् ।

संपत्त-केवल्लए [चि य] जहा कञ्चो पुण्यचूलाण ॥ १० ॥

[पमोपेदसञ्ज [वा] गुरुणा विनय कुम्भित् भनया ।

समात्त-केवल्लयाऽपि च यथा ह्येव पुण्यचूलाया ॥ १०]

धर्मसङ्घपरिजान्ति ये ते तथा । गुणान्ति तत्त्वमिति गुरुवन्देतां विनये विदग्धान्छेपं
रहस्यम् । भाषार्थम्तु कथानकगम्यत्वपेदम् -

— [९. गुरु-विनये पुण्यचूला-कथा] —

अतिव मर[६]-उवाप्पात्तकारधृयाञ्चो वेचि महराञ्चो वाहिण-महुरा उचरमभु-
(हुरा य । तीव य वणिच-सुञ्चो सक्कहार-वदिवाए मञ्चो वाहिण-महुर । तय मत्थपाह-
पुत्थेण सह जाया मिती । मणिपा य वेण अणिपाभित्ताया मणिपी - 'सुवर-वीर्यं कुम्भसु,
वेण मिसेण सह सुंजाञ्चो' । पिण्णञ्चे य जोजजे(वणे)वाहरिञ्चो उचरमाहुरो मिचो । तीव
नमाइत्ता वेचि मि जोतुं । अणिपा [व] वट्टिया वेमि भुञ्चो वीर्य-इत्था । तं च ॥
तवंगिचं पुल्लइत्तम चित्तिचं उचर-माहुरेण - अञ्चो ! कवरञ्चो विही जेयोमा करेहिं पेत्तिपा,
वा अलं मे जीविचण, जह दसा न पिच-पणविणी उवउ । वितीच-वामरे पल्लविचा तीव
पवरता । माइया मणिचं - 'अजुक्खो एम अणिपा-चरो, किं रु जह एणं ताव इदं पिच
चिहुइ पसुवण-कलं जाय' । तेण चि तह चि वट्टिवट्टिइत्तम उचरता महाविभूइ । तीव
तह सम्भाव-सार जीवलोम-सुहमसुहवत्तम सम्यक्कतो कोइ कालो । जाया आगम-तथा । ॥
वच-दियहमिन्नु सुहानवत्तम आगञ्चो उचर-माहुराण तेह-वाहञ्चो । समपिञ्चो सेहो ।

वापंगुह्य-दुर्विडं नि काते पात्रो जहा सामि-लेहो । पणमिडलं य विहाडिओ । किं
व(च) सारभूयं सिद्धिं ? नि । अवि य-

“तुम्हा विओपानल-ताविण्हिं व किंनि दुक्कलभन्देहिं ।

पयं ते मा रिउओ गुमिणे नि जहेतु ते वण्ड । ॥

हा जह इण्डसि दहे अम्हे जीवन्त उओ तुरिपं ।

आयन्तिजसु गुपनिदि ! किमेत्थ बहुणा पल्लवेण ॥”

ततो गदिय-लेहान्धं विमर्षं विप[प]मं पुनरुज्ज्वलं मणिवज्रविषाणं - ‘अजउत्त ! किं
कुमलं गुरुयं ?’ तेन भविपं - ‘विप ! केवारिस कुमलं ?, माय अम्हारिसा कुल-कलंक-
भूया जयपा’ । ततो पेशुष लेहं वाडउमाडत्ता । गुमिण-लेहत्वाणं व भविओ’ दहयो-
॥ ‘अज-उत्त ! मा जूरसु, जहा करेमि, जहा तुरिपं पेण्डसि गुरुओ’ । लेहत्थ-कहय-पुषपं
व भविपे(ओ) माया सह सेम-चंयवेहिं - ‘जहा पट्टवेसु अजउत्तं मय सह, जेष विण्ड
सिणेह-कापरे जणवि-जणण’ । ततो पसाव-नामरे महाविण्डपेयं बहुविओ अन्विषाण सह ।
अट्टपहे य पशुषा देव-कुमार-पटिमं दहय । कणभुचिप कणित्तं । तुल्लो पर गयस्स
दारय-नामं कडिस्सं ति परिणो अमिग्गामंते ‘अन्विप-पुव’ वाहत् । कमेण य पत्तापि
॥ मेहं । अणं दयं मि नाधं व सिद्धिमुपयय । बहुतो य तपनो जीवण सह कला-कला-
वेण व । गुमिण-जिय-पययो य संसार-अपुणिगो अजानादय-विजय-ततो महाविभूईए
निवसंते अंनिपा-दुओ नि ।

“वसो अन्विप-पुओ ओ विजय-सुहाय वरप-सुहाय ।

मोदूयं पण्डओ सासप-सोक्कलस्स तम्हाण ॥”

॥ परिणय-वाग-दंमक-चण्णो य कालंजरेण जाओ घरी । विहरतो व वण्ड-परिवारो पचो
पुष्कदं नाम मयर । तस्य पुष्ककेडं ताया, पुष्कयई से भारिवा । पनरय-गुमिणय-
सुहय पशुषा एषा असल-मिदुयय । कडिपं दावस्स पुष्कचतो नामं, कुमारिषाण
पुष्क-चल ति । बहुया देहोवचण्यं जीवण कला-कला[ह]एहिं । हंपत्त-जीवणं
अण्णोन्नापुत्तं ‘जाणिज्जं विडिय पुष्ककेडत्ता - हंत ! जह ‘परोप्परमि[मं] मिदुययं
॥ विओहाड, हा नूयं पाणे परिचय । अण-दिपहंमि मेळिज्जं वागएया भविपं
राह्या - ‘ओ ओ ! जापि अंतेउरे नय्यापि उण्णजंति, ताव को पट्ट हवद ?’ । ततो
अजाणिज्जं से भागव भविपं नागरएहि - ‘देव ! चिट्ट अंतेउर, जमेरय विमए वि
उण्णज्ज, तस्म देवो माभी’ । ‘जह पयं, हा उण्णमिपं पुमिमिथि-नयण-तुमलं रद-काय-
मिदुययं’ विव मिदुयय काहाओ । ततो चित्तवसीभूया गवा निपप-उपेसु नीमरया ।
॥ चित्ताहापिपं मिदुययं मि अणोच्चापुण-रत्तं भोमे ज्वितं पयव । अण-दिपहंमि
भविपं पुष्कचत्ताए - ‘अजउत्त ! पसु किचि’ पचोत्तर’ । तेन भविपं - ‘विप !

१ क ‘वि द’ । २ क ‘दु’ । ३ क व । ४ क ‘जि’ । ५ क ‘हि’ । ६ क ‘उमए’ ।
७ क ‘मय’ । ८ क ‘परे’ । ९ क ‘म’ । १० क ‘जि’ । ११ क ‘वच’ । १२ क ‘मय’ ।
१३ क ‘दुवि’ । १४ क ‘वि’ ।

अयेम-पगारं पण्ढोकरं सङ्कयं पापयं अकयभंसं पिसाहयं मागहं मन्त्रोकरं
वाहिरुकरं ह्याल्लयं गव-वचाययं' ति । तीए भणियं - 'अकय पदसु' ति ।

"कय सन्धोकरे न्यायु ? कि वरु च ? कय उदो अस्ति ? ।

सत्-पुत्रुध्वेकानयो अस्तेमिद कि मेनु' ॥"

तीए भणियं जहा - "अचने" । पुणो नि अणियवयार' ति ।

अवि य - सङ्कय-पापय-वधाण अन्य मम-समर्थेयं पडिवययं ।

त एव निय मादसु अलाहि सेसेहिं मेणहिं ॥

"कड पालि न्यापतो राजा ? विथमा बोध्यते कयम् ? ।

उयमे पंचमा को जा ? राजा केन विराजते ? ॥

धरपेदो कं धारेद ? केन व गेगेण दोम्भला हंति ? ।

केन व रायद सेयं ? पडिवययं 'कुजरेण' नि(ति) ॥"

जजउच ! संपयं पडु-पच पदसु ति । अवि य -

"चुली मया निपुको यानं सोकय दीपनामासु ।

न तेन दीपते किञ्चिद् तत्राऽऽजा वे न समिद्धा ॥"

पदि बेतिप सतो 'नतेम' - एणनेनेति । एवं चाभिरमंताणि(न) ममाकंठो कोइ कासो । ॥

राजा अजोरं कयं ति इमिमा मेध्वेणं कय-वधाता गवा पुष्पवर्ध देवलोणं । ओहि-
वागीपत्रेणेण च विहुं मिहुमयं विनपासुचं । मां दोगइए अकय-वम्मं वधउ ति मोने-
तेण जयणी-देवेण सुविपर दाविपा उयन-मेकय-वारण-कुंमीचामाईणि तिवाइं
हुक्खाइं वचतुइवमावा मेइया । तं दहुव मय-केवमाग-साइगार पसाहिंयं धयो पुष्प-
चूलाए । लो होलि-निमित्तं कागविपाणि वंगलोपवारिपाणि । दुरय-दिपहे तइ चिय ॥
दाविपं । इत ! देव-विलसिपमियं ति मधमाणेण मेतिउल सव-वासंठियो हुक्खिपा
राया - 'केरिसा नराया, मेइया य ?' । एकेव भणियं - 'देव ! मय-वामो वरयो,
मेइया पुष धारेदइ-हुक्खामिभूपा पाळियो' । अथेण पल्लं - 'रथ-वामो वरयो, मेइया
पुष प-देसण-रय ति' । अथेण भणियं - 'वरिद-योची वरयो, नेइया तच्चिसिपो' ।
अथेण पल्लं - 'अजुहेहिं यह वामो वरयो, मेइया पुष अघाळियो' ति ।

अवरोप्प वित्ते पारय-वरय भवति वसंटा' ।

विमवयय-वाहिर(नि)हुा अमुणिय-मन्थल-वामत्था ॥

अध-दिपहंति सबहुमायं वाहराचियो जणियपुत्ता आयसिया । ववा नरेद-मेई,
मुहासत्ता य सविपयं पुत्तिपा - 'केरिसा नराया, मेइया च केरिसाणि वा हुक्खामि
अंशुहंति मत्ताहारवामि ?' ति । आयमासुपारेण भणियं इरिण नि -

१ इ क 'री' । २ क 'प' । ३ इ य । ४ क 'री' । ५ क 'री' । ६ इ 'य' । ७ क 'री' । ८ क 'री' । ९ क 'य' । १० क 'री' ।

१ इ ति "असमपात पुनरेवमेव पुनरेव पुनरेव च लो' ।

कयमासुचं च दाहिल च पच कल्लोके नराया मन्थि ॥

चुली सेव काय सोकय तइ वसिहु-वेवद । न सोकय च काय इतीए पुजविद-वेवद ॥"

“यंवा वंसा सेता अंजण-रिद्धा मया य माफलं ।

कुरवीं नानाई रयणाई हेति सुवाई ॥”

नारप-नया पुण अवंताइया दुइंताया अपमत्थंयोनंवा, दोनस्तायि’ पुण अमादा-
पायि ति ।

“अन्ति-निमीलिय-मेवं गलिय सुहं, दुक्खमेव पडिवंधं ।

नारं नेरुवाणं अहोपिअं पयमाणाणं ॥”

कओ संजाय-विम्विवाए मयिअं पुण्णरुद्धाए—‘मयवं ! किं तुम्हेहिं पि सुमिगओ
दिद्धो ?’ । भगवन्ता मयिअं—‘सो ! विना वि सुमिगणं तिथपर-वयणाओ एव अवं
य सवं विवाणित्ता । अपि च—

“वुल्लममत्ताई एवेह मे अत्ताण-वत्तुण । मन्वन्तु मयेव पक्खन्ति भावन् देवेत्ताण् नरा ॥”

तीए मयिअं—‘केहिं पुण कम्महेहिं पायिओ वरणाणु वंवंति ?’ । सुम्मा मयिअं—
‘आरन्नाईहिं’ ति ।

हिमा-अलिय-वदव्यावरण-वेदुण-वविग्गहामया ।

परमम-हगिलिय-वन्ता गुरु-वदणीया वहावावा ॥

परलोप(ए) निरविज्जेता निरतुक्का य सव-मचेसु ।

अहस्सन्ता-वमाया वल्लति महातवं ज्ञाण ॥

अन्नदियहंमि” अन्न-रयविअ-सुर-सुंदरी-समहासिपा भोगोवभोग-कलिया हाविना
देवलोमा । ते पेच्छिअण संजावावंता विबुद्धा देवी । तद् विप पुच्छिया पार्सङ्गिओ—
‘केरिना देवलोमा हवंति ?’ । एवे कयंति—

अपि य—‘अइनेह-वम्मिमाइ अरोप्प-वत्त-वेह-साण् ।

हिमवाइ जण्य ओमि वि मिलंति सो होह सो (सो !) सम्मो ॥”

अप्पेय मयिअं—“रुक्क-रत्त-संघ-पत्ता नदा वंघ-हारिओ य सत्तु जण्य ।

संपजंति वराजं सो विव सम्मो किमंघेय ? ॥”

[अप्पेय] मयिअं—“विशुणो गुरु-वदणीओ कओ पुण-मन्तरी कयण्यो व ।

पर-वमम-इ(रि)लिय-वन्तो गण-लओ वंघ-सम्माओ ॥

हिमा-अलिय-वदव्यावरण-परदार-सेवणावओ ।

अपेरिमो न दीमद् लोयो नो होह सो ! सम्मो ॥”

अप्पेय मयिअं—“सत्तज्ज जं वा तं वा निवसेअउ पडुणे व रत्ते वा ।

इहेम जण्य संमो ”सो विव सम्मो किमंघेय ? ॥”

इय एअंविहस्सं पगेप्प मे हि देवलोमस्य । कविअणमत्तवंदं संपत्ता निवप-राप्पेसु ॥

विम्वि-दिपठे तद् विप पुच्छिया हाविओ—‘मयवं ! केरिना देवलोमा ?, वद-वेवा
वा तिपना ?, केरिअं वी वि मोक्खं ?’ ति । सुम्मा मयिअं—

“जाणा-विमाय-कलिया गण-विचिना पत्तन्व-वर-रुद्धा ।

देवावुभाव-कलिया दिवस्सेया एमिअ कदिया ॥

१ क ‘विवा’ । २ क ‘ह लोमा’ । ३ क ‘वा’ । ४ क ‘पत्त’ । ५ क ‘वल्लति’ । ६ क ‘वज’ ।
७ क ‘स’ । ८ क ‘वली’ । ९ क ‘महाप’ । १० क ‘अलिय’ । ११ क ‘इमि पयसिना’ ।
१२ क ‘इय’ । १३ क ‘ह मय’ । १४ क ‘विव सम्मो’ । १५ क ‘इ’ ।

‘भवन्मत्त-वागधर्म-जोयनवासी विभावनासी च ।

दम्-अह-पंच-दुविहा जह-कम्मं(अव) होति सुप्त-निवहा ॥

अं कटिऊय न तीरु अंतनल्लमि जीविमायेहि ।

त अणुदंति लोकात्ति लोको पुत्तापुमायेण ॥”

ततो महापद्म-वर्हिमाए भविषं पुष्कल्लार-‘भवन् ! किं तए वि सुमिमे दिट्ठा । देखोयो ?’ । तेण भविषं-‘अहे ! आपण-कलेण देह’ वि । अणि प-

अच्छउ ता दिन-लोमो सुप्त-वाणं-वलाउ पुण्ड देखोये ।

वीतेम-सुप्त-समेयं कट-मिक्खेत्तं च आमत्तयं ॥

ततो भविषं पुष्कल्लार-‘भवन् ! कइ पुण देखोयो पावेअइ ?’ । भवन्मा भविषं-‘जिण्णवम्मापुट्ठाणाओ मात्तयं निरुवमाणमक्खययअयं महाविण सुवत्त-सुव वि च पाविअइ ति ।

“जिण्णवम्मापुट्ठाणाओ मोक्खअसुं होइ उत्तमो छाओ ।

सुत्त-अ-सुत्तअं अणुसंमियअ, किम्(सि)ओ पत्ताणं वा ॥”

पुणो वि परिवर्धयेव माहिण चत्तधम्म्ये भविषं पुष्कल्लार-‘अयं ! जाव राणाव पुच्छामि, ताव ते पाप-अणे पाजापुट्ठायेण सक्खी-करोमि करि-कक्क-वत्त नमुय-अ वणं । पुच्छिअव च रात्ता भविषा एवा-‘अइ वर मव गेहे विण मेक्खं गेहेसि’ । ‘एवं’ ति मणिऊय महाविअइए वक्खथा पुष्कल्लार । कम्मकत्तओवमनओ च गहिवा दुविहा सिक्खा । अक्खा अवेत्त-दुक्खालमविचिक्खिऊय एदुविओ ततो वि गयो सुमिक्खमिति ।

“सचच्छन्-वात्तएण होइति अमिअं ति ते वओ अं(अं)ति ।

सुत्तएणं क्खंता अहमहमाहेहि वाऊयं ॥”

आपरिवा पुण अवाचल-वरिक्खीणा हिवा तथेव । अंतेउराउ च आवेऊय देह तेमि पुष्कल्लार अंत-वाचं । एवं च मार्जं सुत्तओ वेवाचचं कसलीए, संवातासारकयं आवंतीए, पत्तरयेत्त अक्खवत्ताय-दुल्लेमु वट्ठमापीए, ममारोविच-अवगसेदीए, आअइ” तुक्कअत्ताय-वेददुगं बोलीयाए । तइयं सुत्तमकिरिचमप्पडिवाचमत्तए एवंमि आणंतरे चत्तधम्मं “ते केउल । केउली पुण-अव्वचं विक्खं अं कुत्त, जाव न वअइ । नं अ सुत्तओ वेंवंति, सं त सपाटेइ । सुत्तहि भविष-‘अं मए “चित्तिअयं), सं तए संवाटियं, कइ सुमिषं ?’ । ‘जिणेण’ । सुत्तहि भविषं-‘कि पडिवाहया ?, अप्पडि-वाहया वा ?’ । तीए भविषं-‘अप्पडिवाहया’ । अणे अणंति-अममि पटंते निजालय-चोइवाए भविषं-‘अचित्त-पएसेणापीओ’ । भविषं सुत्तहि-‘कइ “विवा-वसि ?’ । तीए भविषं-‘केउलेण’ । ततो मत्तमंनो सुत्त-‘जिच्छा मि दुक्कं, केउली अंता-इओ’ मणिऊय जाओ पिज्जाउये ‘किमिह सेज्जिम्माओ न च वि ?’ । केउलिआ भविओ-‘वा अविइं पुणसु, चरम-मरीगे, तुक्क वि वंससुवत्तएण होइति(अ)चि केउल’ । ततो

१ क ‘कथा’ । २ क ‘वीट्ठाण’ । ३ क ‘अ’ । ४ क ‘अ’ । ५ क ‘अ’ । ६ क ‘अ’ । ७ क ‘अ’ । ८ क ‘अ’ । ९ क ‘अ’ । १० क ‘अ’ । ११ क ‘अ’ । १२ क ‘अ’ । १३ क ‘अ’ । १४ क ‘अ’ । १५ क ‘अ’ । १६ क ‘अ’ । १७ क ‘अ’ । १८ क ‘अ’ । १९ क ‘अ’ । २० क ‘अ’ । २१ क ‘अ’ । २२ क ‘अ’ । २३ क ‘अ’ । २४ क ‘अ’ । २५ क ‘अ’ । २६ क ‘अ’ । २७ क ‘अ’ । २८ क ‘अ’ । २९ क ‘अ’ । ३० क ‘अ’ । ३१ क ‘अ’ । ३२ क ‘अ’ । ३३ क ‘अ’ । ३४ क ‘अ’ । ३५ क ‘अ’ । ३६ क ‘अ’ । ३७ क ‘अ’ । ३८ क ‘अ’ । ३९ क ‘अ’ । ४० क ‘अ’ । ४१ क ‘अ’ । ४२ क ‘अ’ । ४३ क ‘अ’ । ४४ क ‘अ’ । ४५ क ‘अ’ । ४६ क ‘अ’ । ४७ क ‘अ’ । ४८ क ‘अ’ । ४९ क ‘अ’ । ५० क ‘अ’ । ५१ क ‘अ’ । ५२ क ‘अ’ । ५३ क ‘अ’ । ५४ क ‘अ’ । ५५ क ‘अ’ । ५६ क ‘अ’ । ५७ क ‘अ’ । ५८ क ‘अ’ । ५९ क ‘अ’ । ६० क ‘अ’ । ६१ क ‘अ’ । ६२ क ‘अ’ । ६३ क ‘अ’ । ६४ क ‘अ’ । ६५ क ‘अ’ । ६६ क ‘अ’ । ६७ क ‘अ’ । ६८ क ‘अ’ । ६९ क ‘अ’ । ७० क ‘अ’ । ७१ क ‘अ’ । ७२ क ‘अ’ । ७३ क ‘अ’ । ७४ क ‘अ’ । ७५ क ‘अ’ । ७६ क ‘अ’ । ७७ क ‘अ’ । ७८ क ‘अ’ । ७९ क ‘अ’ । ८० क ‘अ’ । ८१ क ‘अ’ । ८२ क ‘अ’ । ८३ क ‘अ’ । ८४ क ‘अ’ । ८५ क ‘अ’ । ८६ क ‘अ’ । ८७ क ‘अ’ । ८८ क ‘अ’ । ८९ क ‘अ’ । ९० क ‘अ’ । ९१ क ‘अ’ । ९२ क ‘अ’ । ९३ क ‘अ’ । ९४ क ‘अ’ । ९५ क ‘अ’ । ९६ क ‘अ’ । ९७ क ‘अ’ । ९८ क ‘अ’ । ९९ क ‘अ’ । १०० क ‘अ’ ।

आहो लोकेण मह नावं । पवाहिता गंगा-जले । जलं जलं आयसिञ्चो ज्येष्ठः, तस्य तस्य नावा जले नृपुङ्गवः । यन्त्र-द्विष्टं वि सर्वं बोद्धुमार्हत् । अण्य-अण्यं न पक्कमिहोत्तरी लोकेण गंगा-जले । सङ्गुण्य-अण्य-अण्यं ज्ञायं केवलं । जाञ्चो अंतमदो । कथा देवेहिं मदिमा । सुर-संगुण्यं ति काञ्चल ज्ञाय तस्य पश्ये पञ्चागामिहायं तित्थं । एवं पश्येण सिद्धं ति ।

अथो अण्य-जहा पुष्कचूलाय विणञ्चो कञ्चो, सहा कापयं ॥

सुपदेवि-पमाएवं सुपाकुमारेषु पुष्कचूलाय ।

करिषं जो सुवद नरो चरिषं सो जह निवाचं ॥

॥ पुष्कचूलाय कथाणयं 'समर्च' ॥

॥ निमयवता वैष्णव्येनो गोविन्दो विगमय्य ताञ्चो विरक्त-चेतसा अभितन्वमिश्राद् -

चेष्टो(वेष्टो)चर-नाया-कूट-कवड-दोसाण मन्दिरं महिला ।

जह नेतरपंडि[इ]वा गिदेष्टो पुष्कचूरीहिं ॥ ११

रज्जानिति न रज्जंति लिति हिययाई न उण अप्पेति ।

जुवइओ मिठ-चोण एव कया रोय-वत्तीए ॥ १२

॥ [चेष्टो(वेष्टो)चर-नाया-कवड-कूट-दोसाण मन्दिरं महिला ।

यथा नूपुरपण्डिता निर्दिष्टा पुरंस्तरिभिः ॥ ११

रज्जपन्ति, न रज्जन्ते, तन्ति इदानीं, न नूपुरपन्ति ।

जुवत्यो मेष्ट-चौरी एव कृती राजपट्टया ॥ १२]

चेष्टो(वेष्टो)चरं यथा -

॥ "कथा किं ? त्वस्तिगलत्, पुनर्मिता कामान् ? प्रसादागलत्,

सस्ता केमपि पादवेष्टिर्निर्दिष्टाह् अग्रे निमित्तपुरिचिनि ।

सेदरि पुनमागलेन विविता मेमो स्यादगमाद्

इति । सान-सोराह-पुरिमास्येष्टम्य किं नदस्ति ? ॥"

नाया प्रतीत्यै, कपटो दम्भा, कूटं कूटमेसादिकार्यः, यतेषां दोषाणां मन्दिरं नृपं

॥ नूपुरेणोपलक्षितो पण्डितिकः । एवं कृते मेष्ट-चौरी इति रज्जिली राज-पट्टया, न स्वयं तदारक्तेति । कथमिदम् -

— [१० दोष-बाहुत्ये नूपुरपण्डिता-कथा] —

इहैव अत्रि जंघुरीवे दीवे भारदे वासे शिवस-वयर-विन्मयं वसंतपुरं नयरं ।

जयसिद्धि-संकेपद्वारं शिषस्य राया, पारिणी से महादेवी । तंमि येव पयरे वास-

॥ पद्मायस्य इयं[स्य] निप-रज-सावय-जोष्य-सोह्य-कल-कोमल्लोहायिष-सयर-रमणी

सह तया गर्ह्ये पञ्चत्वं । तं च निवेद्य चित्तिं शक्ये वसत-सुखमप्य - अहो ! कथ-
त्यो' कोह पुरितो, जो एवाए सुंद-बंकर बसत-हीन करेह । अवि न -

अतिपलेके इमीए रुने विहिता विमिथियमवस्त ।

जेन फरासिदार्थं न होइ एवारिसी सोह ॥

कह पुन इमीए बावलो भावयो ? नथमायेन परिणं सुखमप्य -

“सुखापं ते पुच्छइ एव गर्हं मन्वावपकरोह ।

एवे पर्हं च रुक्ता अहं च बाण्यु ते पदितो ॥”

तजो तं पुच्छक सवापातु(पु)भावाए परिचववाए -

“सुदया होति(तु) नईयो चिर न जीवंतु जे नई-रुक्ता ।

सुखाच-पुच्छमाच” प्य(प)भीहामो पिणं काउं ॥”

तीरे प नाम गुणं च अवावमायेन जाति तीरे सह विनापि आमवापि, ताव
हस्तेहिंते फलापि दाई पुच्छिपापि अह - ‘हा एवा ?’ तेहिं पि सिहं ते वाव
मेहं ति । अवि न -

“अन-पनेहरेह नाना बीजनका विभूषा । वेम्मा सीलुन्पयोज वुदा' कहेउयेवमा ॥”

मया-सर-मस्त्रियंभो तीरे सह संगमोवापनभित्तंते यजो परिवाईयाए तजीव । ५
कसीकपा सा तेम दाव-विनवाईएहि । यजिओ जेवाए - ‘कि ते समीहिणं करेमि ?’ तेम
यजिणं - ‘इम-वपूए सह संगमं’ । ‘पीरो दयसु, अह से समीये मंत्वागच्छामि’ ।
यवा सा दिहा वहु । बातीए उलयं कुमंतीए यवात-पुडपं च विममात्तन । नितभाए
परिवाईया[ए]’ कपुपा धम्मकहा । तयाउसावे न पुच्छिपा सा वहुए - ‘मयवद ! किंवि
अच्छेए-पुडपं दिहुं ?’ तीरे यजिणं - “वच्छे ! कि वहुपा ? जं मए दिहं तं इति ॥
फलेसु’ । वहुए यजिणं - ‘कि को वि कुवापो ?’ तीरे यजिणं - ‘आमं’ । वहुए
यजिणं - ‘केरितो ?’ । परिवाईयाह यजिणं - ‘को से रुवाह-गुणे वच्छेउं समरपो ?’
तदा वि सुमसु संखेयेण -

निवसत् इमंमि वयरे सत्ताह-सुजो सुदंसपो नाम ।

निव-रुव-विजिय-इवको बीसेत-कलाम कुल-ववर्ण ॥

जो व, वच्छे ! कुलीको मन्वतपो जेवापी पडुओ दक्खो विनीओ वाई रसिओ रुवी
सुभयो देव-कालम् उज्जल-वेमो वहु-मिओ ईमरो [जिओ] मंभीरो सत्तामाय-वच्छओ
विउओ पत्थवेओ धम्म-को दवाह सच-वपयो पडियज-वच्छओ पुवाभासी महासरो
कल-इसओ पडिओ मदनन्तो मवस सत्ताय-गुण-वपयाकरो वि ।

अह तस्य रुव-विजिओ सवत्तंको दोह-संगओ चंदो ।

पक्क-वसुएव वच्छे ! कलामसेओ कुदं जाओ ॥

सामत-वेदो जाओ वहु-मवमो तस्य रुव-विजिय ॥

गहिय-कलामो अज नि वमइ थिय ”तिनयको विवर्ण ॥

१ क ‘को’ । २ इ ‘महु’ क ‘सुह’ । ३ क अ ‘पविण’ । ४ क इ ‘पीरो’ । ५ क ‘पक्क’ । ६ क
‘वम’ । ७ इ क ‘वेम’ । ८ क इ ‘उज्जल’ । ९ क इ ‘जा’ । १० इ क ‘वाप’ । ११ क ‘तले’ ।
१२ इ क अ ‘मवसरो’ । १३ क ‘वे’ ।

तस्मिन् बृह-रुन्-तुलितो कस्मिन्-सिञ्जो उच्यते योऽतं पयो ।

इत-तुल्य-वाच-करो लज्जात् धौह-तुलितो च ॥

इय एवमाह-बहुविह-गुणात् अतं य तस्मिन् वेच्छसि ।

ता पुनित्वा ! तेष सर्वं स-सोक्तं इति पावेतु ॥”

इत्य-वधूय पुनश्चो तद् हीय तस्मिन् शब्दितं चरितं ।

अह यम्महत्सु बाणा द्विवर्षं भित्ति नित्तुरिया ॥

- ‘एवं वि वेच्छे’ मन्त्रमाणीय मसि-मिलेय-करेण पुष्टीय आहमिच्छा मन्त्रलिप्या
मेहाड वधूय परिहाड्या – आ ! पावे ! कुल-विह-मकारिण ! यमाति पुनश्चो एवारिनाभि
कुल-कर्म-भूषाणि पुराणि । सिमन्-दोम्ब्या वा एवा । नाहिया से पठनी – ‘वच्छ !
॥ न वाचं वि इच्छ, यत्पर मसीय सरसीक्याहं नीयिया’ । अथो ! जहा मसी-समाहाड
चं वि अंगुलीड वहीय दीलंति, नहा ‘कस्मिन्-वच्छ-वच्छनीय समामं नित्तुरियं’ नवर
संकेय-द्वारं न कहिय, तज्जामक्यं पुनरवि कड कड वि पठुविया ‘मसी से समीयं
समाड्या कालावुद्ध-कडा । ‘अथो ! किं पुच एवागया ? कुं, संकेय-द्वारं न वधियं,
तस्मिन्ममार्थं पठुविया’ नाड्यामोमपणिया मन्त्रेण तद् विप नीयिया एवा तस्म
॥ समीयं । मसिपमवाए – ‘अ ते वच्छ ! नाच वि इच्छ, अनेय-वधियाय नीयिय भि’ ।
दुमिय-संकेय-द्वारेण य मणिया ना नेच – ‘अथो ! जठे वा(ता)य वि’ । कमेय य तेष
कस्मिन्-वच्छ-वच्छनीय-पयोसे यथो सो तत्त्वं । एवा मा वि तत्त्वेन वि । अथि य –

मसिच्छा नियय-नाहं मन्त्रावे पाठित्तुय नौत्तुय ।

एवा आन-समीयं वमह म-सल्लिय-मसीरा ॥

- ॥ अर्चतो नेहासुराम-मन्त्राहं दीह-विपोषागत-वधिय-देह-निश्चय-ममार्थं मोहिप-हृ-
ह-विपावा-विपन-विहृयन् आवडियं ते मोहये । एवं य कुलार्थं रमितहा(उत्त) य
वीसह्यामि अंतर्हिपामि निपाण । यमि अमे सरीर-पिपाण उद्धित्तुय चित्तिवं समुरेण –
‘न एव मन्त्र तुजो वधूय मसीये सुचो, ता ना पचूसे मवं अलिय-वाचिचं काहि’ति
चित्तेतो वेक्ष्य चरणाओ नेउर यथो समुते । दुमिय-समु-वुर्चनार य मथिओ अनाहो –
॥ ‘तुलियं वचसु, एवा आवपत्तासे य माडित्तं कमिच्छु’ वि । ना वि वंत्तु वमुना
प-मसीये, वेच-वेक्ष्य पमथिओ मचातो – ‘मिच्छो इत्थ, ता अलोमपणियाय पचातो’ ।
यमाति तथ । वसुवस्म य मनुषो बोहित्तुय विम्वह-विनाओवहायागुण-मगाए मथिचं
वसुतो – ‘किं एतो कुल-वमाणाओ ?, किं वा उच्यते ?, किं वा रहस्य ?; वेच मनुष्या
सह स-सोक्तमसुहवतीए वधूय चरणाड समुतो नेउर यथति !’ । तेष मथिचं – ‘किं
॥ समुमेयं ?’ । तीए मथिचं – ‘न एह-विच-मिलिय तुम्हं विच मथित पावेह’ । तयो-
तज्जामुनएण मथिया एवा – ‘विम्व्या हवसु, पच्छे मग्गिणाओ’ । तीए मथिचं – ‘न मे
वेउरेण कड, एवास्तिय मे विद्धिएण विलिय भि’ । वच्छे एवंते मथिचं वेरेण –
‘विपद्वा पुच ! ते वाया’ । सरोम मथिओ सुण्ण – ‘बोहीदोस्स पयद्वा ते सुद्धी’ ।
वेरेण मथिचं – ‘निमंसाचं, अनेय सह दिद्वा पुमिलेण’ । सुण्ण मथिचं – ‘अह विच

एव अथो कटं' नि सुखं भविष । इत्यत्रमि मर्या मरेव पत्रव शूर- 'किमेव
मर्या पत्रवेप ? कव मयाओ कलकलो न मुद्रा, ताव न विम्वमि अव-पाव' । एवं
मोदुम मिठिओ सोमो, आओ महाकलपलो । दिवव-विमार्दहि मोदोमि अपावर्न'
वीर भविष । पुहु-नामप्यहि भविष- 'किमपेहि अभिच्छिमत्येहि ? इतिपावन-
उक्ते पत्रेवला कीरउ । तयो प्थावा वच-वलिक्कला शिव-वरावावरन-कुहमात्रकिया
अवुमममया । कोरुहतापुमि-वाचरेहि मइ तंपवा । कथ मिलिया मरेदाओ । इयं-
रुमि मुणिय-वुनंतो पापटिय-कानिच-नाओ जर टंठी संठ-निमओ भूँड-पननओ पपो-
लेओ लोग आतिगिउं ममपीउं पचो व उहेम सो तीरु आओ । अविच्छयन्ती वि वल
आतिगिया मा लेव, मयत्तियओ लेनेव । तयो आमंतिऊव सोचफले विपम-महापुमिओ
अमिओ उक्तेओ- 'ओ उक्की-अपएहि दिओ वजाओ, तं योपूव, एओ पुव मर-
महिओ दिहो विप, कपे च अथो जइ मर वचना वि हाओ, वा चरेलमु; अइ
न वरियओ ना वचिआओ' नि भविऊम दिहावव-कुओ जाव उक्तेओ विपान्तो
चिहू, ताव इति उक्कमम रेहेव बीहमिया । ममुदिओ माइफओ 'जहो ! महामई
एवा' । निदिओ मरनेगेहि ओ ।

अदि ए - चिलेट आर अक्सरी, ता से हेंदुन निम्नया तति ।

उल्लिख्यो यत्तु पि अयो ! मन्थि मन्थ अश्वत्थ ॥

[illegible]

अवि द - "अनन्तरं आहूय तं वीरिणं द्विज(विंश)सन्निभेभ्यः ।

सकल-तया वि गो वृत्तिषा हतु मे उपमं पठिष्या ! ॥^{१०}

१ क ह्रस्वः । २ क इ ंशो । ३ क एः । ४ क ंशो । ५ इ ंशो । ६ क वनवासादौ
विशुः । ७ क जम्ब विः । ८ क लृ वसिन्धो । ९ क रोहो । १० क इ ंशो । ११ क इ ंशो ।
१२ क ंशो । १३ क इः । १४ इ ंशो ।

ततो गिरिसंततं जायिष्य समाह्वयि बज्राणि मेढ्रो देवी करी य । आरोपिषा द्वि-
 त्तं निरिषं । द्विषो' एवेण पाण्डवास्ते इत्थी । होमेन य भविषो राया - 'किमेव
 वराओ शिरिषो विपाण्डुः । ता या एष पावाणु' । बज्रा द्विषो गयणाकदे/दे/हि
 दोहि वि पाण्डु । पुषो वि गिरिष्य विजयेन वि य मुको राह्या । पुषो मय्य-मरहि
 द्विषो शिरि वि चरगेहि । ततो लोमेहि कओ महपंदो - 'अओ ! अओचकारी राया,
 ओ वेदोमवेचारिणं इत्यि-ग्यं नामाण्ड' । ततो तपुनर्तन-सोवेन भविषो मिदो -
 'अरे ! तरति मियचंद ?' । तेन भविषं - 'अह अमदण वि अमय देसि' । दिने
 अमये' निपावाविषो नामो अकुसेन' । इत्य वि मुचे एम 'अणओ ददुओ ।

"अकुसेन 'अहा तामो धन्मे संपदिताओ' रहनेवी । [उ. २२, ४६]

■ कओ देवीए नह निविणओ 'मेढ्रो । मर्मताणि देसनर टिपणि 'पयोसे देवडले ।
 इत्यंतरे 'चोमो गामे मुक्तिअ टिओ मो लन्वेव । चोरातुमममरहि य जरोहि वेदिपं
 तदुआये । बज्रा वेदिस्सामो । तीण सोदुनीए लओ 'वकर-कामो । लम्मि गय-रागाए
 पुच्छिओ सी को तुम ? । तेन भविष - 'तकने रिपं वेदिअ अहं बविडो । वेदिओ
 आरन्तिअरहि' । 'मेढं मुद-पमुचं जायिअय भविओ चोमे - 'अहं बचारो भवि, ता
 ■ दुपावेमि वसगाओ' । तेन भविषं - 'एवं करेयो' वि ।

अवि य - "र-सोस्सं किंति जीविषं य रेन्ने य देड जा दुहा ।

मं मयमापच्छंती ओ मुंच अमपेषु व ? ॥"

बजाय गहियाणि तेमि वि । मेढेन भविष - 'जाह चोरो, अणं गवेमह' । तीए
 भविषं - 'एम मज्ज अणाने जणवि- 'अणरहि दिणो मुद-महाओ, वमो पुष तकने' ।
 ■ लो गहियो मेढ्रो वि ।

अवि य - "विदिओ लोण कम्मं जणमि मं किं वि वाणिओ वद ।

जण कहिउ न सदिउं य येव "बज्राणं(उ) वद ॥"

लो चित्तिरं 'मेढेन' - 'अहो ! गहिला नाम अवाभिया गह्री, जभोपमा विदुह्या,
 अहेउओ' मच्, निरन्ता वजामपी, अमिनेचा पाव-परिचई, अहंरस वमि' वि ।

■ अवि य - "मोलय महारायं गहियो अहं मं वि मयुंमि ।

छोडं गहियो चोमे वन्नि विवेगो गहिलायं ॥"

उक्तं य - "दु लमाया वरभेच निमर्गदेव योमि ।

लो नाज्ज उग गच्छेद्विदुह्यां मेव नेह व ॥

गवमन्ति व लज्ज नार्थेअ न पनु कुलीन वा ।

■ मम-वदीपित-वाया सज्जन्ता वपारन्ते ॥

आप-वाय पुन-मम विदुह्या यानि नेह लज्जति ।

मम-वदीपिता याव इयात्तन्मदुह्यात् ॥

१. क. अ. इत्थी । २. क. 'गान्' । ३. क. 'येव' । ४. क. 'ह. लण' । ५. क. 'अहो' । ६. क. 'न' ।
 ७. क. 'परो' । ८. क. 'अ' । ९. क. 'य. यद' । १०. क. 'मं. मु' । ११. क. 'अहं' । १२. क. 'वम' ।
 १३. क. 'मेढ' । १४. क. 'अवेणो मच्' ।

शेष-वस्तुस्थिति-राजमहिम्ना-कथा ।

५६

सञ्जति कर्तुमकारकम् विरक्त-विद्या अपि गानवन्ति ।

अस्तेऽपि राजन्ता इह सन्ता मुक्त-फल-धर्मोद्योग-तुल्या ॥

सामयेकपत्र एव हि मत्वा गान्ति सौधमविकल्पे निवृत्तम् ।

चञ्चलमिदमात्मन्यर्थे बोधिता न तदिता न ममानम् ॥

सामरो(तो) गानस्यता कष्ट-कष्टकृत् पवन सङ्गमना

सुखरूपमेवमभिमिरान-अस्तिमे केष-कान्तात्तर ।

सर्वोत्तम-मेवहेतु मुक्त-मस्तिनकरी निवृत्तुर्वाचनेना

मीनामाऽनीर(नीच)सुखी दृढममहर्ष देवेना केव सुखम् ॥

वचनेन दान्ति कस्तुना निवृत्तेन मन्त्रित नेतया ।

ननु तीव्रति अवि बोधिता इदमे दृढमहर्ष राज विरम् ॥

अत एव दुःख निर्वोपते वनिताया इदम् नु सा(वी)र्यते ।

पुनर्मे पुनर्लेख-वचिनेमेवमुपदे कल्पे यथाऽस्तिमे ॥

समागेभिः 'महो सुखिणम् । येनैकैव य निम्नो गान्ते तेन परेण । चोरेण भविष - 'महामत्त ! कृपसु एवं नीच-दायेन' । मास्तेन य धम्म-देवता-दुष्कृतं भविष्यो लभे - 'नह ! निवृत्ति-ममत्त-सर्वं कथ-ममत्त-सोक्तं लभोकार पदम्, जेन हेमि ते ॥ वलं' । 'एव' ति पठितके गतो मागयो । आनन्तरं दृष्ट्वा बहिष-वले संवाचनेदो नमोकारं पठतो जीविष्य मुक्तो । लभोकार-प्राधान्येन उ'प'व्यो वाचनेतर-देवेसु' ति ।

अवि य - 'मास्तेना 'मास्तेन-धम्मद्विपत्तयवार्त्तपत्तसना

ये मार्त्तानुवाता अमन्ति हरिणा सुदममनदेहा ।

तेऽवश्यं भूतव्यलीमालयकालापरिचरन्ति सुतिव,

मावन्मुक्ता(नु)भाना न भवति विपत्ते वीर्यमन्त्राऽस्तिव ॥

पठितान्तरिमा य मुक्तिः पुत्रक-पुत्रते । मास्तेन पि चोर-पठितपत्त काई वस्तुत्तमं निवृत्त दृष्ट्वा अकथ-तिवन्-कापयो कर-यद्विष-बहासेतो लोभे भेतिउं पचतो । अदृष्ट-पाठयो बहिष-पु[व]कद्विषयो' लोभेन नह राया विनविउयादयो । देवेन भविष - 'अरे नरोदाहम ! अमुपिय-कक्षाकृतं वपं मस्तुमानं पावेसु वि अपाव, वचमाव(प)तेसु ॥ वि उत्तरे, विद्वत्सु वि मण्डपे, केवलंके तियमाव' वि पूषणेते जियधम्मासुदृष्टम्' पर शवर्षे माराविस्ते, सा पन्ति ते जीविष लविमवस्य' । गद्व्या भविषं ।

अवि य - 'अव्यामोवहर्ष' । ये पाव बहिष मर देव । ।

त सम य पुनो फाहं सति-परा हाति मुनि-देव ॥

ततो संसिउता सतिवह निपय-बोचते भविषो राया - 'पावन् पठितपत्त महाविभूदं ॥ पवेसेसु सावर्षं' अमुद्विषं देव-वप्यं' 'गद्व्या । देवो वि सम्मान-मान' पचमिउव सावर्षो उपावो मावय-मन्त्रेमे ति ।

१ क 'मेतो' कल्लो । २ क 'हरे' । ३ क 'मि' । ४ क 'मि वा' । ५ क 'मन्ता' । ६ क 'दृष्ट' । ७ क 'मन्ते' । ८ क 'कले' । ९ क 'व' क 'ह' वि' । १० क 'पुनरे सति' । ११ क 'व' । १२ क 'व' । १३ क 'व' ।

अवि य - 'कयपातो वि मणूमो वरणे संपत्त-जिण-ममोकारो ।
इन्तिउत्त-सिद्धि पाणइ पचा जहा मेठ-देवेणं ॥'

इओ य मा नत्तस्स निषय-विट्ठिय माहंती पंढमि संतु पयइ वि ।

अवि य - 'उह उह तीए चरियं इह-ममो तत्तने निमायेड ।

उह उह मयमइओ विउ वेनिर-देहो इओ जाओ ॥'

'अओ ! डिवाण-कल-मवसणं विउ य सुंढग एमा' - अविऊयं संपत्त-नई-तीरेण गहिय-वत्थाभरणेण भणिया ता तेय - 'उचारेमो तावोपमत्त, पुओ वि उमुचारेम्मामो' भणित्तय उचिओ नई पयइओ संतु । भणित्तयवमाण - 'ममं मोत्तय क्खं यचमि ?' । तेय भणियं - 'अत्तं तुज्ज संमणीए, इए-दिवा वि जीवियं देअतु' वि । ततो मा-त्थेउ-
१० निओत्ता कल-संछाईय-गुत्त-देवा टिया 'कल-लयाए दिट्ठा मेठ-तुरेण । तीए संवेहणत्थं गहिय-मंम-वेत्ती आमाओ उवुओ, दिट्ठो अणेण नई-उह-सट्ठिओ मीणो । तओ मंमवेमि मोत्तय पएविओ 'मच्छ-वड्ढत्थ । इत्थवरमि उक्खित्तं मंमं पक्खिगा, मीणो य पक्खिओ जत्तमि । तओ विममं जंजुपं गिरउयं भणियवमाण वि ।

अवि य - 'सादीणं वेत्त उज्झित्तय क-पेसि मूढ ! कि 'मीणं ?' ।

एहि इह वि पुओ अप्पाणं दाअतु सिवात्ता ! ॥'

जंजुपण भणियं । अवि य -

'कल-संछाटय-गुत्ते ! मात्तिप-मणुमि-कुत्तहरे ! पावे ! ।

वरणाह-मेठ-चोराम पुकिए ! हेअतु अप्पाणं ॥'

अओ ! तइ नयमेण उवुओ, ता कीम माणुम-आमाए मम पुओ 'पुचनियमि जंपइ ? जाव
१० विमत्ता(या) भावेती चेइड, ताव दाविथ मेठ-रुवं । कट्ठित्तय वमोकार-कलं वेअणं काअय
धम्मकहा भणिया निपसेय - 'अहे ! सयं वि क्ख(त्तम)त्थ-पाव-त्थ-जत्तय आचल-विता-
मणि-विम्ममं कुअतु 'सुणि-धम्म' । तीए भणिय - 'कुअतु' कलंके जेव करेमो' । तओ तलित्तय 'वरणाहं पसेमिवा वसतपुरे महाविच्छट्ठेण' वेअत्तता एमा गहिय-सिक्खता
पुपपाया य वया देखलोममि ।

११ अओ मवइ - 'जेणेविहाउ' तम्हा ताव विमत्त-विषेण धम्मो कापओ वि ।

सुपदेवि-क्काणं सुपात्तुमारेण सादिय चरियं ।

वोण्हं मि इ महिल्लाणं सोउयं कुअइ वेएमां ॥

॥ नेउरपंदिय-नेरेदमहिल्लाण कहाणयं क्षेमत्तं ॥

होम्बो विरक्तशालि यदि इर्म्यगतकृत्या विपवेत्ता ज्ञापने, तत्र आत्मा
दान्तक्य इत्याह—

सदाइसु रत्नेन नि दमियन्वो साहुणां पिजो देहो ।

सैज्जगिरि-सिद्धपण वि(व) सज्जोदिय-गयल्लोण ॥ १३

[अन्दादिषु रतेनाति दान्तक्य-साहुणां पिजो देह ।

सज्जगिरि-सिद्धकंठेन सम्मोचिन राकोरुव ॥ १३]

भावार्थः कथामकथम्पनसेटम्—

— [१३. आत्म-दमने सिद्धि-कथा] —

सज्जगिरिभिः कोकिल-ज्वरे समारोचिक-गुह्यपारे आरुहति अवसने य दहूणा-
शुक्पाण राणा तेन त्रयो दिव्यो 'यण वि ज्जपाण समो दापणो, न उण ज्जपि' ति । ॥

इजो य द्दो सेवक(मित्र-जो) पुण्णो सत्ताय-सत्तेणो चित्तिउपादयो नि ।

"मण वि ज्जपा दतो सत्तेण तत्तेण य । मा इ परोहं दमो उंषणेहि वहेदि य ॥

ज्जपा येन दमेणो ज्जपा इण्डु डुवो । ज्जपा दंनो मुही नेह अस्मि ज्जेने पत्तय य ॥"

ता तदा दमामि ज्जपां तदा मुही होट । त्रयो सज्जगिरिभिः । वदिया वादिवाण
मज्जे नामकण । गुरुवर-ज्जति ति ज्जो त्रयो तेन नो विच मणहणे । अथवा सेव- ॥
माह्वतेण ज्जपाण्डव माह्व डुवण देवो मिद्धपण ते मणो । अजो । मणो राव-
विदेव्यो अन्दाय वगे इमिया समममम्य ममं देवण । दया मय-कृते अजगहियो ।
वादिभिः सिद्धो, ज्जो वरजाने । मिद्धपण भविष—'यदाय' यदागेविच-मह्य-
य ति काऊव अन्दाय तत्र दिव्यो वगे, ता उट मण वि ज्जो जेवण मुहा, नरेदेव
यो उट तेण मममम्य उमिस्सत्तो, ता कि न दापणो ने मणो । ज्जपा भविष— ॥
'सुद्ध दापणो' । नेहि भविष—'जि' । न तेण तत्त-मेवो वि ज्जो सज्जगिरि' । ततो
चारित्तवन्-देमया-पुण्यं परुविजो अज्जग-सील्य-माहम्मिजो आरो ति ।

वोज्जति नाम माता ने चिय वोज्जति वीमथनिनेज्जति ।

सील-मणं वोज्जो ज्जज्जोर प्रविम्पामो ॥

मुणि-वुटो सील-ज्जो विमथ-पमया तज्जि गो जेह । ॥

कि करिणो वज्जण उवोह्ण रावहो लट् ? ॥

तत्रो संताय संवेगा के वि नेव चिय मट निम्पण, अचे मायवा मरोता मट
नरेदेव ति ।

अजो अज्ज—विमथ-उपपन्न-समोच वि ज्जपा दमियजो वि ।

मुपदेति-पताएण मुवापुमारंण नादिपं चरिय । ॥

कदिपं जो मुवा नगे नो मउह मायव राव ॥

॥ सज्जगिरि-सिद्धकलाणय समस्त ॥

एकस्यापि क्रियाया भागानुरूपं फल प्राप्नुवन्ति प्राप्तिर इत्याह -

भाव-सारिण्ड मु फल इच्छद् वि होद् जन्तु-किरियाए ।

जह् संव-पालयार्ण कदण-किरियाए नेमिस्स ॥ १४

[भाव-सारिण्ड मु फलमेकस्यापि भवति जन्तु-क्रियायाम् ।

यथा संव-पालकयोर्वेन्दुकिरिया नेमिस्स ॥ १४]

भावानुरूपं फलमेकस्यापि भवति उपोर्बहना वा जन्तूना क्रिया चेष्टा तस्मात् जन्तुक्रियायामेकस्यापि यथा कृष्य-सुमयोः संव-पालकयोरिति । भावार्थस्तु कथानकगम्यस्त्वदेवम् -

— [१३ भावानुरूप-फले सम्ब-पालक-कथा] —

॥ परितुल्य-तन्म-कसीए चारवईए प्रवेस-जम्माह-पयव-पय-वीरुओ जामर' सहस्मा-
शुद्धम्ममाओ विगाममाओ पट्ठाविओ वामुदेओ मिउव-पुरिसेहि - 'देव ! पमोएव
बद्धमि, तमोनरिओ विगुण-भूमणो वि तदसोक-भूमणो, पण्ड-संतारमणो वि संता-
राधुमओ अट्ठास-वहनिस्सि-महम्म-वरिणामे भवत्वे अतिहुजेवी रेतप-उज्जाणे' । तओ
तत्ताल-पयहु-पहरिस्स-विसेसेण वाडव नेमि जह-वेत्तिप-ज्जहिप्पं दायं 'पमाए त्त-
' रिद्धीए वंदिस्सामो' आपवेडव म्मेओ पुणो वि भविपं कम्भेए - 'ओ वदमं सुए तित्थपर
वंदु, तस्स जहिप्पिअ वर देमि' । विदा-सवंपि] विबुद्धेय य नियय-वपतहरे चिच संतुण
कय(ह)वय-वपामि भविपयत्त-वमिप-ज्जाणु-कापत्तेए पयहु(हु)मय-सवेगाहसएण पय-
मिओ सवेण तित्थपरो । संकिरिद्ध-परिणामेण य पालएण संतुण राईए वंदिओ
रज-लोमेण । वामुदेओ वि महाविच्छंहुव वयहुओ भावओ वंदयवडियाए । पओ

॥ तयोत्तरव । भावतान पयमिओ तित्थपणे मद्द मयहगडेहि चि । अवि य -

तं कि पि अणव-समं लोकस्स तस्मास्सि पेमि-वाचममि ।

जं कुरिडव न तीह संकमं निअवम-सुहेए ॥

निसामिडव य धम्मं ज्ञा-अवसर भविपं कम्भेए - 'केव अज्ज तुम्हे पदमं
वंदिपा !' । कदया भविपं - 'दवओ पालएण, भावओ संवेण । 'करमे(हि से)पं !'

॥ भगवदा भविपं - 'एण वमविओ य पालओ, इपरो भवसिद्धिओ' । तओ दिण्णो
संवत्स वरो । ततः स्तुतिद्वारेणोक कृष्णेन -

“विद्वान्मतेऽपि केवाकियोप इति मेतद्वृत्तम् ।

मनोर्भोचय अन्य मय नानाभेदेन ” ॥

न च(ज)हूसकृत् अन्य प्रकृत्याऽऽदित् किं(ह)वेत्ता ।

॥ सम्भा(२३१) अवि उपस्से(त्ते)न वापदे पालत्त वत्त ॥”

अत्रो मयह-एसाए वि वंत्तु-किरियाए भावाधुरूपं फलं ति ।

वुवदेवि-वसाएण० ।

॥ संव-पालक-कथानयं 'समत्तं ॥

प्रसन्न-वाचयता च कुत्रचित् प्रसन्नादिभ्यः प्रावचनिके उद्गाहे जाते, तस्याच्छाद्य
यस्य प्रवचन-प्रभावना भवति, तथा कार्यमित्याह —

प्रावचनिय-उद्गाह गोवेदे पवयलुत्सह कुञ्जा ।

जह चंपा-नयरीण कया सुभद्राए संयराह ॥ १५

[प्रावचनिकउद्गाह गोपनिता प्रावचनोचनि कुञ्जाल ।

यथा चम्पानन्या जल सुभद्रया इति ॥ १५]

भाषार्थः कथानकयम्पलवेदन् —

— [१५. प्रवचनकलद्वापहारे सुभद्रा-कथा] —

अस्मि ह्येव जंजुरीवे दीवे भामने नासे अंगत-जयण् राममय-कम्पयिता चंपा-
नयरी वि । अवि य —

अस्मि पुरी योगया चंपानायेव दन-दिस्ति-राष्ट्राय ।

केचि व हुरक-सुख्यो आचदिय-मयन-जिय-लोया ॥

तत्त य राया हरिपारि-मत्त-मायंग कंय-निहल्यो ।

जयलच्छि-परिग्राहिभो जियनत् विगमि-मक्यो ॥

तन्धेव वि(व)म[ह] इम्यो जियदयो वाय हृमिय-जिय-उययो ।

संनचत्त-मुण-जुयो नारिण्यो अभयकुमरम् ॥

रम्भ सुभद्र अय तथ(? क)विण-नर(?)यो निगुण ॥

चित्तेह विही धन्यो जेयोना केमिया पणिय ॥

अज्जवा चित्र तह-र्यो य उय विही जेय निम्मिउ ग्या ।

उवणीया असेमि अमुणिय-र-सोक्कम्-नारेण ॥

ता जह एयाए कर करेण मेण्हेह [न]वीविओ होज ।

इय एव पिंर्यो अकंम-सर-भोयर पयो ॥

तयो पदुविया जिण्दत्त-समीये हुआणो जया ।

जण्णभम्मिउ वि काउ(उ) य दिवा तीये य सहर्ये ॥

गओ साहु-समीयेमि निगमिओ धम्मो जाओ करद-मत्तयो । काउंतेरेण य सम्मं
नितामि(?)सत्त परिणओ मक्कत्तयेण । तओ कलिउण सुणीय परमत्तं जाओ अभय-
हुमा-सुरिओ सावयो । जिण्दत्तयेण वि माहम्मिउ वि काउण दिवा से सुभद्र वि ।

अवि य — काय-मणिको निमिचं नहिओ पित्तमणी वि करदेवं ।

मुणिय-मुणे मायेवं नहिए इयरो वि सपयो ॥

निरुविणं वारेज्जय-वोसर । सत्तादणमि दोसु वि इय-कुलेसु कक्कत्ताहुक्कयामि काय-
वाणि । कमेण आचदिए वाग्गय-अवे पने बीवाह-दिवसे यहा-विभुर्ण समोअूटा मा तेणं ।

एवं च तीर्णं सह सम्मान-सार्धं जीय-लोग-सुहृन्सुहृन्तस्म्य रोलीमो कोहं कालो । अक्ष-
द्विपहंसि भण्डिओ जिमद्वो निमनेहो नीजे)मि सुभर । जिमद्वेषेय भण्डि- 'उवाच-
मनो सतो वि ते मयनो अयसुहृत्तीर्णं मा कलंकं कादि' वि । तेष भण्डि- 'अयमि
नेहे काशमो' । तदा क्व तीर्णं सह जिम-माहु-साहंमिष-संय-दाय-वंदय-पूया-मान
, धम्म-व-कास-नवाहं नृहज्ज-पत्तमणेज्ज जिमलोग-सुहृन्सुहृन्तस्म्य सन्धंवेतो कोह
कालो वि । जिमधम्म-मण्डलेय पद्-मह(व)मो तीर्णं सेट्टमल्लंवे रोसानल-पत्तलिओ
सवेहं कट(ट) उह वि अयमर्थ । पुणसंयं च मययेय अयमयमर्थं वि य ते पद्मो वलिव
विषं । अक्ष-द्विपहंसि पनो सन्ध-वृणी वेकसुहृत्ता । नहिप-वेकसुहृत्तस्म्य पवेट्टमल्लिमि
कमोत्तं । ते चारणीयं सुभरत्त, जिजी(दाय) सिहित्तय य । संकरो य ते पीण-वेह-
"तित्तमो सुमिणो भान्ति । अवसरो वि काळय भण्डिओ से चारो तपयेय- 'सप
कि भण्डिमि ?' वि ।

अपि य- "विच्छद् दोसे वि गुणे वो रचो होहं वमि वत्तुमि ।

दुट्ठो गुणे मि दोसे मल्लन्तो दो वि विरुहेज्ज ॥"

वित्तिवं से पवणे(त्था)- 'जहं नाम विट्ठुदोभय-पक्खा सुमिप-जिय-नयना धम्मत्तु-
"रत्ता एसा वि एवास्मिद्वय-लोग-विरुद्धं कुण्ड, ता किमेत्थं भण्ड ॥" । य तदा
उवपरह । ततो पित्तिप सुभार- 'किमेत्थं चोत्तं ? जं मिहिओ कलंकं पाविति,
एव(पं) सु महादुस्सं, जं मड कजे पपप-विर्त्तना । ता तदा करेमि, तदा पपपपस
उग्गहं हस' । चित्तिओ वृणा] कञ्चोवत्ता सिप-वरपापप-कुसुम-सोहिपा डिपा
सम्म[रि]ट्ठिओ देवस्स काउस्सग्गेयं ति । अपि य-

" 'जाय न वरपप-वेदा अवसी(वे)त्तं, ताव देव ! सपाद ।

उपाओ न चसमि' भण्डिअं मा दिया क्व ॥

"तप-नारिअं ति य सिज्जहं कजं पुरितस्स तच-नहिपस ।

आहृत्त-समपस उ देवा वि वनमि वट्ठेति ॥"

तीर्णं तप-वेय-वलिओ पनो ते अण्ड सुमरो- 'किं ते ।

"करेमो ?' तीर्णं वि भण्डिओ 'पवपप-वेद पवासेत्तु' ॥

'पवरीयं चपादि वि सेउत्तं गुणो वि भण्डिमो ।

उग्गहेट्टं जा नहं चालमि-नीरेय दासमि ॥

तामि तुम विप मोत्तुं उग्गहेट्ठसति पेय सेयाओ ।

रववीओ' परिकदिउं तियमो पनो तय ठायं ॥

" पवत्तमि विट्ठुदो उग्गहेट्ठमतीत्ताओ ॥

दासमि भण्डं लेमो ओ देवो होउ नो पपदो ॥

ताहे अण्ड देवो 'तहं उच्छेडिपाणि मयपन्तो ।

उग्गहिट्ठसति ददं चानमि-पमिष्टिय-अलेय' ॥

विगुत्ताओ जपेगाओ करेद-मति-सेवाच-सिद्धि-दिय-कचवादाइ-वह्वाओ । ततो
" शुच्छिओ तपणो सुभरत्त । उदरमायेय य न विमज्झिपा, चालमि-द्विय-अल-दंत्तवाओ

य पटुविषा संज्ञाचार्यदे[व] । ततो नृपाया कथ-वर्तिकम्मा अजेम-सप-दुग्धनासुगम्भ-
द्राया संपदा पुष-वधोलीए । इत्यंअणि ममाह्वयई नंगल-दुग्ध, आरुतिरा अंशुम-संज्ञा ।
संपदा किंनर-किंपुरिस-जपल-विआदगाएषो । अ(उम्भोविषं सितकप-नामं, पंदि-
(सि)या महरिसिगो, विचविओ सिरिमज्ज-सप्यो । उम्भाटिओ कसिणसुम्, देओ कली ।
उओ पटिउय विनि नराओ पंचनमोकार-महाभंरं, उ(आ)म्भोदियाणि चालिमी-अजेम
गुंवारणं कुगमाणाणि उम्भाटियाणि दोषि वि कराडणि । तयो मयुच्छलिओ साहुकारो,
सुवं मपण-द्विप-देवेहि कुसुम-नरितं । नभाहवाद् देवत्ताई । आर्यदिया 'ममत्त-ओवा ।
उओ महा-विच्छद्रेणं एरं चिच इहिय-यन्निम-यओति-कराडणि वि उम्भाटियाणि ।
उत्तर-पओति पुष मीरेम अम्भोदित्ठय भविपनगाए- 'आ पर आरिसी सीरवई होआ,
सा चिहदेआ' । मा तह चिप संपपेमि(वि) ककिया चिह्व । तयो अगलिय-गुण-संभवेन
बुवं(बुह)वा भम्मिय-जणेण, पंससिज्जमाण विम्विहवावट्ट-नाकण्हि, असुगम्ममाया
आर्यदिय-येवेहि नरित-माभर-मपयावट्टि, पर पर कथ-ममभ्योनयाग, महाविच्छद्रेणं
संपदा जिय-वंदिर । कपमिड जिणं वंदिया साहुनो । तयो किणि सपवर सोज्ज
जिय-वपयं तह चिच पत्ता निपय-वर । ततो हरिसिओ सपयो, चिलिओ पडिवक्खो,
आर्यदियो समन-संपो ।

अओ मज्झ-जह सुमदाए कवं तहा कपवं ति । एसुवरणो ।
सुपदेमि-वमादणं चरिवमिणं सादिय सुमदाए ।
सुप-चिरिया निमुणंओ तह दुवं तीव्र सारिणं ॥
॥ सुभदा-कहाणयं संमत्तं ॥

मयवनोच्छटिकाविषा च इत्ये नादराः कार्य इत्याह-
पावेण किलेसेण य समत्तिओ तह वि आवया-हेउ ।
अत्यो सत्ताव-करो निदरिसणं भाउणो दुत्ति ॥ १६
[एतेन केवेन च समानितस्तानि आपदेतु ।
अर्थ. सत्तावकरो निदर्शनं प्राप्ती ही ॥ १६]

कदमियमरो मज्झ-

— [१५. अर्थे आतृद्रव्य-कथा] —

एवंवि संनिवेसे दोषि भाउणो अचउ-दोम्भिय-दारिमहासण-निदिनो दोरन्म-
कलंककिय ति । अवि य-

जंमंर-कथ-कावो रिद्धो इ वरति कइ वि ते पेइ ।
इमुनाभरण-विलेवण-उंभोत-कहा वि नवि दिहा ॥

अथवा तत्रो दारि-महादीकसमस्तुहन्तं यथा सुहृद्वा-विसृज्य । तस्य च निदिप
यन्मासुहृद्वाणेन महाकिनेसेन च दीहृदसेन विहृत्तो रुक्म-भाहस्मिन्नो नउल्लभो ।
नमोऽप्यन-पद्विसेहि चिनिपमबोहि -

“किं ताव सिरीए पीउताए वा होइ अचदेमम्मि ? ।

आ व न भिचेहि ममं जं न अमेवा ण पेच्छति ॥”

कै(क)सेन पत्नियया न-देमभिमुहं । परिगृहीए ‘नउल्लभं’ कहंताए परम्पर समुपपन्नो
बह-परिचामो, न बहे वपहुंति । क्रमेण च कथा नियम-विमेषस्यात्मस तदार्थं । एहउओ
महाहृद-भावा । पुच्छिओ उहउएण । इपरेण भविषं - ‘वाओ(तो) हं जेण महिय-नउल्लेव
मए तुम्ह वि बहो चेतिओ’ । उहउएण भविउ(ओ) - ‘मए वि एवं पिय भिसुमिषं, ता
अलभिमिया आवय-हेउवा उल-उल्लभ-चोर-दाउय-वाउदाउ-माहारणेणायाव-निबंघणेयं
अन्नेयं’ । पक्खेणो वहाणे नउल्लभो, एकल्लव चिय महिओ मच्छएणं । ते वि एता
भियय-मंदिर । बीओ वि महिओ बीचरेव ओआयविओ विमबीए । बेरीए वि
पहुविवा धूवा बुचाव काउयय-निमिषं मच्छाण । तीए वि यो चिय महिओ मंहतो
मच्छो । एता मिहं । कम्मिनीए आओ खणहाणे, दिहो दहाउओ नउल्लभो, लोहेण
कओ उच्छंणे । संजाय-सहाए पुच्छिपं बेरीए, ण गारिपयवाए, जायं मंडयं । मम्म-
देयावया च मुक्का जीविण्य बेरी । मज्जन्तलिओ कन्यलो । एता भाउओ, सेमलोओ
च । देहो मउल्लभो । बेरी च मुक्क-विवा । मुभिओ एम वोचंते अहो ! उज्झिओ वि
समत्पावपाय हेउ अओ पुओ वि दुक्ख-कारणं जाउ चि ।

अपि च - “अधीनामर्केन दु उत्तमिण्या च रज्जे ।

जले दु क रज्जे दु म धिर्द्धं दु उत्तमत्तम् ॥”

गेवंता च निवारिया पाप्म-द्विय-जघेण । ततो वउउय से उहदेहिणं, दाऊय
हुउपुवयस्य मणिणि सोऊय मम्मन-मूहं एव-महउय-उक्खसुणं साहु-धम्मं वेरन्ना-
मन्नावडिपाए वव्वा दोन्वि वि भाउओ चि । उउयओ हावओ चि ।

मुपदेवि-य्माएणं मुयापुसारेण दोन्द भाउणं ।

सु(सि)द्धिमिं निमुणंते लहइ नरो तासय सोक्खं ॥

॥ दोभाह-कहाणयं ‘समसं’ ॥

एवंभूतोऽप्यर्थस्तथापि न पापस्य गृहे तिष्ठत्वाद च -

सत पि धरे दव्व पापस्स ण टाइ, पुअ-र(स)हियम्म ।

टाइ किल्लेसेण विणा निहरिमण मातुग वणिओ ॥ १७

[सदपि गृहे दव्व पापस्य न तिष्ठति, पुण्यर(स)हितस्य ।

तिष्ठति क्लेशेन किं निदर्शनं मातुरी वणिवौ ॥ १७]

विद्यमानमपि गृहे द्रव्य पापस्य पुंसो न तिष्ठति । यन्तु पुण्यभाक् तस्य क्लेशं
विनैव देवताऽनुमानादन्यत आगत्य तिष्ठति । अपराधार्थं भवौ मातुरी ।

— [१६. सपुण्य-पाप-द्रव्ये माधुरवणिक-कथा] —

अथि दाहिण-दिगालंका-भूषा निचमपुरि-मंछ दाहिण-मरुता उचममरुता य ।
उचममरुती(ने)य बाणिजो मज्जे दकिरुममरुता । जाओ 'दाहिण-राविवरण सह
संरहाओ परम-मिणी य । तीए य नेमइण्यं कओ मनेओ बुपा-पुणेहि जाणहिं
जापओ 'संबेओ । कालंसेण जाओ दाहिणस्स पुणेओ, इपरम्य पूया । कयं विवादिअं ।
मरण-पञ्चवत्ताणए य जीरलोमस्स संवचीमूओ दाहिण-मारुणे वणिजो । कयमइ-
दहिणं । समदिदिओ पुणेण पर-नाओ । लल्लनमय-ऊमोदण्य य मेण्णामि देसंनरा य
हवामि बाहि(रं)णामि । नेह-मयं पि दणुं अल्लयेव दइ, छओ बाणिजो । यतमहेमावच्छंसे
ए चित्तुयं तकसेहिं, निहदिवाणि करित्ताणि, पक्कामि जिहाणामि, विरत्ता मयन-
रपु-मिच-वरिपण-आशरयाओ । मवहा अपुदिपहं जेअउमादओ दइ-पयाचाहि ।
अव-दिपहंमि निरुवियो(ओ) अरुण-विही । निमओ अण-पीडे, चाउओमि उविया चचारि
कण-कल्ला, तामां पुज्जो कप्पिया, तण्य धाहिं तवया, तण्य वि पुज्जो मिम्मया
मवहा । किं वट्ठना ? सहुवणीओ मज्जे य अरुण-विही । अहिमिओ पुज्ज-द्विय-कल्लोप-
कल्लसेहिं । इल्लसेता य उण्हवा मयपयमे(ने) । एतं वणहुं एवं पि । उड्डियस्स
य अण-पीडं पि मयं । ततो मज्जे य योग्गमर-वण्य-मदयं । विरत्ताणि पुज्जो सोवण-
रूपमयाणि विमिचामि अल्ल-ऊयोटांमि । परिविट्ठो विविचाराओ । विमियाहारस्स
य एकेकं वासिउमारयं । जाव मल-वात यत्तापंण गहिय कण्ठो नं थिय मोचुण
महं धातं पि ।

अथि य—“पुल-उल्लजिदिओ वुड्ढि को वि नगे कूणर पुब्बिज-यसि व ।

जायमो थिय दइ आगदिप-महिपलाभोमो ॥”

वंम-वलेणं व मए पायेव विवासिओ निओ रमो ।

रेट्ठो य ताय अविचा एण्हे(ण्ठि) किं मज्झ मेहेण ? ॥

एवं च वेरम-मग्गदडिओ त्हाविहायं नाहण ममीव यम्य मोऊव कोडेण
गहिय-वाल-खटो पवइओ एमो । पडिअं किंचि मुचं । मिमाविपरओ वगामी विरममाओ
पचो जिवापत्तय-महिवाए उल्ल-मग्गए । विमवहा यमओ कपेण पचो इप्प-मेहं ।
दट्ठो पेव तक्कम निज-आणुउमग्ग-आओ गहिय-वाल्लि-कं(वि)राण अचंन-ऊवण्णए
पूवाए नीउज्जंओ कपोल-मुचि-कलोदवाए-मयाहे खंडथाके झंजतो इप्पओ । मइ-मिक्खं
पि उवग्गण-दिक्क-देहिं माहं दट्ठुण अविरे इप्पेण—“किं मयं ! वाडिअं वलोएमि ?”
मुक्किया अविचं—

“ऊवेसु मइ ! मइय-वाणसु दिडिबिसवमुक्कएसु ।

रुडेय व तुडेय व ममजेण लया व होयवे ॥”

ता माहं वाटियमकुममेव पुलोएमि । “किं सु एवं भंडोवमयं । ‘कनो व एवं
तुज्ज ?’ । इप्पेण अविच—“अल्लय-वज्जय-पिनि-यज्जयायं मयवेनहुवयरं, अन्धो व
कोडि-संछो, रयणाणि व विविह-कराणि । नाहुवा यमियं—‘किमे(ए)व असंवर-

पलायेय ? नाहङ्गुत्तरण[म्] ज्ञात्री, किं तु महत्तेन कोऽहत्तेन पुच्छामि । देव
एवामि एवम-बोद्धव्यमि पुंनं ममं आनि । सीमं पुंनं च ममं पुंनं उद्धेत्तन पुलोप-
तस्स' य अङ्गुत्तरण गणाणि ज्ञाव इव बाल-सुदं ठिपे' । कङ्कित्तव उद्धेत्तिए कसं बाल-
सनीये इह पि तन्म । ततो पण्डु-सम्मे इन्मो कहिउमाउचो - 'वृत्तमावस्स मे आगओ
• आवात्तेयं सतो नि एन उवमरण केच्छहे' । वेद्धुवमण्येया देहाओ नाणाविहाओ
निहीओ ।

अवि य - जा सुविणे वि न सुविणा कुवेर-वय-त्थिउ-विस्मया रिद्धी ।

अपुत्त-विष-ओषा मा जाया वच्छ कसो वि ॥

कायं दुरीए जाओ ?, को य तुमं ? कस्य वयसे स्यओ ? ।

• इन्मेव पुच्छिउणं कहिय सव नि से सुविणा ॥

इत्त ! एमो सो मे आयाउओ । कंठे वेणुव सम्भाव-सारं ह्मो इन्मो । मयिपं य
मेव - 'तुमं वच्छ जावाउ, एता वि वे बालशान-वेत्ता भारिण । एमो वि सतो वि
हु तुह संतिओ पर-भासे । एवामि व[र]इन्मि, एतो य आवा-वेत्तेय-करो परियमो,
एवामि य अन्नेयामि अन्नेयामि मदारपणामि । महत्त-निचयम वा सुंनहु अहरि-
• (इच्छि)द भोगे । वृत्त-भोगो न पच्छिमे वय(प)ति करेत्तु दुग्गि-धम्म' । विरत्त-
विसण मयिपं सुविणा -

“महं कामा विमं कामा कामा आसी-वितोपना ।

कामे पदेमाया अकामा जंति दुग्गयं के वि ॥”

महात्तव ! कयाइ पुग्गिओ काम-भोगे उद्धद, काम-भोगेहि वा पुग्गिओ उद्धिज्ज ।
• ता काम-भोगे परिचयेण अक्कित-विताममि-संक्रसो पवो सङ्गु-धम्मो । एय-परि-
वाहयेण य विमुत्तवा-चंचल सारीर-भाणस-दुक्ख-निवधनं मफलीकरोमि मनुषयणं ति ।

अवि य - “तह दुग्गिणा से सिद्धो जमातो वे-निबंधनं सव ।

कोक्खो य सोक्ख-देह उह विक्खंतो मद्दसओ ॥”

उवमओ कावओ पि ।

• सुपदेवि-वसाणं सुवायुमारोव माहिवं चरियं ।

‘माहुर-वणिज्जाल दोणं वि निसुणंते उह निदानं ॥

॥ माहुरवाणिज-वेत्ताणधं क्षमत्तं ॥

तेन च पुष्प-पाप-फलजेन विद्यादि-निमित्त-परित्यक्त-गन्धार्येण क्षुत्प्राकर्ण्य
सन्धार्ये स्वातन्त्र्यमित्याह -

अपसत्य-निमित्ताञ्चो लब्धिय-मग्ना वि ठति मुह-मग्ने ।

राजसुत-सुहृन्ना विव अवसर-पटियं सुणेऊणं ॥ १८

[कथञ्च-निमित्तान् उन्वित मार्गो ऋति तिष्ठति शुभ-मार्गे ।

राजसुता-सुहृन्ना इव अवसर-पटिञ्जुन्ता ॥ १८]

अप्रशस्त-निमित्तं विषय-दिक्कम् । राजसुता च सुहृन्ना च राजसुता-सुहृन्नाः । तेषां
सदृशं । विशेषस्तु कथञ्च-योऽप्रसेवमानि बाधुनि -

— [१७. शुभमार्गादरे राजसुता-कथा] —

पसेवउर तपर । जियमत्त गथा, थारिणी से मारिया । तण्ण य मण्ड-लपञ्चणापु-
गवा रत्त-संकामा कथणा । तीण य कुविद-वृषण्ण मह जाथा परम-विणी ।

“सुमत्तिप-पञ्च-संचारा सुवत्त-पञ्च-सुत्त-संच-सुहृन्ना ।

उदयपुवचमार्गी कदाञ्चुत्ता गरी होइ ॥”

कुविदमाहाए य ठिया ‘पुण-सेलिया । तण्ण देव्य गावनेण आनत्तिर्यं कोलिय-
वृषाए हियरं । तिविहो परिणी-सरो । ममसाव कामिं विनमित्तं चित्तिऊण अविद्या मा
पुणेण - ‘अन्नत्थ वचामो’ । तीण जमित्तं - ‘मम वपविवा गय-वृषा, तं वि विपुव
वचामो’ । ‘एवं’ ति पुणेण पटियणे पञ्चविवा तीण गय-कथणा । कय-सकिपामि
पपञ्चामि पञ्चसे तिवि वि । वचंतीए सुआ एणा पीलिया गय-कथणाए बाधुंती ।

अवि य - “जह पुह्ण अविपाराज वृषम । अहिमागमि उहुमि ।

तुह य सम पुहेउ जह वत्ता येति उम्माह ॥”

एवं निमित्ताऊणं चित्तियं राय-कथणा - ‘अहो ! वमनव वृजो उगाहो ! अहं माम
अवताहना एए कथिपाराण्यो अहिमागं पोसिपमि पुण्डतु नावः । तुभं पुण मओचमो,
अतो य ओव तुह पुणेउं । एवं उह एणा अवताहना कुवेद-दपरिया पर-पुरिसेय मह
वचइ, वचउ वाम । अहं पुण तुविमुहोवय-वत्ता मओचना यः ना कहेपारिस्सं
उमव-लोव-विहइ उव-गारिदियं कल-कलं-क-वृषं करेमि ?’ ति चित्तिऊणं ‘मए
आमरणामि निस्सानियाभि’ एणेव उरएमेव वया तियय-मदिन राव-कथणा । तदियत्तं
च वचो परहाइएहि आदिओ वरद-वचओ । ओमो ति साऊण दिआ य धिय पिउणा
वदा-विच्छेदं, वचो वारेअव-महमजे । तीण मह मत्तान-गार विनय-तुहमपुदंत्तस्व
पोलीओ कोइ काओ । अथ-दिवहमि दिअ राहणा से वनं । वओ नियय-देसे, विजिय
सपुमो अदिदियं रत्तं । कओ तीण महादेवीए पञ्च-यओ ति । उरवओ कावओ ।

तुपदेवि-वत्ताएणं सुवापुत्तारेण गय-कथणा ।

अदियं जो चरियमिणं सुवद मो उहइ निहणं ॥

॥ रायवृषा-कथाणायं निमत्त ॥

[१८] द्वितीयं क्षुल्लकोदाहरणम् । उक्तेम् —

एवंमि सन्निवेशे गच्छे एवं गच्छ-वार्य-भयार्थं बहुविह-सुखाभासं चैक्यं वत्ता-
हान्दंष्ट्रि स्त्रियो वत्ता(ह्म)वन्ति । कातंक्षरेण य संपन्न-जोषासा मोहवीच-कम्पोदयाजो
सदृश्यो विपदादितामो । पण्डीह्वा अर्धं, पण्डो कृताहिमाभो, विरलीह्मो गुरु-
एतो । उयिस्समामि वि संपदासिद्धयं महिय-उवर्त्तितो विप पदाविजो वस्त्रा दिनाए ।
सउत्तमउय-निरुपणं करेतेणं सुया छा-तेयसि-सुवाचएहि पदिजंती गीह्य वि —

“सिद्धिं न पदित्वा सन्निवेशं न मन्त्रे समस्तपणं ।

असति-अमलोकेनपरा न तु सतिपणा कृते पण्णम् ॥”

एवं शोडश विहितं सुदृश्यं इत् । अमाय-कायमभि-क्याह वितामपिमिह
उमिह्य जीपजणेहिजो महियवा ‘सुताय-क्याह-पम् ! अथने(धम्म)व ! महापाव !
“कृ(त्)कृत्य ! अदृष्ट ! अगम्याकृत !” एवमाहो अपस्त्य-सदा । ममा-वया य
गियवा वरगेह्यनजंति । अवि य —

“न प्रविष्टु ज्वलितु तुतामन न चापि पन्न वि-उमिह्य जतम् ।

य हि कृत्य सुविमुक्त-कर्मजो न चापि शोच-मलित्वाय जीवितम् ॥”

इत् य त्रिपवर-वपणं संवाच-संवेतो भाषितं वपचो । अवि य —

“इत् सत्तु ये ! पक्कदरम टाक्क-सुक्केल मज्जे अट-समायत्त विरेण ओहातुमेहिण
अलोहातयल येन इवमिह-मयकृत-योव-पडाज-सूयद दमात् उरुतत्त उव्याह सम्म सपदि-
तिदिक्कत्त एवति । उ जहा —

“इ ये ! दुम्ममार् एवपतीरो मरुम्मय इति(उ)मिह ।

निर्वाण मय-भेण सुजो असत्त-उरुता मयत्त ॥

“ये य मं सुजो न चिकित्तोवत्ताह मीम्मह” ति ।

इ एवमाह-उरुविह अज्जपण-वेण उमिय-सुवेतो ।

निर्दो विप-चयिणं संपचो गुरु-मसीवमि ॥

आलोह्य-निदिय-पदिक्क-कय-उहाह-वायन्तेतो य सामने काउ पण्डो वि ।

उपगओ कावचो ।

“सुवदेवि-वमाणं सुपाणुमारेण योदय-क्याणं ।

कदिय जी सुण्णं नरो सामने निपजो होह ॥

॥ ओह्य-काहाणय ‘समत्तं ॥

[१९.] अन्यदपि क्षुल्लकारुपानकमविधीयते —

इत्थ(अवि) इहेर भरहद्वपासे विउमज्ज-मलाहमिजं गुण-निदानं साकेयं महानवरं ।
“दरिप-वडियकय-वचसावे-उयकेमरी अपमिहि-संकेयदाणं पोंदरीओ एव । पोंदरीओ से
सु(त्)वराया, य-संकासा जममदा से कालिया । तीने य कय-सायय-जोवण-कला-

कृताव-वह्निप-चित्रेण चित्तिं पुंढरीण्य-‘अतं मे जीविष्यं, अहं मयाहं महं विवप-
नुहं न मेवेअहं’ । अन्ध-दिशहंमि अन्धवेविमअन्धेह-परत्तेण-अपं भविषा राहया - ‘सुदुरि !
मम पटिवज्जसु’ । तीए भविष - ‘महासाय ! मम मनुणा तं पटिवज्जो, सो मह
पुत्र-पटिवज्जो चेव । तेण भविषमज्ज पत्तिसेम, पुरिसभावेण पटिवज्जसु । तीए भविषं-
‘महासाय ! मा एवमाणवेसु’ । तेण भविषं - ‘किमित्थं वहुणा ? मयण-अल्लण-आलावली-
इज्झंते मे सरीरं सयम-अलेण निवसेसु’ । तीए भविषं -

“इज्झाम्भनि प्रमागम्भे रत्तमागम्भनि म्भत्त । पीडयिंते हि प्रमागम्भेदिग्गसुत्ते ॥”

ता अल्लमिषिया कुल-कलंक-भूयणं दोम्मह-निबंभवेणं दुग्गज्जमहाएण । परिहरिषो प
वत्त मम्मो सोदमुचेहिं नि” । अनुदिपहं पत्तेवत्तण अज्झटियहम्मि भविषममाह -
‘किमेवम्म पि भाउथो न लल्लिहिमि ?’ । ‘अहो ! एसा कडरीय-मकल्लं न मम
पटिवज्ज, ता वावाउज्जण एपं निष्ठासि देहिं’ । नहं विप काउज्ज भविषा एसा -
‘तुयं किं भविहिमि ? वावाउज्जो भावा’ । ‘इद्धी ! इमिणा वि(वि)त्तएण मम विमिचं
दुपनिद्धी अज्जउथो कावाइथो; ता वाव न लीलम्म मंडणं करेहं, ताव अक्कथं ववामि’
वि - चित्तिउमावच्च-मचा साकन्धी-गामिणा सत्तेण महं वहुं पवहु । चित्तिपं न भाए

‘विनवाप्तो पुरिसो कल्लकलं न पेच्छए कइ वि ।

इत्थं निवस-भाये पच्छेअं ममे ज्जो राया ॥”

कमेण प पचा माक-वीए । तत्थ न अदिपसेणो आपरिजो, किमिहं पवि(व)-
चिणी । सा वि पचा तीए ममीरं । वदिवा नविमय । अहो ! लनु एवारिमामं वि
आणितीए, मरेदपनी-सरिच्छेहिं वि लक्कयेहिं, तद्दा वि एत्थिी अजत्थं नि चित्तिउज्ज
भविषं मपडरी(रि)याए -

‘का सि तुयं ?, कसो वा केव न कलेण आपणा इत्थं ?’ ।

इय पुच्छिया[व] तीए गुरुं वि काउज्जं परिकरिपं ॥

मपडरिया[व] भविषं - ‘धम्मं व तुयसु ! जेण परिचयो ।

सयण-जण-वित्तय-जेणो लीलम्म विधात्तण-ववाओ ॥

ता इत्थं केव पच्छे ! निमं विप आपरो व मोरओ ।

जेण व लीलनईणं अयज्जमिहं अरिपं हवणे नि ॥

ततो करुविओ वित्तपरेण जट्टारण-लीलंम-साइस्मिओ महाभारो । संशय-संवेणाए
पटिवज्जो तीए वि वि । अवि य -

सांरीर-भाणसायेव-दोन्नस-तविषाए तीए पटिवज्ज ।

सामज्जसामज्जं निवधं सग्ग-मोक्खत्तं ॥

नहं नहं वहुअ एसा चारिच-मुचेहिं, तहं न पोहुं नि ।

जायावकाए पवि(व)विनीए नहं पुच्छिया एसा ॥

‘पुत्रं विप’ विप-वह-सयमेण जायं, इमं व मे कदिप ।

‘मा पवज्जा-विग्गं काहिहं’ भविषं इमाए वि ॥

ततो सावय-वर-पच्छेणे हिवा व पट्टा एसा दारय । कमेण कहुंतो दाओ जाओ ॥

अद्वयारिणो, गार्हो नृमि-किरियं । वन्य-वामरे पञ्चविजो हरिणा । गार्हिया
दुविदा वि निक्कता । ममज्जतो कोट कातो । सवचो जोवचं ति । अपि च—

“अवन्त योवन्तन्त विक्कतेनपि जन्तुना ।

विक्कत सट्ठ कर्त्तव्यो मरिक्कणम गौन्मम् ॥”

- १ चारिणारणीय-कम्मोदया मङ्गल-वच-विमवाभिलासेन पित्रियं सोड्डय-माहूया—‘य
तरामि पवज काटं, वा सेवेमि विमर, पवजा पवजं काहाओ ।’ विवेकपमिणं जणणीम् ।
तीण भणियं—‘वण्ड ! या एवं पवजम् । जावमिजो जाहि पि, अहुत्त-पुत्त ति
ममिम्भद् । पवि(व)मिणी मुमिम्भट्, अविणीट् चि सुमाविम[इ]ति । सेल्लोमो जापिदि
ति, पयय-जेटं काहि चि । मयया जाहिनि, लज्जया भविस्सति । अन्न च वण्ड !
२ विद्यामद्वयं विसय-सुद्ध ति ।

अपि च—“अवाम्प-भुदवा न वे गृह्ण-हृत्त-दीप्त-ग्या ।

निजये विक्कता नीक्कता कट्ठ कोल-लज्जा-ममप्राया ॥

कपपि निक्कममान्[ण] ममम पमिहिरुत्तरम विपया ।

निमाज्जलपदमवद् मरिन्त पवजसिद्धिन्ता ॥”

“अन्नं च भय-पयया इदं पार विक्कत सट्ठ कर्त्तव्यम् ।

वर्धनि महानरयं ता पुत्तय । कुम्भ पवज ॥”

‘जावामि मममिणो अहं चि करेमि ! पावो इ ।

न तरामि अच ! काटं नावच’ जेपिं नेव ॥

‘तह वि य मज्ज कएणं वारम वरिमाणि कुम्भ पवज’ ।

तीण उमोहेणं सो विद्ध तच्चिच काटं ॥

पुत्तय पुणो वि जगपि तीण भणियो चि जा न संदाह ।

गाहे पुणो वि मणिजो ‘इण्डि मम मामिणी पुत्त’ ॥

पुत्त पणो मणिजो मयहरियाण ‘अमानए जीण ।

कि काहिसि विसरहि !, देवेण वि तच्चिचिचेण ? ॥’

इय वरिजो वि न विद्ध भम्म-विक्कतो जयमि वाणो व ।

लंदापुमजो पुणपि वारम उरिमाणि जा पणिजो ॥

पुत्तमु तेत्त पमिपुच्छिवाए उन्नाप-पाव-सूत्तम्मि ।

ताण सो पट्टविजो नेव चि से काहिय सीलं ॥

जाहे य ठह दिवण अमयं पिर सट्ठो पुणो वरिजो ।

तच्चिच-काटं नेव चि पुत्त अह पुच्छिजो सो वि ॥

तेण चि सोड्डो मणिजो मज्जमग्ग्या मामिजो धरी ।

तो व दट्ठ वचसु अह पणो से ममीवमि ॥

‘वण्ड ! इत्थो एम क-तम-ओमो ।

अपि य—“भुत्तु जंमवचं तेत्तु चि पंचडिचवसुकोत्त ।

तेत्तु वि य मात्तुपय मत्तुवचे आरिजो देसो ॥

देसे कुलं पहासं कुले पहासे इ आहृक्षोमा ।
 तीक्ष्णं रुच-समिद्धीं रुचे वि न वलं पहासवर ॥
 होह चले वि न वीर्यं वीर्यं वि पहासवं तु विद्यावं ।
 विद्यामे संमर्चं संमर्चे लील-संपत्ती ॥
 लीले सादयमानो सादयमानेष केवलं 'नार्य' ।
 केवलं चरिषुमे पचे परमवसरे हृक्षो(स्यो) ॥

भाष्यम्—आहो सीत्यनमानो दूतरो एव तत्र-तत्रानेमे चोहपाह-दिदिहेहि । पचो एवो तत्र, ता मा असुदयाने असुद-देहयमानं करि-कन-बचलन अमार-दंडोवमानं विमवाय कर उच्छ्रुतु, किंचि पदमु तुचं, मिमामेसु पचयत्वं, भावेसु अवेचाहवाड द्वालय भाववाओ, निरुचेतु सतागमार्चनं, पचडेसु निवय-विरिपं, वाडेसु वय-पुत्रीओ, ससुतु परीमदोवतमे । किं च-

“अन्यं । अनयि से मून सफलसु फिल जायमे ।
 तत्तत् न करिष्यामि ह्यो मे न मयिचि ॥”

अन्यथ — वैराग्यविभक्त्यान्वानं त्वय्य नोपायनं च कुलान्तकं ।
 सत्यम-वैराग्यमा भिन्ना न्याय-पुत्र उर्य ॥
 देवतोद्योपन सौम्यं तु त्वं च नारोपयम् ।
 प्रत्यक्षमा तु विज्ञेय तत्तत् विज्ञेयं च (च) ॥”

ता संय(अ)मे नई काऊम उवतनु सीन-वार । एवं वि मयिओ जाहे व हु पविपत्ता
 पामर्चं । ततो धरिओ धरिणा वि द्वालयन वामाणि । पुत्रेसु य तेसु गमयत्वं पुत्रिओ
 हरी । पुत्री कया धम्मवत्ता, व से परिपयं वि । अवि य-

इय वयहर-वदुर-सुपेमलं वि वयचं न उर्य से दियद ।
 वयिओ व वापसं यं हृक्षो गुरुवा वि तो ताहे ॥

‘अहो ! से कम्म-मरुयचर्चं, जेच अहपासीसाह वि वासेहिं वावमाया
 विमय-वग्हा; ता मा जत्य वा तन्य वा कम्मवरो व किलिस्तडं भावेनीय
 चरिऊन पुत्रासुभूचं, वयिओ जपणीए-‘वच्छ ! एवं पुत्राणीव भुराए तद कंमल-”
 मयं विल्ल पचतु सार्वेणं तुंदरीव-मयीवमिं । ‘एवं’ नि चरिपत्तिऊन गदिय-
 दइल्लिओ कमेय व पचो तत्र पओम-सवय । ‘वच्छे वरनाई वेच्छिड्माओ’ डिओ
 उजाणत्ताहाह व । वमाहचं पिच्छमयं । निन्या नरिदइओ । ससाहचो पुवरयो ।
 पणसिप विट्ठि(पट्टि)या । कोउल्लेय वओ सोइओ । सवराहचं व नचमाणीए आरजिया
 परेदइओ, विडओ ताहु-सदो, पाविपं दइ । अचत-सिन्हा व पचुसे पचताइडमाहवा ।
 ततो चित्तिपं से जपणीए ‘अहो ! ता(तो)सीओ रंओ, विडओ जतो, ता मा पचतायती
 लोगाओ भिदं करउ’ वि । तीक्ष्णं रोहयत्वं चरिया वत्ता गीतिया-

१ इ. क. वा. २ इ. पट्टि. ३ इ. क. ‘जल्ल’ । ४ इ. ‘व’ । ५ इ. क. ‘वय’ । ६ इ. ‘वयवाम’ ।

“सुहृन् राक्षसं सुहृन् राक्षसं सुहृन् नमिष्ये सामसुधी । ।

अनुष्ठाप्येयं दीक्षितारं न मुनिभ्यश्च या पनामय ॥”

इमं निरामिद्वयं पदिबुद्धा बहिष्या, इमे च खोदयन्ता(यो) । ततो लुहयन् सुहृद्वयं तप-
सहस्र-सुहृन् सेतुं केषत्तरपथं, जसमदेन बभूव-सुहृन् कुंडला, सिरिकंताए इम्म-वरिणीए
• हारो, जपसंविद्या नचिषेण कडयं, कम्बपातेन भेंडेण जडूसो वि ।

“सोद्वयदेहि पंचहिं अबस-पहिण्ण लुह-विणेहिं ।

सपसाहस्मानि इहं देवामि विमिदु-दाणामि ॥”

अनुवि(चि)न-राणाओ च पुच्छिणामि राणा पण्यूसो सत्तामि मि(ने)वेडय्य । ततो
सुहृद्वयं पुन-संपथं सत्तं नाद्धित्तल जाव विस्वाविस्ससी तुज्ज समीवि पडुविओ । इव
■ च सोऊय पदिबुद्धेय दिण्ण केषत्तरपथं । ततो बहु नमिद्वयं सम्भाय-सार नमिओ
राणा - ‘विण्णसु रत्तं, करेसु ज्जेउर, उवहुंजसु रायसिहि, पच्छिम-वपेमि करेसु पवत्तं’ ।
खोदयन् नमिपं - ‘कह् दीक्षफाल-विदत्तं सीलं खय-सुस्स-कएणं परिहुंपामि’ वि ।

“दीक्षकालं सीलं काऊयं कह् सुपामि ? एवाहे ।

को भोपचमि ‘सुहृद् जलहिं नरिऊय मन्दो वि ॥”

■ राहंसुओ सो मणह् - ‘अज्जं कल्लं वा तुमं वासाइऊय रत्तं वेदिहस्सामो[वि]
कय-सीकयओ वि बुद्धो नीतिपाए’ । राणा नमिपं - ‘अज्जं विण्णयेयं, देमि ते
रत्तं’ । सो वि वेण्णह् । सिरिकंता मणह् - ‘पारम वरिसामि पउत्तवस्स पडूसो अज्जं
कल्लं वा पुरिस्सं वनेसेमि जाव नीतिपाए वेदिहा’ । राणा नमिपं - ‘इण्णल तुज्ज’ ।
सीए नमिपं - ‘अल्लयेपाए इण्णल’ । अबसो मणह् - ‘अवेहिं करेदेहिं सह मिलामि,
■ जाव पदिबुद्धो’ । भेंडो मणह् - ‘पवत्त-वरेदेहिं विण्णो हं । जहा इत्थि देसु, मारेसु
वा’ । राणा नमिपं - ‘करेसु नं ते पदिहा[इ]’ । तेन नमिपं - ‘अल्लमयेयं वेव-
कासायुवविण्णं जसुंदगासुद्धायेण’ । पवत्त-च्छ) मनेसि कया खोद[इ]णं धम्मकहा ।
संजाप-विसेहु-वारिच-वरिणामामि च खोदयन् पवाविणामि चचारि वि । अवे
सावया कया ।

■ अजो मणह् - जहा खोदयन् कयं, तहा कायव ति ।

सुबदेवि-वसाण्णं सुयासुनारेण खोदय-कहाणं ।

कहिणं भावेर(इ) पणो जाह वरो वूण वेरम्मं ॥

॥ खोदय-कहाणं सैमसं ॥

■ मत्पुण्य-सज्जात् पावेम्पो निवर्त्तने अन्तुरिलाह -

सपु(सुपु)रिस-संगाउ जरो इह पत्तोए च लहइ कल्लायं ।

जह् साहु-निसेवाए पत्तं सत्तवइय-नरेण ॥ १९

[मत्पुण्यसज्जात् नर इह पत्तोके च ठसो कत्ताणए ।

पया साहु-निसेवया प्राप्तं सत्तपदिकनेण ॥ १९]

— [२०. सत्पुरुष-सङ्गे वङ्गचूडिका] —

वसन्तपुर-वासियो इयसत्पुत्रो सुखो रा(त्रा)व-विकटकारी ज्वरएव मिहाडिओ वनि-
अमो टिओ पछोए । कमेण य जाओ पहाय-ओहो समन-बंकाईन न अलिहद - 'मा
वम्भ-सवचाठ पापाइवर्द्धण विपविहामो' । को से तिहिह तिबिहें पचेदिप-बाप
करितस, असचं भातिवस, पदचं इतस, वर-कतनापि सेवेतस, इगात-कम्मापि
करेतस, अर्चत-सोइन्नामे वहुतस, समावनेओ को वि काओ । विहाले जमपा
मिहरमाया पचा तय नाहुओ । ओतवरिओ वडम-पाउओ । मगिया गाम-मोहा 'को
अमदानं वमहिं दाहिनि ?' । अजेमो एणहि कवीकीम्ट नि किंलेहिं मणिय-
'अति मे परममावमो वङ्गचूडो नाम मो दाहिं नि निरुपे' सहाहारनवाईहि । वपा
काहुओ से गेह । अयादाप-पथे य तमि अणियो गुरु - 'न पाणियो किमेम तावमो न
वि चि' । नेज भणिय - 'किं निमिचमिहामपा ?' । वेहि मग्मावे कहिए नेतिपे वङ्ग-
चूडिका - 'अहो ! ताय जडमचणं, अयेने मडापुकाया विपगारिण' चित्तिनेण अणियं
वङ्गचूडिया - 'नई तावमो, जस मे य किचि अकारवमति । कि खु एयाइ वत्थाए
देमि वमहिं, य मे धम्मो कहेपओ' । 'एवं' ति वडिवज्जित्तम ठिया सुमियो । उओ
एवहु-चंद-सुओ विपमिओ तिमिह-वय-ववओ, अंवारिपं जमवतं, किबरिओ वज-रओ,
एवदीइया सोयामणी, वङ्गचूडिया कयंवा, उम्मेष्वा पाउ-तयमगा, पचडा लसिहुप्पीडा,
उम्मादीपाठ वडवचईपाओ, टावडिया पडिया, मग्मा पका-चंदवा, वपा रापईला,
रिसिया कासया, जोका बंका, हरिसिया सादीच-वीपइ(विप)वा मपाउता मोरा,
वंति सुहा, विपंमंति मयं(ई)डा । अवि य -

'मिहाय रओ कहीच कसयलो विज्जुतय संखओ ।

इतिओ दुसिमहो कयंव-उंओ व किरीच ॥

इच ज जं विच दीमइ पाउम-उम्मेईह भूमियं हुवणे ।

अज्ज-कडिय-मओ तहिं तहिं पचड अकरो ॥'

तओ एवंविहो वय-समओ । वङ्गचूडिमसंजम परिहरताच, ताय-तोसे मिहउंताणं,
ईवग-सि-गारव-तल(ल्ल) परिहरताणं, विरुहा-सुखाओ सुसुपूरताच, किमिया-कामगुणे
उचंताणं, महवपाणि पावयंताण, जीव-निक्काइ रक्खताणं, भव-गुणाणि परिहरताण,
मय-हुनाणि पासेताणं, ईव-सुपीओ रक्खताणं, सुमि-वम्भं ससेताण, तावय-पडिमाओ
मरंताणं, सुमि-पडिमाओ सेवेताणं, किरिवाट्याणि बावेताणं, भूप-ग्मावे पकूवेताणं,
फमाइमिए कइताणं, गाहा-सोतमपाणि पदेताणं, संजमं सेवेताणं, अंजम परिहरताणं,
नायज्जपथे य पकूवेताणं, अलमाइइयाणि परिहरताणं, सत्ते पिमुवंताणं, परीमहे
तांताणं, तेवील-सूपमडज्जपणाणि सुमिताणं, वडवीलं शिचवरे ज्ञापंताण, मानपाओ
भावेताणं, वस-कय-वडाइहेतयकाले अमसंताणं, अजगाव-चरिचं सेवेताणं, आपा-
रहण पणवेताणं, पावसुप-पसंमं मिहरताणं, मोहविप-हुनाणि मलमिहताणं,
मिहाइ-गुणे मरंताणं, जोव संघे वसताणं, आसापणाओ परिहरताणं वीलीओ
वासारओ चि । अवि य -

“इकोच-कोट्टीए तेचीसं होति जाय अवाधि ।

मायेनाय तुचीसं दोलीचो पाउसायचो ॥

अवया । अव(उच्छ्र) कोतेति नई तुचीचो जाय-पुण-मंडाचो ।

नव्हा जाय-त्याया नामा पन्ना(का) यचिस्तुह्या ॥

अचोदया व मग्ना वसुहा विच पय-मडिया जाया ।

अचोकेता वंवा साहूनं विहरितं कस्तो ॥”

एवं गाहा-पुणलं पंडताय-“अहो ! यमिस्तंति एए संपयं महाभुमिचो । यमिपं वंडकुलिया-“अयं ! कीस व सवकासं विहृद ? । गुरुहिं यमियं-

“समयाचं सठयाचं अमर-कुलाचं व गोकुलाचं व ।

अमिवाचो वमहीचो नासयाचं व मेदाचं ॥”

अवया एमर-वाचरे पुच्छिलय वंडकुलितं पयहु गुरुचो । मपरिपचो निग्गचो वंडकुली गुरुय कोलाविउं(उं) । ‘संपयं पुष्ठा पय(इ)य्य’ वि यचेंतिहिं यमियं गुरुहिं-‘अ ! एहिं किचि वयममिचं निमुचेसु जेच निरुवचारियो वि उवचारो कायचो उवचारियो पुच विसेसेच । उवचारी तुममम्याचं, ता करेमो ये उवचार । सो पुच उवचारो दुविरो उवोवचारो आचोवयामो व । उवोवचारो व नाम जो वय्यासय-नयया-हार-तंबोल-सुवच-दिरवाईहिं कीस । एतो पुच अगुंवरो-अचोमंतिचो अचंतिचो काऊय । माचोवगारो पुच संमंलच-नाच-वराच-रुचो सपुचमो-एचंतिचो अचंतिउ वि काऊय । ता मेवसु माचोवगारमंणीकाऊय वंवापुवयाधि, निचि गुववयाधि, वचारि सिक्कावयाधि, सम्मच-सुताधि । तेच यमियं-‘अयं ! पावो हं न तरामि केचि वि मेविउं । गुरुया यमियं-‘तहा वि किचि निग्गसु । तेच यमियं-‘न तरामि किचि वि निविउं, जेच अचंति-हिंसो हं अतिववाई चोरो परदारिचो न्हायरम-वसिन्हासरो कुमिमाहरो मिकेचो(किरो) मातस्मिचो पर-व्हेदावलोई पर-वसचकासी पयहु-धम्मचको सव्हा । किं पडुया नीसेस-दोसाचारो वि । अवि व-

“पावाय वि पावो हं जेच तुमं पाविऊय वरतामि ।

न तरामि निविउंनं निचम केवं ति जिवचम्ये ॥”

‘अहो ! जोगो एसो बुन्निस्सम’ वि उवचोम-पुणं यमिचो गुरुहिं-“जाय फलाय नामं तुमं अचो व न जाया, ताधि न साववाधि । कम-वडियं व जीजं पायंतेच जावइयं कातेचं सच पया निग्गमंति, सो काळो चिनालेपचो । पुहप(इ)नाइ-परादेवी व न मोखळा । काय-वंसु व सायबं । ‘एवं’ वि वडिवडिय पममिऊय व गुरुचो पडिनिपचो वंडकुली । अवया देसंत-वायवहाए वचंता संपया व्हाडनी । पडिया चिरियो समानये । अचंत-सुंदर-सुहि-सुह(मह)राधि पुमिसेहिं आमियाधि किंवा(वा)म-कलाधि । तेच पुच्छिया ‘वाइयेवाय(मि) चिवायामि’ । तेहिं यमियं-‘वयं पि न पायाचो’ । वंडकुलिया यमियं-‘अह एवं, ता अउमेएहिं । पचनसायाधि मए एंवियाधि फलाधि गुरु-वचीवे’ । तेहिं यमियं-‘अउमेयारिसेहिं गुरुहिं, जे पचनसोवड-सुहकाणाउ यिचयेति’ । तेच यमियं-‘रे ! एवं फलवंताच तुम्हाय वयमे जीहा अतिव नतिव वि ? । अवि व-

“पाचाय वि ते कथा सदाशुभायाम् लेलि ने दोसे ।

अद्या अहं वि पात्री त्वं मे नयनं निशामेहि ॥^{१२}

अथो दुःखेनियम-मुद्रा उमरिणा से दिव्यिपराह । यथा किंमयकल-स्वरा-ग्यह्ये ।
भविष्यपणि किपान-कलाभि, पमुत्ता दीह-निदाह । यथायव-तमर् नाहरिणा वि जाहे
व देखि पदिवयनं, ताहे सधे देह्य जाव मया । 'अहो ! देह्यो वि यहानिही, व मय
पावकमेपोवमुहो' भानेयो येन-जोहो वि काउ'(उ ?) पदिविपयो नियव-निवातावि-
हुं । सज्जमायो पयेहो अहरचंमि निय-वायहरे । दिह्य दीनुजोणय पुमिसेव सह पमुत्ता
मारिया । सज्जपय-सहायोवानेलेम आयहियं' मिउ-करि-कुंय-हुमुपुय-पयनं कयाह-
करवात हाय दोन्द वि पावायपयतयं । तयो तुमरिप-यव-विसेयो तव यथा मिसेवकल-
पेष्ठिउमाहयो । इत्यंतरेमि पीठिअंत-बाबुलयाह पयव से नयणीए - 'हले ! ना ने बाई'
वीदेसि !' 'अहो ! मय भविषीए एव मरो' वि संजाय-संकेम उहविय दुच्छिया हा
येव । 'को एल योचंजो ?' तीए भविष- 'तुह भीहरियजेवमम गामंतराउ अहमायया ।
तसययं व मनुगहियं तुह जाया-मवीधे पेन्लमयं । भविष व पाए - 'बंकचलिमा
विवा य पेच्छामो' । मए भविषं - 'जहं बंकचलि-येवतः कयम ने दुवाए पेष्ठि-
स्वामो' । तयो सयाहर्न पेच्छमयं । दह्य मिदाभियुयाओ सह वि व पमुत्ताओ दोधि'
वि । बंकचलिमा भविषं -

¹अनुसूचित जाति के व्यक्ति के सम्बन्ध में प्रमाणित करने के लिये ।

प्राप्तप्रतिष्ठा वसि ओ सुखमल्लयम् ॥^{११} इत्यादि ।

अथवा पक्षो विनाशप्रवृत्त-महाकालेदाहिद्वयं निरिक्तम् । अर्धेण यं विष-रूपायुग्म-
लोका द्धुनिषाणि नाप्यविह-रेत्या-पुनिषाणि अप्येषाणि मदिषाणि । किमिष मेव — 'किं =
वेदश्चयमिणो गेहाश्री अवहरामि दृष्टं ? अहना न योचमिष । जेव महाकालेदेव
तमजिषं ति ।

अथि च - "हरिसपथे सहस्राक्षे" चे लेख समजिचें अर्थ वर्णिका ।

तं ब्रह्म निष्कामि अहं सा नृप निराजि(ज)पः वसिष्ठो ॥¹¹

तत्र वृक्षानि सेवयन्मन्त्रिणाह्वयो मेहः ? । अयं पि न जीव ।

अधि य - "सदा विचिणो भिक्षुणो ऽ जद् वसणम् मेहाधो ।

गेष्यामि चह वि द्यं ता नृप न होह एगो वि ॥'

क कि पवित्राणि चिस्मन्दिणो सोवायस्स मेहे ? एय पि न सस्स पि ।

अथि य - "ओ यन्त्रिण दिहि न(ल)यमेधं इह नमः सि ये(वि)महात्म ।

तमसं सुखधनोर हसमाप्यो नृणः सज्जतेषु ॥^{११}

तु किं वदिसामि मयः(प्रान्तालय-कल्लवालस्य मेदे ? एवं न औच ति ।

अथि य - "अं नमः-संनमः शुरु-संनमः" समन्वितं लेख ।

इहं च पापकर्म को भेषज वास(व)-सुखिनी निः ॥^{१०}

तत्र किं व्ययपपदायाण् गण्डियाण् वेदं पवित्रमिति ? । एते हि न सुन्दर इति ।

अवि व-“अनुमिप-वस्मत्तार्थं जा देहं देह पाव-परित्यागं ।

चाह-तएहि समानं अलाहि ताए वि मुसियाए ॥”

न किं तारेह-सेवयाय वेहे वविस्सामि ? । एष पि न सुंदर ति ।

“गु(तु)हेव कइ वि दिव्भं एवं एयाव सदा होइ ।

ता एएहि पि यत्तं पुनामि नज्जाह-पेट्ठमं ॥”

- ततो दिव्भं वरुहरे राय । पण्डितो कय । तुरयचाल-कसोअमपुसंतीए व वहुण विविधं महादेवीए-“ओ एओ वम्महायुकारी ?” । ततो भणियम्मयाए-“ओ सि तुमं ?” । तेव भणियं-“ओ एयाव वाराय पणि(र)-भिहेसु पविमत्” । सुमियवरमत्थाय भणिय-वयाए-“होसु जीविय-नाहो, जेय करेमि अदरे” । तेव भणियं-“का तुमं ?” । “तीए भणियं-“पुहावयो महादेवी” । तेव भणियं-“अ एव ता वंदमिआ तुमं सत्तय-गुवायुगयत्तं वि विसेसओ” अम्हारिमात्तं । ता विरमसु एयाओ’ इह-पत्तोम-दुहावयाओ’ निम्मत-कल-कलक-भूयाओ’ महापावकम्म-निम्बवयाओ’ दोइवसियाओ,’ व खलु जयकेसरियं मोहण जंघुपमधुमरइ सीडिमि पि” । मगेत्तं व भणियवयाए-“इयात्त ! किमेयाए तुह पिताए, ता सर्ववरमाययं लच्छिमवममत्तु” । तेव भणियं-“अव ! न होसि तुमं लच्छी, आवया तुमं, जा एवं कलमि” । तीए भणियं-

“वहुणं पि अलोम्भो नरव-वहिते कहि वि(इं वि) अइ तइति ।

ते उवहुंजसु चालय ! ओ दिहुं वृचय अमयं ? ॥”

तेव भणियं-“अव ! व एरिममययं तत्तउवविचं इयं न संदेहो ।

ता ओ जीविय-कामो एवं वयमा वि विहेह ? ॥”

“ममिहिमि न मं अपाणुय ! ववमुम्मय-अहु-येह-संवेयो ।

आइस्सइ तमं नम्म-उववओ’ वय विमोत्ते ॥”

अइ तेमं सा भणिया’ अ(अ)म्हा अम्भ पि ते वए भणिया ।

ता वइ इएहि न चिय जायं भणियआ सेवेमि ? ॥”

- ततो’ वाणियआ ते निच्छय कओ महादेवीए कलपओ ‘चोरो चोरो’ वि । पच्छय-द्विप-सद्वचन-वोली नदिय-कवाओ ‘पीरा पिए ! हसतु’ वि वयंओ एतो परिदो सइ जावइल्लवरेहि । राइया भणियं-“सुरे अविष्ठासति मिच्छिज्जह” । तेहि भणियं-“मह ! अमयं ते, ‘सुअसु जाउं’ । तेव भणियं-“न जीवंतो वृषामि” । तो वाणियआ से नेच्छय कइ वि पुरिस्संइ-परिजुओ बीओ विविच-वेहे । पयाया वाणिमी, कय मोम-कायं । एक्के आत्मावियो’ राइया । पुल्लउया व ‘कसाह-गुणे चित्तिं नरपइया-“अहो ! विदिमो विलसियाणि विविचामि, जेयेवंविहा वि पुरिमा उमय-लोच-विरुद्धेसु जीविय-संमय’-निबंभयेसु महापुत्तिप-निदिएसु चोराह-कजेसु वइंति” । तओ सबहुमात्तं पुत्तिओ राइया-“ओ तुमं ?” । तेव भणियं-“देव ! कम्मओ चेवावयाओ, कि पुच्छाए ?” । राइया भणिय-“अतो नेव पुच्छामि, जेय विविचं ते कम्म” । वंक्-

वृत्तिना चित्तिषं—‘नृण सुओ महादेवीए ममुत्तान्ते, तेथेवं वाहरहं भाविऊय छिओ नुहिओ । राइया चित्तिषं—महापुमानो खु एणो, न पर-पीडा-निबंधण भासेह । ता मरु-बकेय बुच्छामि । ‘मद ! किमेयं ?’ । तेथ भविषं—‘देव ! देसु महादेवीए ब्रमयं’ । राइया भविषं—‘महापुमानो तुमं, कइं ते पढम-पत्तण थिय विकलीकरेमि ?; इतरहा नावायेओ नं दुसवार’ ति । चंकवृत्तिना भविषं—

“अवेन्नाह मन्तलम गुरे पुच्छित्तमि य । यन्न ययन्नल न मत्तिमान् न प्रकाशयेत् ॥”

पंचवद्(पंच-वय)पी-समाया इत्थीओ’ जेष सह-बोछाओ’ ।

या कुप्पसु, या रत्तसु, रप्पसु जइच्छ महात्ताय । ॥”

सचित्रपरे कटिण निप-वृत्ति महाजीवन-दाण-पुंइ छविओ’ एणसु वि रत्त-निबंधणेसु ‘कापवेसु । जियवणेय सावण सह जाया परम-मिची । सुवपमाहुणो मनीहे भाव-सार गिसाविओ’ मम्मच-सूतो साहधम्मो सावयवम्मो य । काल-कमेय य जाओ जमपहुमाणेचमो । ततो तिन्वपर-मंडिगामि जियवहिमाहिदियामि कारावेत्तस्स, बुभियो पडिछामितस्स, सिद्धंन-वयणाणि निमायेत्तस्स, जमसि-जमय-बंधु-गुहो जम्मामितस्स, संसारसारचय भवेत्तस्स, मिरियमणसंघं पूंजस्स, वीणावाह-किमि(व)-वाइयो समुदरेत्तस्स, महहा, किं बहुवा ? परपणुचयं(ह) करेत्तस्स, बह(बुह)जय-पसं-सिजं धम्मत्थ-छाम-नणाइं जीयलोय-सुहमपुडवंतस्स समइत्तंनो अणेओ कालो । अणवा विचारवत्तापसेज मओ कम्महज-वासिओ उपरि जत्ताए । पओ नमुरेत्तं । जायमा-ओहणं । विजिओ कायकजम-नाया । चंकवली वि जाओ दवप्पहारो । कया वय-चिमिच्छा । एता थियय-वामं । आपादेओ विगारधवओ । मेच्छारहि वि थियसिवा से वपा, चारह देजेहि कम्मं, न जाओ’ विसेमो । कमेय य जइ-यम्मावि(व)सेमो जाओ । राइया वि बुच्छिवा विजा । ‘देव ! पउता सवे ओमह-नगा, किं करेमो ? एवर काक-पंसमेकं चेइइ’ भविओ देजेहि । तेथ भविषं—‘अउमेने’ । राइया भविषं—‘काऊणोयइं चायच्छेत्तं करेजसु’ । तेथ भविषं—‘परम[ऊ]यं ति । ‘कपाइ परममेचस्स जियदत्तस्स वयणाओ’ पडिपत्तइं भाविऊय मांत्तराओ’ सदाविओ जिय-दत्तो । पहे आपच्छेतेण निमामिओ’ कनुय-नरो । ‘अओ ! किमेयं ?’ संजाय-संकेम उज्जायवमाइविलपा-महावे मवालंकार-भूतिषं देइ देवेत्तिवया-पुवत्तयं भूमीए उपरि वट्ठं । ततो छिगेहिओ जाविऊय देवणाओ’, भविषमणेय—‘कीम रोवइ ?’ । ताहि भविषं—‘वाणमंत्तर-वचपीओ’ वयं, सुओ अम्हाण नारो । एणो य पढ-वय-पाओ कम्म-संइ अज्जापणो अम्हाण माभी इत्त । तुइ वयणाओ’ य जइ कइ वि व्याध, ततो छ(म)म्भ-गुरुवपणो संसारवपुवइइ । ता इमिया काणेय रोवणो’ । तेथ भविषं—‘महापुमानो न छोइ-अण-ममो, ओ गुरु-वयणं य पडिइयेइ । य य अइं वि से अगिहिंयं वय-विरुद्धं यमामि’ । पओ जियदत्तो, देहो चंकवृत्तिना । जाया परम-गुहो । एणोचरोहओ’ भविषमणेय—‘कीम वेज्झण वयणं य करेसि ?’ । तेथ भविषं—‘महापु-मानो तुमं गुरु अ, ता वपंमि वट्ठपरे वाइं तए किंचि वचओ’ । जियदत्तेण भविषा नरेदत्तणो—‘महापुमानो एणो न वचं लोवेइ । ता कीरउ से व-लोपहिंयं’ । ‘वयं’ ति

पदिनये राह्या कथा से भग्मकथा । वहिनामि सविसेसामि अशुभनामि । कारादिया
 त्तु विद्यायपणेसु मदापरिधा । वृद्धो मिरि-मयम-संयो । लतो काळज अणमत्तं
 पत्तुनाम-सुह-परियासो पच-नमोकार-परो मरिऊमोवचओ सहस्तारे कप्पे महाने-
 माविओ तियसवरो । पउथा अवहिवा सुणिय-पुत्र-मव वुचंओ किंकर-सुर-दाविय-
 , विहत्तिप-तिवम-कायओ देवे मणोरमे पचविहे मोगे सुंजिउमादलो । पदिनियचंतेव
 तह वि(चि)न देव्वाओ' ताओ' पुणो वि जिणदयेव देवत्थियाओ' रोपंतीओ' । तेव
 अविदं - 'कीय रोवह ? न मए से काय-वंतं दिसें' । ताहि मविपं - 'अहिम-नय-
 न्हयाओ' उववओ सो वेमाविणुसु' ति ।

सुचदेवि-वसाएणं सुवाणुत्तारेण वंक्कल्लिस्स ।

॥ सिद्धा व(वि)सिद्ध-वि(वि)वा विमु(तु)वंतो लहइ तिव-सोचसं ॥
 ॥ वंक्कल्ल-कहाणयं' समत्तं ॥

नार्मेलोअपि ज्ञत्तहं पत्तु कर्त्तव्यं तदहर्बन्धभिलक्षितार्थं न प्राप्नोति, इत्याह -
 उच्चित्त-निय-कायओ सोक्कत्थी तं सुह न पावेइ ।

॥ पासाय-रक्सियाए निदरिसणं वणिय-जायाए ॥ २०

[उच्चित्त-निय-कर्त्तव्य. सुचार्यं तत् सुख न ज्ञप्नोति ।
 प्रसाद-रक्षिकाया निदर्शनं वणिक् जायाया. ॥ २०]

कथमिदम् ? -

— [२१. कर्त्तव्य-करणे वणिक्-जाया-कथा] —

॥ वसन्तपुर-निवासिना नत्तवाहेव सत्त-भूमिपा-विभूतिपं पायापं कारिऊल वणिपा
 जाया - 'एत्त अखंड-कुट्टिओ' अवेम पाळेपओ' । गओ दिसा-जत्ताए । तीए अशुदिपं
 प्पाय-विलेवणात्तंकार-मडण-मीय-संनोत्तामरिय-पत्तोपम-वेण्डमय-संत्ताह-नामहाए
 असारवेअंतो कालंतरेण निवहिओ पात्ताओ । विहदिओ सपण-परियओ । पण्हो पर-
 सारो । सबहा पण्ह-संपया साया कलमा-वंदिर । कालंतरेण य पत्तो सत्तवाहो । दिहं
 ॥ मसाय-सरितं नेहं । पुत्तिउवा मदित्त टिया तुम्हिका' । नादिपं परी(रि)वरेण जहा -
 'एयाए सुहामित्तसिणीए हागिपं मव' । तओ' ते उच्चित्तय वीवादिवा अन्ना इप्प-
 भूवा । तह विव अवं पासायं काळज मणिया एमा - 'पपणेव पाळेपओ' । गओ
 दिमायचाए । तओ तित्तं पत्तायं परियणं च पाळेइ । प्पाय-मीयपाह-अगिपं
 अण्णया सुहमपुहवह । कालंतरेणाणप-वणिएणं परल्लंछि निएऊम कया सवत्त
 ॥ सामिणी ।

अतो नमर-जहा सुहामित्तसिणी निय-कायवमकरोती वणिय-मदित्त सुहाय
 युक्ता । एवं साह वि विपय-कायवं पमावंतो इह-सर-लोण-सुहाय युक्ता । ओ पुत्र
 साह(ह) कायवं क्ववह, सो दुहय-मदित्त व सुहं पावह ।

सुखदेवि-वसाण्य सुवायुसारेण सादिय चरियं ।

ईमर-बहिहाण फुट मोऊमं नंजमं कुवह ॥

॥ इन्ममसल्ला-कलाणय 'समत्त' ॥

गुरोर्वचसि श्रितानां गुणोऽप्यथा दोष इत्याह -

अकुण्ठां यः कुर्वता गुरुणो वयन्यामि दुस्सिखा सुहिता ।

जायति नरा लोए निदरिसण राय-गुरिसेहि ॥ २१

[अकुर्वन्तश्च कुर्वन्तो गुरोर्वचनानि दुस्सिखा-^१ सुहिता ।

जायन्ते नरा लोके निदर्शनं रावगुरुं (यः) ॥ २१]

अकुर्वन्तो गुरोर्वचनानि दुस्सिखो भवन्ति, कुर्वन्तः सुस्सिखो जायन्ते । अतो गुरु-
वचनं कर्तव्यम् । कथमिदम् ? -

— [२२. गुरुवचन-कर्तव्ये राजपुरुष-कथा] —

पद्मपद्मे नयरे सुमंगलो महानरेदो । मो य चट्ठाहिवाणो सुसेगस्त उपरि
एपडो । महापठ-पमुदरणं तन्नामच्छरं सोऊम अपहुण्ठो एपडो सुसेणो महापरव-
ठडाम-हुय-वावि-मिह(ज्ज)म-ज्जामि सविमामि करेणो सज्ज-बुज्ज-[४]व-तेह-गुह-
सकराईणि य । कमेय य पचो उमुडेस मगतनरेदो । वज्ज चंच-नस-कामाईहि वाणिज्ज
विम-वाविपाणि ज्जामि पोणाविपं उंषाचारे 'एवंविह-विमामि नीराईणि परिह-
पाणि' ति ।

राय-वचनं करेता विम-अस-वाणामि उच्छिषं(उ) सुहिणो ।

जाया विसेवमाण्ण अकरेता दुस्सिखा गुमिा ॥

एवं गुरुणो वयनं कुवमाणा होति पाणिषो सुहिणः ।

न करेता पुन दुस्सिखो नम्या करेता गुरु-वयन ॥

सुखदेवि-वसाण्यं सुवायुसारेण राय-गुमिाण ।

सिहुं विसिहु-चरियं सोऊमं कुवह गुरु-वयनं ॥

॥ रायगुरिस-कहाणयं 'समत्त' ॥

तस्माद् गुरु-परिचर्यो न कार्य इत्याह च -

गाहिज्जता नार्यं जे गुरुणो परिह्वंति दह-भूदा ।

ते इव-सुय-सरिप्पा हसणेज्जा हुति लोमाणं ॥ २२

[ग्राह्यमाना ज्ञान ये गुरुन् प्राभवन्ति दह-भूदाः ।

ते इन्द्रमुक्त-सदृशा हसनीया भवन्ति लोमान् ॥ २२]

कथमिदम् ? -

— [१३. गुरु-परिभवे इन्द्रदत्त-सुत-कथा] —

अथि भरद्वाजासे वि(सि)षय-विज्जयं इन्द्रपुर नाम नगर । शि(त्र)ष-रुचि-कृत-
निकेयम् इन्द्रदत्तो राया । चतुर्विह-बुद्धि-सामद्रासिजो अमयकुमारापुंगवो से मंती ।
राक्षो य इक्षुये कंठात् वासीमाए देवीनं वासीत् पुत्रा । अये नयेति-इक्षार शिष
सुय शि । अमया मतिषो पुपं पुण्डनयं(इ) निष्कृत्य पुच्छिजो रहसिष-नरो राक्ष-
‘कस्सेमा ?’ । तेष भविष्यं-‘देव ! एषा मंतिषो दुष्टिया, तथा तुमए वीनादिको-
जिषया’ । संजानापुराणेय य देवो से वामजो । मसुप्यव्यो वाम्यो । पुच्छिषाए य सिद्ध
मंतिषो राय-निहित्वे । सिधियं वचम् । वद्विजो वाम्यो । संपुष-समए सतोवादि-विमुद-
दियइए पय्या एसा । जाओ से दारजो । अदियसं सो जाओ, वदियसं च जायामि
‘चचारि दाम-कवाणि । पयष्टि(इष्टि)ये दामयस्म नामं सुरेन्द्रतो, दासकृषार्ग अमियजो,
पयष्टजो, पयष्टी, साधरजो य । जायामि कला-गह्व-जोमाणि । मंतिषा य वचन-
परद सोह्व इक्षार भविष्यो’ लेहापरिजो-‘तदा कुम्भसु जहा अपन-सरितं विषाभं
कलाजो य मेवइ कुमांरो’ । तत्थ द्विषय य मह दासकृषेहि महियाजो’ कलाजो’ ।

मयहत-कलाभिरासो मंतिष्ठो जगिय-अण-मयार्भयो ।

दुष्ट-विष्टि-नारो संपुष-मति य सो जाओ’ ॥

तदा ते वि वासीत् सुया सत्त्वविषा लेहापरि(प)प्य । तस्य वि मयं माहितस्य वि
अजोय शि य मेवमंति, अंवादिषा य उवज्जाण्य शि । उक्ते च-

‘कालमाद् वयो दोषस्तद्वदनाद् वयो पुत्र ।

तन्मत् पुत्र य मयी च तद्वयेन च तत्त्वयेन ॥’

ततो वे लसीकाऊय जगपीनं साहिति-‘उवज्जाओ अम्मे अंवादेय’ । ताजो मयंति-
‘वे सुलहाणि पुचामि जम्माणि ? , तेष कुमारे अंवादेसे’ चि ।

‘उवेदेसो शि मूर्ध्ना प्रजेणाय न जान्तेये ।

यय वय मुज्झान्ता केवळ गिय-यद्वन्म ॥’

ततो जगयि-जगवाइहि ‘उवेविस्वया, लेहापरिषय असिक्कविषा पयष्ट-विषाया
समरय-अण-इसगिला जाया । इजो य, महि-रमवी-वृढामणि-भूयाए मधुरापुरीद
जियसत्तु राया, स-संकाया मिच्छुई नाम भूया । ता य संपच-जोवन-महालेका-भूमिया
या विठयो रंदयत्थं । विषय-सुधावज्जिण्य य भविषा जगएय-‘वच्छे ! मेवइ
वहास्सं वर’ । तीए भविषं-

‘कुल-रुज-वमि(विष)य-जोवन-कला-कलभेहि जो मयं विगइ ।

सरिसत्तय च पावइ से जाहो नाय । ये शेउ ॥’

तेज भविषं-‘एवं करेसु । को पुण क्क्यासिने होछा ?’ । बहवा संति इन्द्रपुर-
वासिषो इन्द्रदत्तस्य वासीत् सुया । ताम इकं वरेमि चि वेरितीए भविषं(जो) जगजो
‘पट्टमेसु इन्द्रपुरे’ । तेष वि महाविच्छद्वेय वेसिया तत्थ । सुयं इन्द्रयेय महानरेद-भूया
मम पुत्राय संपवरा आगच्छइ, ता पदयो ई सेस-रह्यं । कयेय य पत्ता एसा,
काराविषयसिध-यदाय-ममर । बहु भविषा राक्ष । कपे जहारिंद कायत्थं । विविष-
दियसे उन्मिया रादा । जो एयं विषइ, सो मयं चरिचैइ । उजो महारिदि-सहृदएयं
विगजो राया सह वासीमाए तवएहि, सेसलोमो य । भविषो’ पदमसुजो’ सिरि-

शक्तिशायो - 'बन्ध ! इयं गार्ह वैधेय्यां गेष्टसु महाविर्गुणं मह निम्बुर्गं वयं संतिषं
रत्नं साहकारं च । तस्यो तस्य बहुर(र)पस्य मन्त्रे संसोहेष कद् कद् वि गहिउं
कालवर्द्धं, अरोविशो मरो । वन्द्य जस्य वसत्य वि कुल-दिगात् पन्थिनो, दक्षिणाय
मर्थो' । वित्तिएष भणुपर निय जारोविषं । उदयस्य य मारुहं कर्तुंउत्त सुदिशो
पुत्रो । जन्मस्य पुषकस्त-जाण्य पत्तो वदम-वउक्त(यम्)अन्तरे पातो वि ।

अवि य - इय एवं विमुना मन्त्रे ते नराइस्य निय-तमया ।

राजा नि सोम-वित्तुरो वेदि कस्यो पात्र-तमण्डि ॥

इत्यन्तरग्नि अवसर आचिउय भविष्य मतिषा - 'हे ! उल्ल मोमेण, अवि अशो
वि मे तमयो, यो वि पन्थिस्तज्ज' । तस्या भविष्यं - 'कस्यो अशो ?' । तस्यो
संवन्धस्त-अपय-पिउ-मास-पवय-वामन-बृहत्-रमित-हसियाउवर्द्धिं विमुविशो पुत्रो ।
तस्या भविष्यं - 'अवि आमेसु' । महुरपीशो मतिषा, निगदिशो पिउयो पाप्सु । तेन
वि तुज-सिमेहेय बहु मन्थिउय भविशो - 'बन्ध ! विधेउय राह अवमेसु कलकं,
गेष्टसु निम्बुर्ग मह रजेण, उजोरसु कुल-वंदिर, अममेसु वंतुपये', एतेसु मज्ज
मयोरहे' । 'जं महाराजो आयवेह' मन्त्रेण मन्त्रेवादि-विसुद्ध मदिप सरास्य राह
मावयेण । राहं स्यापं, आरोविषं कालवर्द्धं, संधिजो मरो, आयक्तिजो कर्त्तव्यं । उमप-
पातेसु दिवा दोषि करवाल-वाचड-कम पुदिता । सहस्रि(हि)याधि वचारी वि वेदय-
ह्याधि अमिदवा(र)वेति । ते य वानीम कुमारा मोल्ल-उपणेहि विरति । उवज्जाशो
पत्त-हिजो मयं दाण् - 'स चोकिदिमि, वा एने करवाल-व(य) सौमं छेदिमंति' ।
तस्यो सप्तसु(र)वममयेउय, निवद्ध-वे(हे)हिता तन्निउय-तन्त्रेण बहुर्ग राह-वकारं
परस्यो दिवा विद्धा नामअन्तिमि पीउहिवा विवदिवा परपीए वि ।

वंसुभ्रव-गुल-तमय-पपुषो वायेण पादिवा राहा ।

कुमाराशो विष वम्बह-वायेण निम्बुर्ग वेन ॥

उच्छलिय-कलपले विपमिशो साहकारो । जय-जयविष मागरेहि । वनाहपाणि
आनेव-तुराणि, अउरिया असंख-संखा । हरिसिजो मया । पत्तिउटो नेगदि-अशो ।
छारीभूता सपुत्रो । दिवा वममाहा, पठिन्थिया वेवं । सवहा पाविषं सर्वं वि
समीदिषं सह निम्बुर्ग वि । अवि य -

'विश्राम-गुल-विदीया बहुवा वि न वेति निम्बुर्ग पिउयो ।

विश्राम-गुल-मन्त्रो सुमिदयो व नं देउ ॥'

इ(अ)जो मन्त्रा - अहा सुत-पदिहता ते कुमारा हरमिजा जया, एवमप्ये वि ।
मन्त्रा मुख्य पत्तायानिगुहेण होमर्ष सुमिदनेषं व ।

'सिद्धंमि पमिद्धं दुरजो' वयणं वि इय दापंति ।

नेच्छु-परिसा सिद्धी सुमिद-कप्यो भुवी भविशो ॥

दास-कजाणि कयावा नरनाह-मुपा परीमहा सर्वे ।

ऊवाल-वाचड-करा राम-दोमा नमस्सत्या ॥

उज्झायो आयमिशो राहा-वेहो वि संजमो सुदुमो ।

इय एवं जोइअसु गुपापुसारेण सर्वं वि ॥

मुपदेवि-मत्तायनं मुपायुकारेण साहिर्यं चरियं
इददचस्त मुपायं विमुपांते निचुर्दं छद ॥

॥ इददच[—मुप—]कस्तायनं 'समस्तं' ॥

गुरु-शुभ-मकेन च कोचो मरवेचि न कर्तव्य इत्याह—

मारिज्जंता वि द्दं कोचं न कुपंति मुणिय-अणवयणा ।

मेयज्जो य महिरिंसी अह्वा दमदंत-साह ज्व ॥ २३

[गार्वसाया अति रज कोप न कुर्वन्ति मुणित(ज्ञात)-अणवचनाः ।

मेतार्थ इव मह'रियता दमदन्तकायुवद् ॥ २३]

मात्तार्थस्तु कथानकमन्यः ।

— [२४ कोप-निषेधे मेतार्थ-कथा] —

साकेते चंदवहेययस्स यत्ता सुदंमणा तीए ।

सागरचंदो बुचो विज्जो मुविचद-नामो वि ॥

विचदंमणा वि विज्जा पुचा से वात्तचंद-मुपचंदा ।

पदम-मुज्जो बु(ज्जु)वराज्जो उज्जेवी-माविज्जो दुज्जो ॥

हेयंते-माविज्जीए काउस्सग्गंमि संठिज्जो राया ।

चित्तेह 'जाव दीपो जल्ल मए जाव उयव्व' ॥

'अधारे' इक्खेण मा मामी छउ' चित्तिरेतीए ।

पज्जालिज्जो वर्यो वेदीए मव-राय(इ) वि ॥

अइसुद्धमातो राया पण्णे हिमय-सट्ठिय-तिविदो ।

मरिज्जं तपचो तुरमुज्जि-सकुळं 'सग्गं' ॥

- सागरचंदेण ददं भविषा विचदमणा विच-मुपायं ।

मिप्पदहि' अय ! गजं पवजं वेण दं करिस्सो ॥

'अममत्ता मे तणया त विच पात्तेसु' तीए भविषंमि ।

पडिपस त रज ददुयं तस्स जयल्लिह ॥

चित्तेह 'एण लण्ठी जायच्छंती मुपाय' पडिमिद्वा ।

एहि कत्तो एमा सागरचंदंमि जीवंते ! ॥

उत्ताय-द्विष-उत्तायराय वज्जमि वेदि-दत्तंमि ।

पहुविचं एएणं ददुयं मोदयं मणद ॥

को एयं सादस्स ! वेदी तं मणद सागरविचंको ।

विस-माविष-दत्तेहि काहे सो जेठिज्जो तीए ॥

वेदीए उज्जेवीज्जो राया तं देह लदुय-आउ

ने वि य मुत्ते पडिपा वरणीए विम-विपारेण ॥

जो सुंदर-विचारं पावं क्लिष्ट बहद तस्मेव ।
 अहं तीए चियं पुचा बहिया न य सागरमिच्छो ॥
 संतोषहेहि त्वत्पण जीवावेऊन पुच्छिया चेही ।
 'पिय-दंस्त्राण दुस्त्रियो' चेहीए साहिं एयो ॥
 नरनाहेणं भविषा देलंतपणिविद्धिऊन रखमिणं ।
 अकण-तवो पविस्त्रचो संनारे अंन ! कइ हंदि ? ॥
 साहे कण-कायवो तीए पुचाण वि 'तिद्धिउ रखं ।
 निक्कंजो नरनाहो जाओ' काळेण नीपण्यो ॥
 उजेणीए पचो झुमिणो यो भणइ 'निक्कणमिण' चि ।
 हेहि वि भविष नवर राय-सुओ संति-तनओ' व ॥
 बाहेनि मो वि तनऊण-तपचो तत्त साहबो मयइ ।
 उवण-कुलामि उ साहइ भिक्कं हिंइमि पणमेव ॥
 'हंए नरिंद-नेहं सुत्तणं ममसु' जंविणं झुमिणा ।
 सो वि व तत्त पविद्धो महपा सदेण उल्लख ॥
 नुरियं वचसु एचो भविओ' पठिमवड राय-महिलाओ' ।
 कि मयइ माविषाओ' ? अहय व तुणेले रुणेहिं ॥
 मोऊन य से सई अवयरिया दो वि सं झुवि वेहु ।
 उवरिम-भूमि पचा पाचसु भविओ' कुची मयइ ॥
 'सायइ तुप्पे' एवं पठिउमे पविड समादचो ।
 एयारिस-नेएव पसुवाळ-सुवाण नरिसेव ॥
 कि नचावेइ ममं ? लहा उहु(डा)हपा कुमान से ।
 तेव वि व पाठिऊनं विओहणा मव-संभीसु ॥
 लाहे नाह पचो उऊामे वे वि पुन्धपा रचा ।
 पंचोसरसुन-सरिसा नवर अर्च्छवि आवंनि ॥
 सो पुच निपुटकुमलो सागरचंडाउ ? जेव एच तु ।
 एते कया उ सिद्धे गया साहु मवेसंतो ॥
 संपचो आपरिपं तेव वि सिद्धं 'न अम्ह ते वेहं ।
 वचामो, अइ नवर पाहुन-साहु बओ' होआ' ॥
 दिद्धो रचा साहु तअव्य-वचमेव रंदिपे(उं) भविणं ।
 'कुपसु पनामं रुद्धि कुमराणं जीव-दाणेण' ॥
 जोन चिय चंडवहेसयस्य पुचाण साहु-उवसुमं ।
 कारावेउ ? झुमिणा सरटिओ परि(रु)म-मिराहिं ॥
 जइ पणपति तेमि मोकखो अइ काण लेपण इवि ।
 पदावेसु पल्लव नरवट्ठा साहुणा दो नि ॥
 चणविऊन सिक्क जणेण मादिया तओ' एओ ।
 विपुट समं दइओ' दुग्गंणए संति-तनओ' चि ॥

मरिउणं संपचा दिव-सोमं ते करेति संकेवं ।
 जो उपवच्छद् पदमं त्रियसेवं बोहि(ह)मिजो सो ॥
 रायमिहे मेईए मन्मे जाओ' दुमंल-कंमेण ।
 मंति-मुप-देवजीवो गहिओ' सत्थाह-परिणीए ॥
 निदूए दाउणं निय-धूयं मेयणीए नायणं ।
 पुणं 'विय संपीई आसि उओ एरितं विहियं ॥
 पाएसु मेइणीए सत्थाही पाडिउण तं नालं ।
 तुज्ज पमाएण इमो जीवउ मेयज्ज-नामो वि ॥
 देहेण वड्डिओ' नो कल्ल-कल्लवेण पुभिम-ससे(सि) ॥
 सु-भमिओ' वि न वृज्जद् वीपदि-लुओ लुवाणो ॥
 इह-दियहंमि तेणं इग्गाय अद्द कम्मगा वरिआ ।
 सि(सि)विपा-रुओ हिंदइ ताहि समं नपर-मज्जंमि ॥
 एत्थंत्तरमि त्रियमो मेयं अणुपविसिउण निय-महिलं ।
 हरो वंणइ - 'मज्ज वि वीवाहो एरिसो होतो ॥
 ता किं कीरउ ? अं मे भूया देवेण मारिया ल्हावा' ।
 सो मेइणिए ममिओ' - 'मा इरसु, एस ते पुणो' ॥
 सिविपाए तं वेधं किइ असज्जाईउ परिणसे ? पाव ! ।
 ममिउण पुणो रुदो सद्धाए दृढपुग्गि ॥
 देवेण पुणो ममिओ' - 'संयुज्जसु संपयं वि' सो मणइ ।
 अवणोसु कलंकमिमं सेमिय भूया विवाहेण ॥
 रयणाणि वोसिरतो दिओ छगलो सुरेण मेओ' वि ।
 वेत्थण रयण-वालं नरणाहं भणइ- 'निय - धूयं ॥
 मम पुत्तयस्स देहि' सि पुक्किय मेयं सि जपरि-गरेहि ।
 'मेतचो(ओ) अविणीओ' अणुदियहं कुणइ एमेव ॥
 'नरवद्-भूया-परिपत्तयणम्मि कचो इमस्स सामत्थं ? ।
 रयणाणि नरिण नृणं ता दिव-विषंभियं एयं' ॥
 धितितेणं पुट्ठो 'कचो रयणाणि तुज्ज ?' अयएणं ।
 तेण वि काहियं 'छगलो धर-ट्टिओ वोसिरेइ' पि ॥
 जइ देसि त्थं दिसे राय-वरे असुइयं तु सो सुपइ ।
 णीओ' मेयस्स वरे पुणरवि रयणाणि वोसिरइ ॥
 'सित्थवर-वंदणत्थं वेमारगिरिस्स विपद-रह-मग्गं ।
 सोवंनिय-पागारं पुरस्स तुरियं करावेसु' ॥
 तेसु कएणं पुणरवि 'सद्ध-वेळं इहागिउं तचो ।
 प्पाओ' विमुद्ध-पाओ' नरेइ-धूयं विवाहेउ' ॥
 एवं ति कए ताहे उण्वुद्धा रायकम्मगा तेण ।
 ताहि य अद्दि सदिओ' ममिओ' नपरे विभूईए ॥

भविष्यो' व सुतो तेषां चारस वाचाणि ब्रुविषो गोमे ।
 तेहिं मरहिं वृद्धिं वि दवईत भविष्यो' कालो ॥
 निजिम-काय-भोगो ताहिं ममे सो मरविभूईए ।
 निरुसंतो भेवजो जाओ' कालेय गीनरवो ॥
 सो मयबुद्धी भवयं पढिम पदिवलित्तय विहरलो ।
 रायविहे संपचो निरुसद्धा मरप-वेईमि ॥
 सो अहुत्तयं सोचणिवाय जवचानं कुणहु(र) सिमंछे ।
 सेणिय-जिण्णुता-कारणेन विदमद्वय वंमि ॥
 कोचय ते विमिलिपा नीहरियो' पुच्छ मणि एत्तो ।
 कोचय-द्वयाए ताहू हा ताहए तेष ते मिलिए ॥
 तह मणिपौ ज्ञापणं सीसं पदेय वेदिय जह व ।
 अण्ण्णीमि निवदिताई समयं नीसेन कम्ममेय ॥
 कहु-वर्णं मिलिए कोचयं ते अवे पीएऊय ।
 विदंतो अप्पायं सोचलो सेणिय-मपाओ' ॥
 ताहुंथो पछजो मरवाहो मरद मणिपरयो ।
 तचो कम्मेषं ते वहुम भविष्यो' सो राय(इ)या एवं ॥
 सुपरिवारिणं काहिसि इहए ते नत्थि जीविणं विषया ।
 भेवजो वि मरविषी संपचो मात्तयं ठायं ॥
 सुपरिवे-पसाएणं सुपायुसारेण माहियं एवं ।
 संखेदेवं पुण विपरयेण उक्कममात्ताए ॥

॥ भेवज-जन्ताणयं 'समस' ॥

— [२५. कोष-निषेधे दम्बन्त-कथा] —

अरिष इहेव भरद्वाजो निरुत्तम-सुपविह(मणि)-निहायं इतिरसीमयं नवरं । रायसच्छि-
 रंकेय-आयं दम्बन्तो राया । तस्य य रायविहे विष-सामिषो जरातंसस्य सुसीयद्वय-
 गवस्त तजो मयपुराओ' जार्धद्वय पंचादि नि पंदवेहिं निवासिओ' ते विसओ' । पचा ॥
 मयपुरं । काशकमामय-दम्बन्तराया वि सुणिय-पुण्यो लपल-वाहयो पणो मयपुरं,
 तेहिंयं समंता । मय-सीया य य भेत्ति पंदवा । नवाविषा दम्बन्तेयं ति । अवि य -

“केलदि-सुखं य[वर्ण]मयो विष अहिदेह किं पोत्रं ? ।

केलदिना पुण पुत्रं न तस्य वहुं वि मरजो' नि ॥”

स संपयं वि निपकुलविच्छिन्न-महापदस्त मति-श्लेषा ।

वा होह-उत्तिर-जीविष-विहवा-कएण जो । हुम्मे ॥

इय एवंविह-वयवेहिं मयनाया नि जा य ते भेत्ति ।

काहे सो निपय-पुरं संपचो कवि दम्बन्तो ॥

अमया य च्छिन्न-वर्णमि परिचालित-मायम-धम्मो अनुभूय-विद्यन्-सुतो परिचालित-
 मंडलो पद्म-पद्म-परिचालो सुमित-जहृदित-विभिन्न-वर्णो पृथग्-विषय-संघ-साहस्यो
 विष-महादायो महादायापुत्र-विष-विचिपातेम-कल्पो महाविभूयं तद्वत्त्वं
 वेत्तं सतीति पद्मो' दमदंतो । महिषा दविहा सेक्का । जाओ' नीयत्थो । कमेण य
 पटिपत्तिज्ज एगल-विहार-पत्तिमं विहारपाथो पचो मयपुर, छिओ बाहिं काउम्भ-
 नेण । नगराओ य नीहरनेहिं वेदिओ' भाव-मार लुहिट्टित्थं हिं पंचहिं नि पंडवेदि ।
 नीहरमणस्य बुजोदणस्य सिद्धं पुत्तिमेहिं जण मो वचदंतवाया सुणी संवुरो ।
 रोसाऊरिय-मायसेयं पद्मो' माउत्तिनेयं, सेम-वाक्केहिं कओ' पत्थर रासी । पटि-
 यसेयं सं साहमपेच्छनेम मयिं जोहिदित्थेय 'कण्य मो महिसी' । सुमित-बुद्धेहिं य
 "पटिपत्तिं पुत्तिमेहिं - दिव । एव पत्थर-रासी बुजोदणेष कओ' । तओ संवत्थ(य)-कण्ठा-
 सणं अवणेऊव पत्थरे अवधेगियो' तेहेण, अवणेऊव वेयवं खामियो' भाव-मार ।
 पच्छा हत्तीकओ बोओहणो - 'आ ! पावकम्म ! कण्य ! कुल-कलक-भूय ! दवा-
 रिमाणि इ-पर-सोग-विकुट्टाणि करोति ।"

अतो मग्ग - जह मेवज-दमदंतेहि कोयो व कओ, 'तहा कयसं ति ।

"सुप्तदेवि-यमाएणं सुत्ताकुमारेण महियं एवं ।
 दमदंत-महारिणिओ भावणो लहर सिव-सोवस ।
 ॥ दमदंत-वल्पाणयं' समत्तं ॥

कोनरहित्तं सुनीनामनुकम्पा-कियया देवत प्रमोतीत्याह च -

अणुकंषा-किरिषाए जहणो वचति देवलमेसु ।

"जह विज्जाईण सुवा वेयरणी वानरो जह य ॥ २४

[अनुकम्पाकियया प्रतीना वयन्ति देवलोकेषु ।

यथा वेद्यादीनां सुता वीतरणी वानरो यथा च ॥ २४]

कथमिदम् ?

— [२६. यत्पुनःकम्पायां वेद्यादिसुत-कथा] —

"वासे महाविदेहे धरणीपल-मंठियंमि अमग्गि ।
 पयसीनो विज-सुयो' जाओ' अजे य पचारि ॥
 मत्ताह-सिद्ध(त्ति)-मंती-सत्ताह-सुपा च एक-दिवसंमि ।
 जग्गा पंच नि इतो(एने) वहुंता लुक्कं पचा ॥
 संपच-तिवन्मा-सुत्ता अवकप्प-मरुप-वेह-पटिपदा ।
 निवसंति लोक-विषय अक्खलिया मयम-भाणो(य) व ॥
 वेज-वसमपयहिं किमि-कुटोवहुपं सुणि इहुं ।
 जंयंति विज-तत्तवं 'एयस्म करोसु तं किरियं' ॥

कंसस्यवर्षं योसीम-चंदनं मय-सहस्र-पात्रं च ।
एतेहि कथं कथं तेहं मय अरिय सेनाणि ॥
मोहमेवं मिथ्यामो दोलकमे मिथिदल्य ने पचा ।
मुहु-वणिजो सवीवं सो जस - 'मयाह, कि करिमो ?' ॥
कंसस्यपण योसीम-चंदनं देसु दोदि कस्येहि ।
सो पुण्ह - 'कि काहिह ?' मणिवणिजं तेहि - 'हुणि-किरिपं ॥'
'जो ! पचा एने जाग समन्थाग जोवणत्याण ।
धम्मि चिय मलय-मई, मय पुण कथे वि या नहा ॥'
इय काविदल्य तेपं ते नमिया - 'दुमह माहुओ किरिपं
पेणुण जोमहावं धम्मो चिय होउ ने मोह ॥'
हाऊण ओमह सो सामनं पाळिऊण संपचो ।
निहाणं ने वि वचा सजोगया माहु-कुलंमि ॥
अम्मंणिऊण पढंमं कसलरपणेण पाउओ' वल्ल ।
'कंद्य-सोम सिचो' एकेहं निवि वाराओ' ॥
संरोदिमि-सूलीए कयप-मिनं रं हुणि करेऊण ।
संपच-जियम्य-सुहा सपचा अण्णुर कथे ॥
इय संलेवेण इमे विजाह-सुयाण सादियं वरिअं ।
वित्थरओ मणियमिय उवरमवाउ-वकलावे ॥
॥ वेलाइमुप-कल्याणपं 'समत्तं' ॥

— [२७. यत्नानुकम्पायां वैतरणिवैद्य-कथा] —

बारवईए नगरीए कलदेव-जामुदेव-रावाओ । कथं च महारम-परिमहा दोहि
व्याप-विजा चंचली बेयरणी । चंचली माहुई पुण्हिओ साहु-वाओ'ग्याणि मज्ज-
कंसाईए(वि) उवसइ । साहुई मणिओ - 'अम्मस्समेयं ऊईए । तेव मणिपं - 'किं मर
सममगारं कए वेजपमहीपं ?' । बेयरणी पुण साहु-वाओ'ग्याणि कामुवाणि कोरे,
नियदइ च देइ वि । अजया नमोणरिओ सिमोण-बुद्धामणी अरिपुणेमी । पुण्हिओ' ॥
कथेव - 'मयपं ! एते महारम-परिमहा अजेमया ससु-वक्कीयं बारव-हेउओ कपो
उपवज्जिस्सन्ति ?' । मयावया नमिपं - एम चंचली अजओ मज्जो सवाओ पचव-पुइसीए
करंमि । बेयरणी पुण कालिअर-वणिणी[ए] गंगार महानईए वंज(विह)स्स प
वंजस्से वानरो मविस्सइ । संपच-वपसो य सपमेव जूदं वदिपजिऊण साहु-सपमेव
सह कइकइ-विह्वं हुणिय-जिय-वपण सल्लिय-वमं सक्कासव वंदिह-वपं वेपका-
वि(वि)पूयं साहु दइण सुमरिय-जाइस्सणो सक्काव-पइयाविप-सल्लोइरमि-संरो-
इमि-सूलीहि रं पमवेऊण कय-मज-परिचाओ पंच-नयोवज-परो साइस्ताने उपवजेहि
वि । कलंतरेपे एनं कए उववओ सो कथं वानरो वि ।

अजो' मन्त्र-जहा तेन सुवीजमशुक्रं-किरियाद् देवतोमो पतो, एवमो
वि पापद् ॥

सुपदेवि-यसाएवं सुपासुनारेण साहिवं चरियं ।

संशेवेण मरुत्वं वित्परजो' ह्यसु सिद्धते ॥

॥ वेपरजि-कलाणयं 'समस्तं ॥

'दुपमायां च तत्पार्थवेदिनो मिथ्यात्वं गच्छन्तीत्याह च-

भाविज-जिज-वयणा नि य दसमकालंमि जंति मेष्टसं ।

जह अजसादसुरी विबोहिजो' चेष्ट-सुरेण ॥ २५

[भाविज-जिज-वयणा नमि य 'दुपमायां चेष्टे पान्ति मिथ्यात्वं ।

वसाऽऽर्थात्तद्विबोहितमिहक-सुरेण ॥ २५]

— [२८. दुपमा-प्रभावे आषाढसूरि-कथा] —

कथमिह ?

इत्यत्र सन्निवेशे सुकर-तदुपम-विहङ्गुणो पंचविहापर-स्या इमविह सामायासी-
परायमा अयेम-मम-सीप-परिभारा अजसादशविहाया इमिजो । ते य जो जो ताह
काळं करोह, तं तं आलोपणावमण-पंच नमोक्षर-समाहि-अवण-पुत्रवं जगति - 'अपस्त
एव तिससेण होयच, जेवेवं जिज-वयणे पदिवज्ज -

"अविहविह-सामयसस तातुणे सावमस य ।

जहण्यो सोममे उवमज्यो भविजे' जे' देवोक्त-वसीति ॥"

ता तप आयेतूय य निज-रुवं दरिसियज्यं' । एतं पदिवजे अयेमे निजामिया ।
इमेहि य कारणेहि य न कोह जामजो ।

"सकल-दिव्य-देवा विजय-परात्ता समस्त-कलज्या ।

अमरीता-अशुभ-कला परमवस्तुह न इति सुता ॥"

अथवा अर्पण-वस्तुहो द्विजो' चिष्टजो' अकमये । पुनरुवं च भविजो' यतो- 'तए दूरं
आगत्यं' । पदिवजिज्य विहिहा मजो समाजो मजो देवतोमं । सो नि तह वि[ज] न
जामजो' । तजो चितियं इमिया - 'इतं । सुंदर नाहिय-वज्ज्या संसचं जहा- 'न देहा-
रियो पचकहाइया पमाभेव जीतो पिण्ड' । जह पुत्र वेप्येज्जतो जे इमे ताहुणो बोलीया,
ताय मज्जाड अर्पण-वस्तुहेणावि पुनरुवमप्याहिण्य चिष्टएव नि य दिवं दरिसयं,
ता दूरं नतिय परलोम-गामी जीतो । तंमि य असंजे दूरोबाइजो' परलोमो, निरुवया
दाय-दया-नम-भावयाहो । वंचिजो' य एचिवं काळं जे सोमा य दूया । अहुया नि
हुंजामि, अलाहि परोप्पर-निरुदेहि सोहि नि दसिसोहि । तासु वेदहुन्पते -

“प्रिया-दर्शनमेवामु जिनन्तैरैकान्तैः ।

प्राप्ते केन निर्माणं सारण्यमि चेह्ना ॥

सोमुद्रा जल-जैलनाय महर्षे सर्वान्-साम्पत्कीम्,

वे मूढा प्रणिनाय गन्ति कुरिये मि-अपलान्नेषिण ।

ते तेनेन निहत निषेतर कर्षकृता मुण्डिका,

केचिद् पञ्चगिरीकृत्याञ्ज जटिन कापलिकारामे ॥”

संपहारिण्य गद्विष-दन्वलिणो बहविजो’ एवाय दिताम् । तद्वाविह-बधियन्वयाय य
जोहिषाणोयजोय-द्विषिष-बोर्कतो अयपिजो’ चेह्ना-युगे । पंथमि विउली(वि)जो’ गानो,
रुपं पिच्छमयं । तं च कसेपंतस्म यणिो दिध्वापुमावेय तन्हा-सुहाइ-जमिपं हुक्कम-
वेपंतस्म बोलीया छम्मात्ता । तजो’ उषतंडरिऊय च पेच्छमयं विउलिषा तन्वालेकार-
दिधूमिषा गुदविद्यायाइयो । दिहुो मन्वालेकार-धूमिजो’ गुदविषाय-दारजो’ । ‘अहो !
इयस्स आमारवेदि जीविस्सामो’ पिनेसो मिण्डितमाइयो । तजो’ ममिपं इतएय-
‘मयवं ! सुमेतु क्व अक्खानं, पुणो अहा’-रुपं करेअमु’ । एणो कुललो मक्खिपाइ
बोलाउणि काऊय अप्पाणं जीवापेइ । अक्खया गुदमि खणतो तवीर अकंगो मयइ -

“जेण भिक्खु नति देमि जेण पोसेमि नाय ।

सह न मही अक्खइ जाय सण्णो मय ॥”

एवं तद्वाहा-मयाय अवलं सत्त्वमायजो जाय तुभं चिप चोत-कतं करेसि ! ।
‘अप(रु)पंदिजो मि बालय !’ अक्केय वेणुवाइयमाणि ज्जुइमि पडिगाइमि ।
गुदविद्याजो वि गजो ।

‘आउक्काय-दारजो’ मि आउयो । सह चिप अक्खामयं कहिउं करणो जहा पाउला-
सिहायं त(क्ष)लापर मंमदुकरतं उवरि बोद्धेइएण ईररं वेण्डिऊय अणो मयाइ -

“अहुत्तुम भित्तइ मंग वड्ड पाउल ।

बोत्तमायम । सह ते मम मिमि मुनत्तिम ॥”

तेज ममिपं जि - “जेण तेहसि बीयाणि जेण जीयदि कायम ।

त च मज्जे भिदजमि जाय सण्णो मय ॥”

सो वि तइ चिप मुमिजो ।

तेउक्काय-दारजो’ तइ चिप समाइयो । अक्खामयं कहेइ - एगस्स तावमस्स उल्ल-
कजोऊयस्स अमिल्ला उइयो दड्डो । पच्छा सो मयाइ -

“अमह दिमा य राजो’ य लपेमि म्हु-सण्णिता ।

तेज मे उइयो दड्डो जाय सण्णो मय ॥

अहवा - “वापस्स मए मीएण पाक्खो सण्ण कया ।

तेज ज्ञा मह दड्डु जाय सण्णो मय ॥”

‘अधियक्कणो मि बालय !’ अक्केय मो वि हुमिजो ।

वाउक्काय-दारजो आउयो । तइ चिप अक्खामयं कहेइ - एणो जुवाणजो संप-
पवण-समायो अकंत-दंतयेजो । अक्खया वाड’-वाहिमा गदिजो । अक्केय मयाइ -

“कृष्ण-वदन-समर्थो पुन्य होउना सपन कील ॥
दहउम जग-दरुओ बयल । कि-पदमओ बाही ॥”

“पेड़सायेसु बायेसु जो पुरो नाइ मरओ ।
तेम मे मज्जइ जग जाय सरणओ भय ॥”

अहवा — “ऐम जीअति ललामि भोहमि जल्लइ ।
तेम मे मज्जइ जग जाय सरणओ भय ॥”

सो वि तह बि[य] दुसिओ ।

पुनो बचसदकाओ दागओ तह बिप कदापयं कहिउवाउनो —

“एगमि महानकसे मउण ललितइ ।

बसति बेदिओ रुक्मि महुनय-बेहिर ॥”

तमटा बैझी-मयेव व आलहिउम रुक्मं सखपाणि अहिवा । सख-सेवा व
हुवाइओ भविउमाइवा —

“जल बुझइ तह बलु पाये निरुलखे ।

मूलाओ टहिवा बिही जग मरणओ भय ॥”

तं तह बिप दुसइ ।

ललकाय-दारओ वि तह बिप उदाहरणं कहेइ — बसतउर नयनं तियसखं राधा । वं
व वर-बकेय रोहिवं । वरव बाहिर-निवासियो मायंगा वे नगर-मज्जाओ नागरपई
निहुमंति, बाई फ-बकेन बेपति । तमो अकेव भसइ —

“ललितइवा सुदिन देहरी बाहिर जग ।

विस भसइ मायगा । जग मरणओ भय ॥”

अहवा — एअरव नगरे पुरोहिण्य बेडियं दिवसओ राईय राधा दुसइ । कैम व
कालेव सुखिय-बुचंता पसपर भविउमाइवा —

“अरव तम सम नैरो भेदिओ व पुरोहिओ ।

जग मज्जइ मायगा । जग [मरणओ भय] ॥”

अहवा — एगमि अगरे चउदस-विआठाय-वारओ लक्ष्म-निरओ सोमदेरो दिवसरो ।
सोमसिरी से कारिया । राख व परिहुसिय-रह-रुक्म-जोइव-सायव-कल-कल-रुक्म-
सोमपमा कसया । संपन-तुलना व पलोइवा अणएण । आपाबुगनो व । तीर विरहे
सिखं ददूय ‘निर्वेव मारियाए पुणेण सादिओ’ निपचादिप्याओ । ‘अओ ! मा वय-
ल-‘भोचरावडिओ’ लयं वचओ’ नि मायंतीव अचिओ’ अवा तीर — ‘बीरो हचमु, तहा

करोमि जहा अवाउ बिप भुंजति’ । अच-दिपईमि अविवा पूवा — ‘पच्छे ! एम अहवा
हुल-बजो-‘पदमं जकलेव’ हुवा पच्छा मयारमबुयच्छइ, ता कछं कसिय-वउदसि
तमवपारे क-हरे अवालंती पमावेअमु जकलं । लकाताकुल-निबिब-कायवा वया

सहारे । आसिंगाय-सुनंभरी 'तुमसे बहिष्कृतमनुष्याविव-रसुद्ध सेव-किल्लो सबदासिओ
 यही निहाए । 'केरिसो जन्मो ?' संजय-कोटपाए पुत्रापीय-सारा-सुनुदल-हीनु-
 सोएव बेडो जन्मो । 'जले मे संजय'णि ।

^१भेदेति निमित्तस्य इति वाक्यं हि हि विद्यते ।

संविधिः प्रविष्टः अस्ति अस्ति-मन्त्रेण ११

भारतीय समाज निम्नलिखित सफल-उदाहरण । जयंत-रह-कितंतामि उमिये वि
दिवसपरे न दुःखंति । सतो बोधयन्त्र पदिया भद्रिणीए मा गान्धिया -

¹¹कङ्क हामाग वि लो मिद-पुण्योन्मू जग भो वसति जगन्मा ।

एक बार की दोस्ती : कुछ दिन की यादें ॥^{१०}

अदिन-पदिपुलावण पुणो पदिया 'शुना' मागहिय चि—

^{१११}अथर्ववेदोक्तं वि सौरिपुत्रं चैव नृपं नरं वि दामसे ।

मिती-कद व आन्वये मतिः । सुखिदुःखौ वा दुःखस्तु ॥^{११}

तस्यै इयं निम्नलिखित परिचयं मे भूयात्—

¹⁴ 'दुर्ममेष च अस्म । अस्तमे मा ह विद्वान्ना जन्मसुमावस ।'

उत्पन्नस्य तावत् अहं इति ज्ञेयं तस्य ॥¹⁵

इस सौजन्य धर्मिय से जन्मशील—

¹¹अथ नान्ता कुन्दीय धर्मिणा पद्मस्यै पुनितो य मणिर् ।

‘मयस्य ते मिहिद् एहि सत्यस्य असत्यं नि मयस्य ह’

पच्छिमा राज-सीमा पश्चात् एव सोमो भुजितं पश्यसी ।

अथा-निषिक्ताभिरायेणं नष्टेन स्यादित्यत्र नष्टावयानं ज्ञानेविषया पाठिह्य ।
 नानाविधा लक्ष्णा । अत्र नष्टयन्त्र-भावे कर्मविषयं देवउत्तं । अष्टुपरितं च पण्डितो
 छमस्त-आगो । निषिक्तो अष्टुज्ञानोपपन्नो मरिक्तम जाओ वस्तुतो । संवत्-जोत्तमो च
 गहिमो' पुणेहि आम-वद्व-निमित्तं । पर-दुल-वरिवत्त-दंभ्याजो' सष्टुपरित-जोत्तमरजो
 पु-वेत्तिप-देवउत्त-जोत्तम मात्तत्वं नीयेअंते जियय-आमात्त' बोवुपंतो पुने भवइ-
 'मा ममं जियय-ज्जयं सारेह' । पित्तेह च- 'अहो ! एवापरितं पावापुचंयं' मय कम्मे-
 पचत्तिपं ! उत्तं अहं पियं मात्तेजो संवोषो !' । इमं च पुचंतं निरुत्तमं मभियं
 अत्तइ(प)-नापिणा -

^{११}पुनर्जन्म वा कर्मका कालिका कल्पिताना य विद्वत् सर्वज्ञा भविष्या ।

“उत्तरायण-पट्टम्यं यं ते किं ज्ञेयम् । ये ये हि वाससि ॥ ११”

इमं विनामित्राय विमो मुनिभ्यो । 'अहो ! मुनि-वचनानां यं विमो' मुनिभ्यो, "ना कारयेय होषय" ज्ञानोदितं पवित्रजो मुनी पुरोहि । तेन वि य वेदं - 'अहो मे

अनेतर-अम्भ-अपञ्चो' । तेहि मणियं - 'को पञ्चओ' ।' । इमिया मणियं - 'पु-
निमिस्स-मिहामाणि दावेहि' ति नीओ गेहं । दाविमामि चत्थेण निहामामि । निमिस्स-
विज्जाम य दाविपं अचनवा संसारसारत्तणं, पञ्चविओ' संमच्च-मूलो दुविहो वि धम्मो ।
जाया सावया । लमल्लओ वि काळय अपमणं पंचनसोक्कल-परो देवतोमम्मि गओ ।
'तव जहा तीणं पडिप्पीणं बहुसस य सत्तामसत्तणं जायं; एवमममममं वि तुमं सरण
चैतिओ', ज्ञाव तुमं चियं सुमसि ।' । 'अव(इ)विपक्कसणो हि' मण्णेण सुद्धो
लसकाय-दारओ ।

पुणो चर्भत्तेण दिट्ठाप्लंकार-विपुसिया संवई । तेण ता मणिया -

"चट्ठा य ते कुट्ठा य ते अजिय अमिय 'सित्त' ते ।

कटे अहमुत्तय-मासिया तेण य ते 'सामण्यज्जस कि' ॥"

वि वि सङ्गह-मणियं । पक्कसस ।

कटो तुम पत्ते एति रोसेण चमचमणे' य चि' ति' ज्ञावमि पामेज्ज ॥

पच्छा ताए मज्झ वि -

"समणे शि सज्जे' ति जम्भदि मम-तेहु-कचणे ।

'वेहसस-वाक्को' असे जिह्जा । के ते पडिगण्ठे' ॥

सई-सिसय-मिहामि ज-पिहामि पेच्छते ।

अप्येस मिह-मिहामि पिच्छते वि य पिच्छं । ॥"

एवं च ताए उव(वा)ळ्हो पुणो वि वंतुं पयव्वो पेच्छा संभावस-सचारं नरनाहम-
मज्झं । पणमिज्ज राहवा मणियं अवेच्छेओ वि संविभाणं कला मोडीए पेच्च
पडिगण्ठं ज्ञाव देह ताव निपडियं सुवसयं । तवो विज्जसीम्वो' । दूर पुणो दाविपं
वेहसस निपय-कणं, मणियो' य सो 'कियेवं कए सयासयं' । इरिया मणियं - 'किं
करेओ ? य केव य 'देवयं साहिंयं' । तेण मणियं - 'न संपयं वाहुल्लेय तिपसावतरो' ।

अओ मज्झ - तम्मचे दद-वेचेव होयवं ॥

सुपदेवि-पसादयं सुयातुसारेण साहिंयं चरियं ।

सिद्ध विमिद्ध-चरियं निगुणतो लह विज्जं ॥

॥ अज्जासाह-नक्काणयं 'समसत्तं ॥

पुनरपि दानमधिकृत्य धम्मोपदेशमाह -

सिज्जंस-चंदणज्जा-कयउज्जय-सालिभद-नामाणो ।

महरिसि-दाणाहरणा निदिट्ठा पुज्ज-सूरीहि ॥ २५

[ओपांश-चन्दनायां-कृतपुष्पक-शाडिमदनस्यानः ।

महर्षिदानाभ्यामा निर्दिष्टः कर्मसुरिमि ॥ २५]

भाषार्थस्तु चतुर्थः कथनकर्मोऽन्येषस्तानि चास्ति -

— [२९. दाने शेषांसकथा] —

अथि गणपुरे नगरे बाहुवलि-पुत्रो सोमपयो तथा । तस्य च राघ-गुण-संक्षेप-
द्वर्ण सिञ्जतो दुः(दु)वाराया । तेष च सुमित्रस्य पुत्रोऽतो नामार्णवोऽम्य-कल्लोदितसिन्धो
अद्विपरं दिग्भिउमादयो । तदा नय-लेखिना सुपुत्रिणा विदुः सहस्रारस्त्रीदेतो दिगपर-
विनं सुहृन्तं सिञ्जतेन तं पतिनं अर्चते दिग्भिउं वपनं । राघवा नि सुमित्रे एवमस्म
महापुरिसस्य सनु-सेधेन सह जोज्ज्वलस्य तावसेलीकन-वदरि-चक्र(वन्म)स्य सिञ्जतेन
सादिरं देधं । तेष सार्धं (सिञ्जं) पि 'निवृत्तिं' ति ।

“कुमारेण कण्ठमिदो रमि-लिख मेदिह्य नोदेन ।

देहो य महापुमिणो सम्यक् सपुत्रिः पुत्रकरो ॥

पश्यते मन्त्रिणिना सुमित्राण्यन पलाय ते अन्तरात् ।

तत्र जयति एव अन्तरा होतिहि कुमारे ॥”

ततो गथा तत्र निपच-द्वामेव । सिञ्जतो हि तस्मात्करो मयव-कलं पात्रार्णं । अवलो-
द(व)न-द्विपण य विदुः तेलोदालंकागो उत्तमवामी पुत्र-द्वारेण पवित्रमाधो । तं च
रह्य ईशपोह-अम्यन-मयैतत्वं करोतस्य मद्रूपत्वं जाईसरत्वं । कुमित्रो य हेतो पदं-
स्माई हि तद-वेपथो य अयपरिओ' पात्रायाड द्विओ अम्य-मन्त्रे । इत्यंतरमि
वोपर-वरिपात्र ममेतो तं पतो निवृत्त-गुरु । इत्यंतरमि ज्ञात्वा महिष-उत्पुत्रता-
पुत्र-कलना पुरिता । ततो 'स्याई ताई चिन्-चित्तिताई' तिचि चि कम्मेण पचाई रायस्य
आवमणं संते च मय-प्राप्तो' य' चिन्तितेन मयि-भुजत्वं वपमि(क)न महिओ
उत्पुत्रम-पतो । विषय्य शेषंतेन—'नयव ! अहं कण्ठ, ता यमागुमाह-बुद्धीए
मेवसु' । दवाह-कओ'कओ'मेव य पसारिका करा विषेण । पन्तरिदयो तेषु रतो, *
पविहो नयैव । तस्मात्तस्मीभूओ' जयसुत पि ।

आजर्जतो नयवं नीहारतो य मय-वपम्याई ।

न च दीनहं तेष पदहं तस्य कर-संतिर्यं दधं ॥

ततो' गणना-कटोहि हरिण-मर-निम्मारणेहि विदुःके त्रिपतेहि विटहाय-रमह-वस-
कुसुम-वरितं सह गंधोदय । कओ वेतुक्मेवो । तस्मात्तयाओ हुंदुहीओ । निवदिषा =
अद्वेताम-कोटी-पताया रपच-बुद्धी । 'अओ ! दार्यं सुदिर्घं' च तद्वपुहं त्रिपत-
नागहेहि । अवपरिषा त्रिपता । संपतो विम्वर्य-मयो ततो पि तेषो पि । अथि य -

हरिण-मर-निम्मारणेहि पुच्छिओ नर-वपणेहि सिञ्जतो ।

अहं भवसु तद् दार्यं अहं दिअहं भयवओ मेक्कहा ! ॥

जाई-सरजेण अहं एवं आवाप्ति तद् य मयिओ मि ।

अहं मये जिण-महिओ सुमिवाण कलं च जिण-दार्यं ॥

एतेति अं दिधं वं चिय दधं पने पि विमवमि ।

अं विपहं तं तत्र दस-दत्तवस्तावि कुलस्य ॥

कय-पुत्राण मिहेतुं एते अर्पति शिहु(वि)वायैरा ।

न कइया पि कण्ठदुसा उवेति पात्राण निरुपसु ॥

को कस्मि भव-न्याहणे आसि त्वं जिणवरस्त मे साह ।
 पुद्गो कदेह तामं सिञ्जंमो अहु-भव-चरियं ॥
 राहं नि इमं भणियं समित्थर कण्ह-जण्णय-हिंटीए ।
 नामाभिज्ञाण-मिच्चं भणियो एत्थं निसामेह ॥
 ईमाणे जिणजीवो ललियंण सुरो अहं नि से जाया ।
 पुण-भवे भिज्जाया सयंपभा पढम-जम्ममि ॥
 पुणपिदेहे लोहम्मलम्मि नवरमि वयरअंघो चि ।
 उप्पमो जिणजीवो अहं से भारिया नित्थि ॥
 तदप-भवे जिणजीवो भिहुणम-पुरितो अहं नि से जाया ।
 उप्पन्ना तेण ममा सुरसुंदरि-रुव-भोगेह्हा ॥
 भोत्थ तत्थ भोगे तथो आउ-कण्णमि संपत्ते ।
 उप्पन्ना दो वि सुग चउत्त-जम्ममि सोहमे ॥
 वेअ-सुओ जिणजीवो अहं पुण तस्त छद्दओ मेघो ।
 पल्लव-सेट्ठि-तणओ केमव-तामो चि वचमए ॥
 अव्वविदेहाहिंनो मरिऊमं दो वि अबुए जाया ।
 छद्दम्मि भव-न्याहणे देवा त्थिसेद-संक्रामा ॥
 पुंवरीणिणीए भयव नावेण आसि ववरनामो चि ।
 अहं पि तानही से पड्ढा दो वि सत्तमए ॥
 भकत्तंके तामन्नं काऊमं दो वि मत्त-समयेमि ।
 अहु-ववम्मि जाया देवा सवहुसिद्धमि ॥
 सवहुओ भयं उप्पमो नाराहमि तित्थपरो ।
 अहं पि से वपुओ सिञ्जंम-हुमारनामो चि ॥
 निसुवं च मए पुच्छित्ति(पुच्छि) तित्थवराओ जडेन भरहुम्मि ।
 आपाहि-तित्थपरो दिट्ठं पुं च ते लियं ॥
 ता तं सबं इप्पितं दद्दुं जिण च आणियं सवं ।
 अहं एवं से दिवं भिक्खाई बहु-कलं होह ॥
 अंमि वपसे मदिपा भिक्खा मा तत्थ कोह चळणेदि ।
 ठादि ति रि(र)वणेहिं कओ पुंमो कुमरेण भनीए ॥
 पूमस्त एणवर कुमरं पुच्छंति सो वि नि कइह ।
 आइवर-मंडलमिणं लोणो वि तह चिप करेह ॥
 आइव-मंडलमिणं जायं कालेण मच्छमावेण ।
 सिञ्जंमो चि तम्हा इणीण देखादि इणि-दामं ॥
 सुपदेवि-पुत्ताएणं सुपाकुसारेण साहियं चरियं ।
 सेजंम-जिमाण कुदं निसुवनो लइह निशायं ॥
 ॥ सिञ्जंम-कहाणायं ॥

— [३०. दाने चन्दनार्थ-कथा] —

अहं सत्पात्रीणं विनिश्चयस्व चेपाणं दहिगदह-संपाचारस्व पा(प)लायमायस्व
 मरिषा पारिषी-नामा चमुषाणं बुपाणं सह श्रेष्ठं पुरिसेव गदिया । पथमि धामिनीं
 नपाणं दिना मोक्षेयं चतुर्दशं वणिषो । अद्विषिष्व चि दिव से नामं चदपा । अहं य
 वणिष-वापाणं ईमाणं केने पृथानिऊय निवलिऊय परे छटा; विलवतस्स य वणिषो
 अहं कम्मपरिणं मादिया, कुंभासे दाऊय लोहार-मेहं वणिषो यजो; अहं य लम्मानो-
 ववासी शिरषपरो परक-भणीणं पलाविजो, सिवना अववरिषा, रक्क-बुद्धी जाया, अहं
 सपमिणं सविश्वर उववसमाळा-विश्वरवाजो नेयं ति ॥

॥ संन्यास-व्याख्यानं 'समस्तं' ॥

— [३१. दाने कृतपुण्य-कथा] —

कथयवासीए सुखो उमय-दिपद्विं विपत्तं बहुय ।
 छुत्तं ददुषं विप-जयमिं वायव-कर्म ॥
 विनेह मा परुषा तीए कल्याण सेय-महिषाहि ।
 दिव सीमाद्वं तीए वि व माहिषा सीरी ॥
 यम-सुल-संबुचाय मायं पुनस्त सा भरेत्तमं ।
 पर-मज्झमि पविष्टा अह पु(प)त्तं सुमिवर ददुं ॥
 विनेह दादुओ सो यओ ह जेण एरिसे काले ।
 संपत्तो एन हणी विविच-कलओ सुख-दुओ व ॥
 मणि-बहुमाज-पुत्तं सीरि-विमानमि दिचए सुवे ।
 येनमिच पुन दिसे वविच-विने वि चित्तेह ॥
 अह पवह एतय निच लवणं वा तो विजस्मए एमा ।
 त्वा देमि सेमयं वि व जेण यणी होह मोषेण ॥
 मलोहादि-विमुद्धा दिक्षा सदा वि तेण दायेण ।
 बहुय-वयमि निमद्धा मोषा सुखाह-सकामा ॥
 मरिउ विमुहयाए रथणीए पडुयमि रायणिहे ।
 यणपाल-महिलियाए 'मदाय पदाय-सुमियेण ॥
 बलरिओ उवयओ लोपो तं ययह न्हा कयपुण्णो' ।
 राधो ओ इत्य परे जाही वज-न्यय-मायमि ॥

कलेन य, चित्तिय-सपत्तन-दोहला पत्तया भदा । समस-सकसगायुचओ जाओ
 दाहओ । वडाविओ इओ । कय महापद्दामय । लोय-अणियनसुचपणेहि य समस-
 नासने कय से वाम कयपुचओ । वडिओ देहोचरण कला-कलाकेय य । विवादाविओ
 निपय-रुवाणकयं शरुहि हय-वाणिं महाविच्छेयं ।

१ कृष्णः कृतः कृतः कृतः । **२** कृष्णः कृतः कृतः कृतः । **३** कृष्णः कृतः कृतः कृतः । **४** कृष्णः कृतः कृतः कृतः ।

सत्कृत्य-विचारणं कला-कलावेव क्षित्य-विषयस्तु ॥

इत्थीसु सुंदरासु वि द्रुमिणी व शु(न) रज्ज्व चैव ।

सतो भविष्यो भद्राय वचनो—‘तदा कुम्भसु यदा कुमानो क्वचि विस्तप्य सेवेह’ । तेन भविष्येति—

आशान-मय-परिग्रह-भेदेषु-सत्त्वा अग्रहणं तावो ।

निर्दंति सव-सत्त्वा यवो ! किं तदुपदेशं ? ॥

पुष्पकृतं च मयमायेन मेसिष्यो जगत्तु दुष्टलिंग-बोद्धि-वयेसिष्यो गमिष्य-गेहं ।
निपत्ता वयंसत्त्वा । सत्त्वाद्यो वसन्तसेवाय सह भुजित भोमे । रा-ताग्रावचादस्त व
पम्पुहु-जगति-जगत्ताव कायवस्त समरकतो कोर कालो । अक्षया भविष्यो वसन्तसेवाय

■ पद्मोत्तर किंपि पदसु वि ।

‘को पदितोहं’ वयो ! परोक्ष-रमणीयो मय्य क्व पु ? ।

को व विमार्गमि दिवो ? को वा परणीय सत्तु मामी ? ॥

दोषलेखं का वि(वि)सद ? का वा अनर्थं वदता लोच ? ।

मय्यमि को व रेह ? निवसत जंतुन का द्विष ? ॥

■ चक्राणं के दृष्ट्या ? तावे मय को उ वसिष्यो पाठ ? ।

के वा वसिषमि दिवा ? विभूतया के वि सिद्धिप्राप्त ? ॥

भर्षतु क्व व योद्धा ? मा सा हारा नु उत्तर तिभि वासजो ।

अशुलोमं पदिलोमं वन्दु-स्मरत्वं सह समत्वं च ॥”

वसन्तसेवाय परिचं—

■ “किमिहेच्छन्मुदन्पार्श्वः ? किं वा यत्नेन वेष्टते ? ।

लोका द्विषाद्विषाः क च शार्पण्यहीन क वसत् ॥”

तेन भविष्येति । उत्तर परिचं । पुष्पमि परिचं क्व(पु)केचं ति—

“को पुरर्हं सामी ? को वा रणणीय ? क्वच कम्मासा ? ।

दार्पमि को व पाठ ? को वा वयो मितेदंमि ? ॥

■ बोहेमि केमवं क्व ? को वा पाठ गर्ह मिदिहो ? ।

अग्रहण-वदुपपन्नमि य के ह्वं जगत्तु लङ्घीय ? ॥

तस्याय कृत्य निवदद देहो ? वाराजो दोषि अशुलोमं ।

तद्व्याय पुन समत्वं उत्तरमेपस्त जायादि ॥”

ते च ह्वं रा मा य ये ।

■ एवं च हीय सह भोगासक्तस्य दृष्टान्तसेहि वसिषेहि निद्वणीकृतं कुम्भ, लोमंतीभूया
जगति-जगत्ता, वदता सदा नि पर-लङ्घी । वसिष-दिवसे व पेसिषाणि से मारिष्याय
निपत्तायि आसक्त(या)मि । यवो ! निद्वणीकृतं कपपुष्पवस्त वेहं मयन्तीय इवच-
सहस्तेव सह पेसिषाणि वद्व्याय आहरमाणि । अक्ष-दिवर्हमि भविष्या वसन्तसेवा-

शेन-कुसुम-सरिनी एत कवचपुत्रजो, ता असमियागिमयेव । तीर मणिपं - 'अम्भो !
मा एवं भयस्तु, मयोमहादरेवं विचित्रयेव इह' । तीर मणिपं -

‘अं दिवं त मरिचं, इहिं ते मणिपं तेष मीमेभो ।

अम्भान एव धम्मो, मा धम्मादकमं कुण्णु ॥’

‘बोदान एव धम्मो पहाण-मणिवान सज्जमं एवं ।

अजं च पुत्रो दाहिं एवो निप इच्छिय इह ॥’

ता अम्भो ! असमयेव अपस-निवंचयेव दुन्धवसारण । अजं च -

‘नेय जोवणम्मि तुहा अहय म्पयेहि विविट-रुवेहि ।

गुण-तुहा ते य मुखा पञ्चा इव’ पुरिलमि ॥’

कलुत्तिय-विता डिता तुम्हिका वाद्या । दा(पा)ऊम य मजं त्यपीए मंचपाऊओ ॥
हूओ देवउत्तियाए । निता-सप-विनुहो य चित्तिठ वपओ - इह ! किमेत तुमिकओ ?
किं वा मोहो ? किमिदवाले वा ? पय-विचज्जओ कि ? कि वा सेवतर ? । तुमिय-मयो-
नियपाए य मणिओ पाम-पविणीए येदीए - ‘अलं सेम निपयेहि, निपय-धम्मममुत्तर-
दीए निष्कूओ वसंकोला-बहाए जोवण-इहिमीण, ता वचतु पियव-मंदिर’ । विमव-
रोम्मयो पयडो(डो) येहामिमुहं । मसारण विव पट्ट-वाचनं, कुक-अं विव गय-तुम्हा-
लेकारं, मुक-नडाए विव पयट्ट-सोरं दिहं मंदिर । अम्भुडिओ सारियाए, माहिओ
सओ वि जगमि-जगय-मरय-पलवमामो भेद-पुचओ । अवि च -

तं किं वि जगममं दुक्खं ते आसि तंमि ममवम्मि ।

अं कहिऊम य तीर मारिण्ठ वारय-दूरेव ॥

तुच्छिया य मा किंमि अंठ-मोहमावि ? । तीण वि दावियामि आहरयमावि, =
इवय-सहस्रं च । ‘कह मेवाहंन अवम-कलंकियमप्यायं दावमि ?’ मममायेव मणिपा
मारिया - ‘वञ्चाओ देसतर’ । तदियं च रिउ-न्हायाए सह वसिओ । धम्मो य हम्मो
पचकुंठं । अक-दिवसंमि वपडो मरओ, तेम गह पडिओ देवउत्तियाए मचपाऊओ ।
दयंतरम्मि महाविठ-अवियवयाए एयाए ईमरीए व(व)इव-अंय-विचरं पुंमं नऊम ‘मा
उयय-रहिं मंदिर राया विहंविम्मट, ता मयेसेमि-किंमि पुरिसं’ ति वचमाणीए =
सप-मज्जाओ उहाविऊम कवचपुत्रजो नीओ निपय-गेहे । पयण पुत्रो कंठे पियण
पेविपं(डं) वचन वि ।

दावाए मज्ज पुचय ! वाओ विव अवहिओ तुमं ल्हा ।

महि-मंठले मविहो य य उहा तुज्ज वचा वि ॥

वा अल दिसे तुमिणा कहिओ ते आगमो उहा तुमिये ।

दिहो य कप्पकसो मओ तुमं पविओ इह ॥

ता कय य ‘वडिओ तं कय य मणिओ ति एविपं कलं ? ।

किं वा वि तुहं दुक्खमपुत्तुयं वण्णं ! मे साह ॥

पावा य अई पुचय ! वा तुह विमंमि जीविपा जावा ।

ओवारणं मि कया मुचसागर ! तुज्ज देहए ॥

द्विपक्षं जहं तद्व चेतिषाह पावाह तानि मा वच्छ ! ।
 निवदंतु वेरियाण वि तद्व गुणनिहि । चित्त-वद्वह ॥
 विदुनेसु य देवपाह एनिष-काळं च गभिसुओ जाव ! ।
 मह जीविणस सुपुरिण ! कप्पाळ होसु तं तत्थ ॥
 अपुमापेणं नियसाहपाण नेण तद्व सईयं तु ।
 कालेत्तु निपप-वंतं पर-विच्छट्ठं च असुहवसु ॥
 देसंतरे विस्सो माऊजापाण तुज्झ मचासो ॥
 होसु कउण्ड वि मामी इप्पि एपाण तं वच्छ ! ॥
 इय तीए तद्व पल्लं विपकु-वणिपोंह जोति-यहणाहि ।
 अह संमपाह-रहिय पडिपणं तेहि से वपणं ॥

एवं च जम्भेतर-देव-महरिसि-दाण-गुभासुभाव-अपियं विसय-सुहमसुहसंतस्त
 समदंस्तानि द्वाकस वरिसाणि । आपा कउण्डं वि पुवा । इत्थंतरम्मि कहिओ
 सम्माओ साहए वहुव । पर-संसल्लगतथमेस अहुमिय-परमसो मए कयपुमओ हूओ ।
 उप्पन्ना ने पुवा, विरीधूओ पर-सारो, हा जलमिपाणिमेतेण । ताहि मपियं -

ससुओ य होउ अह निसुणो अहव होउ पर-पुरिमो ।
 तद्व वि य लो परिह्वओ सो जम्भो ! जम्भ मचासो ॥

अथादेऊय तओ वेरी परिमण्ह - 'इस्तु-छोईय-संकसो ते दाओ, हा एवं इति
 नीयेहि ।' जामिऊय य से वेच्छय रयण-गम्मिण-मोदपाण कवा ऊमसि(मीस)पेमि कोरप-
 लिपा । मज्झमय-मिभरो मचवाऊओ सुओ तीए पेव देवउलियाए । निदा-सप-विपुदेण
 य सुमिओ दस पुसंतो । तदाविह-अविपववाए तंमि पेव दिपईमि आवालिओ' तथेव
 सो सरओ । पहाव-समए य पट्टमिओ' मचार-भेत्तवत्थं तीए पुरिमो । दिट्ठो जमेण
 कयपुमओ' गओ' गेहं अण्हदिओ' महिलाए, बहिया संवल-पुट्टसिया, अम्भेमिओ'
 कयपुमो । तईपा' मनुप्पम-गववाए जाओ' दारओ' लेहमासाओ' आमाओ' मोपणं
 जापंतो दिओ पुट्टलियाए मोपनो । तं च खापमाओ निमाओ' बाहि । अग्निहोपे रयणं
 दिट्ठं से सली(मी)वेहि मया कंदुपयणं, देवं पुहस्त 'अण्हियई पपलियाओ' दावमाओ'
 भवंतेहि । परचीए य मोदए भिंदंतीए देइमि रयमाणि । तीए मपियं - 'किं कारणं
 मोदस्तु रयमाणि हूदमि !' । हुमियाविन्नाएण य मपियमपेणं 'सुक्क-अएणं' । रयण-
 सामरथओ दाण-अमिय-गुभासुभावेण य जाओ' वेमसय-संकसो । आगा-विदेस-परा
 आपा सवे वि सयण-बंधु-परिणमाओ । एवं च तिवग्ग-सार जिचओम-मुहमसुहसंतस्त
 समदंस्तो कोह कासो । अज्झया सेमियहाओ नईए 'निपंतो यदिओ संतुपणं सेवणय-
 करिचरो । ताहियं अमयकुमारस्स । मवेसाविओ रयमाण मज्झं जलसंत-मणी । जाप
 स्यांतरेण य उम्मह । हा मा करिमो अवाहियं मजिस्सह नि मचमापेण द्वाविओ'
 राइपा 'पददओ' - 'जो जलकल-भयिह्ववपेद, तस्म राया तद्व पूयाए अइ गजस्य देह' ।
 इमं सोऊम समप्पिओ' पुहएण जलसंजो, 'पविसवो जल-मज्झे । तद्वजोएणं थंमं मचमाओ

पवन्तो तंतुजो, 'आलियो' करी । पुच्छिजो' पूज्यो, कतो ते वसन्तो ? कुर्द साहेबल ।
ततो साहिजो' कसलो जहा कयपुष्प-पुष्पे दिजो । 'निह्यं येव मयलेज्यो केलियो,
सोमपाईयो' मयमाणेव सबहुमाव दिवा भवा राव्या कयपुष्पसम सह अहरजेव ।
महा-विच्छेदुव य वतो वारिज्य-सहृमयो । जावा अमरण सह सम्मान-तारा मिती ।
अन-दिवादि सिद्धं अमयस्य - 'नपुचाजो' अन्धि मम अजाजो' वि एत्थ चकारि
मारिजाजो, 'नवर मंदिर न पाषाणो' । तजो' कसकिज्य रोहिं द्वासेहि जामयण
कप(इ)दिवा कयपुष्प-संकाया जकल-वदिमा । बोमविवा जकल-मदिमा । पम्हाजो'
सवाजो' वि इत्थिवाजो' सदिवाजो पुंसेव जकलं पूज्य पच्छिम-दारमि सीहरति ।
तव टिया पेच्छंति अज्य-कयपुष्पया । ताजो' य से मारिपाजो' कयपुष्पसुखं
जकलं निरुज्य रोविठं पयचाजो' ।

“कादं दृश्य-मसंगं इयान् ! रे देव ! अरिजो कीम ? ।

दाज्य निहिं उप्पादिपाणि अम्हाव अच्छीमि ॥”

तवया य 'वप्पे वप्पो' वि 'मर्गना जकलं सचाज्य । तजो' मयिं कयपुष्पणं -
'एपाउ मदिमपाउ मम मारिपाउ' । वाहि(इ)रिया अमरण । देहो भत्ताजो, 'सापदिवा
चिलेव । अवादिवा बेरी । निह्याविजो' वर-तारो । वसंतसेवा वि जकलं पूज्य
मविवा मदिवाजो' - 'जहा वंसेमि संवरं वि य जह मुमियंमि वसते विपयमासुकारिया
केवावि दिहपुरिसेव य आलिमिया, जहा वेदाजो' आचच्छंतीव वमर-सठया
मिमेवावि जायावि, जहा वामच्छि-दुवाजो कुरति, जहा य जकल-दमयाजो
हरिसाज्यजो वाजो, जहा तकेमि सपथं निरण सह समानां' । जीहरदीव य दिहो
अमरण सह मंतयंतो कयपुष्प-जो । अवि य -

“तं किं वि अज्य-समं जह विहुमि होउ मय-सोकरं ।

वं कदिज्य न सीव संकासं निरुवम-सुहेव ॥”

संकापावंधाण संवर-हरिनो मयिजो कयपुष्पजो वसंतसेवा - 'कय-वेणी-बंधणाद
पुह-मंदसमभेतावंतीव द्वाज्य-वरिज्य अज दिहो मि' । जीपिवाजो' सवाजो'
नियम-मदिरे । अवि य -

“द्वीपादजकलमि मयादवि जजनिवेदिमोऽप्यन्तत् ।

अन्येव जट्टेति पठ्यति विभिन्नितमिमामुत्तीकृत ॥”

समाहर्षं महाब्रह्मवर्षं वि ।

विजं(ठ)पाव-जोवय-वरकवाहर-वयव-सोदिहं ।

आर्षेदिप-पुस-सोमं जायं वद्वारं कथ ॥

एवं च तस्य रह-संकासादि सत्तदि वहुहिं सह जंसेव-वदि(इ)रिसियो टाणेव
निज्जित्य-पुष्पापुष्प-जिज्य(अमि)यं विवना-साव-विमिह-ज्य-ममयेज्य अज्य-माव-
पसर परमरज संकाज्य-सवर्षं जीपलेव(मुह)नपुष्पवत्तस मयवंतो कोर काजो ।

अथवा नीसेल-सुत-वचालंकिजो' अलंकिज-सुत-मनुष-वच-वाय-वंकजो' पंकज-निह(हि)-
चपरवारविदो 'अरकिंद-वम्म-संकल-वच-पयडिप-दिमा-वंकलो समोनरिजो वेळोफ-
संकल-वंदो' चउदस-समवसदस्तापुमम्ममाणो भववं सिखिबद्धमाणतामी तिरपपरो
सुवसिलए उळाये । निहकिपं तिपतेहि सचोममं । अवपरिया तिपसा, निरुं अवपरउं
विमाय-वालाहि । वडाविजो' सेमिजो' तिन्चयरात्ममेण निठन-पुरिसेहि । दिव से
वारिजोसिपं । पचउो महाविच्छइवं भगवजो वंदव-वडिपाए, पचो उवुरेसं । वंदिजो
तिरपपरो यह मोचमईहिं अयाविनयविचयमावंदसुदमपुहवंतो निमज्जो । महा
वचा नामरपा सह कथपुमेवं । पत्थुपा धम्मकडा । अवि य -

“सित्थ-वप्पमं काळं कहेइ माहारणेव सरेण ।
सहेहि सत्तावं वेळोए-दिवा(रा)वरो वीरो ॥
जीना य अजीना वि य दुपिहो लोयो समामज्जो वणिजो ।
तत्थाजीवा तिथिहा-धम्माधम्मा महा मपणं ॥
जीवा वि य दु-विपप्पा सिद्धा संमारियो व माह(प)वा ।
सिद्धा पप्परन-दिहा तिन्वातिन्वाइ-मेवणं ॥
संसारत्था दुविहा थापनाना वना य पंचविहा ।
सुदवि-जल-जलण-वालय-वण थापनवंतुणो भणिया ॥
पत्तचापत्तचा इणिका ते भवे पुणो दुविहा ।
पत्तेयार्थ-वया उरुणो चियं न उव सेमा वि ॥
मेरु-वायुव-तिमिया देवा य चउविहा तमा होति ।
'मेरुत्था सत्तविहा रयणाणि(इ)-महानर्मताओ' ॥
जल-वल-महवल-तिविहा(रिया) कम्माकम्माइं अंतरदीवा ।
मनुष्या वि होति तिविहा देवा वि चउविहा मवे ॥
वसुरा नाम-सुवत्था उदही-विजु-पयोद-जलपेइदा ।
वाऊ-दीव-दियेइदा कम्मो भवणात्थिवा कमहा ॥
किन्न-किपुरिम-महोरणा य पंचव-जल्ल-रक्खा य ।
भूय-वत्था य विमाया अट्टविहा वंतरा वणिया ॥
वंदाइका य महा नक्खत्था तत्था य पंचविहा ।
ओहसिन्धा कप्पवप्प कप्पालीजा य उवविहा ॥
सोहंभीताण-समंजुमार माहिद-वंकलोमा य ।
संत-मदमुकेमि य सहसारे आणए कवमे ॥
वाणय-अरर-असुय-वारममे कप्पवाक्षिणो देवा(रा) ।
कप्पवाईया दुविहा वेविज्जुचरा वणिया ॥
दिट्ठिम-पट्ठमा दिट्ठिल्ल-मज्झिमा दिट्ठिमोचरिहा य ।
वज्झिम-पट्ठमा नवर मज्झिम-वज्झिवा मज्झिमोचरिमा ॥

उपरिम-पदमा उपरिम-मन्त्रिणा उपरिमोत्तरिष्ठा य ।
 एष नव मेविष्ठा पंचविद्वाभुत्तमा देवा ॥
 जय-विजय-जयत-अपराजितेषु गजद्विदि-पंचमद् ।
 एतेषु [अ]नुत्तर-सुरा जय-कामा गीषराम ॥
 एते सर्वे संसारिणो नि अद्विह-कम्म-मल-मव(ह)त्ता ।
 अद्विहं पुण कम्मं ननासज्जो तं परकलामि ॥

नापावरणितं संसारावगच्छं वेपथिपं मोहयेत्तं आउर्यं नामं मोहं अंतरायं च ।
 सत्यं नापावरणितं पंचविहं पञ्चमं तं महा-महनापावरणितं, सुधनापावरणितं,
 ओहिनापावरणितं, मयकजपनापावरणितं, केवलनापावरणितं । अंमि 'ओदिषे जंतु
 हेपाहेयं न आणए पुण्णं तं सत्तु नापावरणं । संसारावरणं नवहा-पक्खु-संसारा-
 वरणं, अक्खसत्तु-संसारवरणं, 'ओहिंसंसारणं, केवलसंसारवरणं, निरा-पणमं च पि ।
 सुह-वदिबोहा निदा दुह-वदिबोहा य विर-निदा य ।
 पयत्ता होहं द्वियस्स उ पयत्ता-पयत्ता य चंक्रमज्जो' ॥
 अहंसंकिटिहु-कम्माण वेपथे होहं धीषद्दी ।
 महविहा विप-वेत्तिव-वावाराय-साहणीं पार्यं ॥
 अंमि उदेसे जंतु हेपाहेयं न पेच्छए तमिहं संसारावरणकम्मं । वेपथिपं साप-
 मिवरं च ।

अङ्गावीत-विषयं मोहणीयं मोह-माय-मय-लोभा ।
 चचारि चउविषय्या अवाप्त-मेवण मोल्लमज्जो' ॥
 रत्ती-पुरित्त-अपुंसय-वेपथिपं तम्म-विण्णं बीत्तं च ।
 हात्तो रईं अरईं मय-लोभा तहं दुग्गळा य ॥
 नासय-तिरिष-नराप्पर-आत्तकम्मं च चउविहं जेच ।
 वेदस-वा(स)द्वल्लो व दईं अपवरयं प्रमद् संसारे ॥
 मामं दुक्ख-जेयं वाउ-आह-सरीर-अंगुपंमाईं ।
 संधय-संधायण-संधयण-संधाय-नामं च ॥
 तहं वण्ण-गंध-रस-कास-नामं अवस-लहुयं च बोद्धवं ।
 उववाय-वहाधावाधुपुत्ति-उमास-नामं च ॥
 आवापुत्तोप-विद्यापण्णं च तस-वावराविद्यामं च ।
 वायर-सुद्धुयं च पुणो पज्जवं तहं य अपज्जवं ॥
 वत्तेयं साहस्यं विरमविस्-मुक्कामुत्तं च नायवं ।
 सुवम-दूमगणामं सुत्तरं तहं दूतरं पेच ॥
 आउल्लमण्णदत्तं जस-किचीणावमपस-किरिं च ।
 विम्माणवाममउत्तं चरिमं सिस्वयरनामं च ॥
 गोयं च दुविहयेयं उवागोयं उदेव जीयं च ।
 चरिमं पंच-पवार नमासज्जो तं परकलामि ॥

यद् दाम-लाम-भोषोपभोग-विरियंतराहर्षं ज्ञानं ।
नित्यं योगलक्षणं विधेयं नष्टमेवेयं ॥

नगपश्यान्-परिसंदिग्धस्त उभोक्षिया जहन्नायं ।
सहस्रं वि द्रोहं तिर्हि भविष्यो कम्मास्त त सुमनु ॥
आह्लास्यं तिर्हं परिमस्त य तीत कोटिकोट्यो ॥
इक्ष्वाण मोहभित्तस्त सचरी द्रोह विधेया ॥

पातस्त य गोपस्त य वीर्यं उभोक्षिया तिर्हि भविष्या ।
तिपीत-सागराहं परया आउस्त रोषता ॥

वेपथिपस्त जहन्ना वारत 'भामस्त यद् उ सुहुचा ।
सेताय जहन्-तिर्हि विष-सुहृत् विविदिद्वा ॥

अहुविहं वि य कम्मं संसार-निर्णयं तु र्ययि ।
सीमे त्तिमि मोक्षं समभोवाओ' इमो कम्म ॥
इत्य-जान-परिचामि सन्ध-हेतुमि दंत्यं त्रिविहं ।

सह्य सज्जो'रममिपं उभमिपमिह भवासेवं ॥
आभिषिबोहिननायं सुपदाय येव ओहिनायं च ।

तद् मधवज्जननायं केतलनायं च रंचमय ॥
नामादयं च पदम छे-ओपदुवयं भवे वीर्यं ।

परिहार-विसुद्धी य सुहृत् तद् संपराय च ॥
तयो य जहन्नायं स्थायं ममि जीवलोचमि ।

जं चरित्तम सुविदिया कचंति जवरापर दायं ॥

ता मो देवाभुषिष्या ! दुस्सहो ननुन्नादजो संपमानमायो एत क-वम-ओमो ।

मापुस्त-सेव-ज्ज-कुल रुजामा(न्य)माउयं वृद्धी ।

सज(र)ओम्मह-मद्वा संजयो य लोचमि दुल्लहं ॥

ता पडिबज्ज चरित्तमम् ।" एवं तित्थपर-वयनं सोत्तम निबलंता जणेगे, जणे

सावया संजुवा । कयपुचय वि बुद्धिं संपदि-विपदि-कारवं । भगवता साहियं
अंतरिय-पापस-दायं ।

तिमि विवागा देवा अंतरिया पापस्त लो देव ।

अंतरियं योमसुह जायं सेमाओ' दावाओ' ॥

तयो सुमिप-परवच-पुर्णो त्तालापुस्त-विमि(र)विवासेस-कापयो महाविभूईव

समुपपन्न-महासंवेनाओ' पणओ' कयपुचो वि ।

अह नमद्-जहा कयपुचय दायं दिवं तदा दायवं ति ।

सुयदेवि-प्रादयं सुवापुसारेण साहियं चरियं ।

कयपुचयस्त पुर्णं सोत्तमं देहि सुमि-दायं ॥

॥ कयपुज-वन्तापाय 'समस्तं ॥

— [३२. दाने शालिभद्र-कथा] —

उच्छ्रम-कृत्यं कथा पुनो से संगमो वि चारे ।
 लोमानं लघपाईं सुचरिद्रं सल्लिमाभमि ॥
 वेदे वेदे सीर दहृणं ऊपरमि निप-अपमि ।
 पापस-करण चहुइ जहृणेंनो रेहरो कपयो' ॥
 सीरार्द्धममना पुचरुणं पुच-आपका हो(हिं)नो ।
 तं रूपनापी(वि) दहृण रेह जयो सीर सीरार्द्ध ॥
 सीर वि रवेळमं दिओ कपयस पापमो माये ।
 हर्षतरम्मि पचो माहाइणी मात-सपममि ॥
 हरिस-वन-पुच्छ-अंगो तं दहुं संगमो वि चितेह ।
 धमो ईं जस्येसो भोयन-वेलाए संपचो ॥
 "हेसे कालेजमरे पचे पचमि 'मोक्ख-लम्हाए ।
 लोमादि-सिमुहं दाने पुणेहिं निवेदे ॥"
 ता को वि अपम समो साको दणाउ होहिं निहण ।
 ह्य चित्तितेण दमं दिओ से पापमो तेव ॥
 सुमिया वि प से आरं नाउं कपमुम्हाओ' लो चहिओ' ।
 वालीए लो सेसो हचो लो पापमो तेव ॥
 अशुरप-बहुभोयन-तह प(र)रिमम्हाओ' लो तेव सीर ।
 एपीए बरित्तमं रायणिदे गोभर-बहुर भदाए ॥
 उवचओ लो मय्मे कमेण जापमि हरिस-बहिइएव ।
 जापं सब वि पुर कयं च वट्ठममं लिउवा ॥
 सुमियमि फलिव-साती दिहो जणपीए तेण से आरं ।
 मासमि सुचरिद्रं पयं सुपसम जइ सल्लिमाओ वि ॥

पत्रिओ जणच-सरिसेहिं रुवाए-पुणेहिं, कला-कलावे(वा)अदि प । संपचो लिहपच-
 सलाइमिळं श्रीरुणं । गेदि चिव सरिस-पयी-सेसेहिं वरंमएहिं सह अमिरवंतस संपचो ।
 सरओ । अम्मि प, रेइति कमलाकरा, सह रायवंसेहिं । हरितेअंति काकपा, सह नव-
 नह-अचेहिं । विपरति दरिप-नमवा, सह गण-महामएहिं । पसरति सचच्छव-पमगा,
 सह मलठावलीहिं । रेइति काणपाइं, सह स-तडाकाएहिं ति । अवि प—

अह-कससाक्षिप-विमले रेहइ 'नह-अदिरमि सप्ति-दीओ ।

भदिय-चिबोहकाले सारप-अच्छीए दिओ व ॥

कओ सल्लिभद्र-मुचावशिण्णहिं कपय-पामीहिं इय-सेहिं-मत्तवादाएहिं उरपी-
 पाओ' सहालंकार-विभूतिपाओ' से गेहे निरुवम- [रुव]-सावच-जोवन-सिगार हाव-भार-
 कला-कोसहाइ-कपाहाओ' सहालंकार-विभूतिपाओ' पचोसं कपवाओ' । सरहुवाय-

पत्न्या-पुत्रं च भगिनो' गोमर-सिद्धी चेहि—'अहं हि सातिवदस्म क्वार-पुणेहि
अमरिमाओ,' 'तथा हि अम्हाण चेन्नुई-मिमिचं' चेन्नेउ एयाण मंगलेहि 'करे ति ॥'
पट्टिपचं से पचमं, उन्नुआओ' मन्नाओ' हि मदाविण्डहेणं । एवं ताहिं सह महरि-
दाणापुमान-अपिपं धम्मत्थ-काय-सुपाई' विसिद्ध-वम-सल्लमिजं जिवाधम्मपुद्गल-वं
'जियलोव-सुहमपुहपंतस्स सल्लकंतो कोह कालो । जणया च से जणयो' निवाहिय-
मिक्कलंक-सामणो बभोक्कर-परो कय-मच-वन्निआओ' बओ' समाणो आओ' वेमाणिप
सुरो । तयपुरुव-निवाणिच-कापओ सोमे वुंविउ पपयो । अचुव(क)उ-पुन्नापुमानओ'
च संपादेइ से जणओ' समीहिणं सवं ति ।

अम्मंअ-महरिसि-देव्म-राज-पुन्नापुमानओ तिपसो ।

॥ संपादेइ अहिण्डं काये स इ(हि) एस्स बहुपाई ॥
असुहममाणस्स सुई मन्नाइ समं च वचए कालो ।
पुणेहि जणमि-जणया वुवंति सल्लं कज्जाई ॥

अथवा आगतुप-वमिपहिं राखो सेविपस्स उवर्णीयामि कंवल-रयवामि । 'असु-
॥ महगपाई' ति करिप च मदिवामि । पच्छा निप-मेहे डिवाए अइए सल्लमि हि
मदिपामि । 'बिह्मणा च इरिअमाणीए राज्या वाहराविवा ते वमिपा । वुन्निअहिं
सेई जहा सातिवद-जणणीए मन्नामि हि मदिपामि । तओ पट्टविपा तय पुरिया ।
निपणेहि च माहिणं जहा एककमं चिय गमि अइए कज्जिअव बहुपाई पाप-सुहपामि
कवामि । अपिपं च नाए—'अहं पुराणेहि कजं, ता केसेमि' । एवं सोऊव गावप
॥ सहा 'बिह्मणा—'एकं पि न मदिवं' । विमिएव 'पट्टविओ पुरिमो राज्या अइए
समीवे—'पट्टवेहु सातिवदं, पुलोरमि सोऊइलेणं, अस्तोरिती मदाविपूई' ।

मंतुव आमओ सो रओ साहेइ जंवर अहा ।

'अदाइवा पि च मे देहा वुणेव कइवा हि ॥

च प मेदाओ' ताहि विमिन्नाओ' ता कवेइ उइ रावा ।

॥ एकं कज्ज पत्तायं ता मेहे एउ सयं रावा ॥'

अह कोउएव पत्तो मरणाओ वेळिअव वर-सोई ।

विनेइ मग्गमिपमो अवपरिपं मचलोममि ॥

समाऊओ चउरय-धूमिणाए निमओ सोरासवे । कय तयपुरुवा पट्टिवनी । सचम
धूनी-आऊओ भगिनो' सातिवदो मदाए—'वच्छ ! राधा आमओ, तं वेळिअ(व्छ)हु'
॥ सेव भगिणं—'तुमं चिय से जणं जापमि' । तीए भगिणं—'वच्छ ! न एतो भगिणं
' किं तु तुज्ज सेम-सोमाव च सामी । तं विच्छिअव च पवमहु' । तओ एवं असुव-पुं
निमामिअव विविमयेण—'भित्तु संपारस्स, अमि तुल्लोपर-वाणि-पाय-रयणा'

परायणा । भिषगाग्निं वदति पाणिनो ता यस्या सादुचो जे त्रिदुपाय-सुखमन्तरेण अर्थं
सुखी(हिं) च पयस्वति ।

अथि य - नरपद्म-पसयाय नराय करिवराय व पदि-४ नोत्सखं ।

दिव-इच्छिपाई अथो ! वेसमय-रामाय वि अर्थमि ॥

जिबनर-आषाए पुणो वहुता पाणिनो इह भवमि ।

उदित्तम साविभाई सिद्धिमिन्धेण वर्यंति ॥

ता जिब-पयणासुदुषेण अर्थत-दुखं विवृत्तया-चंचलं सत्तलीकरेमि मधुपवर्ण
भावेतो अलंघनीय-अपमि-अपमाओ' वपू-पदिओ' कामदेवो इ सखो-उप-सखि-
समेओ' अवपरिओ' सखो । दिष्टो राया, कय-पणामो य अथापरेण कओ
राय(इ)सा उच्छंसे । पैलियमयेण - 'यणो एओ ओ निपय-सिरीए लिपिदि-महिमं "
वतिष्ठित्तम दिओ' । ततो नयमं वतोदु से विष्टित्तम भविपा भदा राया - 'किमेयं !'
हीए भविमं - 'भदा राय ! ययस्य पुष्पाशुमावावजिओ' अय-देवोऽपुदिमं देवाणि
कय-बंध-महात्मयाराईणि सदायस्त पयामेइ । तेष न सहइ मयलोइय-कुसुम-
विलेपपाईण पंचं । ततो मयदुनायं विमज्जिओ राइया समारुओ सपमि-धूमिपं ।
मरुओऊरण य मओ राया वि तथेव । सवहुयायं च भविओ भदाए - 'नाराय !'
कीरउ संपय मोचन-पदिपचीए पमाओ' । 'मा से पत्थया रंसा भवउ' वि पदिनयं
से वययं । ततो बीकत्वयाए मयमुज्जाणे वासीयर-वावीमु चारा-जलजंत-पओयेण
अभिरंतेवस्स अहंसंमेव पदिपं मुदा-रयणं राय(इ)यो । तलच्छं च विपंउस्स भदाए
भविपा दास-पेडी - 'संचारेसु अक्काय मज्जय-वावीए जलं' । उहा कय से रयण-
मुचमवस्त मज्जे दिई इमात्त-सरितं । विमिहएण पुच्छिवा राइया - 'किमेयं !' । पेडीए
भविपं - साहित्यदेव वहुइ य उज्जिपाणि देवाणि रयण-मुचमपाइवाणि । 'अथो !
कपरयो रय साहित्यदो, जत्तेरिसी माहिमं' वि अर्थतो अहिंसंदिद्वय यओ निपय-मेइं ।
एओ य समोभरिओ धम्मपओसाभिहापो आपरिओ । यओ से वेदक-वदिपाए राया,
साहित्यदो य महाविच्छद्वेयं । निवामिओ' सादु-धम्मो, भाविपं संसारासारवयं ति ।

अथि य - "नारय-तिरिय-नाराय-वईसु परमत्थओ सुई नरिय ।

अर्थत-निरावाई धुपि-सुई नित्यमयर्थ ॥

मोचुम सादु-धम्मं संभोवाओ इवस्त वं नरिय ।

ता तंमि वेव जतो कापओ किमित्थ सेसेहिं ! ॥"

ततो दिवय-निदिह-वाणिज-वतिष्ठामो पमिक्कमवा-जिमिचं वंदिद्वय सखिओ वविष्टो
वयरं साहित्यदो । कविं भदाए । ततो अथेच्छ-नायवा-वरुत्तयेण निपवाविओ भदाए
यह वपू-काहिं संसार-पदिमंओ । अय-दिद्वहिं मुदामयओ विचओ तित्थपरागमयेण
पम्म-मिच्छेण एतो । दिवं से वारिओसिपं । महाविच्छद्वेय मओ' मयवओ' वेदक-

वदित्वा । भाव-सारं च वेदिको' महावीरो । निराभिजो' साहु-धर्मो । विरच-संसार-
सुदेव च मयिपमयेव—'ममं' । जाव जगमि पुच्छामि, तव ते पाय-मूले करेमि चर-
पदिवचीए सुफले मधुप-धर्म' । ममया मयिपं—'देशपुत्रिया ! मा वदिसं
कुपसु' । मजो' एतो । पुत्रिया जगमी सह मंभवेहि । दिवं जापोसमा-गुह्यं दापं ।
५ कया सब-जिप्तायपयेसु अद्वादिपा-महिमा । सवहा, किं बहुषा ? तकासापुरुष-निहसि-
चासेस-कायसो महाविच्छदेणं बहसो तितवस-सर्वावे सालिमदो सह वचीसाए वृद्धि
सेस-सोमेण च । एवं च तेसोक-दिवायरेण सह विहरतो नापाविह-तयो-पिसेस-
सोसिप-सर्गो पुपो वि एतो रावमिहे यिकसा-निमिषं । नीहरतो मयिजो तित्व[न]-
रेच—'अज ते जगमी यिकसं दाहि'चि मजो भरा-मेहं । अहमुसिठ चि न माजो',
६ जपच-जिप्सो निम्माजो' एतो । जमंत-जगमीए च दहिषा पविलादिजो । पपो जप-
गुरु-मचीवे । मयिपमयेव—'न मम जगमीए यिकसा दिवा' । ममया मयिपं—
'पुत्रम-जगमीए दिवा' । कहिए पुत्रमये ईशोह-ममया-मयेसर्गं करितसु सम्पन्नं
धार्तरत्नं । तं चिच दाहि पारिउम कय-पादयोवममं पंच-जमोकर-परो उप्पसो साहु-
विचाचमि ।

- ७ वा अहा सालिमदेव विभं दापं, तदा दापवं सि ।
संसेवेमं मयिपं चरिजं तिरिमालिमह-वसुप्पियो ।
वित्थरजो' पुत्र मयिपं नृजं उवमनधासार ॥
सुपदेवि-पसाएणं सुपासुसारेणं माहिपं एणं ।
मिण्डउ सवो वि जवो कई च सुहं निरुपम-सुदेव ॥
८ ॥ सालिमद-कहाणयं 'समसं' ॥

दानधर्ममेवाधिकृत्य वेदिकं तावत् फलमाह—

इह लोममि चि सिच्छह मणोगहो साहु-भत्ति-दानेणं ।

करि-देवदत्त-नखं जह पत्तं मूलदेवेणं ॥ २७

- ९ [इह लोकेऽपि सिध्यते मनोरथः साहु-भत्ति-दानेन ।
करि-देवदत्त-रत्नं यथा प्राप मूलदेवेन ॥ २७]

इह मनेऽपि सिध्यते मनोरथः, आत्मा तावदेव परमो । करि च देवदत्ता च रत्नं
चैत्येत(त)द्भावमिलकथार्थः । भावार्थस्तु कथानकान्तरात्प्रत्यक्षेण—

— [२३ दाने मूलदेव-कथा] —

- १० अस्थि अवन्ती-जम्बवार्धकारभूया उजेमी नाम जयरी । जीए च वचसेहण-कव-
करातेसु कर्त्तका, विवधि-मग्नेसु दीर्घति नामाह-कथाधि, गारेज-विहायेसु क-

माहवाणि, रह-कलहेषु कीर्त्ताय जदिरत्नं, शिपसेषु अङ्गुलीनचर्म, मिमेमि विष्पलंभो,
यद्-सत्येषु निषाजो'वत्सम्-दंनवाणि, 'कईवा-करये दार्णमि महात्मणं ति । अवि य-

रुई धरो सुमणो गुणधुजो' दोस-मच्छरी 'चई ।
धम्मवधी कालमिजो जस जपो धम्मसुप-सरिमो ॥
राया वि निप-यत्तम-निदलियासेल-सत्तु-संपाजो ।
जसप-यस-पुरियासो जियसद् कप्पहसो व ॥
अद् कामिणीय कामो जयत्तम-तर्पयथार-दिमवाहो ।
सत्तु-यस-माहम-जल्लो वंयस-कुमुपाय भित्तिपाहो ॥
पणह-यस-कप्पहसो दीयात्ताहाय वच्छतो पीमो ।
विप-गुहल] मंदिर-दीपो निम्मल-जय-वपलिय-दिपंठो ॥
निय-रुज-विजय-परितुलिय-यवय-वेसमय-जाप-माहण्यो ।
सव-कल्लावम-कुसलो सत्ताहो अयकनामो चि ॥
सव-कल्ला-वच्छा कवाह-पुणोह-सुरवद्-परिच्छ ।
नामेव देवदत्ता सुपत्तिहा वयद् 'वरयेमा ॥

आ य, वसोमही विममसराहि-दुग्गणं, सुरसरिया सेनरमणि-मिकयाणं, मिपंकलेहा
गविया-कुल-वहपलस्त, जयवजाया धम्महस्त, आवान-वेप(र)णी समस्य-सुह-सदो-
हस्त पि ।

अवि य - अतिवर्तेणमिमीए चिरिया अंगार्हं त्वं वदिपार्हं ।
जेव करालिदुग्गं व होइ एपासिमी सोहा ॥
सुर-विजाहर-नमर-सुवर्धं रुज-सोह-सह(च)धं ।
अं जीए जामि त्पे पिचमं निम्मिया एमा ॥
एपाए कटक्क-वलोह्यार्हं निकारये वि कुविपार्हं ।
तत्त-तत्ताय हुवीय वि चिचार्हं 'पेसुहीदुजा ॥
ममहर-कलामिरामो संकुल-मसि व तत्थं परिपसद् ।
धुसेसु परमधुवो, ज्वासेसुं पि ज्वपयो ॥
चोरेसु परमचोरो, साहसिय-नरेसु परम-साहसिजो ।
विठसेसु सुसुल-समो, धम्मव(र)जो धम्मिय-नरेसु ॥
रुवीसु पंचपाणो, समणो समवेसु, मासु वि चार्हं ।
सरलेसु परमसरलो, कालमिजो दीय-किमयेसु ॥
इय जेव जेव समणं संबंधं जाइ तस्स वं वं व ।
परिपमद् सुलदेवो जाहरिसो वेव दहेसु ॥

तस्स देवदत्ताए सह सम्मान-सारे वित्त-सुहमपुहवेतस्स सम्वर्धये कोइ कातो ।
अथवा वसंतुसवे उत्तमसुवगएणं दहुण देवदत्तं चित्तिं अयलेण - 'अहो ! निमदिपं
विदिना कोत्तहं इमीए रुवं विदेतस्स' । संताय-वित्तयादिकसेय व पट्टवियो संगमो

ज्ञान द्यो' । मयिष्या न चेत् - 'अत्र ते अवलो माहृषयो' । तीर्ण मयिषे - 'साधनं सपमागच्छंस्तस्मै वन्द्यहम्' । कथं तपशुक्तं समर्थं पि कायसं । ततो न्याय-विलिख-
लंकारिष-समाधिप-तपोल्लो, अनुमन्ममागो व(मि)चेद्दि, विष्णुस-सुमुमोचनारं,
पञ्चास्त्रिष-रपय-पईवं, नाभाविह-रपय-रविषं, मयिचकम्भोऽलं, कुलमयषं त्रिष जप-
लच्छीर् एषो देवदत्ताए अवधं फलोत्-ममये अपलो पि । निराचो पहागातये ।
कथं चतस-पञ्चालवाह्यं समर्थं पि कायसं । ततो केचि सान्तर वंर-मयिष-
पहागाहि अचंताशुराग-पराहि कदाहि चिद्विज्ज गथा येचाहो नियय-दुषेसु ।
अपलो पि तीर्ण सह नाभाविह-हाव-भाव-विलस-विन्ममाह-पुगार्ह अचंताशुराग-
मयिषं र-सुहचसुदविउ पपचो पि । अवि य -

तह सुरप-दुषिषुहृए रुव-सोहाग-निरुवम-गुणाए ।

दूरमभिरामिओ तो अह तं पिप नइ सुविषेसु ॥

एवं च तीर्ण सह अहिल्लिष-रव-रपायेण वि सुहचसुहवंतम्प वचद् कोइ कातो ।
अहिल्लसंती वि मूलदेवं जयमि-मप्यं न पवेसेह । अव-दियहंमि मयिष्या जयणी -
'पवेसेसु मूलदेवं' ति । अवि य -

पिर-संविष-विरहानल-तावं तुत्तम मूलदेवं तु ।

न समर्थो जयवेउं अओ मपरद्व-रामो वि ॥

जनन्वोक्तम् - सत्त्वं सत्यं प्रवादः -

"अप्येते रम्ये मरी, मरी कर्म्मि मायव ।

मीचमालमते लयने, प्राह प्रमेण विवेक ॥"

जैन - सोत्तममपल-देवं समर्थ-गुण-रपय-साधरं एसा ।

अहिल्लसद् मूलदेवं चोरं पुद्द(प)पर रोर च ॥

देवदत्ताए मयिषं ति -

"रुवमि येप हुदा 'चाह' 'नव-जोवममि न न दरे ।

चंवरं गुषेसु हुदा ते य गुणा एरुव नियसन्ति ॥

अ मूलदेव-वाहे नियसद् विष्णव-नाय-कोसल्लं ।

तं कचो नियसेसु वि विसेसओ तव-मपुणसु ॥"

जयणीए मयिषं - 'वन्दे ! न कदा-कोसल्लदण्हि पि उओ अचलसामी मूलदेवाओ' ।
देवदत्ताए मयिषं - 'अंभ ! मा एवं अलमंजलं कलवहु' । तीर्ण मयिषं - 'वन्दे ! न किंवि
वि असमंजसं, अहवा कीरउ परिक्कसा' । देवदत्ताए मयिषं - 'अंभ ! सुंदरं कलवं, सा संरूप
ममसु अवलं - 'देवदत्ताए उन्नुमि अहिल्लसो, तं पट्टसेसु' । कहिए य अचंता-निम्भरेणं
विषाविषामि अयेमामि उच्छ(च्छु)-समहामि । हविस्सिवाए मयिषं जयणीए - 'वन्दे !
वेच्छसु अपल्लसामिनो दण्य-साधं' । मयिषायं च मयिषं देवदत्ताए - 'अंभ ! किमहं
करेणुकवा, जेथेवं उच्छ-सुंजी केअह !, सा तंषवं जयसु मूलदेवं' । मयिओ सो वि ।

कृतौ पिप्लुण्ण दस कण्डिकाउ, महिषाओ दो-कण्डिकाहि दोशि पहणा उच्छु-ल्लुओ,
दोहि य दोशि नव-सरावाधि, सेसण चाउआणं । निच्छल्लेउम ल्लुओ, कवाउ
मेदल्लियाओ, रासिपाउ चाउआणं, विद्धा पूर-सज्जहिं, उरियाओ मत्तव-संपुटे
सुनणियाओ । देवदत्ताय संवयाणंदाय मणिया जयन्ती - 'पेच्छु पुरिसाण विभावन्त !,
जेम अयलेम जयेम-दस-विधियोगेण वि न मन्तव्यासहाओ' कय वि । मूलदेवेण
पुण वरं विणा वि चाउजायाह-मविषा अल्लियमाणा एव मन्तव्यासहा कय वि ।
ता सखं नतिथ विभावन्त-गुणेहिं मूलदेव-सरियो' । तयो नेसानल-वज्जलिया ठिया
हुन्दिका, मूलदेवस्स छिदामि जयेममाणी । विमयामचाय य न दुल्लहामि छिदामि ।

अथि य - "कोउवीन् ज्ञाप्य न मयिती । निषण्ण कण्ठापरोउमं गह ।

आणि कम्भ न सण्णित्त मुनि यन ? को नाम उज्जा शिव ।

क उल्लस्य न गोच्छान्तल्लत : कोउवीं कोउ मीरं ।

को ना दुज्जेम-वसुत्तमु पल्लि जेम्भ आउ पुम्भन् । ॥"

अथ-दिचइमि मणियो अचलो जयन्तीए जहा 'गाम-मणवं कहिऊणं पओसे एउत्तु' ।
एव ति कहिए हरिसिय-मगाए वाहि(इ)राधियो मूलदेवो देवदत्ताए । पओ से
मेदिर, समाउओ सीए सह मणिउं । इणंतरमि सुधिय-भोगेण वेदियं समंता देवदत्ताए ।
वपल्लरं अयलेम । मय-वीओ य ठिओ पल्लं हेहुमि मूलदेवो । अयलो वि महिषा-
उओ मणियो सहार, निमओ पल्लंके । तस्सिउम मूलदेवं मणिया देवदत्ता - 'प्राय-
मिदित्तुपेसु' । निष्काइयं समणं, उवणीया प्याम-पुवी । 'इत्थ एतणे 'मिचित्तु'मि
मणियं मणियमयलेम - 'पल्लंकारुणेण प्यामं' । देवदत्ताए मणियं - 'सपयेलं
विमसिद्धा' । तेम मणियं - 'अथं कांका'हाओ' । सह शिव जयेम-जलाएरिय-कण-
कलसेहि प्याममायस्स जल-मिनायमसइलो बीहरमाणो वित्तुम केमेसु मणियमयलेम -
'किं करेमो ?' । मूलदेवेम मणियं - 'जे ते रोप्प' । 'अओ ! महापुमानो एसो ।
कस्त ना देव-वसवणियो वित्तम-उसा-विनागो न इव' । न य वित्तमायचाय
दुल्लहाओ आक्काउ' वि । अथि य -

"मयल-जम-मत्थकपो देवासुर-सवर-संपुव-वयाओ ।

दिव-पणेम मसिद्ध मद्-कल्लेलेम हतो वि ॥"

विमारेवेण 'ममं वि संपव-विचयं हउत्तु' वि मणिकुम पहाउम य हको मूलदेवो ।
'अओ ! कइमप्यमं' पओमव-अयम-कल्लंकेयं नागरयाण दायेमि' । मच्चमाणो पपट्ठो'
'वेक्कावदायिमुहं । वरंतो य सत्तासचीभूओ महाउवीए । दिट्ठो येम लम्भ महिष-
पाइओ सइदामिद्धाओ हुको । 'अओ ! इमस्स संवत्ता(ते)गहं वि महादवि संविस्तामि'
वि भावैतो पपट्ठो सइदेव सह येतुं । यमासचीभूओ मज्झम-काओ, संपत्ता उवाचं,
निसिद्धा पण्णोह-च्छायाए । जल-सीरे य समाउओ हउं सइटो । 'इये मज्ज वि देग'।

पि चिंतितस्तेन मूलदेवस्य पयडो सद्ब्रह्म । 'अमन्दे राहिति' नि कपालो पयडो मूलदेवो वि । अमन्दे वि तद् विव सुतुं पट्टिजो पट्टिमि । 'दुदय-दिवसे राहिति' । तस्य वि न दिवं, तद्वै वि न दिवं । गमास्तभीदृजो वसिमस्त । 'अजो ! एतस्स महाशु-भायस्स आसारं नए जडयी बोलीया, ता न सत्तयं उपपरितं करामि' चेत्तेतेय भग्नो मूलदेवेण सद्ब्रह्म — 'संपन्न-विमयं ययं सोऊय इअमु' । तयं च पविडो वसिममि भिक्खा-भिमिचं । लहा कुम्माया, भरिणा पुडिया, पयडो वडामासिद्धं । इत्थंरंमि मासोपवासी दिडो भिक्खुका यामासिद्धं एते महस्सी । 'अजो ! बहु-दुष्क-पावमिअो एस मत्था, विसेयजो मात्त-पात्तय । न य ये 'कुम्मासे मोत्तुणमयं दापयमत्थि । एव-पयायेय वि करेमि अचंत-कवत्तमम्यायं' । समोपय-महस्सिआसएय मणिप-पयेय — 'अजय ! चिअतु ममात्तुमत्तहा एते कुम्मासे' । साहुया वि दड्ढ-कओपओमेय महियं' नि । ततो संजायामंदेय परिपमयेयं ति —

‘अच्छयं सु नराणं कुम्माया इति साहु-वारणय’ ।

लहा सच्चिदिय-देवयाए भग्नो य मूलदेवो — 'अच्छ ! मयसु माहा-वच्छिदेयं वं रोचइ' । तेय भग्नियं —

‘भग्नियं च देवदत्तं देति-सहस्रं च राजं च’ ॥

- देवयाए भग्नियं — 'अणिग इविस्सा' । ततो मोत्तुण ययं यजो विच्चापडासि-हइ । संपत्तो यजोसे एगमि नयरे । पत्तुचो देसीय चडेहि तयं । सुमिओ लडो 'वंदो उपरमि वचित्तमाओ' मूलदेवेण चडेय य । चडेय अमत्ता कडियं 'वंद-यमाओ 'वंदजो वविस्सा' नि । एएय लडो यम्लेय जडुरिटो वंदजो । मूलदेवेण चित्तियं —
- "न एते सुमिक्क-कलं विपारयंति, ता किमेतेमि मिठेय ?" । ततो उडेऊय निवचिच-सरी-चित्तो "आपंत-सुअभूओ महिय-पहाय-पुक्क-कलो सुहायत्तवत्तस उवज्जायस्स विहि-एजोवचारो सुमिगयं कडिउमाडचो । कडगयायमाये' दाऊय निपन(व)पूय(व) सचाडडो एव-दियसम्मंतरे काय-राज-लामो सुमिओ । कमेय य एचो विच्चापडं । एपणीए य महिओ ईस-धरे सव-हुइ येव मूलदेवो सचाडचो वज्ज-भूमि वेडं ।
- "ततो चित्तिपमयेण — 'किमइमहा नाहणी देवया, उवज्जाओ य !" । इत्थंरंमि यजो तत्थेव अपुचो राया । नीमियापि पंच दिवापि तिय-वउकाइं यम्लेहि देडो मूलदेवो वज्ज-भूमिए नीगिजंनो । ततो कऊय चळ-गडिपमसरोविओ नियय-संधंमि करिणा, देसियं तुरगमेण, डिपसुवरिसुदंड-बोदरीयं, बीइयाभि पात्तरणि, वरिचित्तं गंचोदणं,
- "निवडिआ लुलुप-वोही । एयं च महाविच्छडेयं नित्तजो सीडातये । पडिक्का महासाय-ताइणहि आया । लड्डा पयडोवडं पयय-महासायंत-वंदरं रत्तमसुदविउमाडचो । ततो चित्तिपमयेण — 'अलभिमिआ सुंदरेयावि राजेण विपाए देवदत्ताए राहियं' ति ।

अवि व-“अनुवृत्तं जं क तं वा निवर्तितव्यं पशुमे न एवेयं वा ।

स्तेन जत्य ज्येष्ठे न तं विप रज्ज किमप्येव” ॥”

तथा व मे देवदत्ता निय-जीविपाओ’ वि । ततो उज्जेणीए रागाणं दास्य-सम्माणाह-
त्तविहिंसे काउत्ता सत्ता देवदत्ता । एवं च सीए सह सेम-मदितादि य महरिसि-विष्ण-
दास्य-पुन-सुत्तुमे सुदवण-पसंसमिजं वम्मत्त-स्य-सवाहं विमप-सुहमसुदवेवसस
समद्वेसो कोद कातो । इओ’ य विविपमपलेव । अवि व-

“सत्त-सत्त-अत्ता किंत्ता पुनमे न जस पवसेद ।

निय-पेहु-अण-सत्त-पेहु-सत्तिज्जेण तं सेम ॥”

सुत पुन दायाओ, पोरसाओ, तवाओ, कवाओ च पावेच्छ । ता मिय्यामि क्क
दायेव सापणं किंवि । न च अत्तेव विष्ण दायं निपज्ज । पुन-पुरिसज्जिओ अत्ते
‘अविपविप-पोरसो अवाओ चैव, ता पुन-पुरिन-दरिसिप-मणेणं मंहुए देउतरं,
समजेज्ज दवं, पूरेमि अविप-जम-मणोरदे, कारावेमि किमि(त्त)वाणि, समुदरेमि
दीणावाह-किमि(त्त)वाओ । तओ पत्त-वासरे आओसणाह-पुहपं तवातापुहपं तवाव-
गमय-निवत्तिपासेस-मंसलोवपतो अवेम-विक्कतपय-समण-वविप-किन्नाहंदिमपुवम्मंतो
महाविच्छेत्तेण पवहुओ अयल-सत्तवाओ वि । अवि व-

“अविप-[अप]वाणंदो निवविपलेस-मदिवल्लओओ ।

दास्य-अहं विपरंओ वयह मेहु व सत्ताओ ॥”

कमेण य पओ परदेसं । आतासिओ’ बाहिकजाणे । संवत्ता नरिंद-पुरिसा, वट्टियाणि
हुंवाणि । आतापा कोटीपर-वणिगो । दिट्ठाणि मंडाणि, दाविपाणि पडिन्ववाणि,
दिष्वाओ’ इत्थ-सत्ताओ, जाओ वयहाओ । संवरियाणि कोत्तर मंडाणि । दाविपाओ
अंकावलीओ । महिपाहं लेखपाहं । समामाहओ महासाओ । एवं च तवपुहप-निवत्तिपा-
सेस-कापओ पत्त-वासरे पवहुओ उज्जेणि-हुओ । तथा वि व मविपहपाए पओ केव्वा-
पवं । ‘हुंक्क-वेज्जापेसु य भंदेसु न सत्ता[वि] दवाणि हुंक्कं दिवं’ति इमिअ
अवादेण सत्तवलीओ अयले । ‘अहो ! कत्तिवत्थ अयले ?’ चित्तिदेम वमिपं
मूलदेवेण-‘विपावणि ममं ?’ । अयलेव वमिपं-‘को हुवण-चित्तिपरिप-अहं महाजरीदं
न विपावहं ?’ । तओ साहिउत्ता निय-वरिणं समाणिओ एओ सत्तमाओ व । वमिपं
राव्या-‘अत्थवाह-पुव ! कोस लज्जति ?, न जीविप-दायाओ अणं दायमत्ति; तं च
ते दिवं । न य ते पशुवचारं अह काउं समत्थो मि’ । वत्ता मओ सत्थो, कय(इ)वप-
दिवेहि य पओ उज्जेणी(वि) । तुत्ता नरिंद-सयण-बंधवत्थो, कओ नपर-महूमाओ । विमिओ-
एवं अहा-समीदियं दवं । मूलदेवेण सदाविउत्ता सद्दवं-‘तुह पादेव-आताए मए
अहवी लंथिया, ता एत्त तुज्ज माओ, या य पुणो आताप्पेसु नयर व’ । तदि[अ]हं च
वमरेहि सुत्तिपं नयरं । न य आपविसया उक्करे विमिहं पात्ति । अण्वाया ‘णील-पड-

१ क. विमि । २ क. ‘अवे’ । ३ क. ‘उ’ । ४ क. ‘आतापविपले’ । ५ क. अ. ‘विमि’ । ६ क.
विहिरावहं । ७ क. विप । ८ क. वे । ९ क. ‘वी’ ।

पाठरथो पदम-पञ्चोत्तो सर्वं येष मूलदेवो त्रिष-चतस्र-चत्वार-मुष्णहार्दस्तु भूमिज्ज
 पशुतो मर्गमि पश्ये । हर्षलरमि अचञ्चो मदियाभिरापो चोरो । पुष्टो य तेष
 मूलदेवो—‘मद् ! को तुवं ?’ ति । तेष भूमिपं—‘देसिञ्चो य आत्तम्भ-इरिरो’ ति ।
 मंदिरेण पुत्रं—‘सम्पत्तु यम निहृञ्चो, जेय तुवं अदरिं करेमि’ । ‘महापसाड’ ति
 मण्हो लामो सेऽसुवन्नेय । दिवं ईमर-परे खचं, मीषिपं तञ्चो दवं, आरोविपं मूल-
 देव-संघे । कञ्चो अम्माञ्चो, पण्डो महिय-सम्भो मंदिञ्चो से पिङ्गञ्चो । संनवा भूमि-परपं ।
 मणिपा य पुत्र-संकेज्जा मणिणी—‘दयस्स पाहुण्यवस्स चलये कोरसु’ । ह्व-तडा-
 सन्धासय-निविट्ठस्स चलये थोवंसीए सुहुमार-कासाकुत्ताए सन्धिञ्चो एत्तो जहा—
 ‘पलजसु, न तुवं दय्य ह्वए पन्निस्सवामि सेरु-पुरिसे व’ । इत्थिय-वरमस्थो य महाविञ्चो
 मूलदेवो । हर्षलरम्मि तीए कञ्चो कलपलो जहा—‘महाविञ्चो पुरिसे’ । तञ्चो दव-संघो-
 वण-वाचारमुच्छिज्जय महिय-करवालो महाविञ्चो मंदिञ्चो से पिङ्गञ्चो । सम्मासम्पोहञ्चो
 य ठिञ्चो चत्तर-वत्तंमंवरिञ्चो । एत्तो देसिज्ज ति आहञ्चो कंक-करवालेय । संघो जाञ्चो
 दोषि संडाषि । ‘मारिञ्चो देसिञ्चो’ ति पदिनिपचो मंदिञ्चो । राया पि चोरो लड्डो
 ति तञ्चो धनलहर । पमावा रवणी, उम्माञ्चो दिवमपरो । वेडिज्जय बहु-वसथेहि चरये
 महिय-दंघो खडंठ-वड-वसरो एमसथ इह-चचरे वत्थामि पुषिठिरेण सुप्पिउवाटचो ।
 एमणा सहाविञ्चो मंदिञ्चो । चित्तिपं य येष—‘अञ्चो ! न सो त्वं पुरिसे
 वाचमञ्चो, तेण वाहरणं’ । तो तञ्चो राव-गभीरं अम्भुट्ठायासव-वयापाईहि पूरज्ज
 भूमिञ्चो ‘मिय-भणिमि मे देसु’ । नेय दिग्वा, वीदाहिया य । पुणो सम्मासम्पाईहि
 महियं दवं । दवं च वीत्तासिज्जय पूया-सकागज-पुत्रं विन्दतेय महियं तवं ति दवं ।
 पुच्छिया सा मारिया—जह दिवं नव पि । तञ्चो वत्ता अण्णपार-निरु ति काज्ज
 ‘निग्गाहिञ्चो रावणा । दयं भग्गिणं मंदिप-वरियं भणिपं । जहा राहणा राव मंदिञ्चो
 पूरञ्चो, जाव दावमरिच । दयमिमं पि मरीरं ताव सु(म)नोत्तह-वत्थाईहि सेसिअई, जाव
 पम्प-करण-समरवं ति । वत्ता सो निवटं रत्तं पण्डोवदं सुंघिउमाटचो ति ।

अञ्चो जहा मूलदेवेण दावाञ्चो इह सोमे कलं पयं, एवं सेसा पि पावंति ति ॥

सुयदेवि-वसार्णं सुयासुसारेण मूलदेवस्य ।

कडिउं(यं) ञ्चो ह्वणं नरो चरियं सो लख निवणं ॥

॥ मूलदेव-कहाणयं सेमत्तं ॥

रागादिविरहितेन आपायेन गुणवान् निवपदे कार्यं इत्याह—

रागाह-विरहिर्दुर्हिं गुणवंतो गुरु-पयमि कायवो ।

जह अज्जरविस्वर्द्धि एवं चिय सेम-गुरीर्हि ॥ २८

[गुणादि-विरहितैर्गुणवान् गुरु पदे कर्तव्यः ।

कथाऽऽप्यरक्षितैरेवैव श्रेष्ठरिभिः ॥ २८]

— [३४. गुरुपद-कर्तव्ये आर्यरक्षित-कथा] —

वमपुर-उत्पत्तिं साहिज्य तत्वेव सोमदेवस्य ।

महत्स्य कर्त्तव्योमा जाया निगमाप्य-विश्रुति)म् ॥

तामज्जरविस्वपुत्रो वाजलिपुत्रो गहिय-बहुविजो ।

निव-ज्यरं संपत्तो ज्ञानदिय-नाथ-वस्तोषो ॥

मज्जागमेण तुहो सन्नो चिय जंविपा य [जगणी] ।

जगणीए सो मणिजो-किमणीजो वत्त ! नए दिट्ठिवाजो ?' पि ॥

तस्स करण पयडो उम्ह-सउमेव गहिय-वत्सरथो ।

वज्जुर-सङ्कय-सहिजो 'आलीषो गुरु-समीरंमि' ॥

कतो पत्तो घम्भो ! गुरुणा 'गुरुण गहियं सयं' ।

परिहामि विट्ठिवायं अह गुरुणा सो इयं मणिजो ॥

दिक्खणए सो छम्भए 'एयं चिय होउ' गहिय-सामथो ।

सह(प)याह-मएण गओ गुरुणा मह सो उ अक्खय ॥

गुरुजो गहिए नाथे बहर-समीरंमि वत्तमाथो उ ।

निज्जविय-भरगुत्तो संपत्तो बहर-पासंमि ॥

कि चूय-वय-पटिम्मह-सुमिषय-रायेण सुइओ पत्तो ।

बाहिर-वसहिं 'गुन्डो गुरुजो सो पाय-सूत्तमि ॥

अय-वसहीए मव(ण)वं सम्मं किह होइ ? जंविए गुरुणा ।

तेय पि तो विज्जतो आयेमा भरगुत्तायं ॥

'जो मे सदि निवत्ता, सो मं अकुमार' तेय कजेय ।

गुरुणा एन निसिओ 'एयं चिय कुमपु को दोनो ?' ॥

दत्तमंमि समाउते पुन्ने जगयादण्हिं से माया ।

आतामपायं हरिअं बहुविजो सो गुरुं मणह ॥

किचिय-सिचं विट्ठइ पुण्यसस इयस्त ! तरितव-गिरीहि ।

विट्ठंमि उ ग(क)ट्ठिओ(ए) गुरुणा सोवाजो निचं ॥

ममय-कएणं पुन्डइ वोच्छिअिस्सइ इयं पि य ममाओ ।

नाउयं बहुविजो वहाविय-जायरो एमो ॥

पयो दत्तपुर-नयने राधा उवमामित्री तदा सखी ।
 मोक्ष निषय-नयने अयो पन्थावित्री बहुवी ॥
 छतय-सहिषं नयने पद्मवेदन हिम-पयसेहि ।
 परिचय छतयार्द्र सुपमयो सो हृषी जायो ॥
 दुष्कल्पि-पुष्पमित्रो मेदावी चीनगणि गच्छस्त ।
 उपनेद वत्समित्रो परं तु वय-पुष्पमित्रो उ ॥
 गोहा'साहिष्यो'हरिस्म'कामगो फग्गुरनिसओ माया ।
 विज्ञो वि न मेदावी एव गच्छेमि जुम-मात ॥
 वसन्त-मेदावीए विद्यमानस्त हरिणा विज्ञो ।
 दुष्कल्पि-पुष्पमित्रो विज्ञस्तच्छं'त्यंतेष सो नयने ॥
 पम्पुई सद्ध पुनं नयन-नेहमि जं न जो सु(मु)विषं ।
 ऐसि विषोदयद्वा विषेद गुरु इमस्मापि ॥
 सुरगुरु-समस्त पम्पुई खेस-साहूय पुन-अई दु ।
 ताहे 'बुद्धो'भुजोमे करे म-दुष्कळे नाई ॥
 वत्स-करबापुजोमे वम्मे काळे तरेव दहमि ।
 आपाराईर सो चठविहो होद अनुजोयो ॥
 हरिणा मित्रोअ-जीवा कहिया सीमंनरेव जिय-सिद्धं ।
 गुच्छर हरि नि इती महुराए विदिप-दिप-वेनो ॥
 दिक्षं दा(ना)वं सह दमयेनं चरनं न 'पालिय विदिना ।
 निष्कारया न सीता एहि वगहारिणं करिमो ॥
 परिभाविजन गुरुणा नयेव पुट्टेव हरियो माया ।
 मायो न समाहो गुरुणा रायावि-रहिएन ॥
 वय-तिष्ठ-वत्स-इह-रसिष्येहि दुष्कल्पि-पुष्पमित्रं दु ।
 दविजनं निषय-वर सती सुगोमि संपयो ॥
 महुराए विषिजनं नाहिप-नाई(हं) निमापए गोडो ।
 निष्कारव-दिहंता दुष्कल्पि वगहर तादे ॥
 अनुव-नयने पुवं अनुवयमावस्त सो उ विज्ञस्त ।
 मिच्छाभिनिनेसेवं सचमओ 'मिन्धयो जायो ॥
 तेसुदेसेग इमं सिद्धं चरिणं सविचर सेव ।
 सिद्धं शि दुम्भगिण-चरिए तपो निव हृषद सविसेवं ॥
 सुपदेवि-वसाएवं सुपापुसाएव साहिषं चरिणं ।
 संसिचं निमुनंनो पावद लोकसं सपा-लोकसं ॥
 ॥ अज्जरनिसय-नसावयं 'समत्तं ॥

ममप्रादिभिर्देवा अस्मि वक्ष्यमिहो नमस्तीत्याह —

भक्ति-विषयादपह्निं देवा वि वसमि होति किं चोचं ? ।

जह् जकतो तौसविओ चित्रकर-मुण्ण साकेण् ॥ २९

[भक्ति-विषयदिभिर्देवा अस्मि एते नमन्ति किं चोचं (आश्चर्य्य) ? ।

यथा यकतोऽपि चित्रकर-मुलेन साके ॥ २९]

— [२५. भक्त्याऽऽराधने चित्रकर-सुत-कथा] —

अस्मि भगवद्गुल्लकाम-पुत्तिपे सिद्धवच-मिरि-मकेय-दुपे साकेयाहिहज्जं महानपरं ।
तत्प य उच्चर-सुत्तिवने दिस्सि-वाए सुत्तिपयवविहाओ संविहिप-वादिहेगे जकतो । मो
य वरिहं वरिहं कय-महानयो मिहविष-विस्सकम्भो य वं चित्रकर हावाए । अह न
चित्रिज्जह् जय-महं विज्जेह् । जओ य कोसंसीए एओ दत्तओ विष्वाणत्थी एतो "
साकेपं । एविहो एव पुत्तयाए चित्रकरीए गेहे । एवं च तीए सुत्तव मह संवत्तस्स
समहकंओ कोए काओ । अथवा आयओ से चिनेयव-वारओ, पडुविवा पेरी । पुत्तिववा
कोसंसी-दत्तए । तीए वि कहियं-नग पुत्तस्स अत्तओ । तेव भविपं- 'कीत्तवा
चिह्नु, अहं चित्रिस्सामि' । तीए भविपं- 'किं तुमं पुत्तो न हवसि ?' । तेव
भविपं- 'तह करेओ, जहा जीवन्तो जकतो सोसेस्सामो' । एओ कय-ति-एणोववाओ "
व्हाय-विस्सिप-सिपयत्त-नियत्तो नवेहिं फल्लेहिं अभिलेक्(पे)हिं वक्खदि अहुत्तुय-
हुत्तयोसीए उहव-वक्खी तज्जा फल्ल-भक्ति-विष्वाणत्थमवहिं चित्रिज्जव उप्पविमपि
अच्छीमि । कय-वरम-महानयो फाय-निमज्जिओ विमविउमादओ वि । अस्मि य-

"समसु सुत्तिपिय ! वे जे अत्तयमाणेव किंचि अवहं ।

पविपय-वच्छल विव इवन्ति तुम्हारिस्सा जेय ।"

तओ फल्ल-भक्ति-विष्वाणत्थ-आवजिएव भविपं जकलेय- 'जह् ! वरं वरेतु' । तेव
भविपं- 'किं तुह इत्तकाओ वि जओ वरो ? , जहा वि वा पयं वारेतु' । तेव
भविपं- 'तुह तक्कवाट विव सिद्धमिणओ, अत्थं किंचि पत्थेतु' । दाएव भविपं-
'जह् एवं, ता जस्स दुपवस्स चउत्थवस्स वा हम्ममि देत्तं पेच्छामि, वे चिनेज्जामो'
वि । 'एवं' हि पट्ठियजे कम्मिज्जव जकत्तं एओ दारओ गेहं । आणविओ एओ वि "
पित्तओ ।

जओ वक्ख-जह् से जकतो वक्खी सिहो, जहा एओ वि आणवणीओ भवीए
आहाएपरी । सेत्त-वक्खानयं जओवएसमात्ताए । जहा मो सवामिएव निर(व)दिओ, जहा
य चंडपओएव नमरी रोदिवा, जह परंपरामवाहि इहमहिं उत्तेयिणविवाहि पाजारो
कओ, जहा वट्टमावामी तपोसरिओ, जहा निगाहं पदवने पओयस्स उच्छंगे "
दाएव पडुवा; जहा सवित्थर भविपं ॥

॥ चित्त[प]र-वक्खाणयं 'समत्तं ॥

पर-विद्धि-दंसणाओ तुच्छं निय-संपर्षं निरुद्धम् ।

बुद्धन्ति केद् पुमिना दसम्भमदो ज्व कय-पुष्पा ॥ ३०

[पर-वि(द्धि)दि-दर्शनात् तुच्छं निरुद्धं निरीक्ष्य ।

पुष्पे केचन पुष्पा दसम्भमदयत् कृतपुष्पाः ॥ ३०]

— [३१. बोधे दशार्णभद्र-कथा] —

- दशम्भपुरे 'बोधे राय-गुण-मणालंकिओ दशम्भमदो राया कामिणीपण-वचमय-परिवारो बोधे ब्रह्मणे विदुः । अन्धया ममोमरिओ महुणन-नामात्तओ ब्रह्म-भूतओ ब्रह्मवाचसी । ब्रह्मविओ राया भित्त-तुरिसेहिं तित्थवराममेव । ठिप्पं से मयोरहाद्वरिं पारिओमियं । एत्थंनम्मि अत्थमिओ चककाय-विच-वचओ दिवसवरो ।
- विद्विष्यामि चककायामि, मउल्लिषामि पंकपाणि, विपेविओ संज्ञा-राओ, आर्मादिपामि इत्थम(त्थीय) कलामि, पकुल्लामि कल्लव-महाणामि, पपडो दूया-अओ । तओ विद्विष्या-सेस-पओस-कायओ 'विद्वेक-सामिओ राय-पंकय-वमामेव दूय-वाओ भविस्सामो' पि मन्थमाओ कय-पंच-नओकतो वमुओ राया । मुह-नम्माणिप-निओ य विपुडो एसो गहाय-संगल-सु-एवेणं । 'नमो जिणाय' ति वणओ सवुद्धिओ मयवाओ । कय-महाद्वि-
- कायओ गहाय-विलिवालंकरिओ नमारुओ एगवण-संज्ञां महामरं । ठिप्पं उमय-पामेसु अंतेउरं । पपडो संतु महाविच्छेज्जं । वओ समोसरं । पमिओ तित्थवरो पार-मणि-विमवएहिं । निय-विद्धि-दंसणाओ य विद्धिओ राया । उओ से संकपं निरुद्धं चित्तिं हरिणा — 'अहो! अवबोमि से मरुं' मन्थमाओ आरुओ एगवणं । विद्विष्यामि से अहु मुहामि । एकेह मुहमि विउविषा अहुहु वेता । एकेह-विमाये निनि(म्भ)वाओ
- अहुहु पुण्डरिणीओ । एकेकिवाए कल्लवाए कयामि अहुहु कमलामि । एकेमि पंकय निम्मविष्यामि अहुहु दलामि । एकेमि दले विउविं दिव्य-कण्ठमहारोषवेणं तित्थ-कामिणी-समाई वणीस-बह-नाडयं नाडयं । महाविच्छेज्जं य' पपादिणीकओ महावीरो । 'अहो! कपणओ मओ, जेवेरिसेण विद्ववाहएण पमिओ तित्थवरो, कओ य इमिहा अन्न-उमममि पम्मो, विउओ य अहममेव दत्त-त्थएण । ता संपर्षं
- अपरापय-सकल-सच-गुहायं सिच-सुह-निर्वचनं करेमि नाड-त्थयं' मयलो महाविभूए निरुद्धो दशम्भमदो राया पमिओ नतामरेहिं ति' । उवओ सवुद्धीए कायओ ॥

गुरोर्धनं हर्षव्यमित्याह -

इगिय-चिट्टाईहि य गुरुणो चित्तं हरंति मुणिवत्था ।

वेसा-भट्टिणि-सचिवा विट्ठता विट्ठ-माहण्या ॥ ३१

[इक्षित-वेद्याऽऽदिभिश्च गुरोर्धनं हर्षयि मुणिवार्थः(श्रुतार्थः) ।

वेद्या-भट्टिनी-सचिवा विट्ठता विट्ठ-माहण्या ॥ ३१]

भाषार्थः कथानकेभ्योऽवसेकः । तानि चामि -

— [३७. इक्षितज्ञतादिना चित्तहरणे वेद्या-कथानकम्] —

सायन्धीर् मयसीर् रूप-सायन्-जोष्य-सोढ्य-कटा-सोत्तल्ल-गुण-सप-निर्मुषिणा
अर्णसेषाभिहाणा वहण-यमिया । तीर् य लोम-चिचामरियमत्तं चित्तमालियाए
लिहाविषा निव-वागककथा म्मे वि नरिदण्णो । वक्तालिय-चल्लो य काम्मो' ॥
निपय-[चिच]कम्मे य दिदि पयंय, पयंमई य । तजो मुणिय-नरिदा-पुर्वणा 'तयण-
रूपवदियसीर् अणुवगिया इच्छापुरुवं दवं दिदि । एवं मोक्खसिक्खा वि गुरुणो
गोसविपक्ख, तुहा य माणाईहि सोक्ख-निर्ववयेहि पडिआहिम्मति ॥

मुग्घेवि पयाणं सुपाणुनारेण नाहिंयं चरियं ।

वेसाए नितुपंतो होर न्ने विपय संपत्तो ॥

॥ वेसा-कहाणयं' समत्तं ॥

— [३८. इक्षितज्ञतादिना चित्तहरणे भट्टिनी-कथानकम्] —

वसंतपुरे नचरे एकाए वंसवीर् सिद्धि पूयाओ संपत्त-जोषयाओ य समुच्छा ।
पन्ना भविषा अणवीर् - 'मयय-निनम्भं नचारे पवीर् मत्तए आहोआहु' । तहा
कए इरिसिप-चिचो चरयं संवाहिउमाहयो । भविषा य मा तेय - 'करियेण मत्तएयं'
न दमिओ ते चणो ?' । पमाए य सारियं वणवीर् । तीर् भविषा - 'दण्णे ! तुवं
वि अदिच्छं भमसु, सिप-अस्मि-पडिक्खओ जहा-सुई विहाणु' । बुद्ध-पूयाए वि एवं
चिप पयंमि पहाए सो सिद्धिओकसंतो, अणवीर् वि सिद्धो । भविषा पूया - 'दण्णे !
तुवं वि अदिच्छं भमसु, नवर सिनयओ इविस्मा' । तयाए वि एवं निवचिए सा तेय
दूरं खलीकाउम नीयिया वान्णेहाओ । सारियं अणवीर् । तीर् भविषा - 'अह
परमेसो अप्पमचाए आगहेयओ' । उवणओ समुदीए कययो ।

— [३९. इक्षितज्ञतादिना चित्तहरणे सचिव-कथानकम्] —

वसंतपुरे नचरे । नरनाह-रायसिरि-संकेय-कृणं अरिक्खी राया । चउत्ति-बुद्धि-
ममसुएओ मइसुंदरो मंली । अणवा आस-वाहिणियाए निम्भओ राया । वनाथ भुमि-
भागे मुचियं तुम्भेय । रमिय-निपयेण य दिहुं तह-दिने तवं वि पुवं । निज्जापंतो य

सुदूरं दिष्टो मंतिषा, भुविष्य-मनो-विपश्येण य नागाविहसस्तुजाय-देवउरुह-भूमिओ
 मापतमलसगुह्यकारी कलाविओ महाउरुहो । अक्षया आस-वाह-निमिचमाभरणं तं
 महाविहं महाग निरुद्धा अर्चन-विन्दिएण पुच्छिओ मंती राह्या-कैनेसो मापम-
 नरागुह्यकारी कलाविओ उरुहो । मंतिषा भविष्य-‘देव! त्व’ । राह्या भविष्य-
 ‘कहं?’ मंतिषा भविष्यं माप-वक्ता-दिवस-वेला-पुत्रं त्व अमुषात् । तयो अर्चत-
 परिपुष्टेण सप्येसु रस-निषपयेसु कापयेसु विउओ । उवष्यओ सवुद्धीए कापयो ।

धम्मस्वाय त्रिदशाभाषति वृत्त्या भवन्तीत्यह-
 धम्मट्टिया सुदूरं पुरिस-त्थीओ पुवंति देवा वि ।

॥ जह नंदिसेणसाह् सुलसा जह नाग-भञ्जा य ॥ ३२

[धर्मसिद्धन्(ः) सुदूरं पुस्तान् श्रीः स्तुवन्ति देवा जति ।

यथा नन्दितेन(देव)साहु सुलसा यथा नाग-भञ्जा य ॥ ३२]

भाषार्थः कथानकान्मात्रमवगम्यते वेदे-

— [४०. देव-स्तुत्ये नन्दियेणसाहु-कथा] —

॥ समरथ-देताय तिसपभूद् अंन-जपनए एवमि माये अर्चत-दारिदोवहवाणं
 पुरिसि-वीणं विहंक्का-निमिचं संमारजपुहयंताय नारिवाए सहुवभूओ गमसो । तमि
 य विम-वन्दे न वहुमाये पवर्तीहओ कयओ । आपमाये य तमि अजणी वि गया
 जम-मंदिहं । मो उ दारओ अर्चत-पवहु-रुव-तायण-सोहमाह-हीओ आपमेओ
 अमुकंसाए नहिओ माउच्छावाए, कथं से नामं नंदिसेणो पि । परिपुष्टिओ कं पि
 ॥ कालं, तं-निमिचेणं ता वि गया अंतव-वरमि । अवि य-

नियसह अत्य अरओ तत्त अर्त्ताय कुवह नरथं पि ।

अहवा सुवह कालं कमोदओ अत्य अक्षिपह ॥

कपळा पर-परिताहीए भिक्खं अर्चओ नहिओ माउलणेव । कयेव य तत्त नागाविह-
 देवज-परायणो दणो जीवणं ति । अपि य-

॥ “योजनमुदन्नकाले निवसति विरप्येऽपि तालवन् ॥

रात्र्यति पारु-काले दिन-कालमपि माधुर्यम् ॥

अथवा योजनकाले भिक्खेनापि जगत्तुह ॥

भिक्षां सतु कालेभ्यो नातिकालाय योजनम् ॥

सर्वस्य हि ममो लोकं वैयुनाय प्रवर्त्तते ।

॥ तच्छास्त्राभक्तुं भयात् वैयम् रात्रिद्वयाय भिक्खति ॥”

वित्तनगरादिदिओ नमिओ लोकेव-‘कीस परव कम्मं करेसि?, जेव विउपिऊव
 दणं न दार-सीहं करेसि’ । तयो अथरव अर्चओ भुविष्य-मनो-विपश्येण भविओ
 माभए-‘एवेव विउसु, एवं पढम-दुहिणं ते देस्ताओ’ । एवं य आपा-परापमत्त

संपन्न-जोषणा सङ्गवर्णीया से विवृता । त्रीं वि तं दृष्ट्वा मन्त्रिजो जयजो - 'यत् अन्धा धारयतो, जद् एषस्त देहि' । 'एषं दुर्यं देस्तामो' वि मन्त्रिज्य पुणो वि भरिजो । त्रीं वि तद् धिय निवारिजो । एवं सचहिं वि विद्वा पुंजो व न मणे वि सादो वि ।

अवि य -

“उनरोहयाय नीद सज्ज सज्जस्त जीवतोममि ।

येमा पुन इह उनरोहयाय म्मा केज सचहिज्ज ॥”

“अहो ! तस्मैतसरोविष-वाय-वहातरुजो सङ्गुत्तमजो जयंतामोह-कल-निनहो । ता किमयेव अवरःपानिगिपेसेम दाराह-संगहादितसेर्यं । संपन्नं वि जाय 'जरा-वर्णीहि न सीदित्तामि, ताव जातोपेमि दुष्म-महा-कम्पघावरं, जेव जम्भंवरेशु वि ह्विमो जयप-कलाभि' धिवितो वेराय-जम्मावहिजो 'ममिउमादो । दिद्धो येम आवरिजो । सविपर्यं न सादितो निवय-पुणंजो । तेव वि जोषो वि काट्टय परुविजो संपन्न-पूजो एवं-महत्तय-तत्तल्लयो उच्चसुण-ममात्तंकिजो महा-धितिय-दिक्क-कल्लत्तयो तुमाहु-कम्मो वि ।

एवमद्वयप-कल्लिजो बम्भो अह करिजा ममकल्लजो ।

येम वि सो जयपं विव पदिवज्जो से समीवंमि ॥

एवं न तस्स वैरम्यमम्मावदियस्स, जंमोवंम-तत्पाहं सुयं परंतस्स, परमरथं निज्जमेतस्स, रागाद्वो सुलुभुरितस्स, कसाए निज्जमितस्स, इंदियामि निरंमेतस्स, छत्ती-वकाप-संजमे वहुंतस्स, मीह(व)-वात्तं वरिहरत्तस्स, उज्जय-विहादेषं विहरत्तस्स, दसविह-सामाधारिमम्मसितस्स, पववत्तुक्कव(हं) विहेतस्स, छद्द-उय-दसय-दुवात्तय-उ-मात्त-दुपात्त-पउमात्तिपार्त्तमि विधित्त-उवचरवामि चरंतस्स, अजरंतद्वज्जो माय-सार पवपंतस्स, एवम्वं तुमाहु-सुवाजसमवरयं दसविहं वेपावरं पाए अलीए कलितस्स सवर्धंतो कोह काळो । अक्षया तिपस-वज्ज- (निप-समवज) द्विएवं मयिं सकेवं - 'अहो ! कपरजो पंदितेयसाहु, जस्स साहुपम्म-परस्स दसविह-वेपावरं करोतस्स वचद् काळो, न व तुरेहिं वि बम्माजो चालिअद् । अवि य -

“दसविह-वेपावर्यमि संतिर्यं तिच्छिय (वद् तिक्कयं) इती मगद् ।

तिपसेहिं वि न तीरत्त बम्माउ चालिउं इती ॥

हरिणो वक्कं देवो अजददंतो व मममववरिजो ।

सोतुं मित्तज्ज-ऊवं जदवीए आमजो वसहिं ॥

वाट-द्विएव मयिं सुरेण 'जदवीए विहुर साहु ।

अतिमारवहि-पदित्तो, वा तुरिंयं वउ सो ! कोह' ॥

एवं(यं) वक्कं सोउं पाएय-समपम्मि वेच्छिउं करतं ।

संपद्विजो महप्पा कयत्तमप्पायं' बम्भंतो ॥

जोत्तह-ऊए जमंतो तिपस-विज(णि)म्मिविज-अंतापाहं ।

उय-सचीए हंतुं सज्जोसहो तत्त सो पयो ॥

दिहो तेन गिलायो सो वि य सन-कस्त-निहुर-गिराहि ।
 सिसेह नंदिसेनं सो वि य तं सहर चिरंतो ॥
 रोम-कसेनं जंघ एसो करुणामि कद पु एयस्त ? ।
 रोमाभायो होआ ? केन वि(न) द्येन दिसेन ? ॥
 १ चोउमं तं जंघ 'बसदिमाचळ, जेण मे किरियं ।
 कारेयो' सो जंघ 'गहुं न चयमि, ता संधे ॥
 निषर ठवेसु' ताहे संधारुडेन जाइ सो तेन ।
 जंघ य सो गिलायो लहुवरि दुग्गंध-विहुरा ॥
 आ बाव ! केन-पाओ कओ तए मज्ज गच्छमायेण ।
 २ ता विसव सुहुचं' अइ ! एवं जंघ गिलायो ॥
 बीसमिऊम पुणरवि सधियं तं 'जेइ खंधमारुडो ।
 सो वि य बहुण्यार निहुर-वपणेहिं तं 'सवइ ॥
 सुससेलो विव जाहे न चालिओ सो सुरेण वम्माओ ।
 निष-आयं संहरिउं बहिय पाएसु से देवो ॥
 ३ 'खमसु महारिणि ! जं ते हरियो वपणमसइतेण ।
 बडिहुलं आवरियं संधि-पहाणा सुणी होति ॥
 तं चिय एत्थ कयत्यो निय-कल-मयणस्त शुभिमा-इंदो ।
 तं चिय निम्मल-निय-अस्-संहाइय-तिहुयणामोपो ॥
 तं चिय महारिणि ! चंनो अइदुद्धर-बंम-पालमाहिंनो ।
 ४ जंतुं सुइ-कत्थो होमि कुडं संकरो तं सि ॥
 पुरिसाण सुचिमन्तो तं चिय पुरिसोचमो समवसाओ ।
 परमीसरियाइ तहा इंदो वि तुमं जु(न) संधेहो ॥
 वपण-किणायबोहिय-मज्ज-महाकमल-संध-निवहाओ ।
 तं चिय जयमि सुरो निहुिय-दोमाउ तह केव ॥
 ५ तव-कत्थाओ तं चिय सोचो पिउसेहिं नपु समवसाओ ।
 गल्ल-वपचाउ अई सुणी वि सुवचाउ मवणस्त ॥
 कम्म-मलं सु सवेंतो सवणो तं केव तह य सवणो वि ।
 तव-सेदे वहुंतो गण-गयो राम-विग्हाओ ॥
 सवल-जण-बोहणाओ पुहो तं केव तह य मज्जत्यो ।
 ६ रागार्हणमभावा करुणियो करुण-भावाओ ॥
 इय एवमाव(र)-बहुविह-अहत्थ-नामेहिं तं मुणि चोउं ।
 निष-हाणं संधयो देवो तह नंदिसेनो य ॥
 साहूहिं पुच्छिओ सो 'कत्थ गिलायो ?' वि तेन वि पर्वचो ।
 सवेमि परिकहिओ अहा कओ तेन देवेण ॥

कय-पञ्चशो पञ्चा मत्तो मातृवद्विष्ट इमं भवत् ।
 'अहं अस्मि इत्यस्य फलं तवत्स, तां होतुं मनुष्ये ॥
 कामो ऽ मन्मथिरासो नर-नारि-वशाव' कय-मियासो सो ।
 महसुके उवपसो देवोऽयं नंदितेयो वि ॥

उवपसो कामसो ।

॥ नंदितेय-कथापार्थ 'समस्तं ॥

— [४१. देव-स्तुतो सुलसा-कथा] —

रावणो नपरे नागरश्चो तिहुपच-उल्लहयिता' निलम-गुणावली-भूषिता शिव-
 साहु-अथा सुलसा नाम शारिणा । तीर पुच-निमिचं शिवसिद्धार्थं नासो उवपयामि ॥
 देव । दिव्ये ओषधेय 'न य संशयंति यमोस्त' । तीर नमिचो- 'अप्य-महिलं वीर्यहेतु' ।
 तेन भविषं - 'असमन्थाय सुंदरेणापि सुखं' । तजो पुच-निमिचं वेत्तुवपसेयं तेहि
 सपत्नहस्तेहि पयाविता शिवि तेह कुदया । अप्यया य शिवस-सहायुगप्य भविषं
 इति यि । अवि य -

मयचाह रिक्त-चकं समं नासेज दिप(व)स-नादेय ।

तद् वि य सम्पत्ताजो न चतद् सुलसा इती भवत् ॥

तजो इत्येव शिवसेव चित्तिर्य -

"अजसं वि जसं तद्वा गुणं पि दोषं कुपंति स्थाजो ।

अवहरिचय-मन्त्राया बहुचो अकृतीय-गुरितो ऽ ॥"

इमं नावेजो सनागाजो शिवनासपाउ देवो सुलसा-वरिक्ता-निमिचं । कय-साहु-वेतो
 लङ्घयित्तो से कुतजो । कय-विमयकम्माय भविषमयाय - 'नंदितसह, किं करोमो ?' ।
 तेन भविषं - 'सपत्नहस्तपार्थ शिखं देतु' ।

"एषाहं ताहं चिर-चित्तिपाहं शिवि वि कमेव वचाहं ।

माहय य आयममं संतं य मम-व्यसाजो य ॥"

भाषिती हरिप-वर-निम्बरा उल्लुहिवा दाउं । अंतराले य चिचो देवेय कुदजो । तद्
 चिव गद्विजो दुर्य-पसो, सो वि यमो । एवं तदजो वि । तद्वा वि न विपरिमया' ।
 यजो शिवसो मथितमाहचो ।

साहेह तजो शिवसो अह शिवसिद्धेय भविष्या तं सि ।

ता तारिष चिव तुमं करोमि किं तुज्ज ममेज्जं ? ॥

तीर भविषं 'महापस ! अजं तद् दंयनाउ किं कलं ? ।

तेन चिव वज्जवं अलाहि नीसेम-कजेहि ॥"

तेन भविषममोहं देव-दंयनं महापुधाया य तुमं ।

ता मम चिव-निज्जु-निमिचं किं पि पजेतु ॥

‘अद्यो! या एत मयारो पुन-निमित्तं मिच्छन्नाहं निविह-विनो सिञ्जत’
निविहीए मयिपं सुलसाए—‘अह एव, ता सुहायुवायेण होउ मे पुनो’ वि । अवि य—

तुल्लेण तजो दिवा वचीसं तेण तीए सुलिमाओ ।

एकिंके सारअत्तु होहिंति तुया उ वचीसं ॥

कज्जमि पुनो नार संसरियवो पि जेपिउं सिपलो ।

ईदीए-दल-नारं उण्णवो निम्मलं मययं ॥

‘कहं वचीताए येइरूपायं तुयासुइं मलेमि’ । तच्चाहिं एवो सुंदरदलो होज’ वि
भारतीए सुहाओ सहाओ पि तय-कज्जं, संभूया य तुल्लं वचीसं पि तुया । गदिया
महाविजयाए, दिवा देवसस काउभसमेयं । अलिवासवो य वचो तुरो । ताहिंयं ते
“जहा मयकाजं सुहाओ सहाओ वि । तेण मयिपं—‘तुहुं कयं, सरित्त-आउकसा सवे पि
मयिस्संति’ । उवसासिअय केययं मज्जे देवो । कमेण य जाया सुन-संकासा वचीसं
पि तुया संमिपसस तुल्ल-वयया । वत्तिया देहोवचरणं, कला-कलायेण य । संव-
वोदया य सेमियस सह सुविहा-निमित्तं गया जहा वेतालीए पंतीए राअत्ता
वीरसद्वनवासाया जहा उमएसमाळा-विवरये सविरवरं मयिपं वि । उवसाओ कायवो ।

॥ सुलसा-कहाणयं ‘समसं’ ॥

अविजया निमित्तमात्रेणैव बुध्यन्त इत्याह य—

जंमंतर-कय-पुण्या निमित्त-मेवेण के वि बुज्जंति ।

करकंडुमादणो जह संभुद्धा वसहमाईहिं ॥ ३२

[अन्तर्गतं कृतं पुण्या निमित्त-मात्रेण केचन बुध्यन्ते ।

करकण्डूमादयो यथा संभुद्धा वृषकारिणिः ॥ ३२]

अनुसारायामिकावित्पुत्रम्—

“जीव्यं होअममूया य भूया य अजिअद हो पि विदु-अअमत्त ।

अज्जे वदति उ पिम जो पिम हि पुअ-निविहो ॥”

‘साधार्थबहुम्या’ कथानकेम्पोअसेया, तानि चाम्मि । के ते वचैपपुहा ? अयो

॥ अन्वह—

— [४३-४५. निमिच्छाद बोधे ४ प्रत्येकबुद्ध-कथाः] —

काण्ड’ अलिमेतु’ पंचमेतु य पुग्गुले । नयो राअ विहेहेतु वंजोरेतु य ‘अणं’ ॥

वत्तमे य इंदोअ काण्ड ओ य पुग्गुल बोदी । काण्डं तु पुग्गुलसणी नमिस्स गेजससो य ॥

[१] तस्य ताव करकंडुवो चरियं सदिअ—

“अंणाअयवए उअयवपरि-संकासाए चंपाए जवरीए वरिदलन्धि-संकेय-दुयो वदि-
वाहपो राया । वेडनहि-पूया जिगववव-आविप-वई सुसुंदरि-संकासा वउमावई से

भारिया । तस्य च तीरं सह विमय-सुहं पुनश्च-निवृत्तिं पुष्प-वन्धन-मयि च त्रिवन्ध-सह
नरलोग-सुहमपुनश्चान्वस्य बोधीषो कोट् कालो । जगता पहाण-सुमिव-वन्धन-
जगता आश्रय-सत्ता । सङ्ग-मण्डो से मये विनय्यो 'नरिह-नेरत्थालंकिता करिवत्तकट्
अद् भवामि कावपुञ्जालंकि' । पुच्छिया च गद्या । साहिजो यम(ह)नो होहलजो ।
तथो वसत्त-वासरे' सच-करिवत्तकट्ठा नरनाह-थरिजगता-उद्ध-पोंठरीया नरिहाहण-
सत्त-मण्ड-वेत्तालंकिता मराविभूर्ण उजावर्द्धसु ममिउमाहता । तथो पदम-
पाउमुच्छलिय-पंचवच-कुसुम-मय-संचलियं वचनं आसाहउज संवरिय-सम्भ-सोमको
निह(ह)जिहउमाहोर्ण पहाविजो अरवि-दुर्गं कलितो । हम्भोभुमग्गेणं संभावागो,
मंदूष क्खव-ओपयामि निवणो अकय-कओ । दूर-वत्ते करिम्मि दिहो राह्या वड-
पायवो । तं दूर्यं मयिवा देवी - 'एवम्प दिहेमं कती गमिस्सई, ता मयि एवम्प "
सहाज् समेसु' । सपत्ता तदा कथं, देवी उय अवरिहत्तकेव उ न सम्यु तत्त्व । तथो
पाहिषा सिध(ह)-वन्ध-वन्ध-उच्छ-उच्छ-मोसयाय महत्तवीर करिष्य । सर-जले च
पविहृप्स करिषो अवसरिया देवी । तन्ना-मुहा सीउमिच-मय-मलेवाविमुपा पत्ता
तावत्तामं । दिहो कुलवर्द्ध । संजाय-विम्वय च पुच्छिया तेव उप्पणी । तीरं वि
अवय-समाधो चि काउज साहिषा सविचत्ता । मयिचं च वेण - 'वन्धे ! वीसत्ता ह्यसु "
ताव पत्त आसमे, काव पत्तिमे सत्तो सम्यु । जगं च चेत्तओ जग्गाज् सपयो
जालि' । तथो ताव वम-पुष्प-कट्ठाहताय बोधीषामि क्खव-विषामि । अज-
विचर्हि पट्टविषा कुलप(ह)या तावम-सहाया दंतपुरे, अरय दंत(च)मो राया ।
मंदूष वत्तिमासम्भं मयिवा ज्ञावत्तेहि - 'अरे ! वचसु वयाय वचिणीय, च अम्हायं संपयं
मयय-वित्तओ हल-किह' चि । व(च)मं करिय मया तत्तत्ता निवय-समोचये । ता वि "
कलेय पत्ता पुर । नितीहिवा-करय-पुष्टयं च पविह्ता पडिस्सयं । वदिउज वेदपामि,
वेदिया च वचिणी, सह अजाहि । तथो विम्विच-वयाय मयिचं मयहरीपाय चि ।

अवि च - विपयस कुलं हयेण सुम-मयो अद् वि वन्धि ! तुह नाओ ।

सविसेस-वत्तणी 'कारयेण पुच्छिज्जमे तद् वि ॥

का सि तुमं ? कथो वा ! केय च कलेय आयया एव ? । "

एकहा चोत्तमिचं कदिउजं वन्धि ! अवसेसु ॥

तथो कद् कद् वि विपलंत-नयचंतुयाय साहिय नियय-जुचते मयिचं पवचिणीय चि ।

अवि च - "नत्त-तिरिय-नत्तम-वत्तेसु पुञ्ज-इकज्ज-मत्त-वत्तेसु ।

तं न्हिय संनिहाज ये सत्तरी' न पावेद् ॥"

अयं च, वन्धे ! अकन-वम्मायं न दुल्लहाओ जानपाउ चि । अवि च - "

"निचं चिय विनयाओ वम्म-विहूजाय होति सत्ताव ।

वम्म-कलियाण नाओ न होति जायंति सिद्धीओ ॥"

'ता वन्धे ! अल्लुवेय, पडिउजसु सत्तीर-वात्तसमेय-दुक्कम-सेल-वजातणीभूर्यं
कायम्भ' । तथो सत्तोवादि-विमुद्धे नासरे ज्ञय-संवेत्ता 'पकाविषा एसा । माहिवा इविहा

- वि निस्सा । जया ताहुणीय बहुमया । अम्भया अपन्थासिमी वि(व) कोही
 वरिउमाहयो से उदरम्मि मम्भो । पुन्निउया पवत्तिणीए — 'किमेयं' । तीए वि माहिओ
 जह-दिओ पुचंओ, 'नवर पवत्ता-काळे न मए सिद्धं वा पवत्ता न दोहि'पि । पन्थायं
 सावय-येहे चिहुंती 'वदिपुम्भ-काळे पवत्ता दामये । पुन्नाणीय-वंसरपणं दहिवाहण-
 १ नरिंदक-सुदार नहिने । ममाये उन्निओ दामओ । लसत्तं विप वदिओ ममाय-वत्तिव-
 पायेमं, समप्पिओ मिप-जापाए, पविहुआ चिचेम । नाहुणीए वि कदिपं पवत्तिणीए
 'विनम्भो दामओ जाओ, सो उन्निओ' । तओ तार सावणीए सह मिनीकाउम अवचत्त
 मेहेम दारवत्त पठमावई लपुयाईमि इहु-दम्भामि देह । वहुंओ य जाओ जहुवारिमिओ
 दामओ । सुक-कंडूए वदिओ विमामि मम्भ — 'मयं कंडूयह, जेय मे गाम-नमाराईमि
 २ दैमि' । तओ विमेहि पुजनायं अवहत्तिउम 'करकंडू'नामं कयं । अग्गाया ममायं
 रक्खंतस्सं कारवनेय पत्ता तत्थ दोम्भि' सुमिओ । तओ सवत्त-लक्खणाधुमयं दंतं
 वहुम ममिओ इकेम सुविवा सुय-साह — 'ओ एव दंतं कउरंगुल-विचवुवं मिहिस्सह,
 सो इति पुहनाओ मविस्सह' कउरंगुल सुयं करकंडूया, बंमयेय य । तओ लमिउम
 चचारि जंगुलमि धरमि वदिओ बंमयेय दंतओ, उदालिओ करकंडूया । पविहु नयर,
 ३ उवदिवा इवहारेमं कारमिपाम पुरओ । सामाईहि ममिओ वि जाहे न देह करकंडू
 बंमयात्त दंतयं, तओ लसुपम्भ-कोवेहि ममिओ कारमिण्हि — 'कि रे ! इहु ! सावण-
 दारव ! एएण देहेय तुमं रजं सुविहिमि ?' । तेय ममियं — 'को सुदेओ ?' । तओ सहासं
 ममिओ सो वेहि — 'जवा तुम रावा हवेज, तया एयस्स गामं देजसु' । 'एवं' ति
 पविहवे लपुविवा दोमि कारमिण्हि । दारव-मात्तयत्तं पुरित-वंद-महिओ जाव बंमओ
 ४ जामपम्भ तओ । इरवंतरम्मि सुमिय-पुचंओ से जवओ सह महितार दारव विपुन पत्तयो ।
 केजेय य पत्ता कल्लि-वित्तय-विसेत्तय-भूए कंचमपुरे,टिया वाहिस्सजाये । दारओ वि पमुओ
 असीगतलओ हापाए । तदिवत्तं न पंचवीपुओ तत्थ जपुओ रावा । अहिवासियामि एव
 करिवराईमि दिहामि । अमिउम्भारहि दिहो लक्खत्तय-संहुओ दारओ । तओ पयाहिणी-
 काउमारोविओ मल-कंड-कम-पुम्भयं निपय-वहुंए करिया । हेत्तिपं तुरंगमेय, टियसुई-
 ५ वौदरीयवुवर्तं, निरहिपं निमत्ताओ जले, पवीइयामि चागरमि । तओ आपुरियमायेहि
 जसंत-संसेहेहि, पनाइजमायेहि तुरेहि, नवमाणीहि निजमिणीहि, पदंतेहि मागहेहि,
 महाविच्छेज्जेयं मगरे पविसिउं पवतो; सुमिय-सावण-पुचंतेहि निवारिओ पओलीए
 पविसंओ बंमयेहि । संजायामरिसेय य उम्भिओ दंतो पत्तयानते व जलितमाहयो । तओ
 मय-वीया पवहु बंमया । करकंडू वि निविहो सीहासये, अदिलिओ नरिंद-सावंताएहि ।
 ६ एवं य जम्मंजर-कय-पुम्भ-जमियं तिवग्ग-मारे ज-सुम्भमसुइवमाणत्त वौलीओ कोर
 काळो । सुमिय-पुचंओ य पवो सो बंमओ । ममियं न केय — 'महासाय ! देसु मम पुम्भुचं
 गामं' । रायया ममियं — 'येवसु जो मे पदिहाह' । तेय ममियं — 'मम पंचाए मेहं,
 तत्थ देसु' । तओ पवुविओ इओ सह लेहेय दहिवाहण-राओ । पदिहाह-निवेओ य
 पविहो इओ, समप्पिओ लेओ । ममियं एएण — 'एयस्स दिव[इ]ओ गामं देसु अग्गाय

करंरि) । तत्रो संज्ञपानरिमेव भविष्यं बहिर्वाहयेव — 'अरे! दुहुमार्थवस्तु पन्हुडो जया,
जेव मयावि सेहो विमल्लिओ' । गस्तपल्लिओ य नीमियो दूओ, कमेव य पनो दूओ ।
साहिपं करंरुओ जहा-तुपं । तत्रो संज्ञाप-ओओ पपडो कस्तद् तदुवरि संज्ञानडा ।

अवि ४—पयल-बांदाकडो नपराओ नीर(ह)मिस्त-संज्ञाओ ।

सुस्तप-पओ ४ दूओ राया पापडिय-बहि-बीओ' ॥

तत्रो शुवंतो जहदिय-मुप-संयवेव, पिच्छंओ नपच-मंहरिओ, दस्तज्जमाओ अंगुलि-
सगहिं, दिओ दापं कमेव पनो चंपाप, ज्ञापसिओ बहिर्वाहये । तत्रो ज्ञापसिओ
जमल्लमिवा(से)ओ, बहदुओ रण-तुओ, पदंओ सुदल-मापडेओ, ज्ञापानरिमाणि लम्माणि
दोणं वि नरिदामं जम्म-सेव्वाणि चि । अवि ४—

हरित्ताहाणं करिओ रत्ताव रदियो मज्जाव नरवओ ।

समरं पिय संलम्मा ज्ञापारोहा वि तुरियाव ॥

तत्रो करपद् 'भन्त-मुप-विमुक्त-मिस्सिय-नर-मिरंरं । करपद् निरलिय-सुदलसि-
पापण नर-मिर-मालोवमल्लिओमाम-बहिपं । करपद् सर-विपर-निवाहिपारोह-
मुचासवा-विहल-ममंत-तुरमवं । करप य कोउउउउउउ-किमर-किंगुरित्त-सिद्ध-मंयव-
जस्त-रस्तल-भूय-विज्ञाप-वेवाल-उदधौ-ममाउलं । करपद् कराल-करवाल-निद-
पहार-निबदिय करि-कुंन-विमलंत-मुचाहल-मवलिय-बहिमंरं । करपद् सुमरिय-तामि-
पसाव-महामच-सुहद-संज्ञाप-दिज्जमाव' निप-जीविपं । करपद् पक्कासि-छिप-नर-बहि-
पसामि-सुह-निमंरं-मिद्ध-सव-सकुलं । करप य सुह-महासव-परितुहा- [तपयं]
वप-विमाव-ति-दि-म-सिप-कामिनी-विमुक्तमाव-कुमुमोवपार चि ।

अवि ४—अमरिय-वक्कासी-भूषिपां संमरिय-मुप-वेरंरं ।

पहरंति ये किं जाई)रु कलामि वि(ति)पमसुमारवं व ॥

तत्रो कल्प-वंदराय करंरु-बहिर्वाहमाव दासवं जुज्जं निनामिओ 'मा जय-
कसुओ होर' चि नाविंसी जम्मा पडमावई माहुणी । अगिओ तीए दपि करंरु
राया-वच्छ । कीम जवपण सह जुज्जसि ।' । जेव भविष्यं — 'करंरु मं जमओ ?' ।
तत्रो साहिपं ससित्वरे तीए निपय-शुवंतो पुच्छिवा जवमि-जवपा । वेहिं वि बहिओ
पकओ, दासिपं मुहां-रपयं । तत्रो जहिकमेव भविष्या पडमावई करंरुवा — 'कर-
मिपणं कय-वय(ह)ओ विपचादि ।' । तीए भविष्यं — 'वच्छ ! पीसत्यो हवसु, जाव ते
जगपं पेच्छामि' । मया दस्त, पय(वि)हु नमिद-अत्ताणं । निबदिय से चलमेओ
परिपणो रोचिडमाहओ । कल्पंरममि कयमिओ सुहावत्ता पुच्छिवा राह्या पडवि ।
तीए वि साहिवा लवित्त्वत्ता । 'दूओ य ते सुओ, जेव तुमं रोदिओ' । तत्रो महावि-
सूई पदसारिओ जयई करंरु । जेव वि कयमिओ रावदुपायं नरिओ । कय महा-
पदविपयं । ज्ञापसिओ लोमो चि । अवि ४—

॥२॥ किं पि जगज्ज-राम दिहे दूओम रोह मय-सेवक ।

व कडिओ य तीए लकास सोमस-सोमसाल ॥१॥

ततो पसत्य-वासरे दोषो वि रक्षेत् अहिर्निषिद्धम् करकंदु(३) कालाशुरुक-विष(३)-
निषासेन-कायधो महाविभूर्धृष्ट पद्मो ददिशहन्-नरिदो वि । करकंदुषो वि मुमु-
रिपारिचकं कपय सामंत-महासामंत-महापथं भस्मत्य-काम-सन्धाहं परत्य-संपपाय-सपथं
विशिष्टमग-मत्ताह्वितं नर-सोकसु[मय]द्वयं तस्य समदंको कोट् कालो । सो य किं
१ गोव(उ)ल-पिण्डो । तेष अथेवाणि निषय-विषय गोव(उ)लार्हं कयामि वि ।

अवि य - जम्भंत-सुकय-समप्रियाहं सोकसार्हं वपुद्वयं तस्य ।

आर्णदिय-विषलोपो संवचो सरप-कालो से ॥

ततो कोट्यह्वेन यतो गोउलं, दिद्वो समि-कुंद-संकालो संपुष्पंवायव्यो तन्वापो ।
सं निष्कृतं सहस्रं नमिवा गोवात्स - 'न य एषस्य जगणी दोष(इ)वा' । कालंवर्येण
२ य जाओ महावसहो । दुर्य-नाराय आम्भय य दिद्वो सो नरिदंयं ति । अवि य -

सुविभक्त-चाक-सिंघो तुमार-गोवीर-दार-संकालो ।

वेचकुमिरि-मरिच्छो दिद्वो वपुद्वयो वसहो ॥

दिकिय-समुष्पिष्ठा वसहा नमंति तस्य मंवेण ।

पद्विपथ-संघ-जहो तिलजो विष परमि-रमणीय ॥

३ तं महाविहं जाय-कस्यं दरिय-वसह-दुरालोपं अर्चंत-नयन-नवाभिरामं निष्कृतं
संजायामंदो वि पविद्वो नमरमि राधा । पुष त्रि कालंतरामण्य राध्या मुष्पिष्ठा गोवात्स
'कस्य संपथं सो महापतयो ?' । रेहिं नि दार्जो भूमीष्ट निषदिधो, तन्वापहिं
खलीकीरंते । सं निरुज्य नमिवायं चित्तिवं राध्या-विस्त्यु । संसारासारचमस्त, जेय
कारिहं रिदि पाक्षिज्य संपथं एवामिहो समत्वाववात्स कुलमंदिर संवचो । अवि य -

४ तेन तुजाय मुपिमत-सिन्धो यो पसित्य वसत गोदु-नरते ।

भिद्धि अरिद्धि 'मकुपेदिमा य कळिमदाया वि सविस्स पथम् ॥

'गोदुमयस्त मग्ने देकिप-सरेण जस्त बि(य)अंति ।

दिचा वि दरिय-वसहा सुविकल-सिंघा समत्था वि ॥

पोरायय-मय-दप्यो मलंत-अययो चलंत-वस-मोदो ।

५ सो येव इमो वसहो प्पुय-परिचकुर्नं सदा ॥ ॥

इय एवसाह बहुविहं संसारासारं निरुज्य ।

संवरिय-पुन्वजम्भो निक्कलंते एत नरनादो ॥

पुन्व-कय-सुकयकम्भा निविच-मिचेव नवरि मुज्जंति ।

अह एमो चिप कुदो निरयं वपुष वसमस्त ॥

६ तियलोवणीय-सिंघं विपुं वि[द्व]प्यद्विपंमि संपचो ।

भेसिरिय-सकम्भो एत हणी दिद्व-द्वहो ॥

[९]

तह पंपात-जगवर कंषिष्ठपुरे नवरे गुण-रपय-सतमिदी सुम्भुदो राधा । तस्त य
सुकयकम्भ-अधिपं तियम्भ-सार जीयलोय-सुदमकुदवंतस्त आर्णदिय-रायहंते निम्मत-

मयमंजो देवत-रविष-वमहालंकिजो निष्कम्भ-सव-साधो वचि-नह(न)-मह-उप-सुष्टि-
सुमोहिष्ठो पचो सखागचो । एको आम-वाहमिषाए नीकरतेव दिष्टो ईदकेक महावि-
भूदए सुद्वज्जमचो, पडिमिषेव प दिवसावमाये दिष्टो भूमीए पडिचो कदापसेजो
विदुप्येजो । ते च द्रव्य चित्तिवमयेव — 'एव संनारि सखाव वि संवत-विषवाउ' वि ।

अनि प — द्रव्य मिदि तर ज्ञान प जे इदकेलके बुद्धे ।

एव मई सजेसि दुम्भ-राजा वि भगमि ॥

एसो वि गदिय-नामज्यो विहरिउं पचो वि ।

[३]

तहा विवेहा-जमवए मिहिला-नयरीए जयी राया । कल प दहजराविभूषण
विजेहि चंदनरमो कहियो । त च वसंजय महिलिनाम कल्य संकारो जाओ ।
कमलनेप रावना अवपेयाविप्राओ एकेकं कल्पं । तहा वि न सीओ मरो । पुनो
द्वय महप-वउजमवणीयं, तहा वि न विद्विओ मरो । पुनो एकेकं परिपं । तजो
वर्तुगो मरो वि मरो । हर्षतम्यि धितियं मद्वा — अजे ! जायजो धन-धन-रव्य-
मवगाह-संजोगो, साराओ दृक्क-विपरो वि ।

अनिय-मिचो संगो दुस्माव यजो वि तविजो वेव ।

अह्या सीत-पमावा हर्षति गुरु वेवजाओ वि ॥

'तम्हा एगामिर्षं सुंदर' नि नर्णलो सचुहो एसो रि । एओवमजेव वेवजीयल
पउगीहजो तरिय-पुह-जमो गदिय-नामज्यो विहरिउं पचो वि । अनि प —

ऐजुं प चह-मिहजय राव-मिदि उमिहजल निक्कजो ।

म वि विहारा एसो एव परिपुण्यमसेत-परमरमो ॥

[४]

तहा संधार-जमवए पुनिसपुरे नमरे जवमिदि-कुलमंदिर 'ममई राया । तस्त
पिपहिं सर भोजे वृंजतय संपचो कलि-कलपंति-परापुतिष-वर्मतराओ, निरहानल-
तविष-मियचमाव-सवागुजो, विसहमान-कंदोह-रय-ऐव-रविष-दिपंतराओ, भाई-
पाहि-संधायत्रिय-ममि-ममरोति-संकार-मचजो, वीसंत-जाणाविह-मियस-अपा-मह-
मरो, पद-पदह-सहस्रि-वदहिय-सदाभूमिलमाव-मयमंजो संजो वि । अनि प —

मलपाविलो निपंमइ जूओ महमइ परहुवा रमइ ।

अचिहइ विममसरो दिवपाहजो विषवचो ॥

एपारिते वसंते उज्जामं पडिपण कावणा ।

मंजरि-मिह-सगाओ सारमंद पुन्यजो जूओ ॥

अरुणेउहलेव गदिया ताओ मंजरी राव्वा, सवजु सवत्य-संधावारेण वि । विहचो
जाओ साधुप-मेचो । रमिहज निवचवावेण पुच्छिया जालम्भ-जरा — 'यो सो । कल

सो ब्रूओ ? । तेहि भगिने-देव ! ज्ञाव तव गदिया बंजरी, ज्ञाव तव बंधाचारेण; एवमा-
कर्णतर पाविओ बसो सो ब्रूओ ? वि । तसो सविचारं चित्तिं रागना - 'अबो ! करि-
कण्ठ-बंधलाओ जीविय-ओजव-बन-सयव-रगव-विष-पुच-मिचाइयाओ विमूर्खो । त-
किमयेव भव-निबंधयेव रोजव ?' । संबुद्धो नो वि गदिय-सामन्वो विहरितं पपवो
। वि । कमेव य पचा सवे वि भिडपहट्ठिं नयर । अवि य -

महीरेण पुन-जामा दूख-रुच-निम-रोतिव-सतीरा ।

मिहरता दे पचा नरती वि भगिद्विष-नयो ॥

तसो चउदुवारे देवउले दुख-द्वारेण करकंडवणी पविडो, इच्छियेण दुहो,
अवरेण नमी, उचारेण नगार्द । कर्द मद्यद्वणीय पचाहुओ ठामि ? वि चित्त(हु)विषं रागम-
॥ तरेण नियपदिवाए दुह-चउकव । एत्थंवरमि पस्वि-कट्टेण कर्म कंडूअण सुं
एगासमि कंडूअणं करकंडवा । तं च इदुव भगिणं दुहोरेवं वि ।

देस-पुन-रज-पज-सकल-कामिओ उच्छिअण पम्पडो ।

ता बीस मच्छमिण कोसि कडूअण-रजम ॥

ज्ञाव दुम्भुहेण भगिओ करकंड पडिपलावं न देइ । इत्थंवरमि भगिओ दुम्भुओ
॥ नदिय वि । अवि य -

॥ निराज-मतिण उच्छिअण राज च कामिनीओ य ।

केलेहि त ठसिओ पुत्तिओ मरित्तो पाइ ? ॥^१

तसो ज्ञाव दुम्भुओ नमिओ पडिपणं न देइ । उमे वि अंतरेण भगिओ नमी
ममार्ण वि । अवि य -

॥ निचल-सकल-समे मोनस-मिमित च कुण्ठि मइ 'अह ।

ता बीस नू नि'हति मुण्ठे ? अमिदित्तज इम केव ॥

ज्ञाव य नमी नमार्णो न देइ उचर, एत्थंवरमि भगिओ नगार्द करकंडव
वि । अवि य -

उव-निम-सयव-रए पसक-सम्वत-गुण उर ताइ ।

अहिमाओ निनहेते न रोल-मच्छममुवे ॥

कसउ का को मा वा विंठं वा कीयकउ ।

ममिअण्ठा दिवा अला मपक्क-गुण-करिया ॥

दुह-दुहं म'दुहं परिणय-मंगुणं(ठं) च निषंति विंति उवएसं ।

दुह-कडुवं मोक्क-कलं विरल चिय जीओवमि ॥

॥ एगसयपमि सवे अवपरिया जम्मवं च संपचा ।

निवसकवं नावं सिव-पवं च मिहविष-कम्मंठा ॥

दुरिच-दुरं सुवसत्थं कडुवं वंचले सिवं सीवं ।

पचेपदुह-परिणं भगिणं जियससुवे एवं ॥

शुषदेवि-वमार्णं गम् वि पत्तेयबुद्ध-पुणि-परिणं ।

भविष्यं जहोचङ्गुं विद्धो वमहर्षादिं ॥

जो निमुण्णं कवत्थो इत्थी पुरितो व ज्ञान-वातातो ।

सो पन-तिवम्भ सुदो निज्झाच-सुदं वि पावेद ॥

॥ पत्तेयबुद्ध-परिणं 'समसत्तं' ॥

सन्निदानं तपो दीर्घसंसारफलं वक्ष्यतीत्याह -

दीर्घ-संसार-फलो सनियान-तपो जहा य कासमे ।

चक्षिमि तहा पदमे नवमम्मि य वासुदेवमि ॥ ३४

[दीर्घतरसंसार-फलं सन्निदानं तपो यत्नं च ह्यहमे ।

चक्षिमि अत्रापदे वासुदेवे विद्धो(३) नवमवासुदेवे कृण्वे ॥ ३४]

— [३६. सन्निदाने तपसि ब्रह्मदत्तचकि-कथा] —

हरिवंशापुरे तपरे स्मर्तकुमाने चक्रवर्ही । नसुई से संती । कथं य विहरंता वत्ता
सोपरा चिच-संभूपादिहत्ता महातपस्मियो । वास-वाग्धर पवित्रो भिन्नसङ्गा संभूय-
भूमी । अन्तर्धं कथयिष्यो संतिष नि सङ्गुण्यो से कोवाञ्छो । अथि य -

"तस्मिन्नि तस्मात्तस्मि नानिर्धर्ममाप्नोत् ।

अतिभिर्नानादीनामननादपि ज्ञाप्ये ॥"

तद-नेय-अपिच-कोवान्तस्त विपंथिजो वाताचय-कलोप-समर-संघातो पूगुण्यो ।
तेव य संलक्ष्य-नर्गण्येव जलहर-संघाद पयचिषा वय-सपूग, उम्महदिषा पडिजा,
हरिस्त्रिषा कलसचका, विष्णु(व)णीहया रापईसा । अर्वांतर च विपंथिषाजो' जलमा-
वहीजो' । आजो' य विस्वय-यन्त्र-विषाण-संलक्ष्य-नर्गयणाजो व विवरति चक्रवाच-
पंडीजो' । किं वा संज्ञा-रागाख्याजो पसरति चक्राक्षय-संलक्ष्यो ? । किं वा कुसुम-निष-
'समोच्छ्रयाज किमुमानोय-वीदिषाजो' ? । किं वा सङ्गुलमंति किमपर(रय)म-रविषा
वेमपंतीजो ? । किं वा पुरंति एकीहयाजो' सोपावन्धीजो' ? । किं वा सहरिच-गमय-
सिदितिय-सुरबहु-वेमपाव-नतिषाजो' पारियाय-कुसुमवाञ्छजो ? । किं वा तिहुषण-
मन्त्रयवज्जलपस्त विकुरंति कथंयस्त सत्ताज ? वि । अहवा संवेति नहयत् ? , किं
वाशुगुण्ठंति जलहरं ? , किमप्येसंति विष्णुलयाजो' ? , किं वा गण्ठंति रवि-संघाते ? ति ।

अथि य - धूम-समाजो जलजो विपंथिजो' सुभिवरस्त वयणाजो ।

पाउल-जलपावलीजो मयणाजो विष्णु-पुंजो व ॥

सुभिय-पुण्ठो य आगजो राया, चिचमाह य उवसामिजो कह कह वि । मया
दोचि वि उज्जाणं तवस्मियो, त्रिया जलसणेनं । पुपरवि आगजो तेति पंदण-वडिपाय "
इत्थीरवय-सुदिजो राया । वेदिषा जविषयं । मयासाक्ष-इत्थीरवय-चिहुन-पासेच चित्तिपं

સંધ્ય-હુમિયા - 'ઓ ! કપલો સર્વકુમારો, જો ઇસિંગેમ હતીત્પમેય સહ વીપ-
તોષ-સુદમસુદનદઃ તા વદ્દેમસમ તવસા પ્લમરિષ્, તા મચુવચમે પરિતસમ હતી-
રવમસ સાધી ડ દોઝા' । ચિત્તહુમિયા વાનિક્કો વિ કય-નિયતો મગો મહાસુદે ।
તજો તુજો મમાયો વંમસમ રાણો જુલ્લાર મારિવાર નોદસ-મહાતુમિય-પિતુમિયો
જાઓ વાતમો વંમરુતો વચનહી । તાદિયં મરદં । મસુવમ્ય-ગાઈમરમેય પ ચિત્ત-
જાવતર્થ અવતંપિ(વિ)યા આમ વદ્દા -

‘‘દસા દાસતામે ગમો મિયા કાલિએ ન્ને ।

દસા મયા-તીમર’ સોમમ કાલિ-મુનીવ ॥

‘‘દેવ વ દેવએમમિ અમિ અન્ને મહિયા ।’’

૧૦ જો રવં વર્ષં પૂરે, તં રાયા રજ-સંધિમામેયં પૂરત્ । ન વ કોદ પૂરે । ર્ઓ’ વ
ચિત્તદેવ-જીવો ઉપ્પમ્મો પુરિમત્તમે વચિય-સુઓ’ । મસુવમ્ય-ગાઈ-મરનો અમુવિ-
વિસય-સંમો વેસમ મમાવદિઓ’ મદિય-મમમ્મો પવો કંપિહ્મં । મગિઓ અરદિય-
‘મવરં ! જા જામસિ, તા વર્ષં પૂરેમ’ । નેમ મચિયં-‘પદમ’ । પદિય મચિયં હુમિયા -

‘‘દસા એ કહિયા તાદે અમમમ્મદિ જા મિયા ॥’’

૧૧ ગગો અરદિઓ રાય-સમીરં । પદિય હુમિ-મમમ્મં । મુન્નિઓ રાયા, તમાસાલિઓ
વેદસ-નસાઈદિ । કેમ વદ્દા પૂરિય વિ મિદ્દે અપદિય - ‘હુમિયા’ । ગગો રાયા તસમ
વેદપ્પમે, પમિઓ મમ-સાર । અવિ વ -

‘‘ત મિ વિ અમમમ-મમ મિદ્દે રુદ્ધિ તાદ મમ-સોમમ ॥

અ કહિડમ વ તીરદ સમસ મિલ્લમ સુમેય ॥’’

૧૨ સમસ-સાર મિપંતિઓ મુળી રાણા દિવાપુરુવેદિં કમોદિં । મુમિયા વિ પદ્મવિઓ
સંમચ-મુળો મુમિ-વમ્મો, અલમમ્મિ-વદ્ ॥ અલ-વેદ્દ ન સે દિપપ-દિઓ । તજો મોક્ષ
મોમે અવરિચ-કામ-મોમો મગો અદે સચમીવ નમ્ય-પુદવીવ । ચિત્તો વિ સંવચ-
વેવલ-નાયો મગો મેતાર્યં સિ । ઉવમઓ કાવમો ॥

॥ વંમરુત-વમ્માનયં ‘સમસ’ ॥

—[૪૭. સનિદાને તપસિ ત્રિશ્વવાસુદેવ-કથા]—

રાયમિદે વિસ્તંદી વિનાહર્ષં વ તસા જુવરાયા ।

જુવરમ્મો વિમર્ષં વિનાહંદી વ દયસસ ॥

૧ રાયમિદં નપર વિસ્તંદી રાયા મહાદેવી-ગમ્મમ્મનો વ વિનાહંદી તમ્મો
વિનાહર્ષં જુવરાયા, વારિષી સે વારિયા । તીવ વ પદ્મ-મુમિમય-પદ્મરુઓ વાઓ
વારઓ । વર્ચં વ સે વામં વિસર્પ્પં । વદ્ધિઓ દેહોવવપ્પ, કલ્લા-કલ્લાવેય વ । સંપર્ચ
૨ જુવર્ણ । અમ્મયા વૃમ્મ-વૃમ્મવૃદ્ધ-કમ્મિ-કલવંદિ-તદ-મમરુઓ વામંદિય-ચિપ્પલોઓ
જુવમ-સોવમ્મમો વિવ તવર-સંમઓ વિવ તદ્દમ-મિલ્લમ-વહરિસમઓ વિવ સંપર્ચ
મર્ષુઓ સિ । અવિ વ -

पञ्चदश-विषय-केसर-नपरदुरास-कुसुम-योदिहो ।

निधनिय-सुरय-सुहो सह वसन्ते वसन्ते ॥

ततो निमाओ' दुवसो नपराओ, टिओ नद्वगम-सकाने पुष्करदण्ड उल्लाषे ।
सुधामिरपेतस्य समरकन्तो वसन्तस्यो । अण्णया नरनाह-महादेवि-वेदीए दइण
दुवराय-सुअं रमंतं यमिषा महादेवी - 'सामिणि ! रजं फमलपयो' दुवराय-सुपम्म,
ओ पुष्करदण्डपयो देवो ॥ विचित्र-सीदहिं गम्ह । वा खड ने सुओ' कस्य न रमा,
हा नित्तपयं रजं मयामि' । मओ' ईसावत्त-लविता पविट्ठा महादेवी कोव-हरिपं ।
इमिय-वुचन्तेव य यमिषा राट्ठा - 'रिए ! न रम अम्माण कुल-कमो, जमज्जमि सुह-
पविट्ठे अण्णो वि पविस्मइ । सीए यमिपं - 'खड वरुं, हा अवम्मं मय माया मारेवओ' ।

अवि य - इट्ठा पण्यम्मि कए कुल-वपण्यो न पालिओ' होइ ।

कुल-वपण्यमि कए न जियइ दइय चि य विमण्णो ॥

ततो' मणिपं मणिषा - 'देव ! कूटपेह-उण्णेवं तण्णो' वचुवं उपरि अत्ताए निगाए
दुवराय-सुपम्मि गच्छइ निग्गए तुइ सुपम्म उल्लाषे पवसो पविस्मइ' । सहा कए
गओ' पवन्त-राण्ये उपरि दुवराय-सुओ' । मयविषा निक्खट्ठा देवा, टिपा अण्णा-वा
पवन्त-राण्यो । सेमं ति मयमाओ पडिनिपओ, इयेव य पओ राखहिं, पुष्करदण्ड
य पविस्सयाओ मणिओ' दुवरायलेहिं - 'मा पविमसु, राय-सुओ' एत्थ रमन्ते विट्ठ' ।
'ओ ! इमिषा पवन्तेव सीमिओ नि' चि । अवि य -

"उष्करिणि निगम्ये अरिजये य सताचरि पण्य ।

त जनमस्य सखि' यो मन्थरि मनुष्य' कथं वरि' ॥"

'ता किं सुवन्त-वपयो ॥ ततो' उम्भलेमि पवे ? अत्वा न पुनमिपयो पुष्क-
विमयाय कए' । ततो कुल-वर-मयिषाए कविट्ठीए इड्डि-वगारेण पाडिवाणि सज्जामि
कलामि । मणिपं य वेव - 'एवं चिय ते सीमणि पाडिठं मयस्यो मि' । हा
किमपेहिं सारीर-मायस-दुक्ख-निर्बन्धेहिं ओणेहिं ? नि वेरम्य-वम्मापडिओ गओ
संपूय-माहुणो समीवं । तेव चि मयाइहो माह-वम्भो, पडिन्वओ मार-मार । मणिपं
य वेव - 'जावलीवाए मायाओ मायाओ मोमओ' । एवं य अण्णादारेण वन-वविम-
देवो गओ महराए । पविट्ठो मिकसहा मान-वाणए । पण्य-सं(ग)वा पयोस्सिप पडिपं
दइण माड्ड-पूया-वारेअय-मिथिनमायवस्स चिनाहरेदिणो पुरिसेहिं कओ कलपस्यो
इवं मयनेहिं - 'कस्य वे कविट्ठ-कल-पाटण-वडं !' । इमिय-वुचन्ते य विताहन्दी
हसितवाहणो । 'अज वि एत्तो कय-वाणकम्मो मयोवरि वेरावुवंअपुवेइ !' चि चित्तिव
विन्दुमि-ओजानलेव विमण्णेहिं वेदूय मायिषा सुरही साहुवा, मयिओ य
विताहन्दी - 'अरे दुराचार ! न दुच्चलस्स वि केसरियो मोवाउएहिं वडं खंडिअ' ।
अहिंदिम-मिक्खो पडिनिपओ कय-मव-परिक्खणेव य कय निपावं - 'पणुवले वप-
फलेव महावत्त-परकओ' होजा' । मओ य मवाणो उण्ण्यो महासुके । इमिय-वुच-

अम-सुखलो विहिषा विहिष-देव-अपलो भोगे जोहुं पयचो । जहा तओ सुओ' संजो
 वोपमपुरे पचास-राखो मिवावईए सच-महासुमिषय-अइयो पदम-वासुरेयो
 तिविहु(हु)नाओ संपुचो । जहा से पूया-अमयाओ पयावई-नामं जयं । जहा सुमदा-
 गम्भूमचो अह(प)ताहिदामो पदमवसदेओ जामओ । जहा अपल-तिविहुओ दो

• वि वलदेव-वासुरेवा संपट्टिया । जहा आत्मगीवस निमिषिओ पुच्छिया, पुच्छिएण
 कलं सिद्धं । क(व)हा दूओ सलीकओ, सीहो य वासओ । जहा आत्मगीवेण सह
 दुवासस-संवच्छरिओ संगमो वाओ । जहा य आत्मगीवो वामाओ । जहा
 कोदिसिआ उम्मित्ता, जहा अकुमरहं दुचं, जहा सचम-वहीए मओ । जहा य अपलो
 सिहो, करोएअमाआ-विमत्तासुमारेण नायवं ति ।

॥ तिविहु-कहाणर्थ 'समस्त' ॥

—[४८. सन्निदाने तपसि नवमवासुदेव-कथा]—

हैषय नवमवासुदेव-निपाणवं ताहिअ—

बसंतउरे मपरे दोषि माउओ यहिय-नयहा वामिअ-वहिषाए गामंतर पविहा ।
 पचिपीए' पतुनचकलं दइण मविओ महासुख ठइयभाया—'उप्पहेम क्षापसु समरं,

- लेवेसा न वावाइअ' । तओ से अममिअन यपवं चोइया समल-वइहा । अमय-वित्त-
 संकासामि ताण वचवामि सुमंती वावाइया रह-चवेवं, सहुम्प्या सेडि-पूया । हविषा-
 उर-निवासिया य संवच-ओइया सहुम्प्या इम्म-सुएच । तओ विविचवाए कंठुओ
 उप्पम्हो सो पदम-भाया तीए पुचचाए । गम्भए तम्मि आणदिया चिचेवं, पसाहिप
 क्षावम-सिरीए । ताहा वहिअ्या तव-मओरहेहिं । कमेण य पसस्य-वातरे पइया
 • इहा । जाओ दाउओ । वहाविओ सेहुी । दिअं पारितोसियं । समारवं महाअइअवचयं ।
 कयं य से नामं रावतल्लिओ । वडिओ देहोवचणवं, कल-कल्लोव य । पूच-भाया वि
 मओ संजो उप्पम्हो सो वि तीसे मम्मे । मम्म-देहेण य मया विर, मम्मदेहेहु
 कचिया विर, दावमल-पक्खिआ विर जाया । मम्म-सावणहिं पि न विवम्हो ।
 अप्प-विचयं(हं)मि पइया दाउयं । जायमेओ य उव्वाविओ दाउ-वेदीए । वहिअण
 • पिउणा समण्णिओ कम्मपरीए । कयं य से नामं मंगदओ ति । वुडिय-सुसंज य सहा
 पइयो । तं य दिट्ठि-ओपरावडियं लोहु-कडुईहिं खलीकरेह । अमया इंद-महसवे पच्छमं
 मंगदवं हेयाविअं य दइण पिउणा तओ संजाव-ओवाए सलीकाअम परिमित्तओ
 उप्पसरे । सह कह वि आविओ उप्पएण । इत्थंअमि आओ साह पुच्छिओ
 पिउणा—'किं मयवं! जयपीए वि जण्हो सुओ होइ।' । ताहुया मयियं—'अम्मंतर-
 • निवविप-कम्म-वसाउ' ति । अपि य—

“य एहा वरिणे खेय खेय पतिहोयते । स खिण्ये मनुष्येण एष मे पूर्वविरुद्ध ॥
य एहा वरिणे खेय खेय पतिहोयते । स खिण्ये मनुष्येण एष मे पूर्वविरुद्धः ॥”
‘नयय्यत्तं नृणं जार्ह-साराणि विमसति वल्लव दहू ।

यन्तरत्तं च त्वि क-वेदिनाइ मउल्लेहि वेत्तमि ॥”

विरुद्रेण मम्मत्त-पूले वरुणिणं वृषि-धम्मो वेगम्म-मग्गावदिओ पव्वओ गंगरत्तो ।
वि । कालेवरुणं च भाइ-नेहेव रायल्लिओ वि । तयो तव-गोमिण-उरीरा दुविद-सिक्ख-
सिक्खविष-पाणिणो पंच-समिवा सिधुत्ता गुणवंम-वारिणो विहरिअत्त उल्लव-विहारणं ।
वरुण-काले मणियं गंगदणेण — ‘जइ इयस्स तवस्स कलमसिण, मणुपचे सयल्ल-जग-नय-
वात्तंदो होत्ता’ । मओ समानो मओ देवलोणं गंगदव-वुणी । रायल्लिओ वि, ववरव-
कव-निपायो वि । तयो वि वुवा समाना जाया दम्म-दन्नास्स वसुदेवादिशाणस्स ”
रोहिणी-वेवई-सयया वल्लदेव-वासुदेवा । सेम-क्काणयमाणामानु(वु)नारेण जावेवई ।
उवणओ कापओ ।

॥ नवमवासुदेव-वक्काणयं समाप्त ॥

— [४१. पुनर्मर्यादाधारणे नन्दिषेणमुनि-कथा] —

कम्म-वसेणं मुनिणो जइ कह वि सुयंति नियम-मज्जायं ।

पुनरपि धरेति ते छिय निदरिसणं नंदिसेणेण ॥ ३५

[कम्म-वसेणं मुनयो यदि कम्ममर्तिं मुचन्ति निय-मर्यादाय् ।

पुनरपि धारयन्ति त एव निदर्शनं नन्दिसेने(वेने)न ॥ ३५]

रायणिहे सेमिण-मुओ नंदिसेणो जाय-संवेणो वारिअत्तो वि जइत्तव-नाणीहिं ।
देवयाय पवईओ । वदिण-दुविह-सिक्खो गोवर-वगियाए वरुत्तो जगाओमेव वविओ
वेमा-वेदिर । धम्मलान-मुणं च डिओ से व(पु)रओ । सहासं च मणियं वेसाय —
‘वरुसि ! दम्म-सामेव कत्तं’ । ‘जओ ! कहमेयाय जइ हसिओ ?’ जावेतेण सुव्वाड
तव कत्तिअत्त पाठिया रत्तव-जुही । मणियं च वेव — एसो से दम्म-सायो । ‘जओ !
अवत्तओ एत्त महप्पा मिडी, ता वसोहेमि’ वि जावंतीए मणिओ वगियाए सयरिआं —
‘नादि दाअत्ता ना जप्पाएव ववत्तु’ । जजुवुओवमग्गेहिं उवत्तमिमाणस्स चलिणं
संवत्ताड से चित्तं । अवि य —

मेस्सास-कडक्क-वलोअपहिं हसिपहिं वित्तसिपहिं च ।

तव-ववत्त वि वृणिणो गिरि-सरिणं चालियं चित्तं ॥

नात्त-तिरिण-नात्त-वईसु अजुविह-कम्म-वत्तत्त ।

तं नत्ति संविहत्तं जं संवारे न संववत्त ॥

माविण-वई वि, तव-सोमिओ वि, विम्माव-वित्तव-संघो वि ।

कम्म-वसेणं वलिओ मेव-सरिअत्तो वि नियमाओ ।

‘दम दम अदिवचरे वा प्रभुदिव्यं वद न विचरन्-वपमि ।
बोहेमि कथोज्ज्वलं विभं व विनाय पन्थिपामि ॥’

केवल कालेव दम-बोमो पुण्यवि जाय-सुवेयो पददो । कथं नितलेक मामथं ।
उत्पन्नो कायदो ।

॥ नन्दिसेन-कहाणयं ‘समस्तं ॥

दुदय-पथं सेविज्यसु दज्वाह-चतुश्चय समासज ।

जह संय-साहु-सावय-व्यपणाओ अज-वचरेण ॥ ३९

[द्वितीयपद सेवेत इत्यादि-चतुष्टय समाश्रित ।

यथा मय-न्याहु-आयकययनात् कार्यधरेण ॥ ३९]

॥ द्वितीयपदं अवसादपदं कृत् सेवेत इत्य-श्वेत-काल-मानसद्वीकृत । यथा संय-वचनात्
दुर्मिहान् पदविद्याया निपाय संयो नितारिणः । याहु-वचनादश्वेत-विन्द-दानेन साधव-
स्तारिताः । आचर-वचनात् पुष्कल्यामीय महिमा कृता । इदमास्यपदकं [५०] तद्विभक्त
द्विगुणितरितादस्यन्तस्यम् ।

॥ बहिर-कलाणय ‘समस्तं ॥

जाणंतो वि तमस्य भस्तीए सुजेज गुरु-समीचमि ।

गणहारि-गोयमो विव तमस्य-सुखनाय-अलरासी ॥ ३७

[जानन्नपि तमं यत्प्रा कृत्यात् गुरुसमीचे ।

गणहारि(या)निगौतमस्य समस्त-सुखनाय-अलरासीः ॥ ३७]

तेह तेह टावेष्ट [५१] गोयमो उदाहरणम् ।

सुपुरित-चेहं दहं कुकंते नृण कूर-कम्मा वि ।

मुणि-जबु-दसणाओ चित्ताय-पमवा जहा बुद्धा ॥ ३८

[सपुस्तकेष्टं दृष्टा कुप्यन्ते नून कूर्याणोऽपि ।

मुनि-जम्बु-दर्शनात् चित्तत्र-पमवो यथा बुद्धे ॥ ३८]

मुनिदर्शनाचित्ततः । जम्बु-दर्शनात् प्रभवः प्रतिबुद्धः । [५२] चित्ताय-पमवायं

॥ उदसमालाय भविष्यंति । उत्पन्नो कायदो ।

— [५३. सत्पुरुष-प्रभावे जम्बू-कथा] —

रापनिहे उत्तकदन्तस्म भारिणीं नह भेमिनि-सिद्धपुत्रादेसाओ जंबुजाओ जाओ । जहा य संवत्सिओ^१ पडिपुडो, जयणि-जयव-वपवाओ नह नहु कम्पवाओ परिणीयाओ । जाहि तह 'सुत-पडितचीहि' वम्भ-जामि(र)जेव जग्गंतस्म पोद-मदिओ पभवो रोहिओ । जहा हि दोयि वि पत्तया, जहा सुप्पसिहं नि काळम न भणियं । भेष-भोरव-भीरुगयओ, जवरत्तवगओ मवुदीर कापओ ॥

भोगे अभुंजिऊण नरग वसंति सुट-किवणु-व्व ।

भोचूण जंति सिद्धिं पुय-कम्मा के वि भरहो व्व ॥ ३९

[भोगानभुक्त्वा नरक अवन्ति सुट-कृष्ण इव ।

सुखत्वा शान्तिं सिद्धिं प्रोक्तकर्माद्यः केचन भरतवत् ॥ ३९]

यथा चिच्छीतको नरकं गता, भरतश्च निर्वाणम् । प्रसिद्धमात्मानकडवम् [५४-५५] । उपनयः कार्यः ॥

हियव-गयं सम्भावं गिन्हिजा तयणुख-चिट्ठाहिं ।

जह गिन्हइ चाणको वणिवाणं नच्चमाणानं ॥ ४०

[इदमन्त सङ्घाव शङ्खिवात् नरुत्तपनेष्ठनि ।

यथा शङ्खति चाणक्यो वणिजा सुप्रताम् ॥ ४०]

— [५६. सद्भाव-ग्रहणे चाणक्य-कथा] —

जहा चाणको सदेओ जाओ । जहा य बहु-दंतस्म विंवरिणे इगिणा रत्तं सिद्धं । मि(व)हिळा-सुवण्णप-निमित्तं पाउलिपुणे तीहात्म-निमण्यो जहा मंदेव गळत्पा(र)व-छाविओ । जहा तदुवरि पण्णा कया । जहा य चंदगुचो संगहिओ । पाउलिपुर्च^२ रोहिणं, नहो य । जहा पुनरवि पववपरत्तया तह पाउलिपुर्चं बहियं । पववए य इपे जहा सवं रज्जुवपणं । भंदाव-निमित्तं च वणियो वत्तं पाउळ्य जहा ताव विचव-संका-परिवाणत्वं वणवि(चि)ओ होला-वापण-पुववं । कोम-निमित्तं पारियाहिणीहुदी चूवं रमइ हुह-पातपहिं । सोवण-वाले दीवाराम भणियं । जो जिवइ तस्म एणं देमि, अरं जिगामि, एको दीवारो दापओ । अवि(नि)निरं ति अयं पाउवाणं चित्ते^३ । वा(नो)भारण अयं देइ, मज्ज-वाणं च । मचेतु पणवि(चि)ओ अण्ड-

दो मज्जा पाउ-रपाई वंजण-कुटिया सिद्धं च ।

राया मे वसवची एत्थ पि ता मे होल नागहिं ॥ १

अण्णो असहमाणो अण्ड -

गव-वोयस्स य वसस्स उप्ययस्स ओयवसस्स ।

एए^४ एए मयसहस्सी एत्थ पि ता मे होल नागहिं ॥ २

अथो भणह -

लिल आडवसस पुचसस निष्कससस बहुमप(इ)सस ।
तिले तिले तहससं एत्थ वि ता मे होल वाण्हि ॥ ३

अथो भणह -

अव-वाउससि पुचाए मिरि-चईवाए वेग-पुचाए ।
एगह-महिप-मेनेणं नवणीए पाळि बंधामि ॥ ४
एत्थ वि ता मे होल वाण्हि ॥

अथो भणह -

अथाथ अव-किमोराण तद्विस-आपमेचाव ।
केसेहिं नहं 'छाएमि एत्थ वि ता मे होल वाण्हि ॥ ५

अथो भणह -

हो मज्झ अत्थि रवणत्थि नाळि पट्टईया महभिषा य ।
छिप्पा छिप्पा वि कटंती एत्थ वि ता मे होल वाण्हि ॥ ६

अथो भणह -

सप सुकित निच-सुपंथो मज्जनपुरावा नत्थि क(प)वासो ।
निरथो य दुपंचम(स)थो एत्थ वि ता मे होल वाण्हि ॥ ७

एवं नाऊन, रवणामि मग्गिऊन, कोट्टुमारामि मासीणं भरिणामि, रवणामि वाणामि,
कदमिषा पुच्छिओ छिप्पामि छिप्पामि पुणो आवेनि । आसा वगदिपम-मग्गिषा जावा ।
एगदिपसं नवनीणं । एवमकसा[य]णं जहा आपस्सए जाव विदुसो रापा जाओ ।

॥ जहा य तेहिं महोहिं सम्माओ पयकिओ; तहा [आ]नस्सय-विपरणावुसारेण वहुवं
उवणसमाल-विदराणं ति ।

“सुमिषसस आउरसस य वगरी पत्तम्य सुअ-नस्सस ।

मत्तसस मत्तसस य मज्जत्त पावहा हेदि ॥”

उवणओ सु(स)सुदीए कापओ ।

॥ कोहानल-पज्जलिया गुरुओ वयणं असहंता य(उ) ।

हिंदंति मवे माहिल-जमालिणो रोहगुत्तो य ॥ ४१

[कोहानल-दीसा गुरोर्वचनमश्रुदधानस्तु ।

हिन्दन्ते मवे माहिल-जमालिणी रोहकुलम् ॥ ४१]

माहिल इति गोट्टा(छा)माहिलो गृहते ‘पदावयवेऽपि परसङ्खदायोपचारः’ चशब्द

॥ ह्यर्थे, स चोपमावाची विध्वज्येतेष्वपि । एतेषां त्रयाणांमि सिद्धवासां [५७-५९] चरितं
मानवकोपदेशमाला-विदराभ्यामवगन्तव्यमिति । उवणओ सुवुदी[ए] कापओ ।

विष्णापस्य लवेष वि अवमण्यइ सुगुरु वि ह्य-मुक्तो ।

परिवाय-पोहनालो विहुंतो विह माहण्यो ॥ ४२

[विज्ञानस्य लवेनाप्यवमन्यते सुगुरुमपि ह्यमृतं ।

परिवाद-पोहनालो विहन्तो यः माहण्यः ॥ ४२]

भाषायां रोहगुप्तकाल्याणके [६०] मणितः ।

माणीण चण-हेठे अण्णाणि-विचित्रियं किमन्नेर ? ।

जह नाइलम्य जायं मिच्चम्म विरंमियं पावं ॥ ४३

[ज्ञानिनां चरणहेतुं भक्षानि-विचित्रितं किमाश्चर्यम् ? ।

यथा नागिलस्य जातं मित्रस्य विहृम्मितं पापम् ॥ ४३]

— [११. ज्ञानि-चेष्टिते नागिल-कथा] —

चंपाय नयरीय अहिमय-जीवाजीयो मसुवतइ-पुण्य-पायो संवर-मित्राद-कुसलो नाइलो सावधो । मिचो य ते अचंत इत्थी-खोलो कुमतरनंदीनाथा सुवभ्यपातो । तेण य जह(हि)च्छिय-द्वय-वपायेण अचंत-रूपवईवं विपाहिंपाणि पंचमपाणि तरुण-रमणीय । सो य ताण मज्झ-मज्जो महागइतो विव करेषु-चरित्रुओ योगे भुंजमाओ विहुइ । तगुअइपाय य उच्छइ वि नाहलेण जिणधम्मं न पडिवत्तइ । अकया नंदीतर-जता-
नि [मित्रबागपाहिं] पंचसेल-वप(त्त)वाहिं-पणकु-तामिपाहिं उज्जाम्भुवगओ दिहो सुवभ्यपाओ दास-व्यदावाहिं नाचमंतीहिं, 'ओगो' वि पुच्छओ सादित्तं । संवाय-पन्नहेय व भणियमयेय - 'काओ तुम्हे ? , कयो वा अणपाओ ? , वरं य कामेइ' वि । ताहिं भणियं । जवि य-

“दीवाउ पंचसेलाओ इयं पत्ताउ देवया अम्हे ।

वा जह कामेसि वयं ता तुमिं कथ आवेज्जा ॥”

मणित्तयं उण्णवाओ तमाल-दल-सामतं गवयं । तयो अचंवापुराण-रनेण तत्तयं चोमावियं पउइएण - 'जो कुमतरनंदीयं पंचसेलरं मेइ, तरुण दल-कोहिं देइ । तज्जा वइयेण निश्चिय-जीविएण नीओ येरेण पंचसेलरं । दिहुओ ताओ, कामेओ व भणियो वाहिं - 'व इमिया अगुह्या सरीरेण अम्हे सेमिज्जामो, ता तन्वेव भंतुं विपाय-पुण्यं - यउगाइ-पवेसं कुणत्तु' । तेण भणियो 'व तज्जाओ भंतुं' । ताहिं भणियमम्हे नेमो । 'एवं' वि पडिवये 'ओमोचणी दाउम ह्मो चंपाय वादिकुत्ताये । कोउइल-परिणहिं भणियं लेगेहिं - 'किं कय तरुण दिहुमपुण्यं वा ?' । सो भणितं ववओ वि । जवि य-

दिहुं सुवभ्यपुण्यं व विचं पंचसेल्य दीवि ।

किं ताओ' वेण्डेज्जा हा हासे ! हा पउसे ! वि ॥

'जो ! सुहुओ नाचमंतीहिं केरविओ, मा वराओ संवार वमउ' वि भावेनेण

मूल-भंडं दाऊन मुखेन इहपुरं पावेइ, सत्थ व विहरं न किंवि मेण्हइ । दुरओ कुण न किंवि मूल भंडं वेइ, पुत्त-विहरं न तुंण । इहपुर-दत्त-सागा कुण दूर-वाइया । ता सादह, कयरेण सह वचामो ।' । संपणेण भणियं - 'एतमेण सह वचसु' । जइ एवं, ता अनुवपइ ममं । गओ नययो । पयो कहुदेसं । 'कत्थ ते सत्थवाहा ?' । वाणिएणं भणियं - 'एतमो सत्थवाहो एन सइया तुणी, मूल भंड पंचमहाजन-रथणाणि दाऊन सिवपुरे नयरे नेइ, न य नेव्वाण-सुइं ममाहिओ मेण्हइ । निइय-सत्थवाहा उ तुम्हे, दाऊन थम्म-मोहं पुणअणं वेक्ख सेंतारे पुइइ(उ)' । तओ पटिबुद्धेण संपणेण भणियो एमो - 'धणो तुणे, पुइंतु ते ममोसहा, करेइ नमीहिणं' । तओ पवहुवाण-संवेगाइसओ पवइओ भणियो, पात्तिऊण सामण्यं गओ निवाणं ति ॥

॥ वणिज-कल्याणयं 'समसं' ॥

जायइ विसं वि अमयं सत्तुमु वि पुण्णभायण-नगस्स ।

जह खीरीह्वाओ दादाओ सुभूम-चकिस्म ॥ ४७

[जायेले विजयवस्तु शत्रुण्वि जुम्पमावननरात् ।

यथा खी(र्षी)भीभूता दशः सुखीचक्रियः ॥ ४७]

—[६५. पुण्य-प्रभवे सुभूमचक्रि-कथा]—

कांतपुरे नगरे उच्छन्न-वत्तो अणियओ नाव दासओ । देसंतर संक्रमणाओ सन्धेए उच्छिओ सावस-वलि यओ । संगहिओ दासओ ति कऊण उमाभिहायेण सावसेव । तम्मि पंचचीभूए सो वेव दासओ जमदग्निनामो पसिद्धिसुवणओ । दोण्णि य देवा बैसान-यसंतदि-नामाओ वातु-तावस-भत्ता यणंति य - 'याधु-तावसे परिक्रामो' । सत्तुव-सुरेण भणियं - 'ओ अम्हाण जइमो, तुम्हं पुण सक्कमो परिक्रिअंतु' । 'एवं' ति पटिवण्ये 'मिटिऊण नयरीए अकिनय-सावओ पउमरहो राया, नो एवं वसंती वातुपुल्ल-समीये पवजा-निमित्तं । नो य पटिऊल्ल-सुहल्लोवसणोहि उवत्तणिमो वि न विपरिणाभिओ । जण्ये यणंति - सिद्धपुल्ल-कयं काऊण भणियो जहा - 'दीहमाउणं, मा नाव पववसु' । तेष भणियं - 'विउल्ला निजरा भविस्सइ' । तओ राया जमदग्निमो समीवं । कय-सउण-वेसा डिवा से कृणंमि । तओ मासुस-भामाए सउणेष भणिया सउणिया - 'हिमवंतमइं भविससामि' । न रा विनज्जेइ । मा अणामओ तत्थेव विद्धिदिसि । सो सण्हइ - 'भोपाय-वंसणचाए निस्तवेमि, जइ तुरियं न जाग व्हामि' । ता मवइ - 'न एहिं सयण्हिहिं पचिवामि, नकर जइ एवस्स सुणिओ दुक्कयं पियमि, सो सुयमि' । सो नेच्छइ एवं मवइं काउं । मित्तिवा स्तेण गहिवा दोण्णि वि हायेहिं । पुच्छिण्हि य भणिय नेहि - 'महमि ! अपनओ मि' वि ।

अपि च — “अनुत्तरं मतिर्नस्ति नको वै च वै च ।

गृहपतेनमुद्यम उत स्वर्गं गमिष्यति ॥”

“इहं चित्तं सुरप-सुह पुनो य देवेर्हं साक्षिभ्यो वन्द्यो ।

इहं उषेष्ठिया कला वीर्यं मोरेर्हि से लविर्न ॥”

तत्रो संसृद्धो पट्टिपण्यो नवरत्नार्थं । देवो वि सावगो जाओ । जमदग्नी वि ।
गओ मिगाकोट्टय । मणिभ्यो य जियमन् — ‘यम कचय देसु’ । ताव-मीष्ट्य व
दाविर्न धूयाव मय । जा उच्छद, तं मेष्टासु । तत्रो न विमान-संकासं ददुव ‘य
तज्जमि विनय पविधयो’ । मण्डी उट्टियाओ मज्जाओ वि परसुदीओ कण्ठगाओ वि ।

अपि च — “उत्तरोत्तरं कञ्च कीदृशं सञ्च वि कीदृशोत्तमम् ।

वेमं पुण क उमोदयाए मय केव लच्छिख ’ ॥”

श्लेष कपाओ मज्जाओ कृत्ताओ । एषाओ चित्त कारणाओ कथाकुञ्ज वि नामं संसृष्टं
नगरस्म । पुनो य विद्धा एसा देसूए रसेती । पणम्मिउं कलं ‘वृत्तलि’ चि न्धिपा ।
पट्टिपण्यं से वयर्न । गो-महिमि-परियण-महिवा देउं पयचो । सात्थिया कचय-निमिच-
हुनट्टियाओ, सुट्टियाओ तत्रो वसुण्णओ कऊल राओ आममयं । रंयव-वीर्याहेव
सङ्गुत्ता’ रेणुणा । तेण उउ-लवए न्धिपा एसा — ‘साहेमि ते चरं, जेव
ममरय-वंकय-पहाओ ते सुओ दोह’ । तीए मणिरे — ‘यम मणिणी हरिषवाउरे अर्णस-
‘वीरियस्म मजा । तीसे वि लविर्न चरं करेसु’ । कण्ठु दोसु वि ‘अओ ! जारिणी जहं
अउवीमई जाया, ना मज्ज पुनो वि हरिसो हवउ’ चि भागंतीए विमिओ लविच-
चरओ । मणिणीए पुण वंमम-चक्रओ वेमिओ । जाया दोहं पि पुचा । तावसीए राओ,
हवीए कचंवीरिओ । वट्टिया दोधि वि देहोवचयं । तावसावम-पय-मिहानीहय-
पट्टिपरिय-विज्जाहरेव दिव्वा रामस्म फलु-विज्जा, सादिया मरवणे । अन्ये अयंति —
जमदग्निव्या दिव्वा । रेणुणा वि हरिषवाउए मया रायणा मपुणा कया, आविपा
आमम-परं जमदग्निव्या । कसिण्ण य सपुणा वावळया रामेव । कय चिहंतेव
महिपाओ य मत्थाइयाओ कलाओ । मणिणीए वि सिद्धमणंतेवीरियस्म उहा वावळया
सपुता रामेव रेणुणा । तत्रो आर्णतूए राइया विगालिओ आसओ । पहाविओ गावीओ
वेणुण । रामेव वि मंतूए वावाइओ अर्णकवीरिओ, विपचिपाओ गावीओ । कचंवीरिओ
राया जाओ । ताव-पसुदीउरेव सह योगे भुंजइ । अचया अचय-चयं निमामिऊए
वावाइओ जमदग्नी कचवीरिण । रामेव वि परसुणा मारिओ कचवीरिओ,
अदिट्ठियं रलं । इओ य सा तारादेणी लवविप-पोरम-महासुमिणा वंममेण पलापंती
तामसात्मं मया । कमेण य पट्टिओ सा(से) सुहेव मन्धो । कवे य से नामं सं(सु)भूओ ।
यच वाराओ निम्बलनीकया पुहं रामेव । अन्य जम्ब लविर्न वेच्छइ, तय कय से
पम्प जलइ । अण्णया तावसावमं बोलेअए ललिओ फम्प । ‘ओ कय लविपाओ’ । वि

- महिष संलभं ताम्रोर्हि - 'वयं चिव शचिषा तालना संयुजा' । एवं च तालनासमे
 निजहार-देव्या-चरित्रहिजो सुम(भू)भो अकवृत्ती देहोपनयनं कला-कलावेग य वरिष्ठं
 पठन्ती । नेमिनिगण पुच्छित्तव सिद्धं रामस्त - 'ओ[ए]यमि सीहासमे निविष्टो एयाओ
 नचिय-दाहाओ रावसीभूयाओ सादिनि, उचो ते वर्ये' । यदं काउण व(क)यं सीहासमे,
 'पुरओ निवेतिषं दादा-गुणं आतं । निरुविओ अचिचारिओ सचामारो । उविषा
 आरभिसव-नरा । इओ य, मेहनाओ विजहारो पठनसिरीए पूया[ए] नेमिनिगा माइदं
 सुभोमं मचार पडियरंओ चिह्न । अणया सुभोमेण पुच्छित्ता जयनी - 'कि एचिओ
 लोओ?, उया(दा)द् अणो वि अन्वि' । तओ यचित्तरेण निय-पुचने सिद्धे रोमानल-
 पञ्जलिओ अहिमायेण दगामी वारेजतो वि यओ इतिषाउर । वचिष्टो तथ तदे(मदे) ।
 'विषयो सीहासमे सुक-कटा पण्डा रावसंनरी, सीरीभूयाओ य दादाओ पुंविदं
 वयचो । यदपुत्रया य आरभिसुषा नग निवारिया' य विजहारेण । सुमिय-पुचन्तो
 संनद-लंकाहारायुगमममाओ महिष-परष्ट पचो रामो वि । अ(नि)यं से सेमं विजहारोहि ।
 तओ सप्तपडिओ रामो, जाव उम्हावा वय । सुभूमी वि उहिओ तं चिव पातं
 येक, देव्याए चरं करं । तेच छिन्नं रामस्य सीहं । निवचिषं मंभोदं । आओ
 'पञ्चवृत्ती । अहिमायेण य एकवीसं कागओ निम्बमणी कया पुहं । नमो वि इतिष
 वि । उरयओ कापओ ।

सुपदेवि-वमाएयं सुभोमचकिम्स सादियं चरियं ।

आगम-विहिषा वीलो निसुपंगो लहर कल्लायं ॥

॥ सुभोम-वम्माणयं 'समत्तं ॥

- ॥ सुवसन्ध-नाण-दंमण-चरणाहरणाण सावगाणं पि ।

निशं वडंति सुता कजे जह् चेडयनिवस्त ॥ ४८

[सुवसन्ध-जान-दंमण-चरणाहरणाण सावगाणं पि ।

नित वरंते सुता कजे यथा चेडकटुपस ॥ ४८]

वहा बेवालीपु-रोहिणिए चेडवस्त देवेहि मभेज्जं कयं, लोउदममाता-विबरगाओ

- ॥ सविन्धर नापयं [६६] ।

संपच-महामहिभो राज्ञं न करेज्ज नाउमणायं ।

जह् सा चित्तवर-मुया नरिंद-महिउत्तणं पचा ॥ ४९

[सपाप्ता नवती बहिन्ना येन स तथा सर्वं व कुर्वात् ।

ज्ञात्वा आत्मानं गरिमायाः पूर्वं कृतकत्तपस्यञ्चो विवर्कमुता ॥ ४९]

— [६७ गर्भ-निषेधे चित्रकरसुता-कथा] —

वसंतउदरे नपरे जियमत्तु राया । ‘जबन्धेति गर्दभमरिच, तं किं मम नमिच ?’ पुच्छि-
 ष्य सादियं दूष्य — ‘देव ! चित्रमया नमिच’ । तत्रो नेमिच्छ्य चित्रपरे विभक्तं समभावेष
 लेन, समारुद्धा निषेठं । अन्धया चित्रयम-दारिया दनु-मन्त्रेण मन्त्रंती एताविष-दुर-
 पासोहाउ कह वि युका यथा पिठ्यो समीवं । भविष्य च वाए — ‘ताय ! उर्ध्वं विप
 भुंजतु’ । तेष भविष्यं — साहरिषाए मंशुष भुंजामि’ । तत्रो कुट्टिममि यन्धिरहिं बरि-
 निच्छं सिद्धिं । मोरपिच्छासंकाय पमारिओ राह्या इत्यो । तत्रो सहस्रं भविष्यं चित्रय-
 हुषाए — ‘तिद्धि चारहिं बंधिया न चिदुद ति बहुकालाओ चउत्थ-वाओ लहो’ ।
 सङ्ग्य[अ]-कोउमेय य पुच्छिया राह्या — ‘किमेयं ?’ । तीए भविष्यं — ‘एओ एत राया
 महादुम्भओ, जो अमेय-दुर्ध्व पदियु[ब]द्धानं यमावीन य सरितं लेनं समन्धे । बीओ
 आसारोहो, जो दनु-मन्त्रेण नादियण तुरगमेण बचद । तहओ मम जयओ, जो
 अरुणपुत्रओ वरपण्यो कए ओत्थं सीयसावेड । चउत्थो तुमं, जो कितिमाकिचिमायं
 निच्छायं विसेसं न विपयेति’ । ‘अहो ! से विप्यायद्वयो !’ भावेतेन य पशुविओ
 मयूसो से जयय-समीचे । भविष्यं च येण — ‘राह्यो मियय-भूयं देहु’ । भव-विम्बवा-
 इकावर च भविष्यमयेण — ‘किमम्हाय पुपाए रूप[न]विचचार-रहिपाए परमेष्ठो
 कादिति ?’ । गंजुज भविष्यमयेण । दु[इ]य-वार वि पशुविओ राह्या । तीए भविओ
 जयओ — ‘भयेअहु जहा न बहिवचि काउं समन्थो’ । तहा सिद्धेण राह्या पेषिपं द्यं ।
 उन्ध्या राह्या । दिष्यो कामओ । पुत्र मिच्छविचा य पुच्छिया दासपेदीए कहामयं ।
 एगस्त राह्यो पच्छय-पर-दिया तुमन्धपारा कलहोने पडंति । इकेण भविष्यं — ‘राई
 वहु’ । सो कहं विचाणए ? । दानपेदीए भविष्यं — ‘साहसु, न पात्ताओ’ । तीए
 भविओ[बं] — ‘निदा आमच्छद संवयं, कलं साहेओ’ । कोउमेय य राह्या दिओ विष-
 दियसे तीए विच वारओ । पुच्छिया पेदीए — ‘कहं विचाये ?’ । तीए भविष्यं —
 ‘रत्नी-अंधओ, अहवा राई — जरगो आमच्छद, मउत्तिय-पउम-ईसणाओ क’ । पंछन-
 (काए) भविष्यं पेदीए — ‘अण्यो कइसु । एणेण राह्या दोचि चोरा पहिया । ते मंजसाए
 कोहण नईए पनाहिया । तीर-बचा य विहायिया केयवि मंजसा । दिहु पुरिया ।
 एकेण भविष्यं — ‘सुयं दिवसमन्हाय एत ल्हानं’ । ‘सो कहं विचाणए ?’ । तीए
 भविष्यं — ‘सापिणि । कहेहु’ । ‘संवयं निदा काहेद, कलं साहिस्सामो’ । पुगो वि दिओ
 वारओ । पुच्छियाए य भविष्यमयाए — ‘तस तेहओ आमच्छद, तेण आण’ चि ।
 पुगो वि पुच्छिया । एगस्त राह्यो अर्चन-सुंदरा पूया रूप-ओमेण अवहरिया
 विहाहरेण । तस्य य चचावि पुरिया एयय-भूया नेमिचिओ, रहमारो, सहस्र-जोही
 महासुहो, विओ । ‘जो आयेद दारियं, सो केव बीवाहे’ चि । तत्रो नेमिचिया
 सिद्ध — ‘पुव-दिसाए विहाहरेण नीया’ । तस्यार्थं चित्र आमासमाजी मिहचिओ रीएय
 सो । समारुद्धा तत्त चचारि नि । उन्ध्या भयय-बनिषीए । दिहु निजाहरो,
 उण्यो सहस्रजोहिमा सद । वावाइओ सहस्रजोहिमा । तेण य वरमायेण य छिन्नं
 रारिषाए तीसं । संपचा नयर । जोत्तहि-सामन्तेण य बीवायिया बेजेण । उपमारिओ

वि काउं समुद्रिवा मये वि बीबाहिउ । 'कई एधिषाणं महिता इवामि ?' वि
मन्ममाणीए अधियमणाए—'जो मे मह जलये पविसइ, तस्माई बारिवा इवामि,
न अण्योयि' । ता को तीए सह जलये पविसिन्हा ? । दानपेदीए भविषे—'माभिमि !
न पायामो, माहेइ(सु)' । तीए भविषे—'कछु कहिस्यामो' । तजो निवइ(इय)-दिवसे
सिद्धु—'मेभिसिओ तीए मह चहिस्माइ, जहा सुगमाए नहिहिसिमाइ' । एव न एरितएई
कहाणएहि उम्मासं निरतर रावा काविओ । सेन-महिताओ छिहामि अगि(णि)-
संतीओ निषं चिहुंति । मन्मदममए न उअरए पविसिअम चित्तपर-नेसं काउअ अन्ध्यां
निदति । अवि व—

‘एये वे मिउ-संतं जरदही संबं काय-भविनाई ।

एये नहिइ-उषये पडुंसुप-सपणमाईयं ॥

ता मा गई काहिति अन्ध्यां आभित्तय रे जीव !’

महितहिं निवो भविओ यमा तुह साहयं कुगइ ॥

जाल-भयभक्षेय तजो अन्ध्यां सुताउअम निदंती ।

ताहे न विष इहा ताया नहाय नरवइयो ॥

■ उषयो कापयो ।

सुपदेवि-स्माएणं सुपासुमारेल माहिणं चरियं ।

चित्तकर-दारिवाए निमुणंओ इवइ गय-बायो ॥

॥ 'चित्तकर-दारिधाण कहाणयं' 'समस्तं' ॥

भायं विणा कोतो मुणि-चिहुं नेय पावए मोक्सं ।

■ अंगारमहओ विव अहवा वि सुबंसु-सचिवो ज्व ॥ ५०

[बाव विना कुर्वन् मुनि-वेष्टा नैव शक्नोति मोक्षम् ।

अङ्गारमर्कतत्, यवपाडमि सुपन्सुसचिव इव ॥ ५०]

कथमिदम् ? [५८] अङ्गारमहव-कदात्ययं अहोवत्सनासाए ॥

— [५९. अभाव चरणे सुबन्सुसचिव-कथा] —

■ दुइयमकक्षाणयं पुष—पाठलिपुने कम्पय-अवाओ 'रसापणन्धं य चाप्यकेस चंद
शुणेण चित्त-बाधियो आहारो पवचियो । अजया चंदमुच-बाले राउकउपाए निचिहु
महादेवी योहुं । तं न दइय मभियं चाप्यकेस—हा ! दुहु(हुं) कयं । तजो विवन्वाए योउ
काहिलअ कडिओ दारओ । तम्प सीसे से विसेय कजो निहू, न केव दारयस्त नां
कयं चिहुतारो । वकुमानो य जाओ जोइणयो । चंदगुबे य पंचचीसए जो विष रावा
■ संवुचो । अन्धया अहाउअमर भगिओ सुबंसु-नायेव पुष-बंतिषा—'देव ! जह वि तंपं

अहं तए परिचनो, तूह संतिस्व व मोह्या संवद्विओ, ता अं ते चरित्याम-सुंदर तं
सुह-क[इ]पे वि भविषंति ।

“सुह-महुर” परिचन-महुर च गेहति दिदि उपम ।

“सुह-महुर” परिचन-सुह च विरल विष नरी । ॥”

ता इमए वीमास-वाह्यो चापकस्य न वीमसिपय, वेण भे जवणीए मोहं
चाहियं । तओ पुच्छिया रायणा वचवाई । तीए वि उह वि सिद्धो । उहो
राया चापकस्य । चित्तिवं च वेण । अतोविओ अनितनी कोवो सुबंधुवा राह्यो,
आमवीह्यो व वे वरन-कालो, ता उह करेसि, जहा एवो वि न संसार-निबंधं
विनय-सुहमसुरह । लोच-बंधाएहि संशोडकम गंदे लिदियं सुखं । इत्येव उह
पक्षिवा समुग्गावमि, इकिउम बोहि(लि)ओ जव(तु)वा । नमुग्गाओ वि पक्षिओ ॥
बंधाए, मां वि इकिवा तालय-मएव । उओ जिम-माह-बंध-मयव-मयव-मयहृदयाव
इउम वर-वार डिओ जमरावके ईविमि-मयवेव । लुचिय-जहृदिय-जववीए मयव-
पुतंगी संज्ञाप-वच्छायाओ मयव-वाह्यो एवो चिदुमरो । मयहृदयां लामिउम मयिओ
चापको - ‘एहि, वचतु पावलिपुर्ण, अहिद्विमु रज’ नि । तेव भविष्य - अरुमेयाए
संज्ञाप, परिचनं मए नरीर वि’ । तओ जामिउम से लिच्छपं मओ राया । ‘मा पुओ
तुग्गाव-वच्छायाओ आनमिस्स’ चि मयवावेव भविओ सुबंधुवा राया - ‘अहं
चापकस्य पूर्यं करेसि’ । एव भविए कालय पूर मोह(को) करीम-मयवे जंगरो, तेन व
अलगीभूषण दहो चापको । सुबंधुवा मयुग्गाव-दव-लोमेव चापक-वेहं राया
मयिओ, दिवं, वचिहो । तए उग्गाहिं तालय-मय वि, वार बंधुसि-पुर्ण व विवि
इहं दिहं । ‘अओ ! एयाए मयवाए जमिध मयभूयं तं इविस्स’ । विराहियाए दिहो
बहु(उ)वा बोहिओ समुग्गाओ । ‘इह ! एव रयणावि भविस्स(स्मृति)’ मयवावेव
विहाहिओ समुग्गाओ । दिहा मयमयंता वंता । ते अग्गाउम निरुचिय-समुग्गाव-
जमिमतरे दिहं अलगा-मयवाई इहं । ‘अओ ! तुग्गाव-रयवाह-संज्ञा इव भविस्स’
भविओ वाह्य(उं) वचओ वि । अवि य -

अग्गाउम एए जो मये लुचिवरो व न हृ चिहं ।

सो तवराव-वेचनं वच(वि)स्स अंतय-मयमि ॥

संज्ञाप-विमार्णं पुरिसं वेवा(अग्गा)विउम ते वये ।

इंजाविओ व मोमे जा एवो तवराव मय ॥

सो मो जीविय-वेउं वराव-मय-अग्गा-वेचनं ।

इवोउ पर पुने रयणावि उ बंधु-सुहि-मयवे ॥

मयसा वि वेव ज्ञाप हृदि व ‘तव-मियम-लोचिय-नरीरो ।

विहरइ धम्म-विहृपो मिय-जीविय-ज्ञापवा वंती ॥

उक्ताओ कायन्तु चि ।

॥ सुबंधु-कथावयं ‘समस्तं ॥

अर्चत-पाव-भीरु रज्ज न लयति दीयमाणं पि ।

अभय-महासाला इव त्रिषसासण-भाविष-मईया ॥ ५१

[कलन्त-पावभीरुयो रज्ज्व न लान्ति दीयमानमपि ।

अभय-महासाला(श)ल्लविव त्रिषसासण-भाविष-मईया(मईया) ॥ ५१]

जहा अभयहृदयारेण सेषिएष दिर्जत-रज्ज न पटिवधं, महासालेय य दिर्जतं न पटिवधं पाव-निर्वधं ति काउं, जहा कायव [७०-७१] ।

॥ अभय-महा[साल]-पञ्चाधर्यं 'समर्त' ॥

कालाणुरूप-किरियं सुवाणुसारेण कुरु जहा-जोगं ।

जह् केसिमणहरेणं गोपम-गणहारिणो विद्धिया ॥ ५२

॥ [कालाणुरूप-किवा सुवाणुसारेण कुरुय यथा-बोधम् ।

यथा केसि(मि)गणपरेण बौद्धमणपारिणो विद्धिता ॥ ५२]

कालाणुरूप-किवा यथाबोधवतादिरुपयामाममानुसारेण यथा बौद्धम-समीपे पार्श्व-नाधीयकेसि(मि)गणपरेण कुरुतेति ।

— [७२. कालोचितक्रियायां केशिमणधर-कथा] —

॥ १ जहा — पाससाभिणो लेयीमय-निययरस्य केमिवाणो जणेष-सीस-गण-वदिवारो सत्तासुर-वदि-वय-वय-वकजो रोहिणो नह-कमलावरे, नासिणो मिच्छासम्यकपदं, जयवैतो मोह-निर्दं, गानकण्येय विहरयाणो समोमारिणो सावत्थीर नयरीर सुणि-मय-पाज्येणे फलसुप् सिद्धुवाहिहाये उज्जाये । विउत्तविधं तिपसेहिं दिव्वचरत-मयाभिरामं केचन-सयवसे । तिजो तत्थ । समादत्ता धम्म-कहा । संपत्ता देव-राजान-वदिशाहणो

॥ पि । अवि य —

तिपसासुर-नय-चलणो धम्मं साहेर यणहरो केसी ।

दुद्ध-दिद्ध-सारो मोक्ख-कटं सव-सत्तायं ॥

तीर पिप नयरीर उज्जाणे कोट्टुगम्मि बीरस ।

सीसो गोपमणोचो समोसलो इंदभूर पि ॥

॥ केचन-पउय-मिलण्यो धम्मं साहेर सो वि सत्ताय ।

पुसावविह-इं पमाय-नय-हेउ-नय-कलियं ॥

नापाविह-वाय-धरा सीसा केसिस तिपवह-समेवा ।

गोपम-गणहर सीसा मिलिवा एगय चिन्तंति ॥

जो ! मोक्ख-कटो साहेपवे किं, पुण कारणं पास-साभिणा जणारि नहवपामि
॥ निरिद्धामि !, कारण-वाए य पटिकमयं ? । जण्यसस सुणिणो कयमयसस कण्ह ।
नापाविह-वत्थ-नहणं, सापाइय-संववार्हि य । सीस यइपायताभिणा केच महवपामि,
उमयकाल-पटिकमयमवससं, तिपवत्थ-नहणं, एगसस सुणिणो 'कयं जहाकम्माइ सपेहिं
न कण्यमिजं सेज्जापरपिट-विज्जं, सापाइयं सेदोत्तवा[व]मार्हिणि पि ? ।

इय एवविद्विषिचो(न्तं) स्त्रीमार्गं जायिऊय ते दो वि ।

‘मिच्छन्-नात्मन्स्यं सुगम-चित्ततरा जाय ॥

तजो जेहुं कुलमयेकसमाधो अयेग-सीन-मम-परिवारो पुनंते निजाराईहिं
संवदिओ गोपयो तिनदुगुआये ममवओ केसिगणहरस्य रंक्ष-वडियाए । मयियं प
परममुषिया —

“गोपयो पट्टिगम्” [रूपम्] सीन-संय-संज्ञाउतो ।

जेहुं कुलमयेकसंतो तिनदुगं मममागओ ॥

केसी कुमारसनयो गोपमं दिस्सुमागयं ।

पट्टिकयं पट्टिविणि स्थियं सो पट्टिवज्ज ॥”

तपस्यं च सीसेदि रपाउं निसेजायो कय-वहरिद-विषयकम्भो गोपयो केसी य नि । ॥

“केसी कुमार-तपसे गोपसे य महात्मसे ।

दुहओ निम्प्या सोईति चंड-ख-सय-व्या ॥”

तजो ताय ममवताय ममायमं सोऊय सोऊजल-विस्वाय-हेउं पूयाइ-ईमगावसावया
सुडे वासंदिओ, मिहवा, मय्यवइ-वाक्यंतर-ओहन-वेमागिया[न] य देवायमयेगाउ
कोडीउ नि ।

कुलमिरिणो विष मयियं उण्यपवंसां मईति ते दो वि ।

निष्ठि(हुं)विष-मयय-वसरा येविजय-तिषय-संज्ञाया ॥

विष-विमय-राग-वसरा महानदि ॥ चित्तु-वर-महिया ।

मययं व निरुवलेका सुजीयाय व जय-वपदा ॥

करिओ व दिष्ण-दात्ता मय-केसरिणो व सुविष-मय-वसरा ।

रविणो व सुविष-दीप्ता ठरुणो विष मउय-मय-निलया ॥

साहिप-विज्ञा नमि-दिनविणो व मरिणो व वड्डिपानंद ।

मयिणु व दक्षिण-सिमिण हस्तिओ व पत्त-मम्भया ॥

दोमि वि अवसर(अइसक)-अस्तिया दोमि वि निव-नेय-सविष-इ-पाया ।

दोमि वि तवसिनि-अस्तिया दोमि नि सिदीय मय-विता ॥

दोमि वि मरुव-पयाया दोमि वि जिन्यमय-मरुव-मिपेका ।

दोमि वि मिन्दरिय-अस्ति दोमि वि निपलोक-मय-वसरा ॥

इय ते दोमि वि दिठ्ठा सिपसासुर-कयर-वर-मय-वहई ।

दठ्ठ-दिठ्ठ-सारा तेलेक-नमंस्तिया पीरा ॥

तजो शिरवहिन-ममदरो वि काउय सीमार्गं रोहपायं मयिषयं जाण्मायेयावि ॥
दुच्छिओ गोपमसामी केसियवहरेण पुण्णुव-संवर(व) । गोपमेण मयियं — ‘उत्तम-
यामि[वित्त-साहु]ओ अवंतमुज्ज(हुं)क-अडा, वइमायमामि-सित्त-साहुणो पुण अवंत-
वम-अडा । अजो पुच्छि-साहुण दुस्सिमोहजो,’ चच्छिमाय पुण दूरपुसाउओ । इमिआ
कारयेण दोणं वि पंचमहवपइ-लकसयो । मच्छिम-जिण-सित्त-साहुणो पुण उहुया

विसेलम्बुषो, तेव चम्मे दृहा कए वि । निच्छएण पुण सुम्मदंसन-नाम-चरिणां
निहाय-मग्गो, नाणि व सखेतिं नि तिरययर-सीमायं सरिमाणि चि । अयि य -

“साहु गोपम ! ते पग्गा जं छिण्णो संगओ मह ।
अण्णं वि संसयं सिद्धं जिबिह-वयणा दद ॥
केगायं तु तदस्मायं मज्जे चिद्वणि गोपमा ! ।
ते य ते अहिगच्छंति कइं ते निजिया तुमे ? ॥
मये जिण् जिपा पंच पंच जिना जिपा दम ।
दयहा उ जिमिचायं सन्न-तत्तु जिपासह ॥
‘सत्तु य इति के तुचे ?’ केत्ती गोपममज्जवी ।
[केसिमेयं कुपंतं तु गोपयो दममज्जवी ॥]
एगे अग्गा [३] जिण् मत्तु कयाया इंदियाणि उ ।
ते जिमिचा जहा-नायं विहरामि जहा-सुहं ॥
साहु गोपम ! पग्गा ते छिण्णो’ मे संगओ इयो ।
अण्णो वि संसओ मज्जं वं मे कइय पुच्छओ ॥
दीसंति वहायो लोक् पाम-वहा सरीरियो ।
सुक्कवासो लहुम्भूओ कइं विहरमि वं सुणी ? ॥
ते पासे मज्जा छिपा निदंतुण उवापओ ।
सुक्क-वासो लहुम्भूओ विहरामि जहामुह ॥
‘पासा य इति के तुता ?’ केत्ती गोपममज्जवी ।
राम-रोमादयो तिहा नेह-पाया अपंजरा ॥
ते जिमि [छिदि] चा जहा-नायं विहरामि जहा-सुहं ।
केत्ती-गोपममममं तेवीमइयं तु उचरज्जययं ।
पंचविह-पुच्छओ वयाओ तत्तु केसिस ॥
छिन्ना ताओ सुवाओ जहायनं गोपमेण संतुहो ।
संपुणह महासत्तं इमेहि सिद्धंतवपणेहिं ॥
नमो ते संमयासीत ! सव-स(सु)ण-महोदधे ! ।
जिणपवयण-नायक-ससी पयासिणासेन-वरमत्त ! ॥

तओ पडिक्खो पंच-महापल्लवखो गोपममाणिको समीधे केसिणा चम्मे चि ।

“तेमिया परिसा सहा संसयं पज्जुवट्ठिया ।

संपुण ते पसीयंतु अण्णं केसि-गोपमा ॥”

उपणओ कायओ ।

सुपदेनि-वत्ताएणं जह-ट्ठियं मयादरेहिं ते(ते) मयियं ।

सखेयैव महत्तं नितुणंते लहठ निहायं ॥

॥ केसि-गोपम-वरियं’ ससत्तं ॥

सुहृ-विन्दुं इच्छन्तो जलनिहि-विडलाणि सह्य दुस्स्वणि ।

संते वि मोक्षस्य सुकले मधुविन्दुं कूययनरो ज्य ॥ ५३

[मधुविन्दुमिच्छन् जलनिहि-विडलाणि सह्ये दुःस्वणि ।

सत्यपि मोक्ष-सौख्ये मधुविन्दुं कूय-नरान् ॥ ५३]

— [७३. मधुविन्दु-कूपनर-कथा] —

मह अटवीन् सज्जे पुरिमो वनदन्ति-बोद्धिभो वीथो ।

धार्वातो' पावेमुं पेच्छन् पौरुषिण-वपनादे ॥

ताप्य वि वीथो पुनरो वदूषं रक्षन्ति अचादयो ।

आरोहुं वदरुक्त्वे सुदीहर तस्म हिहुम्मि ॥

अपारंमि देहं संपं तत्-सम्ये उभित्तम से हिहु ।

विहुह् अह(न)गरपातो कपेत्त-सरित्तेण वपयेण ॥

हुंकार-का(क)र-परिणो अण्णस्यसमिच्चंति चत्तारि ।

हुला च कम्मि-वपसा निचं सावति तत्-संपं ॥

पुरिय-पहाविण-वण्डवि-दिण्ण-वदपायवस्त महुमि' ।

महुयो हुहुं आत्तं तमपं महुमन्तिपाहिं ॥

सावति ताव देहं कमेण महु-विन्दुो व उड(हु)-वुडो ।

आत्तापेतो मणिओ आत्तास-मनुण सपरेण ॥

वप-सीह-वप-रक्खति-अवसर-परि-हुण-वृत्तव-वपाहिंतो ।

तारेमि वीथं विदुसि ? महु-विन्दु-वरोहिभो एण्व' ॥

नो मण्ड संपमाओ महु-विन्दुं आव सज्ज वपयंमि ।

निवड्ढ ता तारेज्जहु एवं भविओ वओ सपरो ॥

एणोवगओ इहं अट्ठ-समो एण देहं संमाणे ।

पुरिस-समो संसारी वण्डवि-सुविम्भमो महु ॥

वपवाह-वप-सरिता राम-दीप्ता सुदुक्खा वेला ।

रक्खति-कण्ठा उ अण कूयव-वारिमो वओ मणिओ ॥

अवगर-हुहं च नरमो कम्मि-मरिमा कोह-माण-वप-लोहा ।

उट्ठुर-मरिमा पक्खा सिट्ठपरा दो वि जापवा ॥

सम्भवं-समं वीथं वण्डी-सरिताओ विविड-वाहीओ ।

महुविन्दु-वसा भोषा वेदवदण-विम्भमो सुक्खो ॥

विजाह-संकाओ परत्तुहु मण्ड किमन्ध संसारे ? ।

अणुहवति दुस्समट्ठं सुक्खं सुदे मामण वण्ड ! ॥

एवं मणिप-मिवा सहुक्कमा उज्झिडण पाराहं ।

वर्धति तासव-वयं अवरे महुविन्दु-सगिसेतु ॥

— [७५. कर्म-स्यैर्येऽभवमन्त्रि-कथा] —

बह्मशासनाभिषेकौ चरन्तिरथपरस्म सौतो रचममणचरो सुयस्मो संपुष्प-दुपालसंवी
कमेव विरमायो समोमरियो राषणिदे । मातृषो य वरिच-बहुभाष-दुवर्ष ईन्त-चरेतु
आह्वत-वर्षाईदि पृथ्वंत्त दद्वं विषय-कम्बुषो निविण्णो निवर्षतो 'कट्टमारय-इमणो ।
तं च 'पुत्तेईऊण तवसिरि-समडासिपं 'ओ ! कट्टमारओ केरिणो आओ' । तीव-
वपणाणि अमहमाणेण भणियो सुअ- 'भव ! अणत्थ उवाओ' । गमय-काळे
वतो गुरुई आणुत्तिओ आमओ । तेण नि भणियं- 'भव ! किं मास-कण्णो पट्टि-
दुवो ?' । गुरुई भणियं- 'न पुण्णो, नवरमेव सेओ परीमई न मए 'मोद्धु' । अमएण
भणियं- 'माय य तहा कण्णो, जहा न जाणइ परीमओ' । अण-दियहम्मि रपणां
तिणि राषीओ काऊण 'अओओ रपणाणि दे' चि पठइय-पुवणं 'वाहितो सओ चि
लोओ । तओ भणियमभएण- 'ऊणं ऊणं महिल उच्चिऊण निवइ तिणि चि
रपण-रासीओ' । लोणेण भणियं- 'ओ ! एतेई परिचर्षेहि किं रपणेहि काहामो ?' ।
अमएण भणियं- 'उह् एव, ता कीम एयं महामचं दुस्स-नअच्छि-समडासिपं
महरिणि [तं] तं किं 'कट्टाहार' ति पाहइ ?' । तओ जत-ऊल्लम-महिला परिच-
वाओ एतेण व्याओ तिणि चि रपण-कोटीउ चि । उवाओ कावओ ।

सुचंदेवि-कमलार्ण सुपायुमारेण माहिय चरिय ।

दममण्णिणो हण्णो पाण्ड हिण्-अच्छिपं मोक्कं ॥

क्षंतीए बह्मणा पुरिसा पावंति केवलं नाण ।

जह् चंडकद-सीसो संदय-सीसा य दिट्ठना ॥ ५६

[क्षान्तौ कर्मणाः पुण्याः प्राप्तवन्ति केवलज्ञानम् ।

यथा चण्डकद-शिष्य स्कन्दक-शिष्याश्च दृष्टान्ताः ॥ ५६]

— [७६-७७. क्षान्तौ चण्डकदम्ब-स्कन्दक-शिष्य-कथा] —

जहा उलोपीए नयरीए चंडकदेण वच-बीवाओ भणिय तथओ पत्राविओ । जहा
पंथे वणंठा, गुरुणा दीपणवत्तस सम्म सईतरत्त सेहस्म केवममुण्य, कण-पच्छापाव-
दस्म सुस्मो य । उलोवत्तमाता-विषये उचित्तर भणियं । संदय-सीसाणं पि जहा
संरीए केवलज्ञप्पणं, एव चि उचित्तर कथेव भणियं ति । उवाओ कावओ ।

॥ चंडकद-वस्त्राण्यं 'समसत् ॥

रमणीय-वेलविया विवट-पुरिता वि होति हसमिजा ।

जह दिवचरस्त तणओ सिक्खतो जुवइ-चरियाइ ॥ ५०

[रमणीय-वेलविया विवट-पुरिता वि होति हसमिजा ।

जह दिवचरस्त तणओ सिक्खतो जुवति चरितानि ॥ ५०]

— [७८ जुवति-चरिते दिज्जतनय-कथा] —

कथमिदम् ? — तिरिन्नाहरेमस्य पञ्चमणि-संज्ञात् तस्य-तिरिन्नाहरेमस्य-महाजय-महासिपं
अरुणच्छं नाम महानगरं । तत्र य निय-अम्भम्मामुद्गाय-परायणो अरुणच्छो नाम
पञ्चाय-दिवको । पुत्रो से म्भोमण्यो । सो य निय-अम्भामो मेण्य वेदाह-सह,
'विज्जासु पुनित्तेय अमत्तुडुव होवइ' इमे भावितो गतो पाउलिपुत्तं । अहिज्जाणि
समत्त-मन्थाणि सवदा, तस्यतो चोदमन्थं पि विजा-उत्थाय पार । अम्भ-दिवहम्मि
चित्तिममेवेति —

'किं ह्यपि नाम लच्छीय' सुत्तम् पि अम्भ-देवमीम् ।

आ न लच्छीय-चित्तेहि जग्गिअ वट्ट-वट्टनी ॥

तत्रो गतो अरुणच्छ । आनेदिया नामग्या, चरितुहा वंशुणो, ममाहरे नामविह-
सुराधाय वल्लाय । तस्सस्य-अहिज-अम्भ-पवन्नाय-ओउआओ कहिं पि उपरोह-
सीलयाय विमण्णु 'निपिवास निय-अन्तार इमिज्ज विचित्ति से भारि-
याह — 'अओ ! पुम-अरुणच्छम् विमण्य-सुहस्य समत्त-मन्थाणि चित्तंनेय कप-
मन्तराय अण्णो मज्झं च अण्णेण, ता वेणइ' उगाएण एणं पट्टवेज्ज सेवेमि अम्भ-
पुरित्तं । अम्भ-दिवहम्मि मणिओ' म पाह — 'अरुणच्छ ! वस्साम्भु मे सुवर-चरियं' ।
तेण मणियं — 'जामं पि न सह सुपं इमस्स मत्तस्स' । तीए मणियं — 'ता किं सेस-
सत्तेहि, तेण विजा ?' । 'ता हंन । जग्गिज्ज सुवइ-चरियं पूरेमि जायाए मयोहरे'
[पि] भावितो वपट्टो पाउलिपुत्तमिमुहं । त्रिओ महुगउरीए वाहिज्जाणे । सुओ
विज्जाविहाणह महुदारियाह अण्णो जहा — 'सुवइ-चरिय सिक्खमन्थं पाउलिपुत्ते
ममिस्सायो' । 'अहमेव सुवइ-चरियस्स मेभीरत्तय दाएमि' चित्तंतीए पट्टविजा दान-
वेडी — 'इमस्स जग्गि-अम्भाम्भ-विसेस मन्थिअर नाउम इति मे कहतु' । तहा कए
कमेण सो मिक्खं अण्णो पत्तो विज्जाए मंदिर । तत्रो छंटे वेत्तण डेम-सुर-जग्गि-
जग्ग-माह-मणिमि-सयणज-जग्ग-जग्ग-जग्गं कट्ठणं रोविउ पयत्ता । पयसासिप-मुहा
य पुच्छिया चरियेण — 'को एम ?' । तीए मणियं — 'मिचित्त-पुत्तो भाया बालजार्ण
दिट्ठो' । तत्रो अण्णमिओ सुवय-वेत्तेणं, प्हाविओ महाविच्छेण, चरिदाविओ महारिह-
महत्त-मोहं कन्ध-सुमत्तं, कुवाविओ निचिचाहारेण, चिलिओ चंदय-सेव, दिओ
संघोलो । तत्रो कम्मिच[ण]-मयोहरे निग्ग-सज्जाम्भो(पयं)एण पदम-पओसे मणिओ
अन्तारो विज्जाए — 'अज गए माउओ सपा[या]ओ जग्गि जग्गपाहपाय वत्ता इमेवहा,
ता बामहरे मग्गामी तुमं चिय बल्लु' । संठवेज्ज मचार चरिहा तेव सह दुइय-वासहरे ।

कपाणि दोष्णि मयपाणि निशिष्याणि । तेसु मयाहवा पुनरिति-कहा, कहंतो चिय
अंतरिओ निराए, उडुवेऊण भणिययाणाए- 'विचं(विं)ओ मुपसि, न मम वेचयं
विपाणसि ?' । तेस भणियं- 'का तुज्ज वेचना ?' । तीए भणियं- 'बम्मह-वेचना' ।
'अओ ! निरा-मोहेपेवं पत्ताइ' चि ममंतेण पुणपि पुन्निहा, बम्मह-विचयं' चिय
साहिवा । तेस भणियं- 'अओरे !' न मम पुरओ एवाभिमं जंपिउं जुवं' । तीए भणियं-
'तुज्ज पुरओ म्मासि, जेवाज्जेमि' । तेस भणियं- 'हा ! मा एवं इह-परलोम विरुई
जंयसु' । तीए भणियं- 'नन्निअ चिगेओ, जेव दाविसो एव मम्मो हरि-हत्त-परमिहि-
बामवाईहि महापुत्तिसेहि' । तेस भणियं- 'मा एव जंयसु, न एणहि भणिपीओ कणि-
पाओ' । तीए भणियं- 'न दोमि ने भणिपी' । तेस भणियं- 'तहा वायाए पट्टिअमा,
ता मा उमयत्तोम-विरुह कुणसु' । तीए भणियं- 'जउ बम्म-लोम-वीरु, ता मज्झिम ममं
इअमि जीवावेजसु' । तेस भणियं- 'किमेत्थ उट्ठा !, जीवओ न अकामयं करेमि' ।
तीए भणियं- 'मओ न तरसि, जीवंतो जउ करेसि । अअ च किमेत्थ [अ] कपयं ?,
जेव छादाम माउल-पूवा मम्मो, उदिआण मयक-जणपी, अण्णेमि माउ-पट्टिआ, कणं
वि लोचरा; एअ पुअ विणिअ-इया, ता मा सुअ-सुअ-विअ करेसु' । तेस भणियं-
'किमेत्थ पुअरुओ(च)-भणिएणं ? ति, मअ-अचयेण मम तुम भणिअि' चि । तीए भणियं-
'जाव न विजुओ, न नाय मे जपयं करेसि' । जओ महवा सरेण वाहरियं, संवओ
जओ । मज्झिअ-विमिय-मोयम-मगाउं पुअ-निहिअ सपणीय-रत्ते उंवि(उन्नि)ऊण भणिओ
होमो- 'विजुइया ताया, तेव वसितं, अणेव वाइओ उन्निओदरं, सेकिओ जउयेव,
वेव-वेछाए सपणीइओ' भणिऊण पट्टिओ मओ वि लोमो । उन्निऊण बम्मह-करावाणि
भणिओ पुओ चि- 'तउ दिट्ठो पयाओ, 'जीविअ य कज्ज; ना सपयं वि अवा(चता)सुरचं
पट्टिअजसु ममं' । तेस भणियं- 'मउं तुज्जावचं मम जीविअ, न विमयइ(ए)ण्ण
सवुप्पज्जइ, एवं टिए उं तुमं अयसि, तमसंमय विविअयं करेमि,' । 'अउमजसुवेव
मणिएणं' ति मज्झिमाणीए भणिओ एमो । तुमए मंजण- 'इन्वी-चरियं मियत्तामि',
तेस तुइ बोहणायं एम पवंचो मए रज्जो । ता निरमसु एपाओ, जेव न वेवेहिं वि
जायिअइ । भवि य-

“उंतेहि भूत-रक्कस-एवरा वेणंति दादणीओ न ।
विस्सह-अट्ठाईया, बमेयं इय-मयवराईया ॥
मणीए देव-मुल्लओ, जणपी-जणपाइया' निअएणं ।
मज्जावेणं मिता, दावेणं पट्टो सवो ॥
सईमं हियवाओ इमियमाईहिं वेणए इर ।
मत्तायं निममाण वि कम्मओ भवरि बुदीए ॥
इन्वीए वेळं चरियं मायाअय-अण-दोम-दुल्लसिय ।
एयाण न एकेम वि वेण्ण हियमासुरेहिं वि ॥”

जओ वेणुम ज्वलरं, समण्णिकअ अट्ठाअणि पट्टिओ नियम-अणभिहुइ । अओ
न इन्वीम चीनसिपयं ति ।

“मुहु वि जिह्मसु मुहु वि गिरासु मुहु वि न लङ्घ-पात्रासु ।

उद्वेगसु महेन्द्रियसु” उ वीर्ययो नैव कावचयो ॥

रज्ज्वेगसि न रज्ज्वेगं लेलि द्वियवाह न उग प्रप्येति ।

लघ्वण्णास-मुह्योऽथो दुर्देवो दे वि समिग्लो ॥”

- १ सा नेत्राचक्षिणा वहिरिषवाड नि, एनो वम्भोवण्णो नि ।
मुन्देवि-पलाएण दिवस-सज्जमम सारिपं चरिपं ।
भावेमाणो मम्मं सुखं सु विरज्जए जीवो ॥
॥ दिवचरनणय-कम्भाणयं 'नमस ॥

सीहगिरि विव सीसे इच्छाए संठिए भिसेविज्जा ।

- “आणाए अवद्धो कालकसूरि ज्व मुचोव्जा ॥ ५८

[सिंहगिरिष्वि भिम्भानिग्गयां वसितान् निषेव ।

वाङ्मयामकर्तानाणए काउवत्तगिरि वुत्ते ॥ ५८]

चरसुहृप-गुण-जापकथं सीहगिरिणा वाहूओ भविषा — ‘एए गार्मत्तं गैहं,
एत्त ते(मे) चरसुहृओ वायणावण्डि नि । अवि य —

- “गुण-वेहेण वि लद्धो गुरुओ वयपाड इप्पिओ वयरो ।
सुंदरमसुंदर वा गुरुओ विप जेय जावन्ति ॥
सीहगिरि-सुत्तीमाण भं गुरु-वयव-सुदरेणाव ।
वयरो किर डाही वायव’ वि न विक्खेविपं वयव ॥”

मविण्वरमिने [७९] प्रकलापयं उपपन्नमात्रा-विवरणाओ नावर्त्त । अओ दंपविदे

- ॥ सीसे गिण्हेज्ज, एनो उवणओ ।

॥ सीहगिरि-कम्भाणयं 'समत्तं ॥

— [८०. कुशिष्य-त्वागे कालकसूरि-कथा] —

दुहपमकलापयं यच्छ —

- अथेय-जिष्य-वयव-विभूतिषाए तिपनपुमि-विम्भमाप(ए) उज्जेनीए वपरीए अथेय-
॥ सिस्सवय-परिवारो सुवहुसुओ कालको नाम छरी । जो य, दिवापरो अण्णाग-त्तंष-
वारस्स, कुलमंदिरे नामलब्धीए, संकिण-द्वारं सवसिरीए, जलनिही गुण-वयवार्ण,
पाउम-वणो फोवानल-सविवाणं, कण्णपायवो मउणार्ण ति । अवि य —

“निप-वयव-किण-बोहिष-भविप-महाइमल-संद-दिपवाओ ।

दद्व-दिद्व-मागे कालकसूरी सुगुरु व ॥

- ॥ सीमंवर-वयवाओ निओव-करणेव रक्खिण्यओ व ।
कालकसूरी वि ददं सविम्हं वंदिओ हरिणा ॥”

सीमा य से नारण-नाम्पादेहिं पोरुवा नि जाहे न 'ममव-किमिवाद्यातु पवचंति,
नाहे राईए' पमुने कुत्तव पयहो देसंतउ डिपम्प वचुयम्प माभारचंदेसु सुमीरे ।
पचसे व आपरियमपे-संतता सजाय-ससु लम्मा से अनुलम्मा लसे नि सीमा । जाओ
जगदाओ - 'कात्तकसूतिओ निम्माओ' । मवव-परचरेण य मुने माभारचंदेयावि । कमेण
व पची वस्य कात्तकसूती, पुच्छिओ माभारचंदेय- 'बउ ! कित मय विषामहो ।
कात्तकसूती निम्माओ इहायमिम्मा' । नेण भणिये - 'मए वि मुय' । नाण-वरीसहय-
सहमाओ न कानमे पुच्छ - 'केरिय मए वस्मायिये ?' । नेण भणिये - 'सुंदर' ।
पुगलसं व सेम-सूरीहिंते अप्पासं सुदरय मन्नामायम्प अप्प-दिपहम्मि भणिये
कात्तकसूते - 'अगिचये वल्लायेसु' । साभारचंदेय भणिये - 'असं पि विमम-वपसं
वस्माहायेसु' । नेण भणिये - 'न विमम-वपसं वल्लायेसु' । तओ ममाइओ ॥
वस्मायेत 'अप्पि नि वस्महो किं न चिनेमो ?' इहाए ।

अत्रान्तरे भणिये (न) कात्तकेन - 'नामि धर्म, प्रत्यक्षादिप्रमाणगोचरातिक्रान्त-
त्वात्, स्व-विषयवदित्युक्तम् -

“प्रलोक्य प्रोत्थस्य निश्चितेन प्रसस्यते । उच्यतेऽनुवनेन यथा तदुच्यते ॥”

न च प्रत्यक्षादिना प्रमाणेनार्था वृत्तये, इत्यत उचितपक्षेन 'अहो ! विषामशुचारी =
एन सुविचरो' संज्ञावाचकेन भणिय साभारचंदेय - "तए वदक मरणा तदसह,
पहः कर्षादारेण प्रत्यक्षेणापि धर्माधर्मो वृत्तये इति । उक्तं च -

“धर्मोऽन्म कुले सरीरपट्टा लोभ-व्याधु-जं

व्येण्य भवन्ति विविक्त-व्यो-विषाद-व-भयसह ।

कान्तात्मा महान्काय कल धर्म परित्रयते

धर्म सम्पुनसिद्धो भवति हि मर्त्यपत्नी प्रद ॥”

अन्यथ - "निय-कनोहामिष-सुपरवाह-वपयो ॥ केइ दीमंति ।

मंगुलकवा असे पुरिमा गोमाव-मारिन्ना ॥

परिमुषिपासेन-मन्थ-सुरवंति-विम्पमा के पि ।

अप्याण-तिमिर-लम्मा अन्ने अंथ ॥ विपरनि ॥

संपत्त-तिवन्मा-सुहा एके दीमंति अण-मण्यपंदरा ।

परिवस्त्रिप-पुरिमत्ता उद्विषिजा विमहर ॥

परिय-वक्कायववा वंदियव-उत्तुह-वपड-माइया ।

वचंति मयासुहा अन्ने चारंति नि पुरओ ॥

पमाइ(ही)ण पुरियाणा निम्मल-अम-परिय-मद्विपत्तामोमा ।

अन्ने उ कलंकित्ता पोइं पि वरति कइ कइ वि ॥

अववत्तं देताण नि वहुइ दवं तुपं व केरंतिपि ।

अण्णेसिमदिताम नि वेण्ण मरणाह-चोरेहिं ॥

जह्-जरा-मरण-दोष-दोषाउत्तराणि विव-विष्यओग-कोह-माण-माया-लोभ-राग-दोषमुच्य-
वाणि नाष्वादिहाणि नागैर-मायवाणि निरिषवान्न-विम्बवाणि दुस्तवाणि नि ।

अवि य - "जह्-जरा-मरण-दोषाउत्तराणि विव-विष्यओग-लोभ-राग-दोषमुच्य-
वाणि नाष्वादिहाणि नागैर-मायवाणि निरिषवान्न-विम्बवाणि दुस्तवाणि नि ।

निरिषवान्न व नीचं नृणं दुस्तं विव पञ्च-अनुवाकं ॥"

५ पुणो न दवाविषा जहामओउट्ठा मोचोवओम-टिह-वण-विमावाहण-मण्डर-व-
माह-तुवा मय-उ-वाणमंज-ओदमवासी-वेमाविष-मेव-विष्णा नउदिहा वि देव नि ।

अवि य - "देवा-विष्णाव मय कोह-कोह मविमण मुरज्जाव नि ।

मयज्जाव न नीचं मुर न 'मय वेम-कोहे' ॥"

माय-निरिष-वरावर-मट्टु पण वेम हाणं दुस्त ।

॥ केवं विव सिद्धि-मुने कायओ आवरो होइ ॥

गुरुओ कयवं मोई लह-कम्मा के वि माहुओ जाया ।

मम्मवाइ मयेया अण्णे पुण मायया तथ ॥

तओ संसुओ मज्झम-समओ । वगडा मणिओ विवसहा । एधंममि मणि
मुमवा एक इमि-तुवं न)उवं जह विज्जमविज्जाओ पुज्जो संतर निमि वागओ

॥ मणियं - 'अहो ! कइ तवं न जायने' । तहा कइ चिनिपं सिज्जमवेण - 'अहो !

पसंन-इया एते तवस्मिणो न अण्णा जंपंति, ना कि तुव वेयाइरितं तथ हेव ॥

मवावणं न यइ वेव-विहाणं, अथा कि वेम-विपण्णे ॥ उरज्जावं पुच्छामि

मवेतेण पुच्छिओ उरज्जाओ - 'उरज्जाव ! किमेव तवं ?' । वेम मणियं - 'वेर

स(उ)वं, जेव अचोर(५)से वेने पुरिम-वयवाणि अण्णवाणाणि राग-दोसाह-संस्वाओ' ।

॥ 'अहो ! जइ भयो(५)सेवं, कइ वयव विरोह ?' मण्णवायेव पुणो वि पुच्छिओ वेव-

तथ इइय-वाराव वि तं विव पन्नव । पुणो तइय-उराण वि 'वेव एव तवं' नि

साहिपं । तओ रोम-वस-तविम-जयव-अयलो मज्झवाव-उरज्ज-करवाओ मज्झाओ

उज्जावाविहं सिज्जमओ - 'जइ तथ न साहेमि, ता [५]वसं वावइउव अण्णवं

मावेस्साओ' । 'अहो ! पुष्पा मे पड्ण्वा, जेव जीविम-समइ वेद-वहस्सं साहेयवं, सो व

॥ एसी मे जीविम-समओ' चितितेण मणियमुवज्जाएव - 'जइ एवं, ना मम्म निमुपेसु -

अहिमा-उरज्जाओ सचाहिडिओ वर-उवावरण-नियवि-रूपो नवमुचो-विमुह-वंनवेण

किओ अवहविषय-परिगहारओ विष-राग-दोम-परीमहोपमम्यो 'दोष-सील-तप-मार-

माह-न्याविह-मुवापुमओ ववस्सापुमाणा-ववावमओ पुवाव-वदन्वाविरुओ रावमिहे

वेव सवणु-महावीर-पणीओ वम्मो तवं' नि । अवि य -

॥ "नीसेम मुम-वचियं तमन्व-नेलोह-नट्टियावंदं ।

सोतुं जिण्ड-वम्मं कि किर तवं जइ जवं ? ॥"

तओ मणियं मंडववेण - 'ओ मन्व पन्नओ ! जइ जिमवम्मो तवं ?' । वेम

मणियं - 'इमस्स जवस्स डिड्ढाओ मव-रवममं मयवओ उममममिओ पडिवा जण-

वृष-उत्तेण वइज्जइ' । तओ भूमि खमिउव दाविवा मे पडिमा, वचविषा मव-सार ।

तदा सामिन्मनोज्ञायै पणमित्तम तस्मैय त्वं जानीयमाणं तेन-द्वं न दास्य
 त्स्मिन्मनो निपय-विहाजो । संपन्नो गुणमित्तमनुज्ञायै । दिहा ते हृदिगो । अच्छि-
 (त्वि)या ते धम्मे । तेहिं नि दासिवा छत्तिओ, पणमिया त्वदुमायं । पुद्दिदिहि-विहाया
 विदिओ संसारो, सद्धिओ सत्त्वियेओ हृदि-धम्मे । तज्जो मयिपं सिज्जवेण-
 'अपवं ! वेसु मे दिवसं, जइ जोग्गो' । 'ओ अण्णो जोग्गो !' चि मयिपे पणविओ,
 आणम-विहिता मयपया । सिज्जवेण गहिता दुविहा सिक्खा । त्वहा कि बहुला !
 आओ चोदतपुम्मी । तज्जो काठम ते सुवि-वरिववाभिसेयं कालाचुरुण-संलिहिप-सरीरो
 कय-मल-परिचाओ नमोकास-नगणयो यज्जो पमवल्ली देवतोमम्मि । सेज्जमवाचिओ
 वि आपरेतो पंचविदमाचार, पस्सेतो संमत्त-सुलं नाहु-मावय-धम्मं, चोहिंनो भव-कम-
 लापरे, पयासेनो अहुविह-कम्म-विदामं, पस्सेतो संसार-विज्जम-आणानि मिच्छन्-स-
 म्माचारिणि, करेत्तो गच्छ-तुप्पि, पयासितो तिरवत्त-वयसं विहरितं पय्यो समग्गो
 चि । इओ य मयि सेज्जवे पणप्प मयिवा ते आया वंसीवणेय- 'कि कीरउ ?
 तस्स चियं तुक्का मतुया, ता किंचि अतिव चोडुम्मि ?' । कीर वरिपं- 'मयामं
 तक्खेमि' । कमेय य मयिओ वण्णो । उचिय-समय य पण्णा दारवं । कयं जहरिह-
 कायवं । दारत्तवे दिवसो य कयं दारप्पण जायं 'मयणो' चि ।

"अमणीय मज्झा जे य मये परिपुच्छिमायं सल्ल ।

तम्हा 'अण्ण'नायं गुरुहिं विहिंयं गुणतत्तमं ॥"

बहुमायो य जाओ अहुवारिसिओ । अण्ण-दिवहम्मि गुणित्ता अमणी- 'ओ
 मज्झ अमज्जो ?' । तीए मयिपं- 'तुज्ज वण्णो सेज्जमवाहिदाम्मो पण्णो' । 'अहो !
 सुंदरं जायं, जं मे जज्जो पण्णो' चित्तिओ असारित्तम अमणीय कमेय वण्णो
 प्यो वंचाय बाहिरुत्तायं । आपरिओ वि हु मयिपक्यायं मज्झन्तस्स सनयं निक्कट्ठा
 निनायसु हृदि-वणेसु प्यो तत्तवे सरीर-विताए । दिहो छरिणा दारजो । तदुपप्यो
 सिपेहो चि ।

"मयज्जं नूनं जयं-सत्तं विवर्तति बह्वं वहुं ।

कमलस्यि व रवि कय-वेदिमादं मटल्लिंति येषमि ॥"

दारप्पस वि एवं चियं गुरुम्मि सिपेहो संजुओ । तज्जो गुणित्ताओ गुरुया
 'ओ ! कत्तो तुमं ?' । तेव मयिपं- 'रायगिहाओ' । गुरुया मयिपं- 'कस्स
 तुज्जो ?' । तेव मयिपं- 'मज्झसिज्जमवत्तस, यो कीर पण्णो, मयण्णेयणत्वं आणओ
 नि, जेय ते समीवे पण्णामि चि, अपवं ! विपाणसि तुमं ?' । 'अहो ! एस मय
 तुज्जो' विभावतेय मयिओ गुरुया- 'ओ तुज्ज अमज्जो मय सरीरपुम्मे, ता पण्णदि
 मय समीवे' । दारप्प मयिपं- 'एवं करेयो' । यज्जो गुरुया सह वमहीए, आओरओ
 गुरुहिं देहव-गुरओ अहा सविओ वचोपप्यो । पमत्त-नानरे पणविओ गुरुया ।
 उवज्जोय-पुण्यं न जामित्तम ते छम्मासे जाउयं चित्तिपं गुरुहिं- 'ता तुप-जउविहिणो
 वेदरित्तम कालाचुरुणं सुपयेवत्त दापवं, संपवे न कयवे नि हा चोदतपुम्मी,

कदापि संवत्सरं कालं, दशगुणी पुणं वन्तिष्यो अनस्तं निजहृद्, का अहं वि निवृत्तमि ।
हे य दस-अक्षयण-विसेसा निजहृदिसमाया विषाले निवृत्ता, तेव दमवैराग्यं वि
सत्यस्त नाम जायं ति । मणियं च वरमगुह्यं नि—

“मया पशुना मित्रमेव निजहृदि दसजसमया ।
वेवातिषा यं यो ठियिना उमहा वस-कलिय नाम ॥
आत्मन्नायपुण्या निजहृदा होइ भयम-यस्यती ।
कम्मप्यायपुण्या विजय उ एतया विविहा ॥
सद्यप्यायपुण्या निजहृदा होइ वक्त-मुदीजो ।
अवनेता निजहृदा नयस्त उ तज्ययपुजो ॥
निजो वि य जयसो नजियिज्याओ दुवातसगाओ ।
एव विर निजहृद मयस्त जसुपहृदा ॥”

तथो छहिं नासोहिं पडिऊग मयो समाहीए मणयो देवलोयं मयो । अवच-नेहायो
कथो गुल्या अंमुवाओ ति । अवि य—

“छम्मातेहिं ज्जीय अजसममिण तु अजसममण ।
छम्माते पस्सिओ जट काठ-मयो समाहीए ॥
जानद-अमुपय कासी सेज्जम्मा छहिं वेरा ।
ज्जाज्जस्त य पुण्ण क्कण्ण य विपत्तया तथे ॥”

अथो कणाह—अक्कच्छेवत्तं जोगे सीसे पञ्चवेज पमवहुरीवेवि ।

सुपवेवि-वसाएवं सुपापुमारेण सारियं चरिय ।

सेज्जमव-पमवत्तं निमुमंती उदउ साम्भं ॥

॥ वमव-सिद्धंभव-कलाणयं 'समत्तं ॥

दब्बाडवी य भावाडवी य दब्बाडवीए दिहंतो ।

धणनाम-सत्थवाहो इयरीए होइ तित्थयतो ॥ ५१

[दब्बाडवी च भावाडवी च दब्बाडव्यां दान्तः ।

धणनामा सार्धनाह, इतरतां भवति तीर्थकः ॥ ५१]

कपमिदं ?—

— [८५. दब्बाडव्यां धनसार्धवाह-कथा] —

सत्थ-शुच-विभूतिवं वसंतउर मयरं । तथ जियसद् यथा । दीवानाह-वत्तलो
कंपव-तिवग्ग-सुरो परोववाह-मिओ वयव-कुडुयागर-मयीं पथो नाम सत्थवाहो । नो
देसंतं वंतुकामो पाठदियं वक्क—‘वद् ! उप्पोसेसु तिथ-पउक्कईहु, ‘जो धणेष क्व
वक्क, तस्त हमयो ममाओ जान इत्तुर, एयम्मि अंतरे ‘जसमहवा अनसुयं काहिं

वि । एवं सौकुल्य पश्यन्ना जमेने नमय-चमय-नमिषाद्यो । तान् च मिलिषात्
 बन्धस्त नुयं दोषे मन्त्रादो कटिउवाद्यो — 'इह सन्तु देवाशुषिषा ! हृदयस्म दोषि
 मग्ना वर्धन्ति; एनो उज्जुओ, [वीओ] कटिओ । इमिया य मगामं सुतेण मग्गु,
 मग्गु कालेण इच्छियं पुर पाविज्जु अवमामे य सो वि उज्जुमं-समोचरह । पदमेण
 पुन सिग्गे मग्गह, किं तु किलेसेव; वेण सो अचंत-विममो नन्दो य । इत्य पराधो;
 येव दोषि महाधोरा मग्ग-मिवा निवर्तन्ति, ते अधिकमपुनरुद्विज्जि, मग्ग-द्विषाय य न
 पमवन्ति, अन्तायं य आव अणुवद्वन्ति । कम्मा य एत्थ एदे मनोहरा, नेति उपायु
 हि न वीममिषाई, मात्थ-पिया खु सा ज्ञाया । परिगट्टिय-वंद-नन्नां पुन अहो
 सुहृत्तां वीममिषाई ति । मणोहर रुज-पारिषो महुर-नन्ना य एत्थ मग्गे उद-द्विया
 बह्वे पुरिसा बाहरति, नेति वयं न सोपई । मन्दिपया य सयं वि न मोचडा ॥
 जेणेधामिगो नियमा भव । दूरतो य वेवो इवमी अप्पमचेहि ओरहविषओ ।
 ओल्लपित्तमानो नियमा उदर । पुणो य दग्गु व पत्थो उपउत्तेहि संविपओ ।
 अंतपथे नियमा मरिज्ज । पुणो महई अणुपिया गह्वरा वंम-दुर्लभी संविपडा, तस्य
 द्विषाय बह्वे दोसा । तओ लहुओ लज्जल्लओ, उज्ज नवीवे मणोरओ नाय वंमयो निव
 त्तविहिओ चिहुद । सो मग्ग — 'एवं लंतं (सई) मगामं पुरेह', लक्ष्यं न सोपई, सो =
 पुरिज्जमाओ महल्लपओ मग्ग । वंवाओ य चलिमज्जिज्ज । कल्लमि य एत्थ दिवमि
 पैच-प्यगामाणि नवमामं सुहंकराणि किपाय-रुक्कायं न पेच्छिपत्ताणि, न दोचत्ताणि;
 वेण मरपनिपाणि ताणि । वावीमई तेणं हत्थ योग महाकाया पिप्पसा अयं लपनमि-
 हवन्ति, ते वि न मयेयडा । मय-पायं य जन्धि, विमाम-लई विरत्तं वेवं य । अण्णपायं
 य न कावई । गह्वर वि जाम-दुमं मंतव । एव य मण्ठेहि देवाशुषिषा ! क्षिप्पमेव ॥
 अहवी संविज्ज । संविज्ज य जमेण-दोषवाह-नत्तिपं पसरपं सिवपुर पाविज्ज ।
 कस्य य न इवलि पुणो किलेसाहओ । इयं निमामिज्ज के वि नेम य मह वग्गु,
 उज्जुमेण पहाविवा, अण्णे पुन इयरेण । तओ मन्त्रादो पत्त-व-वामरे म्हाओ य
 चिल्लित्तलंकिओ तकात्तापुत्त-निवविवालेन-मथाय-मंगलोपयारो उच्छलिओ-जुमम्म-
 माओ जमेणेहि लोणेहि ति । अवि य —

“एतं द्विती कम्ह महागहरी ॥ वय-ममरायं ।

जाम्दिप-विपलेओ महाजले वम सत्थाओ ॥”

वन्तो य जालिह सिद्धस्तु वंयसा दोस-पुन-पितुममाणि अन्तराणि, लिह
 'इमियं वयं, इमियं सेत' ति । एवं य तस्स जे जिदोम-पट्ठि(ट्टि)या, ते जेणेव सवे
 अचिरेण नं दुरं पत्ता । जे वि लिहियापुमारेण तम्मं मग्गन्ति, जे वि पावैति । जे न
 वट्ठिया, न वट्ठि, छाया पडिलेविओ ते य पत्ता, य पावैति । एव दगादवी-वेसव-
 चिह्नो ।

इयानि [८६] मन्त्रादो-देव-दिहो जोरज्ज — सत्तवाह-वावीओ लिखपओ ।
 पेत्तमा-वावीया मग्गमग्ग । कण्ठिय-उमाया अंतुणो, अहवी-सरिओ संतारो ।
 उज्जुओ साहु-मग्गो, वेवो सावय-वंवो । पय-पुर-वावीओ मोक्खो । वय-सिप-सुद्धा ॥

राग-दोमा, भणोद-व्याघा-बाणीयाओ इति-य-पंडय-संसचाओ' नसहीओ । परित-
द्विचा-सरिसाओ निरवजा नसहीओ । मग्ग-सह-द्विच-दक्षतरणपुरिस-सरिमा पासरथाइओ
अकल्लापमिच चि । अवि य —

“यससओ जोसओ होइ कुसीओ लोइ संतओ ।

अएओ भि य एहे अवदमिआ जियमममि ॥”

सरिच-सरिसा साहुओ चि ।

“असहाइ-सहापचं कसिंति मे संजमं करेतस ।

एतेण कारयेमं नमामि इं सव-साहुचं ॥”

इयणिग-सरिओ कोहो । ‘पण-उवओ माओ । वंस-कुइमि-सरिसा माया । सङ्कोल-

॥ सरिसो नभोरहाइडिओ तोहो, सो य पुरिसमाओ वित्तरइ चि ।

“सहा सओ सहा लेओ सान्हा लेओ य कहुं कहुं ॥

देवता-कम काम कोहीए वि न निद्विच ॥”

फल-संहाया विमया । विनापासुकरिओ बाणीसं परिसहा । मग्ग-पापावि एतपि-
कापि' । ज(विच)-पपायम-सरिओ 'विमुजमो, एपि-जाम-दुपं सज्जाओ, पुर-पचापं

॥ च मोसस-गुई ति ।

“नमि अस्सि माणुल्लण उ कुयमं मयि य सज्जदेवण ।

न सिद्धाण सेसस अन्धानाहुमपाय ॥”

सिद्धि-सद्धरण सरिसं सुचं ति ।

सुपदेवि-सत्ताएणं सुयाभुसारेण सादियं चरियं ।

॥ धम्मसत्थाइ-जिणार्चं निमुणमो तहइ निवार्चं ॥

॥ धम्म-जिण-सम्भाणयं 'समस्त ॥

पुंहेण वि मुणि-वयणेण केईं कुम्भंति इंदनाओ व ।

अले पुण कहुएहिं वि न वंसदत्तो व नरनाहो ॥ ६२

[एतेनापि मुनिवचनेन केचन बुध्यन्ते इन्द्रनागवत् ।

अन्वे पुनर्बहुमिति न बद्धतत्त्वज्ञानात् ॥ ६२]

— [८७. बोधे इन्द्रनाग-कथा] —

कपमिदम् ।

वसंतदरं नगरं । तत्र इय-कुलमेकं मारिणा सङ्गच्छादयं । एवं दारपं इंदनावा-
दिद्वारं मोक्ष्य मेहं च सोमेण विदेहिं चयं । तो वि दारओ कइ कइ वि संदल-

॥ विनरेण नीदरिओ । इय सुओ चि काठम अजुकंयाए जीवाविओ सोमेहिं । पण्ड-
रोमेण य चित्तिममेधेयं ति । अवि य —

“अथि दधुं ३”) गदिति मम दासिद्वयेति शिल्प-दुक्खसिद्धि ।
मित्र-वास-परिच्छेदो जह्नु नारायण-विजयस्यो दूर ॥”

अन्ध-दिपदम्बि पचको सिद्धत्वं-मन्त्रवादेन यह रायसिद्धं ति ।

“गणितं परिमं वेपं चारिच्छं एवमाहं मंदं ।

वेपुषं तादृशी लो वषद् अन्धदेमम्बि ॥

निन-सम्पन्नो बहुपन्नो दीपात्मादाय पच्छन्ने लोए ।

लो संतववाहनामं पलु ३ लोए सन्नुवहद् ॥”

तज्जो करेत्तो जत्थ-संवाहणं, निरुपेत्तो तुद्धि-दुद्धि, वहुत्ते महापुमान्तरं गंतुं पचको । हुंदनायो वि अन्ध-वेपधारी तज्जो से आवाते भिक्खाए । दवाविजो एव-दुद्ध-सारी पिंदो ति । अथि ४-

“वह्नि-अपणाचंदो न-तुपेपो नेह-संवाजो बहुत्ते ।

विपकामिभि-वेहो विन संपन्नो वेप नो पिंदो ॥”

तदुपज्जेण्य व पचो जत्थ-वायरे । सत्पाहेन चित्तिवं-रूपवेगंहरियाजो जेमेह, तेन वद्धं न आसजो । तज्जो अचंत-वेदानगादो दवाविजो पुणो वि पिंदो । तदुप-ज्जेण्य व लङ्कोनवासो पचो से वसहिं । “अज्जो ! महापुमान्ते एत तपस्सी” भाव-सार्त्तं । पणमित्तल पद्धित्तविजो विविचाहासेन । तदुपज्जेण्य व पचो वत्तम-दिवमाजो । एवं जाव मात्तलमज्जो जाजो । तज्जो भणित्ते सत्तववाहेन-“जाव पुं न पचो, ताव मम गैहाजो नप्पात्थ भिक्खुद्वा मंतं” । कमेच व पचो रायसिद्धं । कराविजो निपच-परात्ते नडो सत्तववाहेन । तज्जो हुंदाविज्जल सीसं निपेत्तिपाणि कात्ताव-वत्पाणि । जाजो लोच-विपलाजो । जमवजो व परम-अचीए अन्ध-वाच-वत्पौत्राहंति उपपरि-उपासतो । अविचरं च पासे, लदिवरं नज्जो वि लोचो गदियाहातो दुत्तर-विजो पकि-वालेत्तो चिह्ण । एकस्त जेपथे गहिए सेता(ना) निपचंति । अज्जो सेम-लोच-जालवत्थं लोचथे गदिए मेरी गदिल्लद, लोत्तल से मई लोणा निपचंति । एवं वचंते कासे, अण्णावा सत्तुप्यन्ध-वेमलजाजो पौदन-सपच-सहस्तापुगम्भवाजो तमोपरिजो शुभसिल्लए लल्लाये वहुमात्तमापी । कर्म देवेहिं समोत्तरं । वहुविजो सेमिज्जो विचारात्तामयेण व मिउच-दुरिसेहिं । सत्तुप्यन्ध-हरिसेन व दवाविचं तेन महादायं । पचको महाविच्छेपं जमवजो वंदण-वदियाए । पचो तमोत्तरं । वेदिजो अवाधि-क्खवीयवापंद-सुहसपुहवेण शिल्पचको महाभवा[द]एहिं । अथि ५-

“अं ति वि अज्जल-सयं लोचन लससि शिल्पे सिद्धि ।

अं वह्निज्जल न लोचं सतिच्छं निरुप-मुहेन ॥”

हेलोक्क-दिवसरेण वि मवाहत्ता सवल-अल्लहापुकारिणीए सव-सच-निप-विप-वा-सा-परिणाम-परिणामिणीए आरंदिन-तिलुक्काए वाणीए पन्थक्का । परुविपाणि असार-सासार-निबंधपाणि मिच्छवाकिर-वसाव-कत्ताव-जोगादंति । दाविपाणि व नोक्क-कारपाणि व सम्भच-जाव-करपाणि । तज्जो वृणिव-अद्विज-संसारसत्तरुत्ता जावा

कै वि द्युमियो, क्वरे स्तवया । दृगम् पदम-पोस्तीम् देन-सहिप-नरिदाएहिं महा-
विच्छेद्वेणं पवेसिओ पुब-दुनारेण वल्ली । कयं पयाहिणं निरुतं मभवओ दुरओ ।
तओ उट्ठिओ मवन ति ।

“अति-पविमण्णिम कओ पुत्त-दोणं उद पीसइएण ।

तिण्णं दुरओ पादम तराद्धमवडिअ देव ॥

अट्ठइ अट्ठिअयेणं मवरेणं होइ पायअ-उत्तमस ।

सज्जाअय-अज्जाअली दुप्पइ नणो व उप्पअओ ॥”

तओ दुरप पोस्तीए सजाइया गणहरेण कइ पि ।

“तओमणीअ-सीहत्तण्णिम विविओ म वायवीडे व ।

ओहो अण्णओ वा गणहरी क्खेइ मिहत्ताए ॥

सज्जाअली वि म्भे सज्ज ज वा पुं पओ उ पुप्पेआ ।

म व पण्णत्तएसेमी विमार्हं एम उउमत्थो ॥”

दुरप-पोस्तीए उट्ठिओ लोओ [सोउं] । मया लोका जहामयं । मज्झइ-समए य
मिक्खइ द्युमियो पविमजाया निवारिया निन्वयरेण—‘अपइमयेमगाइ वट्ठइ’ ।
“वट्ठविओ व चीरेण गोपमो—‘अक्खु इंदनायं उइ—‘ओओमपिडिआ ! एगपिडिओ
दइमिच्छइ’ । गोपमेण भणिओ विनिउमादओ—‘कइमयेवपिडिओ ? , ओ एगं पिडं
विहामि; अयेग-पिडिआ एते, जे अयेग-पिडिओ मेहंति’ । सट्ठपसंत-कोणेण य
वित्तिमयेव—‘अओ ! उवसंत-वेसायास एए नक्खइ जंपेति, ता किमेयं ?’ । सम्मं
वाविसेय नायं—‘त्वं होमि अयेगपिडिओ, ओ सवनवरे पागाइयं कयवेमि । एते पुण
अक्कपायस्सिप-विद्युहाहार-भोइओ, ना एए एगपिडिआ’ एवं भावेत्तस्म सट्ठप्यणं काई-
सैरणं, सुमरिओ पुब-मवो, जाओ ववेवदुइमहरिमी अज्झवणं भासइ । इंदनागेणं
अइया वृत्तं । कालंतरेण वओ नेवायं ।

सुपदेवि-फनाएयं सुपाकुमारं इंदनायस्स ।

सिहुं विस्सिहुचभिं विपत्तो सइउ सोकसाइ ॥

॥ इंदनाग-क्कमाणायं सेमत्तं ॥

[८८] बंमदय-कराणयं जहोएणमात्ता-विहरणे तहा दट्ठवं, क्वरे पोहिंत्तइ वि
चित्तस्स न वट्ठिपुट्ठो पि ।

जाअय-मेत्तं भणिओ तावय-मेत्तं च कुणइ ओ पुमिस्सो ।

अणवेक्खिउण सेसं गाम्भेय-समो न सो जुग्गो ॥ ६३

[आनन्नाय वणितात्तावन्नाय च करोति यः पुंसः ।

अणवेक्ष्य येन अमेवक-समो नास्ती मोक्षः ॥ ६३]

— [८९. अयोध्ये रामायण-कथा] —

एतस्मिन् गगन-सेवकस्मिन् भारिवा तस्मिन् मय दारय वैकुण्ठ 'सुरेण इषणादनि गइ' ति भावन्ती गगना यामन्तर । संपन्न जोइयेन व पुच्छिउया तबवेण—'कम लाओ कहं जीवन्तो ?' । तीए भणिवं—'ओलम्माए' । तेण भणिवं—'कइ ति ओलम्माए' । तीए भणिवं—'न तुमं जायसि' । तेण भणिवं—'सिक्खवेसु' । तीए भणिवं—'बन्ध ! ता, एइयं द्वाओ दइय मायणित्तं यइया सुरेण ओहाणे कीरइ' । 'एवं' ति पटिवज्जिअण पण्डो रायणित्तं । अंतगळे य सिक्ख-वडयत्थ चाहेडिए नितुके दइय कओ महया सुरेण ओहाणे । पलाया मया । अंबाडिअण मन्मावे सिद्धं सुखो, सिक्खानिओ य अहुअणए तेहि—'एरिसं दइय नितुकेहि यणिवं सणिवं जायम्मा' । अन्तय दिट्ठा चोरा जागमत्थे दिण्ण-यामया धोवया नितुको जायन्तंनो इहु चोर वि कइअण बडो, मन्मावे य कइए सुखो । एरिसं दइय 'एलो पडउ' वि बुचइ । अन्तय पुग्गादे इल-बाहणुजु-यानं मन्मे भणियमयेण—'तारो एय पडउ' । तय वि लाडिअण मन्मावे विटुमिए सुखो, सिक्खविओ य, एरिसे इमं बुचइ—'सगइमि मे मरिअंतु' । अन्तय दिहुं महयं नीमिअंतं, भणिवं य येण—'अमेवामि सगइमि मय-माअुयानं मरेह' । तय वि तइ येव इंतुण मोक्ख सिक्खविओ, एरिसं दइय इमं अण्णइ—'अर्धत-विओयो मे कवउ एयारिसेण' । पुणो पनो नारिअए अण-वेलाइ । भणिवं य येण—'अर्धत-विओयो मे कवउ' । तय वि तइ विप सुखो सिक्खविओ य—'एवं नामयं ति कवउ' ति अण्णइ । अन्तय दिट्ठा निवलि(गडि)ओ ठक्(त)मे । भणिवं य येण—'सामययेवं कवउ' । तय वि अंबाडिअण सिक्खविओ, एरिसं दइय 'दयाओ तहुं इचसु' वि बुचइ । अन्तय दुधि जुवाणए प(नि)ति करेते दइय भणियमयेण—'दयाओ तहुं विओलुओ' वि । एवं य अयेमामि एवंविहाणि करेति । डिओ जर-ठकुत्त ओल-गओ । अण्ण-दिपहम्मि भणियो से जयाए—'वाहंसु मचार, जहा उण्हो वि केपारिसो अक्खन्तओ, सीयलीहुओ पुण अंसुंदरपरो अविस्मइ । कओ परित्त-मन्मे महया सुरेण एवं विप बाहरिओ, लज्जायमाणी पनो वेइं ठकुरो । अंबाडिअण सिक्खविओ—'एरिसे कओ जहा-अवसर सणिवं कहिअइ' । अण्ण-दिपहम्मि पलिते नेइ पडुविओ ठकुरस्स वाहम्भत्थं । जहा-अवसर कण्ण-मुले सिद्धं जहा—'बडिवं मेइ' । मओ तय दिहुं दहुं । तय वि अंबाडिअण भणियो—'धमं नेहाओ नीदंतं दइय तओ मयमेव तय छारो भूती उदमाइयं य सिपइ' । अण्ण-दिपहम्मि अण्णायं ध्वंतस्स निम्माओ पुणो, तओ से उवरि पक्खिओ यइ नीरेवं ति ।

छा जो एयारिसो अओ वि, न नो येतओ वि ।

॥ रामेह्लय-कल्याणाय 'समस्त' ॥

कय-पावो वि मणूसो मरणे संपत्त-विण-नमोकारो ।

सविऊण पावकम्मं होइ सुरो निंतपुरिसो व ॥ ६३

[कृतपापोऽपि मनुष्यो मरणे सम्पादयितुं नमस्तत्परः ।

अश्रयित्वा पावकर्मं नयति सुते भेद्युल्लवम् ॥ ६३]

कथामकं शशुकम् ॥

अनिरुविऊण सम्मं जो कायवेसु वट्टए पुरिसो ।

सो उदयणो व वज्झइ कारिमहत्तिव-ट्टिय-नरेहिं ॥ ६५

[अनिरुध्य सम्मम् यः कर्तव्येषु वर्तते पुंसः ।

स उदयन इव वध्यते कर्त्तव्यैः (कृति)महत्सिंहितवैः ॥ ६५]

— [९०. अनिरुपितकर्त्तव्ये उदयन-कथा] —

जहा वासवदत्ताए मंथन-मट्ठ-निमित्तं वज्जोएण अरण्ये हत्तिवो वेरिहो किंकिळिय-
नय-करि-नज्झ-ट्टिय-पुरिसेहिं उदयणो गहिओ । जहा य वासवदत्ताए सह पक्क्या
जाय ति । सो तीण दिक्को कम्मदो व, तेव वि रइ व ता दिक्का । जम्भोम्भा-जाय-हरिहं
आवहिणं ताए रइ-सोवसं । जहा य जोर्यवरायकेव पइया कथा -

“बदि ता पैव ता पैव ता पैवत्तलोचनाम् ।

न हरामि कृपणोदं नाह योग्यवरायण ॥”

जहा य वासवदत्तं हरतेण परिणं -

“एव प्रयाति सार्धं कालान्ममाद्य वसन्तकालम् ।

मृगयती योगयती वासवदत्ता उदयनम् ॥”

एवं सर्वं सवित्तर सिद्धि-परिवा(र) उक्त्वा समाह्वयित्वाये य वयिणं ति ।

॥ उदयन-कथापर्यं 'समस्तं ॥

पर-तिट्ठिय-नज्झ-गओ साहू नाऊण अप्पणो निंदं ।

पर-लियं विय गिण्हइ बोडिय-नज्झ-ट्टिय-मुणि व ॥ ६५

[परतीर्थिकमभ्यगतः साधुर्ज्ञात्वाऽऽत्मनो निन्दाम् ।

परतिष्ठमेव पृच्छति बोद्धिकमभ्यस्तिसुनिवत् ॥ ६५]

— [९१. समयज्ञ-साधु-कथा] —

अत्थि सिरिहाउदेस-बूढावणिच्चं अणेम-दिक्-ओएवात्तुणं सउल्लियावि-
हार-दिट्ठिय-सण्णिहि-व-वादिहे-सुणिसुवज्जित्थपर-वडिया-विभूत्तिं अरुपच्छं नाव
महाजयर ति ।

“पुत्र-मन-उउल्लियाए सिक्क-दुडियाए कारिणं तत्थ ।

तुंगं जिण्णाय मयणं नामेणं सुदंसणाए ति ॥”

ततो नन्दबाहिदासौ साह कालमानरेण पट्टविजो मुकुटा इविसुभाष्यं । एतामी
वसन्तो य पञ्चोत्ते वयो पञ्चउत् । पविट्टो दिग्गन्त-नमहीत् । दिग्गो उवपञ्चो, पविट्टो
कृत् । बोलीये य लोने पञ्चो माहुन्मि निम्नूदा गणिता, उदय दुवार । उद्विज्जम व
साहुं भविपमणाए—‘ममसु मयं’ ति । अवि य—

“इज्जसु मम उद्विज्ज अल्लहि एतेष पञ्च-विसेयेषं ।

न य कोइ निहं मिण्ड उवपं ज्ञत्त सलो वि ॥”

ततो अदासिप-विजारेण भविषं माहुणा—‘भुवरि । गुडर संनयं, पविजो मि
एविषं कालं पञ्चसोत्तडासो विनय मुहासोः सा जात मय-गुस्मर एवं वेत्तं
उज्जामि, ततो करोति ममीहिपं । वनोपुमो एतो वि भावन्ती पञ्चुवा मयिवा । तेव
वि दीवप-मिहाए इहुं मज्जुगमय । जाओ दिग्गन्तो । वभाषा एवणी । काहरिवा
नामराया ‘एव सेयवडो वेमं वेवय पञ्चो नालिओ, स वेवळ’ एवनेहि उवाविजो
उवमो खवणोहिं ; जाय दिट्टो वेमाए सेव-समो निउत्त खवणो । ततो पित्तिवा
दिग्गन्ता विजिवा गोणेव ति ।

“मुद्ध-महास्मिन् जय जा सेन से पञ्च उमेव ।

गहिज्ज नलु से विज जो उलि मिण्ड’ एत ॥”

जओ मण्ड—जहा नेव माहुना पञ्चप-सिन्ना पर-वेत्तं कालमानपीया, एवं
कापयं ति ।

मुपदेवि-वमाएवं जओ चरिषं तमापओ भविषं ।

नितुगन्तो रोइ नरो गीवओ मज्ज-करोसु ॥

[॥ जह-कम्पाचं समत्त ॥]

इह लोगमि वि यधं लहंति परदारिणो न संवेदो ।

जह पञ्चोओ वडो इस्वी-लोभाउ अभएण ॥ ६७

[इह लेवेज्जि कय लमने पान्दारिणो न संवेदः ।

यथा वधोते वडः सीलोवादमेव ॥ ६७]

[६८] जहा वेसिन्धिपाहिं अल्लोमिज्ज अ-एव पञ्चोओ वडो, राचगेदं देज्ज पुणो ॥
उलेणी-सीहासथे निवेलिओ तवोवममात्ताए विवि-चरिणसु सविस्तर भविषं ति ।

निय-सात्त पयसिज्जसु सुंदरमिवरं व संप-गुरु-कजे ।

विण्णुकुमारो अ मुणी न दोल-वत्तव्वयमुवेइ ॥ ६८

[निवर्त्तकि प्रकल्पेन् मुन्दरावितरां वा सप्त-गुरुधर्ये ।

निष्कुमार इव मुनिर्न दोलवत्तम्प्राप्तुर्हेति ॥ ६८]

मुन्दरां निरुपाम्, इतरा सावयाम् । कवमिदम् !—

—[१३. सप्त-गुरुभाष्ये शक्तिप्रकटने विष्णुकुमार-कथा]—

अत्रि निरतर-बहुविह-भाषाविह-नयन-गाम-मोदिष्ठो ।
 सोहा-निष्ठिय-नयन-मथल्लय-सुतर-रपमिष्ठो ॥
 वय-निवह-निरतर-संचरन-देहंत-हरिन-नयनमो ।
 वर-यमह-द्विय-पावन-लीला-परितुलिय-हृद-मममो ॥
 गनपावाम-विशक्ति-दीधर-सुद भाम-गुटिय-मोवि-ममो ।
 मोविमय-वीय-मयहर-संदाभिय-दिहृ-हरिन-उमो ॥
 हरि-वउल पविमय-लवह-सुहृ-पावदिय-यवद-माह-मो ।
 माह-म-विमय-महाभरिह-रेहं पव-कमलो ॥
 कमताय-कमल-विलिहृ(महृ)-गाय-दडिनम्-मवि-मय-उमो ।
 मय-उल-पवस-मयहर-संदाभिय-मल-वीम-उमो ॥
 कीर-उल निरतर-संचरन-गुपेन-माति-कय-सोहो ।
 साति-कय-सोह-निवदिय-रेहंत-मेम महिवेहो ॥
 महिवेह-पियद-पावद-मरंत-यवतहर-संहुल-समोहो ।
 सोहा-निष्ठिय-मममो रेह कुरु-उमनजो दूर ॥
 उमहसल पयावमो गुपसल नामेव कुरुनमिदस्य ।
 लोपमि गुपमिहो कुरु पि जय-पापहो देमो ॥

हरय प विमिजिपासेत-विमय महाभुनि-भाषतं पिय हलिपमाउरं नयनं । जं व,
 सुरमा-देहं पिय विस्थापिय-निष्ठ-निरतर, विगुहादिद्वियं च; बंधविं पिय मयहर,
 कलाहिरानं च । कुल-सु-शोकं पिय सुरनेमयं, पत्यमिष्ठं च । अवि य—

लवह-विलसिनि-मालन-चलय-निदित-गाय-वर-सोहा ।
 कंकेहि-पल्लवा इव रायपदा जमि रेहंति ॥
 भाषाविह-रपन-महृ-मल्लन-किरणो-रजिपावपवा ।
 दीसंति जत्व रविमो किरण तियमिहृ(हृ)मयु-सरिता ॥
 सो इंदनील-नामल-पागाह पेच्छिलय माणदं ।
 नयह मयूर-मिदं पेलविपं जलय-संकार ॥
 मयूर-पेलविपा रवि-रह-तुरावा सयं नितीपंति ।
 मयय-पाताय-समुच्छल्य-उद्विय-करेसु ॥
 निम्मदिय-सुहृ-परिमल-सुहृ-संतावाय-मय-माह-मो ।
 कामि इ जत्व सविपं पविपंमह मारजो दूर ॥
 जह नयन सत्य दोमो निवद्विपासेम-दोम-निवहमि ।
 अनहरिय-मलाया रिउमो विलसंति तय-कलं ॥
 तय पियंमिय-पडिपकल-मय-मायंग-कुंम-मिदलमो ।
 पवदयन-गुरिपातो राया पडम(मु)नमो नाम ॥

जो य, तिस्यारंभो व भयुरचिप-मित्र-मंडको भुरगद्वय ईदस्तानिवहो व
सहस्रद-महि-वेदो, कमलापयो व जयलच्छि-समदिद्विजो वि । अवि य—

निशवेति युग विष मयलं महिमंडल जप् पयदा ।

स्येव य पदितमं विपंक-किम्बोहि महिनेह ॥

अह वात किमसि व दधुपनाह-हियवं व गुम्मिहिरस्य ।

जय-वम्भारेहि वदं नागेहि व द्ग निमिभिमं ॥

सस्य व गच्छो मयलेनेह-पलाया ज.स्यविद्याया विषयमा । जा य, उज्जान-दी-
हिया विव विमदु-कंदेह-नयन-देहिम, दुःख-सेगामद व मन्विद्वि-कल्याहरवा,
हेमंतसिरी विव रो(नक्षत्र-विद्या, पित्त-पञ्जी विव विपलिय-कुंद-दमय वि ।

अवि य—चदस्य पदिया निर अहवा परिगच्छ ना वि गोममि ।

एमा उष मयलको न गच्छ छादि व करिपई ॥

सयपारिषो व गोमी उद्या परिगच्छ ना वि देहदे ।

एमा गुण निव-पयो निमत्त मज्जमि देहमि ॥

एवं व रामो तीर्ष मह जम्भेन-ममविवा(त्रि)प-पुष्पाभुवाव-जसिं वहुवज-पसंम-
विजं तिकम-नार जीयसो-ग-गुहमयुहंतस्य नमस्करो जोह काखो । जम्भया उच्छं-
ग-नयं तीर्ष दधुप पदिकुदा जाल वि । अवि य—

खंभ-द्विप पंजर-केमरोह मुद-कुहर-नामुन भवतं ।

सदि-सद्विप-नय-नीराजं व पुनपु मयनाई ॥

माहिं पय(त्र)यो । केवापि सुविष-म-वाभुवारेवाभि(वं)दिया पलाय-पुन-जम्भेन ।
अवा(वि)वापिय-दोहता य संवृत्त-नयय वरया देवकुमारोऽयं दारयं । वहुविजो राया
विपंकरियात् वेदीय । दिव्यं ते पारिशोसिय । पदिवं दारयस्य नामं विष्णुकुमारो ।
वह्निजो देहोवपयं, कल-उलावेण य । मंत्रो मयल-जय-मलाहमिजं जोषं ति ।

अवि य—जयलच्छि-परिमहिजो पय-वम्भ-कुंरत-जीव-संमउल्लो ।

कमलपर-मारिष्यो रेह कुमरो मन्वि(कुमं)दु व ॥

जस्य य, कुटिला चिहुरा, य सहाया; विषयिं वच्छयलं, न कदुअं मयिषं;
वपुजो मज्जदेमो, न हीष-विलसो; मपरदय-पशु-कुटिलाजो वहुहाजो, न कुदीजो;
अदीहरा ज्वा-ईता, न वेगज्जयंया; परिचाजो ममजिव-विदरस्य, न परिपस्य; जम्भ-
परिचिआजो कलाजो, न नायजो; पापरायि वुहजय-पसंमविआपि गुण-विआपि,
न पारपुसि-अंनियजं; मशुरा दया-पयवकल-कोवा, न महासेव-जोह वि ।

अवि य—जल-संमग्नि-विषंमिष-कमलाय व दुज्जमाय ह्य मोई ।

विमल वि ह्य जस्य कदा विपंक जोषं व महदेह ॥

कपट-गुणार्थं दूरे सहिवच-वच-वचिप-हमिप-जोमाई !

चरियाई व जसम तुवासियाई पेपनि लोपहि ॥

निहुविप-नवल-जोमा पवासिपामेप-पपड-परमन्था ।

कसरति जसम दूर कडावंधा रनि-कर व ॥

- कालंतरेण व पुणो नि पसला चोदन-महासुमिवव-पिसुमिप जान्ता सुरकुमर-संकासं
दारपं । कयं महापद्मवचनं । पड्डिवं से नार्म महापड्मो वि ।

सो देव-चरिप-हिओ बहुतो नथ सुवयं पयो ।

मिप-का-पडिप-वधरो उवक-यो दिपहनाहो व ॥

ममिउ काचाण इई म्हाव-पुरिणो व दमवमूहो ।

- कपड-गुणावलीए दयाए व मुकव-गुणो व ॥

सुविमुदाए जगाए पवरा(ला) चिदुर व जम्म कीरति ।

कड-कडाए पुसिआ अण्णाण-कनक-कमिआ वि ॥

अण्णपा अणेन-सीत-परिचो ससोपरिओ बहिह-काणे मुहपडिपामो महासुणी ।

- जो व, भूमयं नव-मिरीए, मितओ विरावपाए, कण्ठाहमं नागल-लीण, कुरुमंदिर
॥ खंलीए, निशाओ दयाए, उलमिही पुन-रपव-वेभंडए, पुण्णसितं अपरिगदियाए वि ।

अवि व - सद्धकसाप-मल्लो महामोहन(स)ल्लो । गुणावं सुपल्लो सुपीयं महल्लो ॥

कओ सरिसुपरो संवओ रावा सह विण्णुदुमार-महापड्मोई । पचा नागरवा ।

कवववा वि समाजचा धम्मकद वि ।

“धम्माउ चिय जम्हा अत्थाईवा इवति पुत्तिमत्ता ।

- वा सो चिय कावओ विसेमओ मोक्ख-कामेहि ॥”

तेष देवाणुप्पिवा ! अमारो संसारो, दाखवा नरवा; अट्ठविमदाओ तेसु पियवाओ,

विचिवा कम्म-परिण(हि)ओ, लघुच्छलंति रागादणो, अववद्विं वयं, वंचला ईदिय-

हृंगाना, किपाचकलोपमा विमया, दाखओ विप-विप्पअमेओ, उरओ धम्महो, नरय-

सोवाण-भूवाओ इत्थीओ, अमानव जीविपे, मवात्तण्य मयं, वंचवा-वरा पाणिषो,

- कसापानल-संवत्तं जमं, असुंदरो वर-वासो, न सुतहं मनुपचं, दुल्लहा धम्म-पडिपची,

बहुविमं दिवई, वंचला रिद्धी, सुविमोवमं पेमं, दुल्लहा आरिपसेताई-संपवा,

मिच्छल-वूओ जवो, दाखमण्णामं, निदिओ पमाओ, परिहायंति भावा, वेपीदोति

जामायाई, अप्प-विरियाओ ओवहीओ, कम्म-भोगाउता लेमा, मवहा, कि बहुया ! न

मोक्ख-सोमसहिओ अणं सुहमति वि । अवि व -

- “नारय-तिरिप-अतामर-माईसु नीसेस-दुक्ख-नविवाण ।

मोचुण सिद्धि-वसहिं विवाण सरणं व पेच्छमि ॥”

कओ हिपप-द्विप-चिन-परिणामेण विण्णवो मुरु पड्डवत्तरादवा - ‘मयं ! जव

विण्णुदुमारं एवे अदिनिचामि, तव से पाप-मूले सकलीकरेमि करि-कण्ण-चंचलं

मनुवचनं पवजासुद्धायेण । ववववा मयिपे - ‘देवाणुप्पिवा ! । कापवमियमो

अथवाच, ता मा पठित्वं च कृतुम् । पुत्रो वि पञ्चमिह्यं सुखं पवित्रो नरपति ।
 चाहनिवा मतिथो, मह पहाय-परिपथेन विष्णुकुमारो व- 'ओ भो ! मित्रं चिप
 तुमेहि संभारासारत्तये । वंचितो हं एतियं कालं, तं मामर्थं नाशुद्विषं, ता संपत्
 विष्णुकुमारं गच्छे अदिमिचिप विष्णुमि पञ्चजं' । ततो विष्णुचरं कुमारेण- 'ताप !
 अस्मिमेहि किंचायोपमेहि भोमेहि, तुह चरियमेयाशुचरिस्मामो' । ततो आमिह्यं से ।
 निच्छपं चाहनिओ महापउमो- 'पुत्र ! पठित्तुम् गच्छं, जेव पञ्चामो' । जेव भविषं-
 'तापमेयाशुचरिस्मामो, अदिमिचमु विष्णुकुमार, जेव से भिचो इनामि' । गृह्णा
 भविषं- 'वच्छ ! पुत्ररुचं एमिओ वि न पठित्तुम्, जेव मए मह पञ्चस्मए' । ततो
 मयोवाहि-वितुदे वानरे बहानिच्छकृष्णं कओ महापउमस्म गवाभिसेओ । पउत्तुचरेण
 वि आशोत्तम-पुत्रपं द्वाविषं महादार्प, दृष्टो तमच संभो, क्काविओ तह-जिमाय-
 यमेहु अद्वादिपा-महानो । पञ्चप-जामरे व अगुगम्मामाओ अमेमेहि नदिशएहि,
 सह विष्णुकुमारेण महाविभूतं पञ्चओ पउत्तुचरो । पठिअ । कथा गुरुया चम्पका -

“अतस्ति परमपति दुरुहानि व अतुलो ।

मगुत्तुत्तं सुखं मग्धा सत्रममि व वीरिष ॥”

ततो सुभौवसमेण येउकालं चिप गहिया दृष्टिहा तिक्का । कालनरेण व उप्पा-
 विह्यं केवलान्तं । महापउमस्म वि उप्पयमाउत्तमानए चकरयं ति । अवि व-

अह कप-पूर्वं चयं तिपमित-दिपाए जोषयं मेहु ।

हाथेव ठियं राया संपत्तो वस्म मग्गेव ॥

उत्तुम्-रहाकओ तंथिय-वापो नमूह-मज्झमि ।

विष्मि दिसे उवउचो निग-जामंके मर दृष्ट ॥

सो वारन-जोषयंमवि ठियस्म तिप्पाहिउस्म देवस्म ।

अथापमि निवदिमो गुण-सुखो मगह-तिन्धमि ॥

तं पुत्तोहक्यं हहो 'केमेव विपज्जिओ मरो एत्थ ?' ।

दहं महापउमवारं तक्कयमेनेव उवत्ततो ॥

संदूण तओ तिक्को पट्टाममि-दाय-पुत्रयं अय्य ।

नरनाह ! एसो हं पुत्रदिमा-पाउओ तुज्ज ॥

आप्ता-कलं ति गच्छं तं मे दाऊण अहु वि दिमाणि ।

क्काउण तम्म मदिमं संपत्तो दविच्छग-दिताओ ॥

ऊथ वि वरदाम-वर्द एवं चिप सादियां सुरो रग्गा ।

वन्धिउम-दिनाए वन्हा पञ्चात्त-नामी वि एमेव ॥

सिंघुनय-देवपं मादिह्यं वेवहु-सेल-देवं व ।

तिमितगुहाए व पुत्रो कयपालं ताहए राया ॥

ताहे अद्धवलेणं सिंघुण दक्खिणं दिसावामं ।

साहेर सुत्तेगवर्दं तिमितगुहाए क्काउणि ॥

उन्मादित्तम सो विष ममि-रपणेयं करेह कुंडाई ।
 आशाम-पुहवेहिं पंचेव धनुमवाई ॥ १ ॥
 एष्टमवन्म-संखावि दोमु पासेमु तीर सो लिखइ ।
 उओइय-सम्मेयं बल-महिओ पविमए ताई ॥
 उम्भय-विमन्माओ नईओ सो मकमेय वेहेइ ।
 आशय-पिलाणहि य जुज्झइ रण-जाय-दसिनेहि ॥
 जुज्झम्मि उ ते विविवा दुमदेवे संभरिणु वेदमुदे ।
 ते विसिउं पवता निगए ताव वपणेहिं ॥
 पाविप-वपाउ लोगो ठविओ मओ वि चम्मरपयम्मि ।
 छतरपमेय ताई चम्म संछाउयं मई ॥
 ओ पुहणे नाही वविओ चरम्मि पच्छिमम्हम्मि ।
 सं विष भुज्जि का पिप्पामि वा नच वपंति ॥
 मज्झ-किडर-परिमिअणुइ वषट्ठ-वण-वेद-विबोहिं ।
 उवसामिवा विसयवा नचइ-आयं पडिन्तंति ॥
 पुणगवि हिमपलोवरि वाचपरि-ओयण-द्विओ तिपसो ।
 सिद्धो मयेण छिट्ठियं निय-नानं . नमऊइ य ॥
 सिद्धए उचरिछं नु विममुचं उवेउ सेणापी ।
 मंमं च महावउमो तइतर पुष वि सेणापी ॥
 अइ वेपहुं पयो रण-रहसुअि नच-बहल-पुठएहिं ।
 छपर-नोमिदेहिं मनं जुज्झइ सु-सय-नच चलयो ॥
 पुषकल-वच-वापम-वेइ-मज्जे-बुद्धलेय-दिपंनो ।
 निरुद्ध-वाच-परिमो अंरुण-वहयवाओमो ॥
 विलसिय-ऊगल-ऊगल-वितुनो मइ-मयूर-रव-गुहलो ।
 तियमिउ-मदिय-वाओ जाओ रण-पाउमो तए ॥
 कुहुंनि मुहउ-सिं-दळाई रुदिरालभाई मयराई ।
 वच मइऊग-वाग-एपाई रण-पाउमे वचे ॥
 करिनाहायं करिओ तुग्याव तुगमा रागए रहा ।
 समय विष संलगा मुहवा उण्णुइर-बहाण ॥

कहं पुष जुज्झ पपरिणं । — कथइ ऊगल ऊगल-ऊगल-संयदु किहेउ-सिद्धि-सिद्धि-
 ॥ इरिय-वायवंचयं । कथइ रण-रुदिर-मम-मोषावडिप-निवदंत-सय-सहस्य-वक्खुवसेय-
 पवय-सवागालिप-मपुहुंस-विपटिय-मइपणं । कथइ धनु-सुख-विमुक्क-वाग-सेमि-संछा-
 पासेस-महि(इ)वत्तं । कथइ पुनमुल्लेख-इति-इतण-विज्जन-महामुज्झ-वच्छ-वत्तामो-
 संकुलं । कहिं नि पसरन-पणु-वीद-रण-विधि-विवर-वडिमइ-वरिय-मदियलं । कहिं नि
 धनुवाय-सपि-सवल-इंतालि-मणुहि-सय-विह्व-सुग्घर-वत्तामिसेय-दाक्यं । कहिं नि न-
 ॥ रुदिर-वाच-परिमुह-किडकिडेउ-वेवाल-सय-मोक्कं । कहिं नि बहल-वदियपुण्णु-वप-

- [६] काले कालाभ्यासं गन्धहराणं च तीक्ष्णं वासेतु ।
सिन्धु-मये कम्पाणि य निष्णि वपाद् द्वियकराणि ॥
- [७] लोहाणं च तप्यन्ती होह महाकल आगसायं च ।
रुप्यस्तु सुवप्यस्य य मणि-मोचि-सिल-वनालस्तु ॥
- [८] सेनाय य तप्यन्ती आनस्मानं च बहरणायं च ।
सप्ता इ दंतनीई माणवने रापनीई य ॥
- [९] नहुविहि-नाटगविही कलम्प चउविहम्प तप्यन्ती ।
संसे बहानिहिन्मि य तुहि(वि)र्यमाणं च मयेनि ॥
चकट्ट-वाट्टाया अट्टुस्सेहा य नव य निवत्तमो ।
बास्त दीहा संकुत्त-संठिया जण्ठवीय-सुठे ॥
वेत्तलिय-मणि-कराटा कणममया विविह-रयण-वट्टिपुण्या ।
सत्ति-सुर-चक-लवस्तण-अणुमय-वयमोवमचीए ॥
वत्तिजोवम-विईया निहि-यरिया नाम तेसु खलु देवा ।
तेसि ते आवासा सुकीलया हीउच्छाया ॥
एए ते नव विट्ठो(हिणो) पधूप-पण-कणम-रयण-वट्टिपुण्या ।
जे वत्तमपुपणेन्ति सत्तेमि मपुवपाठायं ॥
नवजोपण-विट्ठिण्या नव निहिजो अट्टुजोपणुस्सेहा ।
बास्तजोवण दीहा द्विय-इत्तिय-रयण-संपुण्या ॥
- चकाहवाणि चोदस रयणाणि इवंति चक्किणो तस्म ।
नामेण सकुवेण व अहकर्मं किवहस्तामो ॥
- [१] अरय-सहस्सापुमयं वपणधार फुटत-रवि-सरिहं ।
चकं रिउ-चकहर दिमममोहं रयण-पित्त ॥
- [२] निदलिय-सामोमं लोहय-गणणे विरंक्-विचं व ।
उहंउ-पुंठरीयं विजमिहं दुरयगयणं ते ॥
- [३] दरियारि-मणमारंग-कुंम-निदत्तम-पयल दिवं ।
जम-जीह-तिक्क-चार रयण-विपिचं सहइ पाम्मं ॥
- [४] निम्मुण्णाय-समकण्णं पर-चल-निदत्तम-पयलं दिवं ।
वंकरयणं विरावइ अदिद्धियं जमस-निवदेण ॥
- [५] चम्मरयणं अमेळं सज्जण-विचं व जमिय-जय-इरिहं ।
संछइय-परमियलं गुप्तात्थं सहइ चक्किम्प ॥
- [६] विज्जामणि-संकाहं मणिरयणं सीस-रोम-निदत्तं ।
विप्फुरिय-किरण-निदलिय-बहल-सम-तिमिर-निउरवं ॥
- [७] निव-कंठि-तुलिय-सत्ति-सुर-जेयं-वायदिय-नइपलामोयं ।
दिवं काणविरयणं तेल्लिय-करि-सुरग-वाहकं ॥

- [६] ह्येष तुल्य-मयसो कोवेष जसो ह्यो वि मयेव ।
वेषसि वि पल्लव-रवी ससो सेष्वावर्त रयणं ॥
- [९] निष-रूप-विहय-परितुल्य-मयस-वेषमय-जाय-माहृष्यो ।
दिशानुभाव-कल्लिओ सेट्टी रयणं वि से नयनं ॥
- [१०] निष-मिष्यकला-कोउय-निमिष-कोकाल लङ्ग-माहृष्यो ।
रूपद-गुणावानो दसमो से कट्टई रयणं ॥
- [११] अ(आ)रिमवेद-विहृत् पिजा-मंता-लङ्ग-माहृष्यो ।
दूरियासु संनिकरो पुरोत्तिओ गुण-मगानासो ॥
- [१२] दम्पुदर-सुद-मदानरि-कुमुदगणेक-दुल्लिओ ।
तिपमिद-वैति-मरिसो वंभी रय-लङ्ग-जयमशो ॥
- [१३] मय-पक्क-वेम-परिसं मुरमरयणं मभोदर तस्म ।
निष्ठासिप रिउ-निमिर विमय-विउं व वेस्ममं ॥
- [१४] सोहृग-रुव-ओक्क-लङ्ग-कल्ल-गुण-मयमयनं ।
मयद्वय-कल्ल-मयनं इन्दीरयणं वि चोद्वयं ॥
पट्टमाणि मय पविदियाणि वंविदियाणि मयेव ।
जक्क-महस्मागुमय एकेकं दिवरयणं से ॥
रक्कंति दो सहस्मा देहं देवाणं तस्म परं तु ।
सोल्लम देव-सहस्मा निचं वट्टुनि अत्ताप ॥
विणमि-परिच्छाय नराहियाणं वचीमई महस्मातं ।
निचं वट्टुति वसे निषद-मडदाल स्याण ॥
वट्टुणा रमणीओ सुसुंदरि-विम्भमाउ लङ्गाओ ।
संपव-ओहणाओ मयद्वय-जयमडायाओ ॥
रवि-रह-हरि-दंति-तुरमयेहिं सरिमाणं मयसहस्माई ।
रह-करि-तुरममाणं चउगसी टुंति वचेवं ॥
आचरणं ववरावं नमराणं च आसि पावचरिं सहस्माई ।
ल्लङ्गई कोटीओ पड्डकणं रणे अवीयाण ॥
ल्ल पक्क-पट्टुणां अदवालीसं सहस्माई ।
ल्लङ्गई कोटीओ सुग्गामाणं च मामाणं ॥
रोणमुद-महस्माई नगाणवई इन्न-अव-मभिद्वई ।
चउवीसं साहस्सीओ महंवाणं मयियाओ ॥
[मयियाओ] लक्क-संरा ल्लण्णं अंतरोदगाई व ।
सेउय-उवा य सोल्लम संवाह-महस्म-चोद्वयं ॥
वचीमइवट्टावं अहेसि व-कल्लि-नादमाणं च ।
वचीमई सहस्मा सुपड-व-वाहग-निमाणं ॥

इयं पुनः यथोक्तविरचित-विनिर्दिष्ट-पुष्पायुधान-संभवम् ।

नरवर्णो अहं सर्व्वं वन्दे' को किर समर्थो । ॥

पठ्यन्तस्तस्मिन् वि कालत्रयेण कथ-साधन्यो यजो निर्व्वर्णः । विष्णुकुमारस्नाह्वो वि
उग्र-नरोविद्या-निरयस्त नाभ-दंत्य-नरयोहि वदुमन्वस्य उपपन्नाओ जाग्रातमन्व-
विजितियाओ नाभविद्याओ लङ्गीड वि । अवि य-

मेरु व तुंगदेहो नवद नपथमि पक्षितनाहो व ।

मयथो व रूपनतो अङ्गुलीओ होड निपथो व ॥

मयथं पिर सङ्गयो वहाड एकाड जपिय-वड-कोडी ।

पंडवाड वड-महस्ते तेह्यो पळय-वड व ॥

इयं विज-तव-विजिषा लङ्गीओ होति साहृपग्यस्त ।

इह लोकाग्नि पण्डया पालोने यग्म-भोक्ता य ॥

अथवा यामकप्येव विहरमाओ संपद्यो वामारचासप्यग्नि वृत्तिपगाडरं तस्मीनो
सुवचापरिओ । आवासिओ वादिरुजाये । संपद्या से वंद्य-वदियाय नरिराण्यो ।
समादया धम्मकहा । निंदिया मिच्छवाह्यो पयत्था, पसंक्षिया सम्मचाह्यो । तयो के
वि वृषिय-वहृष्टिप तित्थयस-वयथा पवद्या, अवरे योवया जया । अथ-दियहन्मि
मिच्छवादिनिवेसेन भगिओ आपरिओ मगूनामेव वंतिथा - "भो भो ! इवारिस्ता
हृन्मे अङ्गुगिय-परमत्था जेष पचकपोपलम्बमावाणंद-सकयं पित्तप सुहृन्निज्ज
अंगीकओ सव-पाम्भवि-दमिओ पित्तिदु-अम-परिहरिओ जिणधम्मो । जह्म निपय-तिरि
इज्जिज्ज अंगीकया भिक्खा । अहया, लोपिय-सीन-तुंदाय च्छाराभाहंइतिपाय
केचित्पमेयं । ति । अवि य-

अथ न इ पुरिस-पूया न अभियहोओ न वेप(वेप) दिय-द्वयं ।

तो यो ! न होइ धम्मो अहं धम्मो ययसु ता मूढा ॥"

'अहो ! तुमस्त-सहो अपमिभिक्षयाहिनाहं व दम मंती, ता किमप्येव सह जपिपण ?'
चावैतो टिओ तुम्हिको हरि सि । अवि य-

"विदुमन्नुत्तभिग्गो विदुमि त्ते चाममादिना भज्यम् ।

सूये अहोडनुकम्मो मूर्ख-वड सर्व्वथा त्थान्य ॥"

तयो लङ्गावतरो पुनरुचं निंदयो लङ्गायमायेन भगिओ हरिना - "भो ! जह्म वाप-
सामत्थमत्थि, ता करेसु पुन-पवसं' । तयो पाणसु पवित्त्य भगिओ चिह्नेयापरिओ वि ।

"विज्जंउ-दाम-परिमल-मंपावद्विय-ममेति(उ)-मधरेसु ।

केतारि-कम्मो विरायहं सुरवंदि-समेसु वंतीसु ॥

चालिय-नीसेमानल-जुगंल-कमस्य देव-सामत्थं ।

रेहइ कुलसेल-विजोह(उ)मग्नि न य रूपस-राहमेसु ॥

निप-दिट्ठि-दिट्ठि(इ)-सो(मा)सिय-यमत्थ-सनेसु देवपुल्लस्त ।

दिट्ठोविसेसु लळइ पंतु-निवाओ न कीदेसु ॥

परिमुगिवासेस-समतथ-सत्थ-संजाय-वापड-जसेसु ।

सुरसुर-समेसु रेहइ तुह वयसं न उय हृन्मेसु ॥

सा आदिर्लु गुरुणो जेषाद्दशेव नास्तेमि वाद-यद् । गुरुण भविषो - 'एवं कुरु' ।
ततो चेष्टरंभ भविषो मंती - "भो ! जे उद् संलभं, आकंदरुवं विनय-सुहं वसंतपद्मं,
तेषु केति पि जम्मेतव-सुहृद-कम्माय विन-विगम-नस्तिमिहं ति ।

"शिय-सख्यार विमण्णो नुमिणो महु-राम-वय-मेहो ।

ज वाक्क मुत्ति-सुह कयो ल च्छाव्ही वि " ॥"

आपं नि कय-वाचामावेरुवविहं पविहाइ, ताव नि इ विजलपा-विहसिहं
निव येवच्छसिहं ति । अवि य -

"सुरव-सुह वस-मिती मसु-राजो सुदिद कोदद ।

कलिमल-जीविण जेव्वाय च ना सुणइ दीदाइ ॥"

जं च भविषं, 'सव पार्लंठ-दुमिओ विषयम्मो' न पि न कुचि-संवर्यं ति । अवि य -

नापा-पार्लंठि-विषयिपसु महेसु येव सरवेसु ।

अवंत-विहसेसु नि जीव-दया नवसि(र)मविसुहा ॥

तिमि सया तेसहु वासंरीलं परोप्पर-विहहा ।

न य हसंति अहिंसं तो धम्मो जत्थ सा सपसा ॥

सा य इहं विष कीरइ जीवाजीवाइ-वापणाहिंतो ।

अप्पे पुण जीव विष न मुणिति दया कयो चेव ? ॥

पतो वि य जावमिओ विमिहु-सुर-मणुय-खयहराईदि ।

सम्मी वि य बहु-दोमा पंदिनया धम्म-कळेण ॥

जीपं जलविहु समं संवलीओ सत्तं-लोत्तओ ।

सुमिणय-सत्तं च वेम्मं धम्मि विष मापर कुमइ ॥

मिकसा पुण इह-परळेणे सुहावइ वि कइ वि ।

किलेस-विहचेण दव-जापय होइ कामं वि ।

आहारो मिकसा पुण जायइ एमेव पुण्येहि ॥

"अवधुत्तं न पूरा च कुर्यादे परिमिदितान् ।

येनमाकुर्वी कृति सर्वपापप्रणशनीम् ॥"

जं न सिर-सुंदरं सीसमि भूइ-वन्तेवयं जं वंसवारीण मत्त-विहिणं विभूषणं ।
अर्थं च न ति-पुरिसा दूवारिहा, राम-दोस-बोहाणुवयकाओ, इयरपुरिम इ ।

ओ विगम-राम-दोसो सवम्पु त्रिपसनाइ-जव-चलणो ।

सम्भूय-वत्थु-मभिरो सो पुलो तिहुयवस्तावि ॥

अवि य -

"कश्चिद् एषो भवति हसितोद्दीप्त-नृच-अप्यौ ज्ञेह्यन्य महत्प्रवृत्त्यस्यपथि पुमान् य ।

विप्रन्मोही स्वीकृतिवन्तमक्षमाता क्तोऽस्तिह्यन्यमनमत्त सर्वविद् एव विप्रम् ॥"

अभिहोचं पि कावाइवावाइ-सुखचमओ न सुंदर ति । अवि य -

"यद् व्रतानि कुर्वन्ते पशूना जन्तो हन्ति] ।

अकरोषसा वधनात् न्यूनानि पशुभिरिति ॥"

दिवा वि रागादिद्योत-रदिता पतंसिञ्जनि । ताम दिवं महाफलं, रामाङ्ग-शुचाल
कुण्डमुदर-कलं ति । अवि य —

दागम्य नसि नातो आहम्मिय(ए) यम्मिय य दिव्यस्त ।

आहम्मिय अहम्मं यम्म पुन यम्मिय होइ ॥”

इय एवमाङ्ग-बहुचिह्न-विषण्ण-नाय-संकुलमि नायमि ।

सो चेत्तद्वय विविधो विउत्तमं मज्झिमानमि ॥

तत्रो छिद्रायसोपय-वरत्त संपत्तो वायारत्तो । उम्मादित्रो विरहि-यनो, विषमिओ
त्रिस्तिर-मारुओ, विरवरिओ पयय-यो, पयविओ नरहि-गणो, दग्गिओ कामय-अणो,
दाण-द्विओ पदिय-अणो, पण्हो चंदुओओ, न विहरिओ सुप्पि-गणो चि ।

इय हरित्त-पण-समए सुवर्णाण कोवेण मग्गिओ रावा ।

रत्तं मच्चिणेण ददं जायादु कळय-दिवाणि ॥

रत्त-द्विपमि मच्चिणे वत्ता महे वि आयमा तत्थ ।

पञ्चानया तहरिणा दृत्तं नवर जितमुप्पिओ ॥

संवरिय-पुक्क-वेरो हक्कारेउअ मणउ सो गाहू ।

सुप्पे तथ महापावा वे निदइ मय-पाण्डे ॥

सुदवा सो संततो “अ यं पाव ति तह विद्यावाओ ।

न य विद्याओ यय(इ)ओ राम-दोलाए विरहाओ ॥

मरणाह-कया रक्खा महे वि(चि)य आममा निवे यम्मं ।

साहिंति तेण रावा पिण्ड उज्जिण-यम्मेण ॥

तम्स मणीए सुप्पिओ तत्त-परचक्क-रुद्ध-दुत्तिरेहि ।

अणिमं न सुप्पिणि अयं तं जम्भणो महापुणं ॥

राय-परिपालियाणि इ मक्काणि तपोवनाणि सुपत्तिइ ।

पूयाणि सामयाणि य मयाणि चि देवहरयाणि ॥

कुसुमाहरय-विलेयय-श्रवण-बलि-पुव-दीप-शुचयो ।

मिस्सिप्पाओ निवं इवति जम्माह-रक्खाए ॥

पाठिति तहलोगं नाएणं गच्छो विसेसेण ।

दिय-समय-पुद्ग-सुवई-अणाह-मरणागय-परदे ॥

इय देव ! समय-वंमय-लोपाट्ठयाणि पालयेवस्स ।

यम्म-मियस्स इह रुद्धं फलमिणयो राप्पो होइ ॥

रह-तुरि(र)य-पक्क-पाय(इ)क-मत्तमायंग-संगयं रत्तं ।

न(नि)हुविय-मत्तु-निमित्त जायइ यइ निम्मल-असेण ॥

कर-वत्त-पाय-सोयय-संवील विलेयवाइ-परिमोणो ।

धिरि-सिहरमि चि जायइ समयं नीसेस-रचयेई ॥

मरुय-पञ्चोत्तर-सिञ्जल-मज्झ-विस्सिण-गुरु-निवंवाओ ।

सरसाविद-सरिसावयाओ लहहाओ तक्कीओ ॥

उपसृष्टं य जहि-लं पुनः वि य दंति पीर-विर-चिवा ।
मिवा य चित्त-चरिमा निदेम-परा य पम्-सुहदा ॥
बहुह तेजो किचो बाह्यं सयल-मन्व-विष्णुत्वं ।
चरिचिजिओ सोदीर गुण-मिवहो तपया बुद्धी ॥
किं वंविण्य बहुवा ? तं तं हियण्य वरुण किंनि ।
तं तत्तं चित्त सिद्धह्म जहन्हो धम्म-किम्पस ॥
इह मोए फलमियमो परलोए सुखमो य मोक्खो य ।
पालेसु सवमियमो सविसेसं माहणो सवे ॥

अर्थ य - यह-सुख-उत्पत्त्य भक्त-विनाय-वेपाल-दाहमि-कथाणि ।
इति-परचक्र-वि-मह-सुखमिक्त-अवाणि न हन्ति ॥
आयद् सितमाश्रयं कि बहुवा ? मय-फल-निष्पत्तौ ।
विहरति आय सुखिओ जगत्त चित्तमस्मि-सरिचिवा ॥”

तजो से संज्ञायामरिमस्म न परिपयं मुक्ख वपणं ति । अवि य -
अहंस्तर पि भविष्यं क्येनं बहेह्म सुह-पुरित्तस ॥
अहियो खीर पि चित्त विमं परिणम्य किं चोअं ? ॥
मासेह्म दोम-आणं(ते) मुक्खण्यो गुणीय धर व ।
बहुह त्थं वे चित्त सत्तम सति-किम्प-विपरो व ॥
सलिलं पिव मुक्ख-वपणं कम्मावहिणं जणेह्म सुहस ॥
सत्तं जोग्गस्य पुनो सोहं चित्त वातपचं व ॥
‘अह्म सत्तम्य दिव्यायं काओ वेच्छामि एव भो ! तपयं ।
तं वेसु-सत्तं ति अहं मारिस्सामो न तदेहो ॥’

तजो उज्जाण-नया भविषा हरिण साहस्यो - ‘भो भो ! किमेत्य कायं ?’ ।
एकेण भविष्यं - ‘विष्णुसुखारसाह-वयवाओ तवसमिस्सह नमुत्तं, ता सो राहिण्यड । सो य
अंगमंदिरे सेले तत्तं तत्तंतेओ चिद्धह, वा ओ विज्ञावलेण मंतुं ममन्थो सो वचउ’ । एकेण
सुखिण्य भविष्यं - ‘अहमावासेण वचामि, आयत्तुं न सक्खुमोमि’ । मुक्ख भविष्यं - ‘वि-
‘सुहमारो चित्त आणेह्म’ । ‘एव’ ति सत्तिवज्जित्तम उपाधओ आवात्तं । सपसेपेण य
पत्तो वहुदेसं । ‘अओ ! किं पि मरुत्तं वंष-कज्जं, तेजेव वातावरम्मि आणओ’ । तजो
पममिक्तय विष्णुसाहं सिद्धमात्मन-वओपयं । वेव-वेहाण य वे वेसुय ताहुं पपहुओ
आवात्त-आणेयं सुणी पनो वायपुरे । वेदिया सुखिओ । तजो साह-मवेओ राओ विष्णु-
साह्म बहुरपो वंसणत्वं । तं मोत्तण वेदियो नवेहिं पि मज्जनविद्वद्वहिं । मुदासय-
त्तस्य धम्मकइह-सुख्ययं चिच्छुवा - ‘वातावरं आव चिद्धुं सुखिओ’ । तेव भविष्यं -
‘किमेत्य पुणरुत्तोवणात्तेयं ?, वंष दिवसाणि चिद्धुं’ । तेव भविष्यं - ‘अह्म एवं, ता
वृथे वाओ, उज्जाये चित्त आयत्तु । तजो सुवावात्मसिद्धेय भविष्यं बहुरवा - ‘किमेत्य
पुणरुत्तो ? चिद्धुं वाय वमरवृत्तायं का, मय एवे वि तत्त-वात्तंदाहसेहिं निम्पजापहिं
मय-तजेहि वेवाह-सुसपहि न आयत्तं । ता तुरियं मम रत्तं सुवह, अह्म वंविण्य कज्जं’ ॥”

एवं चिप सेमाओ वि किचर-सपरिद-देउ-रमणीओ ।
 नबंति य पायंति य कोचोचममेहि वपणेहि ॥
 संलोदिय-देहोषो पलउप्पाओ इमो वि कलिल्ल ।
 तत्तापइ(प)णे न-गुरे लोपा पूंति सिन-देउं ॥
 गुरुकोव-सुक्क हुंआर-पणमग्ग-हिवा महासेल्ल ।
 भप-दिद्धि-सिचन-सुक्का सल्लेवयासि(र) इ विहरेति ॥
 कव-इवा-मक्कसो जिच-पडिमारुं चउविहो संघो ।
 काओसग्गेण डिओ संति-निमिचेण सङ्गम् ॥
 अल्लनिहि-पुणमिहाए पायं काउल्ल लो पुणो निमिओ ।
 अवरसमुदं त विप-वचं परणीए होइय ॥
 इय देव-सुक्क-नरवर-महासि-संपउ-सुक्क-वपणेहि ।
 सुरसुंदरि-नगहर-मेय-गडु-जिच-सिद्ध-वंतेहि ॥
 उवसाभिओ महप्पा पुणो वि घोर तउ करेल्ल ।
 तं ठाणं संवतो जत्थ वपा लीण-कम्ममा ॥
 चफरुओ वि य रत्तं विवाम-कडुयं ति जाणितं ताहे ।
 नरवइ-महम्म-सहिओ नामग्गे विहरिओ(उ) सिद्धो ॥
 सुपदेवि-वत्ताएणं सुयापुत्तारेव मादियं चरितं ।
 संल्लेकेण महत्थं निमुणंतो लहइ सुदमउत्तं ॥
 ॥ विणहुकुमार-वन्धाणयं ॥

निच्छंति कइ वि किरियं मुणिणो रोमाउरा वि चिर-चि(सं)वा ।

नाणाविह वाहिज्जो सणकुमार इ मुणि-सीहो ॥ ९९

[नेच्छन्ति कथमपि कियां पुनरो येनानुरा अवि सिस्सल्लाः ।

नानाविधस्यापिमान् सनत्कुमारवत् पुनरितिः ॥ ९९]

अथमिदम् ? -

— [९४. निःस्पृहतायां सनत्कुमार-कथा] —

जह गवउरम्मि जाओ जहा हिनो जह य पायसं पत्तो ।
 जह अत्तिपक्खो विविओ सपर-वाहो य जह पत्तो ॥
 जह य सुनंदा दिद्धा सणकुमारेति रोविरी लण्णे ।
 जह बल्लवेगसयरो पडुविओ अंतप-कम्मि ॥
 माउ-करणेण कुमिया जहा य सल्लावली वि दिट्ठम्मि ।
 मयक्क-सर-सहिपंगी सणकुमारेण उव्हा ।
 जह य हिवा जह पत्ता चंद-सुपा जह य अपुपयं चंदो ।
 जह तीए सा दिव्वा पण्णवी जह य ते वपणो ॥

आसणीवेगो पत्तो जह पुण्णमासि तेण सह चोरं ।
 सो वि य पुत्त-वहेणं बहुविजो नरवड-सुएण ॥
 भिद्-भाद्-भरण-तविषा जह संज्ञावली समोप्पविषा ।
 चंदेण जहा पत्ता वेयडे मात्तं पुण वि ॥
 आत्तामिऊण गुरुणो महिदसीहेण जह भर्मणेण ।
 दिट्ठो सणंकुमारो मर-तीरे सुहपरी-महिओ ॥
 वेयडे जह पत्ता पुणो वि सुणि-वयण-कत्तुह-कहिण ।
 पुत्तभवे परिणीयं चंदम्म मयं वि पुयाए ॥
 विज्जाडराहिपत्ते चंदं अहिमिचिऊण निय-नयरे ।
 पत्तो सणंकुमारो महिद-सुपरिद-व(प)हु-महिओ ॥
 गुरुणो जह परितुट्ठा महिदसीहो य पाविओ किरिं ।
 आणंदिय तयल-जणं वड्ढावणयं जहा आसि ॥

जहा य — सोलम-जक्ख मइम्मा नहुमुणा रार्दणो तओ दुमुणा ।
 रमणीओ नव भिहिणो चोदम ग्यणाणि भरहं च ॥
 सिहे इमंमि जाओ चकहरो नियमनाह-संक्रामो ।
 अणुहवद महामोने जम्मंतन-जणिय-पुण्येण ॥
 जह सुरनाहो जंघ सणंकुमारस्म आरिसं रुवं ।
 तं कत्तो नियसाण वि ? का पिता सयर-मधुएणु ? ॥
 सुरवाणो तं वयणं असदहंता दुवे सुरा पत्ता ।
 दिट्ठो जहोवड्ठो वंमण-रुवेहि देवेहि ॥
 जम्मंगिओ नरिंदो तेण वि आयमण-कारणं पुट्ठा ।
 तुह रुव-दंमणत्वं तं दिट्ठं सिट्ठमेणहि ॥
 केरिममहुणा रुवं ? ण्हायालंकारियस्म मे रुवं ।
 वेण्णज्जह पट्टविषा दहुं ण्हायं पुणो विक्किया ॥
 नरवड्ढा ते भणिया हरिम-ट्ठाणम्मि द्दमया कीम ? ।
 कत्तो हरिम-ट्ठाणं ? मवं माहेति हरि-भणियं ॥
 आरिमयं ते रुवं पुवं ते पुल्लयं तओ इण्हं ।
 वड्ढह अणंन-हीण बहुविह-वादीहि अं भियं ॥
 'जस्म कएणं पारं कीरह जह नाम भविष अणिय ।
 असुह-विरमायत्ताणं बहुविह-दुक्खाण कुलभवणं ॥
 ता रक्खाह-ममुज्जन-पावेण अलं' ति भाविटं धीरो ।
 नरवड्-सहस्स-महिओ निक्खंतो जिणवर-मयम्मि ॥
 गहणात्तेवणरुवं किरियं नाऊण कुणह रत्तम्मि ।
 चोर महात्तवं सो जह उदिता सब-वाहीओ ॥

निष्पदिकम्म-सरीरो पीडित्तो वि वाहि-विपणाहिं ।
 अदियातेह माह्णा महाह्वयी सुमिय-परमजो ॥
 दद्धं सणकुमार वाही-विपणाउर हरी मण्ड ।
 कय सपरवेज-वेसो वाहीओ अहं पणत्तेमि ॥
 सो सुमिया संलओ इह-पर-वाहीओ काओ अवनेमि ? ।
 तेण पलत्तमिह-मवा अण्णेवो नेण पल्लोया ॥
 आपोमदित्तदीण मवमाचमंमुयी कुसेऊव ।
 तल्लादियापर-सारिमा सुमिया से दाविया कण ॥
 ताहे अण्णाणे संसिऊव नमिऊव तादुओ चत्तये ।
 संपणो निप-डाणं सओ एसो वि ता काही ॥
 अदियासिऊव मम्मं वास-मया मच चत्तिम्ये काळे ।
 कय-मल-परिक्काओ सणकुमारम्मि संपणो ॥
 तद्धं कुल-पणउर-चिद-मज्ज-समिद सवें मविम्वर अविमं ।
 नस्सेव निपय-चरिए तद्धं मवें संकटंयवं ॥
 सुपदेवि पसारणे मवेंकुमारस्त सादियं चरियं ।
 संखेवेण' महत्वं तिसुवेणो खड कल्लानं ॥
 सणकुमार-वम्माणयं 'समत्तं ॥

गुण-दोष-विशेषणू असरिस-गुण-दंशणाओ कुण्ठंति ।

जह् य दिव्यवरसङ्गो सुद्धो दहूण सुमि-चेह्णं ॥ ७०

[गुण-दोष-विशेषज्ञा असत्तगुणदर्शनाद् बुध्यन्ते ।

यथा च दिगम्बरधारो बुद्धो दत्त सुमिचेष्टम् ॥ ७०]

कथमित् ? -

— [९५. विशेषज्ञतायां दिगम्बरधारा-बोधकथा] —

अवलगुरे दिगंबर-यतो अरिक्केमयी राणा । तेण य कामाविओ महाकासाओ, ज-
 ह्वावियाणि तित्थवर-विंवाणि । कामाविण दानसात्त, अणुदियहं जंवाधेर परमादारेणे
 पंच-रिसि-सयाणि । अक्कया तत्तचत्तियाए सौदयाए ज्जाविया पंच दिवाणि सुमियो ।
 पण्णे य अंतरिक्खे तिन्द-दंशणाओ चन्थि वायो । तओ इह्वाओ आणाविया सगुणा ।
 कओ एमत्थ रासी । पन्निशचं सुद्ध-वयं । पुत्ताणीय-उद्दिणा य कुलपिऊव पंतीए
 दिवाण् दवाविया विंदा राट्ठा खमण्णाय । ममादत्ता बोधुं । चित्तिरं राट्ठा -

‘काळे दिवस्स पहेणवस्स अण्णो य तीरए काठे ।

सो चेन अक्कल-पणाप्पियस्स मेह्वंतया नरिए ॥’

येन-देहात् यः सत्त्वरजोवशात् गोघ्न-चरियात् रीपंतो वनो धम्मच्छब्दं नाम शिष्यवदो । धम्मच्छब्द-पुत्रं च द्विजो से कुत्रो । तज्जो भविष्या राक्षसा पुरिमा- 'देह एवस्म सुविजो सत्तुगे' । अस्मिन्ना संति काठ अभिष्वंते नियचो वृषी । राक्षसा भविषं- 'दो ! कीस न मेच्छसि ?' । सुविषा भविषं- 'न चिच्छ-जोग्गा' । राक्षसा भविषं- 'किं सचेयमा एम् ?' । सुविषा भविषं- 'न सचेयमा, सचेयमापुमय' वि । राक्षसा भविषं- 'तत्ते(वं) सचेयमा पुरित-कुपमा, न पुण जण-जीवेहि' । सुविषा भविषं- 'अण्णेहि वैदिवाहि अणुममा' । सत्तुगं भविषं राक्षसा- 'सो ! कज्जो एत्थ किमिजो ?' तज्जो दरिस्सिमा सुविषा । वस्सिण्ण द्वाविषं ददिसं, तं वि रसय-संमय चि पडिलेहिउत्त न ददिसं । तज्जो सरोत्तं भविषं राक्षसा- 'किमेत्थ किमिजो पडिमा ?' जेष न मेच्छसि ?' । सुविषा भविषं- 'वडिमा । अण्णेतंतेण किमिजो भविषं राक्षसा- 'अहो ! गररिस्सि-वच्छराजो असत्त-वाइयो शिष्यवदिमा' । सुविषा भविषं- 'नरिद ! मा एवं जंमहु, को सुपेसु मच्छो ?' किं च अस्सि ?' ति । जेष भविषं- 'ता कज्जेत्थ जंतुयो ?' । तज्जो कइ कइ वि निक्कई पुत्तयंतस्स दाविमा रस्मया । सुत्तत्तरज्जं च सज्जो राणा धम्मच्छब्दो समीपं । तज्जो मावसार सोऊम साहु-धम्मं, वत्ता सवत्थ-मसीवं । एस्सते च पुच्छिजो कुमारनेदी- 'मयदं ! कम्मपाव शिष्यवदाव च एज्जो शिष्यज्जो मानीज्जो, तेण च कम्मपाव शिष्य-दाव च जीवदयाए धम्मो कहिज्जो । जेष जीवदया-पात्तमत्थं सेतामि सत्तामि वयामि धरिज्जंति, ता पुण जीवदया अविमत्ता च वत्थ-वचाइ-वदिवाहि मादिउद, न च तस्मि परिगदो; जेष भविषमागमे—

“अ वि न कइ न पाव वा जंवल पावपुंज्ज ।

“तं वि सज्ज-उत्तहा वीरिस्सि पडिरदि च ॥

न तो परिगदो तुत्ते जयपुत्तेण तावत्त ।

तुच्छ परिगदो तुत्ते अं तुत्त मेस्सिज्ज ॥”

तदा इदुविषचरिणं पाप-द्वारं, तदा वच्छं । अण्णं च किं तुम्हाण तिरथवरेण न साहिवा जीना, अइ शिष्यवदार्थं ? । तज्जो सन्निवर्त्त शिषंवर-चिद्विषमावमापुसारंण सोऊम राणा शिषंवर-सावरो जाजो चि । तुत्तो वि विच्छवं राक्षसा- 'वयदं ! कइ पुण इह-परलोच-कलमरिक्का मंत-उत्ताइ-विदावेण परमेस्सरो साइपतो ?' । तज्जो परमसावरो चि काऊम भविषं गुरुणा-

“अवम्म तत्त्वकर्त्ता मदावीर सनात्तम् । सुत्तदेवी सुत्तं चैव परं तत्त्व ज्ञोम्वरम् ॥ १

शान्ताय गुरुमच्छाप किनीताय मनसिजे । अदावते अदात्तत्वं जित-भक्ताय दिने दिने ॥

“अकारादि-दकारान्तं प्रसिद्धा सिद्ध्यादृश । गुणादौ वा स्वयं श्रेयसा कर्मभेदेन मदात्मना ॥

एकैकमक्षरं तस्मां तत्त्वरूपं सभावितम् । त्वापि वीरिणि तत्त्वानि येषु तिष्ठति सर्वविम् ॥

अवज्ञा । प्रथमं तत्त्वं सर्वभूतावयवदम् । कण्ठदेवं सभावित्य वर्तते सर्वदेहिनाम् ॥ ५

सर्वार्थार्थं सर्वगत सर्वव्यापि मनात्तनम् । सर्वमन्नाशितं दिव्यं चिन्तितं पापनाशनम् ॥

सर्वेषामपि वर्णानां 'साराणा च पुरि स्सितम् । व्यञ्जनेषु च सर्वेषु ककारादिषु संसितम् ॥

“इषिष्यादिषु भूतेषु देवेषु समवेषु च । लोकेषु च सर्वेषु सागरेषु सुरेषु च ॥ ८

मन्त्र-सन्धादिपौरोषु सर्वविज्ञानपौरोषु च । विद्याम्बु च सर्वानु पर्वनेषु वनेषु च ॥ ९
शब्दादिसर्वशास्त्रेषु ज्योतिषेषु वनेषु च । पद्मनेषु च सर्वेषु देवदेवेषु मित्रजः ॥ १०
ज्योतिषवद् व्यापिरूपेण सर्वेष्वेवेषु संस्थितम् । ज्ञानः परमर ब्रह्म विद्यते सुवि किञ्चन ॥

इदमाद्यं वनेषु वस 'कलातीतं कलाभितम् ।

नाम्ना परमदेवस्य ज्योतिष्यो मोक्षकान्तिभिः ॥ १२

वीमपावकर्मकाजं सर्वेषां क्षितिं स्थितम् ।

विधिना मन्त्रिणा भ्यातं त्रिरर्गकन्द स्तुतम् ॥ १३

वस्य देवाभिधानस्य जपे क्षेत्रं व्यवस्थितम् ।

पुन्यं पवित्रं कर्माद्भुतं पूज्योर्ज्वा वरदादिभिः ॥ १४

सर्वेषामपि भूतानां नित्यं यो हृदि संस्थितः । सर्वान् सर्ववर्णानां गच्छते निष्कलक्षणा ॥

इकारो हि महात्मनः सोऽकाशेषु स्थितः । विधिना मन्त्रिणा भ्यातं सर्वसर्वप्रसाधकः ॥

वस्य देवाभिधानस्य पर्वने एव वनेषु । सुसुभुभिः सदा भोज्यः 'म देवो सुखितुङ्गवैः ॥ १७

सर्वेषामपि सत्त्वानां नानात्रे परितस्त्विनम् । चिन्दुकं सर्वार्थानां क्षितिं सुखवस्थितम् ॥

इकारोपरि यो चिन्दुर्भवति जलचिन्दुरग्नः । योगिनिबन्धितस्त्वर्मा सोऽक्षरः सर्वदेहिनाम् ॥

श्रीव्यधरायि चिन्दुश्च यस्य देवस्य नाम वै । न सर्वज्ञः नमालयातः सर्वेण इति पण्डितैः ॥

एतदेव समाख्यते कला सर्वचतुर्विधम् । नाद-विन्मूलमप्येति कीर्तिताः 'परमादिभिः ॥

सूतो ह्येव अमूर्तश्च कलातीतः कथञ्चित्तः । सूक्ष्मश्च चार्द्वेति स्वकीयव्यक्तश्च पश्यते ॥

निर्गुणः सगुणश्चैव सर्वगो देशस्तस्मिन् । अक्षयः क्षययुक्तश्च जलितः शाश्वतमया ॥ २३

सुपदेति-पमाएषं हृषि-सपञ्च-सावपाव चरिषां ।

कहियापि नो निमात्रं सुंदरमिदं च यो हृषः ॥

अच्छन्द ता परलोको जीविय-रित्थावहो नमोकारौ ।

इह लोगम्नि वि दिट्टो दिट्टो सावयसुएण ॥ ७१

[तिष्ठतु तावत् परलोके जीवित-मिच्छावहो नमस्कार ।

इह लोकं वि विट्टो दिट्टो सावयसुएण ॥ ७१]

परलोके सुखद-शोचकल इति । उक्तं च—

'इह लोके अथ कामा आरोग्यं अहितम् विपत्ती ।

सिद्धो यः सत्यं सुखं पश्यति' इति परलोके ॥

—[९६. नमस्कार-प्रभाषे आषकमुत्त कथा]—

कथमिदम् ?—राजपुरे सनहिय-जीवाजीरा-पद-यो संकाह-सक-रुपि-सम्बन्ध-
महारज्जालंकिरो जिन-साह-पूजा-यो जिन-यो नाव सायमे । पूरो से अक-
दिमो । सो य सावय-सुख-मो वि जम्म-र-जिप-सक-मोद-ए हिम-यो अति-प-
दिमो ।

चोरो परदारी जूयचो मचनलजो कुमिवाहरो पर-वसवकारी निर्दुष्मो लुहो
निकल्लो बहो पायी जयप्पचो पि । अवि य —

दंडो व दोम-मिलजो उल्लिखिल्लो जयम्मि लप्पो व ।

रिटो व छिट्ट-पाई मय-जयजो भीम-रचलो व ॥

- १ एवं च लोकारणार-विनयापरो व पचो जोउमं । विमो(वा)सिजो जयय-विहो ।
मरण पञ्जरमाययाए जीतलोवसम मरण-ममए कम्हवा-गुहयं भविजो जयएय — ‘अणु-
चिजो बेर चित्तामणी पावम्ह, तहा वि सुय-सिजेहेण भणामो — आववकाले नमो अर-
इतारं नमो सिद्धल्लभेइमाइजो पंचनमोकार-कहामंतो मुमरियजो’ । सुअणो वि जयम-
विहिजा मोह्व देई जजो देवलोमं । तुजो वि कासिय-वर विहो पय्छा वर-परिवा-
२ कीजो कुच्छिप-कम्माणि काउवाइजो । रिट्टो काउलिण्यं ‘जोमो’पि भविजो — ‘मह !
कीव निहावारो चिट्ठि ?’ । तेव भविपं — ‘कि करेमि ?’ । काउलिण्य भविपं — ‘अइ
मज्झ आगं करेसि, तजो ते विहेमि अहिच्छिपं दव’ । ‘महापमाजो’पि भवजो पयचो
ममायाभिहिइइं नइ काउलिण्य । पवा इहमिंभ-धूमि निवजिय-सय-सय-लमाउलं
किलकिलंत-नायाविह-भुवमण समउाविपं मानापलुइ-करकरायमाण-धुइ-रिह्वागुगयं
३ विपरंत-वीर-रक्खल-पिमाय-इह्मी-निरत्तर विहययं । जं च; जयमारं पिप जीवलो-
गस्त, सिपं पिप पावराभिमो, कुलहर पिप कयंतल्ल, बीमम-इयं पिप मज्झुगो,
निवाजो पिप महाबाव-कम्माएल्ल पि । अवि य —

‘मारेल्ल विसल्लु छिट्तु मंतं इहिर च वेण्ह एताजो ।

सुव्वति अत्थ सदा अम्मोमा रक्ख-भूपाय ॥’

- ४ तजो जग्गाविजो अकखय-मइयं । तेव वि तरिइमोत्तविपं आपोयं नइयं । एत्थं-
तरम्मि अरधमिजो कमलिणीनाहो, विपमिजो संज्ञा-राजो, समुच्छल्लिजो बहुलतमो,
मउलिजो कमल संडो, विपमिजो कुट्टपाणो, नितीजो पक्खि गभो, वमरिजो धूय-
सरो, पयहो वृथा-मणो, आउतीहजो कामिणी-नभो पि । अवि य —

‘अरधमिइ दिवनाहे बहुपर-विरुण्हि रोएए नलिणी ।

अइवा मिच-विजोमो भव कम्म न दूण्हो रोइ ? ॥’

- ५ तजो विविच-रन्धेहिं लिहियं काउलिण्य मंडलं, मुक्का मुपाए तिरा, भरिपं
इहिरसम कनाल, पञ्जालिया वनाए पईयया, जग्गालिजो वमरुजो, पक्खिचं वलीए
सह इहिर, पडिच्छियं मपवाजो भूएहिं । एवं च निवविपामेस-तकालोचिय-कापवेप
निवेसियं मइयं मंडलए । निहिय ते दाहिय-करो कनाल-करवाड । भविजो तो कावा-
६ लिण्य — ‘वसाए मइयसल चलये ववखेतु’ । तहा कए समान्ठचो मंतं परिचित्तेउं कावा-
तिजो । सप्परपाए मंतसस वपलियं मणाव मइयं । तजो संसुइ-चिलेय सुम-
रिजो पंचनमोकारो सावय-सुएय । निवदियं मइयं । तुजो वि नाइतरं परा-
वचिजो मंगो । अदुद्धियं मइयं । पंचनमोकार पराउल्लवाजो दुइय-वागए वि पडिचं
मइयं । तजो पुच्छिजो काउलिण्य — ‘मो ! मंत न पावसि ?’ । तेव भविपं — ‘अइ
साहेमि, तजो जग्गावि’ । तजो अकखं पावविइ मंतं मुक्क-मुक्कं गदिय-कम्मं उप्पहयं

गवर्गगणे, अमिऊय येवर्गं 'दुम्पादिवा किया गह्वरस्य वर' चि वावाहक्य
इ(अ)सिषा कावालिपं पडिपं मडपं । जाओ कावालिओ दोधि सुवम्भ-कोदीयो । तओ
संजाय-पचण्ण य निदिओ सावय-सुवण अम्मा - 'अओ । इह-परलोम-सुहायओ न मए
पावेय कओ सुवण्णओ, तेय दास्य पमणं संपचो मिह । नमोक्का-सुमरणाओ य न
वावाहओ, अओ य जाओ; लपभावाओ पम्माहओ चि अविस्संति । जा महापुमान्-
वप-वम्भमपुनराणं न पिहओ आत्ता-चओ इव चि । जमि च -

'नमोहन्ता मदान-वज्रगदस्त्रिपरतण्डुलमलम्बक-वहन्ता

ये मायेणमुक्ता हवमपि इतिहा कुण्डमलान्देहा ।

तेऽवश्य भूत-वैद्यरत्नरत्नतानवहरेयीन्ति सुते

प्रबन्धुहामुक्ता न भवति निशये दीपितमयीमिलत् ॥ ७०

पचसे पडिउम-माअमधमेण अमिओ इंदउमिओ - 'दाएसु राउमं' । पुनरुणं
अगिए कइ कइ चि दाओ गया । माहिओ एम कुचंते । पचइय-पुरिसोवइ-पचण्ण
य अणुसायं तं तस्सेव सुउण्णय । सबहा जाओ परमपावयो । तओ तिवन्ना-त्तार
परप-संवाइय-नणाह जीवल्लोम-सुइमसुइविऊय पच्छिम-वचमि जागन-विहिवाअ-
उमं पंचनमोकार-परो वचो इपओममि । उण्णओ कापओ ।

मुपदेवि-पम्माएणं सुवाणुमारेण मावयमुपस्य ।

पंचनमोकार-कलं सिद्धं निगुधेउ मोक्खत्पी ॥

सावयसुव-अत्ताणं 'समसं' ॥

कुलवधु-व्यराहर्णं सोऊणं निचनेव वदेजा ।

संजम-जोगेसु वढं इच्छंते नास्तयं सोवसं ॥ ७१

[कुलवधु विज्ञाचोरहरणं कृत्वा निजमेव वदेत् ।

सयमपरेषु दरमिच्छन् श्रावत संस्रव ॥ ७१]

इयरः विज्ञातः । कुलवधु विज्ञाताभ्यामुदाहरणम्, तेषां स्पष्टम् । नारायणस्तु
कथानकान्मानयतेव ।

— [१७. संयम-प्रवृत्तौ कुलवधू-कथा] —

पंडवद्वये नगरे एवो इय-मुवाणओ संपुण्ण-ओऊणं निवय-जायं मोचुण गओ
देसंतरं । समइछंताणि एकारन चामाणि । अण्णवा सयल-लोम-उम्माहप-नगणे इहुम-
एय-नेसु-गविमणे विपमिव दाहिणानिले सज्जच्छलिप-कल्लपले कण्ठर-चवरि-उत्तादिप-
तहम-यणे वपडे महु-मअए माहिवाअण-परिवुटा गया बाहिरउआयं वहु । दिहाणि
सिधेइ-त्तार चइवाय-महुमपणि दीहिपाए रक्ताणि, अण्णवा ससत्त-मिहुवपाणि,
तु(पु)च्छंओ इंवओ इमियमपुविओ । तओ काम-कोणवपाए वसंतस्स, रम्मपाए काग-
वस्स, रागुक्कइवाए परिववस्स, अण्णव-मन-ज्जणवपाए काम धम्माणं, विगार-वात्तइए

जोह्यस्त, चंचलयाए इंदियाभं, महावाही विव वपटिय-महादुवसो नियंमिशो
सर्वमिशो विसममरो । चित्तिरं च बाए-‘जोरीयो तेव निचुटएण दिवो अवाही, न
संपचो, ता पपेसेमि जुवत्तयं किन्नि’ । मयिया एएव वदवरेण रहस्म-भंजसिपाहिहाया
चेही । तीए मयिचं-

“एचिय-काळं परिनिस्तउम मा सीठ-सउमं कुणसु ।

को गोपयमि जुहुइ जलहिं वरिउम वालो वि ? ॥”

वहुए मयिचं-‘इले ! संपचं नमकुणामि जयंम-वाय-वायं, ता किमेत्थ वहुया ?
पपेसेसु किं वि’ । तीए मयिचं-‘जह एवं ता मा हणु, करेमि ने समीहिचं’ । तजो
साहिओ एम कुचंनो साएए । तीए वि भलुचो । तेव वि तीए सह कवड-कलहं काळम
“मयिया वहु-‘वच्छे ! न एमा तव साव् वर-पालमस्म जोम्मा, ता पटिय(प)पसु सर्वं
हुमं’ । ‘एवं’ति पटियमे निरुविचा सवेसु गेह-कापसेसु । तजो रपचीए चरम-जावे
उड्डिउमं तंदुसाई-संडक-पीपक-मोहव-रक्क-वगिसेव(वेम)पाईमि, अण्णामि व अणेमामि
काचणामि जहण्ण-मज्झिमुचयामि करतीए कुसुमावस्म-वस्म-संबोल-विलेक्क-विसिद्ध-
हारहि(इ)-रहिवाए कपेण पचो रपचीए पडम-जामो । जुचं सीपळ मुक्कलमपुचिय-
“मोपचं । अचंत-सिण्णा पलुना एमा । एमपुदिणं करीतीए पण्ड-कउ-सावण्ण-संबोल-
विलेक्क वम्महाए बोलीनो कोइ काळे । ‘अवतणे’वि काळम मयिया दातचेहीए-‘किं
आमेमि पुरिस ?’ । तीए मयिचं-‘इले ! मुहिवा हुमं वा पुरितं प्रापसि, वग्गं पुव
मोचये वि तंदेहो’ । काळंनरेव च जाचजो मचतो । कपं वडामणयं । तुहा वहु सह
गुरुपयेमं ति । एमो उवमजो-तहा तीए कायमानचाए अण्णा रविजओ, एवं साहुवा
“वि किरिया-नागापुड्डायोचं ति ।

सुपदेवि-वसाएणं सुपासुसारेण साहिचं चरियं ।

वहुयाए निमुण्णो अण्णार्थं स्वस्सए पुरितो ॥

— [९८. निसप्रवृत्तो पिशाच-कथा] —

तुर्यं-अरिच कंचनपुरे महेसरदो वणिओ । तेव च मविहाओ पापिओ कजो
“वि निराप-साहणो मंजो । काळंतरेण च सिद्धो पिमाओ । मयिचं च तेव-‘जयं वि
नाहं जवावरो धरेवओ’ । ‘एवं’ति पटियमे दिक्का पणिएण अण्णा-‘करेसु सचभू-
यातंकिचं पासायं’ । ‘मणसा देवायं कज-सिद्धि’ वि कजो पासाओ । पुनो वि दिण्णो
भाएसो-‘येरेसु सुण्ण-हरिण्ण-पच-पसाईयं’ । तम्मि निवचिए आणादिपा कोसर-
विसपाओ करिओ, उचरावजओ तुरंगमा चि । जवि च-

“जं जं जंय्द वणिओ वं तं सर्वं करेइ सो इपरो ।

वच्छा हिमवंताओ समसावाविओ तेव ॥

मिबिसविडं भूमीए उचर-वदणार्हं कुणसु ता एत्थ ।

जाव जवसरेण आणं परिनिस्तिय देमि ओ ! तुज्ज ॥”

तयो जाणिऊन ते निष्ठुरं मित्रो - 'कलेण संभरेतु, जेव मे समीहितं करेमि' ।
उत्पन्नो कायधो । उक्तं च वाचदगुस्त्वैन -

‘वैशाखिजनसम्मानं कुरुता गोपाका च कुरुतज्जा ।

सममोनेहाता निगल्ल व्यापृतः’ काये ॥” इति ।

पिसातन कथावचन ‘समस्तं ॥

तव-नियम-संभ्रमादसु ठाणे ठाणमि जो विसीएछा ।

संतत-सुख-सरिसो मोचवो मो सुसाहूहि ॥ ७३

[तयो नियम-समभिमिषु खाने खाने पो रिपीदेव ।

संतक-सुखकमरसो मोकन्दः स सुसाधुकिः ॥ ७३]

तयोऽनशनादिद्रादयवैश्व । नियमः इन्द्रिय-नियमो मोन्द्रियनियमश्च । संभ्रमः
सम्पदसम्पन्नः, आदिशब्दात् समित्यादिपरिग्रहः । एवं खाने खाने पदे पदे संतकः
नित्यं तस्य सुखक इत्यवगर्भः । भावार्थस्तु कथानुगम्यः । तयोदश्च -

— [११. विषयगत ल्यागे ध्रुवक-कथा] —

एवो कुरुपुत्रगो तदाकृत्यं वेरायं सवीने पंचवदय-उत्कर्षं पृथापरिकुई ।
पचकछाह-पथागाताइयं जित्यवर-पणीयं सुविषमं निगामिऊन तस्यताशुक्त-निविषा-
सेस-कायधो नमुपपन्न - संवेयो वृत्तय-महिओ पच-ओ । गहिवा जेव दुविहा भिक्खा ।
सो वेछुओ भवद् - ‘संत ! न त्रामि उवाहवा-महिओ पच(पंच,मिडं) । तयो
मिणेहेव अकायधं मि सुमंतो से देह । जणि च -

‘‘यज्ज केहो भवं तज्ज केहन्तु दु कम्म नाज्जनम् ।

केहम्माणि तु खानि उमिस्सन्ते परं तुल्लम् ॥”

‘‘ननुमग्गहा सत्ताम दुक्कम मेव्हति नेह-पकिज्झा ।

मिण्हति निज्जम-सुद्ध विजिज्जल नेह-वागल्लो ॥”

अन्न-दिपहम्मि ‘न सकम्भोमि आपयं सोई’ तयो सीस-द्वारिवममुजानद् । अक्षया
‘संत ! न त्रामि जेयं मदिडं’ तयो सुरेण सुंठापेद् । ‘खन् ! न संकाए सिदा’ ति
तयो पचजायव-सिद्धममुजानद् । ‘संत ! न त्रामि एकासंभयं काउं’ तयो पदमालिपे
देह ति ।

इय जं जं निव मग्गदं तं तं मोरेण मोहिओ देह ।

मोह-सूडाय अहवा जेवमियं तज्ज मचायं ॥

एवं किमिच्छिष्यहि कोऽप्यत्राणो संपन्न जोडयो मभिउमादयो - ‘संत ! न त्रामि
अविहरवाए विष्ठा चिद्धिउं’ ति । तयो पचदु-मोहेव ‘अजोगो’ वि काऊन नीमिओ
साहु-मज्झाओ जगण्ण । विष्णावाद् विरदिओ असपच-मपोरहो तये च तज्ज-भोपण-

गह्वर-वण्णं विमलवण्णं अद्भुत्तान्नोत्तमञ्चो मरिच्छोत्तमञ्चो महिमण्णु । संपत्त-ओत्तमो
महिओ मम्महेत्थं समोत्तमिण-मरो वहिउमादणो । संकममाह वि तच्चिरेणं चिय
पाल्लिऊणं निकलंते सामण्यं जाओ वेसाणिय-सुरो । पउचानहिणा य दिट्ठो पेत्थय-जीवो
संपत्त-महिउ-परियाओ । बुद्ध-सिधेदेण य काऊणं पुरिन-वेमं महिओ मम्महेत्थिओ
महिउगो सुरेण । विउविओ वरुण-भागे । तओ कए विचेऊणं पुणरुत्तं मण्ड - 'धेन ! न
सुकुणोमि अथोपाहणो, जाव अविउपाणं विष्'चि । पुणरुत्तं च तुमेवस्स ईहापोह-
मग्गव-गवेसणं करिस्स जायं से जाईमरुणं । सुमरिओ पुत्रमरो । तओ कया तियसेव
मम्मकहा । कय-अत्त-परिचाओ नमोकार-परायणो मओ देवतोए महिउओ चि ।

तुपदेवि-समाएणं तुपापुसारेण पेत्थय-कहाणं ।

" कट्ठिप' ओ तुपइ नरो सो विरमइ पामउभाउ ॥ चि ।
पेत्थय-कहाणायं 'समत्तं ॥

नत्थि तवसो असज्जं तत्तो सत्ती तहा वि सुपमन्था ।

मोत्तूणं महात्ममए वेदइ सुरसुंदरी सुत्तु ॥ ७३

" [नात्ति तपसोऽप्याभ्य ततः क्षान्तिस्तथापि सुपमन्था ।

सुमत्सा महात्मकान् वन्दते सुरसुन्दरी सुतम् ॥ ७४]

क्षान्तिवृत्तमिति शेषः । कथयिषु १-

— [१००. क्षान्तो सुत्तक कथा] —

एगमिह गच्छे वानारचमि निम्बया विवसुद्धा समग सुत्तया । कइ वि पमाएण
" वाचाएया समगेण मंडुकिया । पेत्थएण भणियं - 'महरिसि ! मंडुकलिया तए वाचाएया' ।
सेस-विवस्याओ दंसिऊणं भणियं समएण - 'रे ! कि दूइसेह ! एयाओ वि मइ वाच-
याओ ।' डिओ तुप्पिओ सुत्तओ । आवस्सयकाले मसोइया लवणेण । पेत्थएण
भणियं - 'समगरिसि ! मंडुकलियामालोपसु' । 'अहो ! अज्ज वि दुरायानो अमुपेयं न
मुंचइ' चित्तो से ताडयत्तं सेसेण चलिओ महिउ-सेत्त-मालुओ । अंतरे वंमए य
" जावदिओ मओ समणो जाओ जोइत्तदेवो । इओ य वसंतउरे मयरे अनिदमवस्स
राज्णो सुओ अदिणा टसिओ । पउइय-पुवयं च सेलिया मंलिणी । तओ एणेण वाइएण
लिहाविचाणि दोषि मंडउत्तमि मंधवयामंधवयाहिहाणामि । सुमरिओ सप्पागरिसिणो
मंतो । सप्पुरपए मंतस्स आगया नगरवात्तिणो विमइण । तओ मंधवा मंधवमंडउं
पविट्ठा, अमंधवा पुण अमंधववमि । तओ पज्जलिथा चिःया । भणिया अहिणो -
" 'जेण राय-सुओ ढको, तं मोतुं सेना मच्छंतु' । डिओ एको अमंधवो । मंलिणा
भणियं - 'विर्सं वा ढकाउ पिउसु, अज्जं वा पविमसु' विइत्तमओ ऊहं वढं सिवामि ।'
चि पविट्ठो जत्तये । राय-सुओ वि मओ जममंदिर । तओ राया गप्पाय सट्ठो सप्पा-
हेइय सत्तावेइ । ओ य अहिणो सीसमायेइ, तस्स दीवार दइ । एव काळो वणइ ।

इतो य सो सन्म-देवो तपो जुतो समाधो उपपन्नो दिद्विष्यात् कृते । ते य जाई
स्रमाणा दिद्विष्य 'देवेस्तापो न दिवसो भवन्ति, नर राईव आहाराइ भवन्ति ।
अमया भक्षिता दिद्वानि ताव यथापि । यथाशुभारेण दिद्वो विले, अथ सो सन्म-
विस्मरो चिद्व । सुखाओ तेन कथोमहीओ, ताव तेयममहन्ते पुच्छेन नीरहित-
वातओ । 'या सम्महो नीदरन्ते एव ददिस्माओ' । सो य जचियं जचियं नीलग्, ^५
जचियं जचियं छिद्व । सोय-विषमं मानो पंचनमोकार-पणे मरिऊन उववओ राइओ
अममहिनीय पुनचाए । सो य देवपा-वरिणदिओ । नीए सिद्धं राइओ - 'संपनं
विरमहु विस्मर-भारणाओ, पुनो य ने पराओ हविस्म, नागदकादिहाव य काचई' ।
मिसिद्ध-दोहलप-संचउणेन वदिओ ममओ । उचिय-समर पइया देवी । जाओ
दारओ । कपं महापहावपे । पइयाविं से नामं कामदओ वि । वदिओ देवो-
वचरणं कला-कलावेण य । अचंतेवसमा-गुणेहि सुपेइ य जियवमं । पुन-महालेन
सुहओ चिय पइओ । अवि य-

"उत्तम जन्म नर-भक्त दानक-भक्त एव । तेनैवाभ्यस्येतिव तदेवाभ्यस्ये पुन ॥"

सो य अचंत-स्तिरिपाशुभावेन अईव-सुहावू सुहम्ममाओ आरम्य ताव इच्छं ताव
अत्यमग-समओ वि । अवि य-

वहुंति वस्त दंतक-नाथ-वरिवापि स-बुद्धकसार ।

वमि य मच्छे समया रहति चचारि सु-वमया ॥

इदं पाठम्मासिप-समगो, तओ परओ वेवातिओ, तओ वि परओ दोहासिओ,
तओ वि परओ मासिओ, को वि परओ सुहओ वि । ते य सवे समने वेतिऊन
ईदिओ सुहओ मान-सार देवपाए । नियन्ती य सदिया पाठम्मासिप-समदम अंचले -
'आ कइपुपे ! एवं परम-तवस्मिओ भोक्तुं एवं कृत्वाहुपयं वेदमि ।' सा मया -
'नाम-समगई ईदामि' । सा य सं सुहयं न सुंख । अच-दिचरमि सुहम्मने चिय
गदिय-दोहावेण य नियन्तिओ पाठम्मासिप-समगो । रोमुणि-लेव य निच्छई मये ।
'मिच्छा मि दुक्क' - पुत्रं अमिं वेदइए - 'उदर-अन्तानवेण नोवणोओ लेत-वहुओ' ।
तं निच्छइदुग्गिऊन संवेम-सार निमंतिओ नेमासिओ । एवं चउणं वि निच्छइदुग्गिऊन ^५
लेव(प)मपमुन्निवन्ते गदिओ एमयेण इत्ये । संवेम-सार य पिनिपमयेव - 'अहो !
से अथमया, वेण सई वि दिवई प्तुयो चिय आहारतम वेवद, अम्य य जाओ मि
सोसं कयादि इ उवेवकारी' एवमप्यापयं निंदमाचस, कम्म-वरिणइ भावेवस,
कसाव-पिवायं चिहैतस, संसारमाचरणं निरुवेतस, पमचेतु अज्जवमाप-हावेसु
वहुवाचस, समुच्छलिय-जीव-पि(वी)रियस, तपादव-सवमसेदिओ, सुहज्जापानत- ^५
निह-कम्मचउकपस उपपन्नं केवतं ज्ञायं ।

जिय-दोम-संग-धर विरककलंके इममि वरतायं ।

उदचाचले य जायं सतिओ य अपुव-विंयं य ॥

तओ मज्जिपा वसुवई, अवपरिया विममा, अवहरिं एव-रेसु-सकर-तपाइयं,
वरिणिं गंधोदणं, विहुकं कुमुव-वरिं, विउरुविं सीहासणं । विसओ एव कायं =

दूष रोहिषा नमरी जियसतुषा । तदाविह'-अविचवपाए य महुप्यण-सलो रावा
परिचचाहलो नमोकार-परी भरिउमोचन्यो देवडोए । नामरएहि य' समप्पिया
जियसतुषो नमरी । सदाविषा चचारि वि सलगा । जेहि दाविषाणि नियम-विष्णा-
णाणि । नरसेमेण एवाओ जंकाओ तेहं न बीषियं । मयियं च- 'ओ मए सरिसो
, होअ, सो 'नीहारिही तेह' । सो य तेहेण दहवंचो कालंरेण य 'कागज'चो वि नाम
कवं । ते य ते भरिजंता वि न द्विषा, काठागुरुन-कय-कायवा महाविभूईए पहाया ।

कोकण-विमए वेतमणपुर-संकरं सोपारयं नमर । तत्थ य रहगार-दासीए
बंमयेण जाओ दारओ । कयं च से नायं कोकाओ वि । सो य अकंत-मेहाही । रहगारो
य नियम-पुणे सिस्सवेह । तेण य मोचवयं गहिणं 'या मयं न सिक्खवेह' वि । ते य
"मेहाविओ न मेयंति । कोकासेण पुण सविसेतं गहिणं ति । अपि च-

"वाजि-वत्तज-रोहणा काठ-पयण-वासताम् ।

नती-गुरुन-रोवायमन्तर गदन्तम् ॥"

मय-वत्तवसावपाए बीपलोचस्त रहगारो मओ । जाओ कोकाओ सोओ वि दिओ
से रहगार-वर-विच्छडो राया । कालंरेण कोकणे दुम्भिकसं जायं । तओ जागओ
"कोकाओ उलोपीए । रयंओ जागानवतं जंतमय'-कनाडोहिं दराविओ से दुहायाओ
साली । जायिऊय निरेयं, राया वाहराविओ कोकाओ । सवहुयामं च कयिया ते
विची । सपुण्यणो बीलानो । काठविओ जंतमओ मरुओ । तत्थ कोकाण-महादेवीए
सदासहिऊय राया उण्यओ गययेण आवावेह सब-राजओ । समरकंनो कोर काहो ।
सवची-वेहए य पुच्छिया महादेवी सेनदेवीहि - 'अए सीलियाए जंत उण्यए, निव-
"चा वा ?' । तीए य पुच्छिओ राया । तओ जायंतेयावि इयियाव चत-सदावं अदारीव
साहिओ परमओ । मयिया य एसा - 'न तए अण्येभिं कहेयं' । तीए वि साहिं
सेत-देवीव । महादेवी-रोसेण वि गहिवा नियम-सीलिया सेसाहि । राया वि तं
समारुओ, पचो कालिंय-विमयं । नियम-समए य न दिहा सीलिया । विहलंवलं वा
मणि(मि)ऊय निगहिणं धरणीए जंतं । कोकाओ राय विरिच-पयसे मोचूय गओ
"उपकायस्त अगरे । दिहो रहगारो राय गेहे स-चकं समारतो, जाओ उवचारं । तेण
मणिबमिमं राय-संतिपं, नियम देमि । जाय नियम-वेहाओ आपेद, राय य अह-
समारिणं चकं तं तेण समारिणं । दिहं रहकारेण, जाव भूमीए न पडह, पडिफलियं
वि पच्छओहुचं मन्छह । 'ओ ! विष्णावहसएण इयिया कोकासेण होयवं, अस्त य
चलेण कायजंयेण रायओ आवाविषा' । तओ रहकारेण सिहं रायो कोकासाममं ।
"तेण वि गहिऊय भट्टो वि । अपि च-

"कालिन्दा दलितेन्द्रीलमकलदयमाम्भलेउन्तले

मप्रमद्वान्पुच्छमेपकनिमस्यदे कुतोऽन्येषाम् । ।

हातय पणचक्रवायमणयो न स्वर्गदि कोलिनो

वेवेवोत्तिमानुकिंत भुजिगरैश्च मान्तापदम् ॥"

पौष्टिकपापेण च दक्षिणो राया सह देवीम् । निवसिष्य निरुद्धं योषम् । तत्रो
अयस-मीरुर्हि नमरेहि पञ्चपात्रो कागर्षिदीप्तो । कासंतरेण य यमित्रो कोकालो-
'मम पुत्रय-सप-नहिपस्य पापार्थं कुरु, जेषाह तस्य पुत्रेहि तस्मात्करो गहपो आप-
वेमि' । सपादनी काउं । निरुपिण य पवेस-दिग्से पटुवित्रो पञ्चभ्यो काकजंयस्य
सुपस्य लेहो ब्रह्म- 'तत्र अमुनादिनमे आचंत, अह च कलिग-राया[नं] मारिस्सामो,
तुमं च अग्ने पिपप जेय पमसि, तस्य कापय' । पचो एमो । कलिग-राया वि नपुत्रो
पामाय-मज्जदेम'-मोदियाए लीन्धियाए ममकनो यत्रो जम-नेहं ।

“अन्यथैव विचिन्त्यन्ते पुत्रेण मनेतथा । देवप्रापितेनैव भातु कार्येण धर्तुमवशः ॥”

सो वि निपय-जयमि-जयम् कोकासं च वेत्तुं पचो उल्लेगीए वि ।

अत्रो सुदंश न मुज्जं साहिपव ति । अपि च-

“नीयमानं सुपसेन सप्तदीप्तकोजनीम् । य श्रीया मुज्जस्य-यति तदन्तं तस्य जीवितम् ॥”

मुषदेवि-बनाएवं सुपापुमारेण काकजंयस्य ।

भविषमिभं जो नितुज्ज सुदंश न साहए मुज्जं ॥

काचजय-जम्भापार्थं 'समस्त ॥

इताउ इमं लहु इमाउ एवं ति जो विलेनय्यु ।

सो पावइ सामण्य सुदरिन्देण पृथुवमा ॥ ७०

[एतस्मादिह शोकमस्मादेतदिहो नो विशेषतः ।

स प्राप्नोति कामस्य सुन्दरीनन्देनापेक्ष ॥ ७०]

— [१०३. विशेषज्ञतायां सुन्दरीनन्द-कथा] —

दक्षिणपावइल्लकारस्यं नासिक-नयन । नंदो इम्व मुत्रो । सुवरी से जाया अर्चत-
रह्मदा । तत्रो सोगेण सुंदरीगदो ति नाम कवे । सो च तीप(ए) एव-जोवन-सोहन-
सायम्य-कला-कोमल-मोहिप-विचो न सेम-ममर्षातु अर्चत-सुंदरा(री)तु वि अहिरमः
न य धम्माइयसु कलेसु पचइए । सुषमिभं मुष-पचइएण से भाउणा- 'या पितपासचो
सुंनारे ममउ' ति चित्तंजो पचो साह, सुहासकचो बदिओ सुवरीनंदेण । पृथुवा
धम्मकदा, राउकडो ति न परिषया । मयइ च- 'इह धम्म-कलं उरयसं सुंदरी-
सरितं कलचं ख्यं वि वुप्पामि !' ति ।

“सम्माजो य सिधेइ सम-गुह-दुक्खं अभिगमय-रहसं ।

धम्मा मुच-विउदा मडिल वेचं च(व) वेण्वंति ॥”

'अहो ! सुंदरपर-दंशकाजो एम बोहिपव' ति परिचिन्तिउअ भविषं मुमिया-
'नेसु थें धूमोओ इमं पचय' । दक्षिण-वडिएण य गहियमवेण । तमो सोअण-
मणेण । क्षीनो य ममिउं पचचो- 'अहो ! पवहो सुंदरीनंदो' । ब्रह्म मुमिया सउण-
पंडी । निवचामो निवचामो ति पुणरुचं वाहरमामो नीओ उआमे । यमिओ मुमिया-

‘मेदि मयं सुरसेल’ । तेन भविष्यं - ‘अ त्वाभि पविष्य कालं विजोयं सहितं सुन्दरीम्’ ।
 हृदिना भविष्यं - ‘सवि आयेमो’ । इतिशङ्क्यचङिण्य य पविष्यन्ते ते वयम् ।
 विज्ञा-सामन्तयो पयदो साह तं गहेत्यम् । दृष्ट्वा य कानरि भविष्यो सो हृदिना -
 ‘किमेतिली होह सुन्दरी’ । तेन भविष्यं - ‘गुरु वि क्कळण ते सभित्तद एवास्ति
 भविष्यं’ति । अवि य -

“कल्य जय-जयद-जसा केसे(देवे)हि वि सेविषा महार्गमा । ।

सयल-अण-हीतविज्ञा कल्य य जय नमर-सिद्धमणी । ।”

येनैतत् वचनेहि दिष्टं विज्ञातर-विद्वत्पर्यं । जण्ये वर्णति - ‘वेणं पिय विठ्ठविषं’ ।
 पुत्रो वि पुच्छिओ - ‘होह पत्तिती सुन्दरी’ । तेन भविष्यं - ‘अनुदरेह मयाचं दत्ता
 सुन्दरीम्’ । कयेच य वत्ता सानय-विश-तिहुयण्णुल-पविषा-सपाह-देवहराणुयं ज्योय-
 सयलहस्सविषं कंचमयेहल्लंकिणं मेव । कल्य य सिद्धापतये चउडीसं पि तित्थवराण
 पदिमाओ इमाय जयलद-हुसुममालाय थोउमाहचो हुमि चि । अवि य -

नमित्तय जिणे सुचदेवणं च जणसर-हुसुममालाय ।

पूणमि जिणपरिदे उस्तभाई-वीरविण-परिसे ॥ १

जय सयलजल-जलहर ! जय जय हुद-हुकम्म-पण-पण ! ।

जय भविष-कमल-विणपर ! जय उस्तभजिणिद ! जय-नाह ! ॥ १

जय विजिय-हुजय-वम्मह ! जय जय-वीसेन-तिहुयण्णद ! ।

जय सिद्धिचहु-विसेसय ! जय अजिणविणिद ! सुर नयिय ! ॥ २

जय गुण-रयण-महोअहि ! जय जय कुल-जलहि-हुम्मिमाह ! ।

जय मोह-तिमिर-विणपर ! जय संभव ! जयिष-जय-हरित ! ॥ ३

जय मेरुतिहर-पूण ! जय संसार-जलहि-वरपोच ! ।

जय तल्लन्धिल-सुसंयय ! अहिन्वण ! सुजय जय-मल्ल ! ॥ ४

जय कोच-महोरम-सिद्धवंत ! जय जय सुदिद-नय-चलण ! ।

जय नाय-महाल्ल-मेषसाह ! जय जय सुमह-विणहं ! ॥ ५

जय रायलन्धिल-पूण ! जय जय विज्ञापरिद-कय-चलण ! ।

जय पउमप्पहमाविष ! जय जय हुवणम्मि सुपसिद ! ॥ ६

जय किचि-मदानय-दिस्सेल ! जय समत्थ-सुण-विहण ! ।

जय नायलन्धिल-सेविष ! जय जयसु सुपास-विणपंद ! ॥ ७

जय तिहुयणेअसायिष ! जय जय ससि-हुंद-हार-संकास ! ।

जय मोक्खमय-वेसय ! चंदप्पह ! जय जयसु जय-नाह ! ॥ ८

जय पच-दिअकेवल ! जय जय वेलोअ-दिहु-द(द)हुह ! ।

जय जय सिद्ध(हि)वहु-तिययम ! जय सुविहि-जिणिद ! जय-राच ! ॥ ९

जय तिहुयण-सिरि-सेविष ! जय जय नीसेस-पाव-मल-रहिष ! ।

जय सयल-हुकम्म-पूण ! जय सीतलनाह ! जय-चलण ! ॥ १०

[illegible]

विह्वलि च कलत्रं चक्रं दहति वेमाक्षि च शिष्यः शिष्यः च सुविभक्तिं वि
 ननुपामं दहति । ततो भविष्यो साधुना - 'किमप्युरति दप्यो नुर-वामिनीयो
 सुंदरी' । तेन भविष्य - 'दप्यं । दप्यं नुरो सुंदरी मन्त्री(री) न नुर' वि ।
 भवि य -

सो सुंदरी-विरचो इच्छा रमणीय दिव-रुवाओ ।

गुणवंतयस्मि दिष्टे कस्य मनो आह इयरस्मि ? ॥

‘मयवं ! कवं पुन एताउ पाविअंति ?’ । पादुषा मयियं—‘मुनि-वम्मेयं नेवाणं वि पाविअउ, का मवणा एवाहु ?’ वि । अवि य—

हुणि-वम्माओ निसिद्धो फलमिह मोक्खो जियेहि वणचो ।

सुर-नर-मुहाई अमुसंयिपाई इह किंति-वत्ताई य ॥

समो पाविओ नासिकपुर तवात्तागुह्य-निअविवासेउ-अपओ पइओ सुंदरीनंदो । परिपालिय-अरुहिय-सामओ मओ देवलोणम्मि । हुणियार्थतर-मन-पुणतो निअविच-तियत्त-अपओ सुसुंदरीहिं सह मोने सुंविउं पवचो वि । उक्कओ कापओ ।

हुपदेवि-वत्ताएणं सुपासुवारेण माहिणं चरियं ।

सुंदरिन्दम्म कुउ निमुक्खेओ छउ विवाणं ॥

सुंदरीनंद-वम्मापायं ‘समत्तं ॥

वो नर-पमुणो वंचइ जुवई एकेण केव कण्णेण ।

आगमणेण पइणो गमणेण तहा अणाडस्स ॥ ७८

[वी नर-पमु वचयति सुवतिरेकेण चैव स्वरितेन ।

आगमनेन च पशुर्गमनेन तथाऽनाड(वार)स्य ॥ ७८]

अनाडः परुत्तमः । केवं स्पष्टम् । कवं चैतद् ?

— [१०४. श्री-चरित्र-कथा] —

कुसुमपुरं । वणवाहो सत्पराह-पुचो । वंयुमई से जारिवा । सीय य सह जीमल्लेय-

“सुहमसुहवंतस्स समरंको कोइ काओ । अण्णपा विरोहिण-रत्ताहे संपचे वसंते चारिअंते वि वपंसाएण्हि पवडो सत्थाह-मुओ देवतंतर संचयहार-वडिपाए । अण्ण-विपइम्मि उअिअउण माणं मयिओ वंयुमईर ति—

“अह वंथेते विपयम ! ववइ सर्वं वि वेअस्स तपु-सोअंते ।

अह नीअ-सीअं दहुं ववसि को तं निपादे ? ॥”

“एवं मयिओ अमुणिकण से वंअ-मयिणं पवडो एतो । अण्ण-विपइम्मि अत्थमिह दिअताहे, मउत्तिएणु वंअ(कर)अ, विअहेअुं कुसुमावरेणु, पइ(ए)हे दूषा-मओ, दिअओतु संसा-पईवेणु, जार्णदिएणु पी-कुलेणु, हरिसिवाणु पुंसलीणु, वपा एसा निपय-मंदिर-आओ । एओ एअ्णपाए काणवाअंय संजाअ-वम्महाए वेडो वंविप-हुवाअओ । ‘हुअओ साधुराणं । एओ पंदहुदिअिअण मयिअवत्ताए ति—

“तयुय-तयु ! अथिर-इंअण ! नयवाअंदवर ! कइ य दिहो ति ।

वंथिय ! वरमि कहु अहुं न ववसि ‘अम्मत्तिअ ! नमो तं(ते) ॥”

सुमित्र-भावनेन य मयिपममेवं ति -

“नयनार्पदो चक्षो जो सुंदरि ! कर्मिओ तह कह वि ।

सो होय तुज्ज करजो किर-निवर्त्ततो किमन्तेर ? ॥”

सुमित्र-नय-विज्ञा(बन्धा)ए य नीजो नियम-वंदित । एवं य ताण ससंकं निसयसुह-
बसुहवंताण समारंको कोइ बजो । अन्ध दिवहम्मि दिहो कल्ल सुवाणओ व(न)भतो ।
चल्लसहावणओ य इतिपयावं वट्टविषा तम्मि माकुत्तामा दिहो दुया । कल्ल-विशमे
आणओ तीर सुममेवं । दिण्णमासणं, पत्तसालिना चल्ल, महिया इत्थे, एवंपहम्मि
पओ पदम-आतो । इतिरं य मयिपममेवं - ‘किमेवं ?’ । अयेण-सुह-रागाए मयिपं वंशु-
वईए - ‘वमवादागल्ल-वडावण-निमित्तं कउवं इत्थाओ विन्दिउमिच्छ’ । अन्ध-दि-
वहम्मि कय-विशिषं दहूण लोतां मयिपममेवं - ‘आ पावे ! किमेवं ?’ । सहिए मयिजं - ॥

“मह पुत्त विप उच्च पंडितमामा(बन्धा)इरीए समरेण ।

अहर पत्तोइहणं पाठय ! मा कल्लु इभीए ॥”

इय एवंविह-अममंजलामि दहूण तीए सो किरजो निय-वेईं वट्टविजो । तावि गवा
तेण सह, पंवे य रत्तोह-मियाओ य नियम-वधार आयच्छं दहूण मयिजो अयाओ
रोविरीए - ‘वसु इम्मि’ । मजो एतो । विह्वा मयुणा नि कउवं कंती, पुच्छिया ॥
तेण - ‘किमेवं ?’ । तीर मयिपं - ‘सुवाणवणं सुवा सच्छइहवाणा, तीए तुह
दंसयेण आयंइ-वाइ-पूरो आओ’ । लओ तीए दो वि [मेवि] इति एवेण कणेचं
ओसिय वि । कओ वपलु निमित्तं ति । *

सुपदेवि-वसारणं सुवाचुसारेण अंठादिप-पुरिताण ।

परिपं जो सुमह नमे सो विरम्ह पाव-सुवईसु ॥

पर-कल्ल-करण-निरया महाणुनावा चवंति निय-कल्ल ।

असिखोवसमि भेरि पत्थंतो वासुदेवो व ॥ ७५

[परस्परं करणनिरया महाणुनावास्तवति निक्खवंस् ।

असिखोवसमा भेरी पथं वत् वासुदेववत् ॥ ७५]

— [१०५. परोपकारे कृष्णवासुदेव-कथा] —

सुरहाए वारवई नयनि ‘वि -

ता कण्ठ-इलहाणं कओ त्रिपथेहिं स्पण-मिण्णमिया ।

महि-महिताए वृदावणि व थो वकिउं कउ ? ॥

तीए य वसारकल्ल-नइवत-मिपंका परदेव-वासुदेवराओ । वसुदेवस्त य मौसी-
लपंदावईओ देववाहिद्रियाओ वचारि मेरीओ; तं अहा - वंमामभेरी, ओइईमेरी, ॥

उच्चरन्(च्छन्)देरी, अस्मिन्नोपक्रमदेरी । का पुन एताव उष्णवी ? — सोऽहमे कथे
अमेय-देव-परिवृद्धेन भविष्य सत्केनं ति । अवि य —

“अरहंत-वकि-इलहर-केलव-नरनाह-पुंयना दोरी ।

य संपति परमेष्टे जुज्झंति य अहम-सुज्जेयं ॥”

१ तत्रो इवमयद्वयेन भविष्येमेव देवेन । अवि य —

सुंदरमिपर क्त्वा कुपंति इवर पि सुंदरं सुद्ध ।

कलिकाल-विमुच-नरिमा अबो ! सन्ने वि सुरनाहा ॥

कलिकाल-विमुच-नरिमो होसि तुमं मूढ ! न उय त्रिपसिंदो ।

किं वा वि पल्लेयं ? सत्ते मंहुं परिकलादि ॥

२ आगमो सो परिकल-कलेयं । इतो य समोसरियो अरिद्धमेयो । अंतरात्ते विउहिं
अर्चन-पुंदरनं इउहिंमंवि किमि-कुलाउलं सुमय-मदय । पण्हो स-वतो पंदयन्
कण्हो । वस्य मंयेन निपवो सत्ते वि लोयो । वासुदेव-पुच्छिण्य य भविष्यमयेन —
‘मंदल-मंयेन य तीरय मंहुं’ । भविष्य-अरुहिय-योग्यान-परिणामो पण्हो हरी तेनं
विष्य मनेन । इदुवा य मंदलं भविष्यमयेनं ति —

३ मामे मंदल-वपये इमणा रेहंति संनपा धवला ।

मिच ॥ बल्लव(व)-ममा अद्या नय-पाउल-वचमि ॥

तत्रो चित्तिर्य देवेन — ‘न तान होम-ज्याही’ । कमेय य पत्तो समोसरणं हरी ।
वंदिओ तिरपवरो सह मगहगर्दहि । नक्तया वि पन्थुया भम्मकहा, तपारसाये य
गया देवाइयो निवय-उभेसु । एतंतारमि हरियं आसमयचं देवेन । कत्रो कलपओ
४ मंदुरावाउय । सभद्ध-वद्ध-वयया निम्बपा कुमारा । गयगाकदेन य विजिपा सुरेन ।
सुमिय-पुचंओ निगमो सह नदिदेहि वासुदेवो । भविओ सुरो — ‘कलित हरपरव
हरसि ?’ । देवेन भविचं — ‘जुज्झिउ निवनेहु’ । हरिया भविचं — ‘सुंदर संलचं’ ।
नपरमपरिऊय आसहसु गर्द-हरगमाईसु । देवेन भविचल्लमेनेन । हरिया भविचं —
‘वाहु-हुडि-वंड-वगमाइएहि जुज्झामो’ ति ।

५ जं जं जंपइ कण्हो न तं सुद्धं निलेपर देवो ।

पण्डा सुरेन भविचं जुज्झामो वों(वों)द-जुज्जेय ॥

चिजिओ मिह अइं तुमय य नीप-उद्धेन इय जुज्झामि ।

हरिया भविओ ताहे सम्मानं साहए निवतो ॥

“वण्हो ति तुयं केतव ! तं सम्म-वयय त्रिपसनादेव ।

६ उपलिय-पुणेहि पुवसि सक्त्व(व)-देवान मज्झमि ॥”

उद्धेन भविओ सुरेन — ‘वंदं वरेसु’ । हरिया भविचं — ‘किं तुह दंसवाओ वि जणो
को ?’ । देवेन भविचं — ‘तहा वि मय निव्हु-निमिचं किंवि पन्नेसु’ । तत्रो निव
कलपमविऊय भविओ देवो — ‘लोणावमस्मिन्नोवसमि मेरिं देसु’ ति । अवि य —

“किं कन्द्रेण नरोदयेत्यकृतं दोऽपि समित्तया ।

पुनरुद्दे) येन विरतिरिति प्रवर्ति य क्षेत्रे क्व उत्तर ।

अ. अ. १) इति चरन्मनोनिष्ठस्यैव दोऽपि समानं स्या

सैत्तोरपि येन चरति तल्लुत्तं वद्वं परं दुःखम् ॥”

हास्य मेरिं नञो देवो । उचिञो से आरभितञो । छन्द आत्मानं नाह्वय(ज)द, *
सह-वाहीभो उवसमेति, जम्बाभो य सम्भासे व भवति । जम्बया वत्सा मेरी ।
जम्बो जराभिधूञो गार्गतराञो वाणिकञो । दीनार-सकल-व्यापेण व नदिया
ओ(चउ)रगुलिया सहरिया । लोहासुवण व कंवीकया मेरी । न तदो पुरिमा-
हूद, चित्परियाञो वाहीञो । निरुतिया मेरी, आन कंवीकया । नञो वानारुत्त व
आरक्षिष्यमनुममेषातादिरेव तुरेण दिव्या जम्बा मेरी । जम्बो तद्वो आरभितञो ॥
ति । उचनञो कयञो ति ।

सुचदेवि-व्यापण सुवाचुमारेव माहिषं चरिष ।

कन्हस्त ओ नितानद् नो पाचद परम-वद्वान् ॥

कन्ह-कम्बाणयं 'समस्तं ॥

रागानल-वज्रलिञो कञाकञ न पेच्छद् पुरितो ।

सागरचन्दो व जए कमलामेलाए संवेवे ॥ ८०

[रागवतेन जम्बलि-कानाकाने व वेष्टने पुनः ।

सागरचन्द्रवद् भवति कमलामेलाया सम्बन्धे ॥ ८०]

—[१०६. राजे सागरचन्द्र-कमलामेला-सम्बन्धः]—

तदा चारचन्द सागरचन्दो तप-सुञो । जम्बो नहसेयो । कमलामेला व राक्-
मुवा । सा नहसेयस्त दिव्या । तेन व नारञो न बहु-भन्विञो, नो तीए पुरञो
निदिञो । सागरचन्देन बहु-भन्विञो, नो पत्तसिञो । तस्य व पुरञो पत्तसिपा कयला-
मेला । तीए सुञो तव चिय कमलामेले वच्छद् ति । तञो केहीए संवेव द्विपत्ति
लौपणाभि । “किं कमलामेला ! आपता तुमं !” ति । तेन भविषं—“कमलामेलो ई” ।
सागरचन्देन भविषं—“सुख-नह्णो इवेत्तु” ति । तञो पञ्जुम्माई-कुमारेदि पञ्जनी-
पाकवेण हरिउत्त दारिषं परिपाविञो सागरचन्दो उज्जाये । हविष-सुचतेन सिद्धं
नहसेयेण हरिणो । निम्नञो व-ल्लिणो । उचनञोएण कुमारान केहीए, हरिणो तम्बा-
वेन । सुविष-सुचतेन व सप्ताविञो नहसेयो निन्दुव ति । तदा सविस्परं उचरत्तमा-
ला-विबरये भविषं ति ।

सागरचन्द-कम्बाणयं 'समस्तं ॥

नीसेस-गुणाहारं नरनाहं निज-यहं वि मौचूण ।

गेष्टहं पशुं सुकुमारिण्य न मयणाउरा नारी ॥ ८१

[निसेसगुणाहार कथाय नियमनिमि सुकला ।

एकानि पशु सुकुमारिण्य मदानासुरा नारी ॥ ८१]

—[१०७. मदनासुरतायां सुकुमारिका-कथा]—

चसंतदरे नयरे जियतत् राया । ससंतेउर-पदाया सुकुमारिणादिहाया वल्लहा
देवी । तीर वि रुय-राजन्म-सोहृन्मार्द-अविशचो न पेच्छत् सेस-रमणीओ । मंत्रीहि
मयणागो वि न निरुवेर रुय-कजाणि । 'मसप' वि जाणिकुण चलिआ सेस-राइयो ।
हुयिण-बुचंतेय व कविओ मंति-मंडलेय — 'देव ! चलिआणि पर-कलाणि, ता संह(ब)वि
• क्तावेसु' । पुषत्तपं भणिओ वि जाहे व कोरु वपथं, तओ पाइऊण मर तीर मर
पसुतो पविशचो अउवीए । ठविओ से सुओ रओ । उइ-वेपथेय व हुमियनयेयं हि ।
अवि च-

“मसपमि अमुमिआ विरुचिमि अउमिआ भवे चीरा ।

होति अनिआ-सहाया सममि निमममि व समता ॥”

“ भाईओ वडिओ तीर सह पसिमाविमुहं । वेव-वेसप व हरए गंतुं सुकुमारिणा ।
तेण भयिपमेरय कसल-खाहीए चिइनु, जल पाणियमायेमि । जकाभावाओ व मुचन
धा(वा)हारेरिं भरिओ रुहिरस पुडओ, पविशचा ओसही । 'कलुमहुदपे, अन्हीनि
इविऊण विवहु' । जहाएइं पाइऊण वपडो । पुओ वि वेव-वेसप — 'न तराणि वुहाए
गंतुं' । तओ उऊ-मसामि केऊण इवमीए पाइऊण दिव्तामि । संरोहि-मुलिआ-
• संरोहि-सरीरो पवडो तीर सह । पचाणि एममि नयरे । विविमिऊणाहरणाणि
समाइरं पमिउं(ज) । एवं चिहुंताय समइंतेओ कोइ कालो । अन्य-दिपइमि भयिप-
मयाए — 'न सकुवोमि एगाणी चिहुंउं, विउअइ(य) देसु' । बीहीओ उरगओ, निरवाउ
चि काउं दिव्तेो संसुतओ । तेव व हुमिय-बीय-सविपार-अंविदहि आवजियं चिचं,
निवेसिओ दूर-सरो, अचतासुराग-रणा पय-पंसुमि । राओ छिराणि ममाइ ।
• अणया वसंतूमवे मया उआरं । बहु-मस-राज(य)ओ पवाहिओ राया मंग-जले ।
उच्छतिओ एताय नयरे । सुमियमि व मसंओ पसुओ असोसल-पछापए । क्ताविह-
भयिपमयाए व कओ कथ अपुओ राया । अदिकासिआणि पंच दिहाणि । कओ सो
विप राया । अहिमिओ सामेोहि । अवि च-

“महाकल कसलविमिऊणलोअलेमिऊण सुवा

कुत्ताउउसुमिअ कथ निपटिओ नर मुने मेमि ।

कृशविमिऊण स-कसलो केव यात मया

सामविमिऊण देवमेव हि नृप नृप कथे अकुल ॥”

सुकुमारिणा वि पुष-मणीरहाए दं तेव सह साइऊण पच्छा सं वेव सेतुं धरे धरे
मापंटी मम । पुच्छिआ व मम — 'एसिओ गुरुहि दिव्तेो मचारो'चि । एवं च पाच-

कृतमयुहवंशी मामागगाहसु मयन्ती वना जरीद-पुर । उष(र)णियंतरीया व राज्यो
पुरो यहीउं पपत्ता । सुविन्देय व पुच्छिया राधा- 'किमेव वंगू ।' । तीर मयि-
'पुरहि विमो भवारी, तमपुतालेमि पय(उ)वया होली' । तजो मयि व राज्य पि-

“बाहुभ्यां शोभितं पीतसुखमां व भक्तिम् ।

वह्नायां वाहिनी मर्ता साधु साधु पतिवने ।।”

तजो सनददुमि निम्नियाणि ।

उषवाओ कायओ । फानेदिय वि उषवाओ कायओ पि ।

सुपदेवि-वसाएणं सुवापुनालेय साहिपं चरिणं ।

सुकुनालियाय पुरितो निसुर्गनो जाव(उ) वेरम् ।।

श्रीवेङ्कटेश्वरभक्तितुल्या- -

सोइदिय-यानेदिय-त्रिभिन्दिय-परवसा खय जति ।

जह नदा रायसुओ सोदासो जह व नरनाहो ॥ ८९

[श्रीवेङ्कटेश्वर भद्रा-कथा-विष्टेन्द्रिय-परवसा- खय जति ।

वना नदा रायसुओ सोदासो वना व नरनाहो ॥ ८९]

बाधार्थस्तु विभवा कथानकेभ्योऽपत्येयः । तानि चासुनि -

— [१०८. श्रीवेङ्कटेश्वर भद्रा-कथा] —

वसुन्धरे नवरे सत्यवाह-वहिला भद्रा नाम पडतवश्या । पुष्कलाओ व वंशजो
जंघन-विरुषो, मेएण पुषो किमने । तेण व निय-विष्वासेयावजिओ नगर-सोमो ।
भद्रा-दासीओ व वसुन्धर-पडियाओ तम् नदाप-व्यय-मिल-चिन्ताओ चिरकालम्
पचाओ । जंघाहिपाहि मयिपमेयाहि - 'नामिणि' सा कुम्भसु कालाश्वमे कारयेण, =
जवक्रमन्देहि तुवं तं वक्ष्यं पि सोहं जेहे, कि पुन सुपन्ध-विष्वाय ।' । संज्ञा-
कोउयाए मयि व भद्राए - 'जह एव ता देसेह एपे' । जन्म-दियहमि नगरदेवपाए
महसवे पयडा भद्रा सह वेदीहि । कृपा देवपा । रावजिओ व वातक्रम पसुओ जंगमे
वरिलिओ वेदीहि । तजो तं पुनक्रम निहूवं भद्राए । दयंनरमि विवडो पसो ।
कहिपं वातवधिय-नरेहि सत्यवाह-वहिलाए तं मिदियं । संज्ञाप-वक्ष्येण व विष्टया =
सत्यवाह-कहा । कि व लेखस्तु लिहियं पि-

“जायामि तुम्ह विरदे दिर्घत-हृयालपं वरजामि ।

सा द्विप-वंशरत्ना तुमं पि जन्मिदिसि वीहेमि ॥

वायाए कि व(च) जम्भड ? किचिपमेतं व(च) लिखार लेहे ? ।

तुह विरदे जं दूखं नरम् तुमं वेव गहियत्वा ॥

मम विरहावल-वधियं देहमिमं सुवधु ! संशय-जलेण ।

उन्धविजय सत्यवा सुपूण तुम कजो जम्भा ? ।।”

अण्ड-दिपइमि अवाविना भदा - 'मारकेसु वरं, उवेसु संमलकल्लो, वंवेसु वंरप-
माला' । राईय व सचमभूमिप-वासोवोवरि वसुचाए पट्टिया सदा वि वसुचो कदा ।
आव इया सादा -

कप-संमलौवयासो एसो दारेण एवेमए ताहो ।

तादना अण्डुहेली पट्टिया पचा व अम-गेहं ॥

उक्तं च - "वाम-लोका-मोन्माद-नै-स्योपुच्छता ।

अपुल्लवमि पचमिह तुल्लोत्तमिहामि ॥"

"लोकां लोमुपैति वेति सत्तम विन्ता समलान्मो

मिहिए व्यामिह मिहिलेन मनसा येमैय तुल्लोत्तम ।

स्य लामामल्लोत्तम क्वति पुन. कान्हेति 'तुम्ह सगो

पचमल्लो भुवि वे मित्त-वदना पिण् दु मिहा कविम ॥"

तुपरेवि-वत्ताएवं तुपासुपारेव तादिवं चरिपं ।

वदए मित्तुमिहो वेरामो पावट मपूसो ॥

— [१०९. धाणेन्द्रिये राजकुमार-कथा] —

॥ वसंतदरे नगरे संम-मिओ कुमारी । सो व वद-वावाए रंसो सवदि वरपीए
पट्ट-विम-संवेप-संम-विमवाओ मओ वि ।

— [११०. जिह्वेन्द्रिये सोदास-कथा] —

सोमसो नगरे सोदामो राया । सोप-वेत्ताए अवहरिपममिहं विरालेय ।
अवसरेय व पचं मंसं वसपारेय । तओ विम वावाइत्ता सुवंमिपं दिप्यं । 'अहो ! व
॥ वधारिहं मए कया वि वृच-पुणं' । विदप-वामरे परिपिहं मावमममिहं । तओ
ममिपं राया - 'वहारिहं व्हे परिपिहं, वारिमवपुदिपं वायवं' । दिग्वावद्व
मित्तुमिहं सम्भावे अणुदिपं मावुत्त-मंसं वुविहं वचओ । वुमिप-वुत्तरेण व वारिओ
मंति-मंडलेय, अणुपंती व पमिसओ अडवीए । रउओ से पुचो रउे । सो व तत्थ
अणुदिपं मावुत्तामि वावापंओ विह्व । अण्णया तेव पएसेय सम्भेय तह वुमिओ
॥ वरंता दिपा तत्थ कउत्तसमोय । आमओ एसो । तव-सचोए व न उग्गह-मंतेरे
पविसा । कया वम्मकदा । वेरम-मग्गावदिओ नियओ एपाउ दुवसिपाउ वि ।
उरमओ कवओ ।

सोदास-कथाण्यं 'समसं ॥

चस्मिदिप-कथाण्यं [१११] वुत्तुं जहा मावुरवाविमए वारिणी दिहा, अहा
॥ अ विदिपं वि ।

एवं पञ्चापीन्द्रियाणि वनिरुद्धानि दुग्धाय मरान्ति; अतस्मान्नि वातनीयानि ।

उत्पत्तिचाङ्-चउविह-सुद्धि-समेया इवेति सुव-जोग्गा ।

मरहाभयाङ्गो विव (इह) दिद्वता आगम-पत्तिद्या ॥ ८३

[औत्पत्तिचाङ्कित्तुमिषुद्धिसमेया कान्ति सुत्रमेयाः ।

मलाभयाङ्ग इव (इ) पञ्चत्त वामम-प्रसिद्धा ॥ ८३]

“पुत्रमदिद्वमसुवमवेद्य-तत्त्वम-विबु(सु)द्ध-महिपत्त्या ।

अवाहि(ह)व-कल-जोगा सुद्धी उत्पत्तिद्या नाम ॥

मरह सिल-पविष-रुनखे सुद्धग-वह-मण्ड-अम-उच्चारि ।

मप-वपम-मोत-संमे सुद्धम-ममिषिष-वप(उ)बुते ॥

[मरह-सिल-मिद-इकुद्ध-वास्तु-मयी अमर-अमवे ।

पावम-अत्रा-वसे साउदित्ता वप मिशने व ॥]

महमिष-सुद्धिपके व नाम्म मिम्पु-वेदम-निहावे ।

मिमस्य(उ) अकसमवे इच्छम(उ) मह मपसुद्धस्ते ॥”

—[११२—११०. ओत्पत्तिकीसुद्धी रोहकादि-कथाः]—

उत्पत्तीय अत्तम्यो नरुगामो । नरुवेमत्त नरुत्त नरुत्ता मया । तत्त सुद्धी रोह-
कामो सुद्धो । पिउवा अत्तया परिणीया । वा रोहपत्त न सुद्ध नरुद्ध । तेव मयिवा —
‘नह ताएव कज्ज, वा मम (सयं) वट्ठसु’ । तीए मयिपं — ‘सि तुवं ह्यो कदिमि’ पि । ।

अपि च — “अस्मिन् ह्ये एव नास्ति तुष्टे नह वनमम ।

निमज्जानुयहो न स स रुद्ध कि रुद्धिये ? ॥”

तेव राहए पिवा मयिओ — ‘एव पुस्मि’ पि । एव सुमिद्धम मो चिहे — ‘अओ ।
पर-पुरिस्सामवा एमा’ । न तीए मह आत्तवेह पि । नओ तीए रोहए-विस्समिपं नाऊव
मयिओ — ‘पुत्तप ! सुद्ध नहीद्वामि’ पि । नओ तेव मयिओ पिवा पुवो पि — ‘पुरिओ
पुरिओ’ पि । ‘कत्त सो ?’ पुच्छिणम निवम-आया दापिवा । ‘अओ ! आरिमो ह्यो
पुरिओ, सो वि एवारिमो’ पि वेळिओ सासुरामो महित्ताए अओ ॥ अत्तया पिउवा
सह उत्पत्तीय नओ रोहयसुद्धो । महिप-अत्तया व पत्ता सिप्पान्द-तीरे । नओ सत्त
पुवं मोनूय नओ से अमओ मपिं पम्पुद्ध-पुद्धयत्त । रोहएव वि निव-पउक्काह-मवा-
हा सिद्धिया पुल्लिये नपरी । तेव पण्णेष राया आगच्छओ मयिओ रोहएव — ‘ओ !
अहमिष-परमत्वं अपिसुमिओ तुत्तासुद्धो व रायसुद्धे पविमसि ?’ । सत्ताप-विस्मएव व
पुच्छिओ राहवा । तेव वि नरा-विचामं दापिवा नपरी । ‘ओ सि तुवं ?’ । तेव मयिओ
(वं) ‘मरह-सुद्धो ‘रोहय-नामो । माहिरियाए कनाओ ॥ राहयो व एग्गामि वं
मेतिसयामि । एमं पुद्धिमंतं ताव सामिपं ववेहेह । नओ रोहय-वुद्धि-जम्पमत्वं मयिवा
त्तमाम-वासिओ नरा — ‘जा एसा महत्तिवा मे सिद्ध, तीए मंडपं करेह’ । नओ
विस्सया सुवे वि । ‘रोहओ व अमएव पिवा विम-संऊए न सुंऊह । नओ रोवेओ मओ
समवाए अयाव-समीवं । अमएव मयिपं — ‘वच्छ ! वण्डा अम्माव मोपयामा, जेव

राष्ट्रा सितारु मंडवो कटाविजो' । तेन भविष्यं—'यदि तान भूवानो, पन्था करिस्तावो' । पुनरुक्तं च तेन भविष्यं यथा लभेतेषु । अथ-दिग्दग्निं लुप्यविजय दीह-सुद्धं निवेष्टिवा नत्य सित्ता, तस्य तले ठिपे नव । निवेष्ट्यं राष्ट्रो । 'केन कर्णः ?' पुच्छिष्ट सिद्धं—'रोहण्य' ॥ तत्रो मेरुजो पटुविजो, मन्वाविषा य—'एत पक्वेष्व एचिउ चिय 'पक्वविषियजो, न दुन्धलपरो, न कल(ति)जो' । रोहजो पुच्छिजो । तेन 'पक्वस्य तद् बंधाविजो । फलं जायं मि तदंमणाजो अवेह ॥ पुनो हुमुडो वेतिजो 'एत पक्वावी लुन्धावेह' । अदाजो पुरजो कजो, कत्य पुनरं पदिपिपं ददूय लुन्धिउ पक्वो ॥ पुनरवि निज्जगमयेवावि स्सारि-सहस्तावि वेष्टिवावि; 'सिल-माणेय य तेहं दापयं' । तत्रो आपरिस-माणेय मदिया ॥ पुनो मन्वाविषा—'बानुया-वरत्तं पटुवेह' । नेहि भविष्यं—'सपहा धूरा वा जारिणी कापवा, तारितं पमाणं दरोहि' ॥ पुनरवि लुप्यो वेष्टिजो करी । अकु-दिपदं च जीयंतस्व 'पउची दापवा, न मवरत्त' । तत्रो लम्मि मय विज्जतं राष्ट्रो—'देव ! अज तो हप्पी न उठेह, न कय, न पिपद, न उयमइ, न बीसमइ' । राष्ट्राय भविष्यं—'किं मजो ?' । तेहि भविष्यं—'जेवो मज्ज' ॥ पुनो वि मन्वाविषा—'मियण-कूवं पटुवेह' । तेहि भविष्यं—'नागरिय-कूविं पटुवेण, जेण ते मन्वागुल्लो आगच्छइ ॥ पुनरवि मन्वाविषा—'पक्वतं उचरदिताउ दाहिजेण करेह' । तत्रो आवासिजो उचरदिमाए पावो ॥ पुनरवि मन्वाविषा—'अग्निवा विषा पापयं रवेह' । अज्जइसर-पत्तले सीर-तंदुलेहि सह धात्री निविस्तवा । उभ्याए य सिद्धो पावमो चि ॥ तत्रो तो चिय मन्वाविजो रोहजो अहा—'तए आत्तंजं, मवर न कतिप-पक्वो, न पुंजं; न दिक्कजो, न राईण; न म्हापाए, न आपवेणं; न पंथेणं, न उप्पेहेणं; न प्हाएण, न मत्तेणं; न जावाकूवेणं, न पाप-वारेणं; न ल्लेणं, न आत्तासेणं' । तत्रो अंजोहलि काउय चक-मज्जभूमीए एवकवाकूडो चालपी-निमि-उचियंजो हंसा-समयमि अमावासाए आगजो चि । सादियं राष्ट्रो—'अहा इच्छो आगजो रोहजो' । तस्य लभहुवायं पूउत्तम उविजो मन्वासन्धे ॥ पक्वमन्वा-वि-उठेय पुच्छिजो नरवन्धा—'सुचो ? अम्मसि ?' । तेन भविष्यं—'अम्मसि' । 'किं चित्तेसि ?' । तेन भविष्यं—'अस्तत्त-पक्वत्तं किं दंदो मज्जे, उदाहु तिह ?' चि । राष्ट्राय भविष्यं—'साहेसु' । तेन भविष्यं—'दो वि मयावि' ॥ निरय-पहरे वि पुच्छिष्ट कहिपं नहा—'सगलिया-तिहियाजो पाउया कदिताउ इयंति' ॥ लप-पहरे विपुद्धेय पुच्छिजो—'किं चित्तेसि ?' । तेन भविष्यं—'साददिसिए जेचिय पुच्छं, पक्वं सरी; जेचियं पंहर, जेचियं कालं' चि ॥ पउत्त-जाये रोहिणो वि जाहे वायं न देह, तत्रो 'कंचियाए विद्धो पुच्छिजो—'अग्गसि, गुवसि वा ?' । तेन भविष्यं—'अग्गसि' । 'किं चित्तेसि ?' । तेन भविष्यं—'पंचहिं पियरेहि तं जाजो—राष्ट्रा, वेसमणेय, चंडालेणं, रण्णं, विद्धिणं । 'कइं विपाणसि ?' । तेन भविष्यं—'जाएण पुहं कासेसि जेय, तेन राय-पुचो । अपरिमिय-दय-दावाजो वेसमण-गुजो । रोणेण चंडालो । सत्तस्य तय-हरणेणं रण्णो । 'कंचियाए विचयेणं विद्धि-आजो' चि । निवेष्ट्यं

जगधीर् पुच्छिष्यात् मर्षं सिद्धं । रात्रौ तुष्टो । सप्त-चञ्चीय सायी कसो, देसो य
से दिव्यो ॥ 'उष्म सप्त-रक्षावेतु उपचिषा बुद्धि' चि । भरह-मिने चि मर्ष ।

[२]

पत्निय चि । जहा स्वेव शालुकीयो पगानिपायो । पुत्रेव मगिओ - 'नर् सदाओ
मकसेमि, किं देमि ? । तेव मगिर्य - 'जो नपर-दारेव सोवयो न निगच्छद्' । तेव
दमयोहि उकिवाओ । सो मगद् - 'न सदाओ' । ओपारीयाओ ह्ये । सोमो मगद् -
'किमेवाहि सदाहि' । सो मोदगं मगिर्यो विमव्यो । जपारेहि बुद्धी दिव्या -
'मोदगं पञ्जोली-दुवारे काय्य मगद् - 'निगच्छ मो मोवया' । स य निगच्छद् ।
वृआगपदुपचिषा बुद्धी ।

[३]

रुक्ते ति । जहा मकटा फलायि न देति रुक्तेहिनी । लेहदि बहवा मद्वा
(देति) । लेहपदंताय उपचिषा बुद्धी ।

[४]

सुवृगे । अमओ उदाहर्त्ता । जहा तेव कृताओ उक्तेव विटिपं महिरं ति ।

[५]

पडे चि । जहा दोषिण सुसकया प्हाएणि । एवस्य द्रो पडो । अणस्य तुव्यो ।
दुत्तहो दई पेचय पत्ताओ । मगिओ न देड । वरहाओ जाओ । निपव-सुनेहि
व्याविया । तमो महिलानं सुत-परिक्खाद् नाय्य समप्पिया । कारणियाय
उपचिषा बुद्धी ।

[६]

सरडे चि । जहा एवस्य पत्नियो वित्तानयं पुरीतं योस्मिनस्य सरडो दुष्पसरडेव
मद् सुज्जंतो अद्यां पुच्छेव आह्विया नितं पवित्रो । 'जो ! मम सरडो अवाधेर्ण
पोहं पवित्रो' । अधिडे दुक्खलो जाओ । वेज्जस्य कहियं जहावर्त्तं । तमो मर(य)-
सरवं लस्सात्त-मयेव लोहण बंदद्, दिव्यं से विरेवय, दावियो सरडो । सत्पी-
हओ वाधियो । जीविय-दाय' चि पुत्तियो विजो बहुरेव ति । वेज्जस्य उपचिषा
बुद्धी ।

[७]

विद्धो य सरडो । विवस्तुया सुद्धओ पुच्छिओ - 'जस किं सीतं चाडेड' ।
सो मगद् - 'किं विवस् तुमं विवस्तुपी वा' । सुद्धयाय उपचिषा बुद्धी ।

[८]

कागे ति । रत्तंवेव वेत्तओ पुच्छिओ - 'किं तुम्ये सक्ख-पुत्ता' । वेत्तय
मगिर्य - 'बाडं' । सो किचिया एत्थ काया वत्तंति । विवस्तय मगिर्य -

'अहि काय-सहसाई जाय वेव्यायडे पत्तिवत्ति ।

ज्ज उवा पत्तिपया जम्महिवा सहसा जाया ।'

सुहृदस्म उपपत्तिषा ।

[१]

विद्वज्जो । निदिमि विद्वे मलितं परिक्खद् 'रहस्तामिहा न व' ति । 'न त्थ
कास्स वि कहेणवे- 'मम जयायेण पंड(हु)र-वच्चो कायो पविट्ठो' । तीए वयंसिपाए
। तिहं । परचरेण राह्वा सुयं । इकारिजो पविजो । सम्भावे तिहं दिप्पो ते निही ।
पविमस्म उपपत्तिषा ।

[२०]

सहजो । विहं विमिसरत्तं दह्व पुण्डिजो म(वा)मवेण सुहजो- 'किमेत्तो
निरुवेह' । सुहृदस्म भविषं- 'विण्हं निहालेह सव-नायचणजो ।

॥ "जोते विप्पु सज्जे विप्पुमाज्जे विप्पु मल्लिनि ।
विप्पुमालाकुले संजे मणि निविदरैणयम् ॥"

सुहृदस्म उपपत्तिषा ।

[२१]

उषारे ति । जहा एतो दिजो मज्जाए सह वच्चा मारमजरमि । पुचम्मि जप्पुरचाए
॥ निच्छट्ठो मज्जागे । कानि(र)मिपाय पुग्गो ववहारो लग्गो । दिएण भविषं- 'ममेसा
मज्जा, जजरमेयस्मापुरचा' । 'कि मे संवत्तं' । दिएण भविषं- 'सिल-मोचणा' । तिण्हं
॥ दिण्हं विरेपणं । तज्जो विद्व-निरुवमेण निच्छट्ठो पुच्चो । कावमिपाय उपपत्तिषा ।

[२२]

मय ति । जहा कर्त्तवठरे राया भगद्- 'जो हम्मि सोलेह, तस्म लक्खं देमि' ।
॥ एवेण नायाए हम्मि काउजं नाया अण्णाह-जले वृदा, रेहा य कया । तज्जो कक्किऊजं
नायं कहु-लोहार्हणि भरिऊण वृदा पुच्चो ति । सोल्लिण्हि य कहुत्तंहि नायं
परिचामं । तस्म उपपत्तिषा बुद्धी ।

[२३]

वयण्णो नि । जहा एतो म्माक्क-मंडो राह्मो खस्सिजो । तस्म पुग्गो राया देमि
॥ कण्णेह जहा निमग्ग(माय)या । मंडो मज्जा- 'मा एवं मयसु, मवरे जाए वेत्ताए ता वाय-
सोक्खं करेह, ताए वेत्ताए पुक्क-मंथे वा देह' । एयं जायिऊण दिवी न गहिंयं पुक्कं,
तज्जो वाउ-मंथे सहुन्नेल्लिए हसियं राह्म्या, सिल्लिया देवी, सहु मंडस्स, आचचो
निविसजो । तज्जो दीहर-मंगहुताहणमि जरेऊण पक्कहो देमि-देसणत्तं । तीए (तेण)
भविषं- 'जयेवा[मि] देसंतणमि मत्तामि, हम्मिवा निमिणेण वेणोपादनाजो गहिंयाउ'
॥ ति । 'मा देसंतरेसु एमो साहेस्सद्' ति लज्जंतीए पविजो मंडो । वयणस्म
उपपत्तिषा ।

[२४]

मोल्लय ति । जहा जउमव-मोल्लजो नासाए पविट्ठो । कत्थ(व)-सल्लयाए कट्ठि-
जो । कहुयंतस्स उपपत्तिषा ।

[१५]

संभि'ति । राह्या संति-परिक्लृप्तत्वं पापञ्चो संविञ्चो - 'तद्वान-मज्ज-विश्वं संभं
जो तद-विञ्चो संवेद्यः तं संति करोद् ।' तञ्चो एतेषां तदि विस्तृतं संचित्तम् परिवेद्येव
बद्धो । सं[ती] संवृत्तो । एवम् उपपत्तिः ।

[१६]

सुहृत्प'ति । अहा परिवर्द्धि(कृत्)याए पटहञ्चो द्वाविञ्चो - 'जो जं करोद्, तमहं
करोमि' । सुहृत्चो पटहञ्च वारिक्त्य गम-नमं वञ्चो । तीए अविषं - 'कत्तो निरुमि ?' ।
सुहृत्पण साहृषं द्रविसिषं । कस्ययाए पटमं द्रविसिषं, वा न तद् । सुहृत्पण उपपत्तिः ।

[१७]

मग्निगति'प'ति । अहा मूलदेव-कंदरीमहिं पंचे वचंतेहि दिहो एषो दुराणञ्चो ॥
तत्त्वमहिताए सह वचंते । तञ्चो महिच्छाए अञ्चोपण्यं कंदरिपं माऊन गया
दो वि अगणञ्चो । कंदरिपं वन-कुंजे उपेऊण दिञ्चो मग्निमि मूलदेवो । मग्निञ्चो
य क्षेत्रे से भवतो - 'एवं महित पवुवेसु मम महिता-वसणत्वं' । मया सा, दिहो
सो कंदरीञ्चो वि । अवि य -

सो तीए दिहो मरुड ङ वेण वि सिरीय वा दिहा ।

अण्णोअ-वेह-मरु वापं तुरयं दुपेणं ति ॥

'सुहृत्पट्ट-दारञ्चो जाञ्चो' भगंतीए, मूलदेवाड महिद्विचरिञ्चं । मूलदेवस्य उप-
पत्तिः, विसेसं पुन महिच्छाए ति ।

[१८]

पह'ति । अहा दोण्ड माउगामं एया मजा । दो वि से सर(रि)म ति लोण-वाञ्चो । ॥
राह्या वत्ती दुच्छिञ्चो - 'किमेवमेवं ?' । संतिष्ठा अविषं - 'अतिथि विसेसो' । तञ्चो
मयाविषा दुद्ध-पच्छिम-वासोसु गंतुव तम्मि दिवसे आचच्छंतु ते पणो । तञ्चो वल्लो
पच्छिमदिशाए पेसिञ्चो, एषो पुण्डरः क्षेत्रे से जंस्स आचच्छंतस्स य लम्भो
सो । अह्वा दो वि गाम-गया अरयाभिधूया एमिद्धा । तञ्चो पच्छिमदिश-द्विपस्स
गया । मंतिस्स उपपत्तिः ।

[१९]

पुत्त'ति । अहा एषो वणिञ्चो दोहिं मजाहिं समं रत्तंवरं गञ्चो । रुवेण वञ्चो ।
एगाए मजाए तदुञ्चो दारञ्चो जणवीए विसेसं न पाणद । पुन-जणवीए दवं
इव्व । 'मम एसो दारञ्चो विव्वाह अवाह मयं ति । तञ्चो संतिष्ठा दोधि दव-रासीञ्चो
काऊण दारणं वेत्तुण 'छिंदेह' ति अविषा । छिंया तुच्छिक्का सक्की । जणवीए मणिममं ॥
मम दवेणं, वा दारणं छिंदह । तञ्चो दिण्णं तीए दवं दारञ्चो य । संतिस्स उपपत्तिः ।

[२०]

महुत्तिनधे'ति । कुर्विद-वारियाए धुत्तेण सह सुविसे निहुनव-टियाए महुपंचयं
दहं । भवतो य किमिचो वारिञ्चो । मयाणि तत्त्व न वेच्छह । तञ्चो क्व चिच दहण

दाक्षिणं भृत्यो मर्दं । तत्रो नायकश्चेत् — 'तृणमर्दं एता, कश्मलश्च एवंविहं सुरव-
कुमरं दास्य' ति । कुर्विहस्त उपपत्तिः ।

[२१]

सुद्विष च । जहा पुरोहित्रो लोमान् नामो निन्द्य, अप्पेद य । तत्रो दमनेष
॥ क्लिप्तेषां निहन्तो समन्वित्रो साहसिग्रो नडलो । कलत्रं च य मन्वित्रो न देह । दमनो
वाडलीहृत्रो । तत्रो अमर्षं पंचेन वचंते मन्त्र — 'अप्पेत्तु वे नो ! पुरोहिता नडलयं' ।
सङ्गुण्यन्त-कहयेन मन्वित्रो रायाञ्जनेन — 'एवस्त नडल पुरोहित्रो पुन-मर्दियं न
समप्पेत्तु' । तत्रो संवन्तरापण-नाम-दिवस-परिपगाह-पुणं पुच्छिओ सविसेत्तं पडवि
दमनो । राहणा वि जप क्लेन वेत्तु पुरोहिता सुद्विषं पट्टाविओ मन्मो पुरोहिप-
॥ भारिवा-समीवे — 'पुरोहित्रो कश्च हएणामिन्नायेन जमुग-कासाहसु ओ गहिओ
नडलमो न समप्पेत्तु' । तत्रो य विनृण आमओ पुनितो । हरिसिओ दममस्त,
परिपामिऊय महिओ । पुरोहिपस्त' विची क्लिमा । जहा राहणो उपपत्तिः ।

[२२]

अंके चि । जहा एतेन नडलमो दीक्षारण्य भरिओ मन्मन्विप(त्रो) । तत्रो मन्मन्विप
॥ कृदाय भरिऊय मन्मन्विओ । ववहारो जाओ । क्करमिण्हि पुच्छिओ — 'केरिया
मार्यति !' । तत्रो नडलय-परिमावसङ्गुण्येन वचियं वेण्हण[न] जहा — 'महस्तं
पक्खिवा' । य माया । एवमेव — 'अट्ट मवावि' तेहि पट्टिपुण्णो । तत्रो द्वाविओ
सुंदर इहं ति । क्करमियावङ्गुपत्तिः ।

[२३]

॥ मायाय चि । जहा एवं चिप सव, जवर कालो बहयो समन्विओ नडलयस्त ।
एते य जहा दीक्षारा । तत्रो नाऊय द्वाविओ अंके सुंदरे । क्करमियाय उपपत्तिः ।

[२४]

विजह्णु चि । जहा एवं चिप रत्नदस्त य नडलमो अप्पिओ । न देह । तेन
ज्वाला ओल्लमिया । तेहि वचियं — 'जाए वाराए पय तेन सह जंघमो, ताए वेलाए
॥ मणोऊत्तु' । तत्रो ज्वाला रत्नद-केन काऊय यथा । मन्विष य वेहि — 'जाए वेहवाए
वंदिऊयानपट्टाओ पुण्डेमाओ, ताए एवं सुवन्मयं ठरेत्तु; अप्पे य महिप-सुवन्मा
विस्तुगो जागमिस्संति, ताए वि ठवियं' । एवमि अस्तरे मन्विओ तेन नडलओ ।
तत्रो तीए लोल्ल(ल)याए मन्विओ अप्पिओ नडलओ चि । ज्वालावङ्गुपत्तिः ।

[२५]

॥ वेदग-निहाणे चि । दोहि मेवेहि निही दिहो 'कलं सुंदर-दिणे वलिदायाह-पुणवं
निहिस्ताओ' चि मन्मिऊय यथा निव-वेहेत्तु । तत्रो एकेन वेत्तु एवं इंगाला कथ
हृदा । विहव-दिवसे वि सो इवाऊयहरिओ दिहो । पुत्तेन मन्विं — 'अओ मंद-पुण्णा
वचं, जेण दीवारा उंगाला जाया' । अहो! वंचिओ चि इमिणा पुत्तेन विनार अदावेनेन
मन्विं दुपएणं पि —

“न हि मरति यस्तु मरति न मरति मरति मरति मरति ।

मरति-मरति मरति मरति तु मरति मरति मरति ॥”

तथो चेत्तु मेदं करो तस्म सतिशो जस्यो । वृद्धस्त देह तदुपरि मरदाय मरि,
ते य तमास्तुतिस्तुतापति । जस्य-विपदमि निमिषा से गुता, ये(गो)विषा य ।
गवेस्तस्य य सिद्धं तदा-‘ने गुता मरदा आया’ । आया से मेदं, जस्यस्तस्येज्य ।
निवेतिशो से गुतापति । तथो किन्तुकिन्तुता मरदा तदुपरि मरदा । तेन मरिपे-
‘जदा दीपता इंगस्तु आया, तदा गुता पि ने मरदा’ । तथो दिव्य निदिस्तु अर्द्ध ।
उपविषा एवस्तु वि वि ।

[२६]

मिक्कय वि । जदा एवो उपज्जाओ ईपर दाए ‘अज्जावेह । तेन वृं वं लट्टु ।
‘म-‘लंते मरिस्ताओ’ न वं से नीपिउं दति । जस्यपा जस्यविषं मपपाय । अह
वृद्धमि पविष-वृद्धेण वं नंदं वृद्धिस्ताओ, से तुम्हो विपदं । तेन य जहुमि-
चट्टमि-पुद्धमि तिदीसु ‘एव अम्हाय आपात्’ वि मरिपे मपपाय (नीपिपं) तं
वं । ते वृद्धा जस्यपा पन्ना(ल)या वि । एवस्तु उपविषा ।

[२७]

अत्थसत्थे वि । जदा तुष्ट मरिस्ताय एवो दाओ । नवर देवीए मपिपाओ-
‘मम तुजो मे ववहाए छिदिस्ता, तार एवदा सदा’ । न तुष्ट-मायाए पविषं, ता
निदादिपा । देवीए उपविषा ।

[२८]

हच्छाए वि । जदा मप-वयाए वृद्ध-मेवो मपिओ । सम्भावे कटिप मंतिपा ॥
एवस्तु तुष्टं वं वं वं वृद्धा जस्यो जस्यव वृद्धं । सो तुष्टिजो-‘कपरं
हच्छति ?’ । तेन वृद्धमिच्छित्वं । मंतिपा मपिपं-‘ता देवु वं दया’ वि ।
मंतिस्तु उपविषा ।

[२९]

सपसहस्त वि । जदा एवो पुतो मरद-‘जो मे जपुवं सुतावेह, तस्ताई =
सपसहस्त-मोर्द्धं खोरपं देवि’ । सिद्धपुत्रेण मपिपं-

“तुष्टं पिता मम पिताओ एवो जपुवं सपसहस्तं ।

जद सुप-गुण पिताओ जद न सुम खेत्य देवु ॥”

सिद्धपुत्रस्तु उपविषा ।

इय एवचई वृद्धो दिदंता आपात्तापुतावेह तादेव जदाअस्त मपिपाय मोदवृद्धाए ।
‘महदा-वविपं मपिपं ।

अप्यासत्ता महिला घर-सारं पुत्रयं च भर्तारं ।

नासेद् कटु-जाया बज्र व निम्बकुसा पावा ॥ ८४

[अस्यासत्ता महिला गृहसारं पुत्रक च भर्तारम् ।

नासयति काष्ठ-पावा चत्रेण निम्बकुसा पावा ॥ ८४]

१ कथमिदम् ? -

— [१४१. दुष्टस्त्रियां वज्रा-कथा] —

वत्संतरे नपरे कटो सेट्टी । वज्रा ते मारिया । आवस-सत्ता पट्टया दारयं ।
साथो अट्टनासिओ । तओ 'महिला पुचो सुणी होउ' चि नारवो भोगतिथमदयं तत्पण्णो
एव मोनूण मओ देसंत्त दह-निमिषं सेट्टी । आसत्ताईहि नड्डिया मरुगसत्त चि ।

॥ "असत्ता दारयं मारये तन्मो-मन्मसि दारयं चि सीत्त ।"

'पुचो चिन् विमालो रसोत्तो मडको ज्जम्भो ॥'

तस्त व तिन्यि रक्काणि कुकुडो केमड्डो मवगर्मसाया य । ता च तं मरुपं
परिसंतं से(म)वद् । पुच्चिया दिपएव वारिया सुएव स चि -

"मण-दोसे मत्तेवज्ज्ज ओ रत्ते रोह ज्जिन् अत्तुम्भि ।

ओ अग्गिवाए दग्गो ज्जत्ता सो ज्जत्त न्मो चि ॥"

पुत्रकं च कलहंती पावाया मवगर्मसाया । सुयं च आसंतरीएव मरुपं
विक्का-वप-दुधि-दुवउपं परोपर तण्णिसुल्लवंतं - 'ओ एवसत्त कुकुडयसत्त सीसं
साइसत्त, सो अहचि रावा भविप्पा' । तओ बंभवेण भविष्या वज्रा - 'कुकुडयसत्त
मसं पपा(ना)हेत्तु' । तीए भविषं - 'पुच-सरिप्पेओ एतो, अय्यं ते मंतं देमि' । तेण
भविषं - 'किमेत्थ बहुवा ? इमस्स मसं देत्तु' चि । तओ मारिऊव वत्ताहिंयं से मंतं ।
आर मडो आसत्ताइ प्पाइऊव, ताव लेहमन्मसए पचो [पुचो] कुहान्नुओ 'दाएउ मयं'
मगंतो । तओ साविऊव कुकुडय-सीसं पट्टविओ । आगओ मरुओ । परिचिट्ठं सीस-
रुहिंयं मंतं । 'कत्थ सीसं ?' ति पुच्छियाए तीए भविषं - 'पुचस्स दिग्गं' । तेण
भविषं - 'हा ! इहु मयं, सीस-कएव मए मारिओ, ते च तए पुचस्स दिग्गं; ता ज्ज

॥ तं चिय पुचं मारिऊव देसि, तओ ते इं पुरिमो' । तीए भविषं - 'मा एयं अगत्तु,
परिवचो एस मग्गो निळातेहि वि' । तेण भविषं - 'किमेत्थ बहु पैत्तयेण ?; ज्ज मए
कळं, ता ज्जहि पुचं मारिऊव देत्तु' । 'एयं' ति पडिक्कणे पण्णसाई दारयं वेत्तुण
दुधि[व]-पुचंता पळणा, कमेण च पणा देत्तंवरं । अपुच-नरिद-मरणं पंचदिवाहि-
वातवेण सो चिय दारओ रापा जाओ चि ।

"जेण मत्ता भविऊव न तद् भवति अन्वज्ज ।

मळ्ळे तेन मग्गेण कय्य वा तज मण्णति ॥"

कासंतरेण पचो कटुसेट्टी । पण्डु-सोई मत्ताम-वसितं मंदिरं निपऊव पुच्छिया
वज्रा ताई वचुत्तरं न देह, तओ पुच्छिओ कीते । तेण भविषं - 'ताव । पंवरओ

सुषुप्तु' । उहा कए सिहुं सुव । अबो ! जाय कए एरिबयाण किलेसो किलह, जाय
दयासिंह पैदियं त्रि । तओ महास्त्राय बेरायं अने पइओ । विहरसो व महाविह-
मनियबयाण पओ मत्त, अन्ध सो सुओ राया वाओ । भिम्सो ममतो व पविटो
पुत्रावासिय-बडाए भर । नाऊय व दिर्भ मैरुणहिं सह सुवण्ययं । नीहरतो व माहुमि
कओ कत्तयसो - 'एम चोह' चि । दिहु सुवण्ययं । नीओ नरिंद-समीने । पचमि-
आओ थयवाँए, रोईऊय साहिवा पउची राहयो । तेम नि पचमिओ भाव-भार ।
बडा पि आयचा निबिनया । कओ मत्त बापाएओ । कओ राया सायमी,
सेम-सोमो व । मन्डनमम व बासाएचय ममनीए मयाविवा पविभट्टिया पिजाईरहिं
जहा - 'मम पोसं काऊय भी बचसु' । तीर एव लयतीर चि 'पचयणमम उण्णई
भवउ' नि मंण्यमायेम अमिदमयेम चि - 'ऊय मम कयं, काऊ-कयेम ओणीए'
नीहरउ; जई अयेम नो अउचि' । तओ पुई फोह । जाया पचयणमम उण्णई चि ।

॥ बडा-काहाण्यं 'समस्त' ॥

विणय-रहिओ न ठायं पावइ जह निचओ पुनो लहइ ।

विचवाहितो पुरिसो दिहुतो निचओ चेव ॥ ८५ ॥

[विनयरहितो न खान समे क्या निम्बक, पुनंतये ।

निम्बान् पुरसो रान्तो निम्बकयेव ॥ ८५]

कथमिदम् ? -

— [१४२. विनये निम्बक-कथा] —

पणपपुरि-संकासाए उजेणीए जियउयण-बायिच-सई अंबरिसी बंझयो, माहुया =
से बारिया । निचओ सि पुची । माहुया पंचनमोकाए-परा पचचीभूय चि ।

अचि च - "सैंवे क्षमन्ता निचमा पतनान्ता समुच्छया ।

सदीया धिमेज्जन्ता मण्यन्त रि जैरितम् ॥"

तओ अंबरिसी निचवस सह पइओ । सो व निचओ पावोदयाओ काए-भूमीए
कंटके निबिछव, सत्ताप-पडय-समए छिछर, वनसाय-वेलाए बिरुई करे, महरा =
सब सामान्यरिं विवहं करे चि ।

'जं मगसि ते व काहं जओ वारेसि तरव वचानि' ।

किं ते अलिजराओ उदयं चिहुं नये(ई) जेसि ? ॥"

तओ भमिओ हरी साहहिं - 'निचओ वा चिहुउ, कयं वा चिहुओ' । तओ नीणिओ
निचओ । तेम व सह बीसरिओ जगओ चि । अण्ण-विहारे गया, मत्त चि अरिणी-
पचयओ निबालिया । एवं किउ उजेणीए पंचसु चि सदी-सपसु कय चि हुणं
न लहं ।

अथि य - "नल्लच्छो उल्लच्छो अल्लच्छो अल्लच्छो य ।

एतो य अल्लच्छो पल्लच्छो पल्लो ॥"

ततो उल्लान्न-मयं पिपर रोषेत् ददुष मयिषं निवर्ण - 'ताय ! किमेयं ?' ।
तेन मयिषो - 'तुज्ज चिट्ठिपणं आववा-वेदित्तमं नि संवुत्तो म्हि' । ततो मयुप्प-
य-पण्डित्पावेण मयिषं निवर्ण - 'ताय ! एकन्ता(र) पवेयं करोतु, जेवापयेमि ते
दुम्म' । ततो पुनरुत्तं मयिषो ततो से जणयो आपरिप-नमीने । तं च वेत्तुय-मयिषं
ददुष संवुत्ता मवे सुविणो । अवरिणिष्ठा मयिषो गुरु - 'तवयं मामापारीए चिट्ठि-
(वट्ठि)स्सइ' । तदा वि वेत्थंति माहुवो निवयं । आपरिपट्ठि मयिषं - 'तदा वि
इकरिपमं पादुपया संपचा(संता) चिट्ठु' । य य कए जह-द्विपं नामायात्ति(रि)
॥ पठंतेय आगहिवा गुरुत्ता सह मवे सुविणो; आव सवसंणे वि । उवयओ कायओ ।

अमुणिय-जिणिज वयणा सज्जम-कलिया वि नेय(व) उवइहुं ।

पट्टिकज्जति सम्म जह मीसा पुसमित्त(सुह)रम ॥ ८६

[भुनि(श)रुक्तेरुपपन्न. उपनकलिया यत्तं कैोपरिउत्त ।

प्रतिपक्षे सम्म यथा विष्ठा पुष्पविमल(पुत्ते) ॥ ८६]

— [१४३. अज्ञाने पुष्पभूति-शिष्य-कथा] —

अथि भरहद्वयासे सुनमर-विमयं सिउवट्ठणं नगर जपलच्छि-संकेय-द्वारं । सु(हु)-
विणो राया । यदुसीय-परिवारो पुसभुइ आपरिओ । तेन य मया मावगो कओ ।
अल्लया गुरुयं ज्ञायं वचिस्सिउकामेय सुविणा वाहरिओ लण्णो वहुसुओ पुसमित्त-
॥ भिराओ साहु । समज्जयं एकत्थ निगुजे ज्ञाय । ते वटमाये सीमे द्वाओ अवयेत्त
'मा विमं मयिम्भ' । त च ज्ञान मज्जात्तय-मग्नि, उल्लया वि न मम्म उवत्तविम-
ज्जति । त-ओ नहाविह आपरिपं ददुष मयिष सेय-दुर्गोह - 'मे' काल-मयं वि आप-
रिप न उवेमि । तेन मयिषं - 'मा विमं कणे ज्ञायाम्म' । तओ ज्ञाते उल्लान-
नीमात्ता वि बोपल्लविलज्जति । तओ गंतुय इदिय रत्तणो जहा - 'काल-मयं पि आपरिपं
॥ वेयात्त-साहुणत्तं न एम तिगी अम्माय कहे' । तओ आर्यत्त निरुम्माओ दिट्ठो घरी
राज्या । पुसमिणेण वारिज्जं वि सवाट्ठा 'सुवती' । 'मूयं' पिणसिज्ज' वि मयमा-
येण छिओ वार्यगुट्ठ' । विजुहेण य मयिषं गुरुत्ता - 'अजं कीन ज्ञाय-वापाओ
कओ ?' । तेन मयिषं - 'कि न वेत्थंति एते जणीयत्थे निपय-सीसे ?' । तओ ते
खरटिउय मयिष गुरुत्ता वि ।

अथि य - "अज्ञान सहु कए ओपादिम्मोउपि सर्वपापेम्म ।

अयं टिट्ठमदित वा न वेत्ति वेवाकूतो लोक ॥"

उवयओ कायओ ।

पुस-सुह-सीस-कहाणयं 'समत्तं ॥

बोसानल-पञ्चलिओ इह परलोए य पावए दुक्खं ।

गंगा-नावियनंदो व चम्मकङ्को समोत्ताओ ॥ ८७

[दो(इ)वानल्यन्वलिता इह परलोके च ज्ञोति दुःखं ।

गङ्गा-नाविकनन्दवद् धर्मरूपे समोत्तम ॥ ८७]

कथमिदम् ?—

— [१४४. हेरे नाविकनन्द-कथा] —

नावियनंदो धर्म उत्तारे । तस्य प लोके मह नावाकडो चम्मकं नाम माह उता-
रियो । लोको च मोलं दातव्य गओ, पुमिओ तं नरिच । तेव मो तस्य वातुपा-मन्ने
मिरुडो । मयाकेवा भिरुजा-वेला । ममुप्पन्न-रोसेव प दिट्ठीविम-लडोए पठरीकओ
नंदो । अङ्गुलाम-रोसेव प तहाए पर-कोडलमो जाओ । चम्मकं वि विहमाओ ॥
महिय-पाव-भोपमो तं चिय मइमाहीमो । दडूव प मुमि सजाव-रोसो तद्वरि कपर
वाडिउमाइओ । पुवकवं निहाडिओ वि जाहे न दडू, तओ दडूो पुओ वि दिट्ठीए ।
तओ मपम-हीरे उप्पमो हंनचाए । माह वि लीपकाले ममंते पओ समुरेसं । पयसी-
हव-कोपो प मरिउममुदपम्त पम्माओ मुमि-उपरि पविमिउं पवओ । जाहे न डाइ,
तओ दडूो पुओ वि दिट्ठीए । जाओ अंजमपवर केमरी । माह वि तहाविइ-मविपव-
याए तत्तेव मह तेव ममीवेण वंतुं पवओ । दडूव तं, नोपम मन्धं पहापिओ मुमि-
मोअमिहूइ । तस्य वि मारियो संते वावाइसीए विम-मुओ जाओ । जाओ अहुवारि-
सिओ । दडूव च तं रिंछि अन्न-दिमेहिं मह पुंछि-लेह्माएहिं उरममं काउमाइओ ।
निवसेतु वि दिंसेतु जाहे न मो पिड्डइ, तओ डारीकओ समोओ उप्पमो तत्तेव
राया । सुवरिया पुक्क-ववा । तओ ममुप्पन्न-अएव मुमिओ जावपवरं अवलंविपा ॥
इता पथा—

“तहाए नाविओ नंदो, तस्य पर-लोको । इमो मक्ख-सीएव, सीओ अत्तापन्न ॥

वातामलोइ वडूओ, तस्य लोकेव अगओ ॥”

ओ एव पणं पूरेः कस रावा अहुरजं देह । तओ मवे वि हरिउमाइओ च
तवापुक्कवमुचर आइ । जाव विहरमाओ पओ नयरीए मुणी । आह(इ)हिएव मविपं—
‘मयवं ! पणं पूरेसु’ । तेव मविपं—‘पडसु’ । ‘मेवाए ‘नाविओ नंदो’ पि, इवाइ-
मविपण हरिवा मुमिमा—

“उत्तिं चामओ ओ उ लो दे ‘ओ(अन्न, लोकेव) सममओ ॥”

गओ वावाइओ । वडिहारेव निवेसं राओ । पविडो । हरिए च कहाए मुंछिओ
राया ; समासात्तिओ चंदपरहाइएहिं । विडो इम्ममाओ आराइओ वेहिं पुमिओहिं । ते
चारिअ मविपं राइमा—‘ओ ! कइए पण्डओ नाओ ?’ तेव मविपं—‘देव ! एस
संजावओ(नो) पवइएव पण्डर्यं वडंवेवापीओ’ । राइमा मविपं—‘कस्य लो मुणी ?’ ।

तेषु नमिषं—‘उज्जाधे विदुः’ । तजो पटुविद्या मंतिषो—‘अवय-वसाए कए आगच्छा-
मो वे वंदनार्थ’ । आगजो राधा । कया चम्पकदा । जाजो सावनी । कया सावना ।
आलोए-विदिष-विदिष-कय-अहारिह-पापच्छिषो य छिडो छुमि छि । उवगजो
कायजो ।

मंद-कलाधायं ‘समस्तं ॥

तव-सोसिया वि मुणिगो कोव-परा मारिकल जंतु-गणे ।

सावेन महानरए वचंती(ते) करड-कुरुड(ड) व ॥ ८८

[तद-ओषिता अति मुनय. कोवपरा कारित्वा कन्तुगणम् ।

एवमेव महानरके मयन्ति काड-कुरुडविष ॥ ८८]

कयमिदम् ?—

— [१४५. कोषे करड-कुरुड-कथा] —

केममणनपरि-कथाए कुमालाए महानपरीए नागाविह तव-पित्त-सोसिय-तपुमो
नामकपेस विहमसावा संपत्ता सहिवरोवज्जा(आ)या दोषि करड-कुरुडादिहावा तव-
सिन्धो । नपर-निद्रममासुप-नसहीए आवाप्तिया । ‘वा सुधीमपुनररो इवउ’ वि
देवया निओणेग व नपरि-मज्जे परिमह । नागरया य विदिउं पयता । पुनरुत्तं च
हीसिज्जापेहिं सहुप्पन्व-कोवानलेहिं मण्डियेणहिं—

‘वरिण्ड देव । सुण्णकार’ करडेण इममि मणिए,

कुरुडेण मणियं—‘दिवसमि दस पच म’ ।

पुणो वि मणियं करडेण—‘बुद्धि-विच्छाहिं वरिण्ड’

कुरुडेण मणियं—‘ज्हा राई त्था दिवस(क)’ ॥

मणिकल वया साकेवं । नपरी वि सजववया पसरमहिं अरोरेपेहिं पस्सिवा
सुवर्णि । ते वि सजववरिसे” रुदज्जासोवमया मरिऊव उववन्ता सचमपुदवीए
कालनपरे(रए) वावीसामरोवमाउमो वेइया वाया । कुमाला-विमासकालाजो य

“ हेरसमे वरिसे महावीरस केवलं सहुप्पन्व । उववजो कायजो ।

करड-कुरुड-कलाधायं ‘समस्तं ॥

सम्ममणालोएंतो मच्छियमल्लो व वचइ विणासं ।

आलोएं(यो)तो सम्मं फलहीमल्लोवमो होइ ॥ ८९

[सम्ममणालोचयन् निच्छि(मासि)कमलवद् भवति विनासम् ।

आलोचयन् सम्मं फलहीमल्लोवमो भवति ॥ ८९]

कथमिदम् ?—

— [१४६. आलोचनालोचने मल्लव-कथा] —

कुवेरपुर-संक्राम्य उलेषीयं त्रिपथम् राया । मलय-रत्न-विभूताञ्चो ममत्व-मल्ल-
चूडामणी अङ्गुली ने(न)म मल्लो । इञ्चो य सोपाय्य नवरे सीहमिरी राया । सो य
मल्ल-महामयं कुण्ड परिस-नरिसं । मो(ञ्चो) य निम्ब, वम्भ पञ्चामय सह बहु रित्यं
वेद । सो य अङ्गुली तत्त गंत्य वनेन मह जड(व)पटायं नेष्ट[इ] । अण्णया चित्तिवं
राष्ट्रा—‘जोदावया यय एया, अचम्भ—रत्नाञ्चो पञ्चमं नेष्ट । तञ्चो दिट्ठो मन्थिञ्चो
वम्भं विपंथो । ‘जोमो’ चि काऊय यादिञ्चो निनुद्धं । पोलिञ्चो वय्जानि-रोडोहिं । पत्ते य
महामये वम्भो चि विगिज्जिञ्चो अङ्गुली, मन्थिञ्च-मल्लेय महिया पञ्चाम सह रत्न-साङ्ग-
कारेण । विमय-दुम्भञ्चो तञ्चो अङ्गुली उल्लेखि-दुत्तं । चित्तिवं य वेय—अण्णं कुदायय-
मन्थिस्सामि । वम्भेण सुग्गुविमय वृत्तल्लविया-चाय चायो, तत्त द्वियम दिट्ठो
एयो हि(दासि)ञ्चो एयेण इत्येव इत्तं वाहेञ्चो, इत्येव कलि(त्त)हीमो उप्पाहेत्तो,
कूर-ल्लपं तीमिय पडरणं बुंभञ्चो, आपडिच-पुमिं च रोसितो । ‘उप्पिञ्चो एत्तो
मल्लवमस्स’ भावेत्तेय मणियञ्चो अङ्गुलेय—‘का ने जीविया ?’ । तेय मणियं—‘कलि-
त्तवेमं’ । तेय मणियमहमङ्गुली मंतलसीयर करंमि, जड मे वयम्भं करंमि’ । ‘एवं’ ति
य पडिचञ्चो महियाय काचाम-भोद्धं दाऊय नीञ्चो मो उलेषीय । वम्भ-विरेक्क-
दुत्तं आगेवियं वन् । जाञ्चो महात्त-रत्तञ्चो । विक्कविञ्चो चि(नि)नुद्ध । वयङ्गो
सोवारी(वार)यामिनुद्धं । कमेण य अहावेत्तो वत्तं पत्तो महामये । निम्भञ्चो राया ।
तपत्तो वेय-मल्ल-महिञ्चो मन्थिञ्चमल्लो । मंगल्लहरेसु, आत्तरिपु संसेसु, जयवयावियं
मागहेहिं, वयविउमारडा मन्थिञ्च-कलिह(त्ति)मल्लि चि । अवि य—

वन्तंति दो वि नर्चंति दो वि वहरंति दो वि जय-सुद्धा ।

निमवंति दो वि उट्ठंति दो वि अहियो व धरणीय ॥

व(वा)भत्त-दुद्धि-कोप्प-आत्त-पहारेहिं कुम्भितं दिवसं ।

संतुणिय-मक्खा संपत्ता दो वि निय-उत्ते ॥

तञ्चो पुत्तिञ्चो अङ्गुलेय फलहीमल्लो—‘पुत्तय ! कि ने वाद्ध ?’ । तेय चि ‘पुत्त’ चि =
काऊय निरासंकेय सग्रहियं जड-द्विय । तेय चि अण्णम-सेव(य)य-मल्लमहपडि पडणीञ्चो ।
मन्थिञ्चमल्लो चि राष्ट्रा पुट्ठो—‘कि ने वाद्ध ?’ । तञ्चो माण्य-लज्जा-विमदिय-मयेय
मणियमयेय मायेय—‘अल्ल मदय-वम्भञ्चोचकमेय, न ने तेय य वराएय वेया चि
पीडा कीर’ चि । वयसे सह चिय लम्भ दोम्भि । मन्थिञ्चमल्लो अचिय तरीतो वाहे
न सह कुम्भितं, तञ्चो पडसाह-दुत्तं काऊय उरिञ्चो । तेय मणियञ्चो अङ्गुलेय फलहिं
चि । तञ्चो सपार्त्त रोडियं सीत्त । महिया पञ्चाम । पुत्ति वय्जाम, संपत्त-तिवग्ग-सुद्धं
चि । अञ्चो मण्यर—अङ्गुलेय पुत्तिरण जड-द्वियं कलिह(त्ति)मल्लेय सिद्धं, जडा पुत्तञ्चो
आलोचरत्तं ; न जडा मन्थिञ्चमल्लेय कयं तदा कायां ।

कलिह(त्ति)मल्ल-वय्जाणयं ‘समत्तं’ ।

सुवर्णं राग-रक्तो राग-विरुद्धं करावपु पुरितो ।

मित्रं वि आचयापु पविस्त्ववदु ज्ज्ञा य धनमित्रो ॥ ९०

[सुवर्णं राग-रक्तो राग-विरुद्धं करावपु पुरितः ।

मित्रमप्यावदु प्रक्षिपति यथा च धनमित्रः ॥ ९०]

कथमिदम् ?—

— [१२७. रागे धनमित्र-कथा] —

यंत्रपुरे दंतच(ब)भो राधा । सचवर्षं मे महादेवी । आरम्य-मन्त्राय च दंतमय-पामाव-
कीदृशमिह होइले जाए राध्या निय-देम-बद्धमिव-दंश आत्माविषा नरिहाहितो ।
अभ्यो मेहंहो इद्विज्ज । समादृचा दंत-बलहिषा । इभो य मन्त्रेण भयमिषो वमिष-सुभो ।
॥ दोषे मे नारिया । वममिरी वदना । पठपमिरी मिहवा उर्ध्व-गच्छा य । अग्न्या वि
रंठये वपुष्टे भविष्यं धनमिरीम् — 'इहा ! किं ते ममाहिनो अम्महिदं ?', तेण पावमुव-
इति; न य ते सचवर्षं विव दंत-बलहिषा कीदृ' । तीए भविषं — 'अउस्सं ऊरवेस्सामो' ।
पविट्ठा कोद-धरे । पुच्छिओ परिषयो वमिषा — 'ऊथ पिपवमा ?' । हाविवा परिष-
येण । तेण भविषं — 'पिण् ! किं केव ते अउरुं ?', किं वा न संरम्भं ?', तेण कुविवा
॥ मि' । पुच्छत्तं च पाहरियाण साहिओ नियपाभिष्ठाओ — 'ज्ज दंत-बलहिषं न करेसि',
तओ अउस्सं पावे परिचयामि' । पिता-या-निअरस्स संरयो नियप-विच-विअमो
मग्गान-मिही वडमिआहिहामो गान-मुही । भविषं च केव — 'कीस विमज्जो ?' । तओ
सम्भावे विमुमिह भविषं वडमिषेण — 'वपेस ! विपाए विषा कुनं न इवसि, तए नरते
अइं न जीवामि । ज्ज वनेण वच-ऊरं — अउवीए पुहिदेहिनो पुच्छेण वेत्तुम अर्ध-गुणे
॥ अयेमि दंते' । तओ पुच्छिदय-सुग्ग-दवाणि वेत्तुम वओ एओ । बहिष-दंतो च वओ
नगर-वाहि, तए-वृत्त-विट्ठिण् य पासाविउमाउओ । तओ वसथेण राहिए पूत्थ
'ऊथ' वि पडिओ दंतो । 'मिरुदकारि' वि राहिओ नरं-पुरितोहि । ममपिओ
नरिदस्स । तेण वि य वओ समाउओ । तओ मोऊण पाय-बदिओ भयमिओ विज्जवि-
उमाउओ — 'देव ! न एवस्स महापुसापस्स दोसो, मए एयं राग-विरुद्धं कराविओ;
॥ हा मोत्तु एयं मयं गताएसु' । वडमिओ पुच्छिओ — 'किं व वचमिषमो ?' । तेण
भविषं — 'देव ! नादमेयं विपावामि, ववर मय पाण-सरवसणं निय-जीविपट्ठज्जह' ।
तओ कह वद वि वुमिष-मुचंतेण राध्या लकारिअण ज्ज्ञा ।

उवगओ कापओ ।

धनमित्र-कथाणयं 'समत्तं ॥

इच्छन्तस्स वि पूजा न होइ जह धम्मघोससाहुस्स ।

पुण्ण-रहियस्स जायइ धम्मज्जमस्सेव पुण्णेहि ॥ ९१

[इच्छन्तेऽपि पूजा न भवति यथा धर्मघोसना-थे ।

पुण्यरहितस्य जायते धर्मयशस इव पुण्ये ॥ ९१]

कथयिद् ? —

— [१४८ निःस्पृहपूजायां धर्मघोष-धर्मयशः-कथा] —

विषय-माहपुत्र-य-ममाउल्लस्य चालस्य संकमस्य कोसंबीस्य महातपतीस्य राव-
लच्छिमेस्य अदिपसेस्योरावा । धारिणी महादेवी । तीस्रं विषय सुवरयण-महोदधिनी
धम्मवत्त आयरिया । ताम् च ते पहाणसीमा धम्मघोसो धम्मज्जमो य । अज्जसं-
हणाचुकरिणी विमययई पराचिणी । विमय-यथा मे सीमपिवा । तीस्रं यत्तं पक्कपापं ।
सधेयं य महापूजा-मकारेण य निजविषा । ते य धम्मघोम-धम्मज्जमा 'चत्तारि वि-
चिचाई विगल निजविषाणि चत्तारि' इमिणाउज्जम-विहायेण मरीर-वरिकम्मं ज्ञाउमा-
इवा ।

इतो य उल्लेखीस्य कपरीस्य अयेण-सग्गाह-यय-याप-यंकरो रावसिदि-संकेपकुलं
चंदपकोओ महान्तिओ । तस्स य दोषि पहाण-पुचा भाउमो पालमो, गोपालमो
य । गोपालमो निजिष्ण उज्जम-ओमो पहाओ । पालमो रावा कपुनो । तस्स दोषि
वि पहाण-पुचा भाउमो अपविचइमो, 'रि(र)इवइमो य । अरविचइमं रापामं
'रि(र)इवइमं च कुवरायं काउम पहाओ पालमो वि । उज्जमा कसंतूमये नंदपमघोषमे
पाहिइजाये वीयस्य रमेसीस्य उज्जम-भारियाणं धारिणीस्य मरीर-नोई निरुज्जम विविज-
मवनिइवान्तिदिजं । अवि य —

'किं माउम जीकिण्णं ? उज्जम वि जइ उमइ मइ ओमे ।

सुममुदनि-मरिनाणं जजिणि उयं सो' न इजामो ॥

मो विषय उयमिं धम्मो सो विषय मोहग्ग-मदिओ य म-ओ ।

ओ एवाए पावइ सुइ-कमल चंचरीइ य ॥'

इतो संताप-धम्महेण वइविषा दुई । नादिओ न्निद-दिप्पाओ । तीस्रं मणियकलये-
पाए सकहाए, परिदरिओ एम मन्थो सुइ(र)-सपेई वि ।

'अपि सम्मानितोद्धत-उज्जम मोदये ।

कम्येयं कम्मो रोहुं यानुस्सज्जम वेज्जम ॥'

पुण्यकथं य पत्तिवर्जनीस्य अविषयं मणियमण्यार — 'इहा ! इह ! किं माउमो वि य
तज्जस्य रावा ?' । एत्तं मोउम रावाइओ रहुवइमो । पुणो वि मणाविषा — 'संपपं
इच्छसु, अवसीयं ते सल्लं' । 'अओ ! मम तुजेण रावाइओ सुव-रयण-महोदही अज-
उओ इमिणा न्निहाहयेण, तो ज्ञाव सीत-भंगं य कजे, ताव अवेतिसेयं दुलं मोह-

ममिदेष अक्षय्य वक्ष्यते' चित्तिरूप गहिरामरत्ना पण्डित सुखेन सह, कोसंबीय
 कमेव य संपत्ता । कथं विदुषो साहसीयो । वैदिरूप य दुष्कृतं बुद्धिपात्रं साहजो
 परमयो । संज्ञाय-संवेगादमया य निरुपेता एता । अक्षय्या(च्छा)सिपो विव वाही
 वक्तुमादत्तं बोद्धु । बुद्धिवा ए(य) पवतिर्वाय - 'वच्छे ! किमेव ?' । तीर्ण मगिय-
 भावणा-सत्ता चक्षुषा, न पुत्रं सिद्धं, मा वदता न होदिति' वि । मयहरियाए भवियं -
 'न सुंदर कथं' । पण्डित्याए वक्तुयो वक्तुः । कमेव य मत्त-लक्ष्मण-सुत्रं पक्ष्या दत्तयं ।
 'ता साह-साहसीयसुवपाय-किंतेपाउयो इयत्तु' चित्तीय रि(र)द्वयद्वय-नामंकिपाए
 रयवद्विवाए सह वृक्षो वरिह-अवर्णयते । मोक्षय अवकता नाहसी । दारयो वि
 उवति(य)-नलाकृतेन मणि-पञ्चा-सङ्गोप गवगवयो दिष्टो राह्या; वेत्तुम य दिष्टो
 "धारिणीय - 'ह्य ते अयुवाए वृक्षो' वि । 'पण्डित्य वक्ष्य देवी पक्ष्य' वि वृक्षं
 महामदावण्यं ।

अपि च - "यो को लघु-कलात्रिमये महामये पर्वत-कलो वा ।

सुत प्रकृत निपयन्ति न स्मृति पुष्पानि पुष्पादिति ॥"

साहसीर्वाहिं पुष्पिका - 'कथं एतापिची मया ?' । तीर्ण मगियं - 'वाक्पणं दिमरूपं
 "आयं, तस्म परिदुष्यत्यर्थं' । सो य पंचपाई-परिवृष्टो वक्तु पचयो । कथं च ते नामं
 मणिप्यमो । साहसी य महादेवीह मह मिचि काऊय दारयवदिनंदविह । कमेव
 संपत्त-सौख्यस्त वक्तु आ(यि)पसेव(न)मरिदो । 'अमावास्त-पुष्पावास्त' वि काऊय
 अगिच्छो वि अहिसिपो महामामेतेहि राहाहिसेय्य ।

अपि च - "मोदन्मार्गविद्येति न वाउन्मोर्गं दूरेति ।

अहमा तु पातल मेम पातमावन्ति तन्मय ॥"

पपासुरागाह-गुण-मवावजियं परिणयं रत्नं । एवं च अमंतर-समुपजिय-पुष्पाशु-
 भाव-अपियं तिनन्म-साहं जीवतोय-सुहमसुहवंतस्म नवहको कोऽ कलो ।

'अहो ! जीव कथं भाया वायाहो, ता वि देवी न जावा' समुप्यग्ग-पण्डित्यायो
 तेनं चिय सुयस्म अवलिसेवदुमारस्त रत्नं दाऊय तकातापुरुष-कय-काययो महाविर्वाय
 "पक्ष्यो अवलिसेवदुमारस्ति । अवलिसेवराह्या वि सिद्धा मये वि पुष्पाहो, नवरं
 मणिप्यमराह्या वय-कलो वि न पक्षाविजो करो । तस्म ममत्तत्वं पेक्षिओ दूयो ।
 पक्षिहार-निवेशो य पविष्टो एतो । कय-अहारिह-काययो भविर्तं वपयो वि -

"आहसं महाराजो अवलिसेवो मणिप्यमनिर्गं ।

काळापुरुष-कथं दाऊयं रत्नमुदवसु ॥"

तयो अपुत्र-अमाय - 'सहं सोऊय लघुप्यग्ग-दाऊय-योवायल-पम्पहु-कायवेन मगियं
 राह्या - 'वरे रे ! एतस्म अतापिक्किपाय-अपिरस्त अचि तिनन्म सिद्ध' । तयो 'अं
 महाराजो आगहेद' महिय-सत्ता समुद्रिया पुरिमा । पण्वंतरमिण सुमिय-मयो-विजयेय
 पदियं दूयं ति -

“राजन् । राज्यं परमेष्टे नमः सम्माजोत्पत्तिम् ।

स्य चान्ये च नदीपाला सर्वे दत्त-मुक्ता यतः ॥

निपत्तस्तपि ज्ञेयेषु सद्युते च महारथे ।

दुःखस्य प्रेयस्य दुःखस्योदयः च नीलितुः ॥”

ततो मुनिय-नीर्हस्यभेजं पुनो वि भविषं वदुषं नि -

“इयं ‘नि’ ज्ञे न वदो एवं भविष्यन्नसि हयम् ।

इहा एवं भविषो’ जीवन्तो जाह किं पुरितो ! ॥”

इत्यं वि संवृत्त निवेदो यम पुरितो अवतिसेगराजो । यो वि महारथ-सत्त्वदर्शं
पण्डो कोसंभी-दुर्गं । कथेयं य ममान्यर्णाहो तीर्ण । मुनिय-पुरितेयं य कथा मधि-
प्यहराहया वि जुञ्ज-मामनी । ताम् य धम्मघोम-धम्मजमहणीय कथ-वदिकम्माय ॥
पहमनाहुया चित्ति - “जहा ममम-संघाओ विषयमपार महारो इह-द्विपार पाविओ,
तहा-इहमधि पाविस्सामो । इह चिय केवमणे ठामि’ । नहा जवं । धम्मजयो पुण -
‘कम्म-कल्ल सनाहते किं दूया-सङ्कारेण कायरं ? । तव वकामि, जस्य न कोहं तावत्’
भावेतो कोसंभीद् उज्जेवीद् य ज्वरे वण्णमा-लीर-पहपस्य कंदरमि दिओ अणममेयं
ति । मधि य -

“तो वल्लोमहाए तममिद्विजा, तो पालेमद्विपार तममिद्विजा, तो चित्ति-वण-सह-
सिओम-द्विपार तममिद्विजा, मम्महय मिजाद्विपार तममिद्विजा, मम्महय अति-अर-इतिमि
हेउहि तममिद्विज नि ॥”

एवं अवतिसेयेयं य आरंभुय रोहिषा कोसंभी । ततो मन्त्रजंति महासुइदा,
आउठीहोति निओहणो, कम्मिजंति करिणो, वक्खरिजंति तुरगमा, तज्जिजन्ति सय्या, *
सम्ममिजंति सुइदा, सवविजंति पहरण-मणा, अमुमिजंति विषयमाओ, विउहिजंति
वहारिह-करि-तुरगमाहणो, ‘किमेत्थं भविस्सह ?’ च समाउठीहोति कायरया ।

इयं ततो पिय लोका निय-निय-काय-वावडा जाया ।

य य कोहं धम्मघोसं अभिन्दइ भारहीए वि ॥

अपि य - “अम्मघेय विचिन्तयते पुरुषेयं मनोरथा ।

देवतापित्तसङ्गात् सत्त्वोऽयं अतिरन्ध्रमा ॥”

अथ-दियहम्मि वदुविओ अवतिसेयेयं नामहो मधिपमस्य । मधिपं य येण -

“जहं तव चियं तंति वपि-नुहाए सदि नीहरत्त-मु’ ।

अहं गोपाऊ सय्यं य नवीर-दीय नीहरत्त ॥”

राणा मधिपं नि - “तव भिरत्त नीहि कोमि-नुहाए सेयं जहं कज ।

निमं जीविणं नअ मा सुत्तं व निवेदेयु ॥”

अहं चंदिका पल्लं ‘पुमरुपं बोद्धिओ सि पुण एवो ।

संपोद्धिओ नरादिव ! नीहरं नवीणं जुञ्जामो’ ॥

‘एवं’ इति पठित्वेनैव गंतव्यं मानदेव नियमयुक्तो ।

सिद्धमिषं तो तादे सचक्षो नियमन-समेवो ॥

तत्रो मधियमराया वि स-संवातरो जयनीयं नीहृतिरु कपचो नि । अवि य -

प्रायो कन-वस(लि)कम्भो नियवत्ताहरण-कुमुम-सोदित्तो ।

भवत मांदाकरो मन्त्रो ‘इव नीहृ मन्त्राहो ॥

रह-तुरि(र)व-पक-साङ्ग-मचकरिनाह वरिगाओ एयो ।

रव-रहम-पुनरवयो ‘वरहनसिंदो व नीहरा ॥

एवंकामि विनियं ते जयनीयं साहृणीय - ‘जान निवराह-जय-संसञ्जो न होह, ताव संवेदिऊय एवं निशारेमि भंजयं’ । तत्रो गंतव्यं भविजो गया अत्राय - ‘वच्छ ! वैमल्येसु जयं, माहेमि इच्छि वयसावि’ । तत्रा कय मधियमराय - ‘कीन नियम-महोपरोय सह जुञ्जमि’ । नेय भविप - ‘मगवई ! कीन अलियं बाहरति’ । तीय भविप - ‘वच्छ ! व मय-समय वि नाहृणीओ अलियं अंपति’ । नेय भविप - ‘ता कइं के सरोपरो’ । तत्रो जह-द्वियं मधियम कहेऊय निय-पुचंतं कच्छ भविजो - ‘जह न वनियति, तो एवं जयंति दासि दुच्छसु, गृह-द्वय-नामकिप-सुई व केहुवि(वि)ऊय ‘वच्छतु’ । एवं कय पयह-सकेय वि भविपं नेय - ‘अहा वि संयं नियंतो लजामि’ । तीय भविप - ‘वच्छ ! अहं जुञ्ज-जयसाएणं, मापर पि ते उवसायेमि’ । गया उय । पठित्वेनैव विनियं ताया - ‘देव ! पच्छा दहूमिच्छह’ । वविद्धा एमा, निमज्जा आसवे । ‘अहो ! अम्हाय सामिणीयं सारिण्णा का वि एवा अजा, ‘निस्संतपं पोरिमि’ ति जामिऊय पाय-वदिओ वरिपयो रोविउं कपचो । वच्छा सविध्वर’ । नियम-पुचंतं कहेऊय पुनो वि सारियं अहा - ‘एव ते महोपरो, ता अहं जुञ्जेव’ । तत्रो कवा दोषं वि जाउयामं अत्राय परमणीह वि ।

“त किं नि अलण-सम लोकासु सहु अस्मि ऊय उन्नेय ।

अ रुद्धिऊय न तीरह वाम-सहस्तेहि नि नरुद्धि ॥”

अपि च - “वाटा दिमादोकेकित वज्जा मन्व सज्जा ज्ञानमममयई ।

एवंकाम्येषु मुर विनये क सहाता पुनसि महु । ॥”

एवं व कोलंणीय संवि कातं दिवपापुच्छं सुहमपुसविऊय पुनो पयच्छा सह मयहरिवा साहृणीह जयनीह उजेमि-हुचं । कमेव व पुरजमाया जयनएव, पठित्वेनैव पाहृव-सपावि, धोनावेत्ता असाहि, पुंता जिय-मुमियो, अपुर्कनमाया दीमापाह-सपावए वचा वच्छा-तीरमि पवए । उय जेयसाविओ इच्छि-सानया-इयो आयच्छंते दह्यमवाओ ताओ वि । वदिओ माव-सार, मधिया व पठाहिं रायाओ - ‘वयं ताव उचिमह-द्वियसस इच्छिओ वंदनयं चिद्धिमायो’ । तेहिं भविप - ‘वयं ति ते पूयं करेमो’ । तत्रोपुद्धिपहं मयम-संवेण नरिंदेहि व पुरजमायो वंदिजमायो सोत्तम कदेवरं गओ देवलोममि । ते वि संवत्ता उजेणीय सह साहृणीहिं ति ।

अथो भण्णद — 'अग्निच्छन्दस्म वि चम्पजसस्म पूंसा जाया, इयरस्म इच्छन्दस्म वि न जाया; अथो जहा चम्पजसेव क्वं सहा कायव ।

गुणदेवि-पसाएणं सुपापुमारेण साहिणं चरिणं ।

दोष्दं वि सुभीणं पुव निमुणंनो सहह मिहणं ॥

चम्पपोस-चम्पजस-कम्पाणणं 'समत्त ॥

सुद्ध सहाचम्मि जणे जो दोम देह पट्टह नम्मेव ।

रदस्स व गुण्डिज्जह ओ धुल्लिं सिवह चंदम्स ॥ ९२

[सुद्धसहाचे जणे जो दोम देह पट्टा पति तस्सेव ।

रदस्से गुण्डेणे पो धुल्लिं सिपति चन्दस्स ॥ ९२]

कथमिदम् ? —

— [१४९. दोष-दाने कट्ट-कथा] —

चंराए 'कोमिवजो उरज्जाओ । दोमि से सीमा अरंज-सुव-दोमानाग अंमरिसी रुओ व । पट्टविचा व दाऊगायं । बीडा-मचस्म व चम्पट्टो गुरुवण्णो रईस्स । नरवत्तमण-ममए अंगरिणिं नवारोविच-रुह-भाणं रहुव उवज्जाप भीओ पपट्टो अडवि-दुणं । मिट्टा जोइज्जा' नाम वण्णवाली 'वेचपट्टिउत्तम्म सुवम्म भवं' दाऊग राहिण-रुह-वाग आमच्छंती । तं मारिऊंन राहिओ रुह-वाणओ, उवर्णाओ उवज्जा-पस्स । तओ करे पण्डित्ठ मणियं रडेण — 'एणेण तुज्ज सुसीसेव वण्णवानि माणि-ऊव बीओ तीण संतओ रुह-वाणओ । तओ नीणिओ अंगरिणी । विचव-कम्मं सोएणो पमत्त-ज्जावत्ताप-ट्टाण्णेषु वट्टमाणो केवली जाओ । देवा अवचरिणा । मणियं व चेहि-रईएव ना माग्गिा । तओ लोणेण निदिज्जमाओ सो वि जाप-सुंविओ तुमरिच-सुव-मवंतओ केवली जाओ । उरज्जाओ सह अट्टिबीए वट्टओ । चचारि वि सिद्ध वि । उवमाओ कपपओ ।

कट्ट-कम्पाणणं 'समत्तं ॥

जो न वि वट्टह राणे न व दोसे दोष्दं मज्झयागम्मि ।

सो भण्णद मज्झत्यो मुहवसाहु व कय-मुण्णो ॥ ९३

[जो नापि वंते राणे न व दोसे दोषोर्मध्ये ।

स मज्झते मज्झ-सुमत्तासुवत्तं क्लृप्तुणः ॥ ९३]

इयोर्मध्ये राग-द्वेषयोर्मध्ये वर्तते स मज्झत्यो राग-द्वेषाभ्यां न सहृदय इति अनु-शास्यः । साधार्यः कथानक-व्याख्येयम् —

— [१५०. माध्वस्थये सुवनसाधु-कथा] —

सुवन्दनपुरे सुतमन्त्रायो गच्छन्ति । सुवन्ता से मन्त्रा । ताव य जिन-व्यय-भानि-
य-मईयं त्रिवन्मन्त्र मन्त्रुन-सुवन्दनपुरेण्यज्जो जाओ दाओ । कयं नडावन्तं, पद्धिं
च से मायं सुवन्(य) वि । नम्म-काताउ आनम्म सुवसुद्धेय बहुमाओ संपत्तो ओवणं ।
१ जाओ विआहरीयं नि कयविओ । तहानिह-वेराव सपीये साह-वम्मं सोऊय निजिण-
भव-वण्णो कइ कइ वि पुरुषणात्तुमाओ पूज-जिन-साहु-संघो महाविभूईए पवण्णो
एओ । महिया हविहा नि तिमसा । कालेय य एकलविहा-पडिअं पडिरज्जिम विह-
रित्ताओ । तओ उवओय-पुण्यं देव-वरिया-भएयं भविणं पुरदेय - 'ओओ ! सुवन्-
साहु न राव-दोसेहिं चालिअ' वि । इममनदंता पचा दोष्णि तिवमा पविक्कण्णं ।
२ एकेय भविणं - 'अदोहं महापुमाओ एम हणी हुमा-वंसयासी' । हुएण भविणं -
'अवहुओ एओ, जेय कुन-वंस-विक्कण्णो कओ' वि ।

अपि च - "अपुण्णं गतिर्यसि" इति श्लोकः ।

हुओ वि दाविया जवणि-जवया तिसयासका विजवंता चारित्तमाणा य । पुणो
समावया अशुद्धलोचनमा, विटरुविवा सवे उअओ । समोचरियाओ सुवसुंदरीयाओ । समा-
३ एवं नायाविह-नस-हाय-आप-करणंवेहाराह-पुवं भिक्खणं । तहा वि न राव-दोसेहिं
अविभूओ नि । तओ उअण्यं केवत्तं, जाव संपत्तो वेदायं ति ।

सुवन्-कलावणं सेवत्तं ॥

आलोचनाइ-पुवं आगहेताण आयए सिद्धी ।

पंदव-कक्कल-लवानं पिई-मईयं वे नरलोए ॥ १४

४ [आलोचनादिपूर्वगारापयत्तां वसते तिद्धि ।

पाण्डव-वृक्ष-लवणोर्ध्वनि-मलोनि नेरलोके ॥ १४]

कयमिद् ? -

— [१५१. आराधक-सिद्धी धृति-मति-कथा] —

पंद-भदुराण निजिण-काम-योगा ओय-पुव-निमित्तव-रज-भारा तकासापुरुव-नि-
५ धियासेस-कायया महाविण्णुणं तिमसा सुदिद्धितरापहो' पंच वि पंदवा महाविजा
(पदाधिया) अरिदुनेमिओ तित्थयरस समात्तं । कलेय य पचा इत्थकणं । भिवत्तं
भमंतेहिं विहा सविदीणा गवण-मग्गेय वोहिंता तिवमा । 'किमेयं ?' ति । देवेहिं
भविणं - 'हेलोक-दिवापगेअरिदुनेमित्थयरगे वेदायं पओ । उम्म वूया-निमित्तं अव-
धरिया वओत्तं वि सपत्तिरा तिवसाहिवणो । 'ओओ ! अलमम्हायं जीविणं, हेलोक-
६ दिवायरम्म अत्थमिद्' बावैता पविद्धिअल तिमसं सवाकटा सपुंजयं सेत्तं । ठिया
कायओयमसणेयं । तओ मावेत्ताय संसारसारचणं, निदवाकाय अयेग-वव-निववि-

य-रावकम्भं, पञ्चमाव-सर्वेण-मङ्गुल्लिख-जीववि(वी)रिवाण, समारोविष-स्रगमसेटीण, सुकृन्तापान्त-विदङ्ग-वधपाद्-कृन्निपपाणं मङ्गुल्यमं निस्त्रिमिर दिङ्मपतं लोयालोम-वगा-समं केवलनारं । चलिपासमा कृता पना तिपमा । कथा केवलि-महिषा । पुनो वि सविउम मवोरग्नाहि-कम्भ-चउकयं एगममएण संवता परमकट ति । एताव वंसुम्भ-पत्त राक्षो लोत्थि पूपाओ विद्-मईन्माओ । ताओ वरहवाग्ग्या मसुर-मन्त्रेण , उज्जेत्तप-संदवत्थं पपडाओ । नाममंत्त'पाद'य(य) परवणं ददात्त'य-कुलाल-वकं व मसुर-मन्त्रे अविउं पयच । ताओ मण-मय-धीया लोवा संद-कट-कट-सुग(रि)द-नार्गदाक्यो विष्णविउं पयचा । विद्-मईओ वि 'एस मण-काओ' वि आलोत्तय-गह्व-विद्-म-पुवणं अतओ परिचय-सवत्त-मावत्त-ओमाण पडिपम्भ-नामण्याण पयकलाप-व-उडिहात्तामय मसु-च्छलिप-सुहपरिणामाण समारोविष-गुहज्जाणाय समुत्ताण केवतं ॥ नारं । मित्थे वरहो सविउम मवोरग्नाहि-कम्भ-चउकयं पयाओ नेवारं । एतत्थ जीरे सरीराणि उच्छळिपाणि । नारं लवचममुदाहिवाचा स-परिक्क-सुरेण महिसा कया । देवुओओ य जाओ । कयविद् तं पभासाहिहामं तित्थं जारं ति ।

अथो वग्गाह-ब्रहा तर्हि आगदियं, तदा आगदेवर्षं ।

सुपदेवि-वत्ताएणं सुपासुमारेण वंद-नपुवाण ।

सिद्धं पिलिद्ध-परिणं निपुमंओ सज्ज निराय ॥

अविहीए सामण्यं कयं पि औण्यकलं समकन्तायं ।

गोवालि-सिस्सिणीए पठममिरीए व लोमम्मि ॥ १५

[अविधिना आत्मन्ये कृतमवत्सकृत समस्पातम् ।

गोवालि-विष्ण्व्या पञ्चश्रितेव जेके ॥ १५]

गोवात्पाः शिष्यी गोवालि-शिष्यी कथाः । कवमिदम् ?-

— [१५२. अविधि-आत्मन्ये पञ्चश्री-कथा] —

रापयिहे लमोसमिओ तेलोक-दिवायरो वड्ढमावतामी । सेगिएण पुच्छिओ - 'कयचं । का एमा देवता । जा नइविहि दाउम गया' । जगत्ता अमियं - 'वापार-सीए नदरीए भदसेवनाम पुण्यसेही । मंदमिरी से थारिया । ताप य कसिपइपंति - व उडिबमिता, कानि व अमिहु-अरा, कविपञ्च-नेलि व अमिहु-कामा, विहु-रानि व इराहिंवा, तालउड-वित्तलय व असुर-रत्ता पठममिरी नाम एव ति । अवि य-

जम्भंत-कप-वावा स्वतह-मुमेहिं वज्रिया एमा ।

दिद्धा जघेर दुक्कं कपंत-हुचि व सुवेमि ॥

मवमान्त-संतया जं व पत्तेइ मंसुत्तर पि ।

नरचण्डवि व तेम वि ममता वि न कायए कइ वि ॥

अथवा ममोत्तरिञो पायमासी तित्थवतो कोटुर चेह । क्व समोसगुमागवा
देव-नरिदायो । कन्वया धम्मकदा । तञ्चो भयञ्चो पायभूते धम्मं मोऊा पवह्या
पडमसिरी । समन्थिया मोवालिनामाए मयहरियाए । तञ्चो पुवं जहूनेण संजमागुहुवेण
विहरिऊण, पच्छा उगम्भीह्या । सा (चो)उउमाया प ठिया पुढो-वसदीर । तञ्चो
एयाञ्चो टायाञ्चो अणालोद्व-वटिहंता मरिऊमोक्कम्मा जुल्लहिमवने पडमवहे सिरी
देव-गणिया । [ती]ए नई दइवं । अण्वे आपरिया वणंति - इति-वणी-रूप काऊण
महवा सदेण कपं मोतुमाइया परिमाए कोहवत्वं ति ।

पडमसिरी-कम्माणयं 'समत्तं ॥

“ जौ मरणमि वि पत्ते वयं न सिद्धिलेह नियय-सत्ताञ्चो ।

सो जिणदेव-सरिच्छो वच्छइ अवगमनं टाणं ॥ ९६

[पो नत्तेउपि ज्ञाते ज्ञात न जिणितपति निवत्तत्तात् ।

त जिनेव-सत्ताञ्चो मयसज्जसा सातए ॥ ९६]

कथमिदम् ? -

“ [१५३ प्रसदाह्ये जिणदेव-कथा] —

वारणंद वेसमण-संघज्जो असहमित्तो सेहो । अशुचरी से भारिया । तस्य च
जिणधम्मामुहुत्ताय-पराक्खण जाञ्चो पुणो । कयं च से नावं जिणदेवो । वड्डिञ्चो
देहोपचरणं, सम्मरंमणोउसम-वाणइ-मुयेहि च । संपणो जौवणं । जाञ्चो विजाहरीयं
वि पव्वणिञ्चो । अथवा मव्वण्यो दाऊणो पाही । तइ[च]हिवा चसत्ति-गरिया वेत्ता ।

“ समाइता चउण्णारा पिक्किण्ड पि ।

अपि च - “पिमग्गेवज रोमते-उत्तिचरमसम्वद ।

चिक्किनाइहानि चयोरि विपरीतानि न्वपिइये ॥”

न ताञ्चो विसेणो । तञ्चो भणियो वेजेहि - “किमेत्थ वहुया ? जइ पर मय-रसेण
इज्ज, मंस च कावइ; तञ्चो पउणीहोइ,” वण्वइ पि । तेव भणियं - “किमेत्थ वहुया ?

“ ऊह मे जीविएण; अं वप-मंकेण इवइ” पि ।

“अ येणु ज्जलित हुत्तामय न चापि मया चि-नचित्त इत्तम् ।

य हि मृत्यु एवमुद्भवमग्ने न चापि शीतलतजित्तस्य जीवितम् ॥”

वेजेहि भणियं - “कुमार ! को वास-भण्णो दोणः ? । अपि च -

“न वाण्णग्णे दोणो न मये न च भण्णो ।

“ मणुसिेण मूळयां निवृत्तिमु महात्तम ॥”

कुमारेण भणिय - “ऊह कवेदिय-वहुण्येव, मवावम-वत्तिएण, असुइ-देहुग्गवेण,
मसेण [व] दोणो ? ।

मर्जं वि तारीर-पापतापेन दोल-कारणं' ति । अग्नि च—

“वैश्वस्य व्यापिरीष्यत् स्वजनपरिष्य कर्त्तव्यमस्तिमात,
विद्विषो ह्यननात् सङ्घति-मति-हास्य विमयेनस्य सङ्घि ।

पास्त्य वीचयेन कुलकलुल-धर्म-समाहं'-रात्रि,

कह मे । पोहसेते' निमनचमत्ता मयमनस्य दोल ॥”

मेहुपां महापुरिम-सङ्घिये तुना-निवेचनं सुमपाहं वि माहस्य ति ।

अग्नि च—“आदीनामीव सामान्य मेहुन मे निवेचन ।

त पसे नाक सति स्तुतु सनमाकुलम् ॥”

तयो प्रकृत-वेज-वयवम्क ‘मरामि’ वि संजाय-विष्णि(प्ल)यस्य आज्ञो पडिवन्ता-
वाजस्य, दिवय-विहित-पंचमोदमस्य वेपथीय-स्रजोवम-स्रजोह्व-परीतो कह कह ॥
वि सुमपाशुभाओ’ उप-विण-साहु-संघ-महापाशमओ महाविच्छेपे पड्यो एयो ।
वहिवा दुविश विन्ता । कालंगरेण सङ्गप्यन्-विद्वानो पयो निमन ति ।

जिगदेव-कम्पाणयं संमस्य ॥

जाई-कुल-परिहीना गहिय वि वयं पुणो वि मुचंति ।

जह् संगमओ दासो अणुमहया जह् य दासि’ ति ॥ ९७

[जाई-कुल-परिहीना एहीवमि वत पुसति पुसति ।

यया सङ्गमओ दासोऽनुमतिश्च यया च दासीति ॥ ९७]

कथमिदम् ?—

— [१५४. व्रत-त्यागे जाति-कुलहीन-
सङ्गमानुमतिका-कथा] —

उत्तरीए तपरीए देविता-सुओ राया, अशुरतओयया से कारिया । तीण च
पयो चिहुरे सवारिरीए पतिने दहुम ममिओ राया—‘दुओ आनाओ’ । म-मच्छर
‘कहमनिवेदओ इह पविट्ठो ?’ वि पुठमओ ममिओ देवीए—‘देव ! एम्म-दुओ
मागओ’ ।

“उज्जसु विमय, परिहरतु दुप्पण, उयसु मिय-मद पम्मे ।

उउज्ज कण्ण-सूते इहं मिहं च(व) पत्तिवर्ण ॥”

तयो’ उप्पादिउज्ज दाविणं पत्ति-संकास सोम-सुउज्जय-वेदिणं’ योग्यय-पाते कय-
एवा-मकार नदरे कामिणं । ‘जओ ! सत्तु अणु(वा)दिह पत्तिवर्णिं पुष पुसिसेहिं पडिवन्तो
वपयामो, अहं पुण ताव मिसपाणचो दिजो, आव जगए अमिदुओ मिह ।

“पडिय-च्छेदेव दुओ कम्पामण्णमि संठिओ भवए ।

अमच्छद एव जग अं कायवं तपं कुमसु ॥”

१ क इमी । २ क न पत्ति । ३ क न पत्ति । ४ क न पत्ति । ५ क न पत्ति ।
६ क न पत्ति । ७ क न पत्ति । ८ क न पत्ति ।

तत्रो पठमर्हं पुनरुत्तरे अहिर्निचिज्ज पयडो अस्तिपमिरिम्मि ताव[स]-सरोवणे पयो ।
 तत्र पयडो सड देवीए । तत्रपुगणेण य पयडवाणि संगमजो अनुमत्ता दोचि दाव-
 रुपाणि । कात्तंतरेण य सहुण्ण-विसयादित्तासणि उण्ण[ह]वाणि । देवी य पुहुण्ण-
 ण्ण-गण्णेषात्तरिज्जमाणी अपस-बीरु लज्जायमाणेण कइ वि सारविवा राइया । कमेज य
 पयडा दारिपं; कइया दोसेण यथा जम-मंदिर । दारिया वि 'संशुत्ता सेम-तावसीहि । कपं
 य से नाममज्जसंप्रमा । कमेय य नकुंती यथा जेज्जं । आपूरिया तापण्णाइ गुणेहि ।
 अउदीए य आपय जमर्थं संवादेइ । तत्रो से सरुव-जोक्क-कर-कासासित्त-चिसेण
 चित्तिपं उपएण- 'अत्तं कल्लं वा मेवामि' ति । अण्ण-दियइम्मि अयवेमिसडम
 इह-परलोम-अयं पदाविओ संजाय-मपयो तीए मइयात्थ, अतरा व(प)डिओ सहाए ।
 ॥ इमियं तरि, जत्ता देवा, विवासिपं वाम लोचयं, सुहिता कण्ठा, पुण्डिया नासिया ।

अवि य- "अम्मर-दय्यालुपणा न मुक्क निय-युयं पि पमये ७२ ।

इह न परत्थ य लोए वाक्क तिज्जाणि जल्लमि ॥"

तत्रो सहुण्ण-वेगग्गो परिपुण्यि-जिगघम्मो साहुजीयं दाइया एयं 'मव-कामे-
 हिंलो निरत्तेण होयव' भावेतो पयडो एमो, दारिया य ।

संगमयाणुमत्ता-कहाणयं समत्तं ॥

सपत्त-महावसणो धम्म सेविज तेयलि-सुय ॥

अपमाय मा मुंचमु दिहंतो मयाहगनिवाए ॥ ९८

[सम्मज्जमहाय्यसुनो धर्म सेवेतं तेव(व)स्तिमुत्तत् ।

अम्मर ना मुयेत्तं दहम्मो मगधवमिकाया. ॥ ९८]

॥ कथमिदम् ?-

— [१५५. व्यसने धर्म-सेवने तेतलि-सुत-कथा] —

विजाहर[दुर]-संकासं जण-निरत्तर सुविअत्त-निय-वडक्क-पवर कुहा-पंक्क-ववलइराण-
 कपं तेयलियुर नाम नयर । कत्थ य रिउ-वण-दावान्तो कम्मिणी-कुनुमसंड-मपतंडणो
 कथमरहो राया । सुसुंदरि-विअमा कमलावई से मारिया । तेयलियुओ से मंती ।

॥ सुत्तियाग्गेहि-धवा अयंत-रुपवई पोड्डिला से मारिया । सो य राय(वा) वितय-
 त्ताओ आइ पुणे वावाइए(एइ) । अण्ण-दियइम्मि कथिओ मंती कमलावई-
 'रक्कत्त एहं दास्यं, जेण अम्हाण आनया-काले ताणं हवई' ।

तेनोक्क- "अम्ममि न उइ मयि मयि पेक्क तट्ठवया ।

इति पिउत्त-विपपोड्यज्जत्त कि नि(व) पीयेते ॥"

॥ देवीए कथियं- 'परक्कयओ एवमेव, तहा वि लोच-डिई एक्क' । तहाविह-मयिक-
 इयाइ समकालं पोड्डित्ति(ड)या दारियं, कमलावई दारयं पइया । तत्रो दिओ दारओ
 पोड्डित्ति(ड)या, इवरीए दारिया । राइया पुच्छियं- 'कि जायं देवीए ?' । परिपेण

विहं — 'वातिवा' । तत्रो [कमेण] कर्म से धर्म कथकज्ज्ञो । मरुत-पञ्चनसाधिवत् य समतपः(५)सन्नाथं जम्ब-दियदमि पंचचीह्नो गया । चित्ताउत्तम य अदिदाम देवीए वसमर्थं उदेउम अदिमिचो कथमज्ज्ञो । जम्बया चोहित्ता मंतिओ अविहो जाया । साहुपीओ वसीकत्तामि पुच्छंतीए ताहिं माहु-मम्मे पटिवोहिवा लेपलिसुगं मयेह — 'तए वुक्का करेमि पञ्चजं' । लेख मणियं — 'पटिवोहिमु' । 'एव' ति पटिवज्जिउम कय- । निकलंन सामण्णा उप्पया सुगतोपमि देवचाए । कथमज्ज्ञो वि जाओ महानदिओ । मणियो जम्पीए — 'वच्छ ! ते एम जीविप-दापओ वन्ती, एवस्स सम्मं वड्डिअत्तु' । तत्रो नियचो सवेसु रज-निवपयेसु कापयेसु चि । एव निन-य मार 'बुहपण-पणंसमिहं जीवतोप-सुहमसुहमेताण मकाकतो कोउ कातो । पोहित्तादेवस्स पोहित्तस्स चि न मंती संवुज्जह' । तत्रो चित्तिपं सुरेण — 'आम आत्थं न पचो, ताम न सुच्छह' चि ।

उक्तं च — "मुसो न जनाति परस्म हृ क्, य मोक्षमल्ल कथमन्ति जीरुम् ।

अथदन्तः निर्मलकौञ्जः अर्तो नमः कर्मणः मरुतिः ॥"

जम्ब-दियदमि विपरिचामिओ गया, तत्रो तत्रो पाएसु पडह, तत्रो तत्रो उप्परसुचो छाह । केओ येह । उत्त 'पुवंकिय सुह-परिचय वड्डय निरुओ । काउहल्ल(हं) कड्ड, जमर्थं ज्ञापं । केकात्तिवा ल(क)वराए पडामे डिम्भो, न चित्तम्भो । 'जोत्तविओ अप्पा" रुक्क-साहुपीए, रत्तु सुदिवा । जम्भामि वविहो, हिमं ज्ञापं । मिरिचो पविओ, वं वूमि[ओ] । अप्पाह-को पविहो, बाहं वरुत्तं चि । अवि य—

एण्हंतु मंपवोओ पावे कम्ममि विष्कुअत्तमि ।
मरणं चि मे न ज्ञापह वणिचित्तिप पेड्डिओ पेरे ॥
ताम वि मत्तगहो पुट्ठीए एह मयाओ पया ।
पासेसु मिह-वग्गां मरा य निवदंति मज्झमि ॥
परिची मयर्थं नीर दिवाओ मरं चि अचि सु(र)अत्तिपं ।
हा चोहित्ति । मे माहुं मय-सरणो कथ वचामि ? ॥
'चोहित्तपरुवे सुरेण सुवोहिओ' इमं मयाह ।
'ता मे ! सुमियं इहि करेमि सक्कमचयं जेय ॥
अम्मिर्नपावसम तत्रो मरक्खो गाहिओ मत्तुचंते ।'
मंती रप्पा ताहे ववेत्तिओ' विधुईए ॥
दाउम महादायं "विदिपा-रुओ महाविधुईए ।
पुहजंतो रप्पा पड्डो अरि-पावमि ॥

१ व क वहुं । २ व अदिचमि । ३ व राउ । ४ व सुह । ५ व 'मय' । ६ व जम्भित्ता । ७ व अदिमि । ८ व सज्जुम, क सुहुं । ९ व 'ज' । १० व 'पटि' । ११ व क वहु । १२ व क क वहु । १३ व मयो । १४ क व सज्जुम । १५ व अदिमि । १६ व 'पटि' । १७ व वहु । १८ व राउ मरं । १९ क क व ववेत्तिओ । २० व 'ए' सु । २१ व विविप ।

अहं तेपल्लि-पाद् मणहरेहिं तुचम्मि तादिसम्मिस्स ।

मिक्खम्ममं तद्द सम्मं नवित्तर होद्द नाप्यं ॥

सुयदेवि-पणाएण तुवाणुनारेण 'तेवल्लिसुयस्स ।

संखेवेणं चरियं 'सिद्धं नितुभेद् मोक्खस्स ॥

तेपल्लिसुय-वत्थान्णयं 'समत्तं ॥

— [१५६. अप्रमादे मगधसुन्दरी-कथा] —

पुराणपुर-संकाशं रावणिहं पुत्रण परं । तपल-नामाह-मउड-किरणावली-मित्त-
न-मयूरो तिरुण्णमिरि-संकेयट्टाण जंरासंघो महानहिंदो । तत्त्व य समत्था(त्त)-वैसाण
पुट्ठमणीभूषाओ^१ क्काइ-मुण-तुल्लिय-रा-भोरि-क्काओ^२ दोम्मि विलासिणीओ^३ मगध-
"सुन्दरी मगधसिरी य । मगधसिरी चित्ठं—'अहं एसा न होजा, ता को मम आणं
संकेजा !, राया य वत्थवणी होजा, निम्मल-जणो पाविजा' । तजो से छिद्द-भौमण-
परायणा सिद्धं । अण्ण-विपत्तम्मि मगधसुन्दरीण नवण-विपत्ते वित्तभूष-इविषाणि सण्ह-
सौवण-सं(न)आण-वेदयाणि नवणभूषीए चट्ठ्याणि कवियार-कुसुमाणि । तजो मगधसुन्द-
रीए मगधरियाए मगधेहिं चरिहरित्तनाणि दड्ढं चित्थिं—'दूयं सदोमाणि एवाणि,
"तेव महुपरा 'पुट्ठ-मगधम्मि वयं(व)त्ति' । तजो 'नीतिवा-पउड-छत्तेमं चारिया ता
लीए चि—

"पवेद्द वत्तमानए अमोद-वमोद-पवचयम्मि ।

मोचूयं कवियारए मगध तेवन्ति 'चुच-कुसुमाणि ॥"

तजो चित्थिं मगधसुन्दरीए—'किं पुण अकंडे एसा गीइया गाइया !, ता दूय
"कायवेयं होपयं' । तजो मगध-चरिहरियाए आणं अहं 'नवित्तानि कवियाराणि' । तजो
अप्यमत्ता नविया, न य छलिया । एव छुमिया वि अण्णमाओ कापयो ।

मगधसुन्दरी-कथाणयं सैमत्तं ॥

— [महावीर-गणधर-संस्तवः] —

उत्तमाह-तिमिदायं मत्तेयं मगधरे य थेरे य ।

पउमाणुओण-वविषा अहं नयिमो वीरवाहस्स ॥ १

ममिळ्ळ म्हावीर सह सुयदेवीए मगधरे इयिमो ।

देसाओ(उ)-अक्ख अण्णणी-कम-नाम-व्यएण सुय-विदिवा ॥ २

१ य तेवल्लि' । २ य क ज छिद्द । ३ क ज वी' । ४ क य पुण, ज पुण । ५ य उद्द
क ज विये । ६ य 'अ' । ७ य उल्लय । ८ य पुण' । ९ य व मू' । १० य व वीही' ।
११ य वविष । १२ य उद्द, य 'अ' । १३ य 'विद्दो' । १४ क ज वी' ।

- [१] सुदर्-वसुधर्-सुओ गणहारी जयद् ईवभूद् वि ।
बाणदर्-नासाऊ गोत्ररमासुम्भनो पदमो ॥ ३
- [२] तुहवी-वसुधर्-सुओ गणहारी जयद् अग्निभूद् वि ।
चउहचरिमासाऊ गोत्ररमासुम्भनो वीओ ॥ ४
- [३] तुहई-वसुधर्-सुओ गणहारी जयद् वाउभूद् वि ।
इह 'सनसिमासाऊ गोत्ररमासुम्भनो नदयो ॥ ५
- [४] कोह्णम-सन्निवेसे उप्पण्णो जयद् गणहर-चउण्णो ।
पारिणि-पणमिच-सुओ असीद-वरिमाउओ शुओ ॥ ६
- [५] भरिह-अम्मिअ-त्तणओ गणहारी जयद् वचन-सुद्धम्मो ।
कोह्णम-सन्निवेसे उप्पण्णो वरिअ-सअ-जीओ ॥ ७
- [६] पणदेव-विअपदेवाद् वेदणो जयद् मंदिओ लुओ ।
वेसीईपरिमाऊ मोरिपदेसुम्भनो वयणं ॥ ८
- [७] मोरीए विअवदेवाए नदणो वचनऊव-वरिमाऊ ।
मोरिपनिवेन-जाओ मोरिपपुत्तो पि सचमओ ॥ ९
- [८] देवे-जपंतीण सुओ अकंपिओ नाम अङ्गमो जयद् ।
अङ्गुचरिपरिमाऊ मिहिताए सङ्गुम्भनो वयणं ॥ १०
- [९] नंदा-वसुध तणओ गणहारी जयद् अणलण(वा)ण पि ।
वाचचरिपरिमाऊ कोत्तलदेसुम्भनो वयमो ॥ ११
- [१०] तुंगिणिदेसुप्पण्णो मेयओ जयद् गणहरो वत्तमो ।
वात्तगदेवीए तुओ देवस्त विपट्टिपरिमाऊ ॥ १२
- [११] अहमदाए वल्लरत व तुओ पात्तीत्तरितओ जाओ ।
रायणिहे उप्पण्णो एहात्तमो पभासु वि ॥ १३
- इए दिअ-वंसुप्पण्णा समण(त्त)-अत्थण्व-पारगा सुओ ।
अरम-सरीरा मोक्खं विमल-सुण गणहरा दित्तु ॥ १४

— [महावीर-तीर्थ-श्रुतस्वविरानुकीर्तनम्
(स्वविरावली)] —

नमिऊम महावीर' तद् सुवदेवीए तम्म मिअम्मि ।
ईदामो सुअ-वेरे आगमविहिता-अंगुपुवीए ॥ १

जंहुं पभनं सेअंभनं व तणो नयामि जसमए ।
संभूय-सुलभरे महाभिरि-बल्लित्तए नमिओ ॥ २

जद् अत्थनामएत्ति रेअव-सीहे" व अंदित्तापरिणं ।

१ व 'ईसा' । २ व 'मिअ' । ३ क 'वरिमाउओ', व 'वरितीउ' । त व 'नदयो' । ५ व 'सी' ।
६ व 'इह' । ७ व 'वच' । ८ व 'उप्पण्णो दित्तु, व दिव' । ९ व 'ए' । १० व, क, ख, ग 'हु' ।
११ व 'ह' ।

अभिर्मतं नामाङ्गुलमिति पश्यामि विमर्षण ॥ ३
 ततो य मृगदिष्टं लोहचक्रं उ वृन्मणीमिति ।
 अह देवचापमपि य चउर्वीमहर्षं तथा नमिषो ॥ ४
 इय एवमाहं बहुवे वीर्येणे तह य बहुमाये व ।
 आगतमिषो य येरे वृष्णमहं जाय पश्यामि ॥ ५
 इय सुवरपण-महोर्ध्वहि-पेरावृक्किवर्षं दूह-निषासं ।
 विमलशुण्य पदमात्मी लहह नरो सागरं दाय ॥ ६

— [ग्रन्थकार-गुरुवरम्परा-प्रशस्तिः] —

एता धेरावलिषा जा पुन-सुधीहिं वीरजिण-पणिषा ।
 सेलावलिषं 'इहि' अहं पश्यामि तं सुपाह ॥ १
 अह देवचापमाओ' समर्धनेसु पेगवरीसु ।
 मिच्छन्-तिमिर-सुरो चकसरो आसि समसामणो ॥ २
 तस्म तय-वाच-अमो पंचविहापार-सुद्धिओ सीमो ।
 जिण-पवपण-मणय 'सली' लत्तापरिउ चि सुपमिहो ॥ ३
 तस्य वि पहाण सीमो नामेणं जकम्बमपहरो' आसि ।
 'लद्धउपमि' निविहुं जिण-अवचनं जेण सुपसिहं ॥ ४
 तस्स तय-नेव-समो दुममा-नरनाह-सीम' कय-सुलो ।
 मवारविंद-आगु कण्हसुणी 'आसि से सीमो ॥ ५
 अवपण जम्ब-निक्खमय-नाण-निवाण-जिणवर-पराओ ।
 संघ सहिएण जेणं नमिषाओ' भारहे बहुहा ॥ ६
 इयमासिप दोमासिप-तेमासिप-चउमासिपाणि सुनपाणि ।
 काय-किंतेसेव विणा कपाणि जिणकम्पिएणं व ॥ ७
 सुर-मत्तुव तिरिय-मह-भूय-रोच-उवममा-वारि-रिउ-अमियं ।
 चोराहि-व(म)क-पन्थिन-दुप्पुमिषासउण-विहिषे च ॥ ८
 मणीय(इ) 'नाम-बाहयेण जस्स पुरिमाण' अति सुखे वेह ।
 तमि-कर-नियत-जिणं तम-तिमिर कस्य संवाओ ? ॥ ९
 दिवाह-बहुविहेहि य वनाण-वृणीसु सवराहं ।
 उज्जम्बेहि महणा न पैत्तिओ वो सुमेरु व ॥ १०
 जेण 'अरहम्मि' पासे जन्नाय-सर्वपार-पदिपाय ।
 जिणवपण-पदेणं पावजिओ सिद्धपुर-वम्मो ॥ ११
 पवाविषा बहुविदा नरिंद-दिय-सिद्धियो मंहामवा ।
 अण्ये अजय-वरिच्छा दामे दामे कया लद्धा(आ) ॥ १२

१ प. क. ज. 'इ' । २ प. क. ज. 'य' । ३ क. प. 'मि' । ४ प. 'इ' । ५ ज. प. 'पणे' । ६ क. व. 'पणो' । ७ क. 'इ' । ८ क. प. 'इ कण्ह' । ९ क. ज. प. 'उ' । १० प. 'आम' । ११ प. 'आ जति कर्णे' । १२ प. 'पणे' । १३ क. प. 'अ' ।

कटारावियाणि जिष्णुमंदिराणि केनापि त्रिषु सञ्चल्यते ।
 देसेषु बहुविधेषु चतुर्विह-स्त्रिभिर्वा-जन्ताभिः ॥ १३
 नवमेरेषु सर्प(५ वं)कुच्छो मृतं वा ज्ञाय गुह्यरक्षात् ।
 नागउतादसु जिष्णुमंदिराणि जायाणि वेद्यानि ॥ १४
 माधोमहि-सेलोगहि-विष्णोमहि-अहमाहं निपादं ।
 नादीपो' नासेनो परमोमहि-विष्णुमो मनो ॥ १५
 इव कस्तु भद्रागुणियो गुह्यार्थं [अं]तो न सीधं मंतुं ।
 को वा गुपत यमार्थं नयनाभोगमि दद्यात् ॥ १६
 तस्य मुर-मनुष-संयुष-चक्षण-द्विज-पंसुरेण जयमेव ।
 स्त्रीसामयवेभ कथं जयसिंहाचरिषनामेवं ॥ १७
 धम्मोचएसमाला-विचरणमहिषागमासुनारेण ।
 गुपदेवि-पसाद्वर्णं विमल-गुणं कुसुम-द्वारं व ॥ १८
 जग्माव-राम-दोमादएहि जं किंचि विगृह्यमनुवं ।
 नं सुपदेवी-गुणियो सति(मि)क्य करिह सुसिद्धिं ॥ १९
 आगम-विहिता मणियं सप्रमिर्न ननिव कल्पवा-न्या' ।
 ता जिम पपम-सपन्हा आगम-मधीए वेमंतु ॥ २०
 तो सुपदेवि-मण्येव-निरुपं चित्तिद्वय वापह ।
 वरिमाण नो जायह तीए संरेव-मोक्तताई ॥ २१
 'वधह परिहरतो मोक्खल्लामि इज्जओ म-सचीए ।
 गुरिमत्थेहि न सुंए सेसेहि वि कम-वत्तातं व ॥ २२
 लम्हा जिम-गजह-चक्षुमहि-वलदेव-वासुदेवाण ।
 केवल्लि-ममोहि-पत्तेयसुद्ध-जिणकप्पिपाद्वं ॥ २३
 चरियं एव कहिज्जह तमहि-विपह चित्तिप-सुद्धं च ।
 चिनामणि व इहं परमेए मोक्ख-सुद्ध-जगमं" ॥ २४
 लम्हा इरिय-विपादं इह परमेणे य जं च कल्लमं ।
 इच्छंतो सुव इम वाएसु य स(अ)व-मच्छाव' ॥ २५
 पादंते निगुपंतो मणिपासुद्वयममि वहुंते ।
 सिद्धह त्थामि मये अहं सुव-दुमाईसु ॥ २६
 ज्ञाय इ(५) दीप-महुरा कुलगिरिणो चंद-सु' विवि देवा ।
 ऊ पसरठ अकल्लियं मजोहर वेमि-चरियं व ॥ २७

१५ जेव । २६ व पा' । १७ नि' । १८ क ज 'त' । १९ क ज 'विहि' ।
 २० क लो, २ मलो । २१ क मा । २२ व 'पसु' । २३ व 'पाव' । २४ क ल, कलो । २५ क ल, ज्ञाय ।
 २६ व, वपा' सपन्हा । २७ क, व, क, 'कु' ।

[विवरण-रचना-समय-राज्य-स्थलादि]

संवत्सराय नवहि सण्हि पण्णरस-वास-अहिण्हि ।

भद्रप-शुद्धपंचमि शुद्धनारे साह-रिक्त्तम्भि ॥ २८

तिरिभोजयेव-स्ते पञ्चमायमि जय-मणार्थे

नाचदर-लिपायलये समायियं विचारणं ह्यं ॥ २९

विशेष-कथा कुसलं^१ च विधि समक्षिणं मण् देव ।

यथा सर्वे 'मोक्षं कथं' वा सर्वे साधयं मोक्षं ॥ ३०

इय जय-पयड-कम्हमुणि-सीस-जयसिंहसुरिणा रह्यं ।

धम्मोपसमात्ता-विषयमिह विमल-गुण-कट्टियं ॥ ३६

[क. ज. अथर्विहारापर्यङ्गेः सङ्ख्योपदेशनाश्रयाः ।

सङ्गमः शुद्धपुत्रोऽसौ कर्तुः सङ्गमः ॥ २९

सङ्गसन्ध्या श्रीमन्मन्त्र ५७३४]

धर्मोपदेशमालाप्रस्तवं समाप्तम् ॥ ७

१. क. घ. म. वि. २. क. म. वि. ३. क. घ. म. वि. ४. क. घ. म. वि.

ॐ नमः शिवाय ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

જા ૧૪૩ નો-શરૂત ૧૬,૫૦૦ વર્ગ પેસાચમાં ગુણવત્તાવાળી સામી ગુણવત્તાની ગુણવત્તાને કોડરી મોડીયાનું વિધિવિધ દેખવડગુણવત્તા : જા ૧૪૩ શરૂત લેવા-પ્રાપ્ય ૨૭.૫ થી ૩

परिशिष्ट [१]

धर्मोपदेशमाला-विवरणान्तर्गतोदाहृतपद्यानां सूची ।

[illegible]

परिशिष्ट [२]

धर्मोपदेशमाला-विषय-निर्दिष्टानां निशिष्टनाम्नां वर्णनमेव सूची ।

[illegible]

५६. प्रत्यक्ष विमानतः देश-नगर नाम-दिने गृहाऽऽवृत्त-सह-सहितुवाय भोक्त-मकानादिसम्पत्तापनम् ।

• **विद्युत्-चुम्बकीय प्रभाव** विद्युत्-चुम्बकीय प्रभाव ।

[illegible]

सर्वोपदेशमात्रा विवरणनिर्देशनां निशिक्षमात्रा सूची ।

200

[illegible]

[illegible]

विविधमाका	रुपै	विविधमाका	रुपै	विविधमाका	रुपै
राजपट्टिका	११६,१६०	बसपट्टिका (रजिष्टर)	५०-५३	५ वेलाको	११६,१६६
राजा पेट	०५	बसु	२२०	समान पट्टि	१२१
० रिजि पत्रिका	११५,१६१	बसुदेव	०	५ सारसि(वि)या-विहार	११०
५६ (५६)	२१२	बसुदुल	१२३	सकल	५३
बेसुल	११५	बसुभुज	२२०	सकल	११५
५६ वेला (१) उज्ज्वल	५,१६,५०	बसुभुज	६५	सकल	११५
" (२)	२१५	बाजसुदु	२१०	सकल (१)	२५,१०१
सोपिली	१०	बाजसुदुल	१०३	" " (२)	२१३
सोदुल	११५,१६१	५ बाजसुदुल	२११,२२१	सकलपट्टि (१)	१६६
सोदुल	२०१,२०१	साहादेवी	२२०	० सहाय्यकोष दुल	१५०
सोपिली	५,१६,१६०	बाजसुदुल	१६०	सहाय्यकोष	१०
५ सफा पुरी	३	बाजुदेव	५,११,१६,१६,१६	सहाय्य	२१५
सकल(वि)य	२६,२५		६१,१६५,१६५	५ सहाय (सहा) विरि	५३
५ सहाय विरि (सहाय)	०	बाजुदुल	१३३	सहायकोष	१५५,१०६
सहाय	१३३	सहायकोष	२१६	५ सहायकोष (१)	१३३,१२५
सहायकोष	६६	सहायकोष	५५,०१	" (२)	१०५-१०५
५ सहायकोष	२२१	सहायकोष	२२०	" — पट्टि	१०५,१०६
५ सहाय	१२६,१६०	सहाय	१२६	५ सहायकोष (सहाय) सहाय	२२०
सहायकोष	२०६	५ विरि (१)	६१	सहाय	१०३,१०५
सहायकोष	५०,१०६	" (२)	१०६	सहाय विरि	१६३
५ सहायकोष	६६	सहायकोष	१०३	सहायकोषकोष सहाय	१०३
सोद(वि)य	२१६	सहायकोष	२१६	सहाय	५१,१६०
सहाय	१०५,१०६	सहाय	१०३	सहाय विरि	१६३
सहायकोष(वि)	१००-०२	सहाय (विरि) सहाय		सहाय	१६०
५ सहायकोष	२१०,२१६	१०३-१०५,१००-१०५		सहाय (सहाय) सहाय (सहाय-	
सहायकोष	१०५	सहायकोष	१६३	सहाय) ५,१०,१६	
सहाय	२०६,२०५	सहायकोष	३५	सहायकोष	६६
सहाय(वि)य सहायकोष	२२६	सहायकोष	१२५,१२५	सहायकोषकोष सहाय	११५
सहायकोष	१०६,१०५	सहायकोष	१२५	सहायकोष	६५,१०५
सहायकोष	५५,१०५,१०५	सहायकोष	२५	सहायकोष(वि)य सहाय	६१,१६६
१०५,१०५,१०५		सहायकोष	५५,१२५	५ सहायकोष	६६
सहायकोष	०	सहायकोष	१२५	सहायकोष सहाय	२०३
सहाय	१२६	सहायकोष (सहाय)	५०,१०५	सहायकोष	१६,१६
सहायकोष	६६	१०५,१०५,१०५,१०५,१०५		५ सहायकोष	०२,६१
सहायकोष	६६	सहायकोष	११६	५ सहायकोष (२)	२२,१५,०५
५ सहायकोष	१६५	सहायकोष	२२०		१०५
० सहायकोष	६०	५ सहायकोष	०६	सहाय	०
५ सहायकोष(वि)य	३,०,२१,२१,२१	५ सहायकोष	२५,१०५	सहायकोष	०५,०५,१०५,१०५
३,०,२१,२१,२१,२१,२१,१११		सहायकोष	६०-६२	सहायकोष	१००
११६,११६,११६,११६,११६		सहायकोष	२२२	सहायकोष	१६
११६,११६,११६,११६,११६		सहायकोष	११५	५ सहायकोष	२५

